

Vatan sağolsun...

Rengin Soysal 03.03.2008

Yakınını kaybeden birine "başın sağolsun" demek hep biraz tuhaf gelmiştir bana. Bunun yerine sabır dilemeyi tercih ederim. Hele ölen genç biriye. Onun annesine, babasına bu sözü duymak nasıl dokunur, yakından bilirim. Neredeyse bir beddua gibi gelir; çocukları ölmüşken onlar daha fazla yaşamak istemezler çünkü, zül kabul ederler.

Ne zaman şehit düşen birinin ardından "vatan sağolsun" cümlesini duysam aynı şeyleri hissediyorum işte. "Çocukları" öldüğünde vatan da yaşamaz ki. Yaşarsa tıpkı o acılı ana babalar gibi yarım, sağlıksız ve umutsuz yaşar. Ülke düşman işgaline uğradığında savaşmak kaçınılmazdır elbette. O topraklarda "yaşama hakkımız" elimizden alınmasın diye. "Can güvenliğimizi" korumak için. Bir tek bunun için. Vatanın "kutsallığı" varsa eğer, o budur zaten. Canımızı gözü kapalı emanet ettiğimiz yer olmasıdır.

"Ateş düştüğü yeri yakar" sözü de bize aittir. Biraz utanç verici olsa da gerçekten öyledir, yaşayan bilir. Ama ateş bir anda birçok yere düştüğünde çıkacak yangında herkes yanar. Bir acının büyüklüğünü bile ancak "evlat acısı gibi" diyerek tarif ederiz üstelik biz. Öyleyken bütün o acılı insanlardan hissettiklerinin dışında şeyler söylemelerini beklemek, onları buna adeta mecbur etmek zalimlik değil mi? Çok uzun yıllar boyunca düşüncelerini açıklamalarının men edilmesi yüzünden duygularını ortaya sermekte, hatta biraz haddinden fazla, cömert davrandıklarını zannederdim insanlarımızın. Meğer gerçek duygularını ifade etmelerine de izin yokmuş. Bir oğlu ölmüşken, "diğerinin canı da vatana feda olsun" diyenlerin durumu başka nasıl izah edilir ki. Yaşadıkları korkunç travmanın psikolojik çarpılmasına uğramaları dışında. Hiç değilse trajik kayıplarına bir anlam yükleyerek teselli bulmak gayretidir bu ya da.

Savaşa karşı olmanın vatan hainliği sayılması, "yurtta sulh, cihanda sulh" yaklaşımının şiar edinildiği bir toplumda ziyadesiyle ironik sayılmaz mı sizce de? Yüzlerce yıl evvel de atalarımız meselelerini halletmek için dövüşüyordu, savaşıyordu. Hâlâ o kadar ilkel miyiz? Belli ki dünyanın neresinde olursa olsun, bugün ulaşılan noktada, savaşlar oluyorsa bu yalnızca birilerinin çıkarlarına öyle uygun düştüğündendir. Yoksa siyaset niye var? Savaşla çözülecek sorunları akıl yoluyla sonuca bağlamak siyasetin işi değilse kimin işi? Kişisel anlaşmazlıklarımızda da kaba kuvvete başvurmak yerine hukuk yolunu seçmiyor muyuz mesela, eğer uygar vatandaşlar isek.

Siyasetle ilgilenmemizde hoşlanmıyorlar pek. Biz de ilgilenmek istemiyoruz aslında. Onca güzellik varken yaşamda ve güneşli günlerin tadını çıkarmak, dans etmek, sevdiğimiz bir şarkıya kulak vermek, sevgilimizle el ele dolaşmak, çocuğumuzu parka götürmek dururken. Ailemizle huzur içinde baş başa yemek yemeyi, tatil planları yapmayı, hobilerimize vakit ayırmayı, arkadaşlarımızla eğlenmeyi seviyoruz. Fakat bunları gönül rahatlığıyla yapabilmemiz için en başta gencecik insanların acısıyla içimizin yanmaması lazım. Her gün, kim bilir yine hangi ocağa ateş düştü korkusuyla gazeteleri, radyoları, televizyonları açmanın kabusunu yaşamamamız. Yeterince üzüntü, keder, sıkıntı var hayatta hem. Bunu görev edinenlerin, canımızı, malımızı, hakkımızı, hukukumuzu gereğince ve yeterince gözettiklerinden emin olsak niye gündemimizin başköşesini işgal etsin ki siyaset.

Amerika Birleşik Devletleri'nin Kuzey Kore ile hayli gergin ilişkileri New York Filarmoni Orkestrası'nın başkent Pyongyang'da verdiği konser ile yumuşadı. Biz de bir barış şarkısı söylesek hep bir ağızdan faydası olur mu acaba...

01.03.2008

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aşk sıkıntısı

Rengin Soysal 20.04.2008

Güzel güzel oynarken bir çocuk, aniden ve hiç neden yokken, kule yapmak için üst üste dizdiği legolara vurup hepsini devirir ya bazen... Dümdüz uzanan bir yolda uzun süre araba kullandıktan sonra karşınıza çıkan bir sapağa, yolunuz o olmasa dahi, sapmak gelir ya içinizden... Çok sevdiğiniz bir yiyeceği artık canınızın eskisi kadar çekmediğini fark edersiniz ya bir gün... Hayatınız, doğal mecrasını izleyen bir nehir gibi akıp giderken, o yatağın dışına taşmayı istemek, durduk yerde köpürüp, coşmak, önünüze çıkanı sürüklemek sizinle birlikte, üzerinizdeki köprüleri yıkmak, öylelikle sanki bambaşka denizlere kavuşacağınızı beklemek bunlara benzer bir ruh hali belki de. Sıkılıyorz, usanıyoruz, hatta alışkanlıklarımızdan "yoruluyoruz" zaman zaman. Ne olduğunu pek kestirmeden bir şeylerin değişmesini arzuluyoruz, neyi olduğunu tam bilemeden bir şeyleri özlüyoruz öyle hallerde. Huysuzlaşıyoruz işte o vakit; en çok o dönemlerde kırıyoruz etrafımızdakileri, kendimizle bile kavgalı, kendimizden bile bıkkın hale geliyoruz. Hepimiz tanıyoruz bu duyguyu; kimimiz nadiren, kimimiz ara sıra, kimimiz sık sık ama hepimiz mutlaka yaşıyoruz. Niye sahibiz böyle bir hisse, her şey yolundayken dahi neden kapılıyorz etkisine de yepyeni bir yörüngede seyretmeye çalışıyoruz? İnsanlığın gelişmesinin, ilerlemesinin şartı olan değişime ihtiyacımızı tetiklemek için verilmiş bir güdü mü acaba bunun kökeninde yatan? Cevapları bilmiyoruz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aşkın doğası...

Rengin Soysal 19.08.2008

Dolunay, üzerine siyah bir örtü çekiyor...

Aydınlık yüzü yaşmaklı bir güzele dönüyor...

Ay tutuluyor...

İlk bir yaz gecesi yaşıyor İstanbul'da... Deniz çarşaf gibi; şehrin ve marinaya bağlı teknelerin ışıkları renkli desenler düşürüyor suyun üstüne...

Konuşmalar da iklime uygun bir hafiflikte, daldan dala atlıyor; kâh uzak bir sahil kasabasında yeni açılmış bir motele kâh Boğaziçi'nde en leziz balıkların yenilebileceği salaş bir balıkçıya uzanıyor. Tatlı tatlı ama biraz da hınzırca dedikodu yapıyor...

Yeni aşklara, bozulan ilişkilere, masum flörtlere, küçük çapkınlıklara şöyle bir dokunulup geçiliyor...

Kadınlar ve erkekler... Herkesin bu konuda söyleyecek bir lafı var... Aralarındaki çekim, anlaşmazlıklar, “ne seninle ne sensiz” olma halleri, vazgeçilemediği ölçüde tükenmez bir kaynak sohbetler için...

Kadınlar erkekleri, erkekler kadınları seviyor lakin yürümeyen bir şeyler var işte, tabiatları uyuşmuyor... Kadınların erkeklerden, erkeklerin kadınlardan yakınmaları belli noktalarda toplanıyor genellikle, şikâyetler birbirine benziyor...

Düşünceler de konuşmalar gibi uçup kaçıyor, oradan oraya kayıyor; Ang Lee'nin *Brokeback Mountain* filmini hatırlıyorum birden. İki kovboyun aşkını anlatıyordu... Beraberken boğuşup güreşiyor, yumruklaşıyor, bıçaklarla oynuyor hatta birbirlerini yaralıyorlardı... Benim dikkatimi de en fazla bu çekmişti... Belki de aynı cinsiyetten olanlar arasındaki aşkın sürmesi, fazla sorun çıkmaması, birbirlerini anlamaları diğerlerine göre daha kolaydı, çünkü onların hoşlandığı, alaka duyduğu, yapmayı sevdiği kendi cinslerine özel şeyler vardı... Bir kadın ve bir erkek ne kadar müsterek yönleri, ilgi alanları da bulunsa, asla öylesine “doğuştan” bir ortaklığı yakalayamazlardı.

Fakat olmuyordu işte... Diğer çiftlerde rastlanandan az değildi yaşadıkları sıkıntılar, kavgalar, kıskançlıklar, ihanetler, ayrılıklar... Demek ki sorun başka bir yerdeydi... Boşunaydı “suçu”, paylaşılmayan, yadırganan, yabancılanan davranışlarda, zevklerde aramak...

İşin içine duygusal ve cinsel bağların girdiği her münasebet bir müddet sonra zorlanıyordu... Bir ilişkiyi başlatan, onun “çimentosu” ve “demiri” olan en önemli iki unsur zamanla “yoruluyor”du...

O yorgunluk bir kere baş gösterdi miydi de zihin türlü bahaneler ürettiyordu... Olan bitene bir nedensellik yüklemek gayretiyle mazeretler uyduruluyordu...

Nedendi peki, dostlukta, arkadaşlıkta, ailevi bağlarda hissedilmeyip de en çok duygusal yakınlıklarda ortaya çıkması bu nevi sancılarının...

Fazladan ve farklı bir sadakat anlayışına ihtiyacı olduğundan mı...

Kaybetme korkusunu kendiliğinden barındırdığından mı...

Sahip olma duygusunu en güçlü biçimde yaşattığından mı...

Bağlanma ve mahkûm olma endişeleri taşıdığından mı...

Kıskançlık güdüsünü en üst düzeyde harekete geçirdiğinden mi...

Hiçbir ilişkide olmadığı nispette sürekli bir beraberliği dayattığından mı...

Beklentiler diğer ilişkilerin hepsinden yüksek tutulduğundan mı...

Alışkanlığın yarattığı can sıkıntısını giderecek yollara başvurmak “ayıp”, “günah” ve “ihnet” sayıldığından mı...

Hiç kimse ailesinin bir ferdini, arkadaşını, dostunu bir başkasıyla da arkadaşlık ettiğı, onu da sevdiği ve vakit geçirdiğı için suçlamıyordu... Daima yanında olmasını talep etmiyordu... Ayrı ayrı gezmelerinin, dolaşmalarının hesabını sormuyordu... Herhangi birini beğenmesinden, hoşlanmasından gocunmuyordu... Ya birisiyle ilişkiye girerse, âşık olursa diye kuruntuya kapılmıyordu... Daimi bir iltifat ve takdir beklemiyordu... Üzerinde onlara hesap vermek baskısı hissetmiyordu... En küçük ilgisizliklerinden yaralanmıyor, sözlerindeki, tutumlarındaki bir kayıtsızlıktan, değişimden incinmiyordu... Artık onların haricinde birileriyle yakınlık kuramam sıkıntısına düşmüyordu... Bir heyecanı yitirme vesvesesi, bir coşkuyu yaşatma çabası bulunmuyordu... Kalp çarpıntıları, aldatılmak kuşkusu yoktu...

Halbuki aşkın doğasında bütün bunlar vardı...

Birinden birindeki azıcık bir eksilme dahi büyük sarsıntılara yol açıyordu...

Galiba aşkın kendi gücü, kendi kendini tahrip ediyordu...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Film gibi

Rengin Soysal 26.08.2008

Beyazperdeye ya da ekrana gözlerinizi dikmiş, nefesinizi tutmuş, bir silahlı soygunu, zekice planlanmış bir hırsızlığı, ustaca düzenlenmiş bir dolandırıcılığı, bir ihaneti, bir cinayeti izliyorsunuz...

O anda soyguncudan, hırsızdan, dolandırıcıdan, hainden, hatta katilden yanasınız. Çünkü başrol onlar için yazılmış ve siz onların başarmasını, kaçmasını, kurtulmasını, yakalanmamasını istiyorsunuz...

Bir süreliğine bütün değerlerinizi unutuveriyorsunuz; gerçek hayatta olsa asla onaylamayacağınız, kınayacağınız, karşı çıkacağınız, lanetleyeceğiniz ne varsa hepsine sempati duyuyor, hak veriyor, anlayış gösteriyorsunuz... Ceza görürlerse üzüyor, üstelik cezalandıranlara kızıyorsunuz da...

Hele bir de filmin kahramanı olan oyuncuyu beğeniyor, yakışıklı, güzel, çekici, seksi buluyorsanız, yaptıklarına hayran bile oluyorsunuz...

İşte bazen kendi yaşamımızda da böyle “sahneleri” oluyor hepimizin; başrolde ya biz varız ya da çok sevdiğimiz birini yerleştiriyoruz oraya, daha doğrusu, rolleri paylaşıp karşılıklı “oynuyoruz”. O zamanlarımızda değer yargılarımız altüst oluyor, başkalarında rastladığımızda yadırgadığımız, ayıpladığımız şeyleri hoş görüyor, herkesin tıpkı bir film seyircisi gibi bizim yanlışlarımızı kabul etmelerini dahası alkışlamalarını bekliyoruz...

Bu “oyunun” senaristi, yönetmeni, oyuncusu biz olduğumuzdan onun hakkında küçücük bir eleştiriye tahammül edemiyoruz ama Allah için etrafımızdakilerin hatalarına en müsamahalı yaklaştığımız dönemlerimiz de öyle dönemlerimiz...

Karısını, kocasını, sevgilisini sizinle aldatıyorsa “kahramanınız”, ona değil aldattığı insana kızıyorsunuz; aldatılan mutlaka haksız da siz süttten çıkmış ak kaşksınız, buna samimiyetle inanıyorsunuz mesela...

Tuhaf bir çarpılmaya uğruyor olaylara bakış açınız. Önceden inandığınız doğrularınız hükmünü kaybediyor. “Başrolde” siz varsanız her ihaneti, her yalanı, her adaletsizliği mubah görüyorsunuz... Fark edemediğiniz, yaptıklarınızın sadece

size göre bir başrol niteliği taşıması. Dışarıdan bakanlar ise bunların bir film senaryosu olmadığına, her şeyin tamamıyla hakikatte cereyan ettiğinin bilincindeler ve o yüzden öfkeleniyorlar, dışlıyorlar, mücadele ediyorlar veya mideleri bulanıyor...

Halbuki siz yaşadıklarınıza, yapıp ettiklerinize aşk diyorsunuz, vatanseverlik diyorsunuz, yoksulu, ezileni korumak diyorsunuz. Bir bahaneniz var muhakkak, yine de ancak ve yalnızca kendinizi kandırıyorsunuz...

Çocuk yaştaki üvey kızı Lolita ile ilişkiye giren Humbert Humbert rolündeki Jeremy Irons'ı, “vatan uğruna” kan döken Rambo’yu canlandıran Sylvester Stallone’yi, bir nevi Robin Hood gibi gösterilen *Bonnie ve Clyde*’ın yıldızları Warren Beatty ve Faye Dunaway’i ya da *Postacı Kapıyı İki Defa Çalar*’ın Cora’sı ve Frank’i, Jessica Lange ile Jack Nicholson’ın birlikte olmak ve sigorta parasına konmak için Cora’nın kocasını öldürmelerini bir filmde keyifle izlemek, onların gerçek hayattaki karşılıklarına, benzerlerine tesadüf ederseniz ürpermeyeceğiniz, cezalarını bulmalarını istemeyeceğiniz, lanet okumayacağınız veya bağışlayacağınız anlamına gelmiyor.

En yakın arkadaşınızın karısını, kocasını baştan çıkarıyorsunuz, haksızca elde ettiğiniz paraların bir kısmını “hayırlı işlerde” kullanarak göz boyuyorsunuz, çocukluk çağındaki kızları, oğlanları istismar ediyorsunuz, patronunuzla, üstünüzle seviştiğinizden size ayrıcalık tanınmasından, diğerlerinin sizin yüzünüzden haksızlığa uğramasından gocunmuyorsunuz, yeni bir beraberliğe başlamak için ayrıldığınız, ayırdığınız eski eşlerin maddi varlıklarından yararlanmak için planlar yapıyorsunuz, “kutsal sevgiler” bahanesini bir şeylerden nemalanmak için kullanıyorsunuz ve sonra bunlara “karşı konulamayacak” bir sevdâ, yardımseverlik, “iki kişinin arasındaysa her şey caizdir”, özgür yaşam, milliyetçilik gibi kılıflar uyduruyorsunuz.

Ne yapsanız kendinizi haklı görmeyi iyi biliyorsunuz...

Herkesin de size inanmasını, kabul görmeyi dahası takdir edilmeyi umuyorsunuz...

Siz ne kadar “oyuncu” olsanız da hayat bir film değil, unutuluyorsunuz...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Büyük yanılgı...

Rengin Soysal 30.08.2008

Dünyayı değiştiren, hayatı kolaylaştıran, insan ömrünü uzatan ne varsa bilim insanları sayesinde gerçekleşiyor. Peki ya biz onları ne kadar tanıyor, biliyor, çalışmalarından haberdar oluyoruz... Kaç isim sayabiliriz sorsalar, kaç fizikçi, kaç matematikçi, kaç genetikçi var adlarına aşına olduğumuz. Çok çok birkaç kişidir herhalde hafızamıza nakşolunanlar; Albert Einstein, Carl Sagan ve Stephen Hawking gibi popüler olmuş ve her üçü de dünyanın en büyük fizik âlimlerinden olan isimler dışında kimler gelir aklımıza mesela.

Halbuki ne çok futbolcu, şarkıcı, yazar, gazeteci, politikacı hatta “magazin şöhreti” kayıtlı ezberimizde. Fen bilimleriyle, matematikle uğraşanların sayılarının diğerlerine göre oldukça az olduğunu öne sürmemiz geçerli bir bahane sayılmaz; aksine, tam da bu sebepten daha da fazla sözlerinin edilmesi, tanıtılmaları gerekmez mi onların... Farklı olanlar, sıradışı işler yapanlar, ender rastlanan özelliklere sahip bulunanlar değil midir asıl ilgi çekici olanlar... Haklarında bir nebze de olsa bilgi sahibi olmamızı, araştırmalarından, buluşlarından bahsedilmesini en çok onlar hak etmez mi? Belki de kendileri bunu istemezler ama bizim ihtiyacımız hiç mi yok biraz olsun bir şeyler öğrenip ufkumuzu genişletmeye, toplumun hiç mi ihtiyacı yok öyle rolmodellere...

Merak etmediğimiz için yer bulamıyorlarsa eğer medyada, o merakı uyandırmak yine medyaya yön verenlerin elinde değil mi? Medya, meraklı olmadığımız ne çok insana, konuya dair neredeyse zorla malumat sahibi yapmadı mı bizi? İnsanlar ancak anlayabildikleri şeylere alaka duyarlar, onları severler düşüncesi bir bakıma doğruluk payı taşısa da başka yönleriyle tartışma götürmez mi acaba? Tabii yalnızca medyayı değil, öğretim sistemimizi de dahil etmek şart olur o zaman bu tartışmaya.

Sadece anladığımız şeylerle sınırlı olsaydı ilgimiz, asırlardır tükenmeyen bir merakla sorguladığımız, evrenin ve yaşamın nasıl var olduğu, Tanrı var mı yok mu, ölümden sonra ne olacağız, başka gezegenlerde hayat var mı gibi konularla pek az kişi haşır neşir olur geri kalan hiç kimse alakadar olmazdı bu kabil mevzular geçtiğinde. Önceden anlamadıkları yabancı dilleri öğrenmeye kalkışmazlardı. Tıptan anlamadıkları için sağlığa ilişkin haberleri, gelişmeleri takip etmezlerdi. Demek ki esas mesele, insanların akıllarının ermediği, bilgilerinin, donanımlarının anlamaya yetmediği konuları onların kavrayabileceği ölçülerde vermekte. Böylece hiç olmazsa belli bir çerçevede bilime yakınlık ve sevgi duymalarını sağlamakta. Bilhassa eğitim çağındaki çocukların ve gençlerin bilimsel alanlara yönelmelerinde etkisi olmaz mı böyle bir yaklaşımın? Yoksa yalnızca şıpınışı anladıklarımızla tatmin olsaydı merakımız, bütün bir insanlık tarihi boyunca kim, yeni olan neyi öğrenirdi ki... Ve zaten merak, hep bilinmeyene, zor anlaşılana hissedilen isteğe denmez mi...

Önümüzdeki ay, Avrupa Nükleer Araştırma Örgütü (CERN), tarihin en büyük fizik deneyini gerçekleştirmeye hazırlanıyor. Evrenin oluşumunu açıklamada eksik olan, maddeye kütesini kazandıran parçayı bulmak için CERN’in Cenevre’deki yeraltı laboratuvarında yapılacak bir “Big Bang” deneyi bu. Bu kadarlık bir bilgiyi gazetelerden okuduk. Bütün insanlığı ve geleceği ilgilendiren, dünyanın oluşumunu anlamada çok önemli bir adım atılmasına yardımcı olacak böylesine büyük bir deney medyada daha fazla yer bulmayı hak etmiyor mu... Hiç değilse bu deneyin yol açabileceği, kimilerince muhtemel sayılan sonuçların bazı insanlarda yarattığı endişenin giderilmesi açısından bile...

Zaman daima ileriye doğru akar...

İnsanlık hep geleceğe ilerler...

Matematik ve fen ilimleri o geleceği hazırlar ve insanlığı o geleceğe hazırlar...

Onlara bu kadar kayıtsız kalmayı hayat da bağışlamaz ve gün gelip hepimize bedelini ödetir korkarım...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İkinci kadınlar...

Rengin Soysal 02.09.2008

Mühürlü dudakları hiçbir şey anlatmaz o kadının ve hiç susmaz hep konuşur yüreği. Sevdini gönderip evine, yaşadığı anların hayaline sarılır yalnız gecelerin koynunda. Hasretle daldığı uykulardan yine özleyerek uyanır. Gizli aşkının tanığı yoktur; mutluluğunu bilen olmaz, kimse görmez gözyaşlarını.

Yalnızlık hissetmez aslında, nerede olsa, nereye gitse içindedir çünkü sevgilisinin varlığı, en nadide mücevheri olarak kuytularına sakladığı sevdasıyla birlikte. Onu ikinci bir ben gibi taşır, bedeni “o”nun ruhunu saran bir kılıftır sadece artık.

Kalabalıklarda, tek başına sanıp da sokulanları nezaketle püskürtür yanından, ne biri ne diğeri aşamaz etrafına çektiği cam duvarı; biraz anlaşılmaz biraz da tuhaf görünmeyi göze alır. Yüreği haykırırken sevgisini, yeryüzünde ondan başka hiç kimsenin asla onun kadar sevemeyeceği insana söylemekten bile sakınır bunu. Onun aşkı ne bir borç ne bir armağandır çünkü sevgiliye verilen, Tanrı’nın bahsettiği mucizevî bir hissedıştır. Bir yandan bağrında tutkuyla, ihtirasla yansa da ateşi o muazzam aşkın, bir kıvılcım sıçrayıp da acıtmasın diye mâşukun canını, bir serin duruş sergiler, kendisi için için kavrulurken.

“İkinci kadın” değildir o zaten; sevdiği adamı rastladığı şartlarla kabul etmiştir yalnızca. Onları değiştirmeye çalışmaz, talepte bulunmaz, şikâyet edip durmaz, hatta soru bile sormaz. Ne derece şiddetle severse sevsin, bir erkeğin “kadınlarından” olmaz zira, o seçerse bir erkek onun “adamı” olabilir ancak. O yüzden ona ait, ona yakın ne varsa onunla beraber sever.

İbadet edercesine yaşasa da sevgiyi, sevdiğini “tanrı”laştırmaz; zaaflarıyla, hatalarıyla, belki şımarıklığıyla, böbürlenmesiyle ve yalanlarıyla sever; en baştan görüp anladığı için öyle yanlarını kendisi kırılıp incindiği zamanlarda dahi bunları yüzüne vurup onu incitmeye, kırmaya gönlü elvermez, o kadın o adamı, onda bulduğu, çok kıymet verdiği

bambaşka değerleriyle sevmeye devam eder. Kendine güveninden, onurundandır, ona tümüyle “sahip olmak” için türlü oyunlar oynamaya kalkışmaması, kışkırtmaya çalışmaması, kurnazca yollara başvurmaması, zekâsı yetmediğinden değil...

En çaresiz anlarında sevdiğini araması, ona sığınması, ondan bir şeyler yapmasını, çözüm bulmasını beklediği için sanılır oysa ihtiyaç duyduğu şey bambaşkadır; tek ihtiyacı onun varlığıdır, yapabilecekleri ya da imkânları değil.

O kadın ne derece üzülsün, kavga etsin, öfkelen sin katiyen hakaret etmez, küçük düşürmeye yeltenmez istediklerini elde edemedi diye âşık olduğu erkeği; bir kere aşağılarsa ama o adamı, asla bir daha koynuna girmez.

Ve sevgisini o sevgi bittiğinde söyler söylerse ancak.

Bir yerlerde, gerçekten “ikinci kadın” olan kadınlar vardır bir de. Hep birinci kadınlığa “terfi” etmeyi umarlar. Zira kendilerini her daim, birlikte olduğu erkeklerle tanımlarlar.

Onlar da sever onlar da da acı çeker ne var ki bilinçaltılarında kendilerini sahiden değersiz bulmalarındandır esas ıstırapları. “Birinci kadın” yerinde durdukça yatıştırılmazlar rahatsızlıklarını. Sanki değersizliklerini yüzlerine vuran bir aynadır o kadın.

İlk baştan bilerek, isteyerek her şeye razı olduklarını unuttur, önce o kadına sonra o kadını derhal ekarte etmeyen adama kin kusarlar. Kadını gözden düşürmeye uğraşır, bir zamanlar “tanrı” mertebesine yükselttikleri adama karşı, aslında biraz da erkeklerin o zayıf yönlerini anladıklarından kurnazca kullandıkları, bu tavırlarından vazgeçip olmadık hakaretler yağdırırlar. Bu da yetmez, yalanlarla, “ceza”larla, ihanetlerle erkeği bağlamak için türlü oyunlara girişirler.

Genellikle sonradan gördükleri, sonradan buldukları, sonradan edindikleri konumlarını o adama borçlu olduklarını bir an bile düşünmez, saldırıya geçerler.

Çoğunlukla modern ve özgür oldukları iddiasındaki o kadınlar sevgiye, ilişkiye hâlâ bir “alacak”, “verecek” gözüyle baktıklarını fark edemezler. Bedenlerini, aşklarını “verirler”, öyleyse “alacakları” vardır.

Suçlu sayılmazlar belki de, farklı bir yerden geldikleri için, “ulaşılmaz” buldukları bir adamın onlara ettikleri iltifatlardan, uğurlarına yaptıklarından, yalvarıp yakarmalarından, yeteneklerini allayıp pullamasından şaşırıp, gözleri kamaştığından kendi kendilerine hayran kalmışlardır.

Onlara tutulan adamların, onları yanlarına “yakışır” hale getirmek, seviyelerini yükseltmek için nasıl çabaladıklarını, ne olanaklar sağladıklarını görmek istemezler. Hırsları her şeyin önünde gider.

Haksız denilemez bir bakıma o kadınlara. Hakaret ettikçe kıymetlenirler, sırf bu sebepten sahiden üstün görmeye başlarlar kimi erkekler onları, üstelik bir de peşlerinde koşup “affettirmeye” uğraşırlar kendilerini.

Hakaret ettiği adamlara sonra yaltaklanan kadınlarla onlara hakaret eden, belki de ihanet eden ya da ettiğini söyleyen kadınlar yüzüne gülünce her şeyi sineye çeken dahası mutlu olan erkekler oldukça “ikinci kadınlar” hep var olacaklar.

O kadınlar mutlaka bir gün “birinci kadının” yerini alsalar da içlerinde onları herkese karşı “savunmada” tutan “ikinci sınıf” ezikliğiyle yaşayacaklar.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Evlilik

Rengin Soysal 06.09.2008

Evlilik teklifleri, nikâh ya da düğün günleri, balayları hep en romantik hatıralarımız arasında. Ama evlilik bir türlü romantizmle bağdaşmıyor işte...

Ve arkasından hep o kadim soru: Evlilik aşkı öldürüyor mu...

Çoğunlukla olumlanan, tek tük yükselen itirazlar ise biraz da müstehzi bir tebessümle karşılanan, bir cevabı var bu sorunun...

Evlilik mi öldürüyor aşkı, aile olmak mı... Birliktelik mi, sahip olma duygusu mu...

Her biri ayrı ayrı birer sebep mi yoksa gerçek nedeni gizleyen bahaneler mi...

Öyleyse nedir o “gerçek”... Gerçek diye bir şey var mı...

Evlilik aşkın tek düşmanı, tek katiliyse eğer hiç evlenmemek aşkı korumanın biricik yolu değil mi...

Hepimiz bir kere bulduk mu o aşkı sonsuza dek yaşamak istemiyor muyuz, bile bile niye evleniyoruz o halde... Niçin kendi irademizle aşkımızın idam hükmünü veriyoruz...

Bizden dahi habersiz gizli arzumuz bu mu zaten... Aşkımızı korumaktansa kendimizi aşkımdan korumayı mı seçiyoruz farkında olmadan. Aşkın o mutluluk verdiği kadar acıtan geriliminden, sarsan, hırpalayan etkisinden kaçmak için mi sığınıyoruz evliliğe... Aşkımızı ehlileştirmeye mi çalışıyoruz bilmeden...

Aşkın vahşi doğasından ürüp yanaştığımız bir liman mı evlilik veya aşkımızı “dışarıdan” gelecek muhtemel yıpratıcı dalgalara karşı sağlama alacağımız bir mendirek gibi mi görüyoruz onu...

Her zaman aşk evliliği yapmıyoruz ama, bazen de “mantık evliliği” dediğimiz türü deniyoruz. O durumda mantıklı mı davranmış oluyoruz sahiden. Evlilik kadar yakın bir ilişkide iki insanın birbirini “tolere” edebilmesi her ilişkiden daha fazla bir “duygusal yakınlığa” ihtiyaç hissettirmiyor mu peki?

Kimimiz de uğradığımız bir aşk kırgınlığı yüzünden bir evliliğin tesellisine koşmuyor muyuz...

İmza atmak, “sahip olma” rahatlığını getirdiği için bitiyorsa aşk, evli insanlar da pekala âşık olup başkalarıyla beraber olabildiğine, yine aldatmalar yine ayrılıklar gündeme gelebildiğine göre hatalı bir varsayım sayılmaz mı bu da...

Yasal olması mı çekiciliğini kaybettiriyor aşkın öyleyse... O halde imzasız sürdürülen uzun beraberliklerde hiç yitmemesi gerekmiyor mu bu duygunun...

Çiftlere yüklediği sorumluluk mudur aşkı ve imzalı veya imzasız evlilikleri törpüleyen...

Halbuki âşık olduğumuz insanın sorumluluğunu taşımaktan, ona karşı sorumlu olmaktan hoşlanır, memnuniyet duyarız çok zaman... Sorumluluğun zorunluluğa dönüşmesi midir bizi bunaltan...

Ağır basan gerekçe “aile olmanın” yarattığı sıkıntı mı... Biliyoruz ki hep biraz can sıkıcıdır aile ortamları. Belki çocukluğumuzdan, ergenlik çağlarımızdan üzerimizde kalan, o bahçeye, sokağa, arkadaşlarımızla gezmeye koştuğumuz

günlerin “eve çağıracaklar”, “eve döneceğiz”, “oyunu, eğlenceyi kaçıracağız” diye keyfimizin kaçtığı anların ruhumuzdaki izleridir bu sıkıntıya yol açan...

Aşk ile aile birarada “oturmuyor” nedense... Ailede şefkati, sevgiyi, dayanışmayı hatta neşeyi bulsak da, heyecanı, ayaklarımızı yerden kesen cazibeyi, kapıldığımız tatlı sarhoşluğu, o büyülü atmosferi yakalayamıyoruz...

Kendimiz olmadığımız, olamadığımız; daima biraz tedirgin, sevdiğimizimizin arzularına karşılık vermek için hep tetikte, ona en güzel, en hoş, en çekici, en etkileyici halimizle, tavrımızla görünmek istediğimiz bir yanı var aşkın... Enerji verdiği kadar yorgun düşüren bir tarafı... Oysa evimiz en tabii halimize büründüğümüz, üstümüzdeki ve ruhumuzdaki bütün “kıyafetlerden” soyunduğumuz, en rahat olduğumuz, en huzur duyduğumuz sığınağımız... Evimizde “kendimiz olmadan” yaşamayı sürdüremediğimizden mi bitiyor aşk evlenince ve “kendimiz olmadan” çok uzun süre yaşayacak gücümüz olmadığından mı evleniyoruz...

En fazla, sevdiğimizle birlikteyken, bir şeyleri onunla paylaşırken, birbirimizin kollarındayken hafiflemiyor, sükûnet bulmuyor, dinlenmiyor, yatışmıyor muyuz peki... Bize en heyecan veren insan değil mi en çok sakinleştirmeye, huzur vermeye muktedir olan da... O zaman niye bu çelişki?

Alışkanlık heyecanı yavaş yavaş yok ettiğinde mi başlıyor “arayış”...

Hiç evlenmesek; evimizde tek başımıza rahatça otursak, âşık olduğumuzda o aşkı hakkıyla, doya doya yaşayıp bittiğinde tekrar yalnız “yuva”mıza çekilsek... Yapamıyoruz...

Evde gönülleri daralıp dışarıya “oynamaya” koşan çocuklar gibi arkamızda bir ailenin güvenini duyduğumuzda bundan daha fazla zevk alıyoruz çünkü; dönecek bir ailesi olmayan kimsesiz bir çocuğun garipliğini hissetmekten çekiniyoruz.

Minik bir bebek, küçük bir çocuk ailesinden ayrı kalmaya nasıl dayanamazsa, her an yanlarında isterse onları, aşk tazeyken de o aynen öyle hiç ayrılmayalım hep yakın olalım arzusuyla evleniyoruz belki de. Ailemizi çok sevsek de yirmili yaşlara geldiğimizde artık başka bir düzen, yeni bir aile kurmak için nasıl ayrılıyorsak onlardan, uzun yıllar evli kaldıktan sonra içimizde bu türden duygular mı kıpırdanıyor acaba...

Bir kere de evlensek, birkaç kere de denesek, çocuk sahibi olsak ya da olmasak da, gün gelip aşkın biteceğini öğrensek de, genellikle vazgeçemiyoruz hayatımızı biriyle paylaşmaktan... Beraberliği, evliliği “kalemiz” görüyoruz belki de... Cinsel sadakatten çok daha fazla önem taşıyor dayanışmanın, güvenmenin sağladığı yakınlık... Bunu sürdürebilmek için “aldatmak”tan yardım alıyoruz dahası kimi zaman... Çocukluğumuzdaki “oyunlar” misali “can sıkıntımızı” giderip, yasaklanmış bir şeyi yapmanın keyfini çıkarıp, birikmiş enerjiyi harcayıp, yeni enerji toplayıp “kalemize” dönüyoruz...

Kimimiz bir kalemiz olsun, oranın “kralı” olalım istediğimizden evleniyoruz... Kimimiz “kalın surların” verdiği güveni seviyoruz... Kimimiz “âlemin” gözünden uzak bir “gizemi” orada yaşayabileceğimize inanıyoruz...

Ailemizden ayrı olsak da sevgimiz ve bağlılığımız kalıyor... Onları kırdığımızda, üzdüğümüzde, en ufak bir haksızlık yaptığımızda vicdan azabı yakamızı bırakmıyor... Aşkta ise onun için harap olsak da acıyla yansak da, bazen sevdiğimizi hırpalasak da bu duygunun pek yeri olmuyor...

Aşk geldiğinde sevgiyi unuttursa da, sevgi duruyor yerinde bitmiyor...

“Kale” bize hep içinde yaşadığımız o ilk aileyi hatırlatıyor...

Bizim evliliğimizin “gerçeği” hangisi bilmiyoruz...

Ve evleniyoruz...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Eylül

Rengin Soysal 09.09.2008

Kısa bir süre önce kavuştuğunuz bir sevdiğinizle uzun bir ayrılığa hazırlanıyorsunuz yine, ona benzer bir şey işte...

Çok yakında mecburi bir uzaklık girecek sevgilinizle arınıza, hasret dolu günler başlayacak yakında, öyle bir şey... Döndüğünde eskisi gibi olacak mı, siz olacak mısınız, nasıl olacaksınız diye bir tedirginlik içinde...

Artık çok yaşlanmış bir yakınınızla geçirilen zamanları andıran bir hüzün...

Birlikte olduğunuz her saniyenin hakkını vermenin, doludizgin yaşayabilmenin, kıymetini bilebilmenin telaşı üzerinizde...

En sevdiğiniz içkinin son kadehini tutuyorsunuz da elinizde, her yudumunun tadına vara vara içmeye çalışıyorsunuz sanki...

Daracık anlara sıkıştırılmış mutlulukların yarattığı farkındalık... O hisle örselenen güzelliği sayılı dakikaların...

Yaklaşmakta olanı idrak etmenin çaresizliğiyle sımsıkı sarılmak yaşanmakta olana...

Ruhunuza sinen o buruk tevekkül...

İşte eylül...

Bir geçiş mevsimi ki geçmekte olanın izleriyle gelmekte olanın işaretlerini beraber taşıyor...

Gündüzleri teninizi güneşin okşayışına bıraksanız da geceleri kalınca bir hırka alıyorsunuz omzunuza... Dostlarınızla hâlâ açık havada yemeğe çıkıyorsunuz ama akşamlar daha erken iniyor... Bir dondurmacının önünde kuyruğa girdiğinizde, karşı kaldırımda bir kestaneceğinin üzerinden dumanlar tüten seyyar tezgâhını görüyorsunuz...

Bazen kederli bir fırkatin habercisi bazen özlenen bir buluşmanın müjdecisi eylül...

Anlamını sizden alıyor... Yaşınıza, yaşadıklarınıza göre başka başka manalara bürünüyor...

Umutlu başlangıçlara hazırlanıyor gençler hayalleriyle, yaşlılar hatırladıklarıyla inceden bir sızı hissediyor yüreklerinde...

Yalnızlara teessür, âşıklara saadet vaat ediyor...

Çünkü yalnızlar kalabalıklardan, âşıklar kuytuluklardan hoşlanıyor...

Tek başınayken dışa açılan, sevdiğiniz biri varsa onunla içe kapanan gönül kapılarınız gibi tıpkı... Yalnızken, evinizin kapılarını açıp dışarılara atmaya meyillisiniz kendinizi... Sevdiğinizleyken, eve koşup kapattığınız kapıların ardında baş başa kalmayı seviyorsunuz halbuki... Ve eylül, sizi pencerelerin, kapıların kapandığı o uzun kışın beklediğini ilâm ediyor...

Ne yaz ne kış, hem yaz hem kış; kısacık ancak başlıbaşına bir mevsim... Orta yaşlara benzeyen bir şeyler var onda... Aynı anda geçmiş i bilmenin geleceği anlamının getirdiği bir duyarlılık... Üzerinde hâlâ yazın canlılığından bir şeyler kalsa da şiddetli yağmurların, sert rüzgârların yakın olduğunu hissetmek... Nasıl yavaş yavaş sararmaya başlayacaksa yapraklar öyle solmakta olan bir güzellik... Henüz hükmünü sürdüren ılıman havanın yanında hafiften ürperten esintisi gecelerin...

Gençliğin kanı kaynatan coşkusu sürerken, onu yatışmaya zorlayan emarelerin belirmesi bir yandan... Hazırlanmak gereken kış ayları önünüzdeyken, daha yaşanabilecek şeylerin olması geçmekte olan yazdan... Tedbirli olmak gerektiğini unutturan yalancı bir bahar havası etrafınızı saran... Daha sıkı tutunmak arzusu, devam eden hoşluğuna iklimin... Ondan bir parçayı hep saklamak için son meyvelerini toplayıp biriktirmek adeta, yine tadabilesiniz diye mevsim değiştiğinde... Hiçbir anını kaçırmamak, bir zerresini ziyan etmemek tutkusuyla doyasıya yaşamak çabası son demlerini ki hiç değilse hatıraları ısıtsın soğuk kış günlerini, gecelerini...

Eylül ne hazin, içiniz üşüyecekse ufkunuzda beliren hazanda, kışta...

Eylül ne enfes, ısınacaksa yüreğiniz gelecek upuzun gecelerin ayazında, loş ve nemli gündüzlerin titreten soğukunda şefkatle, sevgiyle, aşkla...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Fark nerede...

Rengin Soysal 13.09.2008

Niye bu kadar öfkeleniyor, bu kadar düşmanlık besliyor, bu kadar saldırganlaşıyorsunuz? Size benzemeyenlere, sizin gibi düşünmeyenlere, sizin gibi davranmayanlara nedir bu nefretiniz?

Sakın gizli bir aşağılık duygusu olmasın bunun sebebi... İçinizde yer etmiş o değersizlik, yetersizlik, eksiklik hissi... Ancak bir takımdan, bir ulustan, bir ırktan olmakla bir kıymet biçiyorsunuz kendinize de onlara yapılmış bir eleştiriye bu yüzden tahammül edemiyorsunuz belki...

Sizin bildiğinizden, öğrendiğinizden farklı bir şey söyleyenlere, gerçeğin başka türlü de olabileceğini öne sürenlere kin gütmeniz, kimliğinizi inşa ettiğiniz temelin çürük olduğunu ortaya çıkarmalarından mı acaba...

Ya da şimdiye değin bu sayede aldattığınız birileri hakikatleri anlar da işiniz, menfaatiniz, tatlı kârlarınız, iktidarınız zarar görür diye mi bütün korkunuz...

Ya siz? Sizler niçin bu kadar kırgınsınız? Karşılıklı döküp saçarken kirli çamaşırlarınızı, haksızlığınızın haksızlıkla engellenmesine mi hiddetleniyorsunuz aslında...

Peki, bu kavgada birilerinizin taraf tutmasına ne demeli? Gayeniz haktan hukuktan yana olmak değil de yalnızca çıkarınıza, görüşünüze ters düşene mi karşı durmak... Savunduğunuzu neden savunduğunuzu, suçladığınızı neden suçladığınızı en azından kendinize dürüstçe itiraf edebiliyor musunuz...

Ortada bir yanlışlık, bir adaletsizlik, bir kötü niyet varsa ille de ısrarla birini görüp diğerine gözlerinizi kapamaktan hiç mi kızarmıyor yüzünüz...

Bir de siz varsınız; herkesin birbirine benzediğini iddia ediyorsunuz. Böylelikle aklanacağınızı umuyorsunuz... Hem başkalarını kandırıp hem de vicdanınızı rahatlatmaya çalışıyorsunuz... “Ben yapmasam nasılsa ötekiler yapacak” diyerek haklı çıkmaya uğraşıyorsunuz bazen, bazen de daha zeki, daha becerikli olduğunuz için “başardığınızdan” söz edip övünüyorsunuz... Esasında sadece usta bir demagog olduğunuzu kanıtlıyorsunuz... Bir açıdan doğruluk payı taşıyor zira ileri sürdükleriniz; siz sizin gibilerin arasında “galip”siniz hiç şüphesiz... Ahlakı, vefayı, hakkaniyeti, erdemi umursamazsanız, hepsinden önemlisi utanmazsanız yapıp ettiklerinizden elbette gurur duyabilirsiniz yaşadıklarınızdan veya ulaştığınız neticelerden... Her insanın tutkuları, yükselme isteği, kıskançlığı, mutlu olma arzusu, zenginlik hayali bulunabilir ama aynı kumaştan biçildiğimizi sanmak yanılgıdır; zaten kumaşın “kalitesini” belirleyen de o duyguları ve zekâyı nasıl ve hangi yolda kullandığınızdır...

Zekâ ve akıl birbirini tamamlayan iki olgu olsa da zeki birinin akılsızca davrandığına, akıllı birinin pek de zeki olmadığına şahit olabilirsiniz. Zeki olan, kimi zaman “akılsızlığı” bilerek yapar eğer öyle bir “akıllılığı” kendine yakıştıramıyorsa, onuruna dokunur akıllı hareket etmek birilerine zarar verecekse yahut inandığı değerleri zedelemek anlamına gelecekse... Pek de zeki sayılmayacak biri de bakarsınız “akıllıca” sonuçlar sağlar kendi lehine, ondan daha zeki birilerinin emrine girip, gölgesine sığınıp, sırtını dayayıp... Bazıları da kurnazdır; kullanılmayı, “tetikçi” olmayı tercih edip “garantide” görür kendini...

Bir toplumda asıl tehlike, “iyi” ve doğru insan olmanın yalnızca zekâsı kıt olana, akıllı olmayana, kurnazlığı bilmeyene, gücü yetmeyene, beceriksiz ve yeteneksiz kalması... Zeki, kabiliyetli, birikimli olanların ise bu kirlenmişlikte

“tutunmak” için biraz da çaresizce “kumaşlarını” bozması herhalde...

Yine de ve her durumda, zekâları, donanımları, özellikleri yeterli olsa da adalet duygularından, vicdanlarından, ahlaki değerlerinden, “kaybetmek” pahasına taviz vermeyenlerin sayısı nispetinde mümkün galiba bir toplumun ilerlemesi... Zekânın hak ettiği alanlara hizmet etmesi...

Kendi mutluluğunu düşünmemek aptallıktır fakat bunun uğruna önüne geleni, karşısına çıkanı harcamak, başkalarının saadetine engel ve acılarına, felaketlerine vesile olmak en hafif tabiriyle çirkinliktir...

Ne kolay “özde hepimiz aynıyız” demek, değiliz; zekiysek “görüyoruz”, hissetmediklerimizi de anlıyoruz sadece... Kaliteli kumaştansak birilerine kötülük yapmıyor; haksızca, ahlaksızca, hodbince yaşamıyoruz...

Farkı da bu yaratıyor...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Değmezmiş...

Rengin Soysal 16.09.2008

Eve geliyorsunuz.

Masada sabahtan kalma boş bir çay bardağı duruyor belki. Koltuğun üzerine içi dışına çevrilmiş bir gazete atılı. Sehpadaki minik küllükte gece içilmiş sigaraların izmaritleri.

Aceleyle çıktığınız için toplamaya fırsat bulamadığınız yaşam izleriniz. Başka bir günde olsa içinizi ısıtacak işaretler. Evinizde olmanın huzurunu hissettirecek minik ayrıntılar.

Öyle bakıp geçiyorsunuz. Her zamanki köşenize alışkanlıkla bırakıveriyorsunuz gövdenizi. “Değmezmiş” diyorsunuz. İçinizden mi geçiriyorsunuz, sesli mi söylüyorsunuz önemi yok. Üstüste tekrarlıyorsunuz ama. Değmeyen şeyin ne olduğunu yalnız siz biliyorsunuz.

Acıdan çok bir anlamsızlık, üzüntüden çok bir boşluk duygusu artık içinizdeki.

Telefonunuz çalıyor. Sıkılıyorsunuz. Açmakla açmamak arasında tereddüt ediyorsunuz. Kimseyle konuşmak gelmiyor içinizden. Ne sizi arasınlar ne siz birilerini arayın istiyorsunuz.

Hiçbir şey yapmıyorsunuz. Üstünüzde büyük duygusal çalkantılardan sonra yaşanan o yorgunluk hali. Benliğinize hâkim olan bir isteksizlik. Karnınız dahi acıkmıyor. Havanın karardığını parmaklarınızın arasında yanıp duran sigaranın ateşinden anlıyorsunuz. Kalkıp ışığı yakmaya üşeniyorsunuz.

Çok kederli çok yıkılmış değilsiniz... Sadece küçük mutluluklarınızın sizi terk ettiğini fark etmenin kırgınlığını yaşıyorsunuz. Akşam eve döndüğünüzde sevdiğiniz bir müziği dinlerken, ayaklarınızı uzatıp birikmiş dergilerin sayfalarını karıştırmak zevk vermiyor nicedir. Damağınıza uygun alaminüt bir şeyler hazırlayıp ekranın karşısında hoşunuza giden bir programı seyrederken atıştırmaktan tat almıyorsunuz. Televizyonunuzu açmıyorsunuz bile. Yemekten sonra balkonda oturup kahvenizi içmenin eski hazzı yok.

Saatlerdir aynı yerde, sessiz ve kıpırtısız, tuhaf bir boşvermişlikle oturup kalmışsınız. Yalnızca o “meşum” kelime hiç susmadan uğulduyor başınızın içinde: “Değmezmiş”

Mutsuzluktan içinizin katıldığı zamanları hatırlıyorsunuz. Nasıl ıstırap çektiğinizi... Yüzüstü kapanıp geceler boyu ağladığınızı... Ve sonrasında her şeye rağmen sizi ayakta tutan o “yaşadıklarım katlandığım bu müthiş acıya değirdi” hissini...

Oysa şimdi ne kadar pişmansınız... Yaşamadıklarınızı, reddettiklerinizi, vazgeçtiklerinizi, harcadıklarınızı, kaçırdıklarınızı düşünüyorsunuz... Daha önce umursamadığınız onca şeyi... Değmezmiş çünkü, bunu yeni öğrendiniz...

Anlatsanız, dostlarınız “değer mi bunun için kendini hırpalamaya” derler, biliyorsunuz. Zaten asıl bu yüzden üzülüyorsunuz... Biten bir güzelliğin geride bıraktığı hüznün meğerse ne hoş bir halmiş, mumla arıyorsunuz...

İçinizde oluşan şu boşluk tüm duygularınızı yutmuş sanki... Öfke, elem, nefret, hınç, yeis gibi şiddetli olanları değil sade; en ufak keyifleri, ilgileri, heyecanı, neşeyi, ferahlığı hatta... En beteri hayallerin ve ümidin de kaybolması o boşlukta... Aşkın, sevincin, coşkunun, arzunun, başarının getirdiği doyumun, mutluluğun oksijensiz kalıp ölmesi adeta...

Bütün bunları düşünmeyecek kadar bezginsiniz... Dertli de sayılmazsınız, dertlenemeyecek ölçüde usanmışsınız...

An gelip bir şeyler “kıpırdanacak”, şöyle bir silkeleneceksiniz elbette; henüz o vakitte değilsiniz...

Esas fenalık benliğinizde yer edecek şüphede... Bundan böyle kolayca kapılmayacaksınız, teslim olmayacaksınız sizi çeken ne varsa... Bir fren izin vermeyecek hiçbir duygunuzun çok fazla coşup kabarmasına...

Hep devrede kalacak o “alarm” sizi hüsrandan koruyacak lâkin katıksız bir mutluluğa da mani olacak...

Buna sebep olan neyse ya da kimse sitemi bile gereksiz buluyorsunuz...

Usluca kıvrılıp rüyasız bir uykuya dalıyorsunuz...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye apartmanı

Rengin Soysal 20.09.2008

Bizim apartmanda o mâlum “apartman toplantıları”ndan biri yapıldı geçenlerde. Anlaşıldı ki kapıcı son beş yıldır sigorta pirimlerini yatırmamış. Her seferinde ya ödemeyi yaptığına dair sahte bir makbuz getirmiş ya da hiç getirmemiş. Bu beş yıl zarfında yöneticilik yapanların hiçbirisi de bunun farkına varmamış yahut üstünde durmamış. Sonuçta, faiziyle beraber, birikmiş ve ödenmesi gereken epeyce yüklü bir meblağ çıktı ortaya.

Bunca sene aidatlarını bir kez olsun aksatmayan daire sahipleri mağduriyetlerini dile getirip, “niye bunun cezasını biz çekelim” deyince, aynı yöneticiler, “ne yapalım, o zaman bu görevi siz alsaydınız” diyerek kimi küskün kimi adeta meydan okur bir tavır takındılar. Allah için “ee sizi seçtik ya” diyen cevap veren biri de olmadı aramızda. Artık kibarlığımızdan mı, saflığımızdan mı yoksa “alışkanlığımızdan” mı bilemem...

İlginç olan yönetici olmayı istedikleri için birbirleriyle çekişen, biri diğlerinin tasarruflarını beğenmeyip eleştiren “zevat”ın bu konuda sergiledikleri “göz yaşartıcı” dayanışmaydı...

Neyse şimdi o paraları taksite bağlayıp paşa paşa ödeyeceğiz... Hep olduğu gibi. Yöneticiler basiretsizse ceremesini yönetilenler çeker nasılsa... Yönetime talip olanların yeterliliklerini, bu işe uygunluklarını, icraatlarını sorgulamak

önemli değildir... Onların bize sempatik gelip gelmemesine, öteki adaya bir nedenden “gıcık” olup olmamamıza, kendimize “benzetip” benzetmememize göre birini “tutarız”... Mühim olan apartmanımızı sevmeleridir... İyi yönetmişler yönetmemişler fark etmez... Her seferinde paralarımızı yok yere kaybeder, biraz şikâyet edip söyleniriz, geçer...

Bizim yöneticilerimiz de gerçekten seviyorlar apartmanlarını doğrusu... Komşular binanın çok eskidiğinden, ufak tefek tadilatlarla sorunlarımızın halledilemeyeceğinden, yeniden ve günün şartlarına uygun şekilde inşa edilmesi gerektiğinden söz ettiklerinde, “memnun olmayan başka eve taşınsın” demelerinden anladım...

Üstelik çok cesurlar... Biraz büyücek bir sallantıda yaşanacak çöküşten hiç korkmuyorlar... “Dışarıya” karşı “imaj”larının bozulmasından ödleri kopuyor ama... Apartmanımızı “yanlış” tanımasınlar diye dökülen yerleri sıvıyor, akan boruları tıkıyor, üstlerini örtüp boyayıp “kem gözlerden” saklıyorlar...

Her metrekaresini “kutsal” saydıklarından, dairelerinin yüzölçümlerinden fedakârlık etmektense sağlam, konforlu, fonksiyonları tıkr tıkr işleyen bir yapıya dönüştürmekten vazgeçiyorlar...

Bahçedeki bütün meyve ağaçlarını da galiba “yabancılara” ne kadar “şehirli” ve “modern” olduğumuzu kanıtlamak için kesiyorlar... Zaten en çok bu “dışarı” mevzuunda hassas olduklarından şüpheleniyorum... Hem onlara benzemeyi her şeyden çok istiyorlar hem de her “tehlikenin” onlardan geleceğine inanıyorlar... Temelin pek de güçlü olmaması, taşıyıcı kolonların yıpranması yüzünden “içeriden” kaynaklanan bir sebepten yıkılmayı o ölçüde umursamıyorlar... Evin önünde ağaç istememeleri de her daim dışarısını “gözlemek” arzularından doğuyor gibime geliyor...

Bir de resmî bir bayram olsun olmasın bayrak asmayı çok seviyorlar... Henüz onun nedenini tam anlayamadım işte... Birilerine “bu apartman bizim” mi demeye çalışıyorlar, bayrağın binanın yüzünü boylu boyunca kaplayıp arkasındaki çirkin görünümü gözlerden kaçırmamasından mı medet umuyorlar, bilemiyorum... Belki de bayrak varken, kimsenin onlara mevcut hatalar ve eksikler hakkında söz söylemeye cesaret edemeyeceğini düşünüyorlardır...

“Başkalarına” karşı mahcup düşmemek uğruna katlandıkları “fedakârlık” ise övgüye değer... Ziyarete geldiklerinde ne müreffeh ve çağdaş bir evde yaşadıklarını görsünler diye “salonlarını” ancak o özel “misafirler” geldiğinde açıyorlar... Diğer zamanlarda asla ödün vermedikleri minicik yüzölçümlerine sığışıyorlar... Günahlarını almış olmayayım... Bunu yine ele güne “gösterilecek yüzlerini” korumak gayesiyle yapıyor olabilirler... Bir diğer olasılık da aslında “manevi değerlere” verdikleri özenden olabilir; satışa çıkarsalar bir paha etmeyecek eşyalarını muhafaza etmek adına, biraz küçülüp sağlam ve yeni yaşam alanlarına sahip olmaktansa canlarını bile hiçe sayıyorlar...

Karar verdim.

Önümüzdeki ilk toplantıda apartmanımızın adının “Türkiye” olarak değiştirilmesini önereceğim.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sözünü sakınmak...

Rengin Soysal 23.09.2008

Siz sözünüzü sakınırsınız.

Korktuğunuz için değil.

Olduğunuz gibi görünmekten çekindiğinizden de sayılmaz pek.

Birilerini kırmak istemezsiniz, incitmemeye özen gösterirsiniz.

Doğrucu olmak uğruna çığlık etmekten çekinirsiniz.

Anladıklarınızı anlamazdan, gördüklerinizi görmezden gelirsiniz.

Yaralansanız da yaralamaya yeltenmezsiniz.

Bu yüzden esirgersiniz sözlerinizi, söyleyeceklerinizi söylemezsiniz.

Becerememekten çok, laflarınıza siz sansür koyduğunuzdan iyi konuşmacı olamazsınız.

Esprilerinizi bile süzgeçten geçirirsiniz bazen, hatırlattıkları üzmesin diye bir sevdiğinizi. Dedikodudan kaçınırsınız, kimseye zarar gelmesin endişesiyle. Kendince dalga geçmeye çalışanlara, kendilerini çok zeki sanıp hiçbir şeyi fark etmediğiniz zannına kapılanlara, onlardan dolayı, değer verdiğiniz bir başkası mahcup düşmesin tedirginliğiyle içyüzlerini çok iyi bildiğiniz halde hak ettikleri cevabı vermezsiniz.

Tevazudan vazgeçmezsiniz, onun için eksikliklerini, basitliklerini, neleri ne yolla elde ettiklerini vurmazsınız yüzlerine.

Böyle davranarak hep biraz saf, renksiz ve duyarsız algılanırsınız ama. Sadece iyi sır sakladığınızdan aranırsınız.

Gün gelir, en kıyamadığınız kıyar size.

En büyük vurgunu ondan yersiniz.

O vurgundan ziyade vurmak için seçtiği silahın ucuzluğundan yıkılırsınız.

İlk defa feryat edersiniz hayatınızda. “Cinayeti gördüm” dersiniz. Ölen sizsinizdir, öldüren sizi suçlar. Biri için “ölmeyi” göze alırsanız, sizi öldüren o olurmuş, öğrenirsiniz.

Haklıdır belki, “değiştiginizi” düşünür çünkü. Halbuki o “ölüm”ün şekliyle değişirsiniz siz. Bir daha asla eskisi gibi olamazsınız. Olgun bir meyvenin içinden çürümeye başlaması gibi yavaş yavaş, ne kadar “olgunsanız” o kadar “ölüme” yakın olduğunuzu anlamaktandır isyanınız. Yaşamak için “ham”laşanların arasına katılırsınız. Yine de koruduğunuz bir şeyler kalır geriye. Hâlâ aynıdır özünüzü oluşturan çekirdekler zira, yalnızca aşılanmışsınızdır artık.

Yeni hayatınıza alışmaya uğraşırsınız. Bulunduğunuz bahçede hangi otlar arsızsa, hangisi zehirliyse çiçeklerin bakarsınız ki onlardır ömürlerini sürdürenler. Tek öğrendiğiniz mümkün olduğunca uzak durmaktır onlara.

“İçi dışı bir” olmayı her koşulda makbul bulmadığınızdan, içindeki her şeyi döküp saçmayı marifet saymadığınızdan susmuşsunuzdur zamanında. En güvendiğiniz insana samimiyetle açıldığınızda aldığınız hasar, anlatmakla anlaşılmayacağınızı aksine daha da yanlış tanınacağınızı kanıtlamıştır size; herkes kimi anlamak istiyorsa onu anlar, nasıl anlamak istiyorsa öyle anlar; boşuna bir çabadır ötesi.

İki seçenek vardır önünüzde. Ya hep olduğunuz gibi kalırsınız ve örselenmeye devam edersiniz, ayak uyduramazsınız toplumun geneline veya duyarlılıklarınızı törpüleyip azaltmaya gayret edersiniz. Büsbütün farklı olamazsınız fakat, o derece ihanet edemezsiniz benliğinize. Öylesi bir şizofreniye sığınıp akıl sağlığınızı zorlayamazsınız.

Önceleri küçümsediğiniz “akıllılığı” sokarsınız bir parça devreye. Size özel bir “adacık” yaratırsınız. Duygularınıza karşı gardınızı alırsınız. Şüpheyi hep önde tutarsınız.

Siz nasılsa kimseyi hançerlemezsiniz. Süngülerden, mızraklardan korunmak için ise çok sevmemenin, çok güvenmemenin, duygularınızı fazla özgür bırakmamanın zırhına sarınırsınız.

Sınırsız bir mutluluğu tadamasanız da “insan”ın ihanetiyle sarsılmazsınız.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yalan

Rengin Soysal 27.09.2008

Bir komplimandır bazen yalan, bazen diplomasidir.

Nezaketen sarf edilen bir bahane cümlesidir.

Teselli sözcükleridir kimi de, doğrusunun bilinmesinin kimseye bir yarar getirmeyeceği.

Daima en tehlikeli, en korkunç, en aşağılık olan yanı değildir insanoğlunun, gerçeklerden bile masumdur bazı zaman.

Küçük bir çocuğun hayal dünyasıdır, bir hastanın umut ışığıdır, barışa açılan kapıdır.

Bir masaldır; kötülerin ve haksızlık yapanların az, iyiliğin ve doğruluğun esas olduğuna inandıran... O sayede farkında olmadan kanıksarsınız ikinci yolu, budur ‘yalanın’ güzel yüzü. Bir ‘masala’ aldanıp hep onu arar, öyle biri olmaya çalışırsınız...

İftiradır, ikiyüzlülüktür, hıyanettir yalının asıl adı. Hangisinin kılığında çıkarsa çıksın ortaya, en ağır insanlık suçudur o durumlarda. En büyük günahdır asla affedilmemesi gereken.

İnsanları birbirine düşüren, menfaatlerin üzerini örten, bir hainliği gizleyen yalanlar vardır, felaketlere sebep olan. O yalancılardan yalanları yakalandığında mutlaka teşhir edilmelidir insanlığın selameti uğruna.

İktidarı ele geçirmek için, hükmetmek için söylenen yalanları, bu yüzden yapılan karşılıklı ithamları görmezden gelmek, çıkarınız kimden yanaysa onu mazur görmek, ondan yana tavır almak suça iştiraktır; bir dahliniz olmasa da kirlenirsiniz. Bir yakınınız, mensubu olduğunuz bir kurum, içinde bulunduğunuz bir oluşum veya ülkeniz söz konusuysa dahi adaleti istemenizle seversiniz kendinizi ve saygı duyarsınız kişiliğinize ancak. Ve kimin haklı kimin haksız olduğunu saptamakla açılır adil olmanın önü.

Hayat yalansız olmaz, bilirsiniz ya da er geç öğrenirsiniz... En çok da kendinizden pay biçersiniz... İnkâr ederseniz yalan söylersiniz...

Tuhaftır, “Ben hiç yalan söylemem” diyenler söyler en fazla yalanı... Herkes bunu anlar çünkü az çok tanımıştır hayatı...

Daha da tuhaftır, çok yalan söylenen yerde doğruyu söyleyene de inanılmaz, o da yalancı farz edilir bir ölçüde... Yalancılar yalansızlığı bir türlü kavrayamaz...

Bir de anlamsız yalanlara rastlarsınız... Biraz da Doğu’ya özgüdür sanki bu türden olanlar. “Hayır” diyemeyip mazeret uydurarak, hiç cevap vermeyip güya unutturarak, “peki” deyip oyalayarak, belki de böyle yapınca kimseyi kırmayacağını sanarak aslında kabalık ettiklerini, muhataplarını küçük yahut aptal gördüklerini, profesyonelce davranmadıklarını akıllarına getirmezler. Zira iş yaşamında tesadüf edilir en ziyade bunlara...

Bilinmesinin sadece taraflarını rencide edecek, onların özel hayatını ortaya sermekten başka faydası olmayacak, yaşanmasının zararını bir tek yaşayanların çekeceği bir ‘skandalı’ örtbas etmek yalansa eğer değmez mi o yalana...

Gönül ilişkilerinde ise oldukça karışıktır yalan işleri... Olsa mı olmasa mı evladır karar veremezsiniz hatta... Yalanın biçimi, kime, niye söylendiği mühimdir ama... Tarafınıza göre değişir bakış açınız... Kim bilir bundan dolayı mı yanılırsınız; yalanlarla avunursunuz ya da yalanlara kızarsınız...

İlişkiler karmaşıksa, bilerek bilmeyerek bunun bir parçası olduysanız yalanı nasıl karşılayacağınız da farklıdır bir anlamda... Mesela sevdiğiniz saklamaz sizden hayatında biri daha olduğunu, yalan söylemez size fakat diğerini aldattır, ona varlığını bahsetmez... Bu konumu mu tercih edersiniz yoksa ötekine mi özenirsiniz... O koşulda yalan söylenen, üzülmeye istenmeyen, vazgeçilemeyen, daha çok değer verilen odur çünkü pekâlâ bilirsiniz... Yalan söylemediğinin yanında daha rahat hisseder insan kendini yalnızca, bir şeyleri gizleme mecburiyeti olmadığından, sakınmadan konuşup hareket eder, razı mısınız?

Çok çirkin yalanlar da olur; herkesi birbirine karşı kullanıp, emellerine alet etmeye uğraşan ve her birinin arkasından başka yalan uyduran yalancıların söylediği... En hafifinden mide bulandırıcıdır böylesi, böyleleri...

Hiç yalansız bir dünya beklentisi gerçekçi değil; derinliğine düşünüldüğünde ürkütücü üstelik...

Yine de manasız yalanlar komiktir, söyleyeni küçük düşürür...

İftirayı, hıyaneti, riyayı, menfaati barındıranlar ise en büyük cezaları hak eder...

Kuşkusuz korkunç birer insanlık suçudur; onları başışlamak insanlığın ayıbı olur.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çitlembik zamanı

Rengin Soysal 04.10.2008

Mevsimlerin işaretleri vardır, takvimlere bakmasanız bile değiştiklerini o işaretlerden anlarsınız. Sanki mevsimlerin şahsiyetidir de onlar, görür görmez ayırt edersiniz birbirlerinden. Fakat aşinalıklarla yakın dostluklar arasındaki farklar gibi, çok bilinen niteliklerinin dışında biri veya birkaçı daha çok çeker sizi kiminin. Siz onları en fazla o yanlarıyla seversiniz.

Sonbahar, sararan yapraklarıyla, ayvasıyla, narıyla gelir veya sıcak bir kestane kokusudur havada belki. Bazıları içinse her şeyden çok çitlembik demektir; çitlembikler olduğunda gelir güz, çitlembikler bittiğinde yerini kışa bırakır, çekilip gider.

Çitlembik zamanı kısa sürer.

Tanımayana şeklini şemâilini hemencecik tarif edersiniz de kokusunu, tadını pek kolay anlatamazsınız. Çitlembiği sevseniz de onu tanımlamakta hep biraz zorlanırsınız.

Sevdiği şeyler kişinin karakterini belirleyen ölçülerden biriye eğer, diyelim çitlembik seven bir insanı nasıl yorumladınız...

Acaba kısa süren güzellikler midir onu büyüleyen...

Tarifinde güçlük çekilen belirsizlikler mi etkiler...

Ne kadar tadılsa tıka basa doyurmayan bir lezzet midir aradığı... Çekirdeği büyük eti az bu meyvenin hep ‘tadında bırakan’ tatminine benzer şeyleri mi arzular; buruk mu tatlı mı, hakkında kesin karar verilemeyen, belirgin olmayan duygulardan mı hazzeder... Keskin ve yoğun olmasa da damakta bıraktığı hoşluğu daima hatırlanan aşkları mı tercih eder... Ancak ‘gurme’lerin algılayacağı gibi her seferinde yeniden keşfedilmeye müsait nüanslar taşıyan tatların mı peşinden gider...

Öyle azdır ki müddeti, onu sevenler özlemeyi de mi sever ya da bu yüzden mi öğrenir, bilir hasret çekmeyi. Yoksa unutup da tekrar karşılaştığında mı sever sadece yine...

Kim bilir... Bunlardan herhangi biri doğrudur veya hiçbirisi değildir...

Hangisi olursa olsun şimdi çitlembik mevsimidir...

Kavuşmaların ve ayrılıkların sezonu...

Tam yerli yerine oturmamıştır henüz her şey...

Olgunluğu çağrıştıran bir sükûn sezilir yalnızca...

Usul usul hissettirir kendini...

İç sesinizi daha çok duymaya başlıyorsunuz...

Ona kulak verirsiniz ayrılıkların da kavuşmaların da değerini bilirsiniz. İkisine de aynı sıcak tebessümle gülümsersiniz.

Gelenler ve gidenler, yaklaşanlar ve uzaklaşanlar, yaşananlar ve yaşanacaklar içten bir selamı hak ederler...

Getirdikleriyle götürdükleriyle, aldıklarıyla verdikleriyle onlardan bir parça sizde yaşar; sizden bir parça onlarda kalır.

Anlarsınız ki yaşamak unutmak ve hatırlamaktır.

Uğurlanacakları uğurlamal, karşılanacakları karşılamalıdır artık...

Veda ettikleriniz ile hoş geldin dedikleriniz adeta değip dokunur yekdiğerine, izleri birbirine karışır... İşte o anları doyasıya yaşamının tam zamanıdır...

‘An’lardır zaten sakladığınız geçmişten ve günden; an olur bir başka âna sığınırsınız...

Ve çitlembikler özeldir; o, minik ayrıntıları önemseyenlerin, azıcık bir yekûndan bin bir çeşit haz damıtabilenlerin, hayatın ara renklerini ve lezzetlerini hissedebilenlerin, bir çırpıda adı konamayan duyguların ‘yollarında’ gezinenlerin, ince ayrımları yakalayabilenlerin meyvesidir belki.

Belki de karınları tok olanların, doymayı değil kendine özgü bir ‘aromayı’ içeren yemişi bulmayı yeğleyenlerin seçimidir. Gösterişsiz ve mütevazı bir dünyada gizlediği umulmadık zenginlikleri fark edebilenlerin gözdesidir, onlara sunar bu özelliklerini.

Bir çocuk, bir yetişkin, bir ihtiyaç; her biri için başka bir anlamı vardır...

‘Patlangaç’ cephanesidir o şen çağlarda; el ele dolaşırken, uzanıp dallarından kopararak birbirlerine yedirdikleri ‘yasak meyve’ romantizmidir iki sevgilinin; yürüyüş yaparken, birer ikişer toplayıp avuçta biriktirerek küçük torunları sevindirmenin keyfidir.

Neşeli ve mutlu saatlerin meyvesidir...

Ve şimdi çitlembik mevsimidir; sevinçli anlar yaşamının, sevinçli anıları çoğaltmanın vaktidir...

Zaman durursa...

Rengin Soysal 07.10.2008

İlk bir sonbahar gecesi...

Hafif serin bir rüzgâr vuruyor aniden yüzümüze...

Anlıyoruz, beklenen fırtınanın ilk habercisi bu esinti...

Şimdilik iyi geliyor, üstümüze çöken ağırlıktan sıyrılıp canlanıyoruz biraz...

Adımlarımızı daha çevik atıyoruz...

Birazdan eve dönüp camı çerçeveyi iyice kapatmamız gerekiyor ama, biliyoruz.

Tedbirli olmamız lâzım... Meteoroloji uzmanları uyardılar, haberdarız, hava patlayacak...

Halbuki içimizden gelen, hiçbir şeye aldırmadan uzun uzun yürümek... Canımız öyle çekiyor... Duygularımız mantığımıza ağır bassa yapacağımız bu... Kendimize bu izni vermiyoruz...

Aklın, bilginin ve sağduyunun hislerimize galebe çalması şart olan durumlar var... Öyle zamanlardan geçiyoruz... Gencecik çocukların ölüm haberleri geliyor art arda... İçimiz acıyor, öfkeleniyoruz, isyan ediyoruz... Bu acı, bu öfke, bu isyan hâlâ bir faydaya dönüşmezse çok geç olacak... Aynı sınır karakolu bir değil, iki değil tam beş defa baskına uğradıysa bunda bir garabet yok mu? Bilgi, akıl, öngörü bir tarafa, bunca tecrübe dahi bir işe yaramadıysa, önlem alınmakta geç kalındıysa sorumlularından hesap sormanın vakti çoktan geldi de geçmiyor mu? Trafik kazası yapıp, ölümlere, yaralanmalara sebebiyet verdiğinden cezalandırılan bir şoförden daha mı az mesuliyet taşıyorlar onlar...

Her seferinde, ne kadar üzüntü duyduğunuzu söylemeniz, ailelerin acılarını paylaştığınızı belirtmeniz, matem etmeniz kâr etmiyor; ölen ‘canları’ geri getirmiyor...

Ülkeler, kurumlar duygularla yönetilmiyor... Ehliyet, birikim, liyakat gerektiriyor...

Düşüncelerine yasak konarak, duyguları kışkırtılarak idare edilen bir toplumuz biz...

Garip bir çarpılmaya maruz kalmışız sanki... Düşüncenin hâkim olacağı yerlerde duygularla davranılıyor; duygusallığa en ihtiyaç gösteren mecralarda duyguların önüne set çekiliyor... Belki bu yüzden böyle karışık bazılarımızın kafası... Ayıp diye, günah diye aşklarını gönüllerince yaşaması engelleniyor nice gencin de kaba ve ilkel bir hamasete alkış tutuluyor...

Yüzyıllardır bu toprakların kültürüne sinmiş tevekkül bile yanlış algılanıyor... Tedbirlerin sorgulanmasının men edildiği bir ‘kader’e rıza gösterilmesi isteniyor...

Biz bunlardan konuşurken rüzgâr giderek sertleşiyor... Eve doğru yürüyüşümüzü hızlandırıyoruz... Havada tuhaf bir koku var... Yaklaşmakta olan fırtınaya yoruyoruz...

Ege’nin güzel ikliminde de bir şeyler değişiyor son günlerde, duyuyoruz... Sinsi bir tehlike olmaktan çıkıp emareleri beliren bir afet ufukta belli ki... Düşünceler içdiş edildiğinde mantık hepten terk ediyor insanları, duygusallık saltanat kuruyor... Bu her zaman masum, güzel, temiz hisleri ifade etmiyor; düşmanlığın, nefretin, kinin, intikamın, vahşetin, saldırganlığın adı oluyor...

Düşünmeyi, muhakeme etmeyi öğrenmedikçe, topluluklar sürüye dönüşüyor... Menfaati puslu havada bulanlarca güdülüyor...

Çarkı tersine çevirmeden, duyguları ve aklı yerli yerine oturtmadan, basireti devreye sokmadan, itidali yeniden yeşertmeden çıkış yok bu halden...

Duygular mı düşüncüyü yönlendiriyor, düşünceler mi duyguları belirliyor, kesin çizgilerle ayıramasak da güzel duyguların yolu doğru düşünebilmekten, doğru düşünebilmenin yolu güzel duygulardan geçiyor...

Sevgiyle yaklaşabilirsek bize benzemeyenlere, kendimizi birbirimizin yerine koyabilmeyi de başarırız; karşımızdakini kendi yerimize koyabilirsek onu sevmeyi de beceririz...

Ve ille de ‘sevgi’ diye tutturmasak, anlayışı ve hakkaniyeti üstün kılabilir, huzuru sağlayabiliriz...

Belki de ilk öğrenmemiz gereken iyi duyguları önceden paylaşabilmek; sonradan hep birlikte kederi ve acıyı yaşamamak için...

Yeni haberler geliyor. Ege'den sonra güneyde de 'hava' bozuyormuş...

Birisi öldüğünde onun için zaman durmuş demektir... Aktütün'de zaman durdu...

Bu 'hava' her yeri sararsa bütün ülkede duracak zaman...

Her şey için çok geç olacak...

Havada 'kokusu seziliyor' artık...

Aman dikkat...

Hava patladı patlayacak...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Evi yeniden sevmek

Rengin Soysal 11.10.2008

Sebepsiz bir sevinçle uyanırsınız.

Şöyle bir gerinirsiniz keyifle.

Etrafınıza, ilk kez görüyormuşsunuz gibi bir göz gezdirirsiniz.

Perdenin kıvrımlarında, tuvalet masasının aynasında, duvardaki yağlıboya tabloda, başucunuzdaki gece lambasında dolaşır bakışlarınız. Hepsi aynıdır. Ama siz onlara uzun süredir karşılaşmadığınız bir dosta rastlamışçasına sanki biraz merakla ve mütebessim bir çehrenin arkasında gizlenen sevecenlikle bakarsınız.

Bir t  y kadar hafiflemiş hissederek kalkarsınız yatağınızdan.

Demlediğiniz   ayın lezzeti, i  tiğiniz kahvenin kokusu bile bir başka gelir. Camı açıp derin bir nefes   ekersiniz ciğerlerinize, hava nasıl olursa olsun memnuniyetle g  l  msersiniz. Evin i  inde dolanıp hazırlanırken dilinize takılan bir şarkıyı mırıldanırsınız.

Sokağa   ıktığınızda,   ocukluğunuzdaki gibi sekerek koşmak ge  er g  nl  n  zden. Yaşınızdan utanıp yapmazsınız. Erkekseniz ısılk   almaktan kendinizi alamazsınız yine de. Ağırlığınızın duyumsamadan y  r  rken, i  inizdeki ferahlığa yol a  an şeyin ne olduğunu d  ş  n  rs  n  z. Pek belirgin bir neden bulamazsınız da. Fazla aldırmazsınız.   st  nde   ok durup da ‘b  y  y  ’ bozmaktan korkarsınız belki de. Sağda solda epeydir ilginizi uyandırmayan bir  ok şeye dikkat ettiğinizi fark edersiniz.

Ne zamandır ihmal ettiğiniz arkadaşlarınızı arayıp hatırlarını sorarsınız. Eski meraklarınız, hevesleriniz yeniden canlanır. Kafanızda programlar yaparsınız. İçinizdeki, işyerinizdeki problemler mesele olmaktan   ıkar; artık konumunuza g  re, ya nasılsa bir hal   aresi bulacağınızı varsayar ya da   st  n  ze d  şeni yapar gerisini   nemsemezsiniz.

Vitrinlerde g  zel şeyler vardır ama alelacele karar verip gereksiz şeyler satın almaz, planlı davranırsınız. Evinizin ihtiya  ları, onu g  zelleştirmek daha konforlu hale getirmek   ncelik kazanır     nk   evinizi tekrar sevmeye başlarsınız. Yemek tarifleri   ğrenir, yeni denemelere girişir, en sıradan yiyecekleri dahi farklı sunumlarla renklendirip   eşitlendirir, alıştığınız sevdiğiniz yemekleri yeni bir heyecanla hazırlar, sofraya kurmaktan zevk alırsınız. Mutfağın mutlulukla yakın ilişkisi olduğunu bir defa daha anlarsınız.

“Bir insanı sevmekle başlar her şey”, evinizi sevdiğinizde ise hen  z b  yle biri yoksa da sevme   midiniz var demektir. Yaşanacak hoş g  nlerin ihtimali kaybolmamıştır. Evinize sevinerek d  nd  Ğ  n  z zamanlarda mutsuzluk sizden uzaktır. Sevip seviliyorsanız zaten evinizde olmaktan sevin     uyarsınız; veya bir aşkın saadetiyle dolu değilse kalbiniz, buna hazırmanızdır evinizde huzur buluyorsanız.

Kim bilir şu nedensiz sevinciniz i  inizde   oktandır taşıdığınız bir histen tamamen soyunmaktadır belki ya da aksine sizin bile ayırımsayamadığınız yepyeni duyguların filiz vermesindendir.

Sevince dair, sevgiye dair ne varsa y  z  n  ze yansıdığı kadar evinize de yansır.

‘Geçistirmek’ yerine özeniyorsanız yemeklerinize bunda bir işaret vardır ve evinizi ‘keşfetmek’ başka ‘her şeye’ atılan ilk adımlardır.

Evden kaçmak için bir bahane olmaz da eve dönüşünüze tat katmaya yarar gezip tozmalarınız. Gündelik işleri angarya saymazsınız. Hatırlamaktan korkmaz, hayal etmekten kaçınmazsınız. Yalnız kalmaktan da hoşlanır kalabalıklardan da sıkılmazsınız.

Değişenin ne olduğunu sorarsınız kendi kendinize.

Hiçbir şey değişmemiştir.

Değişen sizsinizdir.

Bir gün sebepsiz bir sevinçle uyanınca anlırsınız.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bekleyiş...

Rengin Soysal 14.10.2008

Bir muayenehanedeki koltukta tedirginlikle, karşınızdaki masanın gerisinde başını önüne eğmiş, tahlil raporlarınızı inceleyen doktorun hastalığınıza koyacağı teşhisi bekliyorsunuz.

Bir ameliyathanenin kapısında endişeyle operatörün ağzından çıkacak sözleri bekliyorsunuz.

Okul bahçesinde merakla çok mühim bir sınavın sonucunun açıklanmasını bekliyorsunuz.

Bir havaalanının bekleme salonunda, sabırsızlıkla yolcunuzun uçağının iniş anonsunu bekliyorsunuz.

Evinizde oturmuş, heyecanla sevgilinizin kapının ziline basmasını bekliyorsunuz.

Hasta yatağınızda sıkıntıyla iyileşmeyi bekliyorsunuz.

Tatlı bir telaşla bebeğinizin yaklaşan doğumunu bekliyorsunuz.

Pencerenin önünde huzursuzlukla eve dönmekte geciken çocuğunuzu bekliyorsunuz. Bir gösteri merkezinde keyifle perdelerin açılmasını bekliyorsunuz.

Hafif bir gerginlikle, sizin için büyük önem taşıyan bir projenizin, bir teklifinizin kabulünü bekliyorsunuz.

Kaygıyla, işten çıkarılanların arasında adınızın olup olmadığını duymayı bekliyorsunuz.

Boşa vakit kaybettiğiniz düşüncesiyle biraz sinirlenerek bankadaki sıranızı bekliyorsunuz.

Neşeyle, arkadaşlarınızın sizin için hazırladığı sürprizi görmeyi bekliyorsunuz.

Büyük bir kederle, cami avlusunda sevdiğiniz bir insanı uğurlamayı bekliyorsunuz.

Bir randevunuza yetişmeye çalışırken, sıkışan trafikte giderek artan bir öfkeyle yolun açılmasını bekliyorsunuz.

Yaşanan bir krizde, üzüntüyle birikimlerinizin, yatırımlarınızın ne kadarını kaybettiğinizi öğrenmeyi bekliyorsunuz.

Sevinçle, epeydir ayrı kaldığınız bir yakınınızla, artık sayılı dakikalar kalan kavuşma ânını bekliyorsunuz.

Korkuyla, düştüğünüz çok müşkül bir durumdan kurtulmayı bekliyorsunuz.

Sevdiğiniz o sesi yeniden işitmek için özlemle telefonunuzun çalmasını bekliyorsunuz.

Mideniz açlıktan kazınırken, iştahla garsonun sipariş ettiğiniz yemeği getirmesini bekliyorsunuz.

Kuruntuyla, yazdığınız kısa mesaja ‘ondan’ gelecek cevabı bekliyorsunuz.

Ümitle, çoktandır hak ettiğinize inandığınız terfiyi bekliyorsunuz.

Bütün bu bekleme anlarının ne kadarında başka şeylerle oyalanma, avunma, diğer işlerinizle uğraşma yahut o ânın ‘keyfine’ varma şansınız olduğunu düşündünüz mü hiç... “Ânı yaşa” diyorlar ya size hep, bu durumların hangisinde, hangilerinde o ‘ânın’ tadını çıkarma imkânınız bulunduğunu tarttınız mı zihninizde şöyle bir...

Beklediğiniz süreleri, o anları, mutluluğa dönüştürmek veya zevkli hale getirmek her zaman elinizde değil, hatta büsbütün imkânsız. O zamanlarınızı yaşamaktan saymayacaksanız eğer, ne kadar yaşadığınızı farz edeceksiniz...

Büyümeyi, okulu bitirmeyi, işe girmeyi, evlenmeyi, mesleğinizde yükselmeyi, çocuklarınızın yetişmesini, emekli olmayı, torunlarınızı görmeyi beklerken geçiyor bir ömür.

Beklemeye fırsatınız olmadan bakıyorsunuz akşam olmuş, hafta sonu gelmiş, ay geçmiş, yıl bitmiş bir yandan da.

Ne zaman daha çok ‘yaşamış’ addediyorsunuz kendinizi peki. Koşup oynarken, çocuğunuzu severken, sevdiğinizle sevişirken, beğendiğiniz bir filmi izler, bir müziği dinlerken, dostlarınızla güzel bir akşamı paylaşırken, gülüp eğlenirken, çok hoşnut kaldığınız bir seyahattheyken o anların nasıl geçtiğini fark etmiyorsunuz bile zaten.

O halde neleri dahil edeceğiz, neleri çıkaracağız ömrümüzden... Kayıplar olmadan kazancın, ölümler olmadan doğumların, hasret çekmeden kavuşmanın, hastalanmadan iyileşmenin, üzülmekten sevinmenin kıymetini nasıl anlayacağız... Kötü günleri iyilerinden, tatsız olayları hoş olanlarından, bahtsızlıkları mutluluktan ayıklamaya izin vermiyor hayat.

Belki de en büyük yanılığımız kaderimize tümüyle hükmedebileceğimizi sanmamız. ‘Modern zamanların’ adeta dayattığı, her dakika hazzın peşinde koşmanın mutluluğun biricik yolu olduğuna dair inancımız.

Halbuki bekleyiş de hayata dahil. Ve hayat, Gustav Meyrink'in sözleriyle özetlersek, "ölümün bekleme odasıdır". İhtimal ki kısa ya da uzun hepsi bundan ibaret.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sorular ve doğrular

Rengin Soysal 18.10.2008

Bazen 'isyan' bütün duygularınızın önüne geçiyor.

Gücünü, o gücü göstermesi gereken yerin dışında kullanmaya kalkıştığında birileri, belki de hiç olmayan bir 'asi' uyanıyor içinizde.

O duygu en çok öyle anlarda bileniyor.

Geçtim hesap sorulmasından, kendilerine soru bile sorulamayacağını düşünmek, adeta yeryüzünde bir 'tanrı' olduğunu vehmetmek değilse ne?

Böyle bir hakkı kim kimden alabilir, kim kime verebilir ve kim bu kudreti görebilir kendinde?

Herkes için 'doğru yer'in neresi olduğunu tayin etme yetkisi tek bir kişide, tek bir kurumda, tek bir grupta toplanabilir mi?

Her şey bu kadar doğruysa niçin bu kadar 'yanlış' var bu ülkede...

Ve yanlışlar sorgulanmazsa doğrular nasıl bulunabilir, doğruya nasıl ulaşılabilir...

Ve kimin soru sorma hakkı engellenebilir...

Sorgusuz sualsiz her söyleneni, her olan biteni doğru bellemek bir insanı, bir toplumu nereye getirir... Daha doğrusu bir yere getirir mi... İnsan nasıl gelişir, toplum nasıl ilerler, insanlık nasıl evrilir...

Sorulardan korkmak yahut öfkelenmek soru soranlara, verecek cevabı olmayanların tepkisi değil midir?

Soru sormayan çocuklar, soru sormayan öğrenciler, soru sormayan çalışanlar, soru sormayan vatandaşlar varsa, ana babalar, öğretmenler, yöneticiler, toplumlar buna sevinip övünmeli mi, bundan kaygılanıp yerinmeli mi yoksa? Hele ki meslekleri soru sormayı gerektirenler, o soruları sorduklarında mı sormadıklarında mı bir şeylerden şüphe etmek gerekir sizce...

Düşünen insan da soru sorar, duyguları olan da... Düşünmeyen veya duyguları olmayan bir insan bulunmayacağına göre, ortada soru yoksa ya korku ya ümitsizlik ya da aldırmazlık vardır orada...

Soruların cevabı biliniyorsa cevap vermekle, bilinmiyorsa doğru cevabın peşine düşmekle çözülmez mi her sorun; sorular biriktikçe sorunlar katmerlenmez mi, daha da içinden çıkılmaz hale gelmez mi...

Birilerinin kararlarıyla, peşin hükümlerle, sorulara engel koymakla mı bulacağız ‘doğru’yu, farklı suallerle, araştırmalarla, karşılaştırmalarla, sebep sonuç ilişkileri kurmakla mı mümkün olacak bu...

Dünya kuruldu beri doğru bilinenler, doğru sayılanlar, doğru sanılanlar değişmese şimdi nasıl bir âlemde yaşardı insanoğlu...

İşkence yapıldığı yıllarca görmezden gelindi, yok farzedildi, üstü örtüldü hatta neredeyse takdir gördü bu topraklarda ama sonunda ilk kez, ülkeyi yöneten birileri gerçeği kabul edip özür diledi en azından.

Doğru hangisiydi o zaman?

Ve zamanla her şey gibi doğrular da değişmez mi...

Öyleyse sıradan vatandaşlar olarak kimin ve neyin yanında yer alacağız biz... Ne öğrendiysek, neyi ezberlediysek, nasıl gördüysek hepsinin aynı kalması lazım geldiğini iddia edenlerin mi; iyiye ve doğruya ancak sorgulayarak, değişerek, değiştirerek varılacağını savunanların mı...

Bütün bir toplum tek bir komutla ‘hazır ol’ a geçerse, o toplumun felaketlere gebe olduğunu tarihteki örnekleri kanıtlamadı mı bize...

İtiraf etmeliyim ki hiç cesur biri değilim ben. Hayatım boyunca, sadece başıma gelenleri kabullenecek cesareti gösterebildim. Huzurumdan, konforumdan vazgeçmeyi de pek arzu etmem. Fakat içimizden “birkaç cesur insan” çıktığında, daha güzel, daha zengin, daha mutlu bir gelecek için çabaladığında, onları hiç değilse manen desteklemek gerektiğine inanırım. Bunu esirgemek hem aklımıza hem vicdanımıza hem kendimize ihanet olur çünkü. Üstelik o insanlar, dünyanın herhangi bir yerinde refah içinde yaşamlarını sürdürebilecek donanım, birikime ve imkâna sahip olmalarına rağmen bir şeyleri göze alıyorlarsa...

Ne bilim ne sanat ne de siyaset sorular sorulmadan yapılmaz...

Gündelik yaşam ise biz farkında olsak da olmasak da bunlar olmadan yaşanmaz...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Utanmak...

Rengin Soysal 21.10.2008

İnsanları tanıdıkça şaşıırıyorsunuz.

İnsanları tanıdıkça şaşırmıyorsunuz.

Şaşırmaya alışırıyorsunuz aslında, en ummadığınız insandan en beklemediğiniz şeyi gördüğünüzde dahi yadırgamıyorsunuz.

Anlamayı öğrenirsiniz zamanla, empati kurma yeteneğinizi geliştirirsiniz ve kimin ne yapacağını az çok kestirirsiniz.

Kendinizin neler yapabileceğini hiç bilemiyorsunuz ama, önceden tahmin edemiyorsunuz, zannettiğiniz gibi davranmadığınızı fark ettiğinizde bazen, en büyük yabancılığı siz, size duyuyorsunuz.

Bu yeni halinizi kabul edip uyum sağlamak mı, yoksa yeniden ‘eski siz’e benzemeye çalışmak mı; ikisi arasında tereddütte kalıyorsunuz...

Hangisini seçseniz yine de biliyorsunuz artık sizi en çok hayrete düşürecek kişiyi benliğinizde taşıdığınızı. Herkesten ziyade kendiniz için bir sürpriz paketine dönüşüyorsunuz.

Böylece farklı bir ölçüt geliştiriyorsunuz; yaptıklarına değil yaptıklarını nasıl kabul ettiğine bakıyorsunuz, bir insanı değerlendirmeniz gerektiğinde.

Her durumda, işine gelen pozisyonu savunanı, çifte standarttan vazgeçmeyip yalnızca kendi konumunu ve konumundakileri haklı bulanı, hem yanlış yapıp hem yanlış yaptığı kimseyi suçlu çıkarmaya uğraşanı hoşgörmüyorsunuz. Durdukları yer değiştiğinde de her nerede duruyorlarsa doğru yerin orası olduğunu iddia edeceklerini öngördüğünüzden güvenmiyorsunuz onlara.

Bunu hep yapıyorlar zaten. O zaman dönüp bir de kendinize bakıyorsunuz. Eleştirdikleriniz sizin başınıza geldiğinde, birdenbire değişip bambaşka tavırlar mı sergiliyorsunuz yoksa hatalı olduğunuzun bilinciyle mi hareket ediyorsunuz diye. Ne kadar karşı koyamasanız da ne kadar hislerinize kapılsanız da o ölçüyü hep koruyorsanız, sizin yüzünüzden birileri zarara uğramasın, üzülsün kaygısıyla azami dikkati sarf ediyorsanız, kusuru başkasında aramıyorsanız içindeki ‘öteki ben’lere rağmen özsaygınızı kaybetmiyorsunuz.

Neleri yapabileceğinizden olmasa da neleri yapmayacağınızdan emin oluyorsunuz.

Kendilerini öbürlerinin yerine koyabildiklerinden söz edip de kendilerini kendilerinin yerine bile koyamayanlara rast geldiğinizde sıdkınız sıyrılıyor bu yüzden. Art arda öyle şeyler sıralayıp itham ediyorlar ki birilerini, saydıklarının her biri kendi huyları, kendi yaptıkları gerçekte. Ya sürpriz paketlerinden çıkan aynalardan akseden yüzlerini tanımıyorlar ya da diğerlerinde günah addettiklerini, kendilerinde olduğu vakit mubah sayıyorlar.

Onlarla karşılaştığınızda, insanlar arasında belki de en keskin ayrımın utanma duygusunda saklı olduğuna kanaat getiriyorsunuz. “Utanmayan her şeyi yapar” sözüne yürekten inanıyorsunuz. İsterse hiç kimsenin haberi olmasın, utanılacak bir şey yaptığınızı bir tek siz bilseniz yeter onurunuzun kırılmasına, idrak ediyorsunuz.

Başkalarına reva gördükleri hatta bizzat sebep oldukları, gerçekleşmesini dileyip istedikleri, uğruna çaba harcadıkları şeyler onlara yapıldığında nasıl saldırganlaştıklarına tanık olursanız birilerinin onların yerine siz utanıyorsunuz. Böyle bir hale düşmekten vargücünüzle sakınmanıza faydası oluyor gördüklerinizin. Kimseden değil, önce kendinizden

utanmanın önemini kavriyorsunuz. Herkesten evvel siz sorguluyorsunuz vicdanınızda, yapıp edeceklerinizi, düşündüklerinizi, gönlünüzden geçirdiklerinizi.

Böyle bir ‘sürpriz’den korunmayı niyaz ediyorsunuz...

Ve “Tanrı utandırmasın” diyorsunuz...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hatıralar...

Rengin Soysal 25.10.2008

Gece mavisi mutluluğa en yakışan renk olabilir mi acaba... Gökyüzünün o renge büründüğü her sefer mutlu zamanlarıma denk düşmemiştir elbette... Ama sadece mutlu bir şeyler yaşadığımda dikkatimi çekmiş olmalı ki o güzellik; öyle saatlerimde görüp, seyrine dalmaktan haz duymuş olmalıyım ki hep, zihnim ben farkında olmadan kuruveriyor işte o bağlantıyı.

Bir renk, bir görüntü, bir ses, bir şarkı, bir koku, bir lezzet, ifade ettikleri şeyin dışında bir anlam kazanıyorlar bazen bizim için. Özel bir anımızın eşlikçisi, fonu, parçası, kısacası adeta ‘şahidi’ olduklarında. Ne zaman görsek, işitse, tatsak, hissetsek, o özel anı, olayı, dönemi canlandırıyorlar hafızamızda; bir bahtiyarlığı, bir hüznü, bir acıyı sanki yeniden yaşıyorlar. Nelerin izi kaldıysa ruhumuzda, onların simgesi oluveriyorlar birden.

Aslında biz yüklüyor değil miyiz bazı manaları bazı şeylere. İşaretler arıyoruz kendimizce. “Ah” diyoruz, “bir hikmet var bunda, belli ki” ya da ‘alamet’ sayıyoruz nice tesadüfü. Meğerki biz bir değer, bir önem, bir hususiyet atfetmiş olmayalım onlara.

Gönlümüzde yeri olanların hatıralarımızda da yeri oluyor mutlaka. Benim merak ettiğim, neleri hiç unutamadığımız, silinmez bir boya gibi bir türlü aklımızdan çıkaramadığımız. Neyimiz eksikse, neyi eksik yaşadıysak belki de odur bilinçdışı korumaya aldığımız.

Tek bir kere âşık olan mı, aşkı çok kez tadan mı daha fazla anımsar aşk anılarını?

Hayatlarında çok acılar yaşayanlar mı, büyük bir acıyla bir defa sarsılanlar mı asla unutmaz acılarını?

Mutluluğa alışkın olanlar mı yoksa ona nadiren kavuşanlar mı bilir kıymetini ve bir ömür boyunca saklarlar kalplerinde “mutluluğun resmi”ni?

Çok gördüğümüz, çok gezdiğimiz, çok yediğimiz, çok denediğimiz şeylerden, yerlerden, hallerden ancak birkaçının hatırası kalmaz mı bizde? Ki onlar, herhalde az rastladığımız bir şeylerle tesadüf etmişlerdir aynı zamanda.

Öyleyse nedendir alışkın olduğumuz insanları kaybettiğimizde, alıştığımız şartlardan yoksun düştüğümüzde, alışkanlıklarımızdan vazgeçmek zorunda kaldığımızda hissettiğimiz acının katbekat fazla olması diğerlerinden?

Neye sahipsek, neyimiz çoksa, neye alışkınsak onlara aldırıyoruz hatta sıkılıyoruz da galiba, neyimiz yoksa, neyimiz azsa ve yeni olan neyse hayatımızda onlara alaka gösteriyoruz. Bilmiyoruz ki azar azar birikenler bütün bir hayatımız esasında da aniden coşup taşanlar sadece birer anı, zihnimizde taşıdığımız.

Kimi hatırlamadığımız şeyler bizim bir parçamız, minicik bir pasesi kopsa, etimizden et kopmuşçasına yanıyor canımız.

Öyleyse neden anlara odaklanıyoruz? Niçin bir güzelliği eklerken yaşantımıza, onu bütünün bir bölümü olarak görmüyor da yalnızca o kareyi büyütüyoruz? Her defasında tek bir fırça izini resim sanıp, tablonun ihtişamını gözden kaçırıyoruz? O tabloya hak ettiği değeri vermiyor, gereken itinaı göstermiyoruz?

Yaşarken fark etmediğimiz, sıradan addettiğimiz, olağan, gündelik, sade bulduğumuz ne çok şey var, gerçekte ilmek ilmek hayatımızı onlarla dokuduğumuz. Bir ilmek kaçtığında anlıyoruz, her kaçan ilmek boşa giden bir emek demek. Hayat verdiğimiz emeklerden ve bize verilen emeklerden ibaret.

En büyük hatıramız bütün bir ömrümüz...

En sonunda kim bilir hepimiz bunu öğreniyoruz...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kederli bir günde...

Deli bir yağmur yağıyor dışarıda. Arabanın camlarını sert damlalarla dövüyor. Kederli bir günümüzdeyiz. Acıların tuhaf bir tesadüfle üst üste çakıştığı zamanlardan bir zaman işte.

Yanımda oturan genç adam yekten bambaşka bir konuya giriveriyor.

– Bari kıskanacağım çapta biri olsaydı. Üzüldüğüme değseydi hiç olmazsa.

Yıllar var ki görmemiştik birbirimizi. Buna rağmen garip bir sezgiyle hemen anlıyorum neden bahsettiğini.

Daha demin, aramızdaki uzun suskunlukları kesik cümlelerle bölerek konuşmaya çalışıyorduk halbuki.

– Keşke, diyorum ben de, kötü bir takıma yenilmek gibi bir his değil mi...

Nedense sıkı bir futbolsever olduğunu anımsıyorum çünkü aniden. Dönüp yüzüme bakıyor, “aynen öyle” diyor başını dertli dertli sallayarak.

Biraz sonra, girdiğimiz bir kafede, önümüzde üzerinden dumanlar tüterek duran sıcak içeceklerimizin fincanlarını avuçlarımızla örtüp sanki üşüyen ruhlarımıza bir teselli bulmayı umarak oturuyoruz.

“Güzel benzetmeydi” diyerek yeniden açıyor konuyu. İhanetine uğradığı kızın yaptığı tercihi hazmedemiyor aldatılmaktan daha fazla. Biliyorum, herkesin ötesinde kıymet verdiği birinin aslında ne kadar ‘ucuz’ zevkleri olduğunu görmenin sarsıntısını yaşıyor. O yüzden aşağılanmış hissediyor kendini. Sevip de acı çekmekten çok, zamanında, böylesine bir ‘basitliğe’ gönül indirecek vasıfta birini hayatına sokmuş olmaktan yaralanıyor.

Sizi aldatanın ya da bir zamanlar sevdiğiniz bir insanın, şimdi seçtiği kişinin, ‘kıskanılmaya değer’ biri olmasını arzu ediyorsunuz sanıldığının aksine. Onun karşınıza çıkardığı kişinin ‘kalitesizliği’ çarpıyor sizi. Öyle durumlarda kaybetmenin üzüntüsünün yerini gerçek bir mide bulantısı alıyor.

Bunu dile getirmiş olsa yine de kıskançlıkla itham edileceğinin farkında o da. Söyleyemedikleri içinde kaldıkça o bulantı giderek artacak ama, bunun için büyüyor öfkesi.

Oysa, kendisine tercih edilende bir nebze değer bulsa, onun takdire layık olduğuna inansa; canı tarifsiz yansa, kıskançlıkla kavrulsa, sevdiğini yitirmenin yeisiyle kahrolsa bile yaşadıklarından, yaptıklarından pişmanlık duymayacak. Zaman geçtikçe, geride sevgiyle hatırlanan bir hüznün kalacak sadece. Kimse kimseyi ilelebet sevmeye mecbur değil zira, sizin sevdiğiniz sizi sevmeyebilir de ayrıca. Bunlarda bir hakaret, bir küçümseme aramak yersizdir eğer sizi bir tanıklığa zorlamıyorsa. Fakat kısa veya uzun bir süre yaşamınıza aldığınız, çok sevdiğiniz, itibar ettiğiniz kişi öyle olmayacak, öyle seviyesiz bir insana boyun eğiyorsa, hele bir de sizinle eşdeğer görebiliyorsa, gözünüzden o denli düşüyor ki nâdim oluyorsunuz. Teninize işlemiş bir leke gibi kazımak, yıkanıp ondan tümüyle arınmak istiyorsunuz adeta.

Sevdiğiniz insanı hep sevmeyi diliyorsunuz belki de. Ayrılığın dahi bu sevgiye gölge düşürmesini istemiyorsunuz. Aşk bitse de gün gelip, bıraktığı sıcaklığın sürmesini arzuluyorsunuz. Yüreğinizde bir 'hançer' taşımaktan gocunmuyorsunuz şayet onu saplayan el 'kirlenmemişse', gidip dolaştığı bulanık suları duru olandan ayırt edemeyerek. Onu sevmeye devam edebilmek için kıskançlığın cehenneminde yaşamaya razı oluyorsunuz hatta. Yeter ki sizin kıskanabileceğiniz ölçülere uygun nitelikte biri olsun yanındaki. Yoksa, artık değil sevmeyi, onunla yaşanan geçmişi büsbütün silip yok etmeyi düşünüyorsunuz ancak.

Kederli bir günde bütün bunları konuşuyoruz işte...

Beklenmedik bir anda beklenmedik bir cümleyle başlayan sohbetimizde...

Unutacağından eminim o kızı lakin asla affetmeyeceğinden de...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İnanç

Rengin Soysal 01.11.2008

İnanma ihtiyacımız bulunduğu için, inanılacak bir 'şey'in var olduğuna da inanırım ben.

Olmayan bir şeye ihtiyaç duymayacağımızı düşünürüm.

Nasıl suya, gıdaya, uykuya ihtiyaç hissediyorsak ve hayatta bunların bir karşılığı varsa, bu duyguya da o yüzden sahipmişiz gibi gelir bana.

Bir yandan da içimde hep bir şüphe taşıyım. Hiç tükenmeyen sorularım vardır, muhtemelen herkes gibi. Ama bütün sorulara kolayca cevap bulan tüm öğretilerden ve insanlardan daha da çok kuşkulanıyım. Büyük dinlerle felsefeler ise ne her sorunu bir çırpıda çözerler ne her soruya reçete misali bir cevap sunarlar zaten. Onlar izlenecek yolları gösterirler olsa olsa, hakikatin sırrına ermeye çalışanlara. Belki de bundan dolayı 'büyük'türler. Büyüklükleri biraz da her insanın kendi kapasitesi ölçüsünde anlayıp, algılayabilmesindedir.

Bazılarımızın içinde de inanç yoktur. Onlar inanmazlar. Fakat bir "yaradan"a "var" diyenler kadar, "yok" diyenler de iddia edemezler bence kendi inanışlarının doğruluğunu. İnanç görünmeyene, bilinmeyene inanmaktır; gördüklerimiz, bildiklerimiz artık inanç değil bilgidir çünkü.

Benim asıl yadırgadığım inancın varlığını ya da yokluğunu bir "ilericilik, gericilik" veya zekâ kriteri kabul edenler oluyor en fazla. Her iki taraf da önyargıyla yola çıkıyor zira, sonuçta kendi görüşlerini pekiştirecek kanıtlara ulaşmaya çabılıyor. İnananların inanmayanları, inanmayanların inananları küçümsemesi bu yüzden tuhafıma gidiyor.

İnanırsınız yahut inanmazsınız; "ben inanmak istiyorum lakin inanacağım şey ille benim istediğim gibi olmalı" diye ısrar etmekse büsbütün garip geliyor. İstediginize inanabilirsiniz elbette, ancak onu 'icat' etmeye kalkmak, "putunu kendi yapıp kendi tapmak"tan öte bir anlam ifade eder mi sizce...

Bazen de kimi inanç sahiplerinin, inançlarının geçerliliğini ispatlamak için bazı deliller öne sürmeye uğraştıklarına şahit oluyorsunuz. Bana öyle geliyor ki onlar başkalarından önce kendilerini inandırma gayreti içine giriyorlar. İncanın delil gerektirmediğini ya unutuyorlar ya bilmiyorlar. Hem inançlı olduklarını söyleyip hem de olmadık şeylere inanıyor, olmadık şeylerden medet umuyorlar. Galiba, inançlarından ziyade, bilgileri, eğitimleri noksan oluyor onların da genellikle.

Yalnız inançlıların değil inanmayanların, hatta aralarında yeterince zekâsı, tahsili, birikimi bulunanlarının dahi, zaman zaman nelere inandıklarını görüp şaşıyorsunuz diğer taraftan da. G.K. Chesterton'ın yeni öğrendiğim bir sözü bu hali anlatmaya çok uygun düşüyor kanımca: "Bir insanın Tanrı'ya inanmaktan vazgeçmesi, artık hiçbir şeye inanmadığı değil, bundan böyle her şeye inanabileceği manasına gelir."

Bir de inandıkları veya inanmadıkları bir Tanrı'yı adeta insan figürü gibi tahayyül ya da tasavvur etme meselesi var. Çoğu kişi insani özelliklere sahip bir "Tanrı"ya inanmaya meyilli oluyorlar sanki. İyi şeyler yaptıklarında başlarını okşayıp mükâfatlandıran, kötü bir şey yaptıklarında cezalandıran, neredeyse bir "baba karakteri" zihinlerinde canlandırdıkları. Böyle düşünüp de inanmayanlar hafife almaya yatkın, inananlar her eylemlerine ondan bir karşılık görme yanılgısında görünüyorlar. Vicdanlarının yerine inançlarını koyuyorlar. İnanıp da korkmasalar, neredeyse kötülük yapmakta bir beis bulmayacaklar. Ödülünü almayacaklarsa iyi ve adil davranmaya önem vermeyecekler.

Tanrı inancının yanında bir dine inanıp inanmamakta da farklı eğilimler gösteriyor insanlar. Herhangi bir dini reddetmek için bile, en evvel bilip öğrenmemiz gerekiyor bana göre. Hele içine doğup büyüdüğünüz toplumun dini hakkında bir şey bilmemek ve bununla övünmek, dahası bunu "aydın" olmanın, modernliğin göstergesi saymak enikonu tutarsızlık gibi görünüyor.

Hiç ilgilenmeyebilirsiniz, size yakın bulmayabilirsiniz ama inanmak için de hüküm vermek için de felsefeden, dinlerden haberdar olmanız, tasavvufun engin sularında azıcık olsun dolaşmanız, "sığ"lıktan ve görünürdeki uygulamaları eleştirir yahut kabullenirkenki yaklaşımınızda "çiğ"likten kurtulmak için şart sanıyorum.

Sorduğumuz, sorguladığımız, şüphe ettiğimiz için inancımız yara almıyor...

Belki de kolay yanıtlara inanmak inancı zedeliyor...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Daralan çember

Rengin Soysal 04.11.2008

Ne güzelmiş yalnızca korku filmleri seyrederken dehşete düştüğümüz zamanlar.

Onca çirkinliği, fenalığı sadece masallarda okuyup, sonra da kötülerin cezasını bulduğunu görünce ferahladığımız günler.

Öykülerde, romanlarda rastgeldiğimiz iğrençlikleri, ahlaksızlıkları, zulümleri ender tesadüf edilen gerçekler zannettiğimiz dönemler.

Ne oldu birdenbire...

Neden, gazete sayfalarından, televizyon ekranlarından birbiri ardına yayılan haberler şaşkınlık, isyan, tiksinti ve infial yaratırken içimizde, bir yandan da belki de çok uzak olmayan bir gelecekte yakınımızda, yanı başımızda hatta aramızda bile bu türden olaylar yaşanabileceği endişesiyle sarsılıyorz şimdi...

Niçin böylesine korkuyoruz bunca çirkeflığın, sapkınlığın, acımasızlığın, vahşetin gittikçe artıp büyüyerek çepeçevre sarmasından etrafımızı...

Hep böyle miydi yoksa...

Bilmediğimiz, görmediğimiz, duymadığımız için mi yok sanıyorduk onları. Ya da görmezden geldiğimiz, üstünü örttüğümüz, nasılsa bize dokunmaz diye aldırmadığımız hakikatler mi canımızı yakıyor artık...

Saklandıkları yerden çıkıp intikam almaya mı başladılar bu yüzden, birer birer... "Biz varız", "buradayız", "güçleniyoruz" mı diyorlar... Küçümsemelerimizle, ihmallerimizle, vurdumduymazlığımızla beslenip kök saldıklarını mı çarpıyorlar yüzümüze...

Ne olacak peki... Ne yapacağız...

Utanmayı unutmuş bir kadının arsızca gülüşünden utandığımızla mı kalacağız...

Siyaseten işimize öylesi geliyor diye, cinayetler işledikleri aşikâr çeteleri önemsiz bulup, umursamayacak mıyız...

Gencecik çocuklar öldüğünde, "vatan için can verdiler" deyip avunacak mıyız hâlâ...

Büyümeden kadın olmaya zorlanan küçücük kızları himayesiz mi bırakacağız...

Kemik yaşına bakıp yaşı büyütülen çocukların idama gönderildiği bir ülkede gele gele vardığımız yer, taciz ettikleri kız çocuklarının kemik yaşı 'bir fazla' çıktığında cezadan kurtulmaları mı olacak bazı rezil adamların... Yetişkin insanların sevi sevda ilişkilerini anlatan dizileri 'aileye zarar verdiği' gerekçesiyle tukaka ederken, nice 'aile'de sevmelerine sevmelerine izin verilmeyen ama ensest kurbanı olan zavallıların trajedilerine göz mü yumacağız...

Önlerine doğru dürüst rolmodeller koyamadığımız çocukların birer mafya özentisine dönüşmesinden hiç mi rahatsızlık duymayacağız...

Babaların oğullarını, evlatların ana babalarını, onun uğrunda gözlerini kırpmadan ölüme yollayabilir duruma geldikleri parayı, en önemli değer ölçüsü haline getirdiğimizden bir nebze olsun pişman olmayacak mıyız...

Popülizm adına çapsızlığa, kalitesizliğe, ucuzluğa bu kadar prim verdiğimizden sıkılmayacak mıyız...

'Bağımsızlık' iddiasıyla Batı'nın demokrasi kriterlerini reddederek, yurttaşlarımızın işkenceden geçirilmesinde dolaylı dahi olsa payımız bulunduğunu gözardı mı edeceğiz...

Bir zamanlar mahremlerini paylaşanların birbirleri arkasından söyledikleri nahoş sözleri iştikten yüzümüz kızarmayacak mı...

Ayıplamak şöyle dursun, iştahla izleyecek miyiz onların sırlarını ortaya döküp saçmalarını...

Nobranlığın, kabalığın, haysiyetsizliğin, egoistliğin, ihanetlerin giderek çevremizi kuşatıp, çemberi daraltmasından huzursuz olmayacak mıyız...

Ne tuhaf. Sanki kaskatı kesilmiş içimiz. Göre göre, duya duya, tanık ola ola, yaşaya yaşaya kasılıp kalmışız.

Acılar, mutsuzluklar, hoyratlıklar, aldatmalar ağlatmıyor da inceliklerle, sevgi sözcükleriyle, içtenlikle, şefkatle karşılaştığımızda dökülüyor göz yaşlarımız.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Obama ve "Mustafa"

Rengin Soysal 08.11.2008

Zaman daima ileriye akıyor.

İnsanlık hep ileriye gidiyor.

Kim ölse, arkasından en çok bunun için üzülrüm ben...

Göremedi diye...

Dünyadaki farklı bir gelişmeye, hayatımıza giren bir yeniliğe tanık olamadı diye...

Keşke o da görebilseydi, haberdar olabilseydi, bunları yaşayabilseydi diye...

Obama başkan seçilince de Amerika'da bu değişime yetişemedi ölen bütün siyahları düşünüp onlar için hayıflandım...

'Değişim'in kazanmasına ise çok sevindim. Ne kadar engellenmeye çalışılırsa çalışılsın, ne kadar karşı çıkılırsa çıkılsın, eninde sonunda değişim galip geliyordu her zaman. Değişiklikten kaçınmak anlamsız, değişmemekte ısrar etmek faydasız, değişmeyi durdurmak imkânsızdı.

Kısa da olsa uzun da sürse ancak bir süre direnebilirdiniz ilerlemeye. Nihayetinde tarih de hayat da hükmünü icra ederdi. Olsa olsa geciktirirdiniz bir şeyleri ve bu gecikme en fazla da kendi aleyhinize olurdu belki.

Obama'nın Amerika'ya başkan seçilmesine 'devrim' diyenler var. Ve devrimler bu niteliklerini kaybedip, sebep oldukları değişiklikler artık olağan ve sıradan bir gerçek haline dönüştüğünde başlıyor esas normalleşme.

Değişim insan gücünün, insan zekâsının eseri. İnsanoğlu düşünüyor, hayal ediyor, istiyor, çalışıyor ve gerçekleştiriyor tüm değişimleri. Yalnız keşfetmekle, icat etmekle, yaratmakla kalmıyor, fikri ilerleme kaydederek daha adil, daha özgür, daha eşitlikçi, daha mâmur bir dünyayı arzuluyor ve oraya doğru taşıyor insanlığı.

Önce şartlar oluşuyor, ortam hazır oluyor, sonra o yeni şartların gereğini yerine getirecek aktörler çıkıyor ortaya, geniş kitlelerin bu yeni koşullara adapte olmasını sağlıyor. Değişimi ilk öngörenler, ilk harekete geçenler, hayata ilk geçirenler de lider oluyor.

Buna karşılık 'zamanın' adeta bir yerde 'çakılı kalmasını' isteyenler çıkıyor. Olabilirmiş gibi. Bir müddet oyalıyor ve oyalanıyor. İktidarı elinde tutuyor ama zamanı tutamıyor. Siz yerinizde sayarken, birileri geçip gidiyor sizi. Dünya 'siyah' Obama'nın zaferini konuşurken, Türkiye sarışın "Mustafa"yı tartışıyor. Tam seksen beş yıl önce cumhuriyeti kuran Atatürk'ün kişisel özelliklerinin bir belgeselde ilk kez yansıtılması olay oluyor. Mustafa Kemal'i yaratan ve Mustafa Kemal'in yarattığı dönemin şartlarını fark etmek istemiyor. Zaman orada dursun istiyor.

"İnsan" Mustafa'yı değil, "insanüstü" Mustafa'yı seviyor. Aslında sevmeyi bilmiyor; sevmeyi tapınmak, tapınmayı sevmek zannediyor. Hep "kör âşık" kalmayı tercih ediyor. Herkesin bildiği gerçekleri görmüyor veya görmezden gelmeyi seçiyor. Aşk faslından sevgi faslına geçmeyi beceremiyor.

Aşkın ömründen bahsederler ya hani...

Sevgilinin "ilah" değil "insan" olduğunu anlayana kadar geçen devreden...

O devre bittiğinde ya ayrılırsınız ya da onu insani zaaflarıyla birlikte sevmeyi sürdürürsünüz. Hakiki bir sevgiden de ancak ve sadece o durumda söz edilebilir zaten.

Galiba bundan korkuyoruz...

Bu toplumun kendi haline bırakılırsa sevmeyi başaramayacağına inanıyoruz...

Yahut büyümekten endişe eden çocukların yakalandığı sendromdan mustaribiz de toplum olarak, çocukluğu aşip yetişkinliğe, gerekli olgunluğa erişemiyoruz bir türlü.

Gerçekleri ortaya koyup çekilmiyoruz...

Bireylerin kendi duygularına dair kararlarını kendilerinin almasına izin vermiyoruz...

Buna yetkin görülmiyoruz...

Barack Obama'nın seçim sloganı "yapabiliriz"di. Amerika'nın aşına olduğu bir sözcüktü. Amerika yurttaşlarına "yapabilirsin" dedi her daim, onlara bu umudu verdi."Amerikan rüyası" denilen şey biraz da buydu. Türkiye ise çocuklarına, vatandaşlarına "yapamazsın" diyen bir ülke oldu hep. Birilerinin izinden gitmesi, birilerinin sözünden çıkmaması beklendi

İzden ve sözden ayrılamayanların yaratıcılıkları iğdiş olurdu halbuki. Yeni fikirlerin, yeni eserlerin rüzgârı esmezdi oralarda. Tasavvur ve tahayyül yetisi körelirdi.

Obama'nın seçilmesi, Amerikan başkanlarının beyaz, Anglosakson, Protestan olmaları geleneğindeki en önemli halkayı kırdı. Irkçılığın köklerinin çok derinlere uzandığı bir toplumda en müthiş tabuyu yıktı. Belki de bunu hayal güçlerini özgürce kullanabilen sanatçıları sayesinde yaptı. Onlar çektikleri filmlerle toplumu bu değişime hazırladılar. "Yapabilecekleri" öğretilerek yetişen, zihinleri henüz şartlanmamış gençler de Amerika'daki bu değişimde oylarıyla pay sahibi oldular.

Buralardaysa değil muhayyilenin ürünlerini sergileyen filmler, belgelere dayalı gerçekleri gösteren bir belgesel bile kıyamet koparıyor. Hayal gücünden kuşku duyuluyor da hayal dünyasında yaşamak teşvik görüyor sanki. "Zamanı değil" diyerek her değişimin önü kesilen ülkelerin zamanı ise hiç gelmiyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kalplerden dudaklara

Rengin Soysal 11.11.2008

Ayaklı bir kâsenin içinde, önceden tanelenerek buzdolabının derin dondurucusunda bekletilip buğulanmış, camdan misketlere benzeyen minik minik çekirdeksiz üzümder...

En sevdikleri çeşitlerin dizildiği, zarları soyulmuş kar beyazı iç cevizlerle süslenmiş peynir tabağı...

Kenarında gümüş saplı iki küçük tatlı kaşığı duran porselen kapta kırmızı kristalden boncuklar gibi ışıldayan nar tanelerinin üzerine iki ince ananas dilimi yerleştirilmiş...

Krem rengi bir keten örtü serilmiş masadaki bir çift kadehte, hafif buruk lezzetiyle yudumlanmayı bekleyen lâl rengi şarap...

Ne çiçek ne mum, gereksiz hiçbir ayrıntının yer almadığı sapsade bir masa... Başında, bol ve rahat ev kıyafetleriyle oturan bir kadın ve bir erkek... İki sevgili...

Yumuşak bir ışıkla aydınlatılmış odayı dolduran nağmeler: "Ne bildim kıymetin ne bildin kıymetim"

İkisi yalnız değiller, beraberlerinde bir de yıllar var onların... Bir zaman birlikte, bir zaman ayrı geçirilmiş, 'kıymeti bilinmeyenler'e dahil olan o uzun seneler...

Her şarkının, mutlaka aralarındaki bir yaşanmışlığa dokunduğu nice anı biriktirmişler...

"Kıskançlık alevi kalplere gireli/ Sen deli ben deli aşk deli ruh deli/ Severken sen beni severken ben seni/ Bir gurur mahvetti hem seni hem beni"

Usluca tokuşturdukları kadehlerin ahenkli çınlaması, hâlâ boşa gitmemiş bir şeyler kaldığını hatırlamalarına yardım ediyor. 'Bir erkeğin kendisini sevmesine izin vermeyi' öğrenmiş artık kadın. Adam, 'baştan çıkarma' heyecanının ötesindeki duygulara geçebilmiş. Birbirlerine sitem etmeyecek kadar olgunlaşmışlar. Her an yeni bir ispat beklemiyorlar sevdiklerine dair.

Aşkın bir sınav sahası değil, her gün türlü sınavından geçtikleri yaşamda, ruhlarını besleyen, onları motive eden

bir vaha olduğunu görecek kadar yol katetmişler.

'Kıskançlık aleviyle' yandıkları, 'bir gururun mahvettiği' hayatlarının acı çekmekten başka bir şeye faydası olmadığını tecrübe ederek görmüşler. İçinden öyle geldiği için uzanıp saçını okşuyor erkek kadının. Kadın, parmaklarını adamın ellerinin üzerinde dolaştırmayı istediğinde kendini tutmuyor. Sevgilisine, her an en güzel haliyle görünebilmek endişesini taşıyor şimdi; sevdiği ona böyle baktığında güzelleştiğinin farkında zaten. Adam da onu etkilemek gayretiyle dağarcığında ne varsa sergilemeye kalkışıp tuhaflaşıyor.

Geride bıraktıkları bunca yaşanmışlığın ardından 'teslim olmayı' seçmişler ikisi de. İktidar savaşının aşkla uyuşmadığını epeydir biliyorlar. Birinin kazanmasının diğerinin kaybetmesi manasına geldiğini; galip gelenin sevgisinin, yenilenin sevilmesinin 'eksik' kalacağını ve aşkın tek taraflı yaşanamayacağını çoktandır anlamışlar. Sevdliğini kaybetmemek için uğraştıkça asıl yitip gidenin aşk olduğunu da...

Şarkı değişiyor, onlar şaraplarını yarılarken: *"Kalplerden dudaklara yükselen sesi dinle/ Bu içten duyularla baş başayız seninle."* "İçten duyuların" şiddetle fışkırmadığını, usul usul akarak gönüllerinde asla kapanmayacak derinlikte yataklar açtığını hissediyorlar. Başlangıcı tekrar tekrar yaşamaya çalışarak derinleşilmiyor. Hep başlangıcı yaşamak, orada tutunmak, arzusu sığlaştırıyor aşkları.

İçe işlemeden aşk, aşk olmuyor. Ayrılık, sonradan eklenmiş bir parçanın dikişlerinden sökülmesinin verdiği acı kadar mı acıtıyor canınızı, içinizden çekip kopartılmış bir parçanızın yarattığı yara gibi mi yakıyor... Hiç dolmayan bir boşluk mu kalıyor geride...

Hep büyük bir heyecan duyarak sevişmeye başlamak mı, seviştikçe artan bir heyecan mı...

Masadaki kadınla adam, şanslı olduklarını düşünüyorlar... Kaybedilmiş yılları, olgunlaşmış duygularıyla kapatıyorlar...

'Kalplerinden yükselenleri' birbirlerinden esirgemiyorlar ve birlikte eşlik ediyorlar odayı dolduran o güzel sese: *"İşte bu hoş terane aşkın sesidir gülüm/ O her yerde bahane, aşksız hayat bir ölüm."*

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Biz kime benzeriz...

Rengin Soysal 18.11.2008

"Topraktan gelip toprağa gidiyoruz" ya biz, arada toprağı 'çamura' dönüştürmeyi de öğreniriz. O çamuru, gözden düşürmeye uğraştığımız birilerine atarız. Bunu, "izi kalsın" diye yaparız. Atarken, avuçlarımızda da leke bırakacağını hiç hesaba katmayız.

Sonrasında, hep sımsıkı kapamak zorunda kalırız ellerimizi, gizlediğimizi sanırsız ama eninde sonunda kendimize açılır, yıkarken yüzümüze bakar avuçlarımız. 'Hayat çizgilerimizin' arasında saklanır lekeler, o çizgiler kadar silinmez, hiç çıkmaz elimizden. Her yıkamaya kalkışımızda bir kez daha sürülür yüzümüze.

Başkalarının gözünden kaçırıp örtmek isterken yahut bizzat kendimiz görmemek için, birilerine kızıp

öfkelenirken, bazen de bizim üstümüze gelindiğinde korunmaya çalışırken, sığıtığımız yumrukların kenarından sızıp akar, 'elimizin çamuru', yeniden.

Zaten toprağı değil 'toprağımızı' severiz, sevebilmek için parselleriz bu yüzden. Ne de olsa bizim olmadıkça "güzele güzel demeyiz". Üzerinde yetişenleri, yetiştirdiklerini önemsemeyiz, sadece onun 'sahibi' olmakla ilgileniriz. Ağaç ya da insan fark etmez, umursamayız. Kökünden keseriz, 'köklerini' keseriz, "köküne kibrit suyu" dökeriz.

Toprağı, "bizim" diyerek, insanları, "bizden" ya da "bizden olmayanlar" olarak ayırırız. 'Biz'e fazla takılıp, bir türlü 'ben' olamayız. Olamadıkça, başka 'ben'lere de saygı duyamayız 'Onların' hakları, istekleri, özgürlükleri 'bizimkiler'den sonra gelir. "Önce can sonra canan"dır. 'Cananlar' dahi, hep bize tâbi olmalıdır. "Düşmanımızın düşmanı dostumuzdur", öyleyse düşmanımızla işbirliği meşrudur.

Aynı toprakların üzerinde yaşayanları, sayıca diğerlerinden çok veya az olduklarına bakarak bile sınıflandırırız; hatta o toprağın altında yatanları da birbirinden ayırırız. 'Çoğunluktan' olmayı marifet sayarız. O yüzden 'yalnızlık' bir nevi küfürdür buralarda. İlle de birilerinden oluruz, birilerinden yana oluruz, 'takım tutmayı' adamdan saymayız. 'Bizim takım' hata yapmaz, kötü oynamaz; yenilirse suçlusu hakemdir, tersten esen rüzgârdır, kötü sahadır, karşı takımın faullü oynamasıdır.

O kadar alıştırmışızdır ki çoğunluğa dahil olmanın 'erdem' olduğu fikrine, şu günlerde konuşulanları, söylenenleri işittiğimizde dahi insanlığımızdan utanç duymayız. Üstelik ilk değildir bu. Biz yaşamadık, biz yapmadık, biz tanık olmadık diyelim, büyüklerimizden miras kalmıştır yine de.

"Kabahat samur kürk olsa sırtımıza almayız", kabahat etmekten çok bunun dile getirilmesinden rahatsız oluruz. Yapıp ettiğimiz her şeye bir kulp buluruz. Özür dilemeyi alçalmak sanırsız ve gerçeklere göz yumarak aklanacağımızı umarız.

İnsanlığın, aynı dili konuşmasa da aynı 'dil'i paylaştığını anlayamayız. Dilleri, dinleri, mezhepleri, ırkları, cinsleri aidiyetlerimizin birer unsuru diye kabul etmeyiz, onların aidiyetine gireriz. Diğer aidiyetleri hasım görür, hâkimiyetimiz altına sokmaya çabalar, kavgaya tutuşuruz.

Kendi 'köyümüzde' her yeniliğin bizim olmasını murad ederiz fakat "eski köye yeni âdet" istemeyiz. Getirmeye kalkışanları hainlikle suçlarız, iftira atarız, kuyularını kazarız. Köyün eski sakinlerini de köyümüzde barındırmayız ama, bir yandan onları da sürer, uzaklaştırırız yerlerinden yurtlarından. Gidenlerin verdikleri isimleri değiştiririz. Arkasından, çocuklarımıza onlarınkine benzeyen adlar koymak için birbirimizle yarış ederiz.

Köyümüzden 'dışarı' çıkarsak, bizim hangi 'köyden' olduğumuzu anlamadıklarında seviniriz; bizi kendilerine benzetsinler, onlardan olduğumuzu zannetsinler isteriz. Buna karşılık 'onlar gibi' olmak için aslında neler yapılması gerektiğini söylerlerse fena halde sinirleniriz. "Biz bize benzeriz", bize benzemeyenleri sevmeyiz ancak 'önderimizi' bize benzemediği için severiz. Dışarıdan gelenlerin ise bize hayran olmasını "siz size benzemiyormuşsunuz" demelerini bekleriz.

Azınlıklardan hoşlanmayız, azınlık olmaktan korkarız, en sonunda sayısız "azınlıklar" yaratırız. Bizim köyde yaşayan kim varsa bir biçimde azınlık hale düşürürüz. 'Bütün' olmak için böleriz; Müslim-gayrimüslim, Sünni-Alevi, Türk-Kürt, laik-şeriatçı, türbanlı-türbansız, sağcı-solcu, üniformalı-üniformasız, cumhuriyetçi-demokrat, habire parçalara ayırır, her birinden yeni azınlıklar üretiriz.

Mensup olduğumuz azınlığı ‘kutsal’ sayıp, ötekilere üstün kılmaya vakfederiz ömrümüzü...

İnsanları ayırırken bir de bakarız ki insanlığımızdan kaybetmişiz...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ölü yapraklar

Rengin Soysal 22.11.2008

Hayatınızın kırılma noktalarından birindesiniz.

Artık eskisi gibi olamaz hiçbir şey.

Siz, eski siz olamazsınız.

Ne ayrılık ne ölüm ne dehşet, bazen böylesi bir kırılmayı ‘sadece’ bir kırgınlık nedeniyle yaşarsınız. Ufak tefek incinmelere, alınmalara benzemez o. Sevginiz çok büyük olduğunda sevdiğinizin en küçük bir sözünden, bir tavrından yaralanıp kırılmanızdan bambaşka bir şeydir. Öyle bir kırgınlıktır ki acısını dindiremezsiniz.

O yar sizi üzebilir, sizi terk edebilir; hepsinin acısı geçer zamanla, yaşanmışlıklarınızla olgunlaşıp devam edersiniz hayata. Ama, ondan o kadar ummadığınız, size yaptığından fazla yaptığını ona yakıştıramadığınız, bir davranışla karşılaşırsanız eğer, dalınızdan değil ta kökünüzden kırılırsınız. Yeniden dal veremezsiniz, bir daha yeşermez yapraklarınız.

Ona sevginiz bitmekle kalmaz, içinde sevgi biter.

Yıllar geçerken, yalnızca “ölü yapraklar” birikmez “hatıralar ve pişmanlıklar”ınızla birlikte, ne çare, inadına o güzelim şarkının, “sessiz ve sadık aşk”ınız sona erer.

Size hiç benzemeyen bir sizle kalakalırsınız.

O şarkıyı başkaları söyler.

Üzülmeye de acı çekmeye de dayanırsınız, kırılmaya dayanamazsınız; hepsinden beterdir verdiği kahr.

İnancınız yıkılır, düşünceleriniz değişir, insanlara güveniniz sarsılır; kendinizi tanıyamazsınız. Geriye dönemezsiniz, dönüp de aradığınız sizi bulamazsınız. Sizden giden sizsinizdir, bundan böyle huylarını, duygularını yadırgadığınız bir yabancı yaşar bedeninizde sizin yerinize. Ona kolay kolay alışamazsınız.

Kırılmak budur işte. Kırılırken öyle bir parçanız kopmuştur ki asla kaynamaz yerine.

Öfke, hınç, keder söner, fakat damarlarınızda, açılan bir kapsülden sızan acı bir zehir dolaşmayı sürdürür sanki.

Neden bu hakkı görmüştür o kendinde? Niçin bu derece vurdumduymaz ve egoist olabilmıştır? Arzularını birer birer gerçekleştirmek isterken, niye en önce sizi parçalamayı seçmiştir? Bilip bilmezden, görüp görmezden, anlayıp anlamazdan geldikleriniz yüzünden sizi saf mı sanmıştır; suskunluğunuzu duyarsızlık mı saymıştır; bağlılığınızı köleliğe mi yormuştur? Hiç canını yakmadığınız için mi acıtmıştır canınızı yoksa?

Sebebi hangisi olursa olsun asıl suçlu sizsinizdir. Sizin onu algıladığınız gibi onun da sizi algılayabileceğini zannetmişsinizdir. Kabul ettiklerinizle vermişsinizdir katiyen kabul etmeyeceklerinizin iznini adeta.

Size açılan bütün kollara şüpheyile bakarsınız şimdi. Ürkek bir kuş misali, yaklaşan birinin rüzgârını hissettiğinizde bile kanatlarınızı çırpıp kaçarsınız. Herkes, elinde kalbinizi hedef alan bir taş atacak sapan taşıyormuşçasına korkarsınız.

Acı bir bilgidir öğrendiğiniz. O bilgiden habersiz olduğunuz geçmiş güzel günlerinizi özlersiniz. Henüz, sert bir darbeyle kırılıp da içinizden tanımadığınız bir 'ben'in ortaya çıkmadığı zamanlarınızı. Şimdiki sizle yola nasıl devam edeceğinizi bilemezsiniz.

Yüzünüze yerleşen çizgilerin, bakışlarınıza düşen gölgelerin yarattığı değişimin kaygısı hiçbir şeydir, içinizde değişenlerin yanında.

Sonbaharlar gelip geçer; keşke "ölü yapraklar" bir tek Prevert'in söylediğince birikseler.

Müzik susar, "ölü yapraklar" içinizde uçuşurlar.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Zaman, mekân ve müzik

Rengin Soysal 25.11.2008

Şehrin hay huyundan uzak, ağaçlıklı bir bahçede geçirirsiniz gününüzü...

İssız sokaklarda avare, gezinirsiniz...

Tenha bir plajda kumlara uzanıp güneşlenirsiniz...

Nasıl yavaşlar zaman, ne kadar uzar saatler, şaşırsınız.

Peşinden koştukça kaçan bir sevgiliye, siz hızlandıkça hızını artıran, soluğunu ensenizde hissettiğiniz korkulu bir gölgeye, bir türlü yetişemediğiniz rakip bir koşucuya benzer o.

Hiç aldırmazsanız geçip gitmesine, korkmazsanız ondan, yenmeye çalışmazsanız bir de bakarsınız dost olmuş sizinle. İşte ancak o zaman, zamanın tadını çıkarırsınız. Ona karşı değil onunla yaşarsınız.

Anlarsınız ne beyhude olduğunu zamanla yarışmanın ve bir ömre "birkaç hayat sığdırmaya" çalışırken bazen, aslında neler kaçırdığınızın farkına varırsınız.

Size “ölmeden önce yapmanız gereken” o “binbir” türlü şeyden bahsedenlerin sözüne kulak verirsiniz, belki de “dolu dolu” geçeceğini zannettiğiniz hayatınızı çoğaltmak yerine eksiltirsiniz.

Ne sevmek gelir aceleye ne sevişmek ne de sevdiğiniz şeylerle ilgilenmek...

Hakkını vermeden, sindirmeden, derinliklerine inmeden yaptığınız ne varsa, yaşamaktan ziyade “görüntü vermektir” yalnızca. Hızla yenen bir yemek misali midenizi doldurmak fakat damağınızda bıraktığı lezzeti hissetmemektir.

Zamanın mekânla ilişkisinin bir boyutu da “çılgın kalabalıktan uzakta” bir yerlerde bulunduğunuzda, onu olduğundan çok daha ağır ilerlemiş gibi algılamak galiba.

Telaş, zamanınızı artırmıyor, öldürüyor kanımca, hoşlandığınız şeylerden alacağınız zevki törpülüyor.

Sahip olduğu tek bir hayatı var her birimizin; sanat, o hayatlarımıza başka hayatlar, süresi sınırlı zamanımıza zaman katıyor. Sinema ve edebiyat yapıyor bunu en çok da. Birbirinden değişik pek çok hayatı yaşıyoruz sanki, romanların, filmlerin farklı örneklerini okuyup izlediğimizde.

Müzik ise yaşadığımız zamanı da mekânı da duygularımızı da değiştirebiliyor bir anda. Bir yerden alıp başka bir yere, bir zamandan alıp başka bir zamana, bir duygudan alıp başka bir duyguya götürüyor.

Hüzzam veya hicaz makamından bir şarkıyı dinlerken mesela, zamanın ağır ağır aktığı o çağlara dönüyorsunuz siz de, bir caz parçasının ritminde kendinizi bambaşka bir coğrafyada buluyorsunuz veya bir klasik Batı müziği bestesinde tanımadığınız duygulara sürükleniyorsunuz.

Kâh yaşadığınız duyguların eşlikçisi oluyor müzik, kâh o sırada hissetmediğiniz duygular yaratıyor gönlünüzde.

Birkaç gün önce Nigel Kennedy’yi izledik sahnede. O usta kemancının, grubuyla birlikte dinleyicilerine çektiği müzik ziyafetini tattık doyaya. Bir kıtadan bir kıtaya dolaşırken, en coşkulu en tempolu anların içinde barınan yumuşacık duyguların varlığını keşfettik. Usul usul gezinen bir duyarlılık saklanıyordu yükselen en çılgın en sert nağmelerin arasında. Aşına olduğumuz seslerin büyüğü kılıklara bürünerek dans etmesiydi adeta; hatırladığımız, yüreğimizde sıcaklığını taşıdığımız ama şimdi kim olduklarını tam çıkaramadığımız eski dostlara rastlamayı andırıyordu, bir yandan yaşamımıza yeni tanışlar katarken.

Müzik kulaklarımıza dolmuyor biz müziğin içinde kayboluyorduk. Artık olduğumuz mekânda değil kim bilir nerelerdeydik. Başka bir yerde, başka bir zamanda, başka biriydik.

Sonra, henüz konser bitmeden, aceleyle çıkış kapısına hücum edenleri gördük. Hep bir yere yetişecekmişçesine yaşayanları ve onların o akşam olduğu gibi daha nelerden mahrum kaldıklarını. “Oradaydım” demek orada olmaya yetmiyordu çünkü. Keyfine varmadan yaşadıklarınız yaşamaktan sayılmıyordu.

Her şeyi yaşamak mı, sevdiğiniz şeyleri doya doya yaşamak mı...

Ve sevmek, dokunup geçmek değil de acaba sımsıkı kavramak mı...

İşaretler

Rengin Soysal 29.11.2008

Bir hayat talep etmediniz siz, o hayat size geldi.

“Benim hayatım” dediğiniz şey belki de daha ilk baştan size ait değildi. Sizin yaşadığınız bir şeydi sadece.

Bekledikleriniz vardı ondan halbuki, olması elinizde sandığınız... Mademki sizdiniz onun sahibi, siz yönlendirirdiniz, siz şekil verirdiniz. Düşünür, tasarlar, uğraşır gönlünüzden geçenleri yapardınız... Dualarınız kabul olurdu; siz çağırırdınız bir şeyleri, neyi çağırırsanız o gerçekleşirdi...

Zamanla, değiştirebildiklerinizi gördünüz, gücünüze inandınız. Elde ettiniz arzu ettiğiniz bazı şeyleri. Hayal ettiklerinizin bir kısmına kavuştunuz. Çok istemiştiniz ya onu, işte yanınızdaydı.

Hadi itiraf edin, biraz da kibirliydiniz. Zekânıza, bilginize, yüreğinize güvendiniz. Mutluluğu da başarıyı da böylece yakaladığınıza veya yakalayabileceğinize hükmettiniz.

Gün geldi fakat, anladınız nasıl yanıldığınızı... En başında olduğu gibi tıpkı, sonradan da bir hayatın ‘ısmarlanamadığı’nı.

Öğrenmeniz gereken belki de akışa bırakmaktı kendinizi. O akışın getirdiklerine karşı doğru duruşu seçebilmekteydi marifet yalnızca.

İşte şimdi yaşamınızla yüzleşme zamanıydı...

Ne yapıp edip hep düşlediğiniz bir işi kurdunuz, öyle bir işe girdiniz diyelim. Bir sorun kendinize, artık sizin için pek de önemli olmadığı, hatta ondan tamamıyla vazgeçtiğiniz bir vakte mi rastladı dileğinizin hakikate dönüşmesi yahut umduğunuz hazzı duyamadınız ya da beraberinde öyle bir üzüntüyle geldi ki silip götürdü mü verdiği sevinci de.

Çok âşık oldunuz, çok sevdiniz birisini, her şeyden herkesten fazla onunla olmayı dilediniz, gözünüz karardı başka hiç kimseyi görmediniz ve en sonunda muradınıza erdiniz mesela. Birdenbire fark ettiniz ki aslında o tahayyül ettiğiniz kişi değildi veya varlığı yokluğundan ziyade acı çektiriyordu size.

Öte yandan bir de baktınız ki sizi hayal kırıklığına uğratıp mutsuz eden nice ilişkiniz; tatmin etmeyen, sıkıntı veren, başarısızlıkla neticelenen birçok işiniz sizi bambaşka mutluluklara, başarılarla hazırlamış. Kaybettim zannederken, çok farklı şeylerin olmasını umarken meğer, hiç aklınıza gelmeyen güzelliklere ulaşmanızı sağlamış.

Adını koyduğunuz bir şeyler için beklerken siz, hayat size kendi sürprizlerini sunuyor galiba. Onlara yüz çevirirseniz, birinin, bir şeyin peşine takılıp onun sunduklarını reddederseniz affetmiyor.

Aşka benziyor sanki, kendiliğinden gelirse, kendiliğinden yürürse mesut ediyor ama zorla çağırdığınızda, zorla

sürdürmeye çalıştığınızda sonu hüsrana oluyordur.

Siz anlamasanız da bir anlamı var herhalde hayatın. Ona anlamını siz yüklemeye kalkarsanız yapıyor olabilirsiniz esas hatayı. Boş bulduğunuz bir yaşamı ille de size göre manalı şeylerle doldurmaya çalıştığınızda belki, boşaltıyorsunuz içini. Oysa onun sesini dinleseniz, peşin kararlar vermeseniz, olur a, hoşunuza gitmiyormuş gibi duran yanlarında ne hoşluklar saklayabildiğini de keşfedersiniz.

Sizin düşündüklerinizi söyleyen, sevdiklerinizi seven birine tesadüf ederseniz onu sevmeye meyledersiniz genellikle. Sizden apayrı şeyler dillendiren, ayrı renkler taşıyan birinin hayatınıza katacaklarını öngöremezsiniz. Bazen de işaretler ararsınız. Bir roman okur, bir film seyrederseniz, onlarda etkilendiğiniz bir şeyleri aramaya koyulursunuz hayatınızda da. Öyle 'işaretler' bulmaya çalışırsınız. Başka işaretler vardır ama etrafınızda, dikkat etmezsiniz. Siz sizin istediğiniz işaretlerin peşindeyken kim bilir neler geçip gider yanınızdan. Nihayet karşılaşırsınız o işaretlerden biriyle, her şeyi unutup ona odaklanırsınız. Unutursunuz onları kendinizce yorumladığınızı.

Bazısı bir göktaşı gibi aniden düşen hayatınıza bazısı sessizce sokulan diğer işaretleri görmezsiniz de öyle olsun diye arzuladığınız tesadüfleri büyük işaretlerden sayarsınız.

İsterseniz olur, çağırırsanız gelir.

En büyük pişmanlıklarınızı da mutlaka onlar getirir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yara

Rengin Soysal 02.12.2008

Sanatçıların, yarası olan insanlar olduğu söylenir.

Yarası olmayan insan olurmuş gibi...

Hiç yara almadan bu dünyadan geçip giden varmış gibi...

Yara çok derinken, henüz açıkken, kanıyorken yaratmak imkânsızdır belki de...

Hâlâ bir ümit varken, nekahetteyken yahut şifayı onda ararken mümkündür ancak yaratıcılığını kullanabilmek de...

Ağır yaralıysanız eğer, öylece kıpırtısız kalırsınız; acınız çok büyükse olduğunuz yerde kıvranırsınız... Hiçbir şey yapamazsınız o haldeyken...

O yaraya bakabilmek biraz vakit ister; yaranın kabuk bağlamasını, ağrısının acısının, sızıya dönüşmesini bekler.

Acıdan kaçarken tutunduğunuz bir dalsa yaratmak, uzun süre çekmez sizi ya da siz yorulursunuz, kayar

elleriniz, boşluğa savrulursunuz. Bir ümittir o dal; gücünüzü toplayıp yeniden tırmanana yahut da birileri duyup sesinizi yetişene kadar.

Kolay değildir kendi yaranıza kendinizin neşter atması. Bir cerrah bile uyutur, uyuşturur sizi, ameliyat ederken. Ruhunuzdaki yaraları iyileştirmeye çalışan bir doktor, yüz yüze getirip yaranızla daha da çok yakar canınızı; henüz tazeyken o yara buna dayanamazsınız. Kaldırmaz bünyeniz, meğer ki zaman geçip de yeniden güç kazanmış olmayasınız.

Belirsizlikler, kalp çarpıntıları, kaybetme korkuları, kıskançlık, anlatamamak, anlaşılamamak, küçük kırgınlıklar, çok yakın olamamak, hayal kırıklıkları, özlem, var olan veya önünüze çıkan engeller besleyebilir yaratıcılığı şayet hepsinin arasında bir mutluluk, bir heyecan da yaşanabiliyorsa; umutlar büsbütün tükenmemişse. Öfke ve nefretle de bilenir bazen yaratma duygusu, o yaranın açılması acıdan fazla onu açana karşı bir kızgınlık uyandırıyor. Mutsuzluğun o dipsiz ve kapkaranlık kuyusuna düşmüşseniz fakat, ümidinizi yitirmişseniz, içinde kıpırdanan her duygu aynı acıyı canlandırır. Hissetmemek için bütün duygularınızı öldürürsünüz. Artık hiçbir şey doğmaz sizden. Umutsuzluğun olduğu yerde doğum olmaz.

Yaranızın kapanacağına, iyileşeceğinize dair inancınız varsa, her şeye rağmen 'ben'inizi ayakta tutabiliyorsanız, buna değeceğini düşünüyorsanız derdinizin dermanını da aramaya başlarsınız. Bazen de can havliyle olmadık 'deva'lardan medet umarsınız: Tedavi edeceğine yarayı işleyen ve ona yeni yaralar ekleyen.

Ne kadar zaman geçerse geçsin üzerinden, üstü ne denli örtülürse örtülsün, gerçekten ağır bir yara almışsanız kolay kolay cesaret edip dokunamazsınız oraya, etrafında dolaşırsınız, hafif hafif yoklarsınız olsa olsa. O kadarı bile yeter acıyı anlatmaya.

Mutlu anlarla ve hüznü zamanlarla coşar yaratıcılık; hüznün mutlulukla her daim ilintisi vardır. Hüzün en çok da geçmiş mutlulukları hatırlamaktır.

Acıyla yaratanlar, yaralarına uzaktan bakabilenlerdir; kendilerine yabancılaşmayı başarabilenler. O süzgeçten geçmeden sanat sanat olmaz zaten, düpedüz haykırmak olur.

Sanatçılar, küçük yaralarını bir pertavsızla gösterir gibi büyütebilenlerdir ihtimal. Büyük yaralarına ise yaratıcılıklarına sığındıklarında dürbünün tersiyle bakarmışçasına bakabilenler. Farkları biraz da buradadır, yaratmak için neye ihtiyaç duyuyorlarsa onları bulup 'oyunmalarında'dır. Egolarının gücünde, o gücün her şeyden önde gelmesindedir.

Yaratıcılığı besleyen en tatlı gıda aşktır ya, öyleyse sadece onun için izin verirler egolarından ödün vermeye. Yeter ki hayatlarında bir aşk bulunsun diye hatta, onu kendileri yaratıp kendileri büyütürler. Yaralarını bizzat açıp, açtıkları yarayı önemserler. Öylesine bir gereksinimdir ki bazı da bu, onları yaralamasına müsaade ettiklerine minnettar da kalırlar.

Hepimizin yaraları var, kimi hafif kimi ağır. Onlarla olgunlaşmak yalnızca kendi hayatımızda daha güçlü durmak, hoşgörülü olmak, başkalarını da anlayabilmek değildir ama, başkalarında yara açmayacak derecede hassaslaşmaktır.

Beyhudedir hiç yaralanmadan yaşamaya uğraşmak, hep kaçmak yaralanmaktan ve sizi yaralayacağını sandıklarınızdan. En çok neden kaçıyorsanız o gelip sizi bulur. En büyük darbeyi de nedense en fazla

güvendiğiniz, ondan sakınıp saklanmadığınız insan vurur.

Sevdiklerinizi yitirmekten daha derin yara yoktur. Asla silinmez ruhunuzdaki izleri. Çaresizsinizdir, mecburen kabullenirsiniz. Göz göre göre yaranızı hoyratça kanırtanı lakin hiç affedemezsiniz.

Avunmaya çalışırken, teselliyi bulduklarınızı sonradan siz yaralarsınız kimi zaman da. Avununca unutursunuz.

Yaralar yaşamının bedeli.

O bedeli ödemededen galiba anlayamıyoruz değerini.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bırak 'git'sin

Rengin Soysal 06.12.2008

Bırak gitsin.

"Gitmek istiyorum" dediyse yahut istediğini belli ettiyse.

Sakın "kal" deme.

Seni istemeyen biriyle mutlu olabilir misin, bir düşün.

İstersen günlerce üzül, ağla arkasından.

Yeter ki engel olma.

Seni hiç aldatmadan, daha en başından, "başka biri var" veya "sıkıldım" diyorsa açık açık, bırak gitsin. Öyle bir insan için acı çekmeye de değer biliyor musun... O acının daha büyüğünü onu yanında zorla tutarak yaşama ama. Belli olmaz, bakarsın ileride onunla dost bile olursun.

O muhteşem şarkıyı, *Ne me quitte pas*'yı dinleme bir müddet. Veya yüzüne söyleme, o duymasın.

Ve onunla beraberken, ikiniz de birbirinizi severken, her şey çok güzelken *Beni terk etme* diyen birisi varsa sana kıymetini bil. Çünkü bu söz ancak o zaman gerçekten değerlidir.

Gitmekten hiç bahsetmiyor. Sen bir şeyler seziyorsun yine de. Sorarsan inkâr ediyor.

Bak senin işin zor işte...

Bir yanın inanmaya meyilli, bir yanın şüphede...

Güzel sözleri hep cebinde, senden hiç sakınmıyor fakat farkındasın aslında, başkalarından da esirgemiyor.

Biraz da korkarak "git" diyorsun, gitmiyor...

Senden vazgeçmiyor; ağlamak için senin omzunu seçiyor her seferinde, heyecanı diğerlerinde arıyor...

Asla bıkmıyor usanmıyor 'şeytana' uymaktan...

Sen bırak öyleyse vakit çok geçmeden...

'Şeytanı' ucuz olanın postu da sahtedir zira...

İnanma afrasına tafasına, böylesi herkesten fazla garantidir...

Gücünü senden alıp öyle konar bir daldan bir dala...

O gücü son damlasına değin tüketene kadar kalır yanında...

Artık yaşlanıyorsa hele iyice bencilleşir, seni idare ederken başka birini hazırlar yanına.

O sürede, yetiştirip topluma sunmaktan çekinmeyeceği bir hale getirmek için cilalayıp parlatır birini. Toplumu en umursamaz gözüken onu en önemseyendir esasında.

Ummadığın bir anda yapayalnız kalırsın... Henüz fırsatın varken hiç durma yoksa o bekletip oyalar ta ki ondan

sonra kimsenin hayatına giremeyeceği zamana kadar.

Evet, biliyorsun hemen 'köşebaşında' bekleyen biri var onu dört gözle. Aldırma. Yüzüne yayılan, toplayamadığı o gevrek sırtıyla dönmesine daha kaç zaman dayanacaksın...

Yasını tut geçen yıllarının ama süresini uzatma, sonra sil gözünün yaşını, hayatına yeniden başla şansını kaybetmeden...

Eğer, "benim için ne yaptın" diye soruyorsa birisi sana derhal bırak git...

Bu soruyu soranın kendiyle ilgili ölçüsü budur yalnızca. Ona hiç verilmemiş bir değeri test ediyordur, sadece sende bulunduğu için bunu, sana meydan okuyordur. Üstelik kimseye tanınmayan imkânları senin sayende tepeden inme elde etmişse şayet.

"Giderim ha" diyerek tehdit ediyorsa, ikiletme bırak gitsin.

Bırak gitsin, kıskandırmak için seni, bilinçli 'izler' bıraktığı oyunlar oynuyorsa. Aksi halde köle olup, gülünç düşen sen olursun sonunda.

Mutlaka bırak git, bir var bir yoksa...

Varlığından çok yokluğuyla zihnini meşgul ediyorsa...

Senin yanında flört ediyorsa başkalarıyla, o anda bırak git onlarla baş başa...

"Ben böyleyim, değişmem" demekte ısrar ediyorsa bir kez bile düşünme bırak git...

Senin için değişmeyen sevgisi de yoktur sana...

Ne yardan ne serden vazgeçiyorsa, karar veremiyorsa bırak git...

Bırak git onun için yaptıklarını takdir edemiyorsa, onları kendine 'doğal hak' görüyorsa...

Bırak gitsin, yaşattığı mutsuzluğun yanında verdiği mutluluğun esamisi okunmuyorsa...

Ne yapsan yetmiyorsa, hep bir kusur arıyorsa yaptıklarında, bir an evvel bırak git...

Muhakkak bırak git; bütün arkadaşların, hepsi birden, "bırakıp gitmeni" tavsiye ediyorsa...

Arkandan konuşuyorsa, bırak git hiç gözünü kırpmadan...

Bırak gitsin, seninle dertlerinden gayrı paylaşacak bir şeyi yoksa...

Tereddütsüz bırak git, yalnız duramayacak kadar korkaksa ve yalnızlığa dayanamadığı için beraberse seninle.

Bırak gitsin, izin ver isteyene... Ve katiyen izin verme, seni istemedenden kalmaya mecbur edene...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mahkûmiyet

Rengin Soysal 16.12.2008

Her birimiz kendimize mahkûmuz...

Bütün özgürlük çabalarımız, isyanlarımız, itaatsizliklerimiz, bağlanma korkularımız başkalarına karşı...

"Hür olmak" deyince anladığımız, bizim haricimizde birilerinin otoritesinden, arzularından, kurallarından, kısıtlamalarından, şartlarından hatta yaşantısından bağımsız olabilmek ve ayrı durabilmek...

Bir ömür esaretine katlanmamız gereken tek insan kendimiziz halbuki; ne kadar değişsek ne kadar genişletsek sınırlarımızı, farklı şeyler denesek ve hissetsek, içimizde saklı duyguları keşfetsek, bambaşka davranış biçimleri geliştiresek yine de dışına adım atamayacağımız 'hapishane'miz bizzat biziz.

Aşk bu yüzden böylesine değerli belki de gözümüzde... Çünkü aşk sevmek değil, 'o' olmak... Bizi bizden

kurtarıyor, aniden kırıyor 'parmaklıklarımız'ı... Birdenbire 'ben' olmaktan çıkarıp 'o' yapıyor. En büyük tutsaklığımızdan bizi sanki aşk kurtarıyor.

Ne zaman çok bunalsak bu tutsaklıktan aşka kaçıyoruz farkına bile varmadan... Aşk tamamen eline geçirdiğinde ise bizi, paniğe kapılıp bu yeni mahkûmiyetten, tekrar dönmeye çalışıyoruz 'hücre'mize...

Neyi neden yaptığımızı bilemiyoruz bazen, başkalarına söz geçirdiğimiz kadar dahi hükmedemiyoruz benliğimize...

Kendi seçmediğimiz şeylerle şekillenip, seçimlerimizle istediğimiz şekli vermek istiyoruz yaşamımıza...

Hep acemisiyiz hayatın...

Verdiğimiz bir kararın yanlışlığını sonradan yaşadıklarımıza bakıp anlıyoruz. Ne var ki tam aksi yönde bir karar almış olsaydık onun doğru olup olmayacağını test etme şansımız da yok, neticesini görmediğimiz için.

Bizi kâh tutan, engelleyen kâh serbest bırakan, peşinden sürükleyen içimizdeki sistemin nasıl işlediğini çözemiyoruz... Ruhumuzun coğrafyasındaki çöllerin, denizlerin, engebelerin kapladığı yüzölçümü malûm değil bize... İssiz çöllerinde kaybolduğumuz da oluyor, engin denizlerine açıldığımız da... Aşıp geçtiğimiz dağları da var, tırmanamayıp yuvarlandığımız tepeleri de...

Severken söyleyemediğimiz, söylerken sevemediğimiz varsa niye?

Niçin dudaklarımızdan hiç düşünmediğimiz kelimeler dökülüyor içimizden geçenlerin yerine?

Tercihlerimizi belirleyen ne?

Duygularımızın esiri olmayalım derken, duygularını yaşamasına izin verilmeyen bir esire dönüşüyoruz kimi de...

En çok korunmaya uğraştığımız neyse, ondan korunduğumuz için ödüyoruz en ağır bedeli...

'Hudutlarımız' ihlal edilmesin diye öyle kalın duvarlar örüyoruz ki önce biz çarpıp geriliyoruz ve geçemiyoruz ötesine...

Yeryüzünde bizi tahdit eden hiçbir şey bırakmasalar, hepsini kaldırsalar ortadan; bize karşı 'kapıları' açılmayan hiç kimse kalmasa, hayatımızda şimdikinden pek de fazla bir şeylerin gerçekleşmediğini görüp şaşırırdık büyük ihtimalle.

Neydi "gel" dediğinde o, gitmememizin sebebi...

Kimdi alıkoyan en arzuladığımız şeyi yaşamaktan...

Neden sürmedi o güzel macera...

Kim susturdu, söyletmedi yüreğimizdeki sesi...

Sorumlusu var mıydı onca bariz işareti anlayamamamızın...

Hangi sâikti yolumuzdan döndüren bizi...

Elimizde olduğu halde nasıl oldu da gelmedi elimizden, bugün yapmadığımız için pişmanlık duyduğumuz şey...

Hatırlıyor muyuz kabullerimizi yahut vazgeçişlerimizi dayatan birilerini...

Bahanelerimizin, mazeretlerimizin kaynağını tespit edebiliyor muyuz...

Kendimize mahkûm olarak geliyoruz dünyaya; her geçen gün büyütüyoruz mahkûmiyetimizi, biriktirdiklerimizle, harcadıklarımızla, öğrendiklerimizle, yanıldıklarımızla.

Tecrübelerimizle, korkularımızla, sevgilerimizle, nefretlerimizle, hoşlandıklarımız ve hoşlanmadıklarımızla, bildiklerimizle ve bilmediklerimizle örüyoruz duvarlarımızı.

En çok kendimizin karşısında güçsüzüz... Elimiz kolumuz bağlı, boynumuz kıldan ince eğer direniş bizim içimizden yükseliyorsa... Ve hiç anlayamıyoruz, olmasını en çok dilediğimiz şey başımıza geldiğinde kapıldığımız telaşı... En güçlü tereddütleri dualarımızın cevap bulduğu anlarda yaşadığımızı...

Hayallerimiz hayal olarak kaldıkça memnunuz da gerçeğe dönüştüklerinde taşıyamamaktan endişe ediyoruz galiba...

Yitirip de üzölmeyi göze alıyoruz, kazanırsak uyum sağlayamayacağımızdan çekinip...

Alışkanlıklarımızdan sıkılıyorz fakat daha da sıkı sarılıyorz onları terk etme imkânı doğduğunda...

İsabet etmesinden kaygılanıp ıskalayınca rahat nefes aldığımız şeyler var, neredeyse kasten hedef saptırdığımız...

Huzurundan olmaktansa mutluluktan ödün verenimiz de oluyor, heyecan uğruna bir sevginin derinliğinden yoksun kalanımız da...

Yasaklarla, manilerle, zorlamalarla, baskılarla savaşıp yenmek ya da esnetip gevşetmek mümkün ama herhalde asıl zafer kendimize mahkûmiyetimize rağmen isteklerimize kavuşabilmek.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sevgi ve sözcükler

Rengin Soysal 20.12.2008

"İnsanları çok seviyorum" diyor...

Olur olmaz bir yerde, alakalı alakasız bir anda böyle başlıyor söze...

Veyahut konuşmalarının arasına mutlaka sıkıştırıyor bu cümleyi...

İşin tuhafı en çok da bu vurgulama ihtiyacı belli ediyor onun belki de herkesten daha az sahip olduğunu bu duyguya.

İnsanlığı sevmekle insanları sevmeyi mi karıştırıyor birbirine diye düşünüyorsunuz...

Az ya da çok sevdikleriniz, hiç sevmedikleriniz, ne sevip ne sevmedikleriniz geliyor aklınıza... Hatta önce sevip sonra nefret ettikleriniz, pek hoşlanmadığınızı sanırken sevmeye başladıklarınız...

Bir sahtelik seziyorsunuz...

Şüphelenmekte haksız değilsiniz...

Güçlü duyguları hissetmesi kadar zordur çünkü söylemesi de.

Nasıl herkese aynı yoğunlukta hisler besleyebilir ki bir insan..."Bütün kadınları sevdiği" için hiçbir kadını çok sevmeyen erkekler gibi kimseyi fazla sevmediklerinden midir bu halleri... Kendilerinde eksikliğini gördüklerinden midir bunu dile getirme istekleri...

İnanmaya ve inandırmaya çalışırken nedir gerçekte üstünü örttükleri... İçlerinde kök salmış bir sevgisizliği gözlerden kaçırmak mı yoksa asıl acıklısı hiç sevilmemiş olmak mı... Her insanı sevmeye mecbur addeden bir kimlik arayışı mı bahis konusu olan, nahoş niyetleri perdeleme çabası mı...

Nedendir her daim sevgiden, iyilikten dem vurup da adaletin önemini hesaba katmamak...

Zorla sevemezsiniz, duygularınıza söz geçiremezsiniz ama dilerseniz adil olmayı başarabilirsiniz.

Sevgi ölçüye gelmez, adalet ise belli kriterlere uymayı gerektirir; sevdiğinizi kayırmayı, sevmediğinize haksızlık yapmayı meşrulaştırma, en azından hoş görme tehlikesi vardır sevgiyi abarttığınızda.

Herhangi bir sevgiyi kutsallaştırdığınızda kaçınılmazdır çok zaman hakkaniyetten uzaklaşmak da...

Bazı dönemler bazı duygular öyle yüceltilir ki bakarsınız evvela o duyguya zarar vermiş bu gayret. Son zamanlarda aşkın, sevginin başına gelenler misali. Aşınmış, hırpalanmış, içi boşalmış her ikisinin de. Kullana kullana sıradanlaşmış, onları ifade eden kelimelerle beraber bu duyguların da büyüğü kaybolmuş sanki.

Nicedir "aşk" denildiğinde yüreği hoplamıyor çoğumuzun, sevgiden söz açıldığında içimiz ılınmıyor...

Nüanslar unutulmuş, ara tonlar çekilip gitmiş hayatımızdan, tekdüze bir melodinin esiri olmuşuz, tek sözcükle tanımlanamayan renklerin, lezzetlerin zenginliğinden mahrum yaşamaya alışıyoruz.

Duyguların dilimizi, dilimizin duyguları besleyen bir yanı var; birinin noksanlığı diğerini solduruyor... Seçtiğimiz hatalı kelimeler hislerimizin boynunu büküyor...

Yeniden konuşmaya başlamadan evvel sessizliğe muhtacız galiba; şöyle bir durup iç sesimizi dinlemeye ve yavaş yavaş hakkını vermeye hem en nadide duygularımızın hem anlam kaymasına uğramış sözcüklerimizin.

Es vermeyi de o 'es'in süresini de bilip öğrenmeden, notaları doğru basmadan mümkün değil galiba bu kakofoniden kurtulmak. Avaz avaz yükselen bir çığırktan sıyrılmak için tizleri, pesleri, diyezleri, bemolleri hatırlamamız gerek. Arkadaşlığı, dostluğu, hoşlanmayı, tenselliği, sempatiyi, aşkı, sevgiyi, tutkuyu birbirinden ayırt edebilmek, her birinin kendi içindeki yoğunluk farklarını algılayabilmek biraz daha özen bekliyor olmalı bizden.

Duyduğumuz her yakınlığa sevgi diye diye, aşk diye diye sığlaştırdık aşkı da sevgiyi de. Ağzımıza pelesenk edip adeta pespaye ettik. Nadir yakalanan bu güzelliklere inancımızı da yaşanacaklarına dair umutlarımızı da tükettik böylece. Ve diğer duygularımızla; cazibenin heyecanı, arkadaşlığın neşesiyle, dostluğun dayanışmasıyla, tutkunun ateşiyle, hoşlanmanın hazzıyla, tenselliğin tatminiyle, sevginin sıcaklığıyla mutlu olma şansımızı da yitirdik.

Söyleye söyleye hafiflettiğimizden hakikisine rastlarsak şayet ağırlığını taşıyamıyoruz... İçimizde demlenmeden 'servis edip' her duyguyu bazen, kekre bir tat bırakıyoruz damaklarda...

Alabildiğine kolay seriyoruz ortaya, hemen itiraf ediyoruz sevgimizi, oysa dili tutulmaz mı derinden sevenin, sevdiğinin yanında...

Yalnızca bir insanı bile bir kez olsun hakkıyla sevmiş olmak, anlatmaz mı bize zaten bütün insanları sevmenin imkânsızlığını da...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hırslarımız, komplekslerimiz ve biz

Rengin Soysal 23.12.2008

Siz kendi yolunuzdan gidiyorsunuz...

Başkalarının yapıp ettikleriyle ilgilenmiyorsunuz...

Başarılı oluyorsunuz ama kimseyle tartmıyorsunuz kendinizi, yarışa girmiyorsunuz...

Bir ihtirasınız varsa eğer, işinizi kusursuz yapmaya, ona bir artı katmaya dair sadece; diğerlerinden 'daha iyi', herkesten 'en önde' olmakla alakadar değilsiniz.

Bakmıyorsunuz bile sağınıza, solunuza çünkü işinizin dışında bir hayatınız var ve siz o hayattan tat almayı seviyorsunuz. Sorsalar, mutlu olmayı başarılı olmaya tercih edersiniz.

Kaçıp uzaklaşmayı istediğiniz anlar oluyor hatta. Ne var ki bağlanırken sizin bile farkında olmadığınız bağlarınız var. Artık kolay kolay kopamazsınız, koparamazsınız. Zaten siz yine de hep biraz 'kaçak' yaşıyorsunuz. Size ait 'küçük' bir dünyada huzur buluyorsunuz. Ne herhangi birilerinin sınırlarından sızmaya niyetiniz var ne onların

sizin sınırlarınızı zorlamasından hoşlanıyorsunuz.

Bütün bunlara rağmen bir de bakıyorsunuz hiç aklınıza gelmeyenler gelmekte başınıza. Şaşıyorsunuz. Gizli hırslarına sizi kurban etmek isteyenler çıkıyor yolunuza; çaktırmadan çelme takanlar, o güne değin ürettiklerinizi gözlerden saklamaya çalışanlar.

Hırs ve kıskançlık, zekâlarını kör ediyor bazılarının, gözleri kararıyor... Ancak o zaman öğreniyorsunuz nasıl tehlikeli olabileceğini, var olmakla yetinmeyip diğerlerini yok etmeye uğraşanların... Fark ediyorsunuz ki kaçmak elinizde değil bazen, kaçmakla kurtulamıyorsunuz dahil olmak istemediğiniz ortamlardan, koşullardan, tartışmalardan. Savunmaya geçme mecburiyetinde bırakıldığınıza öfkeleniyorsunuz en çok ve işin tuhafı yalnızca o durumda kaldığınızda hırslanıyorsunuz siz de.

Halbuki yeteneklerinizi sergilemeden seilmeyi önemsiyordunuz belki de. Onları görmeden sizdeki değeri sezmesini arzularınız kıymet verdiklerinizin. Tıpkı yapabilecekken yapmadığınız, reddettiğiniz ya da vazgeçtiğiniz birçok şey gibi. Maalesef ki becerilerinizi sakladığınızda, gün yüzüne çıkarmadığınızda, her özelliğini abartanların âleminde ne derece harcanacağınızı, üstünüze basılacağını, ezilip geçileceğinizi anladınız bir vesileyle. Bu vasfınızdan sizi yaralamak için faydalandıklarına şahit oldunuz. Kaçındıkça içine çekildiğiniz bir girdaba kapılmaktansa yolunuzdan feragat ettiniz kimi de.

Bir de yerli yersiz ne kadar 'kompleksiz' olduklarını kanıtlama derdine düşenlere rastlıyorsunuz. Onlar adına utanıyorsunuz zira hiçbir komplekse sahip olmamanın pek de makbul bir hal sayılmayacağını müdriksiniz. Zekâdan, duyarlılıktan gerektiğince nasipsiz, eksikliğini algılamaktan aciz kişilere 'bahşedilmiş' bir 'lütuf'la övünmelerinin hikmetini sorguluyorsunuz.

Neden mesela "Batı karşısında aşağılık kompleksi" duymaktan bunca korkuyorsunuz... Bir şeylere gıpta etmenin, onları kendinize de mâletmenin ilk adımı olduğunu niye düşünmüyorsunuz... Doğru ve güzel olanı hayatınıza geçirmek yerine inkâr etmenin kıskançlıktan kaynaklandığını, asıl aşağılık duygusunun burada yattığını niçin kabul etmek istemiyorsunuz...

Gerçek endişeniz küçümsediklerinizi gerçekleştirmek konusunda yetersizlik hissetmeniz olmanız sakın... Oysa pekâlâ becerebilirsiniz, üstesinden gelebilirsiniz 'kompleksli sanılma' kompleksinizi yenebilirsiniz... Kimsenin kimseden, bir toplumun bir toplumdaki, bir ırkın başka bir ırktan, bir cinsin diğer cinsten üstün veya aşağı olmayacağına gönülden inanıyorsanız aslında, takdir etmeyi de bilirsiniz ve komplekse girmezsiniz. Onları saklamak uğruna saldırganlaşmazsınız. İmtina etmezsiniz itiraf etmekten.

Komplekslerinizden arınmanın yolu, neyiniz eksikse, neyiniz yoksa, neyiniz yanlışsa onları tamamlamaktan, edinmekten, düzeltmekten geçmez mi hem... Diyelim ki bilgisizliğinizi veya ezilmenizi kompleks edinmediniz, imkânı var mı öyleyse cehaletinizi gidermenizin yahut baskıdan kurtulmanızın...

Herkesi eleştirmeye hakkımız var elbette, kendimizi de eleştirebildiğimiz müddetçe... Bizzat suçlu olmadığımızda da üzüntümüzü belirtmek için özür dilemekten bunca dehşete düşmemiz niye? Teşekkür etmeyi veya özür dilemeyi bir tür aşağılanma saymak hangi komplekslerimizin neticesi?

Bir milletvekiliniz kalkıp da düpedüz ırkçılık yaptığında, üstelik kadınsanız, sizin de yüzünüz kızarmıyor mu peki?

İnsanız, hepimizin ihtirasları, kompleksleri var... Yeter ki birilerine zarar vermenin değil, gelişip ilerlememizin bir aracı olsunlar...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Göç

Rengin Soysal 27.12.2008

Çocukluğumuz yurdumuzdur.

Sonra başka yaşlara, başka dönemlere 'göç' ederiz.

Hep özleriz o yurdu, o günlerimizden mutsuz anılar kalmış olsa dahi.

Hangi devirlerden geçsek, hangi yaşlara erişsek yine de yaşar içimizde, biz onun izlerini taşıyoruz.

Ne kadar uzaklara gitsek büsbütün ayrılamayız. Yaşlanırsınız, cümle hatıralar silinir ama çocukluğumuzu unutamayız.

Her göç az çok sancılıdır. İlk hicret ergenliğedir, fena sarsılırsınız.

Yurdumuz da çocukluğumuzdur işte sanki. Ondan ayrı düşmek çocukluğumuzu kaybetmek gibidir biraz.

Hele sürgün edilmek, bir daha dönemeyeceğini bilmek en büyük acıdır insana. Bazen kendi arzumuzla ayrılırız.

Farklı bir yerde yeni bir hayat kurarsınız kendimize ama ne zaman istesek gidip görebiliriz ya neticede, özlediğimizde mahzun olsak da mutsuz olmayız.

Göçmen kuşlar bile giderler ve dönerler. Yerimizi yurdumuzu terk etmeye mecbur ve mahkûm bırakılmaksa 'içimizdeki çocuğun' ölümüdür bir bakıma. Ve o çocuk öldüğünde ihtiyarlığımız daha beter sıkıntılıdır. Neşemiz eksik, bir yanımda yaralıdır gençliğimizde. Kökümüzden koparılmışsınız fakat köklerimiz hâlâ o toprağın altındadır. Yeşeremeyen bir dala benzeriz. Artık nerede yaşasak, nereye yerleşsek adeta birer otel odasıdır.

Ne denli konforlu olsa aradığımız sıcaklığı bulamayız.

Hafızamızın en güçlü kayıtları nasıl çocukluğumuzda tutuluyorsa, en sonunda gayrisi kalmıyorsa geriye, yurdumuzdan edilmek o kayıtların bizden çalınmasıdır belki de.

Her ev yuva değildir, köşesine bucağına sinmiş yaşanmışlıklarımızdan eser yoksa; her toprak yurt olmaz bize, eğer alıştığımız tatlılara, seslere, kokulara rastlanmıyorsa.

Yalnızca hasret vardır.

Herkesten haber sorarsınız.

Bir şarkı duyar, ağlarız.

Uzun uzun dalar gideriz, geçmişini anımsatan bir görüntüye.

Ziyaret edeceğimiz mezarlar yoktur; ölünce yanına gömülemeyiz yakınlarımızın, yattıkları yerlerin başında bir dua edemeyiz.

Evlerimizi, eşyalarımızı sadece maldan mülkten ibaret sayamayız. Onlarda emeğimiz, nice anılarımız saklıdır.

Hoyratça elimizden alındıklarında kişisel tarihimizin anıtlarından mahrum kalırız.

Rüyalar görürüz, nedense hepsi eskiye dair...

Hayal kurmaktan korkarız...

Fotoğraflara bakamayız...

Hatırlamak canımızı yakar, unutmak ihanet gelir.

Alışmaya çalışırken, alışkanlıklarımıza daha da sıkı sarılırız.

Geçmişimizi yaşatmaya uğraşırken geleceğimizden soyutlanırız.

Kırgınlık, öfke ve keder yerleşir yüzümüzün çizgilerine.

Ya durmadan anlatırsınız ya tamamen susarsınız.

Biz, bizden esirgenen bir geçmiş, bizden sonraki nesillere miras bırakmak için çabalarız.
Vatandaş olsak da vatansızızdır.
Yetiştığımız yerlerden 'yabancıyız' diye uzaklaştırılmışızdır, gittiğimiz yerlere biz yabancıyızdır.
Hatıralarımız omzumuzda asılı ağırlıktır şimdi, hayatımızın zenginliği olmaktan çok.
Üstünü örttükçe işler, açtıkça kanar yaramız.
Gittikçe acılaşır, etrafımızı da acıtırız.
Çok kötü bir anıyla ayrılmış sevgililere benzeriz. Birlikte yaşanmış güzel zamanlar solar, o son darbenin vurgunu sürer yüreğimizde.
Kim bilir o sevgilinin kendini bize affettirmesini, onu bağışlamayı her şeyden çok istediğimiz, böylelikle hatıralarımızla barışmayı beklediğimiz için mi talep ederiz?
Bazen de sevdiklerimiz gider; biz bizden gideriz.
Analar, babalar, evlatlar, kardeşler, karılar, kocalar, yavuklular kopar birbirinden. Kavuşmak hayal olur.
Tanık olmak da zordur, isyanımızı kalbimize gömeriz.
Uzaklarda bir yerlerden feryatlar yankılanır, tahammül etmek için kulaklarımızı kaparız.
Bir de bakarız ki aynı şarkılarla, aynı türkülerle dökülüyor gözyaşlarımız.
Onlar azalmaz yalnız, onlar azaldıkça biz de azalırız.
Yaşanmış dertlere deva olmak için çok geçir, elimizden fazlası gelmez; hiç değilse acılarını paylaştığımızı belli etmek ister, özür dileriz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kapılar

Rengin Soysal 30.12.2008

Soğuk ve karlı bir kış gününde, pencereleri sımsıkı kapalı evinizde oturuyorsunuz.

Kapının dışına adımınızı atmak istemiyorsunuz.

Şöylesine bir an, kapılar geçiyor aklınızdan; hem içeriye alan hem dışarıda bırakan.

Mecazi veya somut, size açılan ya da açılmasını istediğiniz kapıları düşünüyorsunuz. Belki sonra biraz da sizin açtıklarınızı yahut kapattıklarınızı.

Ruh halinizin mevsimlere paralel bir yanı var gibi...

Kış geldi miydi içe dönüyorsunuz, yazları kendiniz kadar gönlünüz de coşup taşıyor dışarılara.

İç yolculuklarınızı daha çok kışın yapıyorsunuz: Keşfediyorsunuz, farkına varıyorsunuz, özümsüyorsunuz.

Okumaya, film seyretmeye, müzik dinlemeye daha fazla vakit ayırıp zihninizi besliyorsunuz. Tıpkı soğuk havalarda kuvvetli gıdalar alırcasına. Bünyenizin adeta ihtiyacı var buna. Yaz yüzünü gösterince öğrendiklerinizi, biriktirdiklerinizi, hissettiklerinizi döküp harcayacaksınız, biliyorsunuz.

Kabuğunuzdan çıkacaksınız. Kendi kendinizle değil başkalarıyla birlikte yaşayacaksınız o harcılem zamanları.

Birkaç kişilik yakınlıkları bırakıp, kalabalıkların parçası olacaksınız. Sıcaklarla beraber kalbiniz de ısınacak, yüreğinizi yeni sevgilere açacaksınız. Tabiatın canlanmasına uyup hareketleneceksiniz ve kıpır kıpır olacak içiniz.

Bütün kapılar açık duracak...

Şimdi hep evinizin sıcaklığını arıyorsunuz.

Her zamankinden çok muhtaçsınız sizi sevgiyle saran bir sevgilinin kollarına, zaten belki de ona sığınıyorsunuz.

Üşümesin diye bedeniniz ve ruhunuz, ya küçük keyiflerle oyalanıyorsunuz ya mutluluğunuzu onlarla perçinliyorsunuz.

Bisküvi ve çay.

Kahve ve kek.

Konyak ve çikolata.

Kestane ve şarap.

Çorba ve kızarmış ekmek.

Artık hangisiyse tercihiniz, onlar eşlik ediyor hayattan tat alma oyununuza.

Sevdiğiniz bir melodi dolduruyor odayı. Yalnızsınız veyahut göz göze geldiğinizde gülümsediğiniz biri var yanınızda.

Rahat, geniş bir koltukta kıvrılıp kitabınızı okuyorsunuz. Diğer koltuk boş da olabilir, dolu da.

Güzel bir film izliyorsunuz ekranda. Olur a el elesiniz onunla. Değilse hatırladığınız birileri var.

Diyelim sohbeti koyulttunuz bir iki arkadaşınızla.

Aniden bir hançer misali saplanıyor göğsünüzün üstüne duyduğunuz haberler. Siz rahat yuvarınızda, korunaklı otururken, küçücük çocukların, gencecik insanların, yaşlı kadınların, ihtiyar adamların üzerine ateşli ve acımasız bombalar yağıyor bir yerlerde. Dehşet verici bir vahşetin kurbanı olan, aç, açık, ölü, yaralı, yüzlerce masumu düşünüp utanıyorsunuz konforunuzdan.

İnsanlığınızdan tiksiniyorsunuz.

Dünyanın bir köşesi cehenneme dönmüşse, hele ki o görüntüler evinize kadar giriyor ve tanık ediyorsa sizi yaşanan trajediye, eğer bir nebzecek olsun vicdanınız varsa, gizli bir hicap duyuyorsunuz sorun ettiğiniz dertlerinizden. Aşk acısı çekmenin bile bir lüks olduğuna kanaat getiriyorsunuz. Gönül yarasıymış, geçim sıkıntısıymış, dost bildiklerinizin vefasızlığıymış, onları olsun büyütüyorsunuz gözünüzde.

Bu korkunç katliama karar verenler de, sebep olanlar da, alet edilenler de, göz yumanlar da aynı insanlık

suçunun ortakları. Ne kadar lanetleseniz az kalıyor işledikleri günahın karşısında.

Vücudunuzu bir titreme sarıyor, havayla bağlantılı olmayan.

Mutluluğuyla, hüznüyle, sevinciyle, kederiyle özelinizi dahi hakkıyla yaşamanıza izin vermeyen koşullara ve onları yaratanlara iyice öfkeleniyorsunuz.

Kâh küçücük bir azınlığın çoğunluğa kâh çoğunluğun azınlıklara hükmedip, dilediği yola sürüklemesindeki paradoksa takılıyor aklınız.

Sizin ülkenizde, sizin çevrenizde olan bitene bir de bu gözle bakıyorsunuz.

Orada akılsızlığı görüyorsunuz.

Mesela elini taşın altına sokmaktan çekinmeyen birileri var etrafta.

Doğru diye belletilenlerin yanlışlığını, değişim gerektiğini, değişmedikçe bedelini hepimizin ödeyeceğini anlatıyorlar.

Haklı olduklarını biliyorlar.

Her ne ise onun doğrusunu yaptıklarını da.

Kuru kuruya bir inanç, bir iddia, bir peşin hükümlülük tavrı değil bu.

Bolca araştırmaya, bilgiye, delile dayanıyor savları.

İnatla ve ısrarla karşı koyanlar var onlara; karalamaya uğraşıyorlar, söylediklerini saptırıyorlar, işin içinde mutlaka bir çıkarları olduğunu yayıyorlar kulaktan kulağa.

Hiçbir şey yapamasalar, bambaşka bir konudaki açıklarını yakalamaya çalışıyorlar.

Menfaatlerinin bozulmasından korktukları için böyle davranıyor hatırı sayılır bir kısmı.

Bazıları gerçeklerle yüzleşecek cesareti bulamıyor.

Asıl acıklısı farklı şeyler işitmekten hoşlanmayan kalabalıklar.

Geleceklerini tehlikeye attıklarının farkına varmadan, bildiklerini tekrarlayan koroya katılıyorlar.

Haklılığınızdan eminseniz şayet ve haksızca saldırılara maruz kalıyorsanız, ya çıldırırsınız ya usanıp vazgeçersiniz. Ne halleri varsa görsünler deyip gününüzü gün edersiniz.

Peki, siz neden yanasınız?

Şikâyet etmeye devam mı edeceksiniz yoksa yeni şeyler söyleyenlerin sesine mi kulak vereceksiniz?

Sonuçta hangi kapıdan geçeceğiniz sizin kararınız...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tecrübenin laneti

Rengin Soysal 06.01.2009

Tecrübelerin çoğalması ümitlerin azalması demek.

Bir şeyler biriktikçe diğer şeyler eksiliyor bazen.

Yaşadığımız yılların sayısı arttıkça yaşayacağımız yıllar azalıyor önümüzde.

Hayallerin yerini hatıralar alıyor.

Sık deneyimlediğimiz şeylere ilişkin heyecanlarımız soluyor yavaş yavaş.

Coşkularımız çabuk mayna oluyor.

Belki bu yüzden gittikçe daha fazla hissediyoruz 'tazelenme' ihtiyacını ama o ihtiyaç yükseldikçe 'enerji'miz tükenmeye başlıyor.

Onu yeniden kazanmak içinse tekrar 'tazelenmek' gerekiyor; böylece kısır bir döngüye giriyoruz ya da sıkı sıkı sarılıyoruz bizi 'canlandıran' neyse, ona. Hayatietimizi yitirmemeye çabalarken enerjimizden çalışıyoruz her seferinde. Böyle zamanlarda tecrübe bize belki acemilikten de ziyade yanlış yaptırıyor. Hatalarımızdan ders almak başka hatalar yapmayacağız anlamına gelmiyor.

Hatta tam da bu nedenden sürükleniyoruz çok kere, önceden kaçınmayı başardığımız yanılgılara.

Biz değişirken hayat da değişiyor çünkü.

Kâğıtlar her elde farklı diziliyor.

Aldığımız dersler karşımıza çıkan yeni sınavları vermemize yetmiyor.

Bir yandan da her şeyin nasılsa 'geçeceğini' öğreniyoruz. İşte bu noktada tuhaf bir ikileme düşünüyoruz.

Üzüntülerimiz hafiflerken anlamından kaybediyor hem duygularımız hem yaşadıklarımız.

Kimi umutların, ölmediğimiz müddetçe hep var olduğunu bildiğimiz kadar biliyoruz kimi şeyleri umut etmek için artık çok 'geç' kaldığımızı da.

Her geçen gün biraz daha gerçekçi kılıyor bizi. Küçük mutlulukların kıymetini anlamamız bundan.

Geçmiş, geçmişte bırakılamıyor, bugünümüzü kuran ne varsa orada saklı. Geçip gidenler, olup bitenler bir biçimde hükmünü sürdürüyor üstümüzde.

'Akıllı' olmayı sevmezsiniz ya hani, sıcacık duygularınıza aklın 'hesapçı' soğukluğunu karıştırmaya izin vermezsiniz; bakın şimdi akılsızlığınızın pişmanlığını çekmektesiniz. Siz ise her daim akıllı davranmayı tercih ettiniz. O güzelim hisleri doya doya yaşayamadığınıza yanıyorsunuz, siz de hiç 'aptallık' yapmadığınızdan yakınıyorsunuz herhalde.

Aldığınız kararlar doğru değilmiş meğer, geriye dönüp baktığınızda bunu görüyorsunuz. O gün için de böyle miydi peki? Şunu değil de bunu seçseydiniz, şöyle değil de böyle hareket etseydiniz, kim bilir nelerden memnuniyet duymayacak nelerden şikâyetçi olacaktınız.

"İyi ki yaptım" dedikleriniz, "iyi ki yaşamışım" diye sevindikleriniz de var elbette. Onlardan emin misiniz?

İddia edebilir misiniz gün gelip de onların sonuçlarından da nadim olmayacağınızı?

"Güzel yaşandı, güzel bitti" derken, dudaklarınızda bir tebessüm, gönlünüzde bir sıcaklık olarak korurken, seneler sonra bile, ya öğrendiklerinizin ya tatsız tesadüflerin ya da bütün hoşlukları unutturacak, bütün güzellikleri tepetaklak edecek ölçüde hoyratça veya umursamazca bir bencilliğe maruz bırakılmanın hüsrânını, kırgınlığını, acısını tatma ihtimaliniz yok mu?

Buna mukabil üzdüğünüz ve üzüldüğünüz yahut aldırmadığınız, izleri silindi sandığınız bir insanın aslında yaşamınızda nasıl önemli bir yer tuttuğunu, en değerli bulduğunuz özellikleri onun taşıdığını anlayacağınızı; bilinmez niçin ve kimin uğruna, reddettiğiniz, terk ettiğiniz o kişinin, beklenmedik bir anda hayatınıza mutluluk katabileceğini de tahmin edemezsiniz.

Başkalarının açtıkları mı yoksa bizzat sizin sebep olduklarınız mıdır kapanmayan yaralarınız? Atılan kazıklarla, uğradığınız haksızlıklarla, ihanetlerle, değerbilmezliklerle ne denli sarsılırsanız, kalbinizdeki sızı diner, öfkeniz söner zamanla. Olsa olsa hatırladıkça kızgınlıkla içinizi döker, rahatlarsınız. Kendi kendinizi aldattıysanız fakat, hiç hak etmeyen biri için fedakârlık ettiyseniz, siz vazgeçtiyseniz yapabileceklerinizden, yaşayabileceklerinizden, aşktan gözünüz kör olup kişiliğinizden ödün verdiyseniz, onu kırmamak için gerektiğinde gereken cevapları vermediyseniz, anlatmadan anlaşılabileceğinizi zannettiyseniz mesela, fırsatları değerlendirmediyse, şanslarınızı teptiyse, önemsemediğiniz, dahası küçümsediğiniz şeylerin karşınıza bir silah gibi çıkıp sizi vuracağını düşünmediyseniz bir türlü yatışmaz acılarınız.

Methedilen niteliklerin; olgunluğun, tevazuun, diğerkâmlığın, nezaketin, dürüstlüğün, dedikodudan uzak durmanın hayatın içinde aleyhinize işlediğini halbuki hırsın, yalnızca çıkarını düşünmenin, olduğundan fazla ve başka görünmenin, basitliğin, gücünü de güçsüzlüğünü de kötüye kullanmanın, içten pazarlıklı olmanın, egoistliğin prim yaptığını fark edip şaşırırsınız.

Gazze'de masum çocuklar katledilirken bundandır insanlıktan ümidinizi kesmeniz. Savaşlar bitse de geri gelmez ölü çocuklar. Deneyimleriniz size her şey geçse de geçerken cehennemde yanmaktan kurtulamayacağınızı söyler.

Başlangıçlar ve bitişler

Rengin Soysal 10.01.2009

Başlangıçlar ve bitişler birbirinden apayrı şeyler değil.

Başlangıç anlarıyla birlikte başlıyor aslında sona doğru gidişler de.

Başlamak bir tedirginlik, bir tereddüt taşısa da umutlar, heyecanlar, hevesler, arzular, coşkular barındırıyor içinde.

Bir doygunluk yaratsa da, hatta bazen bir ferahlık hissi uyandırsa da, bitişlerde bazı hüznün, bazı keder, bazı da başarısızlık duygusu ağır basıyor.

Başlangıçları hep çok önemsiyoruz fakat sona ererken bir şeyler, niyeyse aynı özeni göstermiyoruz.

Oysa onlarla değerlendiriyor onları hatırlıyoruz, her ne ise, hep daha çok.

Bir bebeğin doğumuyla yaşanan sevinç unutuluyor zamanla ama bu dünyadan göçerken bir insan, bıraktığı izlenimler kalıyor aklımızda.

Âşkların, bir sevdada yeşerirken sergiledikleri tavırlar, ayrılıklarda takındıkları tutumlarla silinebiliyor.

Bir işin başındaki karşılıklı beklentiler, sonuçlarına göre bir anlam kazanıyor ancak.

Vaatlere bakarak anlaşılmıyor, neticeler belirliyor performansları.

Öyleyse neden esirgiyoruz hak ettiği itinaı bitişlerden? Niçin, boşvermişlikle, ilgisizlikle, usança ve onların doğurduğu bir nezaketsizlikle hırpalıyoruz hayatımızın bu dönüm noktalarını?

İlkler kadar sonları da saklamıyor muyuz sanki kişisel tarihimizde?

"Boş bir levha" hiç yok belki de; "beyaz bir sayfa", zannettiğimiz gibi 'yepyeni' olmayabilir. Genetik kodlarımızla doğuyoruz hepimiz zira, 'temiz bir kâğıtta' kim bilir hangi ağacın dokuları hayat sürüyor...

Bir devamlılık var şüphesiz, başlayan hiçbir şey bitmiyor; değişiyor yalnızca.

Ayrılıklara, vedalara, uğurlamalara, beraberlikler, merhabalar, karşılamalar olmadan varılmıyor.

Küskünlüklerimiz dahi, tanışmadığımız, bir şeyleri paylaşmadığımız, ortak anılar yaşamadığımız kimselerle olmuyor.

Yaşam belirsizliği sevmiyor, muallakta kalmak insan tabiatına uymuyor; bitkisel bir hayata benziyor böylesi biraz da. Sonların kıymetini sezdiriyor bize.

Sonlardan kaçamıyoruz. Kaçınılmaz olanı kabullenmekten başka çaremiz yok. Mühim olan bu kabulü nasıl gerçekleştirdiğimiz. Hayatımıza aldıklarımıza hayatımızdan çıkarken ne şekilde davrandığımız. Gülümseyerek kapılarımızı açtığımız misafirlerimizi yolcu ederken, aynı hassasiyete sahip olup olmadığımız.

Çok kolay, henüz yaşamımızın herhangi bir alanına nüfuz etmemişken, duyarlılıklarımıza dokunmamışken, çıkarlarımıza değmemişken birileri ya da bir şeyler, düşünceli, incelikli, hoşgörülü olabilmek. Zor olan, yaklaşmalar peydah olduktan, sınırlarımız karıştıktan, paylaşımlar çoğaldıktan sonra, gerektiğinde kabalaşmadan, çirkinleşmeden, geçmişe ihanet etmeden noktayı koyabilmek.

Başlatmaktan, sürdürüp götürmekten daha yüce bir erdem bitirmeyi bilmek. Birisi hakkında doğru hüküm verebilmemiz, onun ayrılıklardaki, bitişlerdeki, sonlardaki yaklaşımlarını görmemizle mümkün.

İsterse aşk olsun, isterse iş olsun, isterse arkadaşlık veya dostluk olsun, bir ayrılık halinde ne türlü nahoşluklarla yüz yüze gelebileceğimize dair kuşkularımız varsa, yol yakinken dönmekten, başlamadan bitirmekten çekinmemek hayrımızdır büyük ihtimalle.

Galiba, bir sevgili, bir eş, bir iş arkadaşı, bir ortak seçerken, onunla beraberliğimizi yürütüp yürütemeyeceğimizden önce, gün olup da şayet lazım gelirse, güzellikle ayrılıp ayrılamayacağımızı tartabilmekte marifet.

Yalnız başkalarını değil kendimizi de herhalde en iyi bitişlerde tanıyoruz. Hayal kırıklığı, menfaatimizin bozulması, kırgınlık, gönül yarası bizi biz olmaktan çıkarıyor mu yoksa kayıplarımıza, acılarımıza, kızgınlığımıza rağmen vazgeçmeyi, zarar vermemeyi, itidalimizi muhafaza etmeyi başarabiliyor muyuz...

Aşk bitince dostluğu da umursamamayı, evlilik sona erince saygısızlığı, arkadaşlıkların ardından düşman olmayı, ortaklıklar çözülünce aleyhte bulunmayı mubah mı görüyoruz ya da...

Hakaretlerle, tehditlerle, mahremiyetleri ve sırları ifşa etmekle, yalanlarla, iftiralarla, sizinle yola devam etmek istemeyeni bırakmamakla, yalvarmakla, onurunuzu hiçe saymakla son buluyorsa ilişkiler ne manası kalır ki en güzel başlangıçların bile...

Nihayetler de emek istiyor en az başlangıçlar kadar...

Bundan imtina etmek hayatımızda açılan her yeni sayfayı en başından kirletmek demek...

Bir leke bulaştırmaktansa bitişlere, gözyaşlarımızla yıkamaktan korkmamak gerek...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir kurt masalı

Aheste yürüyüşlere izni yok havanın. Camekânla çevrelenmiş yumuşak ışıklı, sıcak görünümlü kafeler, önlerinden geçerken gönlünüzü çeliyor. Soğuktan hızlanan adımlarınız sizi onlardan birine sürüklüyor.

İçeride, masaları dolduran müşterilerin hararetli sohbetlerinden doğan bir uğultu var. Hoparlörlerden, kulakları okşayan hoş bir müzik yayılıyor.

Orta yaşların sonuna yaklaşmış adamın gözlerindeki hüznü tanıyorsunuz. Önünde sayfaları açık duran gazeteyi okumadığı belli. Uzaklara dalmış gitmiş. Yanına yaklaşan arkadaşlarını gördüğünde yüzüne yayılan gülümseme içinize dokunuyor. Zoraki neşesinin, kederini örten bir perde olduğunu sezebiliyorsunuz çünkü.

Sevmiş ve sevilmiş, hem de çok kereler... Yetmemiş ama. Ne kadar sevilse daha fazlasını aramış. Hep eksik bulmuş bir şeyleri. Onu kendisinden dahi çok sevse de bir kadın, yine de mesut olamamış. O talihsiz 'hastalıktan' mustarip olanlardan biri çünkü. Neredeyse dünyadaki bütün kadınların sevgisini ve hayranlığını aynı anda isteyenlerden. Hiç kimsenin sevelemeyeceği derecede sevildiğinde bile fark edemeyenlerden.

Uzun yıllar bu yüzden huysuzlanıp huzurlanmasının kabahatini daima kadınlara yüklemiş olmalı. Âşık olduğu zamanlarda aslında kendi sevgisinin kifayet etmediğini görememiş. Birçok kadını sevmek için bir kadına, bir kadını sevmek için birçok kadına ihtiyaç hissetmiş o.

Nasıl mutlu ettiyse öyle de mutsuz etmiş kadınlarını. Baştan çıkarmayı sevmiş sadece. Hayalinde yarattığı gibi bir sevdayı beklemiş. Küçük oyunlar oynamış bunun için. Verdiği replikleri onun şifresiyle cevaplayacak kadını karşısına çıkarmasını ummuş hayattan; fakat o replikleri anlayıp da yanıtların şifresini özellikle değiştirdiğinde bir kadın, bunu gözden kaçırmış. Oyunu tersine çevirerek derinleştirmeyi arzulayan bir zekâya ihtimal vermemiş zira. Zekâsına güveni, onu, bir kadının ancak çerçevesini onun çizdiği oyunu algılayıp katılabilecek ölçüde zeki olabileceğine inandırmış.

Öylesine kapılmış ki bu inanca, hedefini bulmaya çalışırken, görmeden hızla geçip gitmiş nicesinin yanından.

Düzenini bozmadan hazzın peşinden koşmayı seçmiş uzunca bir zaman.

Koyduğu kuralları delen bir kadına rastladığında rahatsız olup, o kadından da alıştığı yaşamdan da vazgeçmeyi denemiş bir süre.

Yaşı ilerledikçe, her erkeği esir alan korku onun içinde de kıpırdanmaya başlamış. Gençlik günlerinden değişik olsa da bir sıkıntı giderek yeniden sarmış ruhunu.

Kendini korumaya aldığı tüm kalkanları düşmeye başlamış yavaş yavaş.

Son olacağını düşündüğü için gözünde iyice büyüttüğü bir aşkı bekler olmuş.

Her ne olursa olsun kabule hazır bir tevekkül mutlaka kırar kilitleri.

Açılan kapıdan biri girer.

Bu yeni misafirin genellikle kaybedecek bir şeyi yoktur. Yolun başındadır henüz ve kazanan taraf olacağı aşîkârdır.

Zaten en başından bir minnetle karşılanır.

Mademki bu sondur, o halde bir kez de önceleri ölesiye çekindiği 'teslim oluş'un tadına bakacaktır adam.

Teslimiyetin getirdiği rahatlıkla, birdenbire duyduğu ferahlığı kadının büyük sevgisine yoracaktır. Diğerlerinin onu hiç böyle sevmediğini sanacaktır. Halbuki kendini sevmeye 'bırakan' bizzat odur şimdi.

Seneler boyunca kullana kullana her şifresi kolaylıkla çözülür olmuştur artık. Şifreleri öğrenen kadın birer birer sıralar, tam da onun istediği replikleri.

Değil mi ki kurduğu oyuna uyum sağlamıştır o kadın, onun 'zekâsına' da ikna olur. Onda yakaladığı tek bir özellik yeter dağılmasına.

Kurdun kuzuyu aldatması eski bir masaldır çoktan hükmünü yitirmiş. Kuzu postundaki tilkiler yazar yeni masalları.

Efendi köleye dönmüştür. Elleriyle sunmuştur onu ele geçirecek kodları. Üstelik memnundur durumundan. Seve seve vermiştir onda olan ne varsa. Ve aldıkları değil verdikleridir insanı köle yapan. Verdikçe sınıksız bağlanır, ondan öğrendiklerini ona karşı kullananın görünmeyen sinsi bağlarıyla.

Geçmişten getirdiği her şeyi çevresinden uzaklaştırma mücadelesini usul usul sürdürüp tek hükümrân olmayı becerir yeni gelen.

Mutluluğu da mutsuzluğu da o bir kişinin iradesine tâbidir bundan böyle.

Ne çare, hep böyle olur; yaşamdaki bütün kaçışlar en sonunda en uygunsuza, en hak etmeyene, en olmayacak şeye yakalanmakla son bulur.

Telefonu çaldığında alıp, dışarıya çıkıyor adam.

Döndüğünde gözlerindeki hüznün yerini alan pırıltı dikkat çekiyor. Yüksek sesle espriler yapıyor.

O halinden mutlu ama bakanın içi acıyor, gerçeği anladığından.

Bir kurt hikâyesinin daha aynı trajediyle nihayet bulacağını biliyorsunuz...

Yolu tükendiğinde, öbürünün onun açtığı yollardan zaferinin kibriyle geçeceğini de...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Arayış

Hiç görmediği bir şehri de sevebilirmiş meğer insan...

Kış ortasında aydınlık bir sabah vakti...

Kalabalık bir sığırcık sürüsü ahenkle süzülüp çatılara konuyor; sonra yine gökyüzüne doğru kanat çırpıyorlar hep birlikte.

Yaşadıklarımızdan ibaret değiliz biz...

Hulyalarımız var, düşüncelerimiz var ve bize değen başka hayatların izleri üstümüzde.

Bir de özlemek... Kış ortasında aydınlık bir sabah vakti, özlemin insanı yatıştıran, handiyse okşayan yanını keşfetmek...

Bütün dünya üzerinize gelir gibi olduğunda, hayat ardı ardına kırmaya başladığında sizi, birden özleyiveriyorsunuz birini... Onun da sizi özlediğini biliyorsunuz... Bu duygu, ayazda kalmışken omzunuza sarılan bir kürk gibi ısıtıyor içinizi...

Boğazınızdaki düğüm çözülüyor bir süreliğine...

Başınızı rahat bir yastığa koymuşçasına dinleniyorsunuz; ruhunuzdaki fırtına yatışıyor.

Özlemin adeta fiziksel bir acı halini aldığı, rüzgârın hep 'karayel'den estiği zamanlar da yaşadınız belki. Yüreğinizde bir sızı, gözlerinizde bir hüznün olarak taşıdığınız dönemleriniz oldu onu.

Hasretin bu türlüseyse ılık bir nefes olup dindiriyor kederinizi. Tam boşluğa yuvarlanırken uzanıp tutan bir el oluyor. Daima öyleydi; tiryakinin zulasında sakladığı sigara misali güvendiğinizdi. İçimi en güzel ve en yumuşak, tütününü en kaliteli, ambalajı en çekici olandı. Bilinçaltınız bilmeden korumaya almış, bu yüzden sona bırakmış olmalıydı herhalde. Öteki, hani o çok sevdiğiniz için bile kendinizi zehirlediğiniz, ciğerinizi deldi geçti, ateşiyle yaktı ya ondan şimdi bu korkunuz. O sizi bekliyor, uzansanız alacaksınız, dokunmuyorsunuz. Bir kere yananlar çekinirler yeni bir yangını başlatmaktan. Çektikleri sancıyı bir başkasına çektirmeyi kabul etmez vicdanları.

Mademki siz vazgeçmiştiniz, yine aynısını yapacaksınız. Onu tercih edene, kıymetini bilene reva görmeyeceksiniz tattığınız çileyi. Ne çare birisini üzmemek isterken, sizi isteyen yaralayacaksınız. Ve yaranızı saramayacaksınız. İşte o zaman özlemine sığınacaksınız.

Kol kanat gereni, sevmeyi bilen, ihanet etmeyeni hak etmediniz fakat hiç hak etmediğiniz kadar da hırpaladılar sizi. Sevginizin bedelini çok ağır ödediniz. Geçmişe dönüp düzeltemezsiniz hatalarınızı ama bugün mesut olayım diye kimsenin de kalbini kıramazsınız. İki kişinin mutsuzluğuna razı olmak evladır bazen kabahatsiz birini mutsuz etmekten.

Uzak bir kentten esen yel, getirip kulağınıza fısıldar o birkaç cümleyi. Bütün süslerden azade, abartısız ve sade sözcüklerde gizlendiğini daha iyi anlarsınız gerçek aşkın. Sevdiğiniz anlamaz sizi; sizi, sizi seven anlar ve siz, sizi anlayanı sevdiğinizi anlarsınız. Bazen artık çok geçtir. Böyle anlarda sevdanın yerine özlemi koyarsınız.

Kış ortasında aydınlık bir sabah vakti, görmediğiniz bir şehri sevdiğinizi düşünürsünüz... Gitmeden hatıralarınız olmuştur orada, çünkü size dair bir şeyler yaşanmıştır. Sizden bir parça taşıyan bir sevgili dolaştıysa sokaklarında ve birlikteyken hayalleriniz oraya uzandıysa.

Bedeni bir yerdeyken, zihniyle ne çok yere seyahat edebilir insan. Düşünceler ışıktan hızlı gider. 'Olduğunuz yerin dışında' olmak istediğinizde, hoşlanmadığınızda, sıkıldığınızda çevrenizden, hayallere dalarsınız. Göründüğünüz yerde olduğunuzu zannederler bakanlar, oysa kim bilir nerelerdesinizdir. Hatta gördükleri siz bile siz değilsinizdir o esnada.

Acaba, sanat da bu yüzden mi var olmuştur; insandaki bu güçten, bu ihtiyaçtan, bu hünerden mi doğmuştur... Alıp götürmek için başka bir zamana, başka bir yere ve bir an için de olsa, bambaşka biri yapmaya. Edebiyat da, müzik de, sinema da özünde budur, her biri 'astral' yolculuklarımıza kanat olur.

Kış ortasında aydınlık bir sabah vakti bunları düşünürken takılıyor aklıma *Barselona, Barselona* filmi. Bu filmi niçin sevmediğime ilişkin bir ipucu yakalıyorum. Woody Allen'ın o şehirle doku uyumsuzluğu bulunduğu tanısını koyuyorum kendimce. Seyrederken niye öyle sıkıldığıma, beğenmediğime ait sıralayacağım bütün sebepler bu tek bulguyla hükmünü yitiriyor.

'Doku uyumsuzluğu' varsa, bir şehirle alakanız turistik bir geziden öteye gitmiyor; dostluğunuz yüzeysel kalıyor; ilişkiniz aşka dönüşmüyor.

Filmle benim aramda da aynı türden bir uyumsuzluk olduğuna kanaat getiriyorum. Duygularıma nüfuz etmiyor ancak birkaç düşünce kırıntısı bırakıyor geride, arkadaşlarımla paylaşacağım: Yaşamayı asla istemediğiniz şeyler, onların tam zıddını arzuladığınız manasına gelmiyor. Kendinizi kimi deneyimlerden yoksun olarak tanımayacağınız gibi.

Hepimiz ya da bazılarımız, olduğumuz halin veya yerin ötesinde bir şeyler arıyoruz çok zaman. Kâh bir kaçış kâh bir ceza belli ki bu arayış.

Aradığımızı bulduğumuzu sandığımızda âşık oluyoruz...

Aşkın arayışın parçası olduğunu sezdiğimizde, hayat bulmak değil aramakmış, anlıyoruz.

Yaşadıklarımızdan ibaret değiliz çünkü biz, sınırlarımızın gittiği yere ulaşmaya çalışıyoruz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hakikat oldu rüyam

Rengin Soysal 24.01.2009

Barack Hüseyin Obama ve Michelle Obama, yolun iki tarafına toplanmış o muazzam kalabalığı selamlayarak el ele yürüyorlar.

Dünyanın dört bir yanındaki milyonlarca kişi gibi ben de televizyonun karşısında, Amerika'nın yeni başkanının

göreve başlama törenini başından beri gözlerimi ayırmadan izliyorum.

Obama ile eşinin makam arabasından inip yürüdükleri o anlarda ise dakikalar geçmek bilmiyor sanki. Bir an evvel yeniden araçlarına dönsünler diye dört gözle bekliyorum. Korkuyorum çünkü. Çatılara keskin nişancıların yerleştirilmiş olduğunu, olağanüstü koruma tedbirleri alındığını, her adımın hesaplanarak atıldığını bilmek huzursuzluğumu gidermeye yetmiyor.

Yalnızca Amerikan siyasi tarihinin bu açıdan lekeli olmasından değil galiba içimdeki endişe. Daha derinlerde yer etmiş bir 'bilgi'nin alarmı. Faili meçhullerle devletin iç içe geçtiği bir yapıyı her saniye iliklerimizde hissetmemize neden olan o 'kadim' bilginin.

Değişim eninde sonunda mutlaka gerçekleşiyor. Değişime direnenler bertaraf oluyor. Ancak bu süreç bazen çok pahalıya mâl oluyor, çok canlar yanıyor. Yanan canlar bizim de canımızı yakıyor. Acısı yüreğimize çöküyor. O kadar acı birikmiş ki içimizde, belki de bu yüzden böyle zamanlarda kaygıyla adeta nefesimizin kesilmesi.

Çocukken, bize çok uzak görünen iki bin senesinde kaç yaşında olacağımızın hesabını yapardık. Bu tarih öylesine büyümlü gelir öyle harikulade şeyler umardık ki ondan, yaşımızın bu fevkaladelikleri yaşamamıza ne ölçüde izin vereceğini tahmine çalışırdık sanırım. Yeni bir asrın başlangıcına tanık olmamızın üzerinden tam dokuz yıl geçti. Zannettiğimiz gibi keskin bir viraj değilmiş anladık, yirmi birinci yüzyılı karşılamak. Yaşarken pek önemsemediğimiz nice değişiklik art arda birbirine eklenip basbayağı büyük farklılıklar yaratmıştı günlük hayatımızda ama hiçbir aniden ve takvimin tek bir yaprağına bağlı kalarak gerçekleşmemişti bunların.

İşte şimdi, sadece Martin Luther King'in "rüyası" hakikat olmuyor, henüz içindeyken herkesin önemini kavradığı tarihi bir dönüşümü yaşıyorduk. Ne olduğunu öngöremediğimiz fakat kayda değer bir atılım ümit ettiğimiz yeni asra dair çocukluk hayalimiz karşılığını buluyordu bir nevi. Artık, yirmi birinci yüzyıla girdiğimize gönülden inanıyorduk.

Barack Obama, Rolling Stones'u seviyormuş. Bob Dylan'ı dinliyormuş.

Rolling Stones'u ve Bob Dylan'ı seven bir başkan zaten başlıbaşına bir sebep bence onun iyi işler yapacağına güvenmek için.

Rolling Stones'un dünya sahnesine çıktığı 1962'de Obama bir yaşıdaymış. Çiçek çocuklarının, sınırların kalkmasını, yeryüzüne barışın hâkim olmasını istediği, savaşa gitmeyi reddettiği ve elbette Rolling Stones ve Bob Dylan dinlediği unutulmaz altmışlı yılların atmosferine açmış gözlerini. Bugünden bakınca çok naif gözükse de bünyesinde gezegenin selameti açısından nice doğrular saklayan bu felsefe ister istemez onu da etkilemiş.

Obama, yemin konuşmasında da güvenlik için ideallerden vazgeçilmeyeceğini, "yalnızca gücün bir ülkeyi koruyamayacağını, kimsenin istediğini yapma lüksü bulunmadığını" söyleyen eski nesillerin bu sözlerini miras aldıklarını ve gücün temelinde hukukun üstünlüğü ile insan hakları olduğunu vurguladı. Zengin ülkelerin, dünyanın kaynaklarını tüketmeye hakları olmadığını ve sınırlarının ötesindeki zorluklara kayıtsız kalamayacaklarını belirtti.

Ki bütün bu görüşler bana kalırsa bir manada hiç de uzak sayılmazdı söz konusu felsefeden.

Obama'nın yenilikten değil eski değerlere dönmekten bahsettiğinden, onun "kurucu babalara" saygısından dem vuranlar var. Bunu diyenlerin muradı aşikâr. Bir yandan dünyanın, kaçınılmaz biçimde demokrasiye yol almasından rahatsızlar, bir yandan bizim de 'atalarımıza' aynı saygıyı göstermemiz gerektiğini hatırlatmak istiyorlar. O kurucu atalardan Abraham Lincoln, köleliğe karşı en büyük mücadeleyi verenlerden biriydi. Onun için de öldürülmüştü. Obama'nın gönderme yaptığı kurucular, özgürlük için, her bireyin dili, rengi, dini ne olursa olsun eşit fırsatlara ve haklara sahip olacağı "rüya"yı hayata geçirmek için savaşıyorlardı. Altmış yıl önce "kendi gibilerin" lokantalara alınmadığının altını çizirken, o dönemlere bir özlemi dile getirmiyordu Obama, geçmişte olan bitenleri değil idealleri övüyordu.

Siyah Obama'nın, ırkçılığın kara lekesini asırlardır üzerinde taşıyan Amerika Birleşik Devletleri'ne başkan seçilmesi o ideallerin, o değerlere inancın zaferiydi.

Peki, ya atalarına 'saygısızlık' yapıldığını vehmedenler; "muasır medeniyet seviyesinin üzerine çıkmayı" hedef koyan ve cumhuriyetin rotasını Batı'ya çeviren kurucu atalarına, ülkeyi Batı'dan ve Batı'nın değerlerinden koparmaya çalışarak mı saygı gösterdiklerini düşünüyorlar?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dağınık düşünceler

Rengin Soysal 27.01.2009

"Her insanın bir öyküsü vardır" belki de şairin dediğince, bilemem...

"Her hayat bir roman" derler, pek de zannetmem...

Hepimiz bir 'yazıyla' doğarız ama... Ve bana öyle gelir ki herkesin ruhunda yazı vardır.

'Yazısıyla' yaratılmışsa da insan, yazıyı bizzat yaratandır... Doğasında olanı, o keşfedip çıkarmıştır.

Avare gezinirken sokaklarda, bir yolcuymken uzun yollarda, evindeyken daldığı hayallerde içinde yazı taşır. Kimimiz içimizde var olanı kâğıda geçirebilsek de, kimimiz kaleme hükmedemesek de o hep oradadır, hamurumuzdadır bence.

Kelimelere sevgimiz, kelimelerden korkumuz, kelimelerle yaralanmamız bundandır.

Sözcüklerle bir sistem kurabilirsiniz, matematiğini kullanabilirsiniz, müziğini duyurabilirsiniz yazı oluyor galiba. Yazı içimizde, ancak yazmak her şeyden öte bir iç disiplin gerektiriyor. İnsanlar bir dış disipline itaat edenler ve iç disiplinine riayet edenler diye de ikiye ayrılabilirler bir ihtimal. Yazarlar sanki en çok ilkin boşverip de ikincisini dikkate alanlar arasından çıkar.

Söz, yazı kılığına büründüğü kadar bir 'iç ses'tir bazen de; yahut dudaklarımızdan dökülüp konuşma olur. Konuşurken ses ve söyleyiş verir sözün hakkını. Öyle söyler ki mesela "seni istiyorum"u, kaç "seni seviyorum" birleşse varamaz onun gücüne. Sevmek de istemenin içindedir, vurgusundan anlarsınız. Onda, istemenin de dahil olduğu sevgiden daha büyük bir aşk vardır. Elvis Costello o unutulmaz şarkısında "seni istiyorum" derken

bir ıgık gibi, derinden hissedersiniz bunu. Sevdığınız bir sesin dilinde o cümle kâh bir yaş olur gözünüzde yüreğinizden vurup, kâh mutlu bir tebessüme dönüşür yüzünüzde.

Kelimeleriniz kadar mıdır düşünme kapasiteniz, düşünebildiğiniz kadar mıdır kelime hazineniz fazla da bilemezsiniz. Yürürken düşünürsünüz, düşünerek yürürsünüz. Nedense yalnız yürürken çoğunlukla ya geçmişî hatırlarsınız ya da geleceğē dair hayaller kurarsınız. El ele yürüdüğünüzde ise ânı yaşarsınız.

Yazmak, yaşamaya ara vermek midir diye sorarsınız kendinize... Siz yaşarken mi yazarsınız, yazarken mi yaşarsınız... Yazarlar, yaşadıklarını mı yazarlar, yazdıklarını mı yaşarlar... El eleyken unutmuyorsanız başka her şeyi, zihninizden hâlâ yazı geçiyorsa, "sevdim" diyebilir misiniz gönül rahatlığıyla... Olur a sevmek iç disiplini kaybetmektir çünkü...

Sevmek yazıya mağlup düşüyorsa o sevmek midir... Sevmeyi yazıda yaşatabilenler, orada büyütebilenler var... Bir de yalnızca sevdikleri zaman yazma arzusu uyananlar... Mektuplarla sesini duyurmak isteyenler sevdiklerine, içlerinden taşan duygularla baş etmek için yazıdan medet umanlar...

Sevmek sözcüklere en çok ihtiyaç duyduğumuz ve dilimizin en çok tutulduğu zamanlar mıdır... Yoksa kelimeleri hiç gereksiz bulduğumuz ve dilimizin aniden çözüldüğü anlarımız mı... Muhtemelen her biri ayrı ayrı doğrudur... Mesele sevginin içtenlikle bağındadır...

İşte tam burada durmak, bütün 'aşklarınıza' şöyle bir bakmak faslıdır. İçtenliği olmayan sevgiye sevgi denir mi... Halbuki çağımızda sevgi adına vazedilenler sevmekten ziyade 'elde etmek' üzerinedir. Bir oyun kurmaktır, o oyunu iyi oynamaktır. Verilen öğütler nasıl kısıktıracağına, hep kaybetme endişesi uyandıracağına, bağlılığınızı sezdirmeyeceğinize dairdir. Söz konusu olan sevgi değil de ilişkidir, onun ne şekilde yürüyeceğidir. En hesaba gelmeyen duygumuz böyle stratejilerle yara alır oysa ve bir de bakarsınız 'elde etme oyunu' başarıya ulaştığında geriye bir şey kalmamış sevginizden. 'Sahip olma' devresi sona erdiğinde sıkılmaya başlarsınız ve yenisini aramaya koyulursunuz. Her daim başlangıç evresinde takılı kalırsınız.

Artık nasılsa sizi seviyorsa, sadakatinden şüpheniz kalmamışsa, onu kim isterse istesin sizi bırakmayacağından eminseniz ve bu sebepten tükeniyorsa ona olan heyecanınız, alakanız sönüyorsa hakikaten sevdiğinizden söz edebilir misiniz? Oyun oynamadığı için, sevgisini belli ettiğı için ve sizin için çok şey yaptığından bunalıyorsanız birinden, yine de gün gelip bunların sona erebileceğini de aklınıza getirmez misiniz? Veyahut bütün bunları yapıyor diye kayıtsız kaldığınızda esas, ilginizi esirgediğinizde ondan, başka sevgilerin peşinde koştuğunuzda onu kaybedeceğinizi bilmez misiniz? Hem de bunun bir 'oyun' olmayacağını takdir etmez misiniz?

İlle de oyunlarla sürdürmek sevgiyi, beraberlikleri başka türlü renklerle donatmayı engelliyorsa ya... Ya da siz oyun oynamaya çalışırken, sırf bu yüzden kayıp gidecekse ellerinizden sevdiğiniz...

Sahip olmaktan ve sahip olunmaktan bunca korkunuz niye... Tek anlamı budur belki aslında sevginin, gönül rızasıyla olduğunda... Kimsenin kimseye sonsuza kadar sahip olamayacağı aşikârken...

Bazen düşünürken yazarsınız, bazen yazarken düşünürsünüz ve 'yaşamayı' özlediğinizi anlarsınız...

Ölümsüzlük

Rengin Soysal 31.01.2009

Bütün korkularımızın temelinde yatan o. Ölümden korkuyoruz hepimiz. Kendimizin ve sevdiklerimizin öleceği gerçeğini unutmaya çalışarak yaşıyoruz.

Ölümün sırası yok ve genç ölümler hep çok daha fazla yakıyor canımızı. Ölümün kaçınılmazlığını bildiğimizden mümkün olduğunca geciktirmeyi umut ediyoruz onu. İnsan ömrünü uzatılabileceği oranda uzatmanın yollarını arıyor bilimle uğraşanlar.

Bazen çok yaşlı birinin ölüm korkusunu hissetmenin bana onun ölümünden bile hazin geldiği oluyor.

Birkaç gün önce, tropikal sularda yaşayan bir denizanası türünün ölümsüz olduğunun ortaya çıkarıldığı haberi yer aldı gazetelerde. Uzmanlara göre bu tür denizaneleri hücrelerini yenileyebiliyordu. Yaşamaları için gerekli ortam ve koşullar değiştiğinde polip haline geri dönerek hayatlarını sürdürüyorlardı. Şartlar elverişli hale gelince tekrar denizanası evresine geçiyorlardı. Araştırmacılar şimdi onları inceleyerek ölümsüzlüğün sırrını bulmak istiyorlardı.

Ölümlü olmak, insanda bu hayatta bir iz bırakmak arzusu uyandırıyor. Yeryüzünden, hiç yaşamamış gibi, yok olup gitmek ağırmıza gidiyordu. Belki en çok bu yüzden çocuk sahibi olmayı arzuluyorduk. Bizden bir parçanın onlarda yaşayacağını düşünmekle teselli oluyorduk.

Bir film görmüştüm. *Son Umut* adıyla gösterilen *Children Of Men*, artık hiçbir çocuğun doğmadığı gelecek bir tarihi anlatıyordu. Nedeni belirsiz bir şekilde insanlar üreme yeteneklerini kaybetmişti. Dünya bir cehenneme dönüşmüştü. 'Devamlılık' yoksa her şey anlamını yitiriyordu çünkü. Kimse geleceğe dair bir yatırım yapmıyordu. Ne birikimlerini aktaracakları, ne anılarını yadigar bırakacakları nesiller geliyordu arkalarından. Dehşete düştükleri şey, yalnızca kendi soylarının sürmemesinden ibaret değildi. Yaptıkları, yarattıkları, ürettikleri, muhafaza ettikleri ne varsa insanlıkla birlikte hükmünü kaybedecekti. Mesela bir müze ne işe yarardı, orada korunan geçmişe ait değerleri izleyip görecektik hiç kimse kalmadığında.

Mimarlar, kompozitörler, ressam, yazarlar, heykeltıraşlar, bedensel ömürlerini açacak eserleriyle bir nevi 'ölümsüzlüğü' ulaşmayı umarlardı muhtemelen. Yahut da şarkıcılar sesleriyle, marangozlar hünerli ellerinden çıkma mobilyalarıyla, öğretmenler yetiştirdikleri öğrencilerle bu çeşit ebedi yaşamı yakalama peşinde sayılmazlar mıydı? O halde insan denen varlığın, kendi evlatları, torunları olmasa dahi insanlığın bekasına ihtiyacı vardı.

Böyle bir imkânın ortadan kalkması, fotoğraf albümlerini onlardan sonra saklayacak candan kimseleri bulunmayan ihtiyarların çaresiz hüznünü hatırlatıyordu biraz da. En kıymetli en unutulmaz anılarını, anılarını bizzat elleriyle yırtarak, parçalayarak, yakarak bir manada 'ölümsüzlüklerine' son vermezler miydi onlar da...

Milan Kundera, *Ölümsüzlük*'te, "İnsanlar ölümsüzlük karşısında eşit değildir" der ve şöyle açar cümlesini, "Bir küçük ölümsüzlük vardır: Bir insanın kendisini tanımış olanların kafasında yaşaması. Bir de büyük ölümsüzlük: Bir insanın kendisini tanımamış olanların kafasında yaşaması." İnsanı ölümsüzlüğe kolayca götürebilecek meslekler olarak ise sanatçılığı ve politikacılığı gördüğünü yazar.

Böyle bir 'nicelik' farkı sağlar mı insanoğlunun ölümsüzlük özlemini? Nitelik de en az onun kadar hatta daha fazla önem taşımaz mı?

Çok daha büyük kitlelerin tanıdığı ama adı her seferinde lanetle anılan Hitler misali bir diktatör ile insanlığa büyük hizmeti dokunmuş, örneğin çocuk felci aşısını bulmuş Doktor Salk arasındaki nitelik farkı gözardı edilebilir mi?

'Ölümsüz' olmak ne olursa olsun ünlü olmak keyfiyetine indirgenirse, iç bulandıran, yürek burkan veya nefret yaratan karakterler ile öyküler de çıkmaz mı karşımıza?

Çağlar boyunca ölümsüzlüğün sırrını aramış insanlık. Çeşit çeşit 'iksir'lerden medet ummuş. Nice efsaneler, masallar böyle doğmuş. Hakiki bir ölümsüzlükten ümidini kesince, nesillerinin devamıyla ya da eserleriyle, isimleriyle avunmayı seçmiş. Kimi de bedeniyle olmasa da ruhuyla yaşayacağını inancına sığınmış.

Ölüm olmasa ne türlü bir dünyada nasıl bir hayat yaşardık tahayyül etmek zor aslında. Zira ölümlülük bilgisiyle hayal edebiliyoruz olabilecekleri ancak.

Hiç ölmeyecek olmak yaratıcılığını engeller miydi insanın, pek zannetmiyorum. Ne de olsa yaşarken tanınmak, bilinmek arzusu daha da güçlüdür insanda, itibar görmeyi sever herkes. Savaşlar şu ölümlü dünyadakinden de fazla olurdu bana kalırsa. Sahip olma tutkusu sınırsız bir yaşamda azalacağına artardı çünkü büyük ihtimalle. Araştırmacılar, başka bir deniz canlısı tarafından yenildiğinde öldüğünü gözlemlemiş 'ölümsüz' denizanasının. Doğal ölümün olmadığı yerde insanlar birbirlerini öldürmekten vazgeçmezlerdi bu durumda. Hükmetme arzuları, hırsları çoğalır, tevekkül duygularını kaybederlerdi. Yeryüzündeki, yaşamlarını idame ettirmeleri için gerekli kaynaklar yeterli olur muydu bilinmez. Hepsinden öte sonsuz bir yaşamdan sıkılmaz mıydı insanlar? Tükenmeyen bir zaman, her şeyi ertelemeye neden olmaz mıydı?

Sorular uzatılabilirdi verdiğimiz cevapların doğruluğundan emin olabilseydik şayet...

Belki de ölümsüzlüğü keşfedecek insanoğlu ve o zaman kopacak kıyamet...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sevgiyle değişmek

Rengin Soysal 03.02.2009

Gecenin epeyce ilerlemiş bir saatinde dönüyorum eve.

Ellerim üşümüş. Hep yaptığım gibi kalorifer peteklerine dokunuyorum ama kaloriferleri de söndürmüşler.

Kendime bir kahve yapıyorum. Bir süre fincanı avuçlarımdan arasında tutup sıcaklığının ellerime geçmesini bekliyorum.

Neden böyle meysum bu akşam?

Görünürde bir sebebi yok sanki.

Sigaramdan derin bir nefes çekiyorum; bırakmayı uzun zamandır niye bir deneyip bir vazgeçtiğimi düşünerek. Halbuki ne kolay olmuştu ilk seferinde. "İçmeyeceğim" demiştim, içmemiştim. Yıllarca ne aramıştım ne aklımdan geçmişti. Ta ki sevimsiz ve tatsız bir akşamüstü, belki de laf olsun diye yeniden bir tane yakana kadar.

Hayatınızdaki bir şeyi değiştirebilmeniz başka bir şeylerin de değişmesine bağlıdır bazen.

Ana mesele her ne ise onu çözmeden ya da sizi etkileyen diğer bazı şartlar veya ortam değişmeden faydası yoktur, neyi değiştirirseniz değiştirin.

Büyük ve şiddetli bir depremle sarsılmışsanız bir kere, içinizde yer eden korkudan büsbütün kurtulamazsınız. Kırılan parçalarınızı onarmış, 'dağılanları' toparlamış ve dökülen 'sıvaları' yenilemiş de olsanız sapasağlam sayılmazsınız. Yıkılmadan dursanız da çok derinlerden yükselip vuran o güçlü dalgayla yorgun düşmüştür ruhunuz. Artık hafiften bir esinti bile dokunur, biraz sertçe bir yağmur açılan çatlaklardan sızar içinize. Usul usul yıpranırsınız, dışarıdan anlaşılmaz.

Ufak tefek rötuşların yetmeyeceğini, kökten bir değişime ihtiyacınız olduğunu bilirsiniz. Ya her şeyi yıkıp yeni baştan yapmak gerekir ya temelli göç etmek bulunduğunuz yerden. Zaten hiçbir şey eskisi gibi değildir; siz eski size benzemezsiniz. Benzemek de istemezsiniz. Çünkü bir daha herhangi bir sarsıntının sizi bu denli incitmesine dayanamazsınız.

Adeta temelleriniz oynamıştır yerinden. Aynı temelin üzerinde yükselemezsiniz. Zaafa uğramış ve zayıflıklarınızı fark etmişsinizdir. Olur a, yaşamınızda ilk kez kendinize güveninizi kaybetmişsinizdir bu yüzden.

Değişmenize destek olacak bir kuvvet ararsınız. Ve sevginin, her zaman birini olduğu gibi kabul etmek değil, değişmesine yardım etmek olduğunu anlarsınız. Kendi kendinize, birisi için değişmeyi göze almadıysanız, hatta bunu arzulamadıysanız, onu sahiden sevip sevmediğinizi sorarsınız.

Aşk, kendinizi tanıyamadığınızda aşktır.

İçinizden bambaşka birinin çıkmasıdır.

Sizden yeni bir insan yaratmadıysa âşık olmadığınızdan da emin olabilirsiniz sanırım.

Önceden hiç farkına varmadığınız özelliklerinizi keşfedersiniz, eğer âşıkmanız.

İçinizde saklı bütün güzellikleri, hünerleri, yetenekleri ortaya çıkarırsınız.

Sizde olmayan nitelikleri dahi edindiğinizi görüp şaşırırsınız.

Yepyeni duyguların tadına varırsınız.

İlginizi çekmeyen bazı konular birdenbire alakanızı uyandırmaya başlar. Buna mukabil önemseydiğiniz nice şey ehemmiyetini kaybeder gözünüzde.

Seviyorsanız değişirsınız, seviyorsanız sevdiğinizin ona zarar veren yanlarını değiştirmek istersiniz.

Değişim ihtiyaı hissettiğinizde, bunu elzem olduğunu bile bile başaramıyorsanız, eksik olan aşktır hayatınızda.

Bir şeyleri değiştirerek aşkı bulamazsınız, aşkı bulduğunuzda değiştirirsiniz birçok şeyi.

Hayatınızın harcına aşk katıldığında pekişir canlılığınız, umutlarınız, gücünüz ve iyimserliğiniz.

Kendinize dair her şeyi yıkabilecek, sevdiğinize ait her şeyi yapabilecek kadar güçlü olmaktadır aşk.

Onu, onsuz da yaşayabilmektir.

Sizin yaşamınızda olacaklar için onun yaşamında bir şeyler yıkılsın istiyorsanız, sevmekten değil, seilmek ihtirasından söz edebilirsiniz ancak.

Taşıması çok ağır bir duygudur aşk, lakin sevdiğiniz de sizi severse uacakmışasına hafiflersiniz.

Yalnız başınıza taşırken, gün gelip zorba bir depremle sarsılırsanız o ağırlığın altında ezilirsiniz.

O zaman sizden yeni bir siz inşa etmeye alışrsınız. Bir yanınız bilir ki aşk lazımdır bunun için; bir yanınız sonunda yine enkaz altında kalmaktan ölesiye çekinir.

Seilmek kifayet etmez, sevmekten korkarsınız. Korktuka mitleriniz tükenir ve artar aresizliğiniz.

Ayakta durabilmek için neredeyse kımıldamazsınız. Hareketsizlik değişmenizi engeller, hareket etmek içinizden gelmez.

Ne olaksa olsa, bitse bu eziyet diye beklersiniz.

Hatıralardan kaar, hayal kuramazsınız.

Sizi değiştirecek bir aşka izin vermezseniz şayet, n olur bir rzgrla toprağa savrulursunuz.

Bir akşam elleriniz şrse, ısıtırsınız.

Ruhunuz şrse ama, aşktan gayrı neyle sarınırsanız sarının ısınamazsınız.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Akordeon sesi

Rengin Soysal 07.02.2009

Kısa yazıları seviyorum ben...

Anlamalı bir bakış...

İçten bir davranış...

Etkili bir dokunuş, nasıl fazlasına ihtiyaç hissettirmezse, işte öyle...

Bütün o dallı budaklı konuşmaların hiçbirisi değil de bazen içlerinden bir cümle, yüreğinizden vurur ya sizi, onun gibi...

Anlar kalır hani geriye, nice yaşanmışlıklarınızın arasında bir tek onlar katiyen unutulmaz, ona benzer bir şey herhalde...

Söz konusu olan her ne ise, belki de ayrıntılara boğulup, işin özünü kaçırmaktır asıl korktuğum.

Bir fıkra anlatıp, sonra açıklayanlar vardır veya yaptıkları espriyi vurgulamaya çalışanlar; karşısındakinin zekâsına hürmetsizlik görürüm.

Bu yüzden bir film seyrederken bile, görüntüler ve diyaloglar anlatsın isterim hikâyeyi; açıklamalar yapan bir dış sestem hoşlanmam pek.

Uzun bir ömür sürmek, dolu dolu yaşamanın garantisi sayılabilir mi mesela?

Tıka basa karnını doyurmak, damağınızda nefis bir lezzet bırakan bir yemeğin yerini tutar mı?

Her an yan yana olmak mıdır bir dostluğun hakkını veren, yoksa araya mesafeler girse de birbirini kollamak mı?

Bir aşkı biricik kılan süresi midir, özsuyu misali hücrelerinize işlemesi, ruhunuza değmesi mi?

Teninize düşen ateşle bir anda yanar canınız fakat acısını kim bilir ne kadar çekersiniz?

Mutlu günlerinizin hatıralarını hep taşırsınız gönlünüzde...

Ve sevdiğiniz kırdıysa kalbinizi, incinmişliğinizin izleri silinmez yüreğinizden...

O büyük şairin, Neruda'nın, sesini duyarsınız sanki: *"Ne uzundur unutuş, ah ne kısadır sevda"*.

Şiirler geçer içinizden, çünkü ancak odur, arınıp tüm fazlalıklardan, ta öze inen.

Hiç tortusuz süzülür, usulca sokulup sızar, temiz bir kan gibi akar damarlarınızda.

Bir akordeonun nağmeleri getirdi bugün bana özlediklerimi.

Bir arkadaşım sayesinde, ne yazık ki yeni tanıştım ben Roni Marquiles'in o sapsade, dokunaklı şiirleriyle. *"Bir çocuk bindi Kadıköy vapuruna/ kocaman, ölü bir deniz kuşu gibi/ boynuna asılı bir akordeonla."* diyen dizelerini okuduğumdan beri bekliyordum yeniden işitmek için o büyülü sesi. Halbuki hep yazla birlikte gelirdi. Yazdan kalma ya da baharın müjdecisi bu hava, erken çağırmıştı galiba bu sefer. Benim gibi onu da aldatmıştı.

O ses çocukluğumdu benim.

"Bütün dertlerden azade" çağlarımın, yaz bahçeleriydi.

Masumiyetti.

Yasemin, hanımeli, iğde ve topraktaki güneş kokusuydu.

Zorla yatırılan öğle uykularından uyanmaktı.

Bir söğüt ağacının yere değen dallarının arkasında gözden kaybolup kitap okumaktı.

Yıldızlı gecelerde saklambaç oynamaktı.

Her gün bir başka masalın kahramanı olmaktı.

Oyunlar sahiciydi.

Ânı yaşayabilmek en çok çocukluğa mahsustu.

Geçmişin gölgesinin, gelecek endişesinin düşmediği tek yaşam dilimiydi.

Mutluluktan çocuk ellerinde akordeon.

Viyana'da, Kartner Strasse'deki ihtiyar akordeoncu ise inadına gençliğimdi.

Sonraları ne zaman duysam hüznlenir oldum.

Artık, Balkanlar'dan kopup gelen 'yaşlı' çocuk yüzleriydi.

Çok söze gerek yoktu, Marquiles, şiirinde iki çizgiyle çizivermişti.

Dünya uçsuz bucaksızdı ama bütün dünyamız bizim kadardı.

Oysa şimdi, *"Hem avucumuzun içi kadar küçük artık dünya/ hem de yabancıyız nereye gitsek aslında."*

Dört faslı vardı hayatımızın.

Ana babalarımıza bağımlı olduğumuz ilk dönemimiz...

Arkadaşlarımızın her şeyden önce geldiği devremiz...

Ardından, sevgililerimizi hiçbir şeye değişmediğimiz zamanlarımız...

Sonunda, ailenin asla yeri doldurulmaz kıymetini anlamamız.

Ne başarı, ne zenginlik, ne gençlik, ne güzellik, ne güç kalmasa dahi akıbette, sadece onların sevgisi olacaktır yumuşacık saran, eksilmeyen ve hep gerçek olan.

Anladım ki, 'günü yaşarken' hoyratça kırıp dökersek etrafımızı, "dönülmez akşamın ufkunda" bir hakikat bulamayacağımızı söylüyordu, açık pencerelerden odaya dolan akordeonun buruk nağmeleri.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hesaplaşma

Rengin Soysal 10.02.2009

Neşe Düzel'in röportajlarını topladığı *Hesaplaşma*, benim de başucu kitaplarımdan biri.

Türkiye'nin tabu sayılan, görmezden gelinen, tartışılan, çözüm bekleyen her sorunu, onun röportajları sayesinde adeta ete kemiğe bürünüp, elle tutulur hale geliyor; bütün çıplaklığıyla gözler önüne serilerek 'dokunulmazlıkları' ortadan kalkıyor.

Sizi düşündüren, kafanızı kurcalayan ya da hiç aklınıza gelmeyen nice sorunun cevabını buluyorsunuz onlarda.

Hesaplaşma, yalnız 'başucu' kitabı olmakla kalmıyor, aynı zamanda bir 'başvuru' kaynağı olma özelliğini taşıyor bu yüzden.

Orada, hâlâ üzerinde konuşulmaya devam eden herhangi bir politik veya toplumsal meselenin, önceki yıllarda enine boyuna ele alınmış içyüzünü, arka planını, o gün için hakkında yapılan değerlendirmeleri bulabiliyorsunuz. Böylece hem şimdi olup bitene daha geniş bir açıdan bakabiliyor hem de o günden bugüne ne kadar mesafe alındığını yahut alınmadığını ölçüp biçme imkânı buluyorsunuz.

Türkiye ne zaman demokratikleşme yolunda bir adım atsa, süregiden çarpıklıkları sorgulamaya kalksa, sanki görünmez bir el, ısıtıp ısıtıp önümüze sürdüğü 'korku senaryolarından' birini yeniden tedavüle sokuyor.

Ergenekon'un dehşet veren sırları birer birer günyüzüne çıkmaya başlayınca, türban meselesinin gündeme oturtulma çabası da tekrar hız kazandı.

Son günlerde internette, Yalçın Küçük'ün yazdığı iddia edilen bir mail dolaşıyor. Türbanlı ve dindar kadınları son derece aşağılayıcı bir dille eleştiren bir metin bu. Güya, kadınları erkek egemen ve şeriatın hâkim olduğu bir düzene karşı uyarıp, İslami kesimin erkeklerinin "kadınları birbirine kırdırdığını" öne sürerken, aslında kendisi tam da bunu yapmayı amaçlıyor.

Bir taraftan, genellikle yüksek eğitim almış, şehirli kadınların hâlihazırda var olan endişelerini körükleyerek, diğer taraftan da tesettürlü olanları, seçtiği alçaltıcı kelimelerle öfkelendirerek, düşman kamplara bölmek isteyen fevkalade kışkırtıcı bir söylemi var.

Dini kullanıp da “kadınlar üzerinden” iktidarı ele geçirmek isteyen erkekleri suçluyor ama kendi gayesi de pek farklı değil. Yüreklerle korku salıp, kin duygularını uyandırıp yine ‘kadınlar üzerinden’ başka bir ‘iktidarı’ korumak peşinde olduğu apaçık.

Kim bilir ne çok ortak sıkıntısı olan kadınların diyalog kurmalarını engelleyerek, aralarındaki gerilimin sürmesinden ve çatışma ortamının doğmasından yarar umanların taktiklerinden biri de bu çünkü.

Yaşam biçimlerini tehdit altında gören taraftakiler büsbütün uzlaşmaz bir tavır alarak, ‘öteki’leri tamamen dışlayacaklar. Bir ‘saldırıya’ maruz kaldıklarını düşünen İslami cenaha mensup hemcinsleri ise belki daha da fazla içlerine kapanacaklar. Asıl önemlisi ‘ortak bir düşman’la mücadele ederken, ait oldukları kesimin yanlışlarını sorgulamayı gözardı edecek, özeleştiri yapmayı erteleyecekler.

Oysa o dünyanın böylesi bir ‘kendini sorgulamayı’ uzun müddettir geciktirdiği de ayrı bir gerçek.

İşte, elektronik posta adresime düşen ileti zihnimde bu türden soru işaretleri yaratmışken, yine Neşe Düzel’in *Hesaplaşma*’sı yetiştirdi yardımıma. Nasıl güzel bir tesadüfse artık, şöylesine bir göz gezdireyim derken, açılan ilk sayfada, karşıma Salih Akdemir’le yapılan röportaj çıkıverdi.

İlahiyat Fakültesi’ni bitirdikten sonra Fransa’da hukuk doktorası yapan Akdemir’in verdiği, söz konusu röportajın tarihi Aralık, 2001. Daha o tarihte Salih Akdemir, entelektüel cesareti olan bir Müslüman olarak, dinin siyasetle ve kadınlarla olan ilişkisinin tartışılması gerektiğini söyleyenlerden biri.

Akdemir, “Aslında İslam erkekleştirilmiş bir din. Bunun da nedeni on dört asırlık Kur’an yorumunun sadece bir erkek yorumu olmasıdır. Mesela kadının şahitliği tanınmaz. Aslında Kur’an’la hiçbir ilişkisi olmayan bir yorum bu ama dört mezhep burada görüş birliğine varmıştır,” diyor.

Akdemir, Kur’an’la ilgisi olmayan, hadislerde de yer almayan bu tür görüşlerin erkek egemenliğine dayalı ataerkil gelenekten kaynaklandığını, sonuçta bu geleneğin din şeklini aldığını da söylüyor.

İslam dünyasının geri kalmasının en önemli nedeninin, kadının toplumdan soyutlanıp cahil bırakılmasına bağlayan Salih Akdemir, Neşe Düzel’in, İslam dünyasının erkeklerinin, dini, kadınları baskı altına almak için mi kullandıkları sorusuna da, “Kadın hep cinsellik unsuru olarak görülüyor. Bu yüzden dinî bir gereklilik olarak örtünmesi gerektiği söyleniyor ve toplumdan soyutlanıyor. Ben, başörtüsünün farz olmadığına inanan biriyim. Başörtüsü Kur’an’da bir öneridir,” cevabını veriyor. Akdemir’in yanıtında “peygamberimizin hanımlarıyla ilgili özel ayetlerin sadece onlarla ilgili olduğu ‘açıkça’ belirtildiği halde, bu ayetlerin bütün kadınlara teşmil edildiği” görüşü de yer alıyor.

Bütün bunlar dindar kesimin ve o kesimin entelektüellerinin kendi içlerinde sorgulayıp, araştırmaları icap eden konular. Bu alanda bilgi sahibi olmayanların hüküm vermeye kalkması da yanlış olur elbette. Ne var ki sıra bir türlü bu boyutta entelektüel yaklaşımlara gelmiyor; galiba gelmesi de hangi kesimden olursa olsun, bazılarının işine gelmiyor.

Yoksa, kadınların cinsellik unsuru olarak görülmesi sadece İslami kesimin erkeklerine has bir şey değil.

Ve yine hangi kesimden olursa olsun hiçbir kadının, erkeklerin onlar üzerinden iktidarlarını yürütmelerine izin vermemesi gerekiyor. Bunun yolu da saflara ayrılmaktan değil, birbirlerini tanıyıp anlamalarından geçiyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sevgililer Günü, günün sevgilileri

Rengin Soysal 14.02.2009

Sevgililer Günü, sevgilinin kendisinden bile daha heyecanla bekleniyor artık...

Bu günü kutlamazlarsa, sevgililer sevgili olduklarına inanmıyorlar sanki...

Oysa sevgili olmayı özel kılan her şeyi, böyle bir günün varlığı ortadan kaldırıyor aslında.

Hatırlamaya ve hatırlatılmaya hiç ihtiyaç duyar mı sevgililik? Hangi sevgili sevdiğini bir an olsun aklından çıkarabilir ki...

Ne Anneler Günü'nü ne ona benzer başka günleri bu günle bir tutmak, işin en başından yanılmaktır belki de.

Ne kadar sevsek annelerimizi, ne kadar değer versek onlara veya diğer yakınlarımıza, hepimiz biliriz ki çok zaman ihmal de ederiz onları.

Sevgililerimizi ihmal etmek ise biz istesek dahi elimizden gelmez... Aşkın 'tabiatına' aykırıdır ihmal...

Tabii şayet gerçekten 'sevgili'ysek, seviyorsak birbirimizi.

Bundan şüphemiz varsa, özel bir günü adeta 'sınav günü'ne çevirmek neye yarar ki? Sevgiyi sınamaya kalkmak, en büyük zararı yine sevgiye verir çünkü.

Sevmek sınamak değil, inanmaktır.

İlle de bir ispat beklentisi açıyorsa ya esas yarayı...

Böylelikle biz yaratıyorsak yahut teşvik ediyorsak samimiyetsizliği...

Yoksa 'sevgililik halimizin' başkalarının ve toplumun gözünde onaylanması mı asıl arzumuz? Eğer öyleyse, aşkın doğasıyla başlı başına ters düşmez mi bu yaptığımız?

Aşk onay istemez; tam aksine başkaldırmaktır, karşı çıkmaktır bütün kabullere...

Hem bizim için 'biricik' olanı sıradanlaştırmaktan gayri nedir ki herkesle birlikte ve aynı anda 'kutsamak' onu...

Sevgililer Günü diye alınmış bir hediyenin baştan savma kabilinden olup olmadığına nasıl emin olabiliriz mesela...

Halbuki sevdiğimiz insana, zamanlı zamansız bir şeyler armağan etmek geçmez mi içimizden?

Görüp de onun seveceğini tahmin ettiğimiz ya da ona ne kadar yakışacağını hayal ettiğimiz bir şeye rastladığımızda düşünmez miyiz bunu hep?

Bize bir sürpriz yapılmasını beklememiz, onu sürpriz olmaktan çıkarmaz mı, en azından değerini, yaşatacağı heyecanı eksiltmez mi?

Özel hayat dediğimiz şey, ne zaman herkesin haberdar olması gereken, olmadığında rahatsızlık veren bir hale dönüştü?

Teshir etmediğimizde yaşanmamış, ortaya sermedikçe hissetmemiş mi varsayıyoruz aşklarımızı?

Öyle çok seyretmeye alıştırdık ki, seyredilmediğimizde 'varoluşumuzdan' kuşkuya mı düşüyoruz bu yüzden?

Sevgilimizin olması bir mutluluk kaynağı olmaktan ziyade bir 'statü' ölçüsü oldu da ondan mı ilişkilerimizi mütemadiyen ötekilerinkiyle karşılaştırmamız?

Bir güne bu kadar çok anlam yüklediğimizde, umulanları abarttığımızda hayal kırıklığına uğramamak mucize sayılır zaten.

Tehlike, Sevgililer Günü'nü arkadaşlarımızın, dostlarımızın, tanışlarımızın beraberliklerini kendimizinkiyle kıyaslamak için bir mihenk taşı yapmamızda saklı olmasın sakın...

Biz sevmeyi, seilmeyi, mutlu bir aşk mı yaşamayı murad ediyoruz; sevgilimizi, onunla gittiğimiz gezdiğimiz yerleri, aldığımız verdiğimiz hediyeleri gösteriş ve gurur vesilesi yapıp övünmeyi mi?

Ve bunun için mi kullanıyoruz Sevgililer Günü'nü?

Bu sebepten mi öfkeleniyoruz yeterince şaşıalı bulmadığımızda kutlamalarımızı?

Aşk, bizi farklı hissettirdiği ve bizim sevdamız kimselerinkine benzemediği için özel bulmuyor, üzerine titremiyor muyuz...

Bu denli özel olanın bu kerte genelleşip de yaşanmasına itirazımız yok mu hiç?

Sokaklarda, yılbaşı veya bayram misali birbirlerinin sevgililer gününü kutlayanlara rastladığınız olmadı mı sizin de?

Sadece bize ait, sırrını yalnızca bizim bildiğimiz özel günleri kutlamaktaysa aşkın güzelliği...

Paket programlarla değil kendi keşiflerimizle zenginleştirmekteyse...

Minik kırmızı kalplerin 'kitsch'liğinde, ezberlenmiş sözlerin yüzeyselliğinde değil, yaratıcılığımızın bileylenmesindeyse...

Sevgililer Günü, günümüzün sevgililerinin aşklarını teste tâbi tutmaları olup çıktıysa bir yanlışlık olmalı bunda.

Bunca söze rağmen ama, bu güne karşı çıkıp, kampanyalar düzenlemeye kalkışmak da o kadar saçma... Kişisel duyguları topluma maletmekten öte nedir ki bu türlü davranmak da...

Bütün sevgililerin Sevgililer Günü'nü kutluyorum fakat her şeyden önce sevdikleriyle mutlu olmalarını diliyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Söylenmemiş sözler

Rengin Soysal 17.02.2009

Bir gün önce goncayken, şimdi bütün ihtişamıyla açılmış güllere bakıyordum...

Eski ahşap masanın üzerindeki kesme vazoun içinde, şarâbî renkleriyle nasıl da çekici ve ne kadar büyüleyici görünüyorlardı.

"Solmaları yakın" diye düşünmüştüm.

Çiçekler bir kere açılar mı, solacakları günü beklemeye koyulurlardı...

Bir meyve en olgun, en lezzetli halini aldığıında başlardı çürümeye de...

Hayatın değişmez gerçeği buydu belki de; 'kemale ermek' bir yolculuğu tamamlamaktı. Sonrası bir bitişti, bir değişimdi, bir başkalaşımdı.

İleriye atılan her adım bir anlamda geriye sayıştı.

Bir kadın, güzelliğinin zirvesine vardı mı, yaşlanma evresinin çok uzakta olmadığını bilirdi.

Bir aşk doruk noktasına çıktığında, artık ağır ağır da olsa inişe geçmesi kaçınılmazdı.

Meğerki beklenmedik bir darbeyle zamanından önce kesintiye uğramasındı ne ömür, ne güzellik, ne de aşk...

Erken ölümler, yaşanmamış güzellikler, yarım kalan aşklar bu yüzden hep daha acıtıcı, daha acıklı, daha unutulmazdı...

Söylenmemiş sözlere benzerdi biraz; ruhumuzda bir azap, taşınması zor bir yük gibi kalırlardı.

Nelerdi dile getirmekten en fazla imtina ettiğimiz sözcükler?

Hangi duygulardı, söylemeyi geciktirdikçe içimizde büyütüp, biriktirdiklerimiz? Ki biriktikçe, damarlarımızda

dolaşıp, kanımıza karışan bir zehre dönüşürlerdi.

Bir şeyleri sormadan, sevgimizi söyleyemeden ölen sevdiklerimiz canımızı yakardı. Onların bizi çok sevdiklerinden emindik çünkü.

Bir de aşkını itiraf edememek vardı. Doğrusu da buydu herhalde, anlayacak olan anlardı. Sezmiyorsa zaten, size dair algıları da ancak o kadardı.

Kadınlarla erkeklerin farkı işte tam da buradaydı.

Kadınlar sevdiklerini, erkekler kendilerini düşündükleri için sakınırlardı "seni seviyorum" demekten.

Erkek, ileriye yönelik bir söz vermek sanırdı bunu, sözünü tutamamaktan korkardı.

Kadınsa sevgisiyle yük olmak istemezdi sevdiğine. Sevgiyle 'esir etmenin' utancından kaçardı.

Çocuğu olmasa da bir kadın, anneliğin 'karşılık beklemeden sevme' gücünü saklardı bünyesinde zira. Ve erkeğin, büyük ihtimalle bu sözü bir talep olarak algılayacağını bilincinde, ölesiye çekinirdi bundan.

Kim bilir sadece bir kez, bir haykırış gibi döküldüyse dudaklarından, o bile bir koruma çabasındandı sevdiği adamı.

Kolay bir duygu değildi aşk ve hiç kolay değildi dillendirmek.

Bir erkek, çok çabuk ve çok sık sarf ediyorsa bu cümleyi, sıradan bir alışkanlıktı muhtemelen ve aynı anda birçok kadına söylediğinden kuşkulananmak pek de yersiz sayılmazdı.

"Seni kimse benim kadar sevemez" diyorsa bir kadın pervasızca, çok geçmeden, "benim için ne yaptın" sorusunu da sorardı genellikle. Mademki seviyordu, taleplerinin karşılanması gerekirdi onun. Sevgisini pazarlardı; mutlaka bir amaç uğruna hareket ederdi, 'boşa harcamazdı' hiçbir duygusunu.

Tuhaf ki çoğu erkek en çok öyle kadınlara bağlanır, onlara âşık olurlardı. Böyle davranan bir kadını büyütürlerdi gözlerinde. Talep ettiği için daha 'kadın' bulurlardı. Bir şeyler 'vermenin' gururuyla daha güçlü, daha 'erkek' hissederlerdi kendilerini.

Yaşanmış, bitmiş, geride kalmış, üzerinden çok süre geçmiş bir sevdanın arkasından gelen itiraflar ise farklıydı.

Erkek, ya yaralamak ya pişmanlık uyandırmak ya da bir 'iz' bırakmak güdüsüyle açılırdı.

Kadınsa bunu, artık katiyen geri dönmesinin mümkün olmadığı, ifşaatının adamın üzerinde bir etki yaratmayacağı bir zamanda yapardı. O da yalnızca, aptal yerine konulmayı, kullanılmayı sindiremediği veya geçen güzel günlerin anılarının ve duygularının hoyratça silinip yok edilmesine tahammül edemediği durumlarda.

Kelimelerin asla hakkını veremeyeceği yücelikte duygular yaşadık bazen. Susardık. Anlaşılmamışsak, daha

beteri tamamen yanlış anlaşıldıysak konuşmamakta haklı olduğumuzu anladık geç de olsa.

Kelimelerin peşine düşenler, duyguların izinden gitmeyi unuturlardı. Onların duyguları kelimelere sığdırdıkları kadardı.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir ölüm, çok ölüm ve 'kayıp' acısı

Rengin Soysal 21.02.2009

Gazanfer Özcan'ın öldüğünü duyunca gözlerim doldu.

Elbette ateş asıl düştüğü yeri yakardı ve o sırada ailesinin nasıl acı çektiğini tahmin edebiliyordum.

Ne var ki bazen, bizi tanımayan insanların da hayatımızda bir yeri olurdu.

Benim için onlardan biriydi işte o.

Ölümleri, yaşamımızdaki kimi sayfaların çoktan kapandığını hatırlatırdı bize.

Babaannem epeyce yaşlıydı öldüğünde; bende 'tarihimin bir parçasının kaybolduğu' duygusunu uyandırmıştı.

O tarihin bir yerlerindeyse çocukluğumun hoş anıları saklıydı.

Henüz okula gitmediğim 'çocuk tiyatrosu' yıllarımın hemen arkasından başlayan, 'kişisel tiyatro tarihimdeki' en unutulmaz figürlerdendi Gazanfer Özcan.

Şehir Tiyatroları, Kenterler, Gülriz Sururi-Engin Cezzar Tiyatrosu, Dormen Tiyatrosu ve Kadıköy İl Tiyatrosu ile birlikte Gazanfer Özcan-Gönül Ülkü Tiyatrosu'nda izlediğim oyunlar bu hoş anılarımin bir parçasını oluştuyordu.

Genellikle yabancı yazarların eserlerinden adapte edilmiş bulvar komedilerini sahnelerlerdi Özcanlar. Televizyondaki 'baba' rollerinin aksine, aldatan veya aldatılan saf koca kimliğinde çıkardı karşımıza ve gözlerimizden yaş getirecek kadar güldürürdü. Hatta kahkaha atmaktan bir sonraki espriyi kaçırdığımız olurdu.

Sahnedeki rol arkadaşlarının bile dayanamayıp güldüklerine şahit olmuşum çok kere.

Kimi zaman, özel hayatımızda bizi en çok güldürenler, gün gelip en çok ağlatanlar olurdu ya hani...

Beni çocukken böylesine güldürdüğü için ağlamıştım herhalde Gazanfer Özcan ölünce.

O yıllarda sinemaya gittiğimiz kadar sık giderdik tiyatroya da sanki...

Zaten filmler çekildikten ancak bir veya birkaç yıl sonra gösterime girerdi Türkiye'de.

Sonra yavaş yavaş sinemanın büyüüne iyice kapıldık.

Filmlerden öğrendik ne çok şeyi; onlarda kendimizi bulduk, sevdiklerimizi anlamamıza yardımcı oldu ve onlardan etkilenip yaşadık bazı aşkları.

Bir yandan da üstü örtülen gerçekleri açığa çıkardılar, toplumlardaki ikiyüzlülükleri yüzümüze vurdular, görmezden gelinenleri adeta gözümüze sokup meydan okudular.

Kâh olabilecekleri anlattılar kâh yaşananları anımsattılar.

Son zamanlarda faili meçhul cinayetlere kurban gidenlerin toplu mezarlara gömüldüklerinden bahsedilmeye başlanınca, bunun için "ölüm kuyuları"nın açılması gündeme gelince, Costa Gavras'ın o inanılmaz sarsıcı filmi *Missing* (Kayıp) geldi benim de hatırıma.

Gavras'ın 1982'de çektiği bu filmde, söz edilen ülkenin Şili olduğu belirtilmeden bir Güney Amerika diktatörlüğünde yaşananlar göz önüne seriliyordu. Şili'de 1973 yılında bir darbeye iktidarı ele geçiren General Pinochet'nin on altı yıl süren bu iktidar döneminde binlerce insan yargısız infaza uğramış, binlercesi işkence görmüş, bir o kadarı da kaybolmuştu.

Film, Thomas Hauser'ın romanından uyarlanmıştı. Jack Lemmon'ın müthiş bir gerçeklikle canlandığı Ed Horman karakteri de gerçekte de var olan ve gazeteci oğlunu Şili'deki darbe sırasında kaybeden bir Amerikalıydı.

Milliyetçi, muhafazakâr bir görüşe sahip olması yüzünden de sol fikirli oğluna ve gelinine mesafeli duran Horman, gelininin çağrısı üzerine Santiago'ya gelip kayıp oğlunu bulmaya çalışırken, hep inkâr ettiği acı gerçeklerle de kaçınılmaz biçimde yüz yüze geliyordu.

Filmin sonunda, oğlu Charlie'nin cesedi, yüzlerce ölünün gömüldüğü beton blokunun içinden çıkarıldığında, seyreden herkes gibi ben de allak bullak olmuşum.

Uzun süre tesirinde kaldığım bu film, bizdeki askerî darbe dönemlerini akla getiren unsurlar da taşıyordu. O zaman, "burada da darbeler yapılıyor, işkenceler, idamlar oluyor ama hiç değilse böylesi korkunç 'kayıplar', toplu ölümler yaşanmıyor" diye düşünmüştüm.

Meğerse yanılmışım. Bunu aradan yirmi yıldan fazla vakit geçtiğinde, şimdi anladım. Öyle düşündüğüm için de utanıyorum.

Daha da çok utandığım ise, bütün bu tüyler ürpertici olaylar açığa çıkarken hiç şaşırılmamamız, neredeyse olan bitene alışmamız ve toplumda bir infial yaratmaması duyduklarımızın.

Bu kadar mı kanıksadık en korkunç olayları dahi...

Bir öğretmenin Hitler'in 'ruhu için' helva dağıtmasına bundan mı gülüp geçtik, kimlerin öğretmenlik yapabildiğine aldırmadan...

Antisemitizm tehlikesinden, bir öğretmenin ırkçı ideoloji taşımasından da öte vahim olan bu belki de... Ortalama bir bilgi düzeyinden bile yoksun, sağdüşüncesi olmayan, sığ görüşlü insanların öğretmen olmasına izin veren sistemi sorgulamamak.

"Kutsal meslek" edebiyatı yapmak bir işe yaramıyor, öğretmenlerin düşük ücretlerini konu etmek popülizmden öteye gitmiyor lütfen anlayın artık.

Öğretmenler hak ettikleri ücretleri almalılar elbette ama, önce bunu hak eden öğretmenler olmalılar.

Bir ülkenin geleceğini oluşturan nesillerin iyi yetişmeleri için, öncelikle onları yetiştirenlerin yeterince birikimli ve donanımlı olmaları gerekiyor.

Öğrencilerden evvel öğretmenlerin yetiştirilmeleri asıl ihtiyaç.

Yoksa kaybettiklerimize ağlarken, 'kayıpları' unutmanın utancıyla yaşarız.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gönül yorgunluğu

Rengin Soysal 28.02.2009

Tek başınayken hissetmiyorsunuz yalnızlığı hakikatte.

Diğer insanlara 'değdiğiniz' noktada başlıyor bu duygu.

Çam fıstıkları gibi; kozalağınızın kalkanları açılmaya görsün, ellerine geçen ilk 'taşla' size vurup, kıran birileri çıkıyor mutlaka.

"Yalnızlık Allah'a mahsus" derler ama kalabalıkların parçası olduğunda insanlığından kaybediyor bazıları ve bu yüzden derin yaralar alıyor kimileri de topluma karıştıkça.

Sosyal yaşama katılmak her zaman bu ölçüde dramatik olmasa da bazen bir insanı tanımak, onu ancak başkalarının arasında gördüğünüzde mümkün oluyor.

Baş başayken ya da dar bir çevrede bilip tanıdığınızdan çok farklı bir kişilik çıkıveriyor karşınıza.

Hayret ediyorsunuz...

Etrafında kimseler yokken yahut birkaç kişiyle sınırlıyken mi gerçekten 'kendisi' olur insan, yoksa geniş kitlelerin içinde yer aldığı mı?

Siz size ne kadar benziyorsunuz, hep 'aynı' kalabiliyor musunuz, 'kazanızdan' çıktığınızda?

Zayıflıkları o zaman mı belli oluyor insanoğlunun, ya da kalabalıklarla olmak mı zaafa uğrattıyor?

Toplum ehlileştireceğine vahşileştiriyor mu bir kısmımızı?

Neden yalnızken size mültefit, müspet ve sıcak davranmaya özen gösteren, dostluğunu esirgemeyen biri, ikiniz bir toplulukta beraberken adeta düşmanca bir tavır alıyor?

Niçin bir rakip diye algılıyor mesela veya niye kaba, kırıcı, uzak ve soğuk bir tutum takınıyor?

Bazen de sizinle ilişkisi değişmiyor fakat siz onun diğer insanlara yaklaşımındaki bir şeylerden rahatsız oluyorsunuz.

O 'bir şeyler'in adı ister samimiyetsizlik, ister gösteriş, ister yaranma, ister kıskançlık, ister kibir, ister yalan, ister ayak kaydırma, isterse menfaat olsun.

Onda, hiç ummadığınız bu çeşit yönler bulunduğunu keşfederseniz, büyük bir hayal kırıklığına uğruyorsunuz.

En korkuncu ise, size sevgisi mi, arkadaşlığı mı, ahbablığı mı artık her neyse onun, sadece işine yaradığınız ölçüde var olduğunu anlamanız herhalde.

Onun nezdinde önemli biri ya da bir şey için kullanıldığınızı sezerseniz dehşete düşüyorsunuz.

Çevreniz genişledikçe artıyor, hoyratlıkla, riyakârlıkla, fesatlıkla, hasetle yüz yüze gelme ihtimaliniz.

Zamanla ya gardınızı almayı öğreniyorsunuz ya da kabuğunuza çekiliyorsunuz...

Yabancıların arasında gezinirken çok zor değil, görünmez camlarınızın ardına sığınmanız. Yine de asgari nezaket kurallarına bile uymayanların mütecaviz davranışlarıyla sersemleyip, sendeliyorsunuz.

Herkesi kendiniz gibi zannetmekten, güvenmekten, yakın durmaktan vazgeçmeyi başarsanız da kurtulamıyorsunuz ne kem bakışlardan ne kinayeli sözlerden ne de gıybetten.

Bu şartlarda yaşamaya mecbursanız deriniz kalınlaşıyor ister istemez, her şeye pek fazla aldırış etmiyor, umursamıyorsunuz.

Yalnızlıktan çok, bir azınlıkta kalma hissi belki de bu. Giderek alışıyorsunuz, hatta özel tercihiniz oluyor böyle yaşamak, böylesini seviyorsunuz. Küçük bir 'çember' oluşturup, içine aldığınız birkaç kişinin varlığıyla mutlu oluyorsunuz.

Huzuru sadece burada buluyorsunuz.

İşte oradan gelirse bir darbe, asıl o zaman yıkılıyorsunuz.

Deprem dalgası misali, ne kadar yakınsanız o kadar ağır hasar alıyorsunuz.

Bir fiske olsa, büyüyor şiddeti, bir şamar olup çarpıyor yüzünüze.

Hele ki gerçekten sert vurduysa, yediğiniz vurgunla bir enkaza dönüyorsunuz.

Hiçbir zaman hazırlıklı olamıyorsunuz buna, çünkü asla beklemiyorsunuz, orası gönül kaleniz sizin; sağlam surlarına düşünmeden sırtınızı dönüyorsunuz.

Yalnızlık neymiş, o kalenin içinden biri doğrultursa size silahını, işte o zaman anlıyorsunuz.

Gitgide siz de itimatsız, kuşkucu, kimseye bağlanmayan biri halini alıyorsunuz.

Ve yaşamınızı böyle sürdürmekten yorgun düşüyorsunuz.

‘Gönül yorgunluğu’ dinlenmekle geçmiyor, önceleri sevdiğiniz işleri yapmak bile ağır geliyor.

Heyecan ve sevinç eksiliyor hayatınızdan.

Hissediyorsunuz ki gönül yorgunluğu masumiyetin yitmesi demek.

Ve aslında, yaşlanmakla bitmiyor masumiyet, masumiyetiniz bitince yaşılanıyorsunuz.

Candan duygularınız azalıyor; sevmekten, âşık olmaktan, dostluktan, hayranlıktan, güvenmekten ümidini kesmek değil bu. Bunlara degecek birilerinin varlığına inancını kaybetmek.

Sık deneyimlediğiniz, alışkanlık peydah ettiğiniz, yaşamınızın rutini haline gelmiş, çok gördüğünüz, çok geçirdiğiniz şeylerden usanmaktan öte bir anlam taşıyor gönül yorgunluğu: Artık kendinizi kandıramıyorsunuz.

Keşke nasıl tanımışsanız öyle kalsa ‘elâlemin’ yanında da bütün sevdikleriniz...

Siz hâlâ birilerine kanabilseniz...

Belki yine yaşlanırsınız ama yaşlandığınızı fark etmezsiniz...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Akışa bırakmak

Rengin Soysal 03.03.2009

“Akışına bırak” diyoruz birbirimize...

Kendi kendimize ‘akışa bırakmayı’ telkin ediyoruz yoluna koymakta zorlandığımız şeyleri...

Sorunları çözmenin elimizde olmadığı, tek başımıza bir karar almanın yeterli gelmediği, şartları değiştirmenin fayda etmediği zamanlar var çünkü.

Seçimimizi hangi şıktan yana yapsak, sonucundan pişman olup olmayacağımızı kestiremediğimiz durumlarla

karşılaşıyoruz bazen.

İşin içinden çıkamadığımızda, bizim dahlimiz dışındaki gelişmelerden medet umuyoruz.

Hiçbir tercihte bulunmamak da bir tercih halbuki.

Onun da doğuracağı iyi kötü neticeleri, ödememiz gereken bedelleri var.

Yine de birçoğumuz, yaşamımızın herhangi bir döneminde, bu türlü bir kaçışa sığınıyoruz.

Su gibi, hayatın da doğal yolunu mutlaka bulduğunu öğreniyoruz zira.

Biz ne kadar değiştirmeye çalışırsak çalışalım, onun kendi yönünü izlediğini anlıyoruz.

Gücümüze, zekâmıza veya iyi niyetimize güvendiğimiz, bu yüzden arzuladıklarımıza kavuşuruz sanıp da yanıldığımız olmadı mı sanki?

İnkâr etsek de kadere inanmak, tevekkül etmek zorunda bırakmadı mı bizi yaşadıklarımız?

Başka halde, “günü yaşamak” neden bunca rağbet görsün ki yoksa...

Niye, böyle bir ‘dar alan’da aransın teselli...

Ne demeli, istediği bir şeyleri başlatabildiğinde, kendinde bir güç vehmedenlere?

Buna bakıp da adeta bir zafer sarhoşluğuna kapılanlara, kibirden başı dönenlere...

Başlatmak elimizde belki pek çok şeyi ama bir kere başladı mı nereye gideceğinden emin olabiliyor muyuz?

Kaderimiz yalnızca bizi etkilemiyor; birimizin kaderi kim bilir daha kaç insanın yazgısını değiştiriyor.

Bir ölüm, sadece ölen kişinin değil, geride kalanların kaderine de hükmediyor mesela.

İki insanın onlara özel zannedilen ilişkisi, başkalarıyla ilişkilerini zedeliyor, onların hayatına zarar veriyor, kaderlerinde söz sahibi oluyor kimi zaman.

Evrenin parçası insan ve o da tabiata dahil.

Ne var ki yaşamının döngüsünde doğadakinden farklı bazı ‘yasalar’ da işliyor gibi.

Zemheri soğuklarının sonu geldi, üçüncü cemre kapıda.

Cemreler düştü mü “artık bahar başlayacak” diyemiyoruz hayatımız sözkonusu olduğunda.

Ömrümüzün karanlık, soğuk kışları, uzun sıcak yazları ne kadar sürecek, ne zaman bahara dönecek tahmin edemiyoruz.

En kara kışımızda aniden çiçeklerin açtığı da oluyor, en güneşli günümüzde havamızın birdenbire tipiye kesip bizi dondurduğu da.

Birbirimize değiyoruz çünkü; güya her birimiz ayrı bir dünyayız ama, hep aynı mesafede belirli bir yörüngede hareket eden gezegenlere benzemiyoruz.

Yaklaşıyoruz, uzaklaşıyoruz, çarpışıyoruz, kopuyoruz...

“İşte onlar bir tek benimdir” dediğimiz duygularımız bile tamamen bizim egemenliğimize girmiyor aslında.

O duyguları uyandıran, besleyen birileri, bir şeyler var, onlar farkında olmasalar da.

Bizim hiç haberimiz olmadan yarattığımız duygular var, bazılarının ruhunda.

Kimilerini mutlu ederken, kimilerini hırpalıyoruz yalnız onları hissettiğimiz için dahi...

“İnsanoğlu yalnızdır” deyip, kendimizi kandırıyoruz...

Gerçekten yalnız olabilmek, başkalarının bize bir şey hissetmemesiyle değil, bizim kimseye dair hislerimiz bulunmamasıyla mümkün ancak.

Dünya üzerindeki seyrimize bir mana ararken, kimi hazza, kimi maneviyata, kimi bilgiye, kimi başarıya, kimi zafere, kimi yeteneğe, kimi aşka yöneliyoruz.

Rotamızı bunlardan birine veya birkaçına kıvırıyoruz.

Kadere söz geçiremeyeceğimizi tecrübe ettiğimizde “akışa bırakmayı” seçiyoruz.

Vicdanımızda, başlatmış olduklarımızın hesabını vermekten, böylelikle kurtulmayı umuyoruz.

“Kader” diyerek geçmek, bizi yanlışlarımızın sorumluluğundan kurtarmıyor...

Kadere inanmazsak, hayat onun önünde boynumuzu büküyor...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yansımalar

Rengin Soysal 07.03.2009

Güzelliğin bir anlamı olması, onu gören gözlerin varlığına bağlı...

Ve görmeden geçtiğimiz güzellikler var ne yazık ki...

Gözümüzden kaçtığı için hayatımıza dahil edemediğimiz; adını koyamadan, yaşamımızı eksik kıldığını sezdiğimiz bir şeyler...

Mehmet Betil'in fotoğraf sergisi "Yansımalar", görmesini bilen bir gözün armağanıydı, izleme şansı bulanlara...

Onları yakalamış, görmemizi sağlamış, böylece eşi bulunmaz bir zenginlik katmıştı yaşantımıza.

Denize düşen yağmur, suyun üzerinde renklerin yansıması, batan güneşin gökyüzüne vurduğu fırça darbeleri, kayalardan çakan ışık, hiç fark etmediğimiz bir âlemin büyülü aksini sermişti önümüze.

"Derya içinde yaşayıp deryayı bilmeyen balıklar" misali, doğanın içinde doğayı tanımadan geçip gitmeyelim istemişti sanki.

Bakmanın sırrına vakıf olan, her yerde, her şeyde bir farklılık keşfediyordu demek ki. Mehmet Betil, keşfetmekle kalmamış, deklanşörüyle, soyutçu bir ressamın yağlıboya tabloları niteliğinde ölümsüzleştirmişti o anları.

Sanat, başkalarının dikkatini çekmeyen nüansları, yaratıcı bir dokunuşla ortaya çıkarmaktı ve hatırimızda onlar kalırdı.

"Yansımalar"dan yansıyan tam da buydu işte.

Kolay rastlamadığımız, rastladığımızda inceliklerini ayırt edemediğimiz, ruhumuza sindirecek kadar seyredemediğimiz bir dünyanın kapılarını açmıştı bize.

Güzellikler, onları gören gözler olduğunda mana kazanıyordu.

Hayatımız o güzellikleri görebildiğimiz ölçüde manalanıyordu.

'Körleşme'den mustarip gönüllerimizin tek şifası buydu belki de.

Ondan 'saklı' olan şaheserlerin ona aşikâr kılınmasıydı.

Her birini gizlenmeyen gizli bir hazineden çıkan mücevherlere benzeterek dolaştım "Yansımalar"daki 'tablo fotoğraflar'ın arasında.

Yeni 'manalarla' zenginleşerek çıktım.

Tabiatın her zerresine nakşolmuş estetik, gündelik yaşamımıza da hâkim olmalıydı.

Estetiğin bir süs ya da lüks sayılması en büyük yanılsamaydı belki de.

O yaşamın özüydü aslında. İnsan hayatı her şeyden değerliydi ve hayatımız estetikle hemhal olduğunca değerlendirilirdi.

Estetiği maddiyatla ilişkili zannetmek, yalnızca parayla satın alınacağını düşünmek giderek daha çok uzaklaştırıyordu bizi ondan.

Gittikçe azalıyor, kayboluyordu öyle zamanlarda dünyamızdan.

Ondan yoksun kalmak hayatımızı köreltmekti...

Onu yok saymak tabiata küfretmekti kanımca...

Estetiği yaşamına katmayan toplumların mensupları, huzursuzluklarıyla her şeyi zorlaştırıyorlardı birbirlerine.

Çevrelerindeki nahoşluk, tat almalarını engelliyordu her neyi yaşıyorlarsa...

Estetiğin kanatlarıyla yelpazelenmedikçe adalete, zarafete, empatiye yer açamıyorlardı ruhlarında...

Anlayışsızlık, haksızlık, kabalık hükümrân oluyordu oralarda.

Tanık olduğumuz güzellikleri, bize haz veren anları, sıradışı tesadüfleri, yaşamın sunduğu sürprizleri, duygulandıran olayları saklamak isterdi insan.

Sanat, bu imkânı tanırdı hepimize.

Güzellikler, tesadüfler, sürprizler, duygular, notaların, sözcüklerin, resimlerin, fotoğrafların içinde sürdürüp yaşamlarını, ne zaman ihtiyaç hissetsek bizimle olurlardı.

Kendimiz yapamasak da bunları gerçekleştirebilenlerin yarattıklarından payımıza düşene bigane kalmamalıydık.

Bir kez yaratıldılar mı artık 'bizim' olurlardı zaten...

Marifet onları bir parçamız yapmak, onların bir parçası olmaktaydı ihtimal...

Evrende her şey aksederdi; ve "Yansımalar" fevkalade bir yansımasıydı doğadaki ihtişamın...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Samimiyet hezeyanı

Rengin Soysal 10.03.2009

Benim için özel bir günün gecesi...

Rüzgâr Iodostan esiyor...

Bir balık lokantasının ılık ve loş atmosferinde, etrafımdaki dost yüzlerin varlığı içimi aydınlatıyor.

"Sen dinlemesini biliyorsun" diyor, uzaklardan gelen o can arkadaşı.

Bense, aynı denize bakan bir başka mekânın kuytu bir masasında, "sen anlamayı biliyorsun" demiştim canım gibi bir 'can'a henüz birkaç gün öncesi.

O da uzun yollardan gelmişti; çok sıkışık bir anımda, halimi sesimden sezip yetişmişti sorunumu çözmeye.

Biliyordum, yalnızca bize ait olan böyle özel günlere değer verenler bulunacaktı yanımızda, mutlu dönemlerimizde de, zor zamanlarımızda da.

Hiç kimse kalmadığında dahi çevremizde, onlar hep bizimle olacaktı.

Ne iktidar, ne şöhret, ne zenginlik, ne başarı, ne mevki, ne gençlik, ne sağlık; hiçbirisi yoksa veya hangisi varsa o tümünden tükenip gittiğinde, hiç değişmeden duracaklardı hayatımızda.

En güzel, en gözde, en güçlü, en bahtiyar devrelerimizde de ama, kıskanmadan, burkulmadan, haset etmeden, içtenlikle sevineceklerdi yine.

Sevgili, eş ya da arkadaş, fark etmiyordu. Yaşamınıza alacağınız birinin kabullenmeyi bildiği şeyler ile asla kabullenmeyeceklerinin neler olduğu önemliydi, belki de her şeyden çok.

Yaşlanmayı, kaybetmeyi, terk edilmeyi vakar içinde kabullenebilmesi, bir insanda aranacak en muteber vasıf değil miydi aslında... Ve katiyen kabul etmemesi arkadaşına ihaneti, iş hayatında kendinden üst pozisyonda olana dalkavukluk etmeyi, mahremini ifşa etmeyi mesela...

Kahramanlar değil, her koşulda vakur durabilenlerdi güvenimizi hak edenler. Kahraman olmaya çalışanlar, "bütün insanları sevdiğini" söyleyenler kadar korkutmalıydı bizi. Onların, kendileriyle ilgili bir meseleleri bulunurdu çoğunlukla; kim bilir herkesten, fakat daha da çok kendilerinden gizlemek istedikleri ağır bir defoları olurdu.

Çok fazla alkış bekleyenler, mutlaka taviz verirlerdi bir yerde ki o yer hiç de hoş bir yer olmazdı genellikle.

Galiba bir de samimiyet hezeyanına kapılanlardan çekinmeli, mümkün olduğunca mesafe koymalıydık onlarla aramıza.

Sahtelik, daima bu türden samimiyetlerin üzerine kurardı yuvasını.

İçtenliği, en mahrem hayatlarını sakınmadan elâleme açmakla karıştıranlar denli, onları iştahla izleyip adeta teşvik edenlerin günahı sayılmaz mıydı sıkça şahit olmaya başladığımız müptezellik...

Bastırılmış duygular ölçüsünde tehlike yaratmaz mıydı onlar üstündeki kontrolümüzü hepten yitirmemiz...

Bizim yaşadığımız, bizim hissettiğimiz bir şey olmaktan ne zaman çıktı hayat? Neden ille de başkalarına gösteriş yapacağımız, onlara anlatmak için yaşayacağımız yüzeysel bir gösteriye dönüştü?

Aşklarımızı, hüznümüzü, sevinçlerimizi, acılarımızı, heyecanlarımızı, niye ortalığa serip de gülünecek, acınacak, küçümsenecek hale düşürüyoruz onları?

Gerçekten doya doya sevildiyseniz öğrenirsiniz gönülden sevmeyi...

Aşkın, taktiklerle yürütülecek bir oyun olmadığını, öylesinin, sadece bir 'elde etme' ihtirasından ibaret kaldığını anlarsınız...

Ve aşkını bunlara itibar etmeden yaşayanlara değer verirsiniz.

Zamanla öyle sık rastlar olursunuz ki samimiyetsizliğin samimiliğine, an gelir bütün inancınızı kaybedersiniz insanlığa...

Bir de bakarsınız, siz de artık kimseyi derinden sevmiyorsunuz...

Gününü gün etmenin avuntusuna sığınıyorsunuz...

Hep biraz kuşkulu yaklaşıyorsunuz yakınlık gösterenlere...

İnanıp da yeniden hayal kırıklığına uğramak istemiyorsunuz.

İşte o zaman siz de haksızlık etmeye başlıyorsunuz, bunu kesinlikle hak etmeyen birilerine bile.

Halbuki var böyle birileri, inançsızlığınızla onları kırılıyorsunuz...

Başkalarının size yaşattığı kırılganlığı, siz onları kırarak çoğaltıyorsunuz...

Yıllar sonra, nasıl 'sağlam' durduklarını gördüğünüzde utanıyorsunuz onlardan ve kendinizden...

Zaten ancak zaman test ediyor, birbirinden ayırmanıza imkân veriyor sahici olanla olmayanı...

Ve birlikte değil ayrı geçirilmiş seneler yapıyor asıl imtihanı.

Belki boşa harcanmış o yılların bedelini çok ağır ödüyorsunuz.

Ama gülümseyerek ona bakıp, "sen anlamayı biliyorsun" diyorsunuz.

Geri çevirme şansınız olmasa da "köprünün altından akan suları", inancınız tazeleniyor...

İnsana dair ümidiniz tekrar yeşeriyor, itimatsızlığın zulmünden kurtuluyorsunuz...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yağmur

Rengin Soysal 14.03.2009

Yağmurlu akşamüstünde, hızlı adımlarla yürürken, daldığım düşüncelerden çekip alıyor beni aniden dikkatimi çeken bir tuhafılık.

Önüm sıra giden insanlar, garip bir dansın bir türlü ritmini tutturamadıkları figürlerini yapar gibi, sağa sola hoplayıp zıplıyorlar.

Biraz ilerleyince, bu acayip raksın nedenini anlıyorum. Asfalttaki engebelerin oluşturduğu çukurlarda birikmiş sulardan, hızla geçen araçların sıçrattığı zifostan kaçıyorlar. Gene Kelly'nin, o unutulmaz film sahnesindeki, muhteşem dansını hatırlayıp kendi kendime gülüyorum aradaki tezada.

Direksiyon başındakiler, yoldan geçenlerin, kaldırımlarda yürüyenlerin, üstlerini başlarını çamur içinde bırakacaklarını hiç akıllarına getirmeden veya aldırmadan sürüyorlar araçlarını.

Yayayken sürücüler, araba kullanırken yayaları umursamıyoruz.

Hayatımızın her alanında böyle değil miyiz zaten; o sırada hangi konumdaysak diğerine sinirleniyor, onu haksız buluyoruz. Doğru, bizim bulunduğumuz pozisyona göre yer değiştiriyor sanki.

Bu yüzden olmadık slalomlar, beklenmedik figürler sergiliyoruz hayatın içinde, şaşırtıyoruz ve şaşırtıyoruz.

Her durumda, doğrusunun bizim yaptığımız olduğuna inanıyoruz.

İnanmasak bile, mutlaka kendimizi haklı çıkaracak mazeretler uyduruyoruz.

Eşe, dosta empati kurmalarını sık sık öğütüyoruz fakat söz konusu biz olunca, kendimizi öyle pek de kolay koyamıyoruz bir başkasının yerine.

Böylesi işimize geliyor belki de. Çünkü ya isteklerimizden vazgeçmeyi göze alamıyoruz ya da mutluluğumuzun önünde engel görüyoruz.

Mutluluğumuzla vicdanımız arasında kaldığımızda, çoğumuz "herkes kendi hayatını yaşar" klişesine tutunuyoruz.

Vicdanımızın sesine kulak vermezsek yaşayacağımız huzursuzlukla, sadece arzularımızın peşinde koşmanın getireceği tatmin arasında yaptığımız seçim belirliyor biraz da nasıl bir insan olduğumuzu.

Güzelim yağmurda bunları düşündüğüm için kendime kızıyorum sonra.

Oysa yağmuru, yağmurda yürümeyi, yağmuru seyretmeyi, yağmuru dinlemeyi ne kadar severim ben.

Mini minnacık bir çocukken, babamın bana okuduğu çocuk şiiri, *"Tık tık cama kim vurur/ Ah ne iri damlalar/ Demek dışarıda yağmur var"* dizeleri kadar saftır bazen.

Bazen de bahçede oynayamadığı o yağmurlu günlerde, camın arkasından su birikintilerinde kanat çırpıp göğüs tüyleri rengârenk minik kuşları izleyen küçük kızın hissettiği kadar sevecen.

Sonraları, dual pikapta dönen kırk beşlik bir plakta Erkin Koray'ın söylediği "*yağmurun sesine bak aşka davet ediyor/ cama vuran her damla beni harap ediyor*" şarkısını yeniden ve yeniden kim bilir kaç kez dinlediğim o 'ara' dönem.

Sözleri henüz benim için tam olarak bir şeyler ifade etmese de yağmurlu havalara eşlik etmesinden tatlı bir hüznü duyduğum o şarkı.

Hüznü tanımadığımız ancak yavaş yavaş 'taklidini' yaşamaya başladığımız yaşlarımıza denk düşmüştü o da.

Galiba yağmurdan bahsetmesi yetmişti, şarkıyı sevmeme.

Ve ilk duygu kıpırdanmaları uyandığında içimizde, ne anlamlar yükleyerek eşlik ettiğimiz Jose Feliciano'nun *Rain*'inin hiç unutmadığım sözleri; "*listen to the pouring rain/ listen to it pour/ and with every drop of rain/ you know I love you more.*" .

O da âşık olma taklidi yaparak gerçekten sevmeyi öğreneceğimiz zamanlara hazırlamıştı adeta bizi.

Yağmurun kokusunu derin derin içine çekmenin çağırdığı hatıralar ne hoştu.

Hangimizin yoktu ki sevdiğimizle el ele yağmurun altında ıslanarak dolaştığı bir anısı...

Yağmur, sevincimize de kederimize de eşlik eden, ilahi bir şaraptı, ruhumuz onunla yıkanırdı.

Kâh mutluluğun kâh bir ayrılık acısının gözyaşlarımıza karışan damlalarıydı.

Kim bilir kaçımız vurgun yemiştik içimize işleyen o şarkıyla:

"Bu sabah yağmur var İstanbul'da/ Gözlerim dolu dolu oluyor bilinmez niye/ Anne sözü dinler gibi masum/ Ağladım bu sabah/ Günler dayanılmaz oldu senden uzak olunca/ Martılar mahzun oldu onlar bile ağladılar/ Şarkılarda düşünmek seni bana getirmez ki/ Seni bana getirmez ki..."

Artık aşkı da, hüznü de, özlemi de yaşamıştık.

Hiçbir şarkı bunca pür ve bundan daha dokunaklı anlatabilir miydi herkesten saklı anlarımızı...

Dün akşam yağmur vardı İstanbul'da...

Bütün 'susuzluklarımıza' şifaymışçasına yağdı...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aşkın halleri

Aşk bilmemektir belki de...

Size görüldüğü kadarını bilmek ve onu sevmektir...

Bazen şaşırırsınız; dışarıda basbayağı kötü işler yapan birinin, hayatındaki kişi tarafından nasıl ve ne çok sevildiğini gördüğünüzde.

Halbuki o, sizin bildiğinizden bambaşka tanıyordur onu.

Kendisine öyle güzel davranıyor, öyle hoş şeyleri paylaşıyordur ki... Hatta onun yanındayken sahiden iyi bir insan oluyordur...

Günün birinde gerçeklerle karşılaştığında, bu yüzden inanmak istemiyordur olan bitene. İnanmak mecburiyetinde kaldığında ise, birlikteyken ona onca mutluluğu yaşatanı sevmekten vazgeçmek zor geliyordur.

Üstelik yaşananların bir hatırı vardır. Her türlü yanlışına rağmen, dar anında yüzüstü bırakmak ihanet sayılır.

Ne var ki kimimiz, doğru ve temiz bir yaşam sürdüğüne eminsek sevebiliriz birini ancak. Kadın veya erkek olarak kusurlarına pek önem vermesek de, insan olarak güvenilir olduğunu anlarsak affedemeyiz.

Yine de farklı bir dürbüne sahiptir aşk. Olumlu özelliklerini alabildiğine büyütür ve neredeyse görünmez kılacak derecede küçültür olumsuz yanlarını sevdiğinin.

Önceleri hoşlanmadığı, başkalarında rastladığında yadırgadığı huylar, sevdiğinde olunca sevimli bile gelir.

Kadınların babalarına, erkeklerin annelerine benzeyen kimselere âşık olduğu söylenir. Bir kere sevdi mi ama, sevdiği müddetçe ne ana ne baba, evladı gibi bütün yanlışlarını örtmeye, niteliklerini abartmaya meyillidir. Herkesten korumaya çalışır onu ihtiyacı olmasa dahi ve handiyse düşman kesilir aleyhinde bulunana.

Ölçütleri değişkendir aşkın. Kimi sevdalar, birliktelik zamana yayıldıkça katmerlenir, gitgide daha çok işler yüreğe. Olgunlaştıkça artar lezzeti. Bağları teninizle kaynaşır da sanki koparken etinizden de bir parça kopar, dayanılmaz olur acısı.

Hangi şey daha değerli olabilir ki zamandan? Kim ödeyebilir, nasıl ödeyebilir, neyle ödeyebilir bedelini yılların? Öyleyse paha biçilemez ona ve hiç kimse dolduramaz yerini, ömrünüzün kocaman bir dilimini bölüştüğünüz sevgilinin.

Neruda'nın söylediğine "sevmek kısa sürdüyse unutmak uzun sürer" bazı da.

Tüketilmediği için hepten, tadı damağınızda kalır.

Kısacık bir ilişkiden bin bir çeşit duygu oğul verir kimi de, upuzun bir beraberlikten daha fazla anı bırakır arkasında.

Hatıralarla beslenir, hatırladıkça serpilip güzelleşir.

Tıpkı Robert James Waller'ın romanından sinemaya uyarlanan *The Bridges of Madison County* filmindeki Francesca'nın aşkı misali.

Dört günlük bir aşktan, çocuklarına bıraktığı, üç cilt dolusu günlükler kalmıştır geriye.

Sevdiği adamın peşinden gitmemiş, aşkı uğruna sorumluluklarına sırtını çevirmemiş, kendinden fedakârlık etmiştir o.

Kim bilir, bilincinde olmadan aşkını korumayı seçmiştir böylelikle.

Hayallerde yaşayanlar asla gerçeğin tozlarıyla lekelenmezler zira.

Francesca, benzeri duygular yaşamış olanları derinden sarsmış, yaşamayanları 'talihiyle' kıskandırmıştır adeta.

Böylesine sevmek ve sevildiğini bilmek bir şanstır çünkü.

Aradan seneler geçtikten sonra, sevdiği adamın zannettiğinden çok başka bir çehresiyle yüz yüze gelmemesinde saklıdır belki de Francesca'nın asıl şansı.

Kalplerde yaşatılan, ömür boyu sürecektir, hiç bitmeyecek sanılan nice sevda, yeniden karşılaşınca eski sevgiliyle, umulmadık davranışlarıyla, bilinmedik yüzüyle torpillenip, ağır yara alan bir gemi gibi batar.

Hiçbir haz erişemez karşılıklı aşkın ulaştığı doruklara.

Her hazzın ardına takılmak soldurur fakat en sonunda aşkı da.

Elbette söner alevi zamanla, şayet ayrı düşmediyseniz...

Daima başlangıçların ateşini arzuluyorsanız derinliklerin ihtişamını keşfedemezsiniz.

İnsanoğlunun tabiatında sıkılmak vardır, yeni heyecanlar arar bünyesi.

Bir şeye odaklanamamak, devam ettirememek, sonunu getirememek ise yeterli olgunluğa erememenin belirtisidir ne çare ki.

Bizi sevdiğimiz sevsin isteriz.

Ne kadar sevildiğinizi merak ediyorsanız, aslında kolaydır anlaması.

Eğer onun hayatınızın en büyük aşkı olduğunu düşünüyorsanız, onun sizi, sizin onu sevdiğinizden daha az sevdiğine emin olabilirsiniz.

Sudaki yangın

Rengin Soysal 21.03.2009

"Denizler dalgalanmadan durulmaz" derler...

Bazen bu söze inanırsınız...

Hayatınızdaki veya ilişkilerinizdeki değilse de, ruhunuzdaki fırtınaların dindiğini zannedersiniz...

Yahut bir müddet öyle farz edersiniz...

Biraz yorgun ama yine de huzurlu ve sakin hissetmeye başlarsınız kendinizi.

Durgun bir denize ayaklarınızı sallandırmış, suyun hafif okşayışıyla dalıp gitmişken, gelip bir dalga vurur ya bacaklarınıza; sonra düzenli aralıklarla çarpmaya devam eder hani...

Ya da güneşe verip bedeninizi, gözleriniz kapalı, sere serpe uzanmışsınızdır bir kumsala. Şöyle bir açtığınızda gözlerinizi birkaç koyu renkli bulut görürsünüz. Umursamazsınız. Derken bir yağmur damlası düşer yüzünüze. Uzun fasılalarla olsa da onu başkaları takip eder.

Ne dalgalar kuvvetlidir ne yağmur şiddetlenecektir, bilirsiniz.

Ancak o asude hal kalmamıştır üzerinizde.

Bir şeyler hep kendini hatırlatır.

Öyledir işte; minicik bir kıpırdanma duygularınızdaki, hatırinıza geliveren birkaç sözcük, zihninizde aniden canlanan bazı tatsız davranışlar, içinizdeki 'üstünü örttüm' sandığınız rahatsızlıkların yaşadığını haber verir size.

Unutmaya çalıştığınız olaylar, yatıştığını düşündüğünüz öfkeniz, artık aldırmadığınızı vehmettiğiniz kırgınlıklar hâlâ yerli yerindedir.

Sadece saklanmışlardır bir süreliğine.

Küçük bir kışkırtmayla ayaklanmaya hazır, beklemektedirler.

Öfkenizi gösterememiş, kırgınlığınızı dile getirememiş, yaşadıklarınızı hazmedememişsinizdir çünkü.

Mutsuzluk kaçamamaktır...

Ne kadar uzaklaşsanız; kırılmanıza, sinirlenmenize neden olanlara, haksızlığa, anlayışsızlığa maruz bırakanlara, kendinize yakıştıramadığınız, geçmişinize ihanet edemediğiniz, birilerini her şeye rağmen üzmemek istemediğiniz için gerekli cevabı vermediyseniz, kurtulamazsınız esaretten...

Kovaladıkça yeniden dönüp gelen arılar gibi üşüşüp, vızıldaşırlar zihninizde...

Sizi üzdüyse bir sevdiğiniz, ona olan sevginiz azalmaz; fakat kırdıysa, bir daha asla eskisi gibi sevemezsiniz onu...

Çok küçük kırıklar belki kaynar zamanla, ufacık bir 'rüzgârda' bile yerleri sızlasa da...

Büyük kırıklar ise arkasında bir hasar bırakır mutlaka; ağrısını, sancısını, aradan ne kadar vakit geçse unutamazsınız... Yaşadığınız travmayı üstünüzden atamazsınız...

Kırılan siz değilseniz "kırgınlık" deyip geçersiniz... Pek de fazla önemsemezsiniz...

Nefret gibi, kin gibi şiddetli duyguların yanında kırgınlığı sanki biraz küçümsersiniz...

Halbuki en büyük ihanetlerden, en korkunç kavgalardan daha tahripkârdır etkisi...

Azar azar toplanıp, çepeçevre sarar 'damarlarınızı', hiçbir güzel duygunun geçmesine izin vermez olur...

Ummadığınız bir anda tümünden tıkanıp 'öldürür' sevginizi.

Hiç bitmeyecek sandığınız aşklar, hiç sarsılmayacakmış sandığınız arkadaşlıklar, farkına varmadan, usul usul biriken kırgınlıklarla son bulur.

Muazzam bir aşkı nihayetlendirebilecek en sinsi tehlikedir kırılmak.

Ne aldatılmak, ne ayrılmak onun gücüne erişemez.

Aldatılmalarla, ayrılıklarla ilişkiler bitse de aşk bitmez çok zaman...

Hatta affedip âşklar birbirlerini, yola devam eder, şaşırtırlar sizi...

Bir kez gönülden kırılmaya görsün ama bir sevgili, ne yapsanız yaşamaz, ne etseniz canlanmaz o sevgi.

Bazı aşklar öylesine uçsuz bucaksız, öylesine engindir ki ruhunuzdaki bütün yangınları söndüreceğine inanırsınız... "Hangi ateş dayanır" dersiniz onun azametine...

Okyanusun dibinde yatan yanardağ infilak ettiğinde anlarsınız, su da yanarmış...

Her aşk, yangınını kendi derûnunda saklarmış...

Parça parça kırıklarla, kırgınlıklarla harcanırsa enerjisi, geriye aşktan eser kalmamış meğerse...

Kırık kalpler

Rengin Soysal 28.03.2009

Kırılmanın sevmekle ilişkisi vardır...

Seviyorsanız kırılırsınız...

Sevmiyorsanız kızarsınız veya hiç umursamazsınız...

Sevdiğinizi kırmaya ise kıyamazsınız...

Ne vakit ki o sizi kırar ama ve siz kırgınlığınızı ona göstermek istemezsiniz, ancak o vakit siz de onu kırmak, canını yakmak için bir şeyler söyler, bir şeyler yaparsınız...

Kırgınlıklar da unutulur her şey gibi belki zamanla.

Kırıldıklarınızı mı yoksa kırdıklarınızı mı daha kolay unuttuğunuzda saklıdır gerçek duygularınız.

Sevginiz sürüyorsa hâlâ ve gönlünüzü aldıysa sevdiğiniz, affetmeye hazırsınızdır zaten, unuttuğunuzu sanırsınız...

Kırgınlıklar unutulmazlar hakikatte, yalnızca uykuya yatarlar...

Düşünürseniz uyandırırınız; üzülürseniz uyanırlar.

Bir ömür boyu, bir gölge gibi peşinizi bırakmıyorsa, birisini kırmış olmanın sızısı, onun sizi çok sevdiği için kırıldığını bilmenizden, yani sevildiğinizi anlamanızdandır...

Malûm, sadece sevenler kırılır.

Ve ihtimal ki siz, bir başkası tarafından asla onun sevdiği kadar seilmeyeceğinizin farkına varmışsınızdır.

Çektiğiniz acı, sevdiğinizi değil, sizi seveni kaybetmenin acısıdır...

Öğrendiğinizdendir seven bir kalbin kırılınca nasıl yandığını...

O arada çünkü, sizi kim bilir hangi sevgili yaralamıştır...

En mutlu olduğunuz anda dahi hatırlasanız, vicdanınız sızlar, burkulursunuz.

Hayatta sanki en erken kırılmayı öğrenirsiniz...

Büyük kederler çıkmadan henüz yolunuza, derin acılarla sarsılmamışken, hani neredeyse hüzne bile aşına değilken onunla tanışırsınız...

İlkönce yetişkinler kırar çocuk kalbinizi...

Kırıldıkça büyürsünüz...

*"Biz aşkla başı dönmüş iki çocuk"*ken Cahit Sıtkı Tarancı'nın dizelerindekine benzer, engel olurlarsa büyükler sevdamıza, kırılırız. *"Ayrıldılar bizi birbirimizden/ Hem de göz göre yürek parçalaya"* diyerek. *"Birer kalp bıraktılar bize kırık/ Ömrümüzce gözyaşı döktürecek"* der ağlarız.

Oysa ne başkadır, birbirini kırmadan kırılması kalplerin...

Galiba en çok o 'çocuk' yaşlara mahsustur, aynı şiddette sevmesi sevgililerin birbirilerini.

Bu yüzden tatlı bir burukluk kalır geride.

Zannettiğimiz gibi 'ömrümüzce gözyaşı döktürmez'; özlemle hatırlansa, hüznle gülümsetse de, aslında biz hep onun sayesinde aşka inanırız, aşkı ararız yaşadıkça...

Ve bundandır korkusuzca âşık olmamız...

Sevilip sevilmediğimize bile aldırmayız hatta, kendi hissettiklerimize bakarız.

İşte o cesarettir duygularımızın doludizgin koşmasına izin veren...

Öyle hızla 'koşarız' ki, içimizdeki taze kırıkların acısını fark etmeyiz estirdiğimiz rüzgâr yaramıza üfler de...

"Ve kırar göğsüne bastırırken sevdiği şeyi" ya, öyle kandırırız kendimizi, biz de 'mutsuz aşk'ımıza bahane bulur, avunuruz...

Ta ki 'kırıkların' acısı dayanılmaz, biz onların yüzünden bu aşkı taşıyamaz olana dek...

Anladığımızda çok geçir artık, bir anda yığılıp kalırız...
Onun sonrasındaysa hep korkarız...
Hem sevmekten hem de bir daha hiç sevememekten...
Görünmez bir zırtır bundan böyle büründüğümüz...
Yeniden kırılmamaya çabalarken, yüzeysel ve duygusuz görünürüz...
Oysa, "mutlu aşk" vardır dünyada, ondandır yittiğinde mutsuz olmamız...
Ezcümle, kırıldığımızı sevmeyiz, sevdiğimize kırılırız.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Saklı hazine

Rengin Soysal 31.03.2009

Bir hayatın her ânı ilgi çekici olabilir mi...
İsterse en sıradışı yaşamlardan biri olsun bahsedilen...
Şarkılar, öyküler, romanlar, filmler, bütüne değil bir kesite odaklanırlar mâlum.
Dikkate değer, farklı veya ender rastlanana tutarlar 'projektörlerini'.
Tuhaf ki o projektörlerin aydınlattığı yerde hepimiz kendimize benzer bir şeyler buluruz.
Her sıradışılığın içinde sıradan bir yan saklıdır çünkü.
En sıradan gördüğümüz şeyler de bazen çok sıradışı bir özelliği taşırlar.
An gelir, beklenmedik bir vesileyle ortaya çıkarlar.
Sanat, sıradan olandan sıradışı bir izlenim yaratmayı başardığı kadar en uçta saydığımız duyguların, olayların, yaşantıların ne denli olağan olabileceğini gösterir bize.
Hayat da böyledir işte.
Hiçbirimiz, nerede, ne zaman, ne şekilde nasıl bir sürprizle karşılaşacağımızı bilemeyiz.
Hayatın kendisi başlı başına bir sürprizdir aslında, genellikle pek düşünmeyiz üstünde.
Öylece yaşar gideriz, farkında olmadan.
Halbuki farkına varsak, hiç değilse bunun için birazcık gayret sarf etsek kim bilir ne renkler, ne manalar keşfedeceğiz yaşamımızda, görmeden yanından geçip gittiğimiz ya da yaşayıp da hissetmediğimiz.
Hayal ettiklerimize, istediklerimize kavuşmanın peşinde oyalanırken yaşadıklarımızdır gerçekte hayatımız. Şöyle bir geriye dönüp bakarsak anlarız. Onlara hakkını vermemişsek eksik yaşamışızdır asıl.
Başkalarının hayatıyla gereğinden fazla alakadar olmak, hele ki ufkumuzu dar tutmak ne büyük haksızlıktır kendimizinkine.
Hani bazı birini aklımızdan geçirir ve tam o sırada bir haber alırız ya ondan. Bazı da telefonumuz çalar ve kimin aradığını biliriz, bakmadan.
Bir fevkaladelik atfeder, bir alamete yorarız bunu çoğunlukla.
Hem öyledir hem değil...
Zira ya gönlümüzde o insanın özel bir yeri vardır ya da o kişiye dair zihnimizi kurcalayan bir şeyler.
Böyle olması önemini azaltmaz ama yine de.
Herkesin hayatında tesadüf edilebilir olması bizim için sıradan olduğuna işaret etmez.
Nihayetinde bir başkasının olağanüstü denilecek yaşam deneyimleri bile bizim için bir bilgidir öteye geçmez.

Bize değen, duygularımıza dokunan bir etki uyandırmıyorsa üstümüzde. Biz hissettiklerimizle yaşar, hissettiklerimizle hatırlar, hissettiklerimizle mutlu ya da mutsuz oluruz.

Bu yüzden anlatmamak gerekir belki de kimi şeyleri.

Onlar yalnızca bizim oldukları için güzeldir; bizde yarattıkları duygulanımlar dolayısıyla eşsizdir diğerlerinden.

Bugün benim telefonum da ummadığım bir vakitte çaldı. İşitir işitmez "o arıyor" diyerek gittim açmaya ve yanılmadım. Sesini duyduğumda şaşırmadım onun için.

Şaşırmamam ise onu şaşırttı.

Bana bu konuşmadan ömrüm oldukça unutmayacağım bir cümle kaldı.

Kafamdaki bütün karışıklıkları gideren, karar vermekte güçlük çektiğim konuda görüşümü netleştiren, birdenbire huzura eriştiren sade, kısacık bir cümle; o kadar.

Benim dışımda hiç kimseye bir şey ifade etmeyecek fakat benim için 'sadra şifa' veren bir armağan gibi cümle...

Boşa harcanmış zannederken, bir taraftan neleri doya doya yaşadığımı fark etmemi sağlayan birkaç sözcük...

İlle de arzularımız, ümitlerimiz karşılık bulsun diye ıskalıyoruz galiba hayatı.

Kendiliğinden yaşadıklarımızı hesaba katmıyoruz.

Oysa yaşayan her insanın saklı bir hazinesi var.

Ve o hazine, mükâfatı ulaşılacak hedeflerde arayanlara değil, o yolda giderken kullananlara nasip ancak.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Muhteşem Gatsby

Rengin Soysal 07.04.2009

İçimde gelgitli bir deniz gibi yükselen o şiddetli istekle nasıl baş edeceğimi bilemiyorum. Kahvemi yudumlarken, yanında bir sigara tellendirmeyi öylesine çekiyor ki canım. Düpedüz arzu bunun adı; sigarayı epeydir sevmiyorum çünkü. Bir müddet uzak durmayı başarıyorum, sonra bir an geliyor, zihnim direksiyonu kitlenmiş araç misali başka hiçbir tarafa yönelemiyor, orada takılıp kalıyor.

Beyaz bir güvercin, sanki uzaklardan bir haber getirmişçesine, ansızın balkonumun parmaklıklarına konuveriyor. Dikkatim ona kayıyor. Çağrıştırdıklarında beni çağıran bir şeyler var. O davete uyup balkona çıkıyorum. Üzerimde, günlük güneşlik havadan mülhem bir neşe... Güvercin, 'görevini tamamlamış bir edayla' uçup gidiyor.

Bana her gün bir yenisi ekleniyormuş duygusu veren apartmanların aralarındaki daracık boşlukların izin verdiği kadar denizi görmeye çalışıyorum.

O minicik mavilikler büyüyor yavaş yavaş. Şimdi iki katlı müstakil evin açık balkon kapılarının biraz ötesinde masmavi bir yaz denizi uzanıyor. Yarı aralık perdelerin loşluğunda, odayı iğde ağacının hafiften baygın kokusu doldurmuş. Penceredeki telin önünde dolaşan arının vızıltısı ile arada bir bahçedeki ağaçlardan birinden toprağa düşen bir meyvenin çıkardığı tıptırtıdan başka ses duyulmuyor.

Kulağımı tırmalayan korna sesi beni yeniden altıncı kattaki balkonuma taşıyor.

Üzerinden çok kısa süre geçtiğini sandığımız olaylar, aslında çok daha uzun bir zaman önce gerçekleşmişse yaşlandığımızı anlıyoruz. “Ne uzun zaman oldu” derken, düşündüğümüzden daha yakın vakitte yaşamışsak bazı şeyleri hâlâ genç olduğumuza kanaat getirebiliyoruz.

Dalıp gitmişken bu türden düşüncelere, aşına bir cümle, iklimi uygun görmüş olmalı ki kendini bana yeniden hatırlatıyor: “O her yazla birlikte gelen, hayat yeniden başlıyor hissine kapıldım. Sonbaharda bunun tam tersini hissedirim.”

Ben bu duyguyu yaşamadan çok önce söyletmişti F. Scott Fitzgerald bu cümleyi *The Great Gatsby* romanındaki anlatıcı Nick Carraway’e.

Yaz henüz gelmemiştii fakat ‘alâmetleri’ belirmiştii.

Fitzgerald, “zamanın ruhunu” romanlarına en iyi yansıtan yazarlardan biriydi. Bence o, ‘gençliğin ruhunu’ da yakalamıştı. O ruha ihanet etmemek için de erken ölmüştü sanki.

Kahramanı Jay Gatsby de yazarı gibi erken ölecekti. Birini çok sevdiğimizde değişiyorduk. Onun istediği insan olabilmek, kendimizden sevdiğimizize uygun bir sevgili yaratmak için uğraşıyorduk. Bunun bedeli bazen Jay Gatsby’nin canıyla ödediği kadar dramatik olabiliyordu.

Jay ile Daisy çok gençken birbirlerine âşık olmuşlar ve bir ay süren bir yakınlık yaşamışlardı. Daisy zengin bir ailenin kızıydı. Onunla aynı sınıftan olmayan Jay, sevgilisine bir mektup bırakıp savaşa gitmişti. Sevdiğinin gözünde değer kazanmak için bir ‘kahraman’ olmayı hayal ediyordu belki de. Daisy ise zengin bir gençle evlenmişti.

Yıllar içinde, Gatsby yasadışı olduğu hissettirilen yollardan zengin olmuş ve Daisy’nin Long Island’daki evinin karşı yakasına muhteşem bir malikâne yaptırmıştı. Burada Daisy de gelir umuduyla sık sık görkemli partiler veriyordu. Kendisi bu partilere katılmıyordu. Zira “partileri sevmiyordu”. Ne acıklıydı sevdiğimiz uğruna hiç sevmediğimiz şeylere katlanmamız.

Nihayet karşılaştıklarında “uzun zaman oldu” diyordu Daisy. Jay, “kasımda sekiz sene olacak” diyerek, her an ona kavuşacağı anı beklediğini vurgulayan bir karşılık veriyordu.

Tekrar bir romans başlıyordu aralarında. Daisy’nin kocası Tom’un bir kadınla ilişkisi vardı. Daisy’nin de onu Jay gibi seven bir adama ihtiyacı. Israr ediyordu Jay, Daisy’nin Tom’a artık Jay’i sevdiğini söyleyip ayrılması konusunda.

Bir gün hep beraberlerken, “beni sevdiğini söyle ona” diyordu ve Daisy, “Seni **de** sevdim” diye yanıtlıyordu. O küçük “**de**” eki ne muazzam bir anlam farkı içeriyordu bazı hallerde. Hayal kırıklığıyla yineliyordu Jay o zaman: “Beni **de** mi sevdin?”

Halbuki, “kadınlar parası olmayan erkeklerle evlenmezler” demişti Daisy, “neden gittin,” sorusuna, “neden beni beklemedin?” cevabını alınca.

Jay yanılmıştı. Hiçbir şey bırakıldığı yerde kalmaz, bırakıldığı yerden başlamazdı. Siz şartların olgunlaşmasını

beklerken, kendinizi sevdiğiniz insana hazırlarken kim bilir neleri boşa harcamış, ne yanlış işler yapmış olurdunuz. O hayatını bildiğinize yaşarken.

Olacaksa en başında olurdu zira ne varsa.

Jay, "sevdiği kadının güzelleştirdiği bu yerlerin bir parçasını yanında götürmek için, elini uzatıp bir avuç havayı umutsuzca avucunda hapsetmeye çalışacak" derecede çok sevmişti. Daisy ise yaşamına devam etmişti, onun suçunu üstlenmekte tereddüt etmediği için hayatını yitiren adamın cenazesine "bir çiçek bile göndermeden".

"Bizler böyle akıntıya karşı kürek çekerek çabalarız; ama aslında durmadan geriye, geçmişe doğru sürükleniriz" diye söylendim bir kez daha Fitzgerald'ı anarak.

The Great Gatsby filminde Daisy ile Jay'i canlandıran Mia Farrow ve Robert Redford'un masmavi gözleri ne güzeldi.

Filmi beraberce yeniden izlediğimiz, denizini gözlerinde taşıyan birine, "Böyle zor olmamıştı sigarayı bırakmak ilk seferinde" dedim telefonda, "bir şeyi ikinci kere bırakmak neredeyse imkânsızmış meğer". Sesinde kırk bir gülüşle, "benim gibi desene" diye cevapladı.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kumarbaz âşıklar

Rengin Soysal 14.04.2009

Bir kumarbaz kazanmayı istediği için mi vazgeçemez oynamaktan...

Onun bağımlılığı kaybetmeye midir yoksa...

Kaybedeceğini bilmenin yarattığı gerilime, aldığı risk nedeniyle salgıladığı adrenaline midir asıl müptelalığı.

Amacı kazanmak olsa, niye bir kez bunu başardığında, yeniden varını yoğunu ortaya koyup devam etsin alışkanlığına.

Her kumarbaz tahmin etmez mi zaten kaybetme ihtimalinin çok yüksek, kazanma ihtimalinin ise yok denecek kadar az olduğunu.

Hedefine ulaştığında gizli bir sukutu hayaldir belki de onun yaşadığı.

Elinden gelse daima öteler, erteler şansını.

Adına aşk denen kumar vardır bir de...

Ya da öyle zannedilen...

Gerçekte kumarken, aşk kılığıyla maskelenen.

Seviyorsunuzdur, seviliyorsunuzdur...

Sevdiğinizden hoşlanıyorsunuzdur...

Haz da eksik değildir beraberliğinizde...

Birdenbire riske edersiniz hepsini.

Ya durduk yerde oyunbozanlık edersiniz veya olmadık biriyle, olmadık bir 'deneme'ye girişirsiniz...

Yeter ki yasak olsun örneğin, yeter ki şartlar uygunsuz olsun, yeter ki tehlikeye atın bir şeyleri...

Ayıplandıkça zevk duyun, aşağılandıkça körüklensin tutkunuz...

Yitirme olasılığınız hiç yoksa dahi, siz hayali korkular yaratın, cümle kumarbazların 'yerinize' göz diktiğini kurun, 'elinizin' taşıdığı değerden daha fazla olduğunu vehmedip; hatta öyle abartın ki ona dair ne varsa, blöfünüze etrafınızdakilerden evvel siz inanın.

Siz olmasanız kim bilir kimlere razı olacak birini, böylelikle öyle şaşırtıp başını döndürün ki en önce size kafa tutsun; sizin uğruna her şeyi kabullenmeye hazırken başlangıçta, bütün imkânlarınızı onun için seferber eden bir 'köle' olun.

Çünkü siz âşık değil kumarbazsınız.

Ancak bir kumarbazın bağlandığı gibi bağlanırsınız.

Hiç durmadan kazandıklarınızı kaybetmeyi denersiniz.

Kazancınızın tümünü pey olarak sürersiniz.

Kazandığının kıymeti yoktur fakat kaybetmeye de gelemersiniz.

Her fırsatta zar atmayı seversiniz...

Kazandıkça doymaz ruhunuzdaki kumarbaz, aksine kaybetmek için çırpınır; ama ne zaman isterse o zaman ve kendi seçtiği oyunla.

Her yeni oyuna açgözlülükle saldırır; mağlubiyet 'oyunu kaçırmaktır' onun indinde.

Kazanma hırsı, kaybetme arzusuyla atbaşı gider.

Nihayetinde 'oyun' onu yener.

Aşk sayarak bunu, mutlu olur yenilgisinden...

Ona bedbahtlığı tattırana meftun olur.

İçindeki kazanma ihtirasını uyandırmıştır zira.

Derhal onca tecrübeden edindiği 'galibiyet' teorilerinden birini uygulamaya koyar.

Sonra nefesini tutar ve bekler.

Duyduğu heyecan, yüreğini kemiren endişe belli olmasın diye 'poker suratını' takınmayı ihmal etmeden.

Kazanmazsa perişan olur, kazanırsa eğer çok kısa sürer coşkusu ve sevinci.

Belki kendi bile farkına varmadan, özellikle yanlış bir hamle yapar muhakkak.

Ancak o vakit hissedebilir bir şeyleri.

Zaafını anlayan biri, bütün blöflerini görür, onun karşısında asla galip gelme şansı olmadığına inandırır onu ve her seferinde kazanır oyunu.

Kumarbaz ruhlu âşık artık asla bırakamaz, kurtulamaz bu iptiladan.

Her an kaybetme gerginliğiyle titremenin hazzına karşı koyamaz.

Sevildiğinde anlamayan, anladığında sıkılan, kaybetmenin peşinde koşandır o hep.

Sevilmezse öfkelenir, sevilirse bıkar...

Kazandıkça kanıksar, bir oyundan kazandığını başka bir oyuna harcar...

Hakikatte mütemadiyen bir Rus ruleti oynar...

Adeta canına mâlolacak kurşunu bekler iştiaqla.

İlahi bir dokunuş olmadan bütün aşklar böyledir biraz...

Hissettiğini aşk sanan her 'âşık' az çok kumarbaz...

18 Nisan

Rengin Soysal 18.04.2009

Birdenbire bir lale bahçesinden geçtim.

Sanki daha dün orada yoktular ya da ben fark etmemiştim...

"İstanbul'da laleler açmıştır şimdi" dedi, henüz rast gelmemiştim. Ertesi gün ansızın karşıma çıktılar.

En sevdiğim çiçekleri, en sevdiğim insan artık onları göremiyorken görmek içimi acıttı yine.

Sevdiğim çiçekleri ben onları çok sevdiğimden sevip, merak edenin varlığı kalbimi okşadı.

Bugün 18 Nisan...

Bugün senin doğum günün...

Bugün 18 Nisan...

Bugün senin ölüm günün.

Ben böyle öğrendim, hiçbir güne uğurlu veya uğursuz denemeyeceğini.

Senin doğduğun gün nasıl uğursuz sayılabilir...

Senin öldüğün gün nasıl uğurlu olabilir...

O nisan ki güzel olduğu için "en zalimi" ayların.

Lalenin, erguvanın, bereketli ve şifalı yağmurların mevsimi.

Nisan yağmuru gibi kısa sürdü senin de hayatın.

O yağmurlar kadar sağaltıcıydı varlığın; sen doğduğun aya benzerdin; öyle genç, öyle canlı ve o kadar yakışıklı, güzel.

Neşen daima dışına taşardı, hüznün hep içinde saklı...

Sen uçtun ve öğrettin kanadı kırık yaşamayı...

Gittin gideli nisanlar gelmeden gitsin, uğramadan geçsin; silinsin istiyorum.

Her nisan benim içimde yağıyor yağmurların en elemlisi.

Sen hatırlarsın, çocukken hayali bir arkadaşım vardı.

Adı seninkiyle aynıydı...

Nedense bütün uçaklarda o giderdi...

Koşup peşinden el sallardım...

Senden ayrılan hiç ben olmadım, her seferinde ben seni uğurladım.

Şimdi senin hayalin benim en yakın arkadaşım.

Kimi üst üste gelir mutlu olaylar...

Kimi birbiri ardına eklenir üzüntülü zamanlar...

Bana her sevinç, elinde kederli bir paketle uğrar oldu senden sonra.

Derler ki kendini doğrulayan kehanetler vardır...

Pygmalion, bir kadın heykeli yapmış ve öyle derinden, öyle candan bir aşkla sevmiş ki onu; heykel bir canlıya dönüşüp, karşılık vermiş sevgisine...

İnsan neyi beklerse o olurmuş sözde...

Bana göre ise önce kehanetler gerçekleşir, sonra biz onları aklımızdan geçiririz.

Biz yalnızca, zaten önceden olmuş olanı sezeriz...

Kehanet sandıklarımız, bilgimiz dışında vuku bulanlardır aslında.

O bilgi bize ulaşmadan, algılarız sadece.

Çok yıllar geçti sen buralardan gideli.

Aynada görmeye alıştığım yüzüm değişti.

Bu beklediğim bir şeydi; beni şaşırtan, içimin aynasında değişenler asıl

Hiçbir görüntü eskisi gibi yansımıyor orada.

Tanımadığım duygular, beni hırpalıyor.

Tanıdığımı inandığım nice kişi, meğerse bambaşka birileriymiş; ruhumun sihirli aynası acımasızca gösteriyor.

Bugün 18 Nisan...

Canım ne yazmak ne konuşmak istiyor...

Susmak ve içimdeki seni dinlemek; bir tek bu dilediğim...

"Öyle uzak ki yerim, uzakları aşıyor

Bütün özlediklerim benden ayrı yaşıyor" diyor şair.

Ben özlediklerimle yaşıyorum ve biliyorum ki ben de özlediklerimde yaşıyorum.

Nisan: Lalelerinin de, erguvanlarının da, yağmurlarının da ömrü kısa ay...

Her hayat ölümünü içinde saklıyor...

Ve bütün hayatlar ölümden kısa sürüyor...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hoşgeldin özgürlük

Rengin Soysal 21.04.2009

Üzerinizdeki şu ağırlık, daralan yüreğiniz, göğsünüzdeki basınç, boğazınızda şöyle rahat bir nefes almanızı zorlaştıran o sıkışma; belli ki ruhunuz 'yağmur sıkıntısı' yaşamakta.

Kasvetli bulutlar geziniyor etrafınızda.

İsterse sular seller götürsün ortalığı, sürüklesin önüne çıkan ne varsa, "yeter ki yağsın" diyorsunuz.

Yağsın ve ferahlasın, dağılsın sizi çepeçevre saran bu boğucu hava.

Birkaç damla iniyor bazen ardı ardına, umutlanıyorsunuz.

Geçen bir bulut oysa ve sıkıntıyı daha da artırmaya yarıyor yalnızca.

"Ha yağdı, ha yağacak" diye sabrediyorsunuz, geciktikçe beklediğiniz yağmur, o bunaltan baskı iyice dayanılmaz oluyor.

Onu geciktiren sizsiniz aslında.

Çünkü, sevdiğiniz birisi var; sevgili, eş, dost ya da arkadaş her kimse, onu sevmekten vazgeçmeyi istemiyorsunuz.

Kim bilir güneşli zamanlardan sonra ne bulutlu günler, ne sert rüzgârlar, kaç yağmur, kaç fırtına, kar, tipi atlattınız.

Hiçbirinde böylesine arafta kalmışlığın bezginliğini yaşamadınız.

Alındınız, gücendiniz, üzüldünüz, kızdınız belki ama hoş gördünüz, affettiniz, unuttunuz.

Zaaflarını anlayışla karşıladınız, hatalarını önemsemediniz, kırgınlıkları büyütmediniz.

Onca emek verdiğiniz, üzerine titredığınız sevginize hanel gelmesinden çekindiniz.

Baktınız ki tevazu gösterdikçe, görmezden geldikçe, en hafifinden dozu artıyor anlayışsızlıkların başka bir yol denediniz.

Açıkladınız, anlattınız, hatırlattınız.

Fayda etmedi yine de, bu sefer kaçtınız, kaçındınız, uzaklaştınız.

Sevginizin azaldığını hissettiniz; büsbütün tükenmesinden korkup, korumaya çalıştınız geriye kalanı.

Hep iyi şeyleri anımsamak için gayret sarf ettiniz.

Sizin günahınız buydu, güzel hatıralarınıza en ufak bir leke değmesine tahammül edemezsiniz.

Kaldırıp atmaktansa geçmişinize ait olanı, bütün güzelliğiyle duygularınızın müzesinde saklamak isterdiniz.

Herhalde bu yüzden duyarsız, zekâsız ya da her şeyi kaldırmaya gönüllü sanıldınız.

İncelikten uzak her davranıştan nasibinizi aldınız.

Kırgınlıklarla, öfkelerle, acılarla yüklendi, ağırlaştıkça ağırlaştı bulutlar.

‘Yağmur bombalarıyla’ delip onları, sevginizle birlikte akıp gitmelerine kıyamadınız.

Bütün kötülükler orada hapsolsun, güçlü bir burağanla savrulup, atmosferde kaybolsun umdunuz.

Ümidiniz gerçekleşmedi; üstelik yeni bulutlar eklendi, içinde ısrarla devam ettirilen, tedirginlik veren, düşüncesiz ve haksız tavırların incinmişliğini biriktirerek.

Sevginiz tamamen bittiği anda bütün bulutlar dağılacak, bu sıkıntı bitecekti biliyordunuz.

Buna rağmen adeta zorla, ondan bir şeyleri alıkoymaya çabalıyordunuz.

Sonunda öyle bir mızrak saplandı ki artık elinizden fazlası gelmezdi;

Hiddetle gürledi gök, gözünüzü kör edecek şimşekler çaktı, bir afet halini aldı yağmur, yıktı geçti engelleri,

önüne kattı sildi süpürdü acı veren duyguların her birini birer birer.

Şiddetiyle ürküten yağmur dindiğinde nasıl da ferahlamıştınız.

Sevginizden eser kalmamıştı, nicedir hissetmediğiniz kadar hafiflemiş, rahatlamıştınız.

“Hoş geldin özgürlük” dediniz gülümseyerek.

Yağan yağmura şükrettiniz.

Sevginin esareti sona ermişti.

Yağmur sıkıntısı ilelebet sürmezdi.

Bulutlar yüklendikleri ağırlığı taşıyamaz olur, bir gün mutlaka yere inerdi.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başka bir mevsim

Rengin Soysal 25.04.2009

Bahar ortasında birdenbire sonbahar oldu mevsim.

Renkleri, külrengi bulutlara karıştı erguvanların, sanki onlar da şaşırdılar.

Yine de yakıştılar birbirlerine.

Alışkanlık dışı şeylerde de bir armoni vardı bazen, hiç uyuşmayacağını sandığımız tatlar, kokular, sesler, insanlar biraraya gelip ahenk sağlardı.

Mor salkımlar, hazan çehresi takınmış gökyüzünü yadırgamış görünmüyordu.

Üstelik, üstlerine düşen farklı ışıyla havanın, başka bir güzelliğe bürünmüşlerdi.

Düzenini hiç aksatmayan mevsimler dahi rutininin dışına çıkıyor gibiydi zaman zaman; aynı sezonun içinde birkaç ayrı iklim yaşıyorlardı bize.

Takvimi unutsak belki yanıltırdık bile.

Çiçeklere bakıp ilkbahar, denize dönüp kış, meyveleri tadıp yaz, uzun ve kasvetli yağmurlarda ıslanıp güz sanırdık, öylesine iç içe geçerdi arada sırada mevsimler.

İçimizdeki mevsimlerse zaten böyleydi

Ve hiçbir duygumuz tek başına saf ve pür değildi.

Renkli bir çileden iplik çeker gibi tek tek ayıramazdık onları diğerlerinden.

Karışık dokunmuş kumaşa benzerlerdi.

Birinin tonu ötekini gölgeler, biri öbürünün izini taşır, bütünü oluştururken kişiliklerinden taviz verir, yeni ve değişik bir ortak renk yaratırlardı beraberliklerinden.

Aşk sevgiden, nefretten, şefkatten, kıskançlıktan, tutkudan, şiddetten, yumuşaklıktan, yaralamaktan ve korumaktan azade olmazdı misal...

İhtiras tek başına ihtiras...

Hasret yalnızca hasret...

Öfke sadece öfkeden ibaret sayılmazdı.

Ne var ki nadiren de olsa, bir duygumuz çıplak bir elektrik teli gibi hiçbir şey 'giyinmeden' gezinirdi içimizde.

Ne zaman ona değsek, çarpılırdık.

İçimizde türlü türlü iklim olduğunca, başka başka coğrafyalar da bulunurdu.

Hepimizin ruhunda bir 'çöl' uzanırdı.

Her birimizde farklı farklı.

Doğuştan mı bizimle gelirdi, çocukluğumuzda mı edinirdik, bilemezdik.

Bütün bereketli yağmurları oraya yağdırsanız, tüm denizlerinizin suyunu taşısanız, susuzluğu geçmezdi.

Ne kadar sevilsek yetmezdi kimimize...

Ne çok sevişsek doymazdık bazımız...

Her yanımızı sarsa dostlar, sevgiyle kucaklansak hep, dinmezdi yalnızlığımız...

En zirveye çıksak kâfi gelmezdi beğenilme arzumıza...

Neyi başarsak yatışmazdı galip gelme ihtiyacımız...

Herkesin çölünün adı kendine özeldi; kapladığı alan değişirdi kişiden kişiye...

Bu yüzdendi bu denli benzeşirken, apayrı insanlar olmamız.

Çöllerimiz aynıysa anlardık yekdiğerimizi ama anlaşılamazdık.

Neye susuzsak, o susuzluğu giderecek yağmurları getireni arardık.

Belki de biz, en az sevdiklerimizi tanırdık.

Duygularımız karışmasa içine, karşımızdakileri daha iyi algıladık.

Hoşlanmamız, hoşlanmamamız, inançlarımız, önyargılarımız, sevgimiz, sevmememiz sekte vururdu dosdoğru anlamlandırmaya onların davranışlarını, huylarını, eksilerini, artılarını.

Sonradan hayal kırıklığına uğramamız ya da hiç beklenmedik bir sürpriz sayıp utanmamız bundandı.

Tuhaflik kendi kendimizi bile kimi duyguları yaşamadan tanımamaktaydı.

Biz düşüncelerimize inanırdık.

Bir duyguyla sarsılıp düşüncelerimize söz geçiremeyince, afallardık.

Ya teslim olurduk birinden birine ya da ikisi arasında bir mücadele başlatırdık.

Birisi yahut bir olay önceden bilmediğimiz bir hissi uyandırırđı.

Yeni duyguları tanıdıkça, biz bizimle tanışırđık.

Her insan kendini severdi neticede...

Bunun için hayatta en zor olan kendini anlamaktı...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tango ve hayat dersleri

Rengin Soysal 28.04.2009

Ayşegöl'ün tango dersleri şahanedir.

Coşkusunu, tutkusunu, enerjisini öğrencilerine de geçirir.

Tangoya adım attığınızda ve tangonun henüz ilk adımlarında bir sorgulama da başlar beraberinde.

Dans ederken, onun dışında her şeyi unuttuğunuz ancak 'dünyadan kopmadığınız', inadına 'hayatın gerçeklerine' yaklaştığınız bir tılsımı vardır bu dansın.

Hiç sıkılmazsınız ama 'eğlenceden' ziyade 'düşünceye' yakındır.

Farkı, bizi hep alıştığımız gibi düşüncelerimizin eyleme yönlendirmesinde değil, eylemlerimizin düşünceye sevk etmesindedir biraz da.

Kadının her daim 'anne', erkeğin her 'çocuk' olduğu yanılsamasını ortadan kaldırır ilkönce.

Böylece, "kadın erkeği 'idare' etmelidir" safsatası da son bulur zihinlerimizde.

Anlarsınız ki ilişkinin sorumluluğunu erkek almalı, 'dansı' o yönetmelidir.

Bunun içinse erkek kadını anlamalı, kadın erkeği hissetmelidir.

Dikkatleri her an birbirlerinin üzerinde olmalıdır.

Erkek kadını davet edecektir, kadın bu çağrıya karşılık verecektir.

Kadını tanımayan erkeklerle birlikteliklerin sürmesi bu yüzden imkânsızdır.

Ya hoşlanmadığı önerileri reddedecektir kadın ya da 'tembel' bir adamın bütün 'yönetimi' ona bırakıp 'idare edilmeyi' beklemesinden yorulacaktır.

Her iki durumda da 'dans' sona erecektir veya herkesin bildiğini okuduğu, uyumsuz ve birbirinden kopuk figürlerle sürüklenecektir.

İhtiras, meydan okuma, uyuşma, kıskançlık, gurur ve boyun eğmede yatar bu 'dans'ın sırrı.

Ne var ki insan yalnızca istediği şeye boyun eğer, onu kabul eder.

Sonsuz denecek ölçüde figür vardır sergilenecek, bu bakımdan özgürsünüzdür fakat lakayt kalmaya asla gelemes.

Hiç kimse ömründe tek bir kişiyle dans etmek mecburiyetinde bırakılamaz elbette.

Önemli olan bir dans süresince o dansın hakkını vermektedir.

Çoğu erkeğin yanılgısı yahut egoizmi tam da buradadır işte.

Bir 'partneri' hatta bazen birden fazlasını daima kendilerine bağlı tutarlarken ve onların başkalarıyla 'dansına' izin vermezken, en azından bunu hoş görmezken, sayısız kadınla dans etmelerinin 'erdemine' inandırmayı umarlar.

Albert Camus, *Sisifos Söyleni*'nin bir bölümünde Don Juan'a güzellemler yaparken "kimileri yaşamak için yaratılmıştır, kimileri de sevmek için" derken neredeyse ikna eder sizi buna. Ona göre, "Don Juan'ın eylemlerinde niceliksel bir töre vardır. Azizler ise nitelik peşinde koşarlar".

Nicelik niteliğe galebe çalmalı mıdır sahiden diye bir an için de olsa düşündürmeyi başarır bile... "Don Juan

kadınların 'koleksiyonunu' yapmaz. Niceliklerini tüketir, onlarla birlikte de yaşam şanslarını" der. Don Juan hayali bir karakterdir oysa. "Büyük bir aşkın etkisiyle her türlü kişisel yaşama sırt çevirenler belki de zenginleşirler ama aşklarının seçtiği kişileri hiç kuşkusuz yoksullaştırırlar" diyen Camus ise çapkınlıkları ve bunları mazur göstermek için sıraladığı olur olmaz ve tutarsız gerekçeleriyle karısı Francine'in intihara kalkışmasına neden olacaktır.

Gerçekten de onun söylediği gibi Don Juan kadınları 'hep aynı tutkuyla' mı sever, her birine tüm benliğiyle mi bağlanır? "Doğuştan sahip olduğu bu 'yeteneği'ni sürekli kullanmak zorunda" mıdır?

Camus de böyleyse eğer, niye bir 'eş' seçmiştir kendisine? Niçin her seferinde aynı tutkuyla yeni bir dansa başlıyorsa, daimi bir partnerin 'garantis'i'nden de vazgeçememiştir?

Camus'nün sezemediği, kadınların erkeklere nazaran daha da kolay bıktığıdır hakikatte; heyecana, romantizme, arzuya daha fazla gönüllü olduğudur.

Esas onlardır, bir aşkı doya doya yaşadktan sonra, aynı güçte bir diğerine de kapısını açabilecek olan. Ve kadınlar 'garantici' değildir çoğunlukla, aşkı da yalnızlığı da cesaretle göze alırlar.

Bir kadın sadece yaşananın layığına olmasını ister.

O beklentidir uzatan kimi beraberlikleri.

Ahmet Altan, pazar günü o dokunaklı yazısında Alexandra Kollontai'dan da bahsetmişti. Yıllar önce, bizim sohbetlerimizde de onun adı sıkça geçerdi. Sanırdık ki artık çok şey değişmişti. Kollontai yadırganmazdı bizim 'kabile'mizde. Kadın, erkek hepimiz, olsa olsa şakayla karışık bir sevecenlikle, Lenin'in onun tek bir erkekle 'yetinmesini' öğütleyen sözlerini tekrarlardık.

Yetinmek değil sevmek önemliydi çünkü.

Bir kadının bir erkeği severken, kendi duygularına ihanet edip bir başkasıyla olmaması değerliydi.

Bir gece evvel liseli arkadaşlarımızla beraberdik. Böyle zamanlarda hep o çocuk günlerimize dönerdik lakin neşemize karışan hüznü de ne kadar gayret etsek gizleyemedik galiba.

Biliyorum ki, içimizden birbirimiz için iyi şeyler diledik.

Elimizde değildi, biz değişiyorduk, bir şeyler değişiyordu.

Birlikte geçecek günlerimizin kıymetini bilmek gerekiyordu.

Tango ise hayatın danstaki yansımasıydı.

Ve bir erkek bir kadına tangoda da hayatta davrandığı gibi davranıyordu.

Leonard Cohen

Rengin Soysal 02.05.2009

Sanki sadece, yolcularını sonunda turkuvaz bir denizin kıyısına bırakmak üzere uzanan otoban...

O otobanda kayar gibi yol alan konforlu arabanın huzurlu serinliği...

Leonard Cohen'in CD alardan yükselen şarkısına eşlik eden o derin, usuldan ama yine de kuvvetle kavrayan güzel sesle büyülenmek: *I'm your man*.

Enfes bir Ege akşamında piyanonun tuşlarında gezinen biçimli eller...

O sesle, o ellerle ve o adımlarla, bir anda aynı dansın içinde kaybolup gitmek sonra...

Dance me to the end of love...

Danset benimle aşkın sonuna dek...

Zamanı orada durdurmak ve farklı zamanları iç içe yaşamak...

True love leaves no traces...

Ain't no cure for love...

Hangisi önceydi, hangisi daha sonra bilememek...

A thousand kisses deep

There for you...

Unutulmuş sanılan ama hiç unutulmayan bir başka dönemi, *Suzanne*, *So Long Marianne* veya *Famous Blue Raincoat*'u da anımsamak...

Mutlu ya da hüzünlü, gergin yahut keyifli, kâh sakın kâh heyecanlı, belki üzgün belki sevinçli fakat muhakkak hayatımdan memnun olduğum vakitlere dair her hatıra, bir müzikle birlikte kaydedilmiş hafızama.

O kayıtlarda Leonard Cohen'in ne çok izi var...

Haksızlık etmeyeyim, engin bir okyanustaki takımadalar misali biraz da belli birkaç devrede öbeklenmiş, yoğunluk kazanmış onun şarkıları.

Acının bir müziği yok ama...

Acılar hep sessiz...

Büyük bir acı geldiğinde müzik susmuş, çekip gitmiş hayatımdan...

Zaten o meşum zamanlar salt acıdan ibaret; hiçbir kayıt yok, yalnızca kocaman, kapkara bir boşluk...

Acılar sükûnet bulduğunda, nekahet devri sona erdiğinde müzik yeniden yavaşça sokulmuş yaşamıma, diğer şeylerle birlikte...

Ve ben hayatıma müziği getiren kim varsa, ne varsa onları daima çok sevmişim.

Şimdi, "körfezdeki dalgın suya" baktığımda mutlaka bir müzik ses veriyor o "rüya"ya.

Cohen'in şarkılarıysa aslında tuhaf bir büyü taşıyor...

Bir anısı yoksa bile bunu kendi yaratıyor...

Her biri başlıbaşına hatıra oluyor; daha ilk duyduğunuzda, ya içinizde var olup da keşfetmediğiniz bir yanınıza ya yaşayıp da üstünü örttüğünüz bir duyguya, veya ruhunuzda gizlenip, ortaya çıkmak için sihirli bir temas bekleyen, bilmediğiniz bir şeye dokunuyor.

Leonard Cohen'in yazdıkları, şiirleri, şarkıları hep alakadar etti, hep etkiledi beni...

Neydi onlardaki cazibenin sırrı...

Müziğinin, sözlerinin ötesinde, asıl sesindeki o 'hava'...

Duygusal, alaycı, acımasız, mistik, dünyevi, gerçekçi, zeki ne söylerse söylesin, asla gereksiz 'samimiyete' prim vermeyen bir mesafeyi koruması mı...

Uzak bir diyardan aksedercesine kulaklarımıza dolan o sesin bizatihi 'uzaklığı' mı...

Yaranmaya çalışmayan, yakınlaşmayan ve yaklaştırmayan soyluluğu mu...

Süse püse ihtiyaç duymayan bir güven, vakur bir umursamazlık mı...

Hayatın anlamını ararken, aynı zamanda bu arayışla dalga geçebilmek mi...

Çekingenliğinden utanmamak, saldırganlığını soğukkanlılıkla kontrol altına alabilmek mi...

Her ne ise veya değilse sebebi, kabulüm...

Bazı kitapları okumamışsanız, bazı şiirleri bilmiyorsanız, bazı filmleri görmemişseniz, bazı müzikleri dinlememişseniz farkına varmadığınız bir eksikliği yaşarsınız ve ancak onları okuduğunuzda, öğrendiğinizde, gördüğünüzde, dinlediğinizde bunu anlarsınız ya, işte bana öyle gelir Cohen'e herhangi bir şarkısıyla dahi aşına olmamak.

Dilediğimiz, umutlandığımız ve çoktandır umudumuzu yitirip, vazgeçtiğimiz bir hülyaydı onu İstanbul'da dinlemek...

İKSV, bırakın bütün geçmiş 'külliyyatını' bir yana, bir tek Cohen'i İstanbul'da dinleme şansını yaratmakla hak ediyor bence müteşekkir olmamızı...

Leonard Cohen'in İstanbul'da konser vermesi bir rüyanın gerçek olması demek...

Ve belki başka rüyalarımızın da gerçekleşmesinden ümidimizi kesmememiz gerektiğine işaret...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yalnız mı, tek başına mı...

Rengin Soysal 05.05.2009

Tek başına yaşamak yalnızlık değildir ki; ah keşke bilmeyenlere bir anlatabilseydim bunu.

Yalnız ve tek başına da olabilir insan, o başka...

Seviyorsunuzdur, sevilyorsunuzdur; sevdikleriniz ve sevenleriniz vardır; ne zaman ihtiyaç hissetseniz arayabildiğiniz, sizi arayan dostlarınız; birlikte gezip tozduğunuz, meraklarınızı, zevklerinizi paylaştığınız arkadaşlarınız...

Evinizde tek başına yaşıyorsunuz diye, siz yalnız mı sayılırsınız?

Ya tam aksiyse...

Ya birisiyle, birileriyle aynı çatı altında olduğunuza bakıp da kendinizi kandırıyorsanız bazen de, yalnız olmadığınızı sanarak...

Yalnız kalmaktan belki korkar insan ama nedendir tek başına olmaktan bu kadar korkmak?

Tek başınayken yalnız hissetmektir aslında gerçek yalnızlık...

Bunun farkındasınız da yoksa ondan mı hiç yalnız duramıyorsunuz?

İçinizdeki yalnızlığa dayanamadığınızdan mı yanı başınızda hep başkalarını görmek istiyorsunuz?

Soruyor musunuz kendinize, yalnızlık mı sizi mutsuz eden, mutsuz olduğunuzda mı yalnızlık hissediyorsunuz?

Tek başına yaşamayı alıştığı için sevmez insan, sevdiği için alışır...

Seçimini en baştan bu yönde yapmasının sebebi, o hayatın sağlayacağı huzurdan, getireceği konfordan, vereceği özgürlük duygusundan vazgeçemeyişindendir.

Bunu inzivayla karıştırmak ne büyük yanılgıdır ve de...

Büyük şehirlerde, evinizde tek başına yaşamanın tadı bambaşkadır.

Ne zaman isteseniz şehrin cümbüşüne katılırsınız...

Esasen dışarıdaki cıvıltıya yakın bir yerlerde yerleşmekten hoşlanırsınız...

Yaşamın hızlı temposundan, kalabalıkların gürültüsünden, çalışma hayatının gerekli kıldığı ilişkileri sürdürmekten yorulduğunuzda evinizin sükûnetine sığınırırsınız.

O evde sizden başka kimsenin bulunmayışı demek, her dilediğinizi her zaman gönlünüzce yapabilmek, daha önemlisi yapmak istemediğiniz hiçbir şeyi yapmamak demektir.

Ne rahatsız olursunuz ne de bir başkasına rahatsızlık veriyorum duygusuyla huzursuz....

Konuşmak istemediğinizde, yanınızdakini suskunluğunuzla üzme veya sizin için telaş ettirmek endişesinden azade olursunuz mesela...

Buna benzeyen yahut benzemeyen pek çok şey sayabilirsiniz kendi meşrebinizce...

Elbette bütün bunların bir bedeli de vardır...

Her şeyi tek başınıza halletmeniz, çıkan tüm sorunlarla yalnızca sizin ilgilenmeniz, birçok işe aynı anda yetişmeniz icap eder.

Böyleyken, sırf yalnız yaşıyorsunuz diyerek, akıllarına estiği anda kapınızı çalacaklarına, nasılsa ev daima müsaittir zannıyla olur olmaz her zaman birilerine yer bulacaklarına, bağımlı olduğunuz kişiler yok düşüncesiyle türlü angaryaya sizin koşmanızı umanlara şaşırsınız.

Çünkü siz zaten tam da bunlardan kaçınmak gayesiyle tercih etmişsinizdir bu yaşam tarzını.

Kendinizle baş başa kalabilecek zamanlarınızın ve imkânlarınızın olması zenginleştirir sizi.

Uğraşlarınıza, meraklarınıza daha verimli vakitler ayırabilirsiniz.

Kendinizi dinlemeyi, tanımayı ve böylece başkalarını da anlamayı öğrenirsiniz.

Olanı biteni, yaptıklarınızı yapacaklarınızı dış etkilere uzak, enine boyuna değerlendirebilirsiniz.

Mutluyken, sevdiğiniz ve sevgisinden emin olduğunuz biri varken, tek başınayken bile yalnızlık hissetmezsiniz.

Yanınızda yokken çok özlersiniz onu fakat hakiki bir yalnızlık duygusu değildir bu.

Sevdiğinizden ayrıldıysanız lakin, ailenizin ve arkadaşlarınızın sevgisiyle sınıksız sarılmış olsanız da, dost

kalabalıklarla çevrelenmiş bulunsanız da yalnızlıkların en koyusunda, en ağırında, en derininde yaşadığınızı sanırsınız.

Hatta ayrılık yokken, bazı zaman sevdiğinizin sizi anlamadığına inandığınızda bile bu hisse kapılırsınız.

“Her insan özünde yalnızdır”, hepimiz biliriz ve dile getiririz bunu ya, o yalnızlık bizi biz yapan şeydir zannımca.

Bizi diğerlerinden ayıran biricikliğimizdir.

Hepimiz her duyguyu aynı anda aynı kuvvette hissetsek, hayata birlikte gelip birlikte gitsek, düşüncelerimiz, hayallerimiz, yeteneklerimiz bir olsa neye benzerdi dünya...

Yalnız olmamayı, sevdiklerinizin, her daim içinizden geçenleri anlaması, onlar tarafından eksiksiz anlaşılmak diye yorumluyorsanız, samimiyetle bir düşünün, sahiden bunu arzular mıydınız...

Yalnızız çünkü her birimiz tek başına bir dünyayız...

Yalnızız çünkü insanız...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sigara, takım tutmak, aşk ve sıkılmak...

Rengin Soysal 12.05.2009

Bir yazının ilk cümlesine benzerler.

O cümleyi bir kere yazdıysan ille de devam etmek, bitirmek istemene.

İlk cümle sana aittir ama arkası senin istediğin yönde gitmez; yola çıkarsın ve kendini hiç planlamadığın bir yerde bulursun çoğunlukla.

Başlangıçlar senin elinde olsa da serencamı nasıl olacak önceden pek kestiremezsin.

Bir de bakarsın ki kendi iradenle başlattığın şeye esir düşmüşsün.

Sigaraya da böyle başlamışsındır, bir takımı tutmaya da...

Büyük olasılıkla tutkuyla bağlandığın aşkının da farkı yoktur bunlardan...

Bir hoşlanmayı bir sevdaya çevirmeyi sen arzu etmiş, sen ‘başarmış’sındır, sonunda ‘başarı’nın kölesi olacağını hesaba katmadan.

Çocuk yaşta ya sevdiğin birinin etkisiyle ya tam aksine seni zorlayanların inadına ya da bir takımın taraftarı olmanın gerekliliğine inanarak veya sadece renklerini sevdiğin için karar vermişsindir buna. Sonra da bir ömür

boyu onun yüzünden üzölmüş, sevinmiş, kavga etmişsindir.

Tuhaf hatta komik gelmiyor mu bu size...

Gelmiyor da bana mı kızılıyorsunuz bunu söylediğim için...

Kızarsanız kızın, bana ne, ben de düşündüğümü söylemezsem sıkılıyorum.

Bilmediğimi sanmayın, sosyolojik, psikolojik sürüyle gerekçe sayarsınız şimdi siz, düşünürlerden alıntılar yaparak açıklamalar yaparsınız. Peşin cevap vereyim: Elbette öyle. Yoksa ne diye milyonlarca insan peşine takılsın, bir endüstri haline gelsin, bir zamanlar denildiği gibi bir ülkeyi yönetmek için dahi kullanılsın ki...

Yine de ısrarlıyım. Eğlenceli bir oyundur futbol, onu seyrederken, taraf tutmazsanız aynı tadı almazsınız. Ancak oyun bitince, hadi galip geldiyse takımınız bir hoşluk çıkarın sevinin de, yenildiyse üzölüp kahretmek pek mi anlamlı sizce? Hele bir de sinirlenmek, saatlerce konuşmak üstüne ve kötü de oynamış olsalar laf söyletmemek tuttuğunuz takıma, bu konuda şakaya gelememek sahiden gülünç gözökmüyor mu gözünüze?

Peki, öksüre öksüre, boğazınız yana yana başladığınız sigaraya ne demeli?

Daha ilk nefeste çok keyif almış da ondan mı devam etmişsiniz sanki...

İçmek için kendinizi zorladınız, zamanla alıştınız, sonunda öylesine bağımlı oldunuz ki vazgeçemiyorsunuz.

Bir deneyin; başlangıçta bir sigara 'tüttürebilmek' için çektiğiniz zorluktan daha fazlasını yaşayacaksınız muhtemel ki bırakmaya çalışırken.

Şimdilik bunu istemiyorsanız, 'sevginiz sürüyorsa', beraberliğinizden zevk alıyorsanız hâlâ, henüz size bir zararı dokunmadıysa bu da manasız gelecek size biliyorum fakat karar verip de son sigaranızı tellendirmenizin üzerinden belirli bir süre geçince hiç de 'onsuz olunmayacak' bir şey değilmiş, anlayacaksınız.

Ne keyfiniz kaçacak ne onu arayacaksınız, tersine, ağzınızın tadı artacak.

Çoğu kez böyledir, aşklarımız bile.

Birini görür, hoşlanırsınız. Onun hoşumuza gidecek yanlarını özellikle ararsınız. Bulduklarımızı abartır, bulamadıklarımızı hoş görürüz. Aşkı biz başlatırız aslında; hayallerimizle, bazen kendimizi aldatarak bazen küçük şeylere büyük anlamlar atfederek biz besleyip, büyütürüz. Sonra o aşka esir olur, onun için yanarsınız.

Aşk olmasa, belki sigara, belki futbol olmasa "hayatın zevki olmaz" mı diyorsunuz?

Haklısınız, bunlardan haz duyuyorsunuz da peki, hiç sıkılmıyor musunuz?

Ben sıkılıyorum mesela...

Sıkıldığını söylemeyip de bin bir mazeret uyduranlardan sıkılıyorum bilhassa.

Çıkıp konuşuyorlar koca koca adamlar/ kadınlar, "efendim, aradığımı bulsaydım neden ayrılalım ki; çok saygım var ama biz anlaşımadık; hayata aynı pencereden bakmadığımızı fark ettim" diyerek bahanelerini sıralıyorlar.

On yıl, on beş yıl, yirmi yıl, yirmi beş yıl hatta otuz yıl sonra anlıyorlar aradıklarını bulamadıklarını, anlaşımadıklarını, hayata 'aynı pencereden' bakmadıklarını.

Hayır, etrafa karşı böyle konuşmanın bir mahsuru yok, onlar nasılsa inanmıyorlar da, asıl ayrıldıkları kadına/adama ayıp ediyorlar.

"Sıkıldım" deyin yahu, emin olun daha az kırıcı olur.

İnsan sıkılır çünkü, bu normaldir.

Olur a zaten karşınızdaki de sıkılmıştır, onca zamandan sonra sıkılmanın doğal olduğunu kabullenmiştir yalnızca.

Kalkıp "sen benim aradığım insan değilmişsin" diyene kadar, yaptığınızı rasyonalize etmeye uğraşana kadar, "sıkıldım" diyecek kadar dürüst olun, herkes anlar.

Kibarlıklarından, daha genç birine rastlamadan neden sıkılmadığınızı da sormazlar merak etmeyin...

Sıkılınca da üzülmeyin; sıkıldığınız şeyler ne kadar çoğalırsa, sevdiğiniz şeyler o kadar kıymetlenir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Melezlik

Rengin Soysal 19.05.2009

"Ben" demeyi lanetleyip, 'biz' olmayı yüceltmek ve bu yargının doğruluğundan hiç şüpheye düşmemek niye...

Kendi aklınızı, fikrinizi, vicdanınızı kullanmaktansa, bu sorumluluklarınızı aidiyet hissettiğiniz zümreye devretmenin kolaylığı mı...

Size empoze edilen görüşleri bir an olsun sorgulama gereği hissetmeden benimsemenin kestirmeden bir 'kimlik' sağlaması mı...

Bunun için ne zekâyâ, ne bilgiye, ne araştırmaya, ne çabaya ne de bir vicdan muhasebesine gerek olmaması mı... Ait yahut dahil olduğunuz cinsiyet, ırk, millet, sınıf, toplum, cemaat, grup ne düşünse, ne dese, ne yapsa hep haklı, onlara eleştiri getiren kim varsa 'hain'dir bu durumda nasılsa...

'Biz' olmak birleştirmiyor insanları, bölüyor aslında.

İçinizde taşıdığınız onca farklı renkten yalnızca biriyle tanımlıyorsunuz kendinizi bunun uğruna; düşüncelerinizi sınırılıyorsunuz, tek boyutlu bakıyorsunuz her şeye, objektifliğinizi tamamen kaybediyorsunuz.

O kadar alışıyorsunuz ki neredeyse bütün dünyanızı “biz” ve “karşıtlarımız” diye ayırmaya ve sınıflandırmaya, algınız köreliyor zamanla; nüansları ayırt edemiyorsunuz.

Bir öneriyi, hatta sonuçları ‘siz’in lehinize olabilecek en küçük tenkidi dahi kaldıramayıp, saldırganlaşıyorsunuz.

Mukayese sözcüğü yer almıyor lüğatinizde.

Daha da acıklısı, ortak bir ‘düşman’ bellemeden “biz” olmayı da beceremiyorsunuz zaten.

Öyle gözünüz kararıyor ki ‘düşmanlaştırdığınıza’ nefretinizden, ‘şeytanla’ işbirliğine girmeyi mubah sayıyorsunuz. Doğrusunu isterseniz, galiba bir derdiniz de yok şeytanlarla.

Herkesi dışlayıp, “biz birbirimize yetiyoruz” diyen, peşin mutlu görünseler de kendi içlerine kapalı kalmaktan evlilikleri ‘çürüyen’ karı-kocalara benziyorsunuz biraz. Dışa açılmayan, hava almayan, tazelenmeyen, yenilenmeyen, değişmeyen her canlı, her insan, her toplum çürümeye mahkûmdur çünkü sonunda.

“Ben” olarak birbirinden değişik nice kişiyle, kesimle, ilginizi çeken şeyle ünsiyet kurabilecekken, “biz” olmayı seçerseniz kısıtlanırsınız.

Bir sorun kendinize; anne ve babanız ayrı milletlerden olsa, yani bir melez olsanız, o iki ülke arasında savaş çıksa ve de, birinden birine düşman mı olurdunuz diye.

Bazı şeylerin ne denli anlamsız olduğunu kavrayabilmek için her konuda ‘melez’liğe ihtiyacımız var bence.

Kadın erkek meselelerinde bile...

Laikliği savunanların, demokratlara düşman kesilmesindeki garabeti anlamanın yolu biraz da buradan geçiyordur belki de...

Bir demokratın laik olmaması mümkün müdür mesela, var mıdır böyle bir ihtimal...

Ya da, şartları tümüyle göz ardı edip, Mardin Valisi “kız çocukları için kız okulları açılabilir” dediğinde ayağa kalkmanın ‘ilericikle’ bir alakası olabilir mi...

En sıkı ‘cumhuriyetçiler’ büyük çoğunlukla kız okullarından yetişmiş kadınlar arasından çıkmamış mı, örneklerine bakarsak...

Cumhuriyet mitinglerine katılanlar, en çok ‘Batılı’ olmayı, ‘Batı tarzı’ yaşamayı, ‘çağdaş’lığı istediklerini dile getirenlerse eğer, niçin Batı çizgisinden kopmayı hedefleyenlerle birlikte oluşturuyorlar ‘saflarını’.

“Ben” demekten çekinmeyin bence.

“Biz” olmaktan, “biz” olmanın sizin soru sorma ve tek başınıza karar verme hürriyetinizi engellemesinden daha çok korkun.

Sorular sorun ve içinizdeki melezle tanışın bir an önce.

Melezlik zenginliktir...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

‘Beşiktaşlı’ olmak

Rengin Soysal 23.05.2009

Onlar “ büyükler”...

Birbirine rakip  büyük takım...

Yine de Beşiktaş, Fenerbahçe ile Galatasaray’ın “ezeli rekabet”inin daima biraz dışında.

Onunla tekiler arasında, asla diğerk ikisinin karşılıklı yaşadığı şiddette bir gerilim ve çatışma söz konusu olmuyor.

Galatasaraylılar da Fenerbaheliler de bu rekabette her zaman Beşiktaş’ı yeğ tutuyorlar öbürüne.

Gerçi Beşiktaş ve Galatasaray taraftarları hep daha yakınlar nedense, onlar için asıl büyük ‘düşman’ Fenerbahçe.

Buna rağmen, ülkeyi tümüyle bir kutuplaşmaya iten, adeta tam ortadan ikiye ayıran bölünmelerde kendimce bir kavram bulmuştum ‘Beşiktaşlılık’ diye. Bu zıtlaşmaya dahil olmayanlar, olaylara ve gelişmelere hakkaniyet ve sağduyu çerçevesinden yaklaşabilenler, daha serinkanlı değerdendirmeler yapabilenler anlamında.

Bu bakımdan ‘Beşiktaşlı’ olmak olumlu bir şeydi zannımca, ta ki kamplaşmaların göbeğinde yer almayanların, yani ‘Beşiktaşlılar’ın da olup bitenlere yalnızca ‘siyah ve beyaz’ olarak baktıklarını fark edene kadar.

Oysa hepsinin haricinde kalanlar vardı; aynı ‘renkleri’ yansıttıklarından, aynı ‘renkleri’ sevdiklerinden, aynı ‘renkleri’ taşıdıklarından değil, apayrı renklere sahip rengârenk insanlar olduklarından bir grup oluşturuyorlardı.

İşte ben o gruptan hissediyordum kendimi.

Sanıyorum, onların pek çoğı gibi bir ‘partim’ yoktu benim de.

Epeyce uzun sayılabilecek bir süre ‘gazetem’ de olmamıştı.

Taraf’ın çıkmasına bu yüzden çok sevinmiştim. Orada yazmamla alakası yoktu bunun, bir okur olarak gazetemi bulmuştum.

Böyle bir gazetenin yayımlanması, zaman içinde bir 'partim' olması ihtimalini ve ümidini de yaratıyordu bende.

Bir yandan da takımlar arasındaki yarışın, taraftarlar açısından ne zaman sportmence bir rekabet olmaktan çıkıp husumete, adeta vahşi, kanlı ve kirli bir savaşa dönüştüğünü merak ediyordum.

Acaba hiç araştıran olmuş muydu? Ülkeyi bütün renklerinden arındırıp yalnızca tek boyutlu iki topluluğa indirgemek isteyen, Alevi-Sünni, sağcı-solcu, Türk-Kürt, laik-şeriatçı ayrımlarının başlamasıyla bir bağlantısı kurulabilir miydi? O alevlenmelerin kıvılcımları her 'sahaya' başka biçimde düşüyordu belki de...

Mesela çok yakındığımız 'hukuksuzluk' hem neden hem sonuç sayılamaz mıydı bir ölçüde... Bazı hukukçuların mesleklerine yakışır davranmaması, devletin gerekli düzenlemeleri yapmaması, önlemleri almaması, bütçeden yeterli pay ayırmaması ve bunların neticesinde hukuk yoluyla adaletin sağlanamamasının yahut gecikmesinin, bugünkü hukuk ve yasadışı uygulamalar ile bunu uygulayanların toplumun bazı kesimlerince 'sempatik' bulunmasında payı hiç yok muydu?

'Takım' tutmadan sorular sormak, gerçeğe ulaşmakta daha yararlı sonuçlar verebilirdi, kim bilir...

Türkan Saylan'ın cenazesine gidenler ve gitmeyenler karşılıklı suçlamalar savururken, ikisine de aldırmadan durup şöyle bir düşünmeliydi; o cenazeye katılanların hepsi, Türkan Hanım'a, onun bilimsel ve toplumsal alanlardaki çalışmalarına, sevgilerinden, saygılarından dolayı mı oradaydılar, diye. Eğer, ölümünden birkaç hafta önce Ergenekon diye adlandırılan soruşturmada evinin aranmasıyla gündeme gelmeseydi, onu uğurlamaya gidenlerin büyük bir kısmı orada olurlar mıydı... Hakikaten değerli işler yapmış birinin doğal yollardan ölümünden kendi adlarına bir pay çıkarmak kaygısının ağır basmadığından emin olabilir miydik ya da...

Maçları savaşa, cenazeleri mitinge, düşünceleri düşmanlığa, doğuştan gelen farkları ayrımcılığa çevirmeyen bir ülkede yaşamak, hukuku, adaleti, hakkaniyeti hâkim kılmakla mümkündü ancak.

Tam da bu sebepten, bu ölçüleri hayata geçirmeye çalışanları desteklemek gerekti.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ağlama anne

Rengin Soysal 26.05.2009

Bu şarkıyı ne zaman duysam ağlarım...

Ajda Pekkan, "ağlama anne benim için ağlama" diye söylerken, onu dinleyen nice annenin ağladığını bildiğim için belki daha çok da...

Birkaç gün önce, televizyonda, Beyaz'ın programında izledim Ajda'yı. Şarkıcı dostları, sözlerini Sezen Aksu'nun yazdığı bu şarkıyı seslendirerek sürpriz yaptılar kendisine.

O ise bir ara, çocuk sahibi olmamaktan niçin pişmanlık hissetmediğini açıklarken, "paranoyak olurdum" dedi. Çocuğu olsaydı, her an onu düşünmekten, merak etmekten, başına bir şey gelip gelmediğinden endişelenmekten nasıl huzursuz olacağını dile getirirken.

Hak verdim ve anladım onu.

Zaten buydu bazı kadınların anne olmayışlarının sebebi, çok fazla düşünüp, tartmalarındandı her şeyi. Ancak kimi de sonradan hayıflanıyordu; aralarından, "keşke bu kadar ince eleyip sık dokumasaydım" diyenler de çıkıyordu.

Her halükârda bütün kadınların annelikle bir imtihanı oluyordu.

Sadece anne olma arzusuyla, genellikle tam da kırk yaş dönemecine girerken, aslında pek de gönülden istemedikleri adamlarla evlenen kadınlara rastlamak alışılmadık bir şey değildi.

O kadar sık olmasa da, birlikte oldukları bir erkekten, 'yalnızca kendileri için' çocuk yapanların sayısı da artıyordu.

Onlar anne olmayı istiyorlar ve karşılırlarına çıkıp çıkmayacağı belli olmayan 'doğru baba' figürünü beklemeyi anlamsız buluyorlardı.

Beraberinde yeni tartışmalar getiriyordu bu türlü seçimler.

İstemeden baba olmak mecburiyetinde kalmak erkekleri rahatsız ediyordu.

Kadınlar, onlardan bir talepleri bulunmadığını, zaten çocuklarını tek başlarına yetiştireceklerini savunuyorlardı.

Bence, erkeklerin de kadınlar kadar hakkı vardı çocuk isteyip istememe kararında. Yalnızca sorumluluk alıp almamak meselesi değildi çünkü söz konusu olan. Onların genlerini taşıyan, onlardan bir parça olan, bir çocuğa kayıtsız durmak kolay olmayabilirdi pek çok bakımdan; ya da çocukları büyürken yanında olmayı tercih ederlerdi ve bu durumda hayatlarını paylaşamayacaklarına inandıkları bir kadının çocuklarının annesi olmasını kabul etmeyebilirlerdi.

Erkek rıza gösteriyorsa bir sorun yoktu elbette.

Ne var ki her zaman böyle bir mutabakat sağlama imkânı yoktu.

İşte o zaman, son dönemlerde kimi tanınmış isimlerin seçimleri nedeniyle medyada da çok tartışılır hale gelen sperm bankalarına başvurmak uygun bir yol gibi gözüküyordu.

Zaman değişiyordu; yaşam biçimleri, aile yapısı kaçınılmaz olarak farklılaşıyordu. İnsanların bağımsızca nesillerini sürdürmek istemelerine, anneliği veya babalığı yaşama arzularına engel olunamazdı.

Yine de bazı yeni etik kurallara ihtiyaç olduğu kesindi.

Şartların ne olduğunu araştırmadım, bilmiyorum; ama kanımca sperm veren erkeğin, eğer varsa yumurta bağışlayan kadının, kimliklerinin onlar vasıtasıyla anne baba olanlar tarafından mutlaka bilinmesi gerekiyor.

Aksi halde bir süre sonra, birbirlerini tanımayan kardeşlerin âşık olmaları, evlenmeleri yahut çocuk sahibi olmaları meseleleri gündeme gelecektir. 'Modernlik' sandığımız şey, pekala önünü almak için uğraşılan akraba evliliklerine, hatta enste uzanan bir dizi ciddi soruna yol açabilir.

Anne olmak kadınların doğasında var.

Kendileri istemese de bedenlerinin 'diretmesine' karşı koyamayıp doğum yapan kadınlardan dahi söz edilebilir.

Buna rağmen, 'annelik depresyonu' denen bir şey de var.

Benim anlamadığım, artık tıp o imkânı sağlıyor diye, ellisinden, altmışından sonra anne olan, çocuk doğuran kadınlar.

O yaşta üretkenlikleri sona erdiğinden, başka kadınların yumurtaları sayesinde hamile kalıyorlar. Yani dünyaya getirdikleri çocuklar, onların genetik özelliklerini taşıyor. Sadece hamilelik ve doğum sıkıntısını yaşıyorlar. Aslında yaptıklarının 'taşıyıcı annelik'ten bir farkı yok. Öyleyse, neden doğurmak yerine evlat edinmiyorlar sorusu kurcalıyor aklımı.

Doğum yapmak da annelikten ayrı bir içgüdü mü...

Oysa ben sanıyorum ki gelişen tıp teknolojisi, gelecekte, çocukların annelerin vücudunda değil de yapay rahimlerde gelişip dünyaya gelmesini sağlayacak.

Kadınlar da hamilelik ve doğum zahmeti yaşamadan anne olacaklar.

Ne dersiniz, o zaman 'anne sevgisi' de 'baba sevgisi'ne benzer bir hal mi alır...

Annelerimizin bizim için bizden daha çok ağladıkları zamanlar, şarkılarda mı kalır...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hatırlamak ve unutmak

Rengin Soysal 02.06.2009

Mayıs sonunda o birkaç gün, İstanbul nefis bir havayla selamlıyordu gelen yazı. Adalar, beş on kulaç atsanız ulaşacakmışsınız kadar yakın gözüküyorlardı.

Tıpkı Magritte tablolarını andırıyordu, açık mavi gökyüzünde sanki gelişigüzel serpiştirilmiş hissini veren öbek öbek sütbeyaz bulutlar. Sanatçının, ilhamını tabiattan alıp kendi gerçeküstücü düşleriyle harmanladığı resimleri hatırlatıyorlardı.

Gerçek bir sanat eserinin farkı, onu gördüğünüzde, dinlediğinizde, izlediğinizde, okuduğunuzda size anımsattıklarında değil, doğada, insanda, hayatta rastladığınız bir şeylerin o müziği, o şiiri, o yazıyı, o heykeli, o resmi, o müziği, o filmi çağrıştırmasında yatıyor olmalıydı.

Orijinali, kendinden esinlenmiş olana benzetilmeye başlandığında söz edilebilirdi belki de sanattan. Eğer 'aslını' tanımlamak için 'taklidini' örnek vermeye başvuruyorsanız, orada sahici bir yaratıcılık vardı.

Bir tabloya bakıp bildiğiniz bir manzarayı görmüyordunuz o zaman; karşınıza çıkan manzarada 'o tablo'yu buluyordunuz.

Dinlediğiniz müzikte, aşına olduğunuz sesleri ayırt etmiyordunuz, bazı sesleri işittiğinizde 'o müziğin' nağmeleri yankılanıyordu artık kulaklarınızda.

Bir roman veya oyun karakterinin, tanıdığınız kişilerin özelliklerini taşımasından ziyade, herhangi bir kimseyi en doğru şekilde 'o karaktere' bakarak tarif edebiliyordunuz ancak.

Bir filmin hikâyesi hayatınızı anlatmıyordu, yaşadıklarınız, tanık olduklarınız aniden 'o filmi' getiriyordu aklınıza ve öyle yerli yerine oturtabiliyordunuz olan biteni.

Bir ruh halini, en iyi, aslında hayali olan 'o kahramanın' eylemlerinde çözümleyebiliyordunuz.

Bu yüzdendi, örneğin "Kafkaesk ortam"lardan, "Fellini kadınları"ndan, "Boticelli güzelliği"nden, "Dostoyevski karakterleri"nden dem vurmamız gündelik konuşmalarımızda.

Beyin mucizevi bir organdı; akıl da, zekâ da onun ürünüydü ama ne akıl ne zekâ yetmiyordu beynin kapasitesini algılamaya.

Yaratıcı bir insanın yaratıcılığı, herkesten önce kendine sırdı.

Bunların ötesinde, ona has bir tılsımı mevcuttu beynimizin, kendini kandırabiliyordu.

Yoksa mesela nasıl, bir oyunu, bir filmi seyrederken, oyuncuların gerçek kimliklerini unuttur, canlandırdıkları kişiler olduğuna inanabilirdik o süre zarfında.

Hatırlamak ve unutmak kanatlarıydı insanoğlunun.

Hatırlamadan da unutmadan da yaşanmıyordu.

Birinden biri eksik olursa işte, 'uçamıyordu' insan da insanlık da.

Her şeyi unutuyorduk en mutlu anlarımızda...

Her şeyi unutuyorduk en mutsuz anlarımızda...

Sonralarıysa, her şeyi unuttuğumuz o zamanlarımızı hatırlıyorduk en fazla. Onların izi kalıyordu üstümüzde.

Yaratılan, yani taklit, aslını hem hatırlatıyor hem de unutturuyordu.

Evrende ne varsa gördüğümüz, baktıkça, bazen Yaradan'ı hatırlayıp bazen de unutmamız belki bundandı.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Marjinal

Rengin Soysal 06.06.2009

Taraf'ın marjinal bir gazete olduğunu söyledi sevdiğim arkadaşım. Ben itiraz edince de "Türkiye'nin 'genel düşünce yapısına' göre öyle" diye açıkladı...

Oradan anladım; buralarda demokrasi marjinal, demokratlık marjinalikti.

Doğrusu pek de şaşırmadım...

Dincisi, laiki, solcusu, sağcısı, ulusalcısı, birbirlerini 'karşı cephede' görseler de hepsinin birden tek ortak hasımları demokratlardı.

Biri diğeriyle kavga ederken, araya girip onları barıştırmaya çalışanlar çıkarsa, birlik olup, kavgayı durdurmaya yeltenenleri dövenlere benziyorlardı.

Sorsanız ayrı ayrı her biri demokrasi yanlıydı; 'dinci demokrat', 'laik demokrat', 'solcu demokrat', 'sağcı demokrat', 'ulusalcı demokrat' derken aslında yalan söylemiyorlardı, çünkü her grup istisnasız "kendine demokrat"tı.

Bense zaten epeydir şüpheleniyordum marjinal olduğumdan...

Ve bu topraklarda kimlerin marjinal sayıldığını, nelere marjinal denildiğini tespit etmek eğlenceli bir uğraş olabilirdi.

Sonra da sıra kendi marjinal kaldığım durumları sıralamaya gelirdi.

Derken başbakan, "edepsiz" olduğumu ilan etti.

Önce çaktırmadan etrafa göz attım, "marjinallik yine bana mı düştü" endişesiyle...

Yükselen sesler böyle olmadığını gösterdi. Bu sefer, 'edepsizler' marjinal olamayacak kadar kalabalıktı.

Bu söze öfkelenen çok olmuştu gerçi ama ben onlardan değildim. Bana komik geldi, ne alındım, ne kızdım sadece güldüm geçtim.

Benim de hoşlanmadığım, kullanmadığım, gülünç bulduğum kelimeler vardı, mesela "bayan" sözcüğü bunlardan biriydi.

Öylesine olur olmaz sarf ediliyordu ki, hatta bir ara sırf bu yüzden "acaba marjinal sayılır mıyım" diye düşünmeye başlamıştım.

Sonra *Vatan*'da Mutlu Tönbekici bu konuda çok hoş bir yazı yazdı; 'olay'ın ulaştığı boyutlara bakılırsa, eh, henüz 'bayan' demeyenler marjinallik sınırına varmadıysa da ramak kalmıştı.

Her nedense başbakan da, partisinin adının kısaltmasına reaksiyon gösteriyordu.

Ona, bizim aklımıza gelmeyen bir şeyin ima edildiğini düşündürüyordu AKP denilmesi herhalde.

Bunu açık etmekle risk almıştı...

Birisinin bir lakaba, bir söze kızdığını anlamaya görsün, mahallenin bütün çocukları arkasına takılıp durmadan tekrarlar ya o her neyse, başbakanın da peşini bırakmayabilirdi artık AKP kısaltması...

Marjinalligimi test etmek için, bir de "sanatçı" kelimesinin kullanım sıklığını hesaplamam gerekiyordu.

Kendi kendilerini böyle adlandıran eğlence dünyasının isimleriyle, onlardan bahsederken "sanatçı" diyenleri ayrı ayrı mı sınıflandırmalıydım acaba, karar veremedim.

Ancak, işittiklerime bakarak değerlendirsem bu açıdan da 'marjinal' kabul edileceğime neredeyse emindim.

Yıllar önce, bir televizyon programının sunucusu, Cher'e kendini daha çok oyuncu mu, şarkıcı mı hissettiğini sormuştu. Cher'in cevabı kısa ve netti: "Entertainer". Yani eğlendirici.

Yok, "bayan" ya da "sanatçı" diyenlere sinirlenmek aklımdan geçmiyordu da yalnızca onlarla 'yakın' olmayacağımı biliyordum.

Bir de çok iyi yaratılmış bir tip olmasına rağmen, gittikçe abarttığı, bana kalırsa tahammül edilmez boyutlara vardığı oyunculuğuna hayran olunan *Avrupa Yakası*'nın Burhan'ı vardı. İyi bir oyuncuydu fakat hiç de iyi bir oyunculuk sergilemiyordu bu dizide. Bu görüşümü dile getirdiğimde, çevremde bana hiç de hak vermeyen yadırgatıcı bakışların farkındaydım.

Gazetelerde, 'reytinglerde birinci' olduğu yazılan, övüle övüle bitirilemeyen, çocukların yarıştığı *Bir Şarkısın Sen* adlı programa rastladığımda da aynı duyguya kapılmıştım. Bunca insan böylesine beğeniyorsa "toplum dışı" olan ben olmalıydım. Birkaç dakikadan fazla izlemeye dayanamamıştım. Hem çocukların böyle rüküş kılıklara sokulmasına, hem de değil çocuk, genç olmaya zerre yakışmayan hallerde, tavırlarda söylenen şarkılara ve

seçilen parçalara. Allahtan, bizim gazetede “telesiyej” köşesinde esaslı bir eleştirisini okudum da ‘şu hayatta’ o kadar da ‘yalnız’ olmadığımı gördüm.

Bu sıralarda bir de Profesör Yılmaz Esmer’in yaptığı “Radikallik ve Aşırılık Araştırması”nın sonuçları yayınlanınca iyiden iyiye meraklandım marjinalliğim hususunda.

Halkımız ateistlerle, başka dinden olanlarla, farklı dünya görüşüne sahip olanlarla, içki içenlerle komşu olmak istemiyordu.

Bir Allahın kulu da çıkıp dememişti, “ben tepemden halı silkenlerin, ortak kullanım alanlarını kirletenlerin, varsa bahçelerdeki ağaçları kesenlerin” komşuluğunu reddediyorum diye. Tabii sorular öyle sorulmamıştı da sorulsa ne çıkardı kestiremedim.

Ben çocukken yaşlı aile dostlarımızdan biri, “herkesin senin gibi olmasını beklersen kimseye temenna etmeyeceksin” derdi, bir başkası ise “herkes emsaliyle müşerref olur”.

Galiba en iyisi emsallerinle müşerref olup, diğerleriyle de temennayı kesmemekti.

Bu arada Obama, Kahire’de tarihî konuşmasını yaptı; e adam enikonu ‘marjinaldi’ hani.

Büsbütün şaşırdım: “Tanrım acaba ben marjinal miyim” sorusunu sordum önce, sonra “ne olur marjinalsem marjinal kalayım” diye dua ettim.

Kung Fu dizisinin tanınmış oyuncusu David Carradine’in intihar haberi hatırlattı, bir de o yolu denedim:

“Ben marjinal miyim?”

“Yaşadığın ülkeye, topluma göre değişir çekirge!”

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Haziran

Rengin Soysal 13.06.2009

Şiirlerin mevsimi değil haziran, dansa çağırان bir eda var onda.

Uçucu, hafif, avare; “ömrümüz hep haziran olsa” dedirten bir yan.

Kıpır kıpır, capcanlı ve ümitvar; duygular taptaze henüz, dalında yeni olmuş meyve misali, yaşanacaklar davetkâr...

Şimdi sadece çocuksu bir sevinç, hoş bir heyecan, tatlı bir meraktan ibaret hisleriniz, ancak eylülle beraber olgunlaşacaklar...

Haziran bir romanstır çünkü, eylülse bir roman.

Nisan, haziran ve eylül... Diğer aylara benzemezler, siz de bilirsiniz, her biri birer mevsimdir onların.

Haziran 'genç'tir; alabildiğine pervasız, biraz da hınzır...

Eylül olgun; oldukça huzurlu, bir parça mahzun...

Nisan hüznü bir hesaplaşmadır geçmişle, bir yanıysa geleceğe dair umutlar taşır.

Cıvı cıvıdır haziran ve hep biraz tenhadır eylüller...

En kısa gecelerdir sanki en mutlu, en şen şakrak geçirdikleriniz...

Akşamları da geceye dahil edersiniz zaten çoğu zaman...

Güneşli, güzel bir günün ardından, bunaltmayan, hafiften serinliğiyle haziran gecelerinde, teninizle birlikte nefes alır ruhunuz.

Ağaçların arkasından yükselen ayı seyrederken, ferah bir rüzgârdır içinizde esen.

Acemiliğince cesur, şımarık ve asi; hiç tahmin edemezsiniz, gencecik haziran, genç ruhları nasıl da acıtır bazen.

Yola yalnız devam ediyorsanız üzgünsünüzdür eylüllerde, yoksa lezzetini almış, derinlik kazanmış, durmuş oturmuştur artık ne yaşıyorsunuz.

Haziranlar yerçekimi sıfırlanmışçasına kurtulmaktır kendi ağırlığınızdan bile.

Eylül, bütün tatları tek tek duyumsamaktır.

Yalnızsanız haziranlarda umutlanır, eylüllerde korkarsınız.

Kuzey yarımkürede böyle hüküm sürse de haziranlar ve eylüller, güney yarımkürede tam aksi yaşanır...

Her şey değişkendir, mevsimler her yerde birbirine uymaz, onlar da tıpkı içinizin mevsimlerine benzer...

Kimi yaz ayında, karanlık bir kış olur gönlünüzde...

Kimi ömrünüzün sonbaharında rengârenk bir ilkyaza döner.

Yine de çoğunlukla mevsimlere uyar ruh hallerimiz.

Melale uzaktır haziranlar, cıvıtlı fakat azade gürültüden patırtıdan...

Havada bir sükûn, huzurlu bir hal üzerinizde, neşeniz yerli yerinde...

Motorun susup, yelkenlerin fora edildiği âna benzeyen, dışarıdan bakınca durgun gözüken, aslında en güçlü rüzgârları alan bir yolculuktur bazı zamanlarda da....

Denizin üzerinde kayarcasına süzülürken dinlersiniz “sessizliğin sesini” en çok...

Yaşamak o sesi duymaktır belki de; hiçbir şey olmuyormuş gibi dururken, yaşamın tadını tuzunu, esen yelini, huzur içinde duyumsamaktır.

İhlamur ve hanımeli kokar haziranlar...

“Dutlar giyinmeden insanlar soyunmaz” der eskiler...

Sereserpe bir yazdır bekleyen, her şey gibi kısa sürdüğü için çekici ve bahtiyar eden...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kadıköy ve ihanet

Rengin Soysal 16.06.2009

İstanbul âşığı o büyük şair, “sade bir semtini sevmek bile bir ömre değer” demişti...

Bense bırakın bir semtini, bir mahallesini, Caddebostan’ı sevmeyi kaç ömre bedel saydım hep.

Yalnız ben değil, bütün eski Caddebostanlılar böyledir biraz, bilirim.

Biz bir “Caddebostan Cumhuriyeti” hayal edecek kadar meftunduk mahallemize.

Hak ederdi de.

Köşklerin, villaların, müstakil evlerin bahçelerinde bin bir çiçek açar, envai türlü meyve yetişir, mis gibi kokuları sokaklara taşardı.

Çam, çimen, gül ve yasemin kokardı.

Hangi birini saysam eksik kalır şimdi; hanımeli, iğde ve ihlamur kokardı.

Ve deniz kokardı asıl; yaz mevsiminde deniz kremi kokardı sahiller...

Sabahları faytonlarla denize gider, plajlardan, kulüplerden, yalılarından denize girer; bazen de sandallarla, teknelerle açılıp masmavi sularda yüzmenin tadını çıkarırdık.

Denizin tuzu azdı, gözlerimizi yakmazdı.

Akşamları caddede 'piyasa', geceleri açık sinemalar, 'pastaneler' veya yazlık gazino ve kulüplerde danslar bizi beklerdi.

O zamanlar, gençlerin kaldırımlarında flüt ya da gitar çaldığı tek yer Bağdat Caddesi'ydi sanırım bütün ülkede.

Özellikle yazın, geceleri de yaşayan bir semtti; kalabalık ve gürültülü olmaktan ziyade hareketli ve cıvılcıvılcı diye tarif edilebilecek.

O yüzden çocukken ailemle beraber çıktığımız tatillerde, gittiğim hiçbir sahil kasabasını pek sevmezdim. Dönüp kendi 'cumhuriyetime' kavuşmak isterdim bir an önce.

Denizimiz, en az oralardaki kadar pırıl ve temizdi zaten... Dibindeki taşlar sayılırdı.

Üstelik asla öyle 'fırın kapağı açılmış gibi' sıcak olmazdı hava; nadir yaşanan en bunaltıcı günlerde dahi ütüyle ısıtılmışçasına kızmazdı çarşaflarımız.

Güneş, deniz, kum vardı ama yemyeşil asırlık ağaçların gölgeleri de vardı.

Bir koya hapsolmak hele hiç işime gelmezdi.

Belki hâlâ bunun içindir bugün bile, bir hafta on gün denize girmek uğruna, yüzlerce kilometre yol katetmeye, itirazım, isyanım.

Ben o günleri yaşayan herkes gibi, en az üç ay süren deniz mevsimine alışkınım.

Caddebostan'la sınırlı kalmazdı 'hinterlant'ımız, Moda'ya, Mühürdar'a, Kalamış'a, Suadiye'ye uzanırdı.

Her birinin ayrı bir özelliği, farklı bir güzelliği vardı.

Kadıköylüyseniz, ister vapurla, ister çevreyolundan geçip semtinize ulaşın, aynen o günlerdeki gibi bugün de 'ev'inize geldiğiniz hissini yaşar, bir ferahlık duyarsınız.

Ve buralılar, 'karşı yakaya' taşındılarsa, mutlaka geri dönerler bir gün...

Ben Caddebostan'da doğdum, büyüdüm. Sağlığı nedeniyle dedemin satın alıp babaannemle yaşadıkları, şimdi annemle babamın oturduğu evde.

Adını bildiğim bilmediğim her çeşit çiçeğin, ağacın, meyvenin yetiştiği bahçesinde oynadım.

Babamın ailesi ve babam Sultanahmetliydi. Gençliği Beyoğlu'nda geçen babam arada sırada, kardeşine yakın olmak için Nişantaşı'nda, Teşvikiye'de, Maçka'da ev bakmaya kalktı mı aile efradı tarafından geri püskürtülürdü.

Allah'tan abilerimin ikisi de Saint Joseph'te okumayı tercih ettiler de bu konu tamamıyla kapandı. Aslında çok geçmeden babam da gayet memnun oldu Kadıköy'den ayrılmadığına.

Akrabalarımız, aile dostlarımız ise çoğunlukla 'İstanbul'da yerleşikti. Ne zaman bize gelseler, havanın 'limonata gibi' olduğunu söylerlerdi.

Kurbağalıdere o zamanlarda da pis kokardı...

Oradan geçerken kokardı, burnumuzu tıkardık...

Çevre sakinlerinin nasıl o kokuya dayanabildiğine şaşardık.

Kurbağalıdere denmezdi zaten, halk arasında o kötü kokusuna uygun bir adla anılırdı.

O dere kokarken, Kadıköy sahilleri temizdi henüz.

Biz gün gelip Kurbağalıdere'nin de temizleneceğini umarken, bir de baktık Kadıköy'ün her yeri öyle kokmaya başladı.

Bir dönem derenin temizlenmesi için çalışma başlatılmış, ama yanlış planlandığı söylenen bir uygulama dolayısıyla sonuç alınamamıştı.

İstanbul'un en güzel silüetini gören, güneşin en şahane battığı Kadıköy, gürültülü, kirli, tozlu ve kötü kokuyor artık.

O mu geçmişine ihanet ediyor, biz mi ona ihanet ediyoruz diye kendimize sormamız lâzım.

Bana gelince, 'iflah olmaz' bir Kadıköylü olarak bu konuya bir dahaki yazımda da devam etmek zorundayım...

Kadıköy'de çıkan bir gazetede ve "Bu Yaka" adını taşıyan bir köşede yazan biri olarak böyle hissediyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kadıköy 'vişne bahçemiz'di...

Rengin Soysal 20.06.2009

Arka bahçemizdeki, dedemden yadigâr sayısız meyve ağacıyla beraber, o bodur vişne ağaçlarını da hatırlıyorum şimdi.

Çünkü yine *Vişne Bahçesi*'ni düşünüyorum.

Çehov'un yazdığı son oyunu...

Eski bir Kadıköylünün, geçmişe uzanıp da bu oyunu anımsamaması imkânsız zaten...

Ya da *Vişne Bahçesi*'ni okuduğunda, izlediğinde aklına Kadıköy'ün gelmemesi. Oyunun sonunda, dışarıdan "oduncuların balta sesleri" duyulurdu...

Ve zaman o zamandı, Kızıltoprak'tan Suadiye'ye, Kalamış'tan Moda'ya, Erenköy'den Bostancı'ya Kadıköy'ün bahçelerinde de meyve ağaçları, asırlık çamlarla çınarlar sökülüp atılıyordu topraklarından...

Yerlerine gökdelenler, apartmanlar dikmek için eski köşkler, villalar, yalılar yerle bir ediliyordu birbiri ardına.

İhanet dediğim buydu... İnsan önce kendisine ihanet etmeden, başkalarının ihanetine uğramazdı... İhanetlerin en büyüğü, değişimi öngörememek, algılayamamak, ona uyum sağlayamamaktı. Gereken tedbirleri alamamak, kaçınılmaz olanın karşısında yeni düzenlemeler yapamamaktı.

Değişen ve gelişen ihtiyaçların dayattıklarının farkına varamamaktı.

Yakınmak çare değildi hiçbir derde...

Siz atıl kaldığınızda sanki bütün her şey değişmeden devam edecek sanırsanız, yanılırdınız.

Yıllar evveldi, çocukluk arkadaşım, Caddebostan sahilinde "Burada denize girmek tehlikeli ve yasaktır" levhasını görünce ağladığını anlatmıştı bana.

Denizimizin o hale gelmesine kızmıştık, üzölmüştük, kırılmıştık...

Henüz çok genç olduğumuz için doğrudan müsebbibi olmasak bile, her Kadıköylünün bu sonuçta dahli olduğunu düşünmemiştik.

Ya sadece konuşmakla yetinmişler ya rüzgâra kapılmışlar ama bir şeyler değişirken diğer şeylerin aynı kalacağını nasıl beklemişlerdi, hiç sorgulamamıştık.

Altyapısı hazırlanmadan ne yapsanız mutlaka bedelini öderdiniz sonradan...

Deniz bitmişti işte...

Üzerinden epey müddet geçtikten sonra, deniz yeniden temizlenmeye uğraşılmış, hatta plajlar bile açılmıştı.

Ne var ki palyatif tedbirlerle üretilen çözümler uzun ömürlü olmuyordu...

Denizle birlikte Kadıköy de kokuyordu artık.

Herkesin ötekini suçlaması işe yaramıyordu.

Sosyal, ekonomik, siyasal değişimleri anlamak, ayak uydurmak, dahası o değişime öncülük edip yan etkilerini bertaraf edecek önlemleri gerçekleştirmek yerine, işin kolayına kaçıp şikâyetçi olmakla yetinmek, aradığınız, özlediğiniz, muhafaza etmek istediğiniz güzellikleri ne elde etmeye ne sürdürmeye yetiyordu.

Yalnızca evinizi, sitenizi, mahallenizi, kulübünüzü korumak, kurtarmak, diğer tarafları umursamamak, sizi de kaçtıklarınızla yüz yüze bırakıyordu neticede...

O kesif 'koku' nerede olsanız bulup, ulaşıyordu size de.

Eski Kadıköylülerin büyükçe bir çoğunluğu böyle bir vebali taşıyor bence.

İçine kapanmakla, sana benzemeyeni dışlamakla sorunlar hallolmuyor, artıyor aksine.

Arada sırada *Vişne Bahçesi*'nin 'seçkinleri'nin kaderini hatırlamakta yarar var belki de.

Fusun Üstel ve Birol Caymaz'a ait, "Seçkinler ve Sosyal Mesafe" araştırması, Türkiye'nin varlıklı, elit ve nitelikli okullarda öğrenim görmüş kesimlerine bir ayna tuttu.

Sonuçlar yadırgatıcı sayılmazdı bana göre.

Batı kültürüyle en yakın teması olan kesimler, en fazla Batılı olmaya özenen ve böyle olmadıklarında aynı oranda komplekse kapılanlardı doğal olarak. Batı tarafından, onlarla eşit algılanmamanın kabahatini 'öteki'lere buluyorlardı.

Bir yandan da, herkesten daha çok Batı karşısında Türkiye'nin 'üstün' yönlerini ortaya çıkaracak argümanlar arıyorlardı.

Bu psikolojik etkiyle, savlarını haklı gösterecek dokümanları bulmaya çalışıyor, eğitimlerinin gereği olan çok yönlü ve mukayeseli okumalardan, araştırmalardan giderek uzaklaşıyorlardı.

Batı'ya benzemeye çabaladıkça kopuyorlardı Batı'dan. "Onlar gibi" olduklarını kanıtlama savaşı verirken, Batı'nın, tam da benzemeye uğraştıkları noktadan 'benzemezliklerini' vurgulamasına içerliyorlardı.

Bu sefer hasım belliyorlardı Batılı kurumları.

Görgülü olmakla entelektüel olmayı karıştırıyorlardı büyük bir kısmı.

Diğerleri böyle bir kaygıları bulunmadığından, Batılılara ne benzemeyi ne onlar indinde kabul görmeyi sorun ettiklerinden, ekonomik yönden kuruyorlardı bağlantılarını ve verimli bir ilişki içine girebiliyorlardı.

Değişim ve gelişim hiç durmadan sürecektir, evrensel yasalar da toplumsal yasalar da böyle işliyor zira...

Ne küsmek, ne sinirlenmek, ne kaçmak, ne kapatmak kapıları 'kokuyu' önleyecek bunu görmemiz şart.

'Vişne Bahçesi'nin eski sakinleri de yenileri de ortak çıkarları adına birlikte hareket etmek zorunda. Kokuyu kaynağında bitirmek için işbirliği yapmak mecburiyeti var.

Yoksa bu günahın cezasını da 'kokusunu' da fena çekeceğiz...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Konuşa konuşa anlaşılamamak

Rengin Soysal 23.06.2009

"Konuşa konuşa" anlaşıyor muyuz sahiden...

Daha doğrusu, 'anlaşıyoruz' belki ama anlıyor muyuz birbirimizi...

Çoktandır inanmıyorum buna.

"İnsan bazen hiç konuşmadan dahi anlar karşısındakini" noktainazarından buraya nasıl geldim ben...

Kelimelerin, ifade ettikleri anlamın dışında, konuştuğunuz kişinin duygularına, önyargılarına, beklentilerine göre başka manalar yüklendiğini ne zaman fark ettim...

Söyledikleriniz, sizi dinleyenin kendine has filtrelerinden geçiyordu.

Aldığınız cevaplardan anlıyordunuz bunu.

Ya bir rol biçiyordu size ya da herkesin onun gibi hissedeceğini düşünüyordu. Siz ne derseniz deyin, ne olursa olsun meramınız, o bu öznel ölçülerine göre yorumluyordu.

İlle de 'satıraralarını okuma' sevdası, 'okuduğunu' anlamanın önüne geçiyordu.

Kimse kimsenin gerçeği düpedüz dile getireceğine ihtimal vermiyordu çünkü.

Kırılıp dökülen sahte bir kibarlıktan değil fakat birini incitmemek için veya tevazudan özenle seçtiğiniz, bu yüzden de aslında kendinize haksızlık ettiğiniz sözcüklerin doğru kabul edilmesinde bir tereddüt gösterilmiyordu halbuki.

Öte taraftan yalanlara, yanlışlara daha kolay ikna olunuyor; daha hakikatmiş muamelesi yapılıyordu.

İşin özü, bir insanın duygularına rağmen hakkaniyetli davranabileceğine, zekâsına karşın çıkarlarını ön planda tutmayabileceğine, zaafalarını, eksiklerini, hatalarını örtmek yerine vurgulayabileceğine asla inanılmıyordu.

O zaman yalan geliyordu her söylenen, her yapılan...

Dürüstçe konuşmak böylesi bir anlam kaybına uğradıkça, her söz kastının dışında algılandıkça gerçekleri söylemekten giderek uzaklaşıyordu.

Gittikçe egemenliğini arttırıyordu samimiyetsizlik.

Asıl zorluk yabancılarla diyalog kurmakta değildi.

Yüzeysel ve gelip geçici ilişkilerde anlama, anlaşma sorunu yaşanmıyordu.

Problem aradaki yakınlık oranında büyüyordu.

Aile fertleriniz, eski dostlarınız, sevgilileriniz, eşleriniz hatta bazen yakın çalışma arkadaşlarınız sözkonusu olduğunda, muhakkak yaşıyordunuz bu türden deneyimleri.

Ne tuhaf, bir süre sonra bir de bakıyordunuz ki içinizden geçenleri saklamaya, hiç değilse bir kısmını sakınmaya, aldığınız cevapların sizin dediğinizin karşılığı olmamasına aldırmamaya başlamışsınız.

Havadan sudan sohbetler haricinde vazgeçmişsiniz konuşmaktan, anlayıp anlaşılmaktan ümidinizi kesmiş, 'anlaşmakla' yetiniyorsunuz.

Niçin bu şikâyet hiç bitmiyor...

İnsanlar neden daima onları anlayacak birilerinin yokluğunu çekiyor...

Aşklar niye, "beni anlayan biri var" çizgisinden, "meğerse beni hiç anlamamış" noktasına sürükleniyor...

Karşılıklı iltifatları ve komplimanları 'diyalog' sanmak yanılgısı mı hayal kırıklığına uğrattıyor âşıkları sonunda...

Yoksa 'anlama' gayretini ancak aşk kadar güçlü bir duygu hissettiğimizde mi sarf ediyoruz...

Âşıkken, sevdiğimizi kaybetme korkumuz, sevdiğimiz kadar sevlmeme endişemiz kolayca yaralanır kılıyor bir yandan da bizi. Sevgilinin sözlerini yanlış anlamaya daha müsait oluyoruz bu yüzden.

"Kelimelerin kifayetsiz" olduğu o yer yalnızca aşk değil; kelimeler kifayet etse de bizim kelimelere güvenmediğimiz bir yer mevcut.

Başkalarıyla aramıza giren bir 'ben' var zira hep... Siz onu ortadan kaldırırsanız da karşınızdaki onun varlığını gözönünde tutarak hareket ediyor, sırf bu sebepten kırıldığınız bile oluyor.

Kırıldıkça 'ben'inizi daha fazla devreye sokmaya başlıyorsunuz, gardınızı alıyorsunuz. Bu kısırdöngü böylece sürüyor.

En iyi diyalogu içinizde, kendi kendinizle kuruyorsunuz belki de...

Dışarıda, toplum bünyesinde diyalog zannettiğiniz bir monolog devam edip gidiyor...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mana ve cesaret

Rengin Soysal 27.06.2009

Kastını aşan anlamlar yüklüyoruz bazen bir söze, bir davranışa, bir olaya.

Söyleyenin, yapanın, sebep olanın niyetinden de, beklentisinden de fazlasını veya farklısını atfedip onları dahi şaşırtıyoruz.

Geçen hafta, Ayşe Arman'ın 'soyunması' üstüne koparılan 'fırtına' çok uygun bir misal buna.

Verdiği erotik pozlarla 'tabuları yıkmış', olağanüstü bir 'cesaret' sergilemiş, tek başına 'protest' bir tavır koymuş ortaya.

İyi bir röportajcı, güzel bir kadın Ayşe Arman.

Canı istemiş, 'seksi' fotoğraflar çekirtmiş ve bunların yayımlanmasına izin vermiş.

'Sıradışı' bir şey yaptığı kesin ama yaptığıının, putları devirmekten toplumun çehresini değiştirmeye kadar uzanan bir yelpazede yorumlanması aşırı...

Hatta bence beklenmeyen bir şey bile değil...

Güzelliğini de bedenini de saklayıp, sakınan biri olmadı çünkü hiçbir zaman. Daha önemlisini yaptı üstelik en baştan beri, özel hayatını anlattı, paylaştı. O yazılar, bu resimlerden daha 'çıplak'tı.

Güzelliğini övün, içinden geleni yapmasını alkışlayın, bir 'ilk'i gerçekleştirmesini takdir edin ama ille de bir misyon aramayın.

İddia edildiği gibi ne sosyal ve mesleki itibarını riske attı ne de siyasi bir meydan okuma gizliydi bu resimlerin arkasında. Ne okurları, ne ailesi ne de toplumsal çevresi bakımından söz konusuydu böyle bir şey.

Öyle olması da gerekmiyor...

Bir insan, sadece hoşlandığı, öyle arzuladığı için yapabilmeli bazı şeyleri kimseye zararı olmadıkça.

Yaptığının mutlaka derin anlamları olması, bir misyon taşıması mecburiyeti yok.

Sanıyorum Arman'ın da öyle bir sorunu yok.

Mesele de o değil zaten; başkalarının kendilerince çıkarımlarda bulunması, manaya büründürmesi.

Sanki ülkede muhafazakârlık tartışmaları olmasa yine o pozları vermeyecekmiş gibi...

İktidarda bu parti değil de şu parti olsa, fotoğraflarının yayımlanmasına müsaade etmeyecekmiş gibi...

O fotoğrafları çekirtmekten, töre ve aile baskısı altında yaşayan kadınlar olmasa vazgeçecekmiş gibi...

Hem evli, çocuklu, gösteri ve eğlence dünyasının dışında bir kadın olarak, hem de vücudunun güzelliğine, çekiciliğine güvenerek, erotik pozlarıyla gündeme gelmekten çekinmemesine "helal olsun" demek başka, konuyu neredeyse siyasal ve sosyolojik bir meydan okuma diye algılamak başka.

Ayrıca gazetecilik, böyle tavırları kaldırmayacak bir meslek değil.

Resimleri çektiren politikacı, ilahiyatçı, devlet memuru değil...

Dahası, siyasi ağırlıklı yazılar yazan veya 'türbanlı' meslektaşlardan biri değil...

Geleneksel kültürün ağırlıklı olduğu yahut töre baskısının hâkim olduğu bir ortamın mensubu değil.

O halde ne bir 'skandal' ne bir 'tabu yıkma' bahis konusu.

Bu ülkenin gerçek tabuları var ve onların üzerine cesaretle gidenler var. O fotoğrafları, tabu yıkmak ya da put devirme diye değerlendirmek, işte o kişilere haksızlık oluyor en önce.

Toplumda sorgusuz sualsiz yer etmiş tabuların, kemikleşmiş zihni yapının, statükonun değişmesi yolunda neleri göze alarak adımlar atanları bırakın desteklemek, yüreklendirmek, aksine engelleyen, şikâyet eden, daha da ötesi, hedef gösterenlerin 'tabu yıkmak', 'put devirmek' deyince örnek diye bu hadiseyi göstermeleri düşündürücü.

Ortaya çıkan, şimdi de ve hâlâ o eski, "benim Türk olduğuma inanmadılar" kompleksi.

Yok, kadınlarımız güzel ve soyunuyor diye almazlar bizi Avrupa Birliği'ne.

Hukuk, adalet, insan hakları alanlarında evrensel normlara ulaşmamızı isterler. Eh halk arasında da biraz "anneciğim Türkler" korkusunun azalmasını.

Muradım, Ayşe Arman'ın verdiği pozları tartışmak değil.

Bir tuhaflığa dikkat çekmek.

Yaptığınız her işte mutlaka bir keramet aramayın, bir misyonu, bir manası olması lazım geldiği endişesine kapılmayın.

Sevdiğiniz, hoşlandığınız, canınızın çektiği bir şeyi yaptığınızda 'bir faydası olmadığı', derin bir 'anlam'

taşımadığı için utanmayın.

Yaşamak, her daim anlamlı işler yapmayı şart kılmıyor.

Mutluluk bazen de sırf gönlünüzden geçtiği için o şeyi yapmaktan geçiyor.

Yalnızca, hak edenlerin hakkını vermek gerekiyor.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Değişim ve yorgunluk

Rengin Soysal 30.06.2009

Ben yorgunum, hava sümbüli.

Belli, yakınlarda bir yerlere yağmur yağıyor.

Günlerden pazar.

Gazetelerde, Michael Jackson ile, ölümü onunkinin gölgesinde kalan, Farah Fawcett'ı anlatan yazılar.

Köşelerinde kim ne yazmışsa onlara ilişkin, ortak bir duyguda buluşuyorlar: Çocukluğunu, gençliğini 70'lerde, 80'lerde geçirmiş olan herkesin az çok hissettiği, o "tarihim kayboluyor" duygusunda.

Daha önce de yaşadım bu hissiyatı.

Ölümün hayat 'kadroja' girmesinin şaşkınlığı aslında.

Özel tarihinizin gerçekten öldüğünü, bir parçanızın yok olduğunu ise ancak aile büyüklerinizi kaybettiğinizde anlıyorsunuz.

Herkesle birlikte sizin de tanıdığınız ama sizi tanımayan insanların ölmesi farklı.

Ölene üzmekten çok, onların sizin hayatınızda tekabül ettikleri anlam yüreğinizi sızlatan biraz da... O hatıralar...

Onları seyrettiğiniz, dinlediğiniz dönemlerde kendi yaşadıklarınız...

Charlie's Angels rüzgârı estiği zamanlardan, Farah Fawcett'tan mülhem, bugün hâlâ 'gülümseten' birkaç anım geliyor aklıma mesela.

Doğrudan Fawcett'la ilgili, hafızamdaki asıl kayıt ise *Burning Bed* filmi. O filmi beraber seyrettiğim sevdiklerim kadar, Farah Fawcett'ın oyunculuğu iz bırakmış bende.

Michael Jackson benim için müzikten ziyade dans demektir. Dansı sanata dönüştüren biriydi.

Hakiki bir dünya starı, bir idol, alanında bir dev olsa da, bu sefer içimdeki acı değil acıma duygusu...

Dansındaki kaliteye hürmetim saklı kalmak kaydıyla, özel bir hayranlığım olmadı hiç ona.

Ne var ki çocukluğu sahiden 'yaşatılmamış', babasından şiddet görmüş, belki o yüzden daima çocuk kalmaya, yaşayamadığı çocukluğunu telafi etmeye uğraşan, doğuştan üstün yetenekli bu adamı, hoşgörülmesi asla mümkün olmayacak şeylerle suçlandığında bile affetmeye hazır oldu bir yanımda hep.

Kim bilir ne büyük bir yalnızlıktı yaşadığı...

Kimselere benzemeyen bir yeteneği, kimselere benzemeyen bir hayatı, kimselere benzemeyen duyguları olmuştu.

Hiç büyümemeye, ömrünü alabildiğince uzatmaya çalışan biri için ne hazine bir sondu.

Televizyonda izlediğim bir belgeseldeki programcının saldırganlığını ve Jackson'ın naifliğini hatırlıyorum şimdi. Nasıl da dokunmuştu bana.

Bir de bir tür aşk denebilecek, Diane Ross hayranlığının ona yaptırdıklarını...

Sevdiğine benzemek arzusundan da öte 'sevdiği olmak' istemişti o.

Aşkın en yerinde ve biricik tarifi 'o olmak' değil miydi zaten.

Olağanüstü bir aşk yaşamıştı herhalde, bizim pek kolay anlamayacağımız.

Farah Fawcett da, Michael Jackson da yoklar artık.

Ölümler, bize hayat hiçbir şey değişmeden devam edecekmiş gibi gelirken, her şeyin değişeceğini gösteren işaretler.

Bugün pazartesi. Hava sıcak ve nemli. Ben dünden daha da fazla yorgunum.

Yıllardır değişmeyeceğini sanarak aldandığımız şeylerin yavaş yavaş değiştiği günlerden geçiyoruz.

Yirmi yıl evvel, Berlin Duvarı yıkılırken, *Güneş Gazetesi*'nde çalışıyordum.

Aramızda, tarihî bir değişime tanıklık ettiğimizi konuşuyorduk.

Bir duvarın yıkılması kadar sembolik etkisi olmadığından, tam algılayamasak da olan biteni, bizi saran görünmez duvarlarımız çatırdıyor şimdilerde de.

Berlin Duvarı'nın yıkılmasının sonuçları bir bakıma bugüne uzanan da.

Yıllar içinde, domino etkisi misali bir gelişme diğerini tetikliyor.

Benim üstümde de onca yılın yorgunluğu var...

Bir süre her şeyden uzaklaşmak istiyorum.

Kumsalda bir şezlonga uzanıp, gözlerimi kapamak ve yalnızca dalgaların sesini duymak...

Bedenimi hafif bir esintinin ve güneşin okşayışına bırakmak...

Uzun uzun kulaç atmak denizde.

Okunacak ve yazılacak yazıları düşünmemek.

Her tatile çıkışında yanıma en az üç dört kitap alırken, gazeteleri rahat rahat, sindire sindire okuyacağıma sevinirken, ilk kez anlıyorum, "gazete bile okumayacağım" cümlesinin manasını.

Zihnim vücudumdan da yorgun çünkü.

Her şeyi unutmaya, hiçbir şey düşünmemeye ihtiyacım var.

Döndüğümde duyduğum her haber sürpriz olsun bana, öylesine kopmuş olayım gündelik işlerden de gündemden de...

Ancak öyle dinlenebilirim...

Yaşama bıraktığım yerden başlayabilirim...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barenboim mucizesi, aşk ve forma

Rengin Soysal 04.07.2009

Nasıl anlatılır öyle bir gece, nereden başlanır, bilemiyorum...

*"Mümkün mü unutmak güzelim, neydi o akşam,
Rüya gibi, hülya gibi bir şeydi o akşam" desem...*

Türk müziğinin, en güzel aşk şarkılarından birine sığınsam çaresiz ve sonra devam etsem:

*İçtik kanarak, bir ezeli meydi o akşam,
Rüya gibi, hülya gibi bir şeydi o akşam."*

Beethoven'ın *Do minör Piyano Konçertosu*...

Berlioz'un *Fantastik Senfoni'si*...

Bir Klasik Batı Müziği konserinin bıraktığı izleri yansıtmak için nihâvent makamındaki bir bestenin güftesini ödünç almam, tuhafınıza gider mi?

Sanırım, Daniel Barenboim, hoş görürdü beni...

Ne de olsa Doğu-Batı Divanı adıyla orkestra kuran, farklı kültürler arasında müzikle diyalog arayan bir müzik adamıydı.

Bir rüya, bir aşk, bir vecd akşamıydı bence o...

Adeta bir parantezdi zamanda, Barenboim ile La Scala Filarmoni Orkestrası'nın, dinleyenleri 'nirvana'ya ulaştırdığı...

Mübalağa etmiyorum; ruhunuzun 'göğe yükseldiği', ayaklarınızın yerden kesildiği bir 'vuslat' duygusuydu hissettiğiniz.

Tanrısal ve insani ne varsa, o gece, orada, o müzikle içimize aktılar ve içimizdeki tanrısal ve insani olan her şeyi, o müzikle dışımıza taşıdılar...

Yıllardır bu kadar olağanüstü tınısı olan bir orkestra dinlememiştim.

Barenboim ise bir mucizeydi sanki. Piyanosunun başında, Beethoven'ın *Do minör Piyano Konçertosu*'nu gerçek bir virtüözite ve kendine has, eşsiz bir yorumla sunarken, bir yandan da orkestrayı idare ediyordu.

Müzik kulaklarımıza dolan, 'dinlediğimiz' birşey değildi o akşam, bizi içine alan, sarmalayan bir dünyaydı.

Konser bittiğinde, 'yere inmek', o müzik 'ülkesi'nden geri dönmek epey zaman aldı. Sürmesini istediğiniz bir rüyadan uyanmak kadar zordu yeniden hayatın karmaşasıyla yüz yüze gelmek.

Barenboim sadece dünyanın sayılı orkestra şeflerinden, önde gelen piyanistlerinden biri değil, bir entelektüeldi.

Sanatın evrensel boyutuna çoktan ulaşmıştı; belki her konserinde, dinleyicilerine yaşattığı gibi yükselip, yeryüzüne 'yukarıdan' bakıyordu.

En iyi, öyle bir insan görüyor olmalıydı 'sınırlar'ın anlamsızlığını.

Aslen bir Rus Yahudisi olan, Arjantin doğumlu, İsraili sanatçı, Filistin vatandaşı olmuş, Buenos Aires'in "onursal hemşeri"si ilan edilmişti.

"Yerinden edilmişlik duygusu yaşamadığını" belirtiyordu. O söylüyordu, "21. yüzyılda insanların artık kendilerini aynı anda her yere ait hissedebileceğini". Ve ekliyordu, "O zamanlar İnternet olsaydı belki de Auschwitz yaşanmayacaktı" diye.

Barenboim, İstanbul'da verdiği konserde de, Türkiye'nin Doğu ile Batı arasında oynayabileceği rollere değiniyordu.

İnsanlar da, ülkeler de sınırları aşabilmeliydi, "Kendimizi ülkelerimizin dışına çıkıp görebilmeliyiz" diyen Barenboim gibi.

Bir ülkenin vatandaşı olmaktan öte ayrı ayrı kimlikleri vardı hepimizin. O kimlikleri çoğaltabilmeli ve yaşatabilmeliydik.

İlkönce öncü ve sıradışı insanlar gerçekleştirdi birşeyleri. Arkasından o şey yaygınlaşır ve herkes onu izlerdi.

Barenboim misali bir dünya vatandaşlığı da elbette yavaş yavaş sıradan insanlara doğru yayılırdı zamanla.

Onun söz ettiği 'internet çağı'nda, okullarda forma giyme tartışmaları da iyice anlamsızlaşıyordu.

Olur a, yakın bir gelecekte, çocuklar bu sayede okula gitmeden öğrenim göreceklerdi.

Moda İlkokulu'nda okudum ben.

Deneme okuluydu orası ve biz forma giymezdik.

Öğrenciler arasında, iddia edildiği gibi sorunlara yol açtığını hatırlamıyorum.

Aksine, hepimizde bir 'kendine güven' hissi yaratmıştı o uygulama.

Varlıklı ailelerin çocuklarıyla, yoksul ailelerden gelen çocuklara, istediğiniz kadar forma giydirin, kalem kutularından saç tokalarına, çoraplarından çantalarına ayırt edileceklerdir birbirlerinden.

Gelir dağılımındaki uçurumu giderecek ekonomik tedbirleri almadıkça, çocukların dışındaki değil, içlerindeki cevheri ortaya çıkaracak eğitim sistemini kurmadıkça sorunların üzerini 'örtmekten' başka işe yaramaz forma inadı.

'Tek tipe' mahkûm edilmek, kişiliği yalnızca kılık kıyafette arayan bir anlayışı daha da körükler hem...

Nicedir keskin bir ayrım yaşanıyor üstelik...

O çocuklar birarada okumuyorlar zaten, ne yazık ki...

Semtleriyle, siteleriyle birlikte okulları da ayrıldı...

Formaları kaldıran, öğrencileri, yetenekleri, zekâları ve becerileriyle değerlendiren bir sisteme ihtiyaç var herhalde.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Kirli Ağustos'

Rengin Soysal 11.08.2009

Her iklimin bir mevsimi vardır sanki.

Bazı iklimler bazı mevsimleri bir başka sever.

Akdeniz'e yaz yakışır en fazla.

Edip Cansever "*Kirli Ağustos*" der, "*O da var olanın ağır ağır yokluğu*".

Zaten 'var olanın yokluğu' yakar canımızı ama hangisi daha zor gelir insana, 'ağır ağır' mı yoksa 'birdenbire' olması mı, emin değilim.

Mevsimler yeniden gelir de şüphesiz, onlarla gidenlerin her biri döner mi bilemeyiz, ondandır mahzunluğumuz; o yüzden, bazen böyle arkasından boynu bükük bakakalırız.

Bense gidenlerin bende bıraktıklarını sevmeyi öğrendim çoktan.

Benim için Saros'tu ağustos bu sene; o 'derin' mavilikti, fırtınalı bir günde ruhumu okşayan piyano sesiydi...

Bu yıl bir de müthiş bir armağanı vardı; Leonard Cohen'i getirdi bize...

Cohen gitti, o muhteşem gece 'kaldı' geride.

Sonra, İstanbullulara yıllardır hasretle bekledikleri bu müzik ziyafetini yaşatan, İKSV'nin Kurumsal İletişim Direktörü İdil Kartal'ın "veda"sı düştü posta kutuma. Her daim candan İdil, kim bilir tanıyan tanımayan ne çok kişinin gönlünde, son on yılda İstanbul'un kültür hayatına katkılarıyla iz bıraktı.

"Bir başıma bıkmaq istemiyorum,/ sizin de bıkmınızı istiyorum yanımsıra" diyen ise Pablo Neruda, *Bir Bıkkınlık* şiirinde.

Ne kadar haklı arzusunda, eğer bir şeylerin değişmesini gerçekten istiyorsak. Tek başına bıkmamız yetmiyor çünkü her zaman, sıkıldıklarımızdan kurtulmaya.

Yine de hayatımızın bir bölümüne hükmedebiliyoruz böylelikle hiç değilse. Başkaları bıkmasa da biz, usandığımız şeyleri yaşantımızdan uzaklaştırıp, ferah bir nefes alabiliyoruz.

Hep birlikte bıkma dileği, bir duyarlılığa işaret...

Bazen de 'mutlu' hissetmek için belli oranda bir duyarsızlığa ihtiyacımız var, söylemesi kulağa hoş gelmese de...

Herkesin sizinle aynı anda bıkmasını beklerseniz, sıkıntıdan boğulabilirsiniz.

Kendi 'gündem'inizle meşgul olmak da öyle büyük bir suç değil neticede.

Hem bilemezsiniz, belki de sizinle aynı meselelerden rahatsızlık duyan birileri de vardır.

"Memleketin onca sorunu varken", bazı 'önemsiz' konulardan söz etmek gazeteciliğe ihanet sayılmaz herhalde.

Mesela olur a, "Kablolu TV"deki Fransız kanalı TV5'in aniden yayından kaldırılmasından benim gibi müşteki olan seyirciler de vardır.

Bu ilk sabıkaları da değil üstelik.

Yıllar önce de İspanyol ve İtalyan kanallarını, seyirciye hiçbir açıklama yapmadan, kaldırırvermişlerdi.

'Frekans düzenlemesi' yaparken, bir bakıyorsunuz, sevip seyrettiğiniz bir kanal kaybolmuş.

Geçen 'düzenleme'de de izleme açısından büyük kolaylık sağlayan mönüyü kaldırdılar örneğin.

O frekans üzerinden de şimdi pazarlamaya çalıştıkları "teledünyanın" tanıtımlarını yapmaya başladılar.

Belli ki daha pahalı olacağı açık, bu dekoderli sisteme yönlendirmek istiyorlar seyirciyi.

Bunun için de "Kablolu TV"yi cazip olmaktan çıkarmaya çalışıyorlar.

Halbuki şimdilik 75 kanalı abonelerine ulaştıran, ileride bu sayının yerli ve yabancı kanallar dahil 200'e kadar çıkacağı söylenen "teledünya" duyduğumda hemen ilgimi çekmişti ve en kısa sürede o sisteme geçmeye karar vermiştim.

Hem birçok yabancı kanalın yer alması hem vaat ettikleri görüntü kalitesi etkili olmuştu bu niyetimde.

Şimdi vazgeçtim. Anlaşılmadığı sanılan kurnazca yaklaşımlar öfkeliendiriyor insanı çünkü. Kablolu TV'den çıkacağım ancak "teledünya"yı seçmeyeceğim bu durumda.

Mevzuun sadece kişisel bir yanı olsaydı yazmazdım, benim neyi seyredip seyretmediğim elbette okuyucuyu alakadar etmez; fakat inanıyorum ki daha birçok seyirci de benimle aynı görüşü paylaşıyor.

Ah ne 'yokluklar' var biliyorum.

Biliyorum, hep beraber onları 'görmemiz' ve hep beraber 'bıkmamız' gerektiğini.

Ne çare elimden bu kadarı geliyor.

Dönüp, Edip Cansever'den yardım istiyorum:

*"Başka değil, yokluğu görmek için
Kirli ağustos! Gözkapaklarımı da yaktım sonunda"*

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kibir ve tevazu

Rengin Soysal 15.08.2009

Ertuğrul Özkök, Zülfü Livaneli'nin "Türkiye'nin Leonard Cohen'i" olduğunu yazdı geçenlerde.

Cohen'in İstanbul konserine gittim, hiç Ergenekon fıkrası anlatmadı... Hiçbir şarkısında da detone olmadı...

Neyse, benim Cohen'den yola çıkıp da değinmek istediğim konu başka: Bu usta müzisyenle ilgili izlenimlerde mütevazı kişiliğine ve tavrına çokça vurgu yapıldığı malum.

Bense onun 'kibre ihtiyaç hissetmediğini' düşünüyorum.

Yetiştigi aile, müzik yaşamındaki tatmin duygusu, kendine ve hayata dair 'derdi' olduğuna işaret eden 'arayış'ları anlatıyor bunu...

Bir caz şarkıcısı olan sevgiliyle mutluluğunu da gözardı etmemek lazım belki...

Ya da yaşlanmanın getirdiği, o olup biten güzel şeylerden tat almayı bilme halini...

Benim edindiğim izlenim ise biraz mahcup bir yapısı olduğu ve insanlarla çok iç içe olmaktan hoşlanmadığı.

Mecbur olmadıkça ne oteldeki ne kulisteki odasından çıkmış zaten.

Tanıştıklarına kibar ve alçakgönüllü davranmış.

Birçok ünlünün aksine, 'kapris' sınıfına girecek özel isteklerde bulunmaması da şaşırtmış konseri düzenleyenleri. Gerekli bulmadığı hiçbir şey istememiş.

Bütün bunlardan benim çıkardığım, görgülü ve 'kendini beğenen' bir adam olduğu onun.

Halkımız nedense tevazu meselesini abartmaya yatkın...

Sanıyorum Zeki Müren'in başlattığı "beni siz yarattınız" ikiyüzlülüğü, toplumda garip bir karşılık bulmuş.

Abartılı bir hayranlık beslediklerinden, abartılı bir alçakgönüllülük bekliyorlar...

Tapınmadan takdir edemiyor, tapınmadan sevemiyorlar sanki ama 'tapındıkları' kendilerine bir nevi dalkavukluk etmezse de içeriyorlar.

"Kaprisli assolistler" bunu bildiklerinden, bir yandan şımarıklık hezeyanları içindeyken, bir yandan da halka 'yaranmak' için yapmacık bir tevazu sergiliyorlar.

Bu konuda toplumla, toplumun karşısına çıkanlar arasında karşılıklı sahtekârca bir anlaşma var adeta...

Halk seyrettiği, dinlediği, okuduğu kişileri hem 'itici' olacak ölçüde pohpohluyor hem de "bak ben seni dinlemesem, okumasam, seyretmesem sen bir hiçsin" tehdidini savuruyor.

Yaratılan, üretilen, sunulan eserin niteliğiyle ilgilenmiyor, sahibinin 'halkla ilişkisini' kolluyor.

Yaratan, üreten, sunan taraftakiler ise beğenilecek yapıtlar ortaya koymaktan ziyade kendilerini sevdirmeye yarışına giriyorlar.

Kimi, bıkip usanmadan "ben, ben" diye övünüyor...

Kimi sahte bir 'tevazu' içinde, kendilerini başkalarına methettiriyor.

Her insan gibi onların da bir mecburiyeti yok aslında, içlerinden gelmediği şekilde görünmeye ve davranmaya.

Nezaket, görgü gereği; ancak ille de çok sıcakkanlı olmaya, herkesin yaşadığı gibi yaşamaya, izleyicisiyle yakınlık kurmaya niye mahkûm olsunlar ki.

Ajda Pekkan, son zamanlarda böyle bir zorlanma içinde bana kalırsa.

Yapısı gereği öyle çok sokulgan, deli dolu biri değil; olmak zorunda da hiç değil.

Bazı insanlar mesafelidir, kolay içli dışlı olamazlar. Ünlü oldu diye, birisinden karakteri dışında davranmasını istemek insafsızlık bence.

Üstelik sempatik olmuyor, sırtıyor o zaman.

İşte galiba Leonard Cohen'de insanların yakaladığı buydu.

İğretilik yoktu üstünde.

Kendisini olmadığı gibi davranmaya itecek durumlardan belli ki kaçınıyordu.

Mick Jagger, tam da bir rock yıldızından beklenecek şekilde, hep 'genç' ve asidir örneğin, ona da o yakışır, çünkü tabiatı öylesine uygundur.

Cohen ise giyim tarzından kısa, beyaz saçlarına, 'show'u abartmayan sahne performansından sükûnetine, aşikâr ki kişiliğine ters düşmüyordu.

"Seyircisine saygı" diye nitelendirilen duruşunda, kendi yaptığı işe saygı vardı esasında.

Teoman, bizim gazetede, Ayça Örer'e verdiği röportajda Leonard Cohen'in de kendisinin de Türkiye'de bu kadar 'tanınır' olmasından duyduğu rahatsızlığı dile getirmiş.

Niye aldırıyor ki...

Kimisi gerçekten bildiği, anladığı, sevdiği için izler, kimi de çok sözü edildiği, 'moda' olduğu için.

Önemli olan insanın kendisi...

Etrafın yaklaşımından kime ne...

Anlamadan, algılamadan, bilmeden ilgi gösterenler de var diye sevip, haz duyduğumuz şeylerden vazgeçmek, çok fazla ciddiye almak olmaz mı hem kendimizi hem başkalarını...

Üstelik her insan, kendi kendini de, kendi kapasitesi kadar algılamaz mı neticede...

Öyleyse, biz hangi ölçüye göre tespit edeceğiz algımızın hududunu...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yaz, Cole Porter ve Kilimanjaro'nun Karları

Rengin Soysal 18.08.2009

Anlatmaya değecek çok şey yaşayanlar mı daha mutlu olurlar, anlatılsa başkasına pek de ilginç gelmeyecek bir hayatı ve duyguları, yalnızca onlara ait olduğu için en nadide armağan olarak kabul edenler mi?

"Anlatmak için yaşamak" ile 'hatırlamak için yaşamak' arasında bir tercih yapanlardan hangileri yakındır ya da 'yatkın'dır o şansı yakalamaya?

Daima anlatacak 'yeni' bir şeyler bulmanın peşine düşenler, bu yüzden diğerlerinden daha fazla mı severler henüz yaşanmamış olan geleceği...

Ya ümitler; yaşanmayanları tatma, yarım kalanları tamamlama arzusu... Onlar, hatıralarına değil de, hayallerine

sarılmazlar mı sıkı sıkı?

Anılarımızı bu denli kıymetli yapan, o zamanlara yeniden dönmemizin imkânsızlığı mıdır, yoksa hiçbirimizin mutlak bir 'gelecekte' emin olamayışı mı...

Bir geleceğimiz var mı, varsa ne kadar, neler getirecek, bilmiyoruz çünkü.

Oysa geçmişimiz, yaşadıklarımız, hatıralarımız tümüyle bizim, şüphemiz yok onlardan; ama işte yetmiyor, güzellikleri tekrar aynı şiddette yaşama tutkusu, acıları unutma, silme telaşı, eksik kalmış bir şeylerin devamını getirme çabası sırf maziyle tatmin olmayı engelliyor. Ne kadar hoş bir ömür sürmüş olursanız olun, hatta bazen tam da bu sebepten, artıyor doyumsuzluğunuz; hep o 'ilk' heyecanları arıyorsunuz.

Ilık, hafif esintili bu nefis yaz sabahı, uzak bir şehirdeki, çok sevdiğim birinin doğumgününe kutluyorum kendimce...

Ben balkonda kahvaltı ederken, eski köşk bahçesindeki mimoza ağacının gümüşü yeşil yaprakları, sesini daha iyi işitmek için açtığım Cole Porter'ın müziğine ritm tutarcasına salınıyor.

Kimisini gördüğüm, kimisini hiç gitmeden sevdiğim ülkelerde geziniyorum, 'doğumgününün' şerefine. Amerika'da, Afrika'da, İspanya'da...

Ve sonra Paris... Ernest Hemingway'in, *Paris Bir Şenliktir* diye anlattığı büyülü kentin sokaklarında en sevdiğim insanın hatırası dolaşıyor.

Ondan çok uzun yıllar önce, bir zamanlar, Hemingway'in, Fitzgerald'ın, Porter'ın, 'Paris'teki Amerikalılar'ın bulunduğu yerlerde.

Yazlar çabucak geçer ve yaz geçerken, mimoza ağaçlarının kış ortasında, şubatta martta açacak çiçekleri tohumlarını verir...

Yaşadığımız her şey çarçabuk geçerken, öngöremeyiz içinde hangi tohumları sakladığını.

Bizi dönüp geriye bakmaya çağıran şeyin ne olduğunu önceden tahmin edemeyeceğimiz gibi.

Hemingway, Paris ve mimoza ağacı, beni adeta istemdişi, kitaplığımda *Kilimanjaro'nun Karları*'nı aramaya itiyor. Kitabı elime alıp sayfalarını karıştırırken, filmini seyretme arzusu ağır basıyor.

Gregory Peck, Ava Gardner ve Susan Hayward'ı biraraya getiren 1952 tarihli film, bir mimoza ağacının görüntüsüyle başlıyor.

Hemingway'in yaşamından izler taşıyan *Kilimanjaro'nun Karları*'nda Gregory Peck, yazar Harry Street rolünde.

Mikrop kapan bacağı kangren olmuş, onları almaya gelecek olan uçağı, bir yandan ölümü, beklerken, gölgesinde serilmiş yatakte uzandığı mimoza ağacına konmuş akbabalara bakıyor. Onları, bir gün bir hikâyesinde kullanmayı düşünerek izlediğini anımsıyor.

Ölümü yakınında hisseden herkes gibi geçmişle hesaplaşıyor, ateşi yükseldiğinde halüsinasyonlar görüyor. Eski aşklar, pişmanlıklar, savaş ve acılar...

Kendine geldiğinde, zengin ve güzel karısıyla alay etmekten vazgeçmiyor yine de, kadın, "eğer gerçekten öleceğini düşünüyorsan, geride bıraktığın her şeyi öldürmen gerekli mi" diye soruyor.

Ernest Hemingway de, kahramanı Harry Street gibi, yazacak şeyler biriktirmek için "avlanmış" olabilir mi? O da silahları, safariyi, durmadan seyahat etmeyi, maceralara atılmayı, 'vurulacak' yeni kadınlar bulmayı seviyordu belli ki.

Harry'nin amcası, yeğeni yazar olmaya karar verince, "yazarlık, hayat boyu süren yalnız bir safaridir" der. "Onun aradığı av, söylenmeye değer bir hakikat, yaşamaya değer bir kader, hayatını feda etmeye değer bir şeydir."

Hayatının amacı bu mu olur, bunu mu arar, Ernest, Harry ya da herhangi bir yazar?

Hep ilklerin tatminini aramanın mutsuzluğu ne ölçüde hırpalıyor onları: "Ve bir daha öyle bir şey yaşamadım, Afrika'ya ilk gelişim gibi" diyen Harry, Ava Gardner'ın canlandığı o şahane kadın Cynthia'ya da "Birlikte olduğum herkes bana seni daha çok özletti" diye yazar.

Halbuki Cynthia "sadece mutlu olmaya çalışan" bir kadındır. O, 'yazarın' hayatını değil, yazarı sever, o yüzden mutsuz olur. Harry en sevdiği zamanda bile 'kendi' hayatını, hayallerini, ihtirasını yaşar; dikkat bile etmez yanındaki kadının özlemlerine. O, onun hayatını 'paylaşacak' birine ihtiyaç duyar, en sevdiği kadının dahi yaşamını paylaşmak aklından geçmez.

Harry, "ona benzeyen birini bulmak" ister yaşamı boyunca. Helen'le Cynthia'ya benzediği için evlenir.

Yaşanmış bir şeyi yeniden yaşamak istemenin lanetidir belki de yakasını bırakmayan. Bunun için mutsuz olur ve mutsuz eder. Bir kadın için en acısı "O olmadığım için beni asla affetmedin değil mi?" sorusunu sormaktır herhalde.

Hemingway ya da herhangi bir yazar, hem yeni şeylerin ardında koşup hem de ilklerin tatminini aradığından mı helâk olur...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Deniz kumundan şatolar

Rengin Soysal 22.08.2009

Deprem felaketinin üstünden geçen on yıldan hiç de "açık alınla" çıkmadık anlaşılan...

Hâlâ korkuyla yaşamayı sürdürüyoruz.

“Korkunun ecele faydası yok” biliyoruz, gereken şey tedbir almak

Bir kısım önlemlerin alındığını, bazı iyileştirmelerin yapıldığını duyuyoruz ama belli ki çok yetersiz.

Konuya vakıf bilim adamlarının senaryoları ürkütücü.

İç i boş bir “Depremle yaşamayı öğreneceğiz” sözü hiçbir anlam ifade etmiyor...

Depremle yaşamayı öğrenmek için yaşadığımız şehrin yollarının, köprülerinin, okullarının, hastanelerinin, kamu binalarının ve oturduğumuz evlerin depreme karşı dayanıklı olduğundan emin olmamız lazım.

Bugünkü şartlarda olsa olsa beklenen depremde ölmeyi öğreniriz biz, o da söylenildiği gibi ‘şansımız varsa’, zira diğer ihtimaller ölümden de beter.

“Ülke ekonomisinin ne hale geleceği”ni, “Türkiye’nin bunun altından nasıl kalkacağı”nı düşünmek sıradan vatandaşa düşmüyor da, düşünmesi icap edenler ne düşünüp ne planlıyor merak ediyor insan...

“Başımızın çaresine bakmak” çözüm değil, bencilce olmaktan öte, bir faydası da yok; sadece kendi evinizi sağlamlaştırmak ne can güvenliğinin garantisi ne de yıkılıp bitmiş bir şehirde sizin hayatta kalmanızın sevinilip, umutlu olacak yanı var.

Devletin imkânları İstanbul kadar büyük ve eski bir kentin tüm yapı stokunu baştan aşağı yenilemeye, dönüştürmeye, sağlamlaştırmaya elvermez elbette ama bunların optimal seviyede hayata geçirilmesini sağlayacak kapıları açabilir.

Kanun, yönetmelik, izin, teşvik, artık hangisi gerekiyorsa...

Referans gazetesinde yer alan bir haberde Ağaoğlu İnşaat Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ağaoğlu, 1970’lerde İstanbul’un Anadolu yakasında inşa edilen binalarda kullanılan malzemenin kalitesizliğine dikkat çekiyordu.

Ağaoğlu, o yıllarda yapılan binaların büyük bir bölümüne inşaat malzemesini kendisinin sattığını “kumları Marmara denizinden, demirleri hurdadan çektiklerini” söylüyordu.

Yaşı tutanlar için bu bilinmedik bir şey değildi, yeni binaların nasıl yapıldığını o ilk ‘inşaat hamlesi’ dönemine şahit olan herkes görmüştü.

Zaten sektörün diğer isimleri de, “o günün şartlarının öyle” olduğunu, imkânların kısıtlı olması yüzünden, yapılarda deniz kumunun yıkanmadan kullanıldığını, nervürlü demir ve hazır beton bulunmadığını açıklayarak Ağaoğlu’nu teyit ettiler.

Kısacası mevcut yapı stokunun yüzde altmışı yetmişi ne işçilik ne malzeme ne teknoloji bakımından depreme dayanacak güçte değil...

Ha Ağaoğlu şimdi bunu niye söylüyor, İstanbul’un Anadolu Yakası ve Bağdat Caddesinde yeniden başlatılacak bir inşaat faaliyetinden elde edeceği rantı mı gözetiyor ayrı konu. O kişisel çıkarını gözetiyor olabilir fakat

dedikleri doğru.

Söyleyenin bu işten menfaati var diye söylenenin gerçekliğini gözardı edemeyiz.

Artık onun dile getirdiği şekilde belediyelere planlama yetkisi mi verilir, Meclis'ten yasa mı çıkar, nasıl olursa, devlete yük olmadan dönüşüm sağlayacak projelerin önü açılmalı.

Eldeki yönetmelikler, oturdukları apartmanları müteahhitlerle anlaşılıp, depreme uygun inşa edilecek konutlara dönüştürmek isteyen mülk sahiplerinin önünü kesiyor. Daireler metrekare olarak çok küçülüyor çünkü.

Gerçi doğru ve fonksiyonel planlanmış bir mimari ile küçük metrekarelerde de pekâlâ kaliteli yaşanır bence ama ne öyle bir mimarlık zihniyeti ve becerisi var ne de halkın öyle bir anlayışı. Şehirlere yerleşmesini bilmediğimiz kadar evlere yerleşmesini de bilmiyoruz.

Bu da müteahhitleri, rant getirmeyeceği gerekçesiyle, çok katlı birçok binaya talip olmaktan vazgeçiriyor.

Halbuki çıkacak bir yasa yahut yönetmelikle 'arsaya göre inşaat payı' sorunu daha kabul edilir bir seviyeye yükseltirirse, devlete ihtiyaç kalmadan, kendiliğinden bir çözüme ulaşılmış olur. Üstelik inşaat sektörü de canlanır.

Tabii şehir planlaması açısından yeni felaketler yaratmanın önünü kesecek çarelerin ve çözümlerin de birlikte ele alınması koşuluyla.

Yeşil alandı, otopark sorunuymdu, estetik görünümdü her birinin ayrı ayrı değerlendirilip hayata geçirilmesi kaydıyla.

Şehrin nefesini kesmeyecek, biraz yükselse de ruhuna yakışmayan gökdelenlerle beton yığınının dönüşmeyecek, bahçesiymi, ağacıydı bütünüyle elden gitmeyecek bir planlama ve denetleme şartıyla.

Olmaz mı, istenirse olur...

Ağaoğlu, yan yana birkaç binanın birleşerek, mevcut arsalarına yapılmasını öneriyor yeni yapıların.

Yanılmıyorsam yıllar önce Çetin Altan bu gelişmeyi öngörüp yazmıştı.

Demek ki o tespiti de doğru çıktı.

Umarım böyle bir dönüşüm gerçekleşirse, şehri daha fazla çirkinleştirmek yerine güzelleşmesine katkıda bulunur ve gönül rahatlığıyla içinde yaşanacak evlerin sayısı artar.

O eski şarkılar

Rengin Soysal 25.08.2009

Bazen merak ediyor insan; bütün o romanları, öyküleri, şiirleri, kendimizden bir şeyler bulmak, bize benzeyen, bizim gibi hisseden birilerinin varlığını duyumsamak için mi okuyoruz, o yüzden mi dinliyoruz şarkıları, onun için mi seyrediyoruz filmleri...

Yoksa bize benzemeyen insanları, başka türlü duyguları, bilmediğimiz yaşamları öğrenmek mi bize çekici gelen?

Bir yalnızlıktan kurtulmaksa eğer arzumuz, kimseye anlatamadıklarımız, kimseyle paylaşamadıklarımızsa, bizi anlamadıklarını düşünüyorsak ya da, o zaman kendimizi arıyoruz şiirlerde, şarkılarda, romanlarda...

Yok sıkılıyorsak, geniş ufuklara açılmak istiyorsak, farklı dünyalarla tanışmak, yeknesaklıktan uzaklaşmak, değişmek, değiştirmek, yenilenmekse ihtiyacımız; ruhumuzla beraber zihnimiz zenginleşmezse, tazelenmezse, fena halde bunalıyorsak şayet, onlar alsınlar bizi bambaşka 'diyarlara' sürüklesinler diyoruz.

Birlikte sürüklenirken, dokularımıza karışıp, hücrelerimize sinen bir şeyler de oluyor elbet; bu yeni 'ben'imizin beklentileri de artıp, çeşitleniyor böylece.

Bizi 'anlatan' şeylerden demir alıp, 'anlatılan' biri gibi olmaya çıkaran yolculuk böyle başlıyor işte.

Kimileri uzak limanlara varıyor, keşfedilmemiş yerler arıyor; kimileri kısa mesafelerden geri dönüyor, hep aynı iskeleye.

Zekânın yalnızlığını düşündüğüm de oluyor, çevresinde onun zekâ seviyesinde kimseleri bulamayan birinin yalnızlığını.

Yaptığı espriyi anlayacak, hiç değilse bir çift göz olmazsa o anlarda bakışacağı, nasıl zevk alır ki etrafındaki herkesle dalga geçebilse bile.

Konuşulanlar tat vermez, konular boğar, körelir kendisi de.

Aynı ustalık düzeyinde olmayan iki kişinin satranç oynamaya kalkışması misali biri diğerini geri çeker, ilerlemesini engeller, hele de gelişmeye, öğrenmeye, algılamaya yatkın değilse.

Ve zekâ bilgiyle, birikimle beslenmedikçe körelir.

Yetmez olur anlamaya, anlamlandırmaya olup biten, değişen gelişen şeyleri.

Yalnızca zekâsına güvenen, gün gelir yerinde saymaya başlar, bir bakarsınız çok geriye düşmüş olduğu yerden.

Zekâsız bir bilgiyse malumatfuruşluktan öteye geçmez neticede.

Onlara muhatap olmak, daha beter canını sıkar zeki insanların.

Zekâ hem derinleşip, odaklanabilir ilgilendiği alanlarda hem de çok çabuk sıkılır, hemen algılayıp öğrendiği şeyler uzarsa, daha fazlasına, yenisine ulaşamazsa; hep rutinle uğraşırsa.

İçini bu manada dolduramadıktan sonra ne roman yazmak ne film çekmek bir şeye değer.

Ahmet Hamdi Tanpınar, Yahya Kemal'i anlatırken, onun "Bizim romanlarımız şarkılarımızdır" dediğini söyler.

Gerçekten kulak verirsiniz o eski şarkılara, ne denli doğru bir tespittir bu, sezersiniz.

Dört mısradan oluşan bir kıtada, o kısacık güftede, bütün bir iç âleminizi bulursunuz.

Müziğiyle, o sözleri işler içinize...

Ondandır, bütün değişime karşın, yine de dayanması zamana o eski şarkıların.

Zaman hükmünü icra eder yine de...

Bizim görmeyeceğimiz bir zamanda kim bilir ne çok şey kaybolacak, kaybolmuş nice bilmediklerimiz gibi.

İnsan ömrü sonlu, ne kadar yakalamaya çalışsanız her yeniliği, zamana karşı koymak için çabalasanız, her değişime ayak uydurmaya çalışsanız, mutlaka geciktirirsiniz köhnemeyi fakat eskimenin önüne geçemezsiniz.

Geçmişe çakılıp kalmadan, zamanın ruhunu yadırgamadan yaşamak bir ölçüde genç tutar sizi.

Ama buna aldanamazsınız.

Sizinle aynı damak tadını taşıyan, aynı müzikten zevk alan, aynı mizah duygusunu paylaşan insanları aramanız biraz da bundandır.

Onlar da farklılaşır çünkü çağla beraber.

Hepsinden önce ise galiba mizah anlayışı değişir.

Yepyeni bir dil gelişir, her yeni neslin aralarında anlaştıkları.

Belki sırf bu nedenden, yazarlardan, şairlerden, müzisyenlerden çok daha zordur mizahçıların yıllara karşı durabilmesi.

Mizah olgulardan ilham alıp, duygulardan çok düşünceye ve zekâyâ seslenir zira.

Yaşam biçimi, duygulardan çok hızlı değişir.

Duygularımızı, dimağımızı ne ölçüde dinç tutsak da, bedenimiz eskir sonunda.

O eskime 'zaman'la aramıza biz farkına varmasak da usul usul girer.

Önce biz bir eski şarkıyı söyleriz.

Sonra eski bir şarkı bizi söyler.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bırak güneş içeri girsin

Rengin Soysal 29.08.2009

Bir hayatımız var bizim, o hayatın kendi gündemi var.

Ülkede olandan bitenden, siyasetten ayrı, yalnızca bize dair sevinçlerimiz, kederlerimiz, neşelerimiz, hüznlerimiz var...

Öyle sanıyoruz...

Kimimiz tesadüflere inanıyoruz, kimimiz verdiğimiz kararlarla, yaptığımız seçimlerle hayatımızı yönlendirebileceğimizi düşünüyoruz...

Ve hepimiz yanılıyorz...

Sorgulamadığımız, değişsin diye çabalamadığımız ya da çabalayanlara destek olmadığımız siyaset yönetiyor yaşamımızı, biz farkında olsak da olmasak da.

Hatta yaşam hakkımızı elimizden alıyor.

Yeni doğmuş bebekler yaşayamadan ölüyor, ana çocuk sağlığı ülke siyasetinin öncelik verdiği konular arasında olmadığı için...

Depremlerde binlerce insan yok yere can veriyor, gerekli tedbirler alınmadığı için...

Askere giden gençler ölüyor yıllardır, niye öldüklerini tartışmak bile suç sayıldığı için.

Ancak başımıza geldiğinde anlıyoruz ne yazık ki, "gündemimizin dışında" saydığımız siyasetin bize neler ettiğini.

Bir de hafif ya da ağır mutlaka bedelini ödediğimiz, aslında mutluluğumuzda, başarıımızda bire bir etkisi olan, eğitim ve sağlık politikalarının, ekonominin, adalet sisteminin kişisel yaşamımızdaki izleri.

"Herkes kendi hayatını yaşar" sözünün, anlamını en çok kaybettiği ülkelerden biri herhalde Türkiye.

Değil “kendi hayatını yaşamak”, yaşanacak nice hayat sönüp gidiyor ömrünün baharında.

Solgun hayatlar yaşıyor, “ülke şartları” nedeniyle, öğrenimleri, iş hayatları, sosyal şartları yara alan birçokları da.

Ne çok severiz o muhteşem şarkıyı, *My way*’i, hele Frank Sinatra’nın sesinden dinlediğimizde...

Belki de içimizden hepimiz o “son perde” yaklaşırken, “hep kendi yolumda gittim”, “her şeyi kendi tarzımda yaptım” diyebilmeyi geçirir ve dileriz şarkıdaki gibi.

Birkaç pişmanlığımız olsa da, bahsetmeye degecek kadar bizi istemediğimiz yollara sürüklemeyen, “pişmanlıklarımızdan dahi pişmanlık duymadığımız” bir ömür sürebilmeyi hayal ederiz.

“Tüm işlerinizi planlasanız” da, “tüm adımlarınızı dikkatli atsanız” da kendi yolunuzu çizme şansı pek bulunmaz, her şeyden önce insan hayatının kutsal olduğuna iman etmemiş ülkelerde.

Askerlik mecburi Türkiye’de.

Her askere giden gençle birlikte, anası, babası, kardeşi, karısı, sevgilisi, arkadaşı da korkuyor...

Ya gider de dönemezse, artık o gencin hayallerinden, ümitlerinden, planlarından söz edilebilir mi...

Geride kalanlar, siyasetin bulaşmadığı, yalnızca “kendilerine dair” olan mutlulukları, acıları, umutları, umutsuzlukları yaşadıklarını söyleyebilirler mi...

Elazığ’da dört gencecik çocuk, dört asker, “komutanlarının verdiği ceza” nedeniyle öldü.

Onların değil “kendi hayatlarını yaşamak” yaşama hakları bile ellerinden alındı.

Hâlâ, silahlar sussun, akan kan dursun, artık çocuklar, gençler ölmesin diye atılacak adımlara karşı çıkanları gördükçe ürperiyor insan.

Nedense, şu son günlerde gözlerimin önüne o efsanevi Hair müzikalinin filminde Berger’i canlandıran Treat Williams’ın yüzü geliyor.

Vietnam’a savaşa giden arkadaşı sevdiği kızla son bir kez görüşebilsin diye onun yerine geçen ve son anda yanlışlıkla savaşa gönderilen savaş karşıtı Berger’in yüzü.

Tam o sırada, fonda, “Bırak güneş içeri girsin” şarkısı çalıyor.

Vietnam savaşı karşıtı gençlerin, savaşı protesto etmek için Beyaz Saray’ın önünde söyledikleri, unutulmaz şarkı.

Belki savaşın durmasına karşı çıkanlara hep bir ağızdan bizim de aynı şarkıyı söylememiz lazım:

Bırak güneş içeri girsin.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Karagöz ve internet

Rengin Soysal 01.09.2009

Öyle tesadüf etti, bu yıl eylülü biraz erkence Kanlıca'da karşıladım.

Ağustos son bir selam ile uğurlarken, bir yaz ramazanının güzelliğini yaşadım.

Durgun bir göle benzeyen denizde oynaşan renkli ışıklar ve karşıda Emirgân...

Şehrin içinde, şehrin gürültüsünden uzak bir bahçede güzel okunan bir ezanı dinlemenin verdiği huzur...

Ağaçların altında kurulu sofralarda iftar edenlerin dudaklarındaki tebessüm...

Yüzünüzü okşayan tatlı esintisi Boğaz'ın.

Neden aramalı eski ramazanları, şimdiki ramazanların nesi var?

Ve niye ramazanlarda, bayramlarda hep geçmişî yaşatmaya çabalamalar...

Bilen kimse kaldı mı Direklerarası'ndaki eğlenceleri, kanto dinlemekten kaç kişi zevk alır şimdi?

Neden hâlâ Karagöz oynatmayı 'geleneğe saygı' saymalar...

Bir zamanlar Karagöz seyredilirmiş diye bugün buna ilgi göstermeyenleri suçlamalar...

Televizyonda Karagöz göstermenin saçmalığını söylemek, eğer bu bir belgesel değilse, niçin 'aslını inkâr etmek' olsun?

Ne sinema ne televizyon, hiçbiri yokken oymuş seyirlik eğlence, onu izlermiş insanlar.

Hani "hepsi vardı da internetten DVD teknolojisine, Karagöz'le Hacivat'ı mı tercih ettiydi onlar" sorusunu sormak geliyor içimden bazen.

Yaşamayı mümkün değil artık bu sanatın, zorla yaşatamazsınız, ancak müzede saklanıp korunur. Doğrusu da budur zaten.

Yeni nesiller bilsin, bir fikirleri olsun ama kalkıp da bu çağda tat almanın imkânsız olduğu bir eğlence türünü yaşatmıyorlar gerekçesiyle itham edilmesinler.

Tıpkı meddah gibi, Direklerarası'ndaki ramazan eğlenceleri gibi.

Meddah yok fakat Cem Yılmaz misali stand-up komedi yapanları sevip izliyor şimdiki nesil de mesela.

İftarla sahur arasında eğlenmek gelenekse, şart mı ille de Naşit'in tiyatrosunu, bilmem kim hanımın kantosunu aramak.

Üstelik onlara yetişebilenlerden pek azı hayatta olmalı.

Bugünün eğlence anlayışı neyse, öyle eğlenmesinde ne sakınca var müminlerin, dinen günah sayılanları yapmadıktan sonra.

Din değişmez lakin gelenekler değişir zamanla.

Ben çocukken televizyon yayınları siyah beyazdı.

Övgüler mi düzmeliyim çocukluğumun hatırına o günlerin renksiz televizyonlarına, arada bir rastladığımda "nasıl seyredemiştiz, ne kadar sıkıcıymış" derken.

Kültürümüzü kaybetmek başka şey, geleneklerin şekil değiştirmesi bambaşka.

Siz eski alışkanlıklarınızın aynen korunması, uygulanması için ısrar ederseniz büsbütün yok olması tehlikesine yol açabilirsiniz kimi âdetlerin.

"Mademki geçmişteki gibi olmadıkça bir mana ifade etmeyecek ve nasılsa ihtimali bulunmuyor aynı şekilde yaşamanın" düşüncesi, bizi tamamen uzaklaştırıp, unutturmaz mı bazı şeyleri...

Bir de "eski bayramlar" nostaljisi var sevdiğimiziz.

Eski bayramlar dediğimiz, çocukluğumuzdur, gençliğimizdir bizim o yüzden severiz ve özleriz.

Çocukluk bayramlarını, "bayram yeri"ne gittiği için sevecenlikle hatırlayan yaşlılarla, bugünün çocuklarının ileride hasretle söz edeceği bayramlar aynı olabilir mi?

Günümüzde her an bir "bayram yeri"ne gidebilir çocuklar.

Bayramlarda tatile çıkmanın, bayramların "içini boşaltmak" olduğu iddiası da biraz böyle değil mi sanki...

Mecidiyeköy'den Göztepe'ye bile gece yatısına gidildiği zamanlarda, birbirlerini göremeyen eşin, dostun, akrabanın birbirilerini ziyaret etmesiyle, bugünün ulaşım ve iletişim olanaklarını kullanan insanların görüşmesi bir mi?

Yine bayramınızı kutlarsınız sevdiklerinizin, yine çocuklarınıza kıyafet, oyuncak alıp, para verip sevindirirsiniz, yine büyüklerinizi aramayı ihmal etmezsiniz ve bunlara rağmen tatil yapabilirsiniz.

Hem kırklı yaşlarda anneanne, ellili yaşlarda büyükbaba olup neredeyse hayattan elini ayağını çeken büyüklerin dünyasıyla, şimdinin kırklı yaşlarda yeni evlenen kadınları, ellili yaşlarda genç sevgilileriyle dolaşan erkeklerin beklentileri benzeşir mi...

Ne ramazanlar eskir ne bayramlar, biz eskiriz aslında.

Çağa ayak uyduramadığımızda, çağ bize uysun isteriz. Halbuki her yaşımızda bize uyan, bize haz veren bir şeyler vardır mutlaka.

Yeter ki vazgeçmeyelim o tatlardan.

Eylül yeni girdi. Şiirdeki "Kanlıca'nın ihtiyarları" çoktan göçtüler

Birkaç hafta sonra *Eylül Sonu*'nda yine Kanlıca'da buluşup, biz "bir bir hatırlarız geçen sonbaharları" belki de.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Psikolojinin dar alanında gezinmek

Rengin Soysal 05.09.2009

Geçti sanırken, inadına güzel bir yaz akşamı eylülde. Yolun bitiminde, ağaçların arkasında, denizin üzerinde, tepelerin gerisinde, çatıların arasında, herkesin rolünü çalan dolunay. Ya da her oyunun dekorunda mutlak parça; her sofranın konuğu, her konunun ortağı, her duygunun yoldaşı, her sohbetin tanığı bu gece.

Kıymetli bir dostla, halden bilir bir arkadaşıla, eksikliğini hissedip yâd ederken müştereken çok sevdiğimiz o adamı, aşktan akıla, nefisten gönüle kolan vurup, konuşuyorduk.

Hayatı 'yakalamak' için nefes nefese peşinden koşanlardan olmamıştım hiç.

Küçük bir çocukken, Çamlıca'da, kendiliğimden elime konuveren ve her "gel kelebek gel" dediğimde dönüp yeniden avucumda gezinen o rengârenk kelebek gibi hayat da kendisini kovalayanlara değil, onu ele geçirmeye çalışmayanlara, tutkudan ziyade içtenlikle sevenlere, güzelliklerini tutsak etmeye çalışmadan, sadece beraber 'oynamaktan' hoşlananlara, ona bir tür masumiyetle bakanlara daha yakın davranıyor olamaz mıydı?

Hırsla koştuğu arkasından, o da korkup daha hızlı kaçıyordu belki de bizden...

Soframızda bize sunulmuş lezzetlerin tadını çıkarmak dururken, sevip sevmediğimize bile bakmadan, açgözlülükle saldırmak başka masalardakilere, bir 'yaşam fesadı'na uğratiyordu sanki böyle yapanları.

Mutlu olma takıntılar, sonunda çok daha fazla mutsuz ediyordu onları.

Kesintisiz bir haz arayışı, ne kadar doyurulsa o kadar aç hissedenden bir tatminsizliğe sürüklüyordu insanı, kaçınılmaz biçimde.

Hayat denince yalnızca nefsanî olan anlaşılıyor, ötesi bir başka âlemin konusu diye algılanıyor uzun zamandır.

Evet, maneviyat var ama "hayat", diğer bir deyişle "yaşamak", ancak nefse dair şeylerin ifadesi, duygulara rağmen. Duygular da nefsin tezahürü zannediliyor çünkü adeta.

Halbuki nefis ile gönül ayrı şeyler.

Nefsimizin arzuladığını gönlümüz sevmeyebilir her zaman.

Yaşarken ikisinin arasında bir denge kuramadığımızda ne başarı kazanmakla ne para ve iktidar sahibi olmakla ne cinsel tatminle mümkün hayatımızla barışık olmak.

Aşk ile akıl arasında da aynı muvazeneye ihtiyacımız var. Her şeyi 'aşk ile' ve 'aşk için' yapmanın, sürekli bir aşk halinde yaşamamanın ne imkânı var ne de bir faydası.

Ve aşk yoksa, geri kalan ne varsa çirkinleştiğini iddia etmek hem aşka hem akla ihanet, eğer insafsızlık değilse.

Ruhani olanı da dünyevi olanı da aşkla olduğunca akılla da sevmek belki daha uygundur insan fitratına.

Aklı bu derece küçümseyip, aşkı böylesine yüceltmek pek hayırlı yerlere götürmeyebilir bizi.

Aşk ile sevdiğimizi aklımızla da sevebiliyorsak eğer 'inancımız' tamdır aslında...

Akıllı ile test edilmemiş bir aşk, vicdan ile test edilmemiş bir akıl ve aşka kapanmış bir vicdan çürütür bizi.

Bazen aklınıza ve aşkınıza rağmen, vicdanınızın elvermediği şeyler olur.

Bile bile mutluluğu reddetmenize bakıp sizi en hafif tabirle 'tuhaf' bulanlar çıkar. Bazıları da altında farklı nedenler ararlar bu tutumunuzun.

Oysa vicdandan daha üstün, ondan daha güçlü bir mutluluk iksiri yoktur.

Tabii bu biraz da sizin mutlu olmaktan ne anladığınıza bağlıdır. Psikoloji, insana ilişkin her şeyde duyguların hâkim olduğunu kabul eder. Ve insanlar hep kendi duygularını ön planda tutup, bulundukları konum değişse de, duygularının etkisiyle savunma mekanizmalarını devreye sokup her durumda haklı olduklarına inanacak nedenler bulurlar. Vicdan da bir duygudur ama.

Adil olmak, 'iyi' olmaktan da mutlu olmaktan da önde geliyorsa sizin için, vicdanınızı 'kandırmayı' başaramazsınız.

Psikoloji, mutluluğunuzun önündeki engelleri kaldırma yolunda yardım eder size.

İşte tam burada bir yol ayrımı vardır. Ya o kaldırdığınız engeller bir başka insanın mutsuzluğuna sebep

olacaksa...

Bu noktada nefsinizden fedakârlık edip, gönlünüzün hükmüne teslim olursunuz.

Dışarıdan bakanlar, 'aptallık' ettiğinizi düşünse de hayatınız onlara göre 'iyi' ve 'başarılı' sayılmasa da hiç kimse sizin duygularınızı sizden daha iyi hissedemez. Bazen birileri anlar ama, dostlukları kadar manevi dünyaları da kuvvetli birileri; hayatın tadını çıkardıkları, nefislerinin hakkını verdikleri kadar gönülleri de zengin birileri.

İşte o zaman dolunayın ışııyla yıkanır ruhunuz, arınırsınız...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çocuklar, gençler ve yalanlar

Rengin Soysal 08.09.2009

Bir toplumu tanıyıp anlamak için yetişkinlerine değil de çocuklarına ve gençlerine bakmak gerekiyor belki de.

Anadan babadan gelen genler bir insanın fiziki kompozisyonunda nasıl kolaylıkla ayırt edilebiliyorsa, bir toplumun 'genetiği' de öyle rahatlıkla seçilebilir onların yaklaşımlarına, davranışlarına, düşüncelerine ve tepkilerine dikkat ederek.

OECD'nin (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı) yayımladığı bir rapora göre, üye ülkeler kapsamında yapılan araştırmada, "Çocuklarının çoğunluğunun okullarından hoşlandıklarını belirttikleri tek ülke" Türkiye olmuş. Üstelik okullardaki kavgaya, dayak, şiddet ve zorbalığa rağmen.

Ne sonuç çıkar böyle bir tablodan...

Ya dayak yemeyi seviyorlar ya da evlerindeki durum okuldakinden daha da vahim demez misiniz...

Bununla da kalmıyor, okulu bu kadar 'seven' çocuklar, sıra öğretim hayatlarındaki başarıya gelince otuz ülke arasında ancak sondan ikinci olabiliyorlar.

İki şık var o zaman: Birincisi sevdikleri bir alanda bu derece başarısız olmaları öğrencilerdeki ciddi bir zekâ eksikliğinin göstergesi, ikincisi, okulu sevdiklerine dair yalan söylüyorlar.

Gerçi o yaşlarda okulu sahiden sevmek de pek zekice sayılmaz ya, neyse...

Demek ki aynı yetişkinlerdeki gibi onların da 'resmî' anlatımları gerçeğinden epey farklı.

Bu, ya 'büyüklerinden' korktukları veya onlara yaranmaya çalıştıkları için böyle yahut da kendileri ne düşünseler de ne hissetseler de, "büyüklerimiz bizden daha iyi bilir" diyerek onların bekleyecekleri cevapları verme

kaygısından ibaret.

'Büyüklerle' ilişkisi tıpkı bu türlü değil mi toplumun çoğunluğunun da zaten...

Siyaset Meydanı'na katılan Türk ve Kürt çocuklarının, izleyenleri hakikaten derin bir umutsuzluğa düşüren 'feodalitesi' de 'genlerine' işlemiş böylesi bir karakterin neticesi bence.

Kendi büyüklerinin, ana babalarının ne dediğini ne yaptığını, onların bakış açılarının doğruluğunu hiç sorup sorgulamadan, araştırmadan kabul etmek, şüphe duymamak basmakalıp söylemlerden, tam da o yaşlarda çok etkin olması gereken başkaldırı duygusuna sahip olmamak, onlardan olmayanı düşman bellemek nasıl açıklanır ki yoksa...

Acaba asıl sorun, kimliksiz, kişiliksiz çocuklar yetiştirme eğiliminden mi kaynaklanıyor diye geçiyor aklımdan.

Kimlik deyince, bir ırkın, bir milletin, bir aşiretin 'kimliğini' taşımaktan, kendini böyle tanımlamaktan bahsetmiyorum tabii ki.

Aksine bu çeşit bir 'kimlik' iddiasının, kimliksizlik ve kişiliksizlik olduğunu savunuyorum.

Toplumlar, kurumlar, aileler belli bir kimliği empoze edip, bireyin onun dışında kalan renklerini öldürmek istiyorlar adeta.

Daha doğrusu 'bireyi' yok sayıyorlar.

Onu bir üst kimliğin gölgesinde kimliksizleştirip, kişiliksizleştiriyorlar.

Çocuklarını çok seven ailelerin bile evlatlarına yaptıkları bu biraz da.

Toplumda gittikçe bir çığ gibi büyüyen uyuşturucu alışkanlığındaki artış, nedense diğer 'tehlikelerin' yanında hâlâ gözden kaçıyor mesela.

Her zaman yalnızca, sevgisizlik ve ilgisizlik değil ergenlik devresindeki çocukları bu yola sürükleyen, ailelerinin onları birer şahsiyet olarak kabul etmemeleri, fikirlerine, görüşlerine değer vermemeleri, 'kimlik'lerine saygı göstermemeleri.

İlgisizlik kadar baskıya varan bir alaka da boğuyor bazen çocukları. Sevilseler de kendilerini ifade edecek ortamları bulamıyorlar. Sözlerine aldırmış edilmiyor. Yetişkin olmalarına izin verilmiyor. O zaman onlar da bir gruba ait olmak, orada kabul ve saygı görmek, 'kişilik'lerini ispatlamak çabasına giriyorlar.

'Büyüdüklerini' hissetmeyi istiyorlar.

Bu ihtiyaçları karşılanmadığında kolayca kapılıveriyorlar bu 'yakın' tehlikeye.

Türkiye'de süren 'savaş'ın, uyuşturucunun yayılıp yaygınlaşmasındaki etkisi bir başka bahis.

Düşünmeyen, sormayan, sorgulamayan, atalarından babalarından gördüğünü yapan, birey olmalarına

müsaade edilmeyen çocuklar, gençler, öğrenciler yetiştirmek pek de iyi bir gelecek vaat etmiyor anlaşılan.

Zorbalıkla, sahip olunan güce güvenip kendi isteklerini dayatmakla, tartışmaları engellemekle bir yere varılmıyor, sadece yeni yalanların önü açılıyor.

Okulu çok seven çocuklar, ortalama eğitim süresi beş yılı geçmeyen vatandaşlar olup çıkıyoruz sonunda.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şükür ve kibir

Rengin Soysal 12.09.2009

Şükre kibir karışıyor bazen, biz farkında bile olmadan...

Başkalarıyla kıyaslıyor da öyle şükrediyoruz kendi halimize çünkü.

İçinde bilinçli olmasa da bir övünme, kastımızı aşsa da üstü örtülü bir küçümseme saklanıyor sanki: "Ben onlardan daha iyiyim."

Gizliden bir kibir...

O kibir ki en büyük günahlardan...

Sonra, neyin karşılığı olduğunu anlamadan ödüyoruz kefarecini...

Şaşıyoruz veya isyan ediyoruz, şükretmesini bilirken başımıza gelenlere bakıp.

Karşılık beklemeden ve hesapsız sevmekte bile bu türden bir kibir var belki de.

Karşımızdakinin sevgisine hiç ihtiyaç duymadan sevebilmenin kibri...

Yıllarımızı böyle bir sevgi için düşüncesizce harcamamızın kibri...

Bize aslında 'ödünç' verilmiş hayatımızı önemsemeyişimizin kibri...

Bu hayatımıza ihanet ve ona yapılan ihaneti asla affetmiyor hayat.

İntikamını mutlaka alıyor günün birinde.

Bunun için, uğruna onu ihmal ettiğimiz 'sevgili'yi kullanıyor bir biçimde.

Ya inadına ya da anlayalım diye verdiği dersi.

Bilmediğimiz ne çok şey var ve öğrendiklerimiz ne kadar doğru, şüpheli...

Tecrübe dediğimiz şeyin ne kadarı pişmanlık?

Erich Segal, "Aşk hiçbir zaman pişman olmamaktır" diyordu, bir zamanlar filmi de kitabı gibi bütün dünyayı sarsan romanında.

O cümle, milyonlarca insanın hafızasına çakılı kaldı.

Doğruydu, aşk varsa pişmanlık yoktu...

Asıl soru, o aşk bittikten sonra pişman olup olmadığımızdı.

Bir ayrım da, bittiğine pişman olduğumuz aşklarla pişman olduğumuz için biten aşklar arasındaydı.

Kadrini bilmediklerimizden duyduğumuz pişmanlıklarla kendi değerimizi hiçe saymaktan doğan pişmanlıklar; hangisi daha fazla yaralardı ruhumuzu?

Biz kimi daha çok yaralardık...

Üzerimize titreyen bir sevgilinin kıymetini bilmediğimizde, bizdeki yaranın, onda açtığımız yaradan da büyük olduğunu görmez miydik bazen de sonunda.

Kimi sevmişsek, kime inanmışsak, kime güvenmişsek ancak onlar yaralayabilirdi bizi.

Yani anahtar bizdeydi...

Gönlümüzün kapılarını açtıklarımızdı, acılarımızın da, nedametlerimizin de, hayal kırıklıklarımızın da sebebi.

Diğerleri zarar verebilirdi, zorluk çıkartabilirdi, haksızlık edebilirdi ama üzemezdi, kıramazdı, sarsamazdı bizi.

Öfkelenirdik, hırslanıp onu altedecek çareler düşünürdük, geçip giderdi.

Çok sevip, çok güvenip, çok inandığımız birinden, ondan asla ummadıklarımızı görürsek, yalnızca ona sevgimiz, güvenimiz, inancımız bitmekle kalmaz, hayatımızı anlamlı kılan birçok şey eksilip, tükenirdi.

Kuşku gelip yer ederdi yüreğimizde.

Sevilmediğimizi değil, hiç mi hiç anlaşılmadığımızı veya tamamen yanlış anlaşıldığımızı, en beteri zaten bunun onun gözündeki ufak bir önem taşımadığını anlamak bütün yaşadıklarımızın, hissettiklerimizin manasını kaybettirirdi.

Pişmanlık sadece onunla ilişkili olmaktan çıkar hayatımızın bütününü kapsayan bir duygu olup çıkardı.

Bizi sevenlere, farkına varmadan buna benzer duygular yaşatıp yaşatmadığımızdan kaygılanırdık.

Her hastalıkta olduğu gibi, henüz açık bir yaramız varsa, kolayca başka yaralar açılmasına da daha müsait olurdu bünyemiz.

Dostluklar da böyle dönemlerde belli olurdu.

O bağışıklığımızın en zayıf düştüğü anlarda, yaramız kanarken, bütün 'enfeksiyonlara' açıkken, vurmaya kalkarsa bizi dost bildiklerimiz, affedemezdik onları.

Sevgilinin ihanetinden beterdir zira arkadaş ihaneti.

Aşk sona erebilir çünkü, duygusal ve cinsel sevgi bir başkasına yönelebilir.

Arkadaşlığın köklerinde ise çok daha 'sağlam' başka harçlar vardır,

Sevgilinin ihaneti affedilebiliriz o yüzden de gün gelir, bağışlayamayız dostumuzdan geleni. Aşkın hamurunda kıskançlık olur, normaldir. Arkadaşlık ilişkisinde hasede yer yoktur ama.

Aşkta kibir bile olur, kibri en çok unutturan o olsa da.

Kibirle arkadaşlık ise asla el ele yürümez... Kibir, haset ve rekabet öldürür dostlukları. Aşk acısı çekerken tanırız bazı dostlarımızı... Bazılarını mutlu bir aşk yaşadığımız sırada...

Bizi de başarılı ve mutluyken tanır dostlarımız...

Gururu ve kibri birbirinden ayıran o ince çizgidir, bizim de karakterimizin ince ayrımı...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

O piyanist buradaydı

Rengin Soysal 15.09.2009

Hayat dediğimiz, sadece etkilendiğimiz ve etkilemeye devam ettiğimiz sürecin adı olmalı.

Artık hiçbir etkiyi algılamadığımızda ise yaşamıyoruz demektir, hayatta olsak bile...

Yalnızca insana dair bir olgu değil bu, evrende ne varsa birbirine tesir ediyor; her şey bir başka şeye dokunuyor, birinden diğerine geçip en uzaktakine ulaşıyor. Görüşlerimiz, kararlarımız, seçimlerimiz, beğenilerimiz aldığımız etkilerle belirleniyor nihayetinde.

Bilinçdişı bir istemle, hayatiyetimizi korumanın yolunu etkimizi çoğaltıp yaymakta arıyoruz galiba...

Nesillerimizi sürdürmek istemenin haricinde, iktidar arayışları da, bilim ve sanatla uğraşmak da, hatta sevilme arzusu da hep bu etki alanımızı genişletme 'güdü'sünün sonuçları, öyleyse. Sanat bütün bu yolların içinde hedefe en 'doğrudan' ve en güçlü varan araç belki de.

İnsanı duygularından 'yakalıyor' çünkü...

Ve insan ruhuna duygularla erişiliyor...

Duygularıma değip de ruhuma erişen filmlerden biriydi *Shine*. Eğer o filmi izlemeseydim, çok büyük bir ihtimalle David Helfgott adını da duymamış olacaktım.

Oysa şimdi, kırmızı gömleğiyle bir çocuk gibi heyecanla selamladığı dinleyicilerinin arasındaydım.

Rachmaninov'un üç numaralı piyano konçertosunu eksiksiz çalabilen birkaç piyanistten biri o. Çalınması en zor piyano eseri olan bu konçerto uğruna 'kaybolmayı' göze alan, bu uğurda ruh sağlığını yitiren bir adam.

Doktorlarının piyano çalmayı yasak ettiği, piyano çalmanın onda kişilik bozukluğu yarattığını söyledikleri adam. Buna rağmen bir gün tekrar piyano çalmaya başladığında 'parlayan', küllerinden yeniden doğan adam.

Kendisini görünce, hayatını anlatan filmde Geoffrey Rush'ın olağanüstü gerçekçilikte canlandırıldığını anladığımı ve bu nedenle adeta yakından tanıdığım adam.

O nelerden etkilenmişti, neydi müziği onun hem yaşama hem de yaşamını harap etme sebebi yapan şey... Babalar ile oğullar arasındaki o sancılı ilişkinin en şanssızlarından birini yaşamıştı o. Babasıysa kendi babası tarafından yaralanmıştı aslında. Yaralı bir aslan gibi saldırıyordu, yarası kanadıkça ve en yakınında bulunan oğlunu parçalıyordu hoyrat pençeleriyle. Despot, acımasız, hırslı bir babanın ondan beklediklerinin kurbanı olmuştu David. Oğlundan kendi yapamadıklarını yapmasını isteyen, başarısız olduğunda hırslanan, başardığında ise kıskanan babasının.

Babası kendi babasıyla hesaplaşıyordu çünkü hiç durmadan. Bu hesaplaşma asla bitmiyordu içinde. Müziği seviyordu, müziğe yeteneği vardı ama aldığı keman babası tarafından kırılmıştı; engellenmişti, hayalleri yıkılmıştı bunu bir türlü unutamıyordu. Defalarca anlatıyordu bunu oğluna, "Ne kadar şanslı" olduğunu hatırlatıyordu daima. O oğluna bu 'şansı vermişti', ona piyano almıştı, müziği öğretmişti ve kendisine tanınmayan bu imkânları verdiği halde kaybetmesine dayanamıyordu.

Kazanıp, ilgi çektiği zamanlarda ise başarının asıl sahibinin kendisi olduğunun gözardı edilmesine öfkeleniyor, ondan esirgenenleri düşünüp içi yanıyor ve yine oğluna saldırıyordu.

Bu yüzden izin vermemiş olmalıydı David'in kazandığı bursları değerlendirmesine.

Oğlunun kendisinden bağımsız başarılı olması, onun 'var olma tutkusu'nun boşa gitmesiydi.

Müzik öğretmeni, ondan oğluna Rachmaniov'un üçüncü piyano konçertosunu öğretmesini istediğinde, "Onu büyükler bile çalamaz, böyle bir tutkuyu nasıl ifade edebilir" demişti. Müzik sevgisi gibi tutku da babasından

geçmişti herhalde David'e.

"Yeteneğiyle çalıp, duyguların sonradan geleceği"ne inanıp bir konçertoya feda etmişti ömrünün büyük bir bölümünü.

Babası "kimse seni benim kadar sevemez" diyordu sık sık Helfgott'a.

Bu söz bir karşılık beklemektir söyleyen farkında olmasa da, "bu kadar sevdiğim için ve bu kadar sevdiğime göre" ben ödüllendirilmeliyim duygusuydu altında yatan. Ve esasında kendisinin beklediği sevgiyi bir başkasına duymaktan rahatsız olmağı.

Avustralya'ya dönüp babasını aradığında da affetmedi oğlunu. Yıllar sonra gazetede başarı haberlerini okuyup oğlunu ziyaret ettiğinde ise onu affetmeyen David idi artık.

Affedemediğimiz kendi duygularımızdı hakikatte.

Helfgott'un "dâhi" olduğunu söyleyen, İngiltere'de, Kraliyet Müzik Akademisi'ndeki hocası, dünyanın bu en zor konçertosunu Rachmaninov'un önünde çaldığında, büyük kompozitörün kendisine "parmaklarınızla ruhuma dokundunuz" deyişini unutamamıştı.

David Helfgott'un konserinden çıkarken boğazımda düğümlenen bir şeyler vardı.

Müziği ruhuma dokunmamıştı doğrusu ama tutkusuyla, heyecanıyla, sevinciyle ve o kırılgan haliyle kalbime değmişti.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Utanç ve sır

Rengin Soysal 19.09.2009

Sırlarınız var mı sizin?

Birilerinin sizinle paylaştığı değil...

Sizin kimseyi ortak ettiğiniz de değil...

Tamamen ve salt size ait bir sır.

Varsa eğer, iç dünyanın hangi coğrafyasına yerleştirdiniz onu?

En ücra köşesinde ruhunuzun, kendinizden bile saklamak için, izbe bir mahzene kapatır gibi karanlıklara mı gömdünüz...

Her yüz yüze gelişinizde size yaşattığı utançtan, öfkeden, acıdan kaçabilesiniz diye bir mezara gömer gibi çok derinlere gömüp, sıkı sıkıya üstünü mü örttünüz...

Yine de korkuyor musunuz, aklınıza geldikçe, ağırlığından kurtulmaya çalışıp da farkında olmadan sıkıntıyla silkiniyor musunuz ve her an soluğunu ensenizde hissettiğiniz bir düşman misali nereye koştuğunuzu bilmeden hızlanıyor mu adımlarınız hayatın yollarında?

Yoksa onu o coğrafyanın en havadar, en güneşli, en ferah ikliminde, aydınlıklar içinde mi yaşıyorsunuz, sadece başkalarının gözlerinden sakınıp, birlikte sığındığınız ağaçların gölgesinde...

Hiç kimseye anlatmadığınız ama baş başa kaldığınızda sizi bazen hüzünlendirse de gülümseten, varlığından güç aldığınız, en çaresiz anlarınızda onu hatırlayınca umutlandığınız sırrınızı, mahreminizi...

Peki, izi silinmeyen bir yara gibi taşıdığınız bir utancınız oldu mu hiç?

O utançla başa çıkabilmek için ne yaptınız, nasıl yenmeyi düşündünüz?

Onu ortadan kaldıracak çareler aramak yerine, bir kusuru 'makyajla' kapatırcasına yalnızca ellerden gizlemeyi mi seçtiniz?

Utancınız sırrınız oldu mu sizin?

Size emanet edilmiş bir sırrı ne kadar süreyle muhafaza edebileceğinizi biliyor musunuz örneğin...

Ya da vicdanınıza bir diken gibi biteviye batan ve durmadan için için kanatan size dair bir sırrı ne zamana kadar koruyabileceğinizi, ruhunuz hastalanmadan...

Bizzat sırrına vakıf olduğunuz insana zarar vereceğini bile bile o sırra sadık kalmayı tercih eder misiniz böyle bir ikileme düşerseniz...

Bir sırra sadakat, daha mı önemlidir o kişinin hayat yahut özgürlük hakkına sadakatten...

Öyle durumlarda, hangisi sadakat hangisi ihanet nasıl ayıracağız birbirinden?

Bir sırra ihanet etmemek uğruna bir geleceği yakmak sadakat sayılır mı?..

O yürek burkan filmde, sırrını saklamak isterken, sevdiği bir kadının sırrına saygı gösterdiğini zannederken, sakınıp söylemedikleriyle onun yaşamının mahvolmasına sebep olan Michael Berg, öncekinden çok daha büyük ve ağır bir sırrı yüklenmek zorunda kalacağını tahmin edememişti herhalde.

Bir sırrın inanılmaz bir vicdan azabına dönüşüp peşini bırakmayacağını öngörememişti.

İfşa edilmeyen bir sırdan doğan sır, kendisini doğurandan intikam alıyordu sanki.

Ve o sır, sahibinin tüm hayatını ele geçiriyordu usul usul.

Mutsuzluğu ile yakınlarının da mutsuzluğuna yol açıyordu.

Vicdan azabını hafifletmek için yaptıkları yetmiyordu huzura kavuşmasına.

Açmadıkça, açıklamadıkça, anlatmadıkça esareti sona ermeyecekti anlaşıyordu; bir sırra mahkûm etmişti bütün ömrünü.

Girdiği günahların büyüklüğünün farkında bile olmayan Hanna Schmitz ise küçücük bir eksiğinden utanıp yakıyordu geleceğini.

Bedelini ödediği asıl şeyin ne olduğunu idrak edemedi ödüyordu o da bedelini.

Eksiklerimiz, yanlışlarımız, başkalarından saklamaya çalıştıkça bize ziyan veriyor...

Onları tamamlamak, düzeltmek varken, utanç haline getirmek gerçekten utanılacak hallere düşürüyor.

Şuursuzca bir egoyla, diğer insanlara yaşattığımız acılardan, verdiğimiz zararlardan fazla insani hatalarımızdan gocunmak, bunları dert etmek vicdanımızı köreltiyor.

İnandığımız değerleri dahi arada bir durup sorgulamak gerekiyor.

Sırlar saklanmak içindir.

Sırlarımızı emanet ettiklerimize sonsuza değin güvenmek isteriz.

Hatta gün olur sırrımızı biz açarız da bir başkasına, bize verilen sırlara sadakatsizlik edersek kendimizi affedemeyiz.

Lakin sırların da korunmaya devam ettikleri bir sınır çizgisi olmalı demek ki.

O sınır bir hayat memet meselesi, bir haksızlığın önlenmesi, bir felaketin engellenmesi söz konusu olduğunda aşılabilmeli.

En iyisi, sırlarımızın bizi utandırmadığı, utandıklarımızın sır olmadığı bir ömür sürmeyi becerebilmeli.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bayram devamlılıktır

Bir şeye çok sevindiğimizde “bayram ederiz” biz. Dilimizde bayramın bir başka anlamı da budur; sevincin diğer adıdır o.

Ondandır belki “bayram” dendiğinde her şeyden önce çocukluğumuzu hatırlamamız. Sevinçlerimize hayata dair endişelerin karışmadığı en tasasız, en şen çağıma uzanmamız.

“Nerede o eski bayramlar” derken, aradığımız o ‘eski biz’izdir işte, ne ‘eski günler’ ne de ‘eski bayramlar’dır kastettiğimiz.

Yok, hayır klişe değil bence; orta yaşlara gelen hemen her insan hissederek söyler bu sözü. “Nerede çocukluğum, nerede gençliğim” yakınmasının tercümesidir bir nevi.

Güzel olan o yaşlarımızdır. Şöyle bir hafızanızı yoklasanız kim bilir geçirdiğiniz ne tatsız bayramlar da sayarsınız çünkü, üstelik bazen ne kadar sıkıldığınız gelir aklınıza.

Yaş aldıkça, bütün özel günlerde olduğu gibi bir hüznün de eşlik etmeye başlar sevinçlerimize, suçlusu o günler değil, aradan geçen yıllarda yitirdiklerimizdir, onlarla birlikte eksilen neşemizdir.

Ben çocukken, bayram ziyaretine gittiğimiz aile dostlarından biri aniden ağlamaya başladığında çok şaşırmıştım. O ‘koca adam’ ağlarken, artık bayramları sevmediğini söylüyordu. Bir bir sayıyordu kaybettiği sevdiklerini, onların yokluğuna üzülmüyordu. Neler hissettiğini ancak çok seneler geçince anlayabildim.

Yıllar evvel ilk defa, bir tanıdığın şeker bayramı yerine ramazan bayramından bahsettiğini duyduğumda ise şaşırmaktan ziyade biraz yadırgamıştım. Pek mantıksız da gelmemişti, üstünde de durmamıştım. Sanki o iki isimli bir yakınımızdı da, bizim aramızda bir adıyla tanınıyor, kimileri de diğer adını kullanıyordu. Hepimiz birbirimizin neden söz ettiğini anladığına göre sorun yoktu. Sadece kulaklarımıza azıcık yabancı geliyordu, o kadar.

Zamanın filtresi geçmişin hoşla gitmeyen yanlarını süzüyor, bize mutlu resimleri gösteriyordu. Bu yüzden yanılıyorduk bazen, o geçmiş hep iyi taraflarıyla anımsayıp yâd ederken.

Yeni kıyafetlere sahip olduğumuzu, akrabalarımızın, ahbablarımızın bizle yaşıt çocuklarıyla koşup oynadığımızı, çukulataların yanında ‘çaktırmadan’ fazladan yuvarladığımız likörlerin tadını, biraz daha büyüdüğümüzde kaç kişinin ‘elini öpüp’ ne kadar ‘bayram harçlığı’ toplayacağımızı ve o parayla kendimize neler alacağımızı hesap ettiğimizi, harçlıklarımızı alıp arkadaşlarımızla sinemaya, kafeye, diskoya gittiğimizi veya artık birçoğu hayatta olmayan yakınlarımızla yaşadığımız güzel anları, anıları hatırlamak yanıltıyordu bizi.

Okul tatil olduğu halde, sabahları geç saatlere kadar uyuyamıyoruz diye keyfimizin kaçtığını, gelip giden misafirler yüzünden evin içinde rahat rahat o ‘salaş’ halimizle dolaşamadığımıza nasıl içerlediğimizi, ‘büyüklerin’ hep aynı türden, ezberlenmiş benzeyen sorularına muhatap olmamak, her misafire görünmemek için kardeşlerimizle beraber odalarımıza saklandığımızı, bu sefer de dışarıdan duyulur endişesiyle yüksek sesle konuşup, oynayamadığımızı ve canımızın fena halde sıkıldığını unutuyorduk.

Gerçekte büyükler de bunalıyordu, seziyorduk.

Ben doğmadan çok önce ölmüş bir yaşlı dostlarına dair anekdotu anlatırken, yüzlerinde onu çok haklı

bulduklarını belirten bir tebessüm belirliyordu mesela. Yine bir bayram günü, kim bilir uğradıkları kaçınıcı kapıda, tanıdıklarını evde bulamayınca müthiş bir ferahlamayla, "Ziyarete gitmek âdet, bulamamak ne saadet" dediğini tekrarlamaktan hoşlanıyorlardı zira.

Galiba bayramların asıl hoş yanı birkaç neslin biraraya gelmesine vesile olması, böylece kişisel tarihimizin çok daha önceden başlaması. Bu dün için de böyleydi bugün için de böyle. Küçük çocuklarla ailenin yaşlıları arasında kurulan bağ, sadece onların torunlarına gösterdikleri sevgiden, ilgiden değil bu sebepten biraz da.

Bir devamlılığı hissetmenin yarattığı fark bizi etkileyen. Bazı ritüelleri sürdürmenin manası ve güzelliği de belki burada.

Bir de çocukların etrafını saran o büyülu hale; büyükannelerin, dedelerin, amcaların, teyzelerin sevecen, şefkatli, samimi bazen de komik gelen halleri.

Artık o büyüklerin yaşamadığını gördüğü zaman her nesil içini çekerek, "nerede o eski bayramlar" diyecek mutlaka. Çocukluğunu arayacak.

O zamanlar kızdığımız şeyler... Dalga geçtiğimiz âdetler... Beklediğimiz hediye yerine başkasını almanın yarattığı hayal kırıklıkları... Yaramazlığın dozunu kaçırıp alınan cezalar... Hepsi bir tebessümle hatırlanır yılların ardından.

Yalnızca bunları hatırladığımız için bile güzeldir zaten eski bayramlar.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Döndüğünüz yer aynı değildir, siz de...

Rengin Soysal 26.09.2009

Aynı şey değil, biliyorum...

Seviyorsunuz diye, bulunduğunuz yerden hiç ayrılmamak farklı; terk edip oraları, başka diyarlarda dolaşp, sonra yeniden o yerde yaşamayı seçmeniz çok farklı.

'Döndüğünüzü' görünce dudak bükseler de kalanlar, "bak biz hep burada kaldık, boşa zaman harcamadık" deseler de övünerek, onlarla 'aynı yerde' olmadığınızı bilirsiniz siz.

Dünya görüşünüz, inancınız, yaşam biçiminiz, tercihleriniz, hatta duygularınız için de böyledir bu.

Hazır bulduklarınızı, genelgeçer olanı hiç sorgulamadan benimserseniz, asla tam manasıyla sizden bir parça olmaz onlar.

Belki de bunu hissettiğiniz içindir, diğerlerinden daha 'can havliyle' savunmanız bu türlü 'edinilmiş' kabullerinizi.

Üzerinizdeki eğretiliğini sezersiniz de ondan korkarsınız en küçük bir ters rüzgâr almaktan...

Esintinin kaynağına bu yüzden öfkelenip, büsbütün sarılırsınız o yanınıza, sarıldıkça güçleneceğini sanarak.

Ne inancınız ne ideolojiniz ne hayat tarzınız ne de sevdiğiniz şeyler, eğer onların haricindekileri tanımadıysanız, onlardan başkasıyla karşılaşmadıysanız, farklı bir şekilde yaşamadıysanız, değişik 'tat'ları denemediyseniz, sizin doğrularınız sayılmazlar.

Daha yolun başında, o yolun sizi nerelere götüreceğini, nelerle karşılaşacağını merak etmeden, olduğunuz konumu muhafaza etmeye karar vermek, kaskatı donup kalmaktır bir nevi, hayat sizin dışınızda akar.

Ama önünüzde uzanan yolları adımladıysanız, oralarda neler olduğunu öğrenmek için cesaretle saptıysanız karşınıza çıkan ayrımlardan, bambaşka iklimlerde, apayrı manzaralar izlediyseniz sonunda size göre en iyisinin ne olduğuna ve neresi olacağına dair en isabetli kararı verebilirsiniz.

Dininiz ya da inancınızı yalnızca geleneğiniz belirlemişse mesela, onu hiç incelememiş, öteki dinlerle ve inançlarla mukayese etmemişseniz, sağlam bir inancınız olduğunu iddia edemezsiniz.

Her dini, her inancı okuyup, araştırıp öğrenen biri, sonunda bu bilgisiyle sizinle aynı inançta buluştuysa, onun 'müminliği' sizinkiyle aynı olmaz.

Siz aynı yollardan geçmeden, aynı seçimi yapıp yapmayacağınızı öngöremezsiniz çünkü.

Herhangi bir ideoloji, felsefe, bakış açısı için de geçerlidir aynı koşullar.

İçinde yaşadığınız toplumda makbul sayılan bir ideolojiyi, sırf siz o topluma doğdunuz diye üstün bulursanız, bir kıyaslama yapmaktan bile çok büyük bir 'günah'mışçasına çekinirseniz, nasıl emin olabilirsiniz ki sizin için en doğrusunun bu olduğundan.

Gerçekte neyi sevip neyi sevmediğinizi anlamak dahi zordur, sevdiğinizi düşündüğünüz şeyleri yaşamadan.

Bir beraberlikte çoğu insan, en önemli şeyin sadakat olduğunu düşünür örneğin.

Buna aykırı davranabileceğini tahmin ettiği hiç kimseyle ilişkiye girmez, sevse de.

Sadece belli kriterleri vardır, herkesçe 'uygun' görünen.

Öyle birisini seçer, toplumun belirlediği normların dışında yaşamaz aşkı.

Bir diğeri, gönlünün sesini dinler ve sadece sevdiği için sadakatsizliğine katlanır bir kadının, bir adamın.

Sarsılır, yıpranır nihayetinde ve vazgeçer o birliktelikten de, bir daha hayatına o yapıda birini almaktan da.

Zaten sadakatsizliğini hissettiği bir insanı sevemez de bundan böyle.

Bu deneyimi yaşamayanlar, "bak gördün mü, dediğimize geldin" derler.

Oysa, artık ortak vasıfları arıyor görünseler de bir sevgilide, bir eşte, ne aradıkları ne kendileri aynıdır, ve benzeşmezler birbirleriyle.

Karşınıza çıkan her insan, gittiğiniz her yol, yaşadığınız her tecrübe, öğrendiğiniz her bilgi değiştirip dönüştürür sizi.

Ama kökleriniz olmalıdır mutlaka...

Yoksa kırk bir dal misali savrulursunuz oradan oraya, en ufak bir esintiyle...

Kökleriniz varsa ve derindeyse, yeni dallarla, yeni filizlerle, yeni çiçeklerle, yeni meyvelerle çoğalır, büyür, güzelleşir, olgunlaşırsınız.

Gölgenizde huzur bulur insanlar.

Aradığınızı bulmak için...

Ne istediğinizi bilmek için...

Asıl sevdiğinizi ayırt etmek için...

Demir almak gerekir o ilk limandan...

Ve nice 'maceralardan' sonra o limana istekle ve özlemle dönerseniz, sizin bağlılığınız içtendir oraya.

İşte o zaman, mutlulukla huzuru beraber bulan nadir insanlardan olabilirsiniz siz de.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çakma El Zeydi

Rengin Soysal 03.10.2009

Marka bir ürünün taklidini dünyanın parasını ödeyerek satın alanlara hayret ederim hep.

Bir malın marka değeri varsa, o değer her şeyden evvel adının vaat ettiği kaliteden gelir.

Marka, bir kalitenin garantisidir.

Bunun için pahalıdır.

Sahip olmak isteyenler, o yüksek meblağları bu yüzden gözden çıkarır.

Ya da bana öyle geliyor, ben yanıliyorum...

'Gösterişin' yanında kalite tamamen geri planda kalıyor belki de...

Kimileri, paraları yetmediğinde sırf bu sebepten yöneliyor sahtelerine...

Orijinalinden epeyce ucuz olsa da kalitesine nazaran alabildiğine fahiş fiyatlar ödüyor.

Halbuki çok daha makul tutarlarla, pekâlâ zevkinize uygun ve hatta taklit olan benzerinden üstün evsafta mamuller edinebilirsiniz, isterseniz.

'Marka' olmanın bir diğer kıstası da orijinal olmak elbette.

Marifet, herhangi bir ticari eşyayı olduğu kadar, bir fikri, bir sanat eserini, bilimsel bir projeyi, bir eylemi ilk kez düşünen, yaratan, tasarlayan, ortaya koyan, uygulayan kişi olabilmekte.

Herkes marka yaratamaz ve her insan marka olamaz; zaten şart da değil, mümkün de...

Ama amacı ses getiren bir amelde bulunmaksa, böylelikle toplumun dikkatini yanlış ve haksız bulduğu bir gidişata çekmekse, hiç değilse bir fark yaratmaya özenmez mi insan?

Gazeteci, öğrenci ve ÖDP üyesi Selçuk Özbek'in IMF Başkanı Strauss-Khan'a ayakkabısını fırlatması, kendisi ne kadar aksini iddia etse de, belli ki üzerinde önceden epeyce düşünüp hazırlandıkları bir protesto yöntemi idi.

Özbek, *NTV* muhabirinin sorularını cevaplandırırken, ayakkabısını fırlatmasının 'spontane' olduğunu defalarca tekrarladı fakat protestoyu birlikte gerçekleştirdiği arkadaşı Zeynep Çatalkaya, mikrofon ona uzatılınca, "O, ayakkabıyı fırlatacaktı, arkasından da pankartı ben açacaktım" deyiverdi.

Bence bu da kayda değer bir noktaydı, çünkü Çatalkaya, yanı başında kameralara konuşan 'yol arkadaşını' o esnada ya hiç dinlememiş ya yalancı çıkarmakta bir beis görmemiş ya da söylediklerini algılamamıştı.

Bir de işin diğer boyutları var tabii...

George Bush'a ayakkabısını fırlatan Iraklı gazeteci El Zeydi, ülkesini işgal etmiş bir devletin başkanını protesto ediyordu;

IMF yöneticileri ise hükümetin davetiyle geliyordu.

Öğrendiğimize göre Irak'ta ayakkabı fırlatmak ağır bir hakaret biçimiydi; bizim kültürümüzde böyle bir anlayış yoktu.

“Özbek, bunu niye yaptı” demiyorum...

Sadece bu çağda, bir üniversite öğrencisinin, bir gazetecinin, üstelik anlaşılıyor ki siyasi meselelere kafa yoran bir gencin, çok daha derinlikli ve çok boyutlu davranabilmesini beklerdim.

Andy Warhol’un ünlü saptamasıyla “on beş dakikalığına meşhur olmak”, ne kazandırır ve ne iz bırakır ki arkasında?..

‘Çakma’ bir El Zeydi olmaktan başka...

İşin ironik yanı attığı ayakkabının da ‘çakma’ çıkması aslında.

Bir gazetecinin, sorduğu sorularla ‘çarpması’ , sarsması gerekir eğer ortada yanlış varsa.

Ama itaat kültürünün yer ettiği toplumlarda düşünce gelişmiyordu herhalde...

Hangi ideolojinin, hangi akımın, hangi partinin, hangi tarikatın mensubu yahut tarafı olursanız olun.

Selçuk Özbir, “emperyalizme karşı” olduğunu söylüyordu ısrarla...

Küçük Ceylan’ı kendi köyünde roketle vuranlar ‘emperyalistler’ miydi peki...

Ahmet Altan o çok sarsıcı yazısında, “Hiç mi vicdanınız yok” diye soruyordu...

İtaat kültürünün hâkim olduğu toplumlarda vicdan da gelişmiyordu işte.

Mensubiyetler ve aidiyetler vicdandan önce geliyordu itaatkâr toplumlarda ve topluluklarda...

Sizin vicdanınız itaat ettikleriniz oluyordu.

Medyayı vicdanlılar ve vicdansızlar diye ikiye ayırıyor Ahmet Altan, çok haklı olarak.

Adalet kavramının temelinde yatan şey vicdan duygusu...

Bugüne kadar, vicdanımız adaleti tam manasıyla yerleştirmeyi sağlayamadıysa bu toplumda, bir yerlerde bir yanlış yapıyor olmalıyız...

Belki bu sefer de tam aksi noktadan hareket etmemizde fayda vardır...

Adalete öncelik vererek, adaleti güçlendirerek, vicdanlarımıza özgürlüğünü kazandırabiliriz.

Vicdan, empati ve Roman Polanski

Rengin Soysal 06.10.2009

Benim cennet ve cehennem tasavvurum, Philip Roth'un sonsuzluk tarifiyle bayağı örtüşüyormuş meğerse:

"...Burada, hayatın her ânının en ince ayrıntısına kadar, sonsuz kez yargılanacağı kimin aklına gelirdi ki? İlahi bir gücün yargısı değilmiş sonsuzluk. Aksine, insanın hayattayken yaşadığı her dakikayı, her ayrıntıyı tekrar tekrar düşünerek kendi kendini yargılamasıymış..."

Yasemin Çongar bu alıntıyı, Roth'un henüz Türkçeye çevrilmeyen *Indignation* romanından aktarmıştı, geçen cumartesi günü Ex Libris köşesinde.

Öyle inanırım ben de...

Sonsuzluk mutlak yalnızlıktır sanki...

Her insanın içinde var olan o yalnızlık duygusu, doğuştan gelen değil, yaşadıkça ruhumuzda kök salıp, derinleşerek bizimle 'gidecek' olandır.

'Öte' dünyaya hazırlayandır bizi, yalnızlığımız...

O yalnızlıkta saklıdır 'ilahi' yanımız...

Her şey sustuğunda bile vicdanımız konuşur; sonsuz sessizliğinde mana âleminin, ondan başka ses yoktur duyacağımız ve cenneti de cehennemi de kendimizle bu hiç bitmeyecek hesaplaşmamız sırasında yaşarız.

İnanırım ki yalnızlık hissi, bir alıştırmadır insana verilmiş, ona alışmak, onunla barışık olmak yapacağımız yolculuğu kolaylaştırmak içindir.

Vicdanımızsa, ebediyetten şimdiki hayatımıza ödünç gönderilmiştir; 'burada' ne kadar doğru kullanırsak 'orada' o kadar rahat bırakır bizi, huzur duyarız.

Siz isterseniz, bunun sadece bu dünyada geçerli olduğunu düşünün, fark etmez.

Ben, eğer varsa, her iki dünyada da aynı vicdan huzuruyla yaşamak isterim.

'Sonlu' âlemde yalnız değilizdir ama... Ve toplumlarda, kişisel vicdanın yerini adalet alır.

Başkalarına yaptığımız haksızlıkların, bireylere yahut topluma verdiğimiz zararların cezasız kalmaması gerekir.

Cezanın hakkaniyeti de suç veya kabahatle orantılı fakat kişilere özel olmamasına bağlıdır.

Roman Polanski birçok filmi severek izlediğim, başarısını ve yeteneğini aldığı Oscar ödülüyle de kanıtlamış bir yönetmen.

Polanski'nin bundan otuz iki yıl evvel, kırk dört yaşındayken, on üç yaşında bir kızla cinsel ilişkiye girdiği gerekçesiyle geçen hafta gittiği İsviçre'de gözaltına alınmasını sanatçısından siyasetçisine, entelektüelinden oyuncusuna nice tanınmış isim protesto ediyor bugünlerde.

Kimisi yeteneğinden dem vuruyor, kimisi yaşadığı trajedilerle zaten yaptığıının bedelini çoktan ödediğini öne sürüyor.

Ne haksız bir dayanışma...

Ne vicdana sığmaz bir savunma...

Bir insanın sanatçı veya entelektüel olması nasıl affettirir ki işlediği suçu...

Eserlerini yine okur, izler, dinlersiniz; onları silmeye, yok etmeye, unutturmaya çalışmazsınız; dostu ya da yakınıysanız onu dışlamaz, zor günlerinde destek olursunuz, ancak "cezasını çekmesin" diyemezsiniz.

'Sıradan' bir insana reva gördüğünüzü, sırf başarılı işlere imza attı diye değerine uygulamazsanız vicdanları da, adaleti de yaralar, güvenilirliğinizi kaybedersiniz.

Filmlerini seyredin Polanski'nin, hak ettiği ödülleri de verin ama yargılanmasını yargılamayın.

Geçmişteki o vahşi cinayette, karısı Sharon Tate'in genç yaşta, karnında dokuz aylık bebeğiyle katledilmesinin onda yarattığı travmayı anlamak, yıllar sonra küçücük bir kızın onun yüzünden yaşadığı travmayı gözardı etmenize engel olmasın.

Herhangi birinin, birilerinin bize verdiği zararın, yaptığı haksızlığın, çektiği acının bedelini neden hiç ilgisi olmayan kişilere ödetelim ki...

Empati kurmak, kendinizi karşınızdakinin yerine koymak güzel bir şey.

Ne var ki hiç empati kurmamak kadar herkesle ve her durumla empati kurmak da o kadar tehlikeli bence.

Sonunda her yanlış, her çirkinliği kabullenmeye, gitgide bütün o kötülüklerin toplumda yer etmesine dek uzanabilir çünkü.

Her insan, öncelikle mutlaka kendisini başkalarının yerine koymayı, neyi neden yaptıklarını anlayabilmeyi öğrenmeli ki sonra, hangi durumlarda anlayış göstermeyeceğinin sınırlarını belirleyebilsin.

Bir siyasetçinin dokunulmazlığının çerçevesini, nasıl mecliste söyledikleri, siyaseten yaptıkları çizmeliyse...

Bir sanatçının da, bir entelektüelin de eserleri ve düşünceleri kalmalı yalnızca o dokunulmazlık bölgesinde.

Yerersen öldürürler, översen öldürürler

Rengin Soysal 17.10.2009

Charles Aznavour... Sylvie Vartan...

Bir ses... Bir görüntü...

Şu sıralarda Türk gazetelerinde her ikisinden de sıkça bahsediliyor.

Aznavour'dan, Ermenistan'ın İsviçre Büyükelçisi olarak, Zürih'teki imza töreninde bulunduğu için.. Vartan'dan, önümüzdeki günlerde İstanbul'da bir konser vereceği için.

Sanıyorum, çocukluk günlerimin tanıdığım ilk şöhretleri onlar.. Ve hakikaten hafızamda, Aznavour ses, Vartan görüntü olarak kayıtlı benim.

Daha okula başlamadan, abilerim sayesinde eve giren *Salut Les Copains* dergilerinden onlara ilk aşinalığım.

Sylvie Vartan'ın Johnny Hallyday ile evliliğini, oğulları David'in doğumunu 'sular seller' gibi bilirim. Yanlış hatırlamıyorsam, Ermeni kökenli Bulgar bir ailenin kızıdır aynı zamanda.

'Magazin'e bigâne değilim anlayacağınız; Charles Aznavour'un üçüncü evliliğini yaptığı İsveçli genç ve güzel karısının adı da Ulla'ydı mesela.

Ne var ki her şeyden önce, muhteşem sesi, olağanüstü yorumuyla söylediği unutulmaz şarkılarıyla hayran oldum ona ben de herkes gibi.

Sylvie Vartan'ın ise, muhakkak dinlemişimdir ve duyarsam yine hatırlarım ama, ne sesi ne bir şarkısı kalmış aklımda.

Magazin ve magazinciler üzerine hararetli tartışmalar yapılırken unutilan, 'paparazzicilik' ayrımını ortaya koymamak bence.. Magazinin paparazzicilikten ibaret sayılması yanlış olan.. Magazinin tehlikesi de pespayeleşmesi de bu karışıklıktan kaynaklanıyor.

Diyelim Charles Aznavour'un biyografisini okursanız, sadece onun hiç de 'Türk düşmanı' olmadığını ancak soykırımın tanınmasını istediğini öğrenmekle kalmaz, o 'sürgün' yıllarında bu topraklarda yaşayanlara, onları yaşayanların ruh ve düşünce dünyalarına dair fikir sahibi de olursunuz.

O da magazindir işte fakat 'kuru' bir bilgiden daha fazla etkilidir bir şeyleri anlamaya yardımcı olmakta.

Öyle bir dönemden geçiyoruz ki, sanıyorum gazetelerini 'renklendirmek' için paparazzilik haberlere, görüntülere ağırlık veren gazetecilerin 'tarihî yanılgısı'ndan da söz edilecek bir süre sonra.

Zira umut edilse de tahmin edilmeyen müthiş bir dönüşüm geçiriyor Türkiye, Nilüfer Göle'nin tabiriyle

“ııldıyor”.

Bu ııltı içinde, paparazzi dedikoduları doğrusu pek sönük kalıyor.

Art arda yaşanan gelişmelere, atılan adımlara ilişkin haberler öylesine ümit verici, heyecanlı ve ilgi uyandırıcı ki...

Onun yanında artık pek alışlageldik, bıktırıcı, tekrarlana tekrarlana orijinalliğini kaybetmiş ‘magazin’ konuları iyicene can sıkıyor.

Hakikaten siyasi ve toplumsal açıdan pek çok şey iyiye gidiyor ülkede, içinizi ferahlatan değişimler gerçekleşiyor.

Öte taraftan akıl almaz, tüyler ürpertici, mide bulandırıcı bir şiddet ve müptezellik yaygınlaşıyor bireyler arasında.

Cinsellik, para yahut ‘sırları saklama’ uğruna gözünü kırpmadan cinayetler işleniyor.

Üstelik en hunhar en vahşi biçimde...

Bir insanın en çok güveneceği olan kişiler ailesiyken, ailelerin nasıl ‘döküldüğü’ne şahit oluyoruz.

Babalar kızlarına, amcalar, dayılar yeğenlerine tecavüz ediyor.

Belki hep böyleydi ve o ‘saklanan yüz’ iletişim imkânlarının çoğalmasıyla şimdi ortaya çıkıyor.

Yine de ‘eskisinden beter’ bir şeyler var, belli.

Kadın erkek ilişkileri hep sancılı. Köyde, kasabada, şehirde, varoşlarda yakınmalar diğerinden farklı olsa da aralarındaki ilişkiler ‘normalleşemiyor’ bir türlü.

Asıl sorun galiba kadınlar değişirken, erkeklerin değişmemesinde.

Hani sonuçlarına bakarsak dalga geçilecek mevzu değil lakin, “erkekliklerine laf söylendi” diye de öldürüyorlar, “erkeklikleri övüldü” diye de... İşin aslı, kim bilir hangi nedenlerle işledikleri cinayetlerden bu açıklamayla daha az cezayla kurtulmayı hesaplamaları ihtimal ki.

Erkeklerin ‘kadın özgürlüğünü’ hazmedemediği dile getiriliyor. Hazmedemeyeni de var, bundan ‘şükranla’ yararlananı da.

Önemli olan kadınların ‘özgürlüklerini’ erkeklerle ilişkiler açısından nasıl kullandığı.

Kadının ‘özgürlüğü’ her şeyin ötesinde, istemediği insanla olmama özgürlüğüdür bana kalırsa.

Halbuki, bir zamanlar “sıpalara razı” adamların bugün elde ettikleri konumu görünce, kadınların yanlış kendiliğinden çıkıyor ortaya.

Yalnız kalmamak uğruna, kimlerle ve neleri kabullenerek birlikte olduklarını görünce şaşıyorsunuz.

Bu konuya, gelecek yazıda devam etmek üzere...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kadınlar ve erkekler

Rengin Soysal 20.10.2009

– Hiç suçluluk hissetmiyor musun?

– Hayır.

Bu konuşma iki kadının arasında geçiyor.

Coco Chanel&Igor Stravinsky filminin bir sahnesinde.

Soruyu soran, Stravinsky'nin karısı.. cevaplayan ise ünlü modacı Coco Chanel, Stravinsky'nin sevgilisi.

Bir an için unutun, Coco Chanel'in ve Igor Stravinsky'nin kendi alanlarındaki öncü kişiliklerini; ikisinin de yirminci yüzyılın en etkin yüz insanı içinde yer almalarını, bu 'üçgen' pek tanıdık görünmüyor mu size de?

Bir tarafta 'aile babalığını' sürdüren ama hayatında her daim başka kadınlar olan bir adam, öte yanda "kendini suçlu hissedip hissetmediğini" kocasına değil de 'öteki' kadına soran karısı ve güçlü, bağımsız, güvenli yapısıyla, 'ona benzemeyen' kadınları anlamayan, anlayış göstermeyen diğeri.

Yabancı gelmiyor değil mi?

Peki, o günden bu güne, yani bir asır sonra kadın erkek ilişkilerinde ne değişti.

Ekonomik özgürlüğünü kazanmış, bir erkekle yalnızca kendi istediği için beraber olan, erkeklerle eşit şartlarda yaşayan, asıl önemlisi 'eşit gören' kadınların sayısı çoğaldı.

Evlenmeyi istemeyen, evlenirse de eskisi gibi her şeye 'katlanmayan', eğer o sırada bir başkasını severse, "toplum ne der" diye korkmayıp, alıp başını giden kadınlar da var epeyce sayıda artık.

Ya erkekler... Onlar ne kadar değişti... Daha doğrusu değişimlerinin ne kadarı mecburen, ne kadarı içten...

Geçmişte de bir aileleri olsun fakat 'dışarıda' mutlaka bir 'heyecan' olsun istemezler miydi?

Bugünkü gibi yine kendilerinden çok genç kadınları tercih etmezler miydi, evlenirken de, evlilik dışı bir macera yahut aşk yaşarlarken de...

Her ne kadar belirli özellikleriyle dünyanın her yerinde erkekler ve kadınlar bir ölçüde birbirine benzese de Türk ve genelde Doğulu erkeklerde baskın bir duygu kendilerinden çok genç kadınlarla, hatta adeta çocuk yaşta kızlarla olma tutkusudur.

Bu arzunun temelinde yatan, kadınlarla ilişkilerinin, kadınlara bakışlarının sadece ve sadece cinsellikle, tenle sınırlı olması belki de.

Kadınlarla arkadaş olmayı bilmeden yetişiyorlar, kadınlar ancak seviştikleri, sevişme ihtimali olduğu zaman ilgi alanlarına giriyor. Buna karşın, seviştikleri kadınlara 'arkadaşım' diyorlar tuhaf bir şekilde. Çünkü bir kısmı kadınlarla ilişki kurmayı ancak sevişerek başarabiliyorlar.

Ayrıca 'öğretmen' olmayı seviyorlar tabii. Tecrübeleriyle, bilgileriyle, becerileriyle yalnızca henüz pek hayat deneyimi olmamış kızların gözlerini kamaştıracaklarını seziyorlar.

Aştan çok hayran olunmak aradıkları.

Bunlar yaşını başını almış erkekler.

Bir de gençler var... Onların sorunu da her şeyi kadından beklmeleri...

Öylesine kolaylaşmış ki karşı cinsle ilişkileri, hiçbir incelik göstermeye, hiçbir gayret sarfetmeye lüzum görmüyorlar...

Berberliklerine zaman ayırmaya da tahammülleri yok, herhangi bir fedakârlıkta bulunmaya da.

Kadınlar, erkeklerden çok önce değişirken, gelişim gösterirken yanlışı nerede yaptılar veya yapıyorlar...

Genç kızlar da, olgun kadınlar da neden bunca şikâyetçiler beraberliklerinden, ilişkilerinden, evliliklerinden...

Yaşamımızda bazı evrelerden mutlaka geçmemiz lakin sonra aynı yerde takılı kalmamamız gerekiyor kanımca.

Bu hayatın her alanında böyle aslında.

Kadınların ise muhakkak bir 'feminizm' disiplininden geçmeleri ama hayat görüşlerini yalnızca orada sabitlememeleri, tek kerteriz noktası olarak almamaları lazım bence.

Kadınlar elbette istedikleri, sevdikleri, hoşlandıkları bir adamla istedikleri zaman birlikte olabilmeliler; kısa da sürse, uzun da.

Şimdilerde ise bir genç kızın, bir kadının yanında bir erkeği olmaması ayıp sanki. O yüzden, yalnız kalmamak için, ya 'önlerine çıkana' razı oluyor ya da adeta erkeklerin rolüne soyunup, onlar erkekleri beraberliğe davet ediyor.

Bir kadın uğruna çaba harcamaya hiç ihtiyacı olmadı mı erkekler de zerre özen ve saygı göstermiyor ne yazık ki yaşadıkları ilişkiye.

En azından belli çevrelerde, kadınlar için evlilik, erkeğe maddi manevi bağımlı olmak söz konusu olmasa da, âşık olduklarında, sevdiklerinin başka kadınlarla ilişkilerine göz yumuyorlar, görmezden geliyorlar, affediyorlar.

Genç kızlar, yaşlı erkekleri tercih ediyor çünkü yaşlılarında bulamadıkları sevgiyi, ilgiyi görüyorlar hem de onlar sayesinde çok çabuk konforlu ve lüks bir hayat sürmeyi, 'bir yerlere' gelmeyi arzuluyorlar.

Kadınlar kadınlara ihanet ediyor kısaca, bilmiyorlar ki o ihanet bütün kadınlarla birlikte kendilerini de vuruyor sonunda.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kendini sevmelere doyamamalar

Rengin Soysal 24.10.2009

"Vatanımı seviyorum" derlerdi, yerli yersiz.

Sonra, hiç sebepsiz "insanları seviyorum" demelerin devri geldi.

Şimdilerde ise şüphesiz, "kendimi seviyorum" diyenlerin zamanı.

İlkini söyleyenlerde ya bir çıkarıcılık sezerdim ya da büsbütün bir safdillik.

İkincisinde, aşikâr bir samimiyetsizlik.. Ne zaman işitsem birinden, ürperirdim.

Sonuncunun verdiği his, galiba acıma duygusu en fazla; bu teraneyi pazarlayanlara değil elbette, 'tılsım'ına inanıp da gerçekten bel bağlayanlara.

"Yeni çağ"ın dini mi demeli, inancı mı, artık nasıl kabul ederseniz, sorularınıza kolay cevaplar, sorunlarınıza basit çözümler vaat ediyor.

Komprime bir maneviyat; siz inancınıza uyamıyorsanız, inancınızı size uyduruyor, düşünmeden, yorulmadan, en kısa yoldan.

İnancın her türlüüne saygı göstermek gerekir de her şeye inanç denir mi, orası biraz karışık.

Yalnızca moral dünyanızı düzenlemekle kalmıyor, hayatınıza da yön vereceğini iddia ediyor üstelik.

"Hayal kurun, ne isterseniz olur" diyor, "mutlu da olursunuz, zengin de..."

“Bir hayaliniz olsun, onu gerçekleştirmek için inanarak ve aklınızı kullanarak çalışın” gibi mantıklı bir yol gösterme yok bunun arkasında...

Sevmediği mesleğini değiştirmek, özel yaşamında kendisini mutsuz eden bağlardan kurtulmak örneği, risk almaya yardımcı olacak bir motivasyon sağlamak da denemez...

Sadece hayal etmenin, bir takım resimlere bakmanın, aynı sözleri yinelemenin günümüzdeki yaygın söyleyişle “secret yapmanın” yeteceğini vazdediyor.

Hayal kurmak kâfi gelseydi, piyango bileti alanlardan, şans oyunu oynayanlardan teki kalır mıydı zengin olmayan...

Maddi sıkıntıdan yakınan bir tanıdığımı, böyle ‘inançlı’ bir arkadaşı, “bütün bankalardaki, bütün paraların senin olduğunu hayal et” diye öğütlemiş. Ben de, markete gittiğinde kasiyere, kredi kartı borcunu ödeme günü geldiğinde bankadaki memura “farzedin ki hepsini ödedim” demesini tavsiye ettim. Belki onlar da ‘inançlı’dır, neden olmasın.

Bütün bu “kişisel gelişim” öğretilerinde bana en ters gelen de yaptığın her şeyin aynısını yaşayacağına inanmak.

Demek ki senin başına da geleceğinden korkmasan kötülük de yapacaksın, haksız da davranacaksın, ihanet de edeceksin; iyiliğin de “bir gün bana döner” hesabıyla olacak.

Gerçi bu inanın karşılığı semavi dinlerde de cennet yahut cehennem olarak var ama orada bir bilinmezlik, bir yorumlama, bir tefekkür alanı da mevcut, hiç değilse.

Hem kendini sevmeyen kaç insan vardır allahaşkına?

Kaç kişi ‘kendisini sevmediği’ için huysuzlaşır, hırçınlaşır, agresifleşir, doğru söyleyin.

Bütün sıkıntı ‘sevilmeme’ kaygısından doğar, benim bildiğim.

İstediğiniz kadar sevin kendi kendinizi; ananız babanız, sevdiğiniz insan, çocuğunuz, sevmesin de sizi görelim mutlu olabiliyor musunuz...

Kompleksleriniz, beğenmediğiniz yönleriniz, sevmeye değer bulmadığınız bazı özellikleriniz olabilir ve tam da bu yüzden daha çok sevilme ihtirası taşıyabilirsiniz ancak.

Kendinizi sevmekle, kendinizi sevmelere doyamamakla, daha açıkçası kendi kendinizi kandırmakla ne bu ihtirası yatıştırabilir ne de huzurlu olabilirsiniz.

Eksiklerinizi, kimsenin mükemmel olmadığını kabul etmekse mesele, amenna. Ama bir düşünün, öfkeniz kendinize duyduğunuz sevginin azlığından mı kaynaklanıyor, aslında nasıl da sevillecek biri olduğunuza inanıp da karşılığını alamamaktan mı?

‘Kişisel gelişmek’ ne konuda eksiğiniz, yanlışınız varsa onları tamamlamaktan, düzeltmekten geçer biraz da, “ben halimden memnunum” diyerek pek bir ilerleme kaydedilmez.

İyi insan olmaktan çok daha değerlisi, doğru insan olmaktır, hepimiz biliriz.

Her koşulda ‘iyi’ davrananlar, hep iyi biri olmaya çalışanlar, herkesle ‘iyi geçinen’ler farkında olmadan öyle bir ‘zehir’ biriktirirler ki içlerinde, hem kendileri için hem başkaları için asıl tehlikeli olan da budur.

Söylenmeyen, bastırılan duygular, hoşgörmeye, affetmeye zorlanmalar kızgınlığı, kini, nefreti en fenası kendine acımayı büyütür o insanın içinde, sonunda mutlaka ya kendine zarar verir ya bir başkasına.

“Hacıların, hocaların” lafına inanmayı eleştirenlerin, bir takım ‘gru’ların her sözünü keramet saymalarında bir tuhafılık buluyorum.

Defalarca “kendimi seviyorum” veya “seni affediyorum” demeliymiş.. Ceza gibi.. Bunca tekrar bir şeye inanmamızı mı sağlar, ona yabancılaşmamızı mı, merak ediyorum.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Clinton’ın burnu, ağzımızın tadı

Rengin Soysal 07.11.2009

Birkaç yıldır, Çiftahavuzlar’daki Hazırcevap Sokak’ın Cemil Topuzlu Caddesi’ne bağlanan köşesinde, kucağında çocuğuyla dilenen genç bir kadın var.

Trafik ışıkları kırmızıya döndü mü, duran arabalara yaklaşıp, bebeğinin ihtiyaçlarını sıralayarak sürücülerden yardım istiyor.

Bu, İstanbul’da yaşayanlar için alışılmadık bir manzara değil. Ancak, geçenlerde yine aynı yerde karşımıza çıktığında babam “bu çocuk hiç büyümüyor” dedi, muzipçe. Gerçekten de kadını senelerdir ne zaman görsek, kollarında hep beş altı aylık bir bebek taşıyor. Onun ‘meslek sırrı’ da bu işte...

On yaşındaki ‘bebek’ Erkan’ın Bill Clinton’ın burnunu sıkarken çekilmiş görüntüsü ekranlara, gazetelere yansıyınca benzer bir kuşku düştü içime: Bu Erkan ‘bebek’ hiç büyümemiş mi acaba diye... Görünüşte büyümüştü, orası kesindi fakat yedi aylıkken ne yaptıysa aynısını tekrarlamak istemesine, Clinton’ın burnunu sıkmasına ne demeliydi...

Yaşını başını almış bir kadının aniden küçük çocuk sesiyle konuşmaya başlaması gibi rahatsız edici bir duygu uyandırdı bende.

Çocukçağın bir kabahati yoktu bu davranışında; ya büyükleri böyle tembihlemişti ya da bebekliğindeki o

doğal hareketi, çevresindekiler tarafından öyle efsane haline getirilmiş öyle abartılmıştı ki kendisini bir anlamda mecbur hissetti, ilgi görmesinin, takdir edilmesinin, sevilmesinin yegâne yolu olduğunu düşündü herhalde.

En başta medyada kopan vaveylaya bakarsanız haksız da sayılmazdı. Basın ve yayın organları pek sevimli bir hal olarak sunmuştu haberi.

Bana kalırsa hem acıklı hem utanç verici bir yanı vardı. Sadece, küçük bir çocuğun 'burun tutma' eyleminin değil tabii ki, yıllar önceki bir tesadüfün fırsata çevrilmeye çalışılmasındaki iticiliğin. Çünkü, yazdığı, daha doğrusu belli ki yazdırılan mektupta Erkan, Clinton'dan, ailesine ev, kendisine bilgisayar alınmasını talep etmekle kalmıyor bir de sünnetinde kirvesi olmasını istiyordu. Ki kirvelik, buna önem veren kesimlerde, bu görevi üstlenen kişinin, kirvesi olduğu çocuğun ömür boyu maddi manevi her türlü sorumluluğunu üstlenmesi manasını da taşımış aynı zamanda. Bu onun değil, büyüklerinin ve onları yönlendiren medya mensuplarıyla organizasyona ev sahipliği yapan şirketin iletişim sorumlularının tercihiydi.

Çocuğa hiç kimse karşılıksız bir şey 'istemenin' ayıp olduğunu öğretmiyor, tam tersine buna teşvik ediyorlardı ve yaptıkları yayınlarla geniş halk kitlelerine de adeta aşıyorlardı bu yanlış anlayışı.

On yıl önceki o büyük deprem felaketinde evini, malını mülkünü, ailesini kaybeden, sakat ve işsiz kalan nice talihsiz insan var. Onların yarasını sarmak, yaraları sarmak için ulusal ve uluslararası kurumlardan yardım almak, gönüllü kuruluşların ve kişilerin desteğini kabul etmek devletin ve çeşitli örgütlerin görevi gereği, bireylerin ise ellerinden geldiği kadarını insaniyet namına, yapmaları gereken şeyler.

Bu açıdan bakılırsa Erkan, diğer depremzedelere göre daha şanslı zaten.

Onun talihi, ailesinin deprem sonrasında yerleştirildiği çadırkenti ziyaret eden Clinton'ın onu kucaklamasında. Böylece basına konu olup dikkatleri çeken Erkan'ın eğitim hayatı boyunca bütün masraflarını Kadir Has Vakfı karşılıyormuş. Oysa Clinton'ın 'burnunu tutma' şansı bulamadıkları için öğrenim görme imkânından bile yoksun depremzede yahut değil ne çok çocuk var kim bilir...

Organizasyonu yapan grup da Erkan'a eğitim bursu ile birlikte, ailesine Kocaeli'de ev hediye etmeyi taahhüt etmiş. Reklamın günahı yok lakin keşke topluma verdikleri mesajın ne denli hatalı olduğunu da öngörebilselerdi.

Hasbelkader karşılaştıkları bir devlet adamı, siyasetçi, sanatçı veya zengin ya da ünlü herhangi birinden, birilerinden daima bireysel bir maddi beklenti içinde olmanın ayıbını anlatmalı bilmeyenlere.

İnsanın değişmesi, bebekliğinde yaptığını çocukluğunda, gençliğinde yaptığını yaşlılığında yapmaması bir gelişme ve olgunluk belirtisi.

Toplumların da değişmesi ve gelişmesi güzel. Ülkemizde de olumlu değişimler ve gelişimler yaşıyor son yıllarda. Ne var ki bir yandan da öylesi akıl almaz çirkinlikler, değerler erozyonu, müptezellikler baş gösteriyor ki ister istemez "neler değişmeli, neler değişmemeli" diye bir ayrım yapıyorsunuz. Aradaki fark başlı başına bir yazı konusu ama çok uçlara gitmek gerekmez. Ben lezzetlerin değişmesinden çok şikâyetçiyim örneğin. Yeni tatların mutfaklarımızı zenginleştirmesine itirazım yok. Alışıp sevdiğimiz tatları kaybordu yediklerimiz. Çileğinden muzuna, peynirinden karpuzuna, domatesinden mısırına hepsi tatsız. Hormonlu, tarım ilaçlı ve son olarak GDO'lu ürünlerin sağlığınıza zararlarını biliminsanları tartışıyor. Zararları bir tarafa ben ağzımızın tadını

bozmalarına içerliyorum.

Malum, bir kere ağızınızın tadı bozuldu mu her şey bozulur zira.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bob Dylan, Marcel Proust ve aldatmak

Rengin Soysal 10.11.2009

İklim gündüzleri ılık geceleri serin, tam içindeyiz pastırma yazının.

Sonbahar, sanki bizi bekleyen soğuk günler içimizi üşütmesin diye sıcacık renkleriyle sarıyor etrafımızı yine.

Bazen, sararmış yapraklarının inadına masmavi gökyüzüyle, kimi kış aylarına yakışır kasvetli karanlığıyla, kimi de güneşli, aydınlık ve ılıman 'yazdan kalma' havasıyla her şey olsa bile asla yalınkat olmayan mevsim.

Adına "hazan" deseler de, o sırada siz ne yaşıyorsanız, neler hissediyorsanız odur sonbahar; hüznün, mutluluk, aşk, yalnızlık, sizde hangisi varsa o olur, onu çoğaltır, onu yansıtır. Sırrı bizdedir, kendi bakışımızda ve kendi duygularımızda saklıdır, ona atfettiklerimizin.

Ben sevecenlikle karşılamaya hazırdım onu bu defa. Yine de yazdan kalma o güzelim günlerinden birini birazcık daha uzatabilmek, lütfettiğı nefis havadan ziyadesiyle yararlanabilmek için ikinci bir kahve söylüyorum garsona, yüzünü denize vermiş kafenin terasında.

Ve eve doğru yürürken içimden "One more cup of coffee" şarkısını söylüyorum. Bob Dylan'ı anımsamak da sonbahar gibi. O da tek kalıba dökülemeyecek kadar çok katmanlı bir müzisyen, derinlikli bir şair. Hem de bana hatırlattıklarında sevinç, saadet, hüznün ve özlem yan yana.

Açık hava Tiyatrosu'nun taş basamaklarında konserini izlerken, yanımda olan abimin eksikliğinin acısını da, o yıllarımızın sevincini ve coşkusunu da birlikte hissediyorum.

Bir yanım yaz, bir yanım güz şimdi.

Eve dönerken ayaklarım beni müzik albümlerinin ve dergilerin havasını solumak ihtiyacıyla yakınlarıdaki kitapçıya sürüklüyor.

Aslında ne aradığımı biliyorum. Gözlerim raflarda istediğı şeyi bilerek dolaşüyor. İşte orada: *Roll*'un kapağında Bob Dylan yok ama hoş bir tesadüfle Beatles var. Brigitte Bardot'tan mülhem onlar benim Rock müzikteki B.B'm. Akşam, mevsim yeniden sonbahar olduğunda keyifle okumaya oturuyorum dergimi. Beni tatsız bir sürpriz bekliyormuş meğerse, elimde tuttuğum son sayısınımış *Roll*'un.

'Dünyanın öbür ucundaki' büyük abim arıyor o sırada, haftalardır beni yatağa mahkûm eden ağrılarımı soruyor. "Geçti" diyorum, "sokağa çıktım bugün" . Onun sesini duymak bana her zaman güven veriyor. Konuşurken, Rock devrimizin geçtiği, 'caz çağımızı' yaşadığımız konusunda hemfikir oluyoruz. *Roll*, hayatımın bir döneminin kapandığını vurguluyor gibi.

Yeğenlerimin, Ayshe'nin, Jale'nin, Jem Ahmet'in sesleri cıvı cıvı telefonda. Sanıyorum onlar henüz pop çağlarında.

Telefonu kapandığında Dylan'ın sesi yükselmeye devam ediyor: "*The times they are a-changin*". Zaman değişmeye hep devam ediyor, toplum için de bizim için de. Her ikisini de algılamamız gerekiyor.

Onu dinlerken, yaptığı söyleşilerin toplandığı kitapçığı karıştırıyorum. Röportajları da şarkıları, şiirleri misali, çok boyutlu, bir cümleden sayısız anlamlar üretecek çeşitlilikte.

"*Senin sadakatın bana değil/Gökteki yıldızlara*" derken, gayri ihtiyari vazgeçemediğim yazara, Marcel Proust'a uzanıyorum.

O da Marilyn Monroe'dan esinlenme, 'M.M' dediğim, diğeri Milan Kundera olan, çok sevdiğim iki yazardan birincisi.

O "Kayıp Zamanın İzinde" giderken, ben onun yazılarının izini sürerim hep. Ne zaman dalsam sayfalarının arasına, daima yeni bir şeyler bulurum. Başucumda durur kitapları.

Proust, *Yakalanan Zaman*'da, "Sevdiğimiz kadın genellikle bütün ihtiyaçlarımızı karşılamaz, biz de onu sevmediğimiz bir kadınla aldatırız" diyor.

Öyledir belki, belki de ihtiyacını karşılayan kadınla olup, onu sevdiği kadınlarla aldatanlar da vardır. Ayırt etmek ne kadar zor, söz konusu olan bir erkekse. Sanıyorum, erkekler kendileri dahi o kadar net bilemezler hakikati.

Bir kadının ihanet sebebinin bu olması daha anlaşılır, daha akla yakın geliyor düşününce.

Bir kadın çok severse mi aldatmaz, çok sevilirse mi ya da?

Erkekle kadının bir farkı var mıdır bunda...

Proust okurken çok farklı, çok çelişkili görüşler dolaşmaya başlar zihninizde...

Kitabı bir yana koysanız da artık birbiri ardına sökün eder sorularınız...

Kadın veya erkek, hepimiz yüreğimizde karşılıklı bir sevginin var olmasını hayal ediyoruz ancak beynimizle, mantığımızla böyle bir ihtimalin olmadığına inanıyoruz.

Sevilsek de bu yüzden inanmak istemiyoruz gerçekliğine. İnanmadıkça yaşayamıyoruz aşkı.

Yaşamak için ise olmayan bir gerçeklik uydurup ona ikna etmeye çalışıyoruz kendimizi.

Milli piyango gibi, hem hayal edip hem bize çıkmasına ihtimal vermediğimiz bir şey aşk.

Kim bilir, aldatmayı da amorti sayıp, onunla avunuyoruz...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ânı yaşamak, anda yaşamak

Rengin Soysal 14.11.2009

Sarı yapraklar birbiri ardına dallarından kurtulup "sevinçli bir telaş"la uçuşuyorlar...

Haftanın son paydos ziliyle, neşe içinde okul kapısından fırlayan öğrenciler gibiler; grup grup toplaşıyor, dura kalka, gidecekleri yeri kararlaştırıyor, sonra oraya doğru coşkuyla hareketleniyorlar, aydınlık bir kasım öğleden sonrasında...

Lodosla, kondukları ağaçlardan havalanıp gökyüzünde süzülen kuşlara benziyorlardı biraz önce... Doyum olmaz bir manzaraydı.

Aynı lodos esintisi, yüzlerini ferahlığıyla okşarken deniz istikametinde yürüyenlerin, ileriye doğru adım atmalarını güçleştiriyor bir yandan da.

İnsanda kendini o rüzgâra bırakıp sürüklenme arzusu yaratıyor güzelim hava.

Bir ânı, bir durumu, bir duyguyu anlatır, kısa hikâyeler.

Ben de size o ânın verdiği hoşnutluğu, keyfi anlatabilirim ama anlattığım şey bir 'an'a sığmaz artık...

Hayatımızda da böyledir, bizi çok mutlu eden bir ânı, etkisinden çıkamayarak, o ânı düşünerek, o ânı hatırlayarak uzatırız...

Yani ânı yaşamayız, anda yaşarız. Anlar çarçabuk geçer, biz o anda yaşamayı sürdürürüz.

Şu yüzünde dalgın bir tebessümle yürüyen genç kadın, biraz önce sevdiğinden duyduğu hoş sözlerin söylendiği ânı yaşıyor belki hâlâ...

Yanınızdan adeta zıplar gibi geçen delikanlı, oturduğu bankta denizi seyreden yaşlıca adamın gözlerindeki hüznü, geride bıraktıkları anlarının izi büyük ihtimalle.

Zaten mutlu anlar fark edilemeyecek kadar hızlı geçer, o zamanları zihnimizde yeniden canlandırarak kendimizi iyi hissetmeye devam ederiz.

Bazen de geleceğe dair güzel hayaller kurarak, sanki sahiden 'o ânı' yaşar gibi oluruz, böylelikle sıkıntılara,

zorluklara, üzüntülere karşı ayakta dururuz.

İlk öpücüğü kaç kere yaşar bir genç kim bilir, kaç kere o anda yaşar...

Biraz evvel uzunca bir yola uğurladığınız sevgiliyle son dakikalarınız kaç defa geçer gözlerinizin önünden; kokusu burnunuzda evinize dönerken, onun çoktan gideceği şehre doğru yol aldığı esnada, siz onunla birlikte olduğunuz ayrılık dakikalarında takılı kalmaz mısınız, isteyerek...

Çünkü onu yanınızda hissetmeyi, özlemine dayanmayı böyle başarabilirsiniz... Tıpkı yeniden kavuşacağınız günü hayalinizde yaşatmanız misali.

Sadece küçük çocuklara mahsustur tam anlamıyla 'ânı yaşamak' ola ki...

Sevinçten üzüntüye, kederden neşeye öylesine çabuk geçerler ki...

Hayal güçleri geniş olsa da henüz ne 'birikmiş' anıları vardır ne de ileriye yönelik 'uzun uzun' beklentileri.

O yüzden yetişkinler için ille de 'ânı yaşamaya' çalışmak beyhude bir çabadır çok zaman.

Ancak güzel anlarımızda yaşamak elimizdedir... Ya da daha doğrusu elimizde olmadan takılı kalırız o anlarda, 'uzatılmış anlarda' yaşarız.

Minik çocuklar değiliz zira, bir anda değişmez duygularımız.

Zamana yenik düşen duygularımızı ne yapmalıyız peki?

Eskimiş bir giysi gibi tersyüz edip yenileyebilir misiniz duygularınızı da?..

Yepyeni bir kıyafetin verdiği keyifle 'giyebilir' misiniz yine de?..

Zamana asla yenik düşmeyecek bir 'giysiniz' oldu mu hiç?

O kadar şanslı oldunuz mu?..

Yahut o derece şanssız.

Zamanla eskimeyen, eskitemediğiniz herhalde o sebepten üzerinizden hoyratça çekilip, parçalanarak çıkarılan.

Gerçek mutluluğun 'ânı yaşamak' mecburiyetine ihtiyacı var mıdır mesela?..

Mutlu olmak hiçbir şeye ihtiyaç hissetmemek diye tarif edilebilir mi?..

Elimizde söz geçiremediğimiz anlar var, bütününe hayat dediğimiz...

Ve anlamalıyız ki söylenilen manada 'ânı yaşamak' dediğimiz şey, mümkün olmayan şeydir.

Ânı yaşıyorum dediğiniz an, o an geçmiştir.

An ya geçmiştir ya gelecektir...

Ânın içinde duramıyoruz.

Yapabildiğimiz, ânı yaşamak değil, anda yaşamak, zamanla anlıyoruz.

Elimizden geldiğince güzel anları zihnimizde, gönlümüzde besleyip uzatmalı...

Kötü anları ise mümkün olduğunca çabuk silip atmayı... Ve acı veren anlar geçtiğinde, o anlarda yaşamayı bırakmayı öğrenmeli sadece.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bilmek istemiyorum

Rengin Soysal 17.11.2009

"Neden anlamaya çalışmıyorum? O da diğer bütün erkekler gibi zayıf. En sonunda bana dönecek. Yoksa öyle değil mi? Bilmek istemiyorum!"

Vaya Con Dios'un *I don't want to know* adlı güzel şarkısında bahsettiği bu ruh hali nasıl da tanıdık. Bilmeyi istemedikleri bilmek istediklerine ağır basan kadınlar ne çok etrafımızda.

Benim, senin, onun, birçoğumuzun. Hiç değilse hayatımızın bir döneminde sığındığımız sırtadan korunağımız, bilmek istememek.

Herkes aldatılır; evet, hepimiz kendimizi aldatırız. Aldanmayı tercih etmesek hem, kim aldatabilir, ne kadar süre aldatabilir ki bizi?

Sanırsınız ki ancak aldanmazsak sona erecek mutluluğumuz. Gerçekleri öğrenirsek kaybedeceğimiz inancımızı yalnızca.

'Hakikati' gördüğümüzde bitecek mutluluk, mutluluk mudur? Sahte bir puta tapındığımızı duyup anlamaktan kaçarak inanmak, inanç mıdır? Sevmekten, inanmaktan, güvenmekten vazgeçmek zordur, biz de kolayını seçeriz.

Sevgimizi korumak için bir şeylerin üstünü örter, sezgilerimizi dinlemez, bile bile izin veririz aldatılmaya. Ne yaparsak yapalım ama, sadece ertelemiş oluruz ve o mukadder sonla bir gün gelir karşılaşırız mutlaka; gerçeğe yüzleşmeye mecbur kalırız.

Siz kime kıvarsınız o zaman? Aldatana mı, kendinize mi, yoksa haber verene mi?

Hayal kırıklığına uğramanızın suçunu gerçekleri gösterene, olup biteni ortaya çıkarana, işin aslını söylemekten kaçınmayana mı atarsınız?

Aldanmaya devam etmenin yolunu, affetmekte ve kabahati onda değil de başkasında, 'öteki'nde aramakta mı bulursunuz?

Öyle ya, ne de olsa Tevfik Fikret'in dediğince, "ezeli bir şifadır aldanmak".

Yalnız kadınlar mı, biraz da toplum olarak sevmiyor muyuz biz aldanmayı?

Belki bunun sebeplerinden biri, Alev Alatlının "kadını yanı ağır basan bir toplum" olduğumuz saptamasında gizlidir.

Onca tarihî vakıa hakkında, nice siyasi realite hususunda, bizlerden bir şeylerin saklanıp saklanmadığına ya da yanlış veya eksik aktarılıp aktarılmadığına dair niye hiç şüphe duymuyorsunuz mesela? Niçin sormadan, sorgulamadan, araştırmadan olduğu gibi kabul ediyorsunuz hepsini? Hiçbir merak uyandırmıyorlar mı zihninizde, hiç mi ilginizi çekmiyorlar?

Madem sevdiğinizi iddia ediyorsunuz ülkenizi... Bazı 'alametler' belirdiğinde, küçücük bir kaygı olsun düşmez mi yüreğine 'seven' insanın?

Tıpkı aldanmaya gönüllü o kadınlar gibi, yeter ki huzurunuz kaçmasın diye, kandırılmaya hazır mısınız, buna mı razısınız?

Ya sırf bu yüzden düzelmiyorsa yolunda gitmediğini hissettiğiniz şeyler...

Ya 'hastalığınızı' öğrenmeyi geciktirdikçe imkânsızlaşıyorsa tedavisi...

Gözünüzü kapatmak çare değil dertlerinize.

Siz bunca sene görmediniz, görmezden geldiniz de ne oldu, sevdiğiniz vaz mı geçti huyundan...

Bilmek istememek kurtardı mı sizi aldatılmaktan...

Emin misiniz, sizin tutumunuzun payı olmadığına, onun bu konudaki cesaretini daha da arttırmasında... Alışkanlık kesbetmesinde, o bilmeye dayanamadığınız alışkanlıklarına.

Tam da bu sebepten gün gelip büsbütün terk edileceğinizi, kırılacağınızı, misliyle acı çekeceğinizi hiç düşünmediniz mi?

Sevdiğinizin hatalarını görmekten kaçınmasanız, size yaptığı haksızlıkları ona hatırlatsanız, onun kendisini, sizinse ilişkinizi değiştirip düzeltme şansınız da olabilir halbuki.

Aslında, siz kendi sevginizden emin misiniz?

Sahici olanı kaldıramayacak kadar kırılgan bir sevgi mi bu? Öyleyse ne sevdiğiniz insan o insan sizin, ne sevdiğiniz ülke bu ülke.

Siz yarattığınız hayale âşıksınız, ama o âşık sizin zannettiğiniz sevgili değil, bambaşka biri.

Şarkıdaki kadın, aynı adamın onu daha önce de aldatmış olmasını bile hayra yorar:

“Şimdi alarma geçirilmeye ihtiyacım yok./ O, bunu daha önce de yaptı./ Evet, daha önce de yaptı./ Nerede ve nasıl?/ Bilmek istemiyorum.”

Böyle bakıyor olmalısınız darbelere de; daha önce de oldu, öyleyse mesele yok diye.

Darılmayın fakat sorun sizde, o halde. Bir şeylerin değişmesinden de darbelere katlanıyorsunuz. Ve her darbede, size darbe vurana, yediğiniz darbeye değil, darbeyi önlemeye, sizi darbeden korumaya çalışana öfkeleniyorsunuz. Huylu huyundan vazgeçmiyor o zaman da.

Sevdiklerinin ölümünü bilmek istemeyen yaşlılar vardır hani. Duygusal bir savunma biçimidir bu, lakin geri getirmez öleni. Ne kadar imtina etseler öğrenmekten, yüreklerinde hep o kuşkuyla yaşamak zorunda kalırlar.

Peki biz, neden sevmenin bir bedeli olduğunu ve bunun bazen içimizi çok acıtabileceğini teslim edemiyoruz? Sevdiğimizi yakinen tanımayı niçin bir tehdit olarak algılıyoruz ilişkimize?

Ölmekte olan iyileşmiyor, ‘ölen’ geri gelmiyor biz bilmeyi reddetsek de.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Me(s)leklerin cinsiyeti

Rengin Soysal 21.11.2009

Dünya Kupası’nda oynayan bir takım, mahalle takımıyla maç yapar mı...

Yapsa, seyretmenin zevki olur mu...

Bırakın izlemenin tatsızlığını, o futbolcuların oyunculuklarına bir katkı sağlar mı?

Bazı tartışmalar, tartışanlar aynı ligde olmadığından, çok anlamsız geliyor insana.

Birinin “beyaz” dediğine, ötekinin ille de “siyah” diye tutturduğu türden olanlar da öyle.

Bulunulan noktadan tek bir ileri adım atmayı engellemekten öte bir işe yaramıyorlar.

Her çeşit münakaşa, görüş ayrılığı, bilgi alışverişi, ancak benzerler arasında olduğunda bir sonuca varmaya, o konuda yol almaya yardım ediyor çünkü.

Önce hedefiniz, amacınız, inancınız bir olacak ki sonra oraya varmak için hangi araçları kullanacağınızı tartışabilin.

Biriniz deniz kıyısına, diğeriniz dağa gitmek isterken, hadi bakalım oturun da bineceğiniz vasıtanın seçimini yapın. Ne kadar çekişirseniz çekişin, istediğiniz kavgayı edin, imkânsızdır ortak bir taşıt bulmak.

Örneğin, bir taraf gerçek demokrasiyi savunuyor, öbür taraf vesayet rejiminde ısrarcı oluyorsa, tartışmayla sonuç alamazsınız; adaletin haklıyı haksızı birbirinden ayıracağı bir hukuk sistemini yerleştirmeye çalışır veya bunun için uğraşanları desteklersiniz.

Ne çare, buralarda her mesele adeta "yeter ki tartışma olsun" kabilinden gündeme getiriliyor, çözüm bulmak bir yana, daha beter kafalar karışıyor sonunda. Tıpkı domuz gribi aşısı 'polemikleri'nde yaşandığı gibi. Siyasetçiler değil bahsettiğim, zira onları etkileyenler de bilim insanları ve doktorlar neticede.

Ve aslında şaşırtıcı olan, onların da kendi 'siyasi' görüşlerinin tesiriyle kanaat bildirmeleri.

Şayet aşı hastalıktan korunmada yararlıysa, kıtalararası bir salgını önlemek için gerekliyse, birtakım yan etkileri var diyerek, toplumu korkutmak bilimsel vicdana sığar mı?

O yan etkiler konusunda bilgi verirsiniz; yan etkilere karşı alınacak tedbirleri söylersiniz; kimlerin mutlaka aşılması, kimlerin katiyen aşılınmaması lazım geldiğini özellikle belirtirsiniz olur, biter.

Aşının faydasında hemfikir olan uzmanlar, "katkılı veya katkısız" olmasının artılarını, eksilerini değerlendirir. Yöneticilerin dikkatini çeker, uyarır, halkı da bu yönde bilgilendirir, onlardan beklenen budur.

Benim gördüğüm ise hâlâ "Onlar ortak, biz pazar" kompleksi.

Neymiş, bizi denek olarak kullanıyorlarmış.

Neden bu kadar kompleksliyiz anlamıyorum. Nedir bu üstümüzdeki "üçüncü dünya" ülkesi olma psikolojisi.

Siz dünyayı takip etmiyorsanız bile, mesleğinin uzmanı kişiler defalarca açıklamadı mı, kaç 'gelişmiş' ülkenin bizden önce aşılandığını.

Eğer hepsinin ilaç firmalarının para kazanması gayesiyle yapıldığı hakkında endişeniz varsa, "kırk milyon doz" aşı alınması sizi rahatsız ediyorsa, diğer ülkelerin satın aldığı miktarları da bir öğrenip mukayese edin, o zaman.

Benim kişisel eleştirim ise, mevsimsel grip aşılardaki uygulama gibi, bu aşıyı kendi imkânlarıyla olmak isteyenler için eczanelerde bulundurulmamasına.

Bu kafa karışıklığını, bu tartışmaları körükleyen biraz da medya elbette. İlgi toplamak, çok seyredilmek, çok okunmak uğruna.

Medyadaki “ilgi çekme” hastalığı bu kadarla sınırlı değil elbette.

Hatta giderek ‘sınır tanımıyor’ artık.

Tabii ki en çok da meslekteki kadınları buna zorlayarak sürdürülmeye çalışılıyor bu sınır tanımazlık.

Onlardan her daim cinsiyetlerini ön plana çıkarmaları, bunu kullanmaları isteniyor, bekleniyor.

Oysa mesleklerin de mevkilerin de cinsiyeti yoktur.

Bir doktora, kadın veya erkek olduğuna bakmadan, ihtisas alanındaki liyakatine göre güvenirsiniz. O da mesleğini kadın veya erkek olduğuna göre değil eğitime, bilgisine, tecrübesine göre yapar.

Bir başbakan, kadın da olsa erkek de olsa, görevinin gerektirdiği neyse öyle davranır.

Olaylara kadın ya da erkek olarak yaklaşmaz, bulunduğu makamın ölçütleriyle bakar.

Bu her meslekte böyledir de niye gazetecilikte farklı olsun? Medya dünyasındaki erkekler diğer bütün alanlardaki hemcinslerinden daha cinsiyetçi, daha ‘görgüsüz ve aç’ da ondan mı?

Helin Avşar’ın röportajı, Özlem Gürses’in açıklamaları derken yeniden gündeme geldi bu mevzu.

Doğrusu Ayşe Arman soyunup poz verdiğinde, kimi köşe yazarı kadınların, “kim istemez ki böyle pozlar vermeyi, ama ben yapsam dikkati çekmez, o kadar cesur veya güzel değilim” mealindeki açıklamaları da şaşırtmıştı beni.

Toplumsal beklentisi, yönetici konumdaki erkeklerin baskısı, kimilerine bulaşmış teşhircilik duygusu birleşince ortaya çıkan netice bu.

İstanbul fethedilirken, Ayasofya’daki papazların meleklerin cinsiyetini tartıştığı rivayet edilir.

Umarım biz de mesleklerin cinsiyetini tartışırken, ‘dışımızda’ neler olup bittiğini gözden kaçırmıyoruzdur.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Nane, limon kabuğu, bir de sarmısak

Rengin Soysal 28.11.2009

Hafta başından bu yana gribim.

Domuz cinsinden mi, bilmiyorum.

Gazetede ki arkadaşlara bakarsanız kesin öyle...

Gerçi ben henüz nezle miyim, grip miyim, ondan bile tam emin değilim ama arazlar onlardakiyle aynı olduğuna göre pek de yanılmıyorlar.

Ne de olsa birçoğu bu konuda benden kıdemli.

Hem üstelik, bu sene de mevsimsel grip aşımı ihmal etmedim ben.

'Tecrübelerine' binâen, hastalığın seyriyle ilgili sorduğum sorulara verdikleri cevaplar, çeşitli uzmanların grip aşısına dair yaptıkları kafa karıştırıcı açıklamalara benzemiyordu doğrusu. Oldukça netti... Ve benim keyfimi kaçırmaya yetti.

Ece, "yılbaşına kadar düzelirsen iyi" dedi, mesela. Virüs mutasyona uğrarsa, bu hastalığı geçirdikten sonra yeniden yakalanma ihtimalimiz de var o halde, diye sesli düşündüm; Mustafa kati konuştu, "geçmiyor ki zaten, herhalde ancak yaz gelip, havalar ısınınca iyileşeceğiz". Şöyle böyle bir aydır çekiyor o da.

Kısacası, hangisiyle konuşsanız, en az bir, bir buçuk aydan evvel bu dertten kurtulamayacağınız sonucuna varıyorsunuz.

Haliyle içiniz açılıyor... İşte o zaman, aşı karşıtı mesajlar verenlere de, bunu hemen benimseyip yayanlara da, olmayıp öldürmeyenlere da 'selam' ediyorsunuz...

Bu grip öldürmese süründürüyor çünkü.

Hiçbir şey yapmasa yaşam kalitenizi düşürüyor. Sosyal yaşamdan uzaklaştırıyor...

İş yerinizdeki veriminizi eksiltiyor... Yapacağınız işlerden alıkoyuyor.

Bir yandan da eğlence yerleri, sinemalar, alışveriş merkezleri, kafeler, restoranlar ekonomik sıkıntıya giriyor, gelirleri azalıyor.

Neymiş, aşının yan tesiri varmış.

Yan tesirden bu kadar korkan halkımız, gerekli gereksiz, antibiyotik tüketmekten zerrece kaçınmaz nedense...

Hadi o öyle de, grip olunca alınan kutu kutu hapların prospektüslerinde yazılanlar da mı hiç okunmaz peki.

Aşıdaki zehirden ödü patlar da birilerinin, iş botox yaptırmaya geldi mi gözünü dahi kırpamaz.

Cep telefonu kullanımının beyin tümörleriyle bağlantısı kanıtlanır, hiç kimse kale almaz.

Hele hele sigaranın zararları söz konusu oldu mu, çoğu tiryaki kılını kıpırdatmaz...

Bakın, hakkını yemeyelim, devlet sigara meselesinde acayip hassastır... Televizyonda gösterilen filmlerde, dizilerde içilen sigaraları mozaikler... Yağmur, kar, kış, soğuk, ayaz demez, kafelerde, barlarda, restoranlarda sigara içenlerin gözyaşına bakmaz, tutup sokağa atar...

Ben sigarayı bıraktım ya, acımasızım, ne dersiniz, yaz gelip havalar iyice ısındı mı bu sefer de onları içerilere tıkalım, biz içmeyenler oturalım havadar kısımlarda...

Her konuda doğadan, doğallıktan yana olmak pek moda ya, aşı olmaktansa ille de "nane, limon kabuğu" diye tutturanlara bir 'müjde' de Çin'den geldi. Domuz gribine iyi geldiğine inanılan sarmısağa talep o ölçüde artmış ki, fiyatları dört katına tırmanmış.

Bilimsel bir dayanağı var mı yok mu bilemem fakat ben de katılırim sarmısağın gribi önleyebileceği düşüncesine...

Yiyenin yanına kimse yaklaşmaz, en azından bulaşıcılığının hızı azalır.

Malum, yüzümüze gözümüze, selülitimize doğal karışımlar sürdüğümüz gibi, şifayı da kimyasal ilaçlarda değil, bitkilerde arayacağız; yoksa maazallah toplumdışı kalırız, dışlanırız, aşağılanırsınız.

O yediğimiz sebzeler, meyveler kimyevi böcek ilaşı, hormonlu, GDO'lu artık...

Şifa niyetine zehir alıyoruz...

Yine de en fazla domuz gribi aşısından endişeleniyoruz nedense...

Ondan çekindiğimiz kadar, ne trafik kazalarından ne deprem belasından, başka şeylerden paniğe kapılıyoruz.

Pardon, bir de bölünme paranoyamız var.

Korktukça daha çok yaklaşıyoruz halbuki bölünmeye ve korktukça sahiden bölünüyoruz.

Korkularımız bölüyor bizi...

Son olaylar, İzmirli de aynı bu türlü böldü anlaşılan. Virüs bulaştığı için uzun süredir ilk kez açtığım elektronik postama iki mesaj, hoş bir tesadüfle peş peşe düşmüştü.

Biri, köklü bir İzmirli ve çok yakınım olan birindendi: "Utaniyorum" diyordu, "İzmirli olmaktan vazgeçiyorum".

Diğeri izmir.net adlı bir internet adresine verilmiş bir linkti ve sanıyorum sitenin editörü olan Pervin Mısırlıoğlu, bu konuda yazılmış en güzel, en çarpıcı yazılardan birine imza atmıştı.

Ne aşıdan korkun ne bölünmekten...

Sizi aşıdan ve bölünmekten korkutanlardan korkun...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şehir ve hemşehriler

Rengin Soysal 01.12.2009

Şehrini korumak değil, hemşehriye yaranma kaygısı bu.

Yaşadığın kenti sevmek değil, gizli bir kompleksin övünme biçiminde tezahürü sanki.

Tıpkı 'vatansever' oldukları için ülkelerinde olup biten hiçbir şeye toz kondurmayanları andırıyorlar.

Aynı onlar gibi, eleştiriyi hainlikle eş tutuyorlar.

İzmir'deki malum olaylar sırasında 'ele', sonrasında, dile ve kaleme gelen öfke; "yakışmadı" diyenlere gösterilen o hırçın tepki, böyle düşündürüyor beni.

Bir şehri sevmek, o şehirde doğduğuna, büyüdüğüne, yaşadığına sevinmek nedir, iyi bilirim yoksa.

Gerçek anlamıyla "yedi göbek" İstanbullu bir aileden geliyorum çünkü ve gayet samimi bir İstanbul sevgisi aşılılarak büyütüldüm.

İşte tam da o yüzden, İstanbul'u eleştirmeyi en başta kendime hak görürüm.

Sırf İstanbullular diye, hemşehrilerimin her eylemine sahip çıkmam. Bana çiğ, haksız, yanlış yahut insafsız görünen davranışlarını kabullenmem, benimsemem, herkesten evvel ben itiraz ederim, elimden geldiğince.

Şehrinizin çirkinleştiğini, bozulduğunu gördüğünüz kadar, oranın yerlileri, sakinleri olarak, kendi hatalarınızın farkında olmaya da çaba göstermeniz gerekir.

Olur ki size yalnızca övgüler düzenler, dostunuz değildir.

İçten pazarlıklı zamparaların usulüdür hani, göz diktikleri bir kıza nasıl da kusursuz olduğunu sayıp dökerler önce, arkasından en büyük kazığı onlar atarlar; örnekleri çoktur.

İzmirlilerin de onları eleştirenlere kızmak yerine, biraz itidalli olup, kendilerine "sen böyle kal" diyenlerden şüphelenmelerinde...

"Niye benim kusurlarımı görmezden geliyor, sadece pohpohluyor bazıları" sorusunu sormalarında yarar vardır belki de.

İçe kapanarak, gettolaşarak, taşralaşarak modern olunmaz.

Değişimlere açık olmadan, farklı olanı dışlayarak, size benzemeyeni yargılayarak şehirli olunmaz.

Aslında İzmirlileri bir bütün olarak değerlendirmek de benzer bir yanılgıya düşmek bir bakıma bence.

Ve İzmirlilerin de, şehirlerinde gerçekleşen son eylemleri, İzmirli olmanın bir gereği ve neticesi diye ele alıp, savunmaları.

Maalesef şehirini 'fazla' sevmek, kendini buna inandırmak ya da bu noktada bir kimlik bulmak, futbol taraftarlığı misali bir fanatizme sürükleyebilir insanı.

O sevgi sadece başkalarına değil, 'sevdiğine', hatta kendisine zarar vermeye kadar gidebilir sonuçta.

Ülkesini herkesten çok sevdiğini iddia edenler için de bu nevi bir tehlike yok mudur?

Gözleri kör eden bir sevgi, sevilendeki hiçbir yarayı, hastalığı, bozulmayı, çürümeyi fark etmeyip, onun mahvına bizzat sebep olmaz mı?

Yabancılarla evliliklerin çok olduğu bir sülalede, yine yabancı ahabpların, dostların, arkadaşların sıkça gelip gittiği bir evde yetiştim ben.

Şöyle bir gözlemim oldu: Almanya'yı eleştirmeyen Almanlar, Fransa'yı eleştirmeyen Fransızlar, Amerika'yı eleştirmeyen Amerikalılar, Belçika'yı eleştirmeyen Belçikalılar, Yunanistan'ı eleştirmeyen Yunanlar yakınımız olmamış hiç.

Biz de Türkiye'yi eleştirmekten hiç çekinmemişiz.

Seviyorsanız, eleştirirsiniz.

Seviyorsanız, kendisini düzeltmesini istersiniz.

Seviyorsanız gelişmesini beklersiniz.

Seviyorsanız, daha da güzelleşmesine çalışırsınız.

Sevdiğiniz, bir insan da olsa, yaptığınız iş de olsa, kentiniz veya memleketiniz de olsa böyledir.

Gözünüzü kapamakla, üstünü örtmekle, her yanlış doğru kabul etmekle, her kabahati meziyet göstermekle, kısacası kendinizi kandırmakla sevginizi sürdüremezsiniz.

Sizce ortada zaten yanlış olan, eksik olan hiçbir şey yoksa, hep 'dışarıdan' gelenler bozuyorsa mutluluğunuzu, ihtimal ki sizdedir hata.

Sahici bir mutluluğa engel olmak pek mümkün değildir zira.

İzmir'de hep kısa sürelerle bulundum.

Yazın, sıcağına hiç dayanamadım.

Kadifekale'den bakınca İzmir'in de İstanbul gibi, ne kadar çirkin şehre dönüştüğünü gördüm.

Yeşilin yok denecek ölçüde azalmasına, şehrin taş yığınının ibaret hale gelmesine, İstanbul'a üzüldüğüm kadar üzüldüm.

Kısacık sürse bile hayatımın en harikulade, en unutulmaz anılarından birini de İzmir'de yaşadım buna rağmen.

Yine de, İzmirli olsaydım, şehrimi sevdiğimi, eleştirenlere öfkelenmektense, onun eleştirilmesine yol açan hemşehrilerimi kınayarak gösterirdim.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sevmek, o sevmek olmaz...

Rengin Soysal 05.12.2009

Hiç, ona sahip olmayı her şeyden çok isteyecek kadar sevdiniz mi birini?

Onun sizin olmasını umursamayacak kadar sevdiğiniz biri oldu mu, peki?

Yok, öyle bir gün nasılsa bunun olacağını umut ederek, bekleyerek filan değil; böyle bir sevginin ne büyük bir şans olduğuna yürekten inanarak.

Şartlar onu gerektirdiği, seçme şansınız bulunmadığı, başka çareniz kalmadığı için de değil asla.

En güçlü sevginin asıl bu olduğunu iliklerinizde hissettiğinizden... Sevmenin, başka türlüünün zaten gerçek sevgi olmadığını kavradığınızdan.

Elde etme ihtirasının, sahip olma arzusunun, sevmekten ziyade, bir hükümrancılık duygusu içerdiğini ve insanın o yanına hitap ettiğini sezdiğinizden belki biraz da.

Sevdiğinizize sahip olmanın, onu yanınızda tutmakla alakasız ama adeta hücrelerinize işlemiş gibi her an içinizde taşıdığınızı duyumsamakla bağlantılı olduğunu anlayarak...

Bu kadar şanslı oldunuz mu hayatınızda?

Ya da bu derece şanssız...

İkisinin arasındaki farkı ise yalnızca sevdiğiniz insanın yaratabileceğini keşfettiniz mi?

Ve o farkın apaçık görüldüğü anın, kendinizi Tanrı'nın talihli kullarından saydığınız yahut talihsizliğinize isyan ettiğiniz an olduğunu?

Ayırım, günün birinde başkasıyla birlikte olsanız bile, onu sevmeye devam etmenizde ya da artık onu sevmediğinizde hiç kimseyi sevemeyecek ölçüde aşktan soğumuş olmanızdadır.

Sahip olmaya niyetlenmeden, gönlünden geçirmeden, o arzuya tutsak olmadan, o hırsa kapılmadan sevmek, 'ben'i ortadan kaldırmaktır.

'Ben' devreden çıkmadan, sevmek o sevmek olmaz.

Sevmek teslim olmaktır; sahip olmayı istemek, sevmek değil, siz sevmeseniz de seilmek istemektir.

Bazen de sırf sahip olduğunuz için seversiniz; o sizin olduğu, size ait olduğu için.

Sizin olanı sevmekle sevdiğinizin sizin olmasını istemek birbirine benzer görünür.

Oysa birincisinde kibir vardır, diğerinde tutkudur ağır basan.

Sahip olduklarınız, kendinizi sevmenize yardımcı olurlar... Onlardan vazgeçmek benliğinize duyduğunuz sevginin eksilmesi demektir bu yüzden, kolay kolay göze alamazsınız... O sevgi azaldıkça yaralanırsınız, sarsılırsınız... Ondandır, sizin olanlar heyecan vermez olsa da bir süre sonra, en çok onları kaybetmekten korkmanız.

Sevdiğine sahip olma tutkusu doğaldır, alışılmıştır... İnsanın tabiatında vardır.

Sadece sevdiklerinize sahip olmakla sınırlı değildir ama bu ihtirasınız... Kıymetli olan, işinize yarayan, egonuzu okşayan veya "benim de olsun", "bir kenarda dursun, gün gelir lazım olur" diye istedikleriniz de epeyce çoktur... Yalnızca yeni olması, başka hiçbir özelliği olmasa dahi harekete geçirebilir bu duygunuzu.

Tutku, sevmek değil, istemektir... İstemek, istediğini değil kendini sevmektir.

Sevdiğini de ister insan; korumak için, el üstünde tutmak için, görmek için, kokusunu duymak için, sesini dinlemek için, tenini hissetmek için.

Bütün bunlara rağmen, bu arzularınızın birinden, birkaçından, hatta zaman zaman hepsinden mahrum kalmak sevginize halel getirmiyorsa, özlemi bile doyuruyorsa ruhunuzu ve belki bir gün, o hayatınızda olmadığına açlık hissetmeyecekseniz sevmeye, sevmeye, sahip olmadan da sevmeyi tadan şanslılardan sayabilirsiniz kendinizi.

Görememeniz, dokunamamanız, duyamamanız onu zaman zaman, kaçak güreştiğinden, ne yardan ne serden vazgeçtiğinden, kendini kimseye vermeyip, herkesi kendine istediğindense şayet, unutulmuş bütün söylediklerimi... Pişmanlık pusudadır...

Pişmanlığınız sevdiğinizize sahip olup olmamanıza ilişkin değildir.. Yanınızda bulunup bulunmamasına da değil... Daha da ötesi, duygularınıza aynı ölçüde karşılık verip vermemesine bile değil... Duyarsızlığına, duygusal bir

yakınlığı içtenlikten böylesine uzak yaşayabilmesine, sevgi anlayışının sevilme ihtiyacının tatmininden ibaret olmasına ve bu ihtiyacını giderirken, hayatına değmiş olanların hassasiyetlerine tümüyle kör kalmasına bağlıdır.

Yanında olmanız, yanınızda olması, sahip olmaktan tamamen başka bir şey olabilir.

Yanınızda değilken size sahip olan, yanınızda olmadan size sahip olmak isteyen de vardır, yanınızda olmasını arzuladığınız ama sahip olmayı aklınızdan geçirmediğiniz de.

Bir de, "seni istiyorum"u "seni seviyorum"dan bile güçlü söyleyenler vardır... O "istiyorum"un içinde bütün sevgilerden daha güçlü, daha büyük bir sevgi saklıdır...

Onlar, 'sahip çıkmayı' bilenlerdir, 'teslim olmayı' bildikleri kadar.

Sahip çıkmak apayrıdır sahip olmaktan ve teslim olanlardır sahip çıkanlar... Öylesine rastlarsanız, beraber veya ayrı olsanız, sürse veya bitse aşkınız, pişman olmazsınız.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

O ölmedi, onu öldürdüler...

Rengin Soysal 08.12.2009

Bir gündüz vakti göz göre göre mi vurdular ilk darbeyi... Sisli ve ayaz bir gecede, sokak lambalarının donuk ışığında, sinsice mi sokuldular yanına... Alacakaranlığında ıslak ve soğuk bir sabahın, gün henüz yeni ağarırken mi kıydılar ona?

Şimdilik bilmiyorum. Hem bilsem ne fark edecek ki giden gittikten sonra. Bildiğim, bir iki yıl önce 'kolunu, kanadını kırıp' budadıklarıydı... Meğer hazırlık yapıyorlarmış, anlamalıydım. İçim cız ettiydi ama galiba kondurmak istemedim o zaman. Bu kadar ruhsuz, bu kadar vahşi, bu kadar gözü dönmüş olabileceklerini düşünemedim.

O, asırlık koca ağacın, önce yaşam alanını daraltarak, köklerinin toprağıyla irtibatını engelleyip kurumaya bırakmışlar demek ki...

Bu cinayeti taammüden işlemişler.

Fener Kalamış caddesinin sembolü, Belvü'nün önünde yolu ikiye ayıran görkemli ağacı, acımasızca kesip, yolu 'dümdüz' etmişler.

Dümdüz etmişler ki kendilerine oy verenler sağlı sollu iki sıra park edebilsinler arabalarını... Kadıköy Belediyesi ne kadar suçluysa, arabalarını yüzyıllık ağaçlardan kıymetli sanan Kadıköylüler de bir o kadar suçlu bu işte.

Bizim apartmanda oturanların, bahçedeki dut ağaçlarına düşman olmalarından deneyimliyim... Dutlar, yılda en fazla bir ay, arabalarının üstüne dökülüyor diye, öyle bir budadılar ki, iki yıldır tek bir yaprak vermiyor, ölmeye durdular en az elli yıllık dut ağaçları.

Ben kesilmelerine muhalefet edince onlar da aynı sinsi planı uyguladılar. Sonra bana "üzülmeyin size mutlaka manavdan dut alıp getireceğim" diyebildiler, apartmanımın 'modern' kadınları. Çocukları bahçede oynarken ayakkabılarının altı kirleniyor diye yakındılar.

Nasılsa biliyor Belediye, çoğunun sesi çıkmayacak, üstelik onlardan daha da çoğu içinden alkış tutacak şimdiki Kadıköylülerin.

Onlar, arabalarından inip iki adım yürümeyi zül sayanlardır. Yürüyüşe, özel yürüyüş yollarında özel zaman ayırıp ayrıca çıkarlar yalnızca, 'sağlıklı yaşama' önem veren ne 'çağdaş' bireyler olduklarını kanıtlamak için.

Yeter ki trafikte sıkışmasınlar, gözlerini kırpmadan feda ederler 'yollarına çıkan' asırlık ağaçları da, tarihî binaları da. Sonra 'organik gıda' satan dükkânlar arar, ozon ve oksijen terapilerine girerler, ömürleri uzasın diye...

Rüzgârı kesen şahsiyetsiz binalardaki evlerini de antikalarla doldururlar, zenginliklerini ve aslında ne köklü olduklarını ele güne göstermek için. Ağaç gölgesinden mahrum, klimaların yapay serinliğine sığınırılar.

"Denizi" yahut da "sokağı görmemize mani oluyor" diyerek evlerinin önündeki ağaçları kesenlerin çocuklarıdır onlar.

Kanalizasyonları denize verilen, denizi kirleten, kirlenmesine feveran etmeyen, havuzlu sitelerde ve evlerde oturma peşine düşen, böyle yapınca 'denizi evlerine getirdiklerini' zannedenler.

Ülkesini de, şehrini de orada anıları olduğu için sever, bağlanır insan.

Uzaktayken özlediğimiz vatanımız değildir, hatıralarımızın olduğu yerdir aslında. Ve insan orada yaşadıkları, yaşanmışlıkları var ise yabancı bir ülkeyi, yabancı bir şehri de özleyebilir, hatta daha çok sevebilir kendi vatanından.

Birer birer eksilirken Kadıköy'ü Kadıköy yapan simgeler, özellikler, kokular, lezzetler, hâlâ mümkün mü eskisi gibi sevmek buraları?

İşittiğimde belki de en çok bu yüzden düğümlendi boğazım. Fuat, "önce bir tuhafılık hissettim, sanki ışığı değişmişti havanın" dedi, neredeyse istisnasız her eski Kadıköylünün anılarında yeri olan güzelim ağacın yokluğunu anlatırken. İçime doğmuşçasına, hemen hemen kesildiği zamandan beri geçmemiştim oradan. Akşam hava kararırken yolumu düşürdüm ve hatıralarımla birlikte bir semtin kişiliğinin de silindiğini gördüm.

"Bir semtini sevmek bile bir ömre değer" olan şehrimin, en sevdiğim semtlerini sevmeyecek hale getirenlere, buna göz yumanlara, destek olanlara öylesine öfkelenim ki yaşlı annem ve babam olmasa, bir an tereddüt etmeden bırakıp giderdim asla ayrılamam zannettiğim Kadıköy'ü de, İstanbul'u da...

Ağaçlar insanlardan çok yaşar... Bulundukları yere faydaları, orayı süslemeleri yanında, geçmişten geleceğe uzanmalarıyla, bir tarihi de yaşatırlar. Hele ki Fenerbahçe'deki örneği, binlerce insanın hatıralarının

tanığıysalar...

Neden sus pus Kadıköylüler, o ağaç kesilirken kurban gibi kanı akmadığı için mi bu suskunlukları?

Ağaçları kesenler, kesenlere itiraz etmeyenler ne hemşehrim ne yoldaşım ne ırkdaşım benim. Tesellim, zincirleme bir telefon trafiğiyle aynı duyguları paylaştığım Arzu, Serpil, Fuat, Ahmet gibiler ve arkadaşım olsun olmasın az sayıda birilerinin varlığına inancım.

Yoksa kaldırımları bu kadar yüksek, hangisine kırmızı yansa; sürücülerinin hız kesmeden ve yayalarının sallana sallana 'ağır abi' pozunda geçtiği bir şehirden çoktan ümidimi kestim ben.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Medyavekili

Rengin Soysal 15.12.2009

Yabancı gazetecilerin Türkiye ile ilgili bir saptaması var. Burayı her daim çok hareketli, heyecanlı ve değişken buluyorlar. Dolayısıyla burada görev yapmaktan, mesleklerini burada sürdürmekten memnun kalıyorlar çoğunlukla.

Öyle ya; haber sıkıntısı yok, yazacak konu bulamama endişesi yok ve onun için de ne yapıp edip yaratıcılığını devreye sokma telaşı yok.

Haber her an yerde hazır; adeta ayağına geliyor, nasılsa her zaman 'yeni' bir şeyler oluyor...

Böyle sanıyorlar; böyle sanıyoruz.

Rutin rehabetine kapılmayan, monotonluğa düşmeyen bir bölgede çalıştıklarını düşünüyor onlar; biz öyle bir ülkede yaşadığımızı zannediyoruz...

Fena halde yanılıyorlar; feci şekilde yanıyoruz.

Sorunlar da, çatışmalar da, çözümsüzlükler de hep aynı noktalarda düğümleniyor...

Çünkü sorunlar da, çatışmalar da, çözümsüzlükler de hiç değişmiyor.

Alışlageldik tabirle, film hep aynı film, yalnızca oyuncular farklı.

İsterseniz bir deneme yapın; gidin, aylarca yıllarca başka yerlerde dolaşın ve katiyen takip etmeyin burada söz edilenleri, olup bitenleri, sonra dönün de bir görün, nasıl da şaşacaksınız "siz hâlâ bunları mı konuşuyor, bunları mı yaşıyorsunuz" diyerek.

İşte bugünlerde yine aynı tuzakların, aynı inatlaşmaların, aynı kutuplaşmaların sonucu yaşanıyor sokaklarda; Kürtler ve Türkler bir çatışmaya gidiyor şimdi de.

Toplumsal genetiğimizdeki bir bozukluk mu, zekâsızlık mı demeli bu duruma, bilmiyorum.

Halbuki iyi bir romanda, iyi bir filmde bile her seyredişte başka başka incelikler keşfedersiniz.

Tıpkı hayat gibi, onlar da çok katmanlıdır zira.

Öyle gerekti, Philip Roth'un aynı adlı romanından uyarlanan *İnsan Lekesi* filmini seyrettim yeniden.

Ana bir temanın etrafında gezinirken, her birinin üzerinde ayrı ayrı durulmaya değer, birçok yan temaya dokunuyordu o da.

Philip Roth, genelde hayata kendi bakış açısında ve özelde *İnsan Lekesi*'nde siyaseten doğruculuk yaklaşımına karşı çıkan bir yazar.

Filmi seyredince siz de ister istemez, üzerinde düşünüyorsunuz bu mevzuun.

Bir edebiyatçı olarak son derece haklı bence Roth. Kelimelerin hayatiyetini iğdiş ediyor, ruhsuzlaştırıyor, pırıltısını söndürüyor o türden bir hassasiyet.

Belki de insanı olduğundan da fazla bir riyakârlığa itiyor.

Söz konusu olan köşe yazarlığıysa, işleri hem haberle ama hem de kelimelerle olan gazeteciler nasıl bir yol seçmeli bu durumda?

Malum, Türkiye'de köşe yazarlığı Batılı ülkelerdeki işlevinden farklı bir mecrada yürür.

Galiba bizde, siyaseten doğruculuk açısından genellikle dikkatli olunmaya çalışılsa da iş 'kişisel hakaret' boyutuna gelince kalemin endazesini kaçıyor.

Zaten 'siyaseten doğrucu' davranılmadığında buna karşı epeyce ses yükseliyor fakat hakaretler polemik adı altında okuyucu nezdinde de meslektaşlar arasında da ilgi görüyor; okunulmayı ve yazılmayı sağlıyor.

Neden böyle olduğuna kafa yorunca, bu 'müessesenin' Türkiye'de neden farklı işlediğine ilişkin birkaç tesbit yapmak mümkün.

Evet, köşe yazarı ya uzmanı olduğu, siyaset, ekonomi, hukuk, sanat vs, alanlarda yazan kişidir, ya araştırmacı yönü ağır basan bir muhabirdir ya da entelektüel derinliği olan, olayları iyi tahlil eden ve insanların zihninde yeni ufuklar açabilen biridir.

Öyleyse diğerleri neden var...

Neden bu vasıfları taşıyan bazıları dahi, okunmak için polemiğe başvuruyor, dedikodu yapıyor, kendi özelini

anlatıyor...

Kabahat okuyanda mı, yazanda mı?

Belki de, bütün suç, şu daima hareketli olduğunu vehmettiğimiz ancak alabildiğine tekdüze olan gündemindedir ülkenin.

Baksanıza, Kıbrıs meselesi deseniz otuz beş yıldır, Kürt sorunu deseniz yirmi beş yıldır, demokrasi arayışı deseniz yüz yıldır sürüp gidiyor.

Gazeteler bu yüzden hayatın diğer alanlarına değinmek istiyor, okuyucu da buna sığınıyor herhalde.

Gözden kaçan aynı sıradanlaşma, monotonlaşma, sıkıcılaşma ihtimalinin onları da beklemesi.

Alabildiğine sığ, yaratıcılıktan bir nebze nasibini almamış, teşhircilikten ötesine geçmeyen bir hale esir oluyor gittikçe.

Polemikler fikirler, görüşler üzerinden değil, kişilikler üzerinden yapılıyor.

Herkesin söylediğinin tersini söylemek, yeni bir şey söylemek zannediliyor.

Doğru kullanılsa çok da yararlı olabilecek Twitter gibi yeni iletişim alanları gazetecilerin şöhret tatmini ve dedikodu kanalı olmaktan ibaret kalıyor.

Eğer, alanında uzman bir gazeteci, iyi bir araştırmacı muhabir veya entelektüel olmayan bir köşe yazarıysanız, halkın duygularını, düşüncelerini, sorunlarını yansıtmaya, onların sorunlarına tercüman olmaya çalışırsınız, elinizdeki kalem aracılığıyla.

Halkın medyavekili olursunuz bir bakıma.

Şu anda ise vaziyet, hem siyaseten doğrucu davranmayıp hem de ikiyüzlü seyretmeye devam etmekte.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Entelektüel ve popüler

Rengin Soysal 19.12.2009

Hülya Avşar, entelektüeller için, "Arkadaşlık bile edemiyorum onlarla, çok sıkılıyorum" demiş.

İnsan, iki türlü ortamda çok sıkılır: Ya kendi zekâ ve bilgi düzeyinin oldukça aşağısında olan kişilerin arasında ya da etrafındakiler kendisinden çok daha zeki ve birikimli olduğunda.

Her iki durumda da iletişim sıkıntısı yaşanır çünkü. İlkinde, konuşulanlar alabildiğine sığ ve sıradan, şakalar çok yavan geldiğinden, ikincisinde ise bahsedilen konulara yabancılık çekip, algılayamadığınız ve o düzeydeki esprileri anlayıp gülemediğiniz için.

İlker Gezici'nin *Günaydın*'daki haberinde dahası da var. Boğaziçi Üniversitesi'nde katıldığı söyleşide, popüler olmasının entelektüel olmasına engel olduğunu, belki "hepsinden daha fazla entelektüel" olmasına rağmen buna "tipinin izin vermeyeceğini" söylemiş.

Kısacası, entelektüel, yani "sıkıcı" olmak istemiyormuş.

Avşar'ın zeki bir kadın olduğuna şüphem yok. Fırlama bir zekâsı var. Muhtemelen bu lafları da kendi deyişyle "popülerlikten uzak" kalmamak, birilerini kızdırıp 'eğlenmek' için etmiştir.

Ancak bu bakış açısının sadece onunla sınırlı olmadığı malum. Yanlışlığına karşın fevkalade yaygın bir anlayış üstelik.

Bu da "feminist kadınlar çirkindir", "güzel erkekler eşcinseldir" cinsinden ve aynı onlar misali çoğunluğun işine gelen, toplumda yer etmiş bir klişe aslında.

Entelektüel olmak herkesin harcı değil zira; ortalamanın epeyce üstünde bir zekânın yanı sıra esaslı bir bilgi, birikim ve muhakeme gücü gerektiriyor.

Öyle bir kanaat oluşmuş ki sanki entelektüeller eğlenmezler, gülmezler, sevişmezler sanılıyor.

Zekânın ve vizyonun gülüp eğlenmeye nasıl bir kanat takacağından, sevip sevişmeye ne müthiş bir illüzyon katabileceğinden habersizler.

Beyinsel zevklerin, bedensel faaliyetlerden tat almayı engellemeyeceğini kavrayamıyorlar.

Oyunsa oyun, sporsa spor, danssa dans, sevişmekse sevişmek, entelektüellere yasakmış gibi... Hiçbiri ilgi alanlarına girmezmiş gibi...

Diğerleri gibi Hülya Avşar'ın da bilmediği, görmediği veya görmek istemediği entelektüelliğin fiziki görünümle bir ilintisinin olmadığı. Güzel ya da yakışıklı olmak entelektüel olmaya mani değil; kâfi değil sadece, o kadar.

Elbette gerekli şart da değil.

Tek başına zekâ da yeterli olmaz entelektüel tanımlamasını hak etmeye. Bilgi, birikim, donanım, vizyon sahibi olmak, analitik düşünme kabiliyeti ister.

Zekâsız bir bilgi ise entelektüel olmayı sağlamaz, doğru. Olsa olsa malumatfuruş yapar insanı. İşte o zaman 'sıkıcı' olma ihtimali yüksektir sahiden.

Bilgiyle, çalışmayla, dünyada gelişen ve değişen fikirleri takip etmekle beslenmeyen zekânın bir süre sonra pırlırtısını kaybettiğinin, hatta zamanla neredeyse tükenme noktasına geldiğinin örneği de çoktur ama.

Kendi kendinin zekâsına hayran kaldıkça...

Bu yüzden bildiğinin ötesinde bir şeyler öğrenmeye, düşünmeye, ufkunu genişletmeye ihtiyaç hissetmedikçe...

Var olan zekâsını kendininkinden daha üstün zekâlarla bileylemedikçe...

Yaptığı, söylediği, sunduğu şeylerin her defasında aynı sonucu vermeyip, tekrara düşeceğini öngörmedikçe...

Bakıyorsunuz ki o zekânın yeller esiyor yerinde.

Etrafında birkaç kişiyle karşılaştırıp da yalnızca kendini zeki sananlar hele, gün geliyor fena halde tökezliyorlar.

Tıpkı, gençken, güzelken, yakışıklıyken hoş görülen, daha da ötesi sevimli bulunan sözlerin, davranışların, yaş alındığında, o güzellik, yakışıklılık pırıltısını yitirmeye başladığında itici gelebileceği gibi.

Popülerlikle entelektüelliği birbirine tamamen aykırı kulvarlarmış zannetmek de ayrı bir yanılgı.

Mesela geçmişte yahut günümüzde Arthur Miller, François Mitterand, Umberto Eco, Daniel Barenboim, Noam Chomsky, Bill Clinton, Salman Rushdie gibi isimleri popüler saymıyorsanız, gerçekten de yerel magazin dünyasıyla kısıtlı kalmış bir popülerite ölçütünüz var demektir.

Her entelektüel popüler olmayabilir o başka.

Tabii bir de entelektüel kadınların fiziki görünüm açısından şanssız ve bakımsız oldukları inancı var. Hadi Türkiye’de çok sayıdaki, güzel, bakımlı ve entelektüel kadınları sıralamayı bir yana bırakıp, yalnızca yurtdışından, bir çırpıda akla gelen birkaç örneği hatırlatalım. Genç bir Simone Signoret, Vanessa Redgrave, Benazir Butto, Hillary Clinton entelektüel mi sayılmazlar yoksa güzel mi, sizce?

Yine de entelektüel olsun olmasın bütün erkeklerin, güzel bir kadını entelektüel bir kadına tercih ettiklerini söyleyelim de bunu ileri sürenlere haksızlık etmeyelim.

Entelektüellerin beyinsel faaliyetleri sıkıla sıkıla sürdürdüğünü sanmak kadar büyük bir yanılgı, entelektüel ‘görüntü’ vermek için bakımsız görünmeye çalışmak ve gülüp eğlenmemek için kendini kasmak.

Neyse; bu kalıplaşmış düşünceleri gündeme getirmenin, popülerlikle olmasa da popülizmle yakın ilgisi olduğu kesin.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

2010

Rengin Soysal 22.12.2009

Azgın bir lodosun arkasından sert bir karayel ve şiddetli yağışlar, devamında ise aydınlık, açık bir hava ile girdi İstanbul, en uzun geceyi karşılayan güne.

Ani geçişlerle, yirmi dört saat içinde kaç kere değişti hava şartları.

Tabiatın takvimi, daha ilginç, daha anlamlı geliyor bana 'insan yapısı' takvimlerden.

Günler uzamaya başladı mı geliyor karakiş, ne zaman dönerse gün, yeniden kısalırsa yavaş yavaş, sıcaklar bastırıyor.

Hiç şaşmıyor bu döngü, hiç aksamıyor.

Buna rağmen usanç vermiyor insana bu alıştığımız tekrar; şikâyet ediyoruz ya da hoşumuza gidiyor, bünyemiz veya ruhumuz etkileniyor, fark ediyoruz yahut etmiyoruz ama hiçbirimiz tek bir mevsime takılıp kalmak istemiyoruz.

Zaten içimizdeki mevsim güzelse her iklim hoş geliyor bize, değilse, yılın en sevdiğimiz günleri, ayları bile tat vermiyor.

Zamanla öğreniyoruz, aslında her şey kısa sürüyor.

"Yazlar çabucak geçiyor" diyordum, artık biliyorum kiş da çabuk geçecek; yaşınız ilerledikçe algılıyorsunuz.

Yoksa yaşla değişmiyor insan, yaşadıklarıyla değişiyor.

Seneler yalnızca bedeninizde iz bırakıyor, fiziken ihtiyarlıyorsunuz aksi halde ama siz hep aynı siz kalıyorsunuz ve içiniz sanki hep en tatlı ağlarında

Halbuki şimdi, gazetelerde yayımlanan "2010'da burcunuzu ne bekliyor" yazılarını gördükçe gülümsüyorum ben. Eğer kişiliğimizde burcumuzun tesiri varsa gerçekten, "burcum değişmiş olmalı benim" diye kendi kendime dalga geçiyorum.

Son birkaç yılda yaşadıklarım değiştirdi beni çünkü; eskisi gibi değilim.

Davranışlarım da başkalaştı, tanıyanlar yadırgıyordur, eminim.

Bilerek ve farkında olarak böyleyim, ilişkilerimde, tavırlarımda, szlerimde.

Yaşadıklarım, bana yaşatılanlar; daha evvel boşverip üstünde durmadığım, öyle olunca anlamadığımı sanıp sürdürülen bazı şeyler, önce duygularımı, düşüncelerimi, görüşlerimi değiştirdi sonra da beni.

Mesele ben değilim elbette, herkes yaşamının bir yerinde ya ani bir kırılmayla veya yavaş yavaş saptığı bir eğimle makas değiştiriyor.

Çoğumuz, kendi gitmek istediğimiz yola çıkmak için özel günlerden medet umuyor.

Yeni mevsimlere, yeni yıllara umut bağlıyor.

Sihirli bir değnek değmişçesine bir yılbaşı gecesi her şeyin bambaşka oluvereceğini hayal ediyor.

'Resmî' takvimde bir özel gece, yılbaşı gecesi sırf bu nedenle insanları 'ruhen' etkiliyor.

O gece eğlenip eğlenmemeye, neşeli ve mutlu girip girmemeye fazladan bir anlam yükleniyor.

Belki daha da önemlisi o gece davet alıp almadığın, kimlerle, nerede, nasıl kutladığın oluyor.

Sosyal bir olay, bir insanın psikolojisine doğal bir gelişmeden daha fazla tesir ediyor.

Oysa yaşadığımız yaş kadar yılbaşı gecesi var hayatımızda lakin unutamadıklarımız, sadece bize ait olan, aniden ömrümüzde bir 'yeni yıl' oluveren anlar, günler, olaylar.

Hiç beklemediğimiz bir zamanda, bir yerde, mutluluktan ayağımızın yerden kesildiği anlar, sonradan bizim için müthiş bir başlangıç olduğunu anlayacağımız karşılaşmalar, kendiliğinden gelişiveren eğlenceli saatler, ailemize katılan bebekler, hayatımıza giren unutulmaz sevgililer, her biri bir başka 'yeni yıl' coşkusu.

Her şey hızla geçiyor sahiden de bir yaştan sonra...

İşte 2010 kapıda, 2000 senesinin yılbaşını nasıl heyecanla beklediğimiz dün gibi aklımda. Yeni yıllardan değil kendimden neler bekleyebilirim, artık onu düşünüyorum ben.

Kendime vakit ayırmayı seviyorum.

Bir de yeni bir şeyler öğrenmeyi; öyle bir başlangıç ne zamana denk gelirse "işte hayatımın bir yılbaşısı daha" diyeceğim.

Ve galiba kendi adıma 2010'dan magazini ve siyaseti çok daha az bir gündem dileyeyeceğim.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Uzayda Türkiye'ye yeni bir yer yok

Rengin Soysal 26.12.2009

Dünya yaşanmaz olacak ve insanlık çareyi uzayda, kendi için uygun koşullarda bir yer yaratıp, yerleşmekte bulacak.

Son yıllarda giderek artıyor bu konuda filme çekilen senaryoların, yazılan öykülerin, romanların sayısı.

Fütürologistlerin öngörülleri, bilim insanlarının araştırmaları bu yönde ağırlık kazanıyor.

İnsanoğlu, büyük ölçüde kendi aptallığından, hırsından dünyayı darmaduman edecek, sonunda çareyi mecburi bir 'göç'te bulacak, varlığını sürdürebilmek için.

Kopenhag'ta toplanan Birleşmiş Milletler İklim Zirvesi, yeryüzünü tehdit eden küresel ısınmayı sınırlayacak

tedbirler hakkında zoraki de olsa 'bağlayıcılığı olmayan' bir mutabakat sağladı güya ama anlaşılan o ki pek de tatmin edici bir sonuç olmadı bu; hatta hayal kırıklığına uğrattı takipçilerini.

Bir felaketin ardından yaşanan sükûneti hatırlatıyor bana, gelecekte hayatına uzay istasyonunda veya başka bir gezegende devam edecek neslin durumu.

Bir kasırga tarumar eder bir bölgeyi; yıkar, savurur, geçer mesela.

Geçip gittikten sonra yüzleşir oranın halkı can ve mal kayıplarıyla, kendilerini bekleyen sefaletle, baş başa kaldıkları acılarıyla.

Dışarıdan bakınca o korkunç fırtına dinmiş, haykırışlar kesilmiş, hayat normale dönmüş görünür.

Oysa çığlıkları dursa da, fırtınanın uğultuları, devrilen, kırılan, parçalanan eşyaların gürültüleri artık duyulmasa da asıl o 'sessizlik'te hissedilir kaybedilenlerin acısı ve belki de ömür boyunca geçmeyecek travmaların sarsıntısı.

Tıpkı ailenizdeki bir ölüm gibi.

Evinizi dolduran feryatlar, hıçkırıklar, yardıma ve teselliye koşan dostların sesleri yavaş yavaş azalıp yok olduğunda hâkim olan suskunluk, bir huzurun değil, onulması imkânsız derin acınızı, sevdiğiniz insanın yeri hiçbir şeyle dolmayacak eksikliğini asıl o zaman hissetmeye başladığınızın işaretidir.

Ülkede hüküm süren hercümerce, kaosa baktıkça bu ihtimalden korkuyorum ben.

Öyle büyük bir felaket yaşanmadan sükûnete kavuşmasını arzuluyorum buraların.

Hep birlikte içinde çalkalandığımız kargaşa biter bir gün elbet, hiçbir şey ilelebet sürmez çünkü.

Ancak önemli olan o 'sükûnetin' nasıl sağlanacağı sorusu.

Akılla, idrakle, adaletle, hakka hukuka uygun bir formülle mi ulaşacağız o kaos sonrası döneme.

Normalleşip, barışa mı kavuşacağız...

Yoksa aptallıklarımıza, kısa vadeli menfaatlerimize, intikam duygularımıza esir düşüp, nihayetinde üzerimize çöken sessizlikte, bizden kopup gidenlerin, kaybettiklerimizin ve bir daha elde etmemiz mümkün olmayan güzelliklerin acısıyla yanıp kavrulacak mıyız?

Dünya mahvolduktan sonra, kalanlar yeni bir yaşam kurabilseler bile uzayda bir yerde, yitirdikleri koca bir dünyanın, o dünyayla kaybolup giden hemcinslerinin, alıştıkları şartlardan, alışkanlıklardan ayrı düşmenin yaralarını nasıl sarabilir, sancılarını neyle dindirebilir, pişmanlıklarını ne yapıp da önleyebilir, ne şekilde ve ne kadar sürede adapte olabilirler o hayata?

Ve henüz uzayda yeni bir yer yok Türkiye'ye.

Dün gece, 24 aralık, okyanus ötesinde yaşayan yeğenim, ilk gözağrımız, Ayshe'nin doğum günüydü. Kutlamak için aradığımızda, duyulandı, sesi titredi, zor konuştu. Sonra ağlamış, niye uzaktayız birbirimizden diye.

Günümüzün şartlarında sık sık olmasa dahi biraraya gelme, özlem giderme şansımız bulunmasına rağmen.

Uzaklıklar, on beş yaşına henüz adım atmış bir genç kızı bu derece etkileyip üzerken, ne yaşadığımız ülkeyi ne varolan dünyayı kendi ellerimizle harap etmenin, ya 'uzaklara' mahkûm olmanın ya da büsbütün yok olmanın bir anlamı var.

İçim titriyor, sevdiğim insanları da bu hain kargaşada tatsız bir akıbet beklemesin diye.

Bunlardan mı konuşmalıyız yeni bir yılın arifesinde.

Rengârenk ışıklarla donatılmış gecelere, vazoları süsleyen kokinalara kayıtsız mı kalmalıyız, içimizdeki endişelerin burukluğunda...

Bütün o denizaşırı ülkelerdeki sevdiklerim, deniz gözlü sevgililerim, arkadaşlarım, bir Noel gecesini yaşarken, âdetlerimiz farklı olsa da beni unutmadılar, aradılar.

Uzakların, uzaktakilerin nasıl da yakın olabileceğini gösterdiler.

Dilerim, hep birlikte, yakınları, yakınımızdakileri uzak etmemenin bir çaresini buluruz biz de.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkler yılbaşı için ne yaptı...

Rengin Soysal 29.12.2009

"Viyana Filarmoni" üzerine bir program izliyorum, *BBC World* kanalında.

Klasik müziğin en önde gelen, en önemli orkestralarından biri olan Viyana Filarmoni'ye şeflik yapmış Zubin Mehta ve Daniel Barenboim'in anlattıklarına, orkestranın geçen yaz Schönbrunn Sarayı'nın bahçesinde verdiği muhteşem "Yaz Gecesi" konserine odaklanıyorum.

Bu orkestra özellikle geleneksel yeni yıl konserleriyle tanınıyor dünyanın dört bir yanında. Çünkü, tarihi 1939 senesine uzanan bu konserler, yıllardır da, sayıları elliye aşan ülkenin televizyonlarında yayınlanıyor.

Mehta ve Barenboim gibi, aralarında Herbert von Karajan'ın, Lorin Maazel'in bulunduğu diğer efsanevi isimler de şeflik yaptı orkestraya bu konserlerinde.

2010'un "Yeni Yıl Konseri"ni yönetecek isim ise Georges Prêtre. Prêtre 85 yaşında ve Viyana Filarmoni'nin yeni yıl konserlerine, 2008'deki performansıya, şeflik yapan ilk Fransız müzisyen aynı zamanda.

Avusturya klasik müziğin beşiği.

Onların, yeni yıl kutlamalarına böyle bir katkı yapması doğal ve anlamlı.

“Biz neden Noel’i Hıristiyanlar gibi kutlamıyoruz” diye komplekse kapılmaksa bir o kadar anlamsız.

Sümerolog Muazzez İlmiye Çığ’ın ileri sürdüğü, Noel kutlamalarının da, çam ağacı süsleme âdetinin de aslında Türklere ait olduğu, Batılıların “bizden yürütüp” benimsediği ‘tez’i de bu manasızlığa yeni bir örnek bence.

Türklüğüyle en çok övünenlerin, Türklüğünden en çok kompleks duyanlar olduğundan kuşku duyuyorum.

Christmas’ı kutlamak istiyorsan kutla, çam ağacı süslemek istiyorsan süsle...

Benim anlamadığım, neden yapmayı, yaşamayı istediğin her şeyin Türklerin geleneğine uygun düşmesi, ‘orijinin’ bizden çıkması gerektiği?

İlle de gerekçelendirmek mi lâzım yaşam tarzımızı, niye huzursuz oluyoruz yeryüzünde ne olup bittiyse Türklere maletmedikçe?

Yakında, İslâmiyet’te “domuz eti yemek haram değildir” iddiaları ortaya atılırsa ona da şaşırmayacağım.

İnançlı bir Müslüman değilsen, istiyorsan yersin zaten ama hem inanıp hem de domuz etinin İslâmiyet’te haram sayılmaması gerektiğine dair, kerameti kendinden menkul iddialar ortaya atarsan tuhaf olur.

Çok seviyorsan eğer, günaha girdiğini kabul ederek yersin, o kadar.

Dinini kendine uydurup yeni bir din icat edemezsin. İnanmayan birinin günahkâr sayılmamak için onca hassasiyet göstermesinin mantığını çözmek de zor.

Türklüğüyle övünmek isteyenlerin ise en başta kendi kültürlerinden utanmaması lâzım.

Sonra da gurur duyulacak işler yapmaları, eserler ortaya koymaları.

Biz ise dünyanın beğendiği, takdir ettiği insanlarımızla, onların yarattıklarıyla, ürettikleriyle övünmek yerine, tam tersine onları yok etmeye uğraşıyoruz.

Nedense en çok da onları Türkten saymıyor, Türk düşmanı ilan ediyoruz.

Sürekli bir aşağılık duygusuna kapılmak, böyle garip tezatlar çıkarıyor ortaya.

Elin Christmas’ına, çam ağacı süsleme geleneğine sahip çıkacağına, bilimdeki buluşlara, teknolojideki icatlara senin bilim insanların imza atsa, dünya sinemalarında senin kültüründen de izler taşıyan evrensel nitelikte filmleri oynasa yönetmenlerinin, öyle besteler yapsa ki kompozitörlerin, en görkemli sahnelerde en önemli orkestralar icra etse, edebiyatçıların yazdıklarını okumak için insanlar Türkçe öğrenmeye heves etse; hedefin bu olsa değişir bu manzara.

Noel Baba Demre’de doğmuş, turizm yönünde pazarlayamıyorsun; harika mutfağın var, yurtdışına açamıyorsun; kültürünü, tarihini sanatla çekici hale koyamıyorsun.

Ne yapıyorsun; yılbaşı kutlamalarımız onlarınkine benzemiyor diye utanıyor, yeni bir tarih uyduruyorsun.

Yılbaşı kutlamaları bizim âdetimiz değil diye utanmak yerine, bütün bunlardan utanmalısın bence.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Derin sulara doğru

Rengin Soysal 02.01.2010

Dolunay, birazcık mahcup, yüzünün bir parçasını koyu renk bir örtünün ardına saklıyor sanki.

O yüzün açıkta kalan kısmı hafiften kızarıyor sonra, ağır ağır.

Geceyarısına doğru kurtulup utangaçlığından, çıkıyor gizlendiği yarı karanlıktan.

Tam da o saatlerde, içkinin etkisiyle mahcubiyetini yenenleri andırıyor bu hali.

Yılbaşı gecesi "parçalı" ay tutuluyor.

Yeni bir on yıla daha giriyor dünya, kendi 'resmî' takvimince.

Kendilerini durumdan eğlence çıkartmaya mecbur sayanlar, geceyi kimi çakırkeyif kimi alkol duvarını aşarak, kimi sahiden neşelenip kimi hayal kırıklığına uğrayarak, kimi geleceği hayal edip umutlanarak kimi geçmişî hatırlayıp hüznlenerek geçirdiler.

Onların geç yatıp geç kalktıkları, yorgunluklarını atmaya çalıştıkları yeni yılın ilk gününde, ben de uykulu gözlerle, yazmaya oturuyorum.

Halbuki dışarıdaki ılık ve aydınlık hava öylesine davetkâr öylesine baştan çıkarıcı ki...

Üstelik, kulaklarımda 'ıslık çalan' uğultulu bir lodos, pencerelere vurarak ısrarla çağırıyor işte.

O halde erken bitirmeli yazıyı.

Ne yormalı ne yorulmalı.

Keyifli, uçucu, güzel şeylerden söz etmeli.

Fatih Akın'ın son filmi *Soul Kitchen*'dan mesela.

İyi bir sinemacının elinde, seyirciye sadece hoşça birkaç saat geçirtmek için yapılmış bir filmin bile nasıl tıklar işlediğini, hiçbir sahnesinin sarkıp uzamadığını, mizahın her şeyi alabildiğine abartmak olmadığını görüyorsunuz.

Işıklar yanıp salonu terk ettiğinizde film üzerine konuşma ihtiyacı duymuyorsunuz ama eleştirilecek bir şey de bulamıyorsunuz.

Her şeyi kıvamında hafif bir tatlı gibi...

Bir de Ayşe Özyılmaz'ın, içinden üç dört şarkısını dinlediğim albümü var.

Gayet eli yüzü düzgün, 'genç' ve pop parçalar.

Rap'ten Latine, günün sevilen ritmlerinde, müzikleri dans etmeye uygun, sözleri hitap ettiği gençlik kesiminin ortak konularını ifade edecek özellikte.

Türk pop müziği benim ilgi alanıma girmiyor aslında.

Yine de Ayşe Özyılmaz'ın bunca eleştirilmesine, hatta bana kalırsa haksızca 'saldırıya' uğramasına anlam veremiyorum.

Gazetecilik yapıyor diye neden bir başka işle de uğraşmasın ki bir insan...

Niçin bir konuda yeteneği olan birinin, başka bir dalda da kabiliyeti olmasın...

Ve eğer yeteneği varsa niye bunu değerlendirmesin...

Beğenirsin beğenmezsin, dinlersin dinlemezsin o başka ama "şöhret merakı", "sevgi arsızlığı" diyerek yerden yere vurmaya kalkmanın ne manası var...

Tarihte ve bugün, Türkiye'den ve dünyadan edebiyatçıdan siyasetçisine, bilim insanından sporcusuna farklı alanlarda yeteneğini kanıtlamış o kadar çok örnek sayılabilir ki.

Türk müziğinin üstatlarından, bu sahadaki bilgisiyle de, bestekârlılığıyla da, sesiyle ve yorumculuğuyla da üstün bir yetenek olan Alâeddin Yavaşca aynı zamanda bir tıp doktorudur örneğin.

Benim bilebildiğim, duyabildiğim kadarıyla Türk popunda pek de fazla ahım şahım şarkılar üretilmiyor hem.

Kimsenin müziği, gazeteciliği eleştirilmesin demiyorum ben.

Ürettikleri yerine, ürettikleri üzerinden kişiliklere 'çakmayı' anlamıyorum.

Yılmazel sadece bir örnek. İronik olan, onları her fırsatta aşağılayanların yine aynı kulvarda yazıp çizenler olması.

Hasan Cemal'in böyle şeyler yazdığını gördünüz mü...

Gazeteciliğin ne olması, nasıl olması gerektiği tartışılır o ayrı.

Yoksa, bana kalırsa artık bunca sığıltan, bunca hafiflikten sıkılmaya başladı insanlar.

Ve önümüzdeki on yıl bu değişimin etkisini gösterdiği bir dönem olmaya aday.

Derin suların kaldırma gücü nasıl daha yüksekse ve öyle sularda nasıl daha hafif hissederek bedenimizi, zihinlerimiz için de aynı şey geçerli olacak sanıyorum.

Sığ sularda koşup oynamak bize rahat geliyor fakat yüzmeye kalktığımızda bunun ne denli zor, neredeyse imkânsız olduğunu da anlıyoruz; zorluyor ve yoruyor hepimizi.

Biraz daha 'derinlere' kulaç atmanın vakti geldi belki de.

Medyanın da körüklediği, bütün bir hayatın, doğruluğu epeyce su götürür 'sağlıklı ve genç yaşamak'tan, adına 'aşk' denen ve Cem Yılmaz'ın deyişle esasında "zamparalık" olan ilişkilerden, 'light' inançlardan, onca teknolojik gelişmeye ve olanaklara rağmen televizyondan internete her mecrada hâkim olan seviyesizlikten ibaret olmadığı bir on yıla doğru kulaç atmanın vakti.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şifreleri çözebilmek ve yeni değerler

Rengin Soysal 05.01.2010

Bir rüyadan uyanmak mıydı, bir kâbustan çıkmak mıydı, hangisiydi, o aşk bittiğinde hissettiğiniz?

Hangisini seçersiniz elinizde olsa, 'kurtuluş'un ferahlığını mı, hüsrânın acısını mı?

O güzel rüyayı yeniden görmek için aynı uykuya dönmeyi mi istersiniz, 'uyanışın' hayal kırıklığını yaşamaktansa 'uykusuz' kalmayı mı yeğlersiniz?

Tatlı bir rüyada unutmak mı evladır gördüğünüz kâbusun sıkıntısını, yoksa uykudan mı vazgeçmek, "yine korkulu düşler bekliyorsa beni" diyerek?

Mümkün mü ilânihaye uykusuz yaşamak, farkında olmadan dalarız sonunda, ne kadar direnssek de...

Bir dolu rüya görürüz; hiç hatırlamadığımız ya da yalnızca bir an aklımızda kalan, hoş bulup gülüp geçtiğimiz, biraz garip gelip de başkalarına anlattığımız, sonra hemen unuttuğumuz...

Uyanmayı istemeyeceğimiz güzellikte rüyalar da azdır, karabasanlar da...

Aslında kâbuslar çok daha nadir görülür güzel rüyalardan ama etkisi uzun sürer, cümle korkularımız gibi.

Önemli olan rüyalarımızı nasıl yorumladığımızdır belki de...

Kendimize dair şifreleri çözebilme yeteneğimizdir.

Okuduğum ilk saniye zihnime çakılan şu cümle bir de: "Eğer onun lisanını bilmiyorsanız, bir yabancıнын sessizliğini asla anlayamazsınız."

Aynı 'dili' paylaştığımızı sanırken yanılıyor muyuz acaba bazen sevgiliyle de...

"Söylediklerim de, suskunluklarım da beyhudeymiş meğerse" dediğimiz an mı başlıyor umutsuzluğumuz?

İçimiz yanıyor, sevdiğimiz insanın şifrelerimize bir nebze aşına olmadığını anladığımızda.

Ne kadar sevildiğimizi, bir sevgili şifrelerimizi birer birer kodladığında fark ediyoruz bazen de.

İstediğiniz kadar 'sevgili' olun, birbirinizin 'dili'ni bilmeden hep yabancı kalacaksınız o halde.

Aynı lisanı konuşmak aynı dilden konuşmak değildir çünkü her zaman.

Kimi kendi şifrelerimize vâkıf olduğumuz için çözebiliriz bir başkasının şifrelerini...

Kimi de bir diğerkini anladığımızda anlam verebiliriz bizde mevcut olanlarına.

Değişik kodlara sahip olmak engeldir ne sevmeye ne birlikte yaşamaya, şayet ortak değerler yaratabiliyorsanız.

Yalnızken yahut önceki beraberliğinizde var olan değerler yetmiyorsa şimdiki ilişkinizin şartlarına, yeni değerler üretmeye ihtiyacınız vardır.

Uyuduğumuzda hangi rüyayı göreceğimizi nasıl bilmiyorsak, yaşarken nelerle karşılaşacağımızı da tahmin edemeyiz, hayatın bize neler getirip götüreceğinden emin olamayız.

Uykuya karşı koymak kadar anlamsızdır hayata karşı koymak da.

Kişisel veya toplumsal değişimlere ayak uydurmaya mecburuz hepimiz, büsbütün dışına savrulmayalım diye hayatın.

Polonyalı yazar ve şair Stanislaw Jerzy Lec'in o anlamı sözündeki gibi, birlikte yaşamayı becerebilmek, bugüne değin yabancı saydıklarımızın lisanına kulak vermekten geçiyordur muhtemelen.

Yaşadığımız toplumsal çalkantı, bu altüst oluş, tozu dumana katan sarsıntı endişelendirmemeli bizi.

Sadece, çok hızlı bir değişimin yan etkileri bunlar.

Özellikle, Berlin Duvarı'nın yıkılmasından itibaren, normal akışında yavaş yavaş gerçekleşmesi gereken değişimin gecikmesinin bedeli.

Yeni kodları okuyabildiğimizde, yeni şifreleri çözebildiğimizde alışacağız ve memnun kalacağız hayatın bizi

getirdiği yerden.

Bu kargaşada yara aldı nice değeri verdiğimiz haslet.

Değerlerimizi kaybettik ve henüz yerine koyamıyoruz.

Teknolojinin yaşamımıza getirdiği yenilikler benzeri alanlarda mecburen hükmünü yitiriyor bazı geçerli alışkanlıklar ve değerler.

Bu böyle kalmayacak elbet, eski değerlerin bir kısmı geçerliliğini kaybetse de mutlaka başka değerler hâkim olacak ve bu kaos sona erecek.

Değişimden kokmak değişime engel değilse ne aşktan ne hayattan korkmak, yalnızca şifreleri çözmeye hazır olmak gerek.

Değerler yok olmaz, baştan var edilir insanlık sona ermedikçe.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Normalleşememe

Rengin Soysal 09.01.2010

Ben küçükken, evin getir götür işlerine bakan bir Hüseyin vardı. Transistörlü, koca bir radyoyu yanından ayırmazdı. O kadar ki, kovayla odun kömür taşırken dahi öbür elinden bırakmazdı radyosunu.

Çocuktuk, bakıp gülerdik...

Son zamanlarda üzerine tartışmalar yapılan facebook düşkünlüğü de, twitter çılgınlığı da bana Hüseyin'i ve radyosunu hatırlatıyor hep.

Teknolojiyle ilişkimizde, onun radyosu ile olan bağına benzer bir eğilim buluyorum.

Kestirmeden söylersem, bir tür 'normalleşememe' hali...

Nedense, oyuncak muamelesi yapmaktan vazgeçemiyoruz her çeşit teknolojik yeniliğe...

İhtiyaç gereği de olsa, 'eğlencelik' de sayılsa hiçbirini kolay kolay yerli yerine oturtamıyoruz, fonksiyonel olmuyor onları değerlendirme şeklimiz.

Elimizin altında böyle bir imkân var diye, yerli yersiz kullanmaktan alamıyoruz kendimizi.

Hâlâ bile, evlerine misafir gittiğinizde televizyonlarını kapatmayanlar var; size geldiklerinde de televizyonunuzu açtırıp, takip ettiği diziyi, programı izlemek isteyenler.

İlk zamanlarda da tuhaf gelirdi, şimdi çok daha fazla şaşıyorum.

Yahu, tercihin televizyon seyretmek idiyse niçin bana geldin veya madem öyleydi neden beni çağırdın, mecbur muyum senin sevdiğin yayınları sevmeye... Diyelim, öyle de olsa oturur kendi evimde seyrederim, değil mi?

Eğer işiniz bu değilse yahut bazı özel durumlarda çok önemli bir haberi kaçırmamak için bakarsınız da onun dışında bu bağımlılık niye... Televizyonu haber almak dışında bir vakit geçirme, bir eğlence vasıtası olarak düşündüğünüzde size de garip görünmüyor mu, arkadaşlarıyla toplanmış, gülüp söylerken, aniden fırlayıp o nevi bir televizyon programını izlemeye koşan biri. Sinemaya, tiyatroya, konsere, partiye, yemeğe gitme şansı varken televizyonunun karşısına geçip dizi seyreden öteki.

Televizyon bir misal. Ta radyo günlerinden başlayıp, televizyon, telsiz, walkman, video, dvd, cep telefonu, internet ve buna bağlı olarak msn, facebook, twitter gibi iletişim kanallarını sıralayın.

Her birinin bilgi alma, habere ulaşma, iletişim kurma ve eğlence sunma işlevlerini tek bir boyuta indirgeyip, sadece o yönünden yararlanıyoruz.

Daha doğrusu faydalanamıyoruz. Bu araçlar vakitten ve nakitten tasarruf etmemizi sağlayacakken, bütün zamanımızı onlara harcıyoruz; amacının ve avantajlarının dışında ve ötesinde kullanıp kesemizi de zarara sokuyoruz üstelik.

Bir siyasetçi, propagandasını bu mecralar kanalıyla yapabilir. Seçmenlerine vaatlerini twitter aracılığıyla duyurup, geri dönüşleri takip edebilir. Bir firma yeni piyasaya sürdüğü bir ürünün tanıtımında faydalanabilir... Sağlık ve sosyal yardım konularında duyurular yapılabilir, de insanlar her yaptıklarını, yaşadıklarını hangi saikle bildikleri, bilmedikleri, onları tanıyan tanımayan herkese 'rapor etme' ihtiyacını hisseder anlamıyorum.

Bir köşe yazarı, kendi yazdığı gazetenin okuyucuları haricindeki okurlara da ulaşmak arzusuyla hareket ediyor kabul edelim. Yaptığı, bilgilendirmek, haberdar etmek değil ki çoğunlukla, ya düpedüz dedikodu yapıyor başkaları hakkında ya da söylendiği gibi, bir teşhircilik dürtüsüyle özel hayatında olan biteni aktarıyor.

Hadi, köşecisi, oyuncusu, şarkıcısı 'biraz' egoları şişkin, teşhirci yapıdadırlar zaten. Halkın ekseriyetinin de bu kapsama girdiğine, zamanında 'reality show'lar ekranlara geldiğinde tanık olmadık mı? Yalnızca bize has bir özellik de değil bu. Teknoloji yaratmada ve üretmede önde gelen ülkelerde de aynı problemler, yakınmalar söz konusu.

Geçmişte daha farklıydı. Biz gelişmiş ülkelerin vatandaşlarına göre sanki daha 'görgüsüz' daha 'bağımlı'ydık hayatımıza giren teknolojik araçlar konusunda. Sanıyorum bu, teknoloji alanındaki icatların, gelişmelerin yavaş yavaş devreye girmesindendi. Bir yenisi gelene kadar geçen sürede insanlar o alete, o yeniliğe alışıyor, aralarındaki ilişki normale dönüyordu... Bize daima geç uğradığı için yenilikler, biz henüz görgüsüzlük safhasındayken, onlar çoktan sindirip ilişkilerinin normalleşme evresine geçmiş oluyordu. Aramızdaki fark da buradan doğuyordu.

Oysa artık, birbiri ardına neredeyse yağmur gibi yağıyor teknolojik icatlar, gündelik kullanıma giriyor. O yüzden onlar da alışma sürecinden geçemiyor. Bizde ise iyice zor o ortamı sağlamak.

Tıpkı siyasi ve toplumsal boyutlarda yaşadığımız gibi. Yıllarca o kadar ertelendi, öylesine birikti ki demokratik ve zengin bir ülke olma yolunda atılacak adımlar, normalleşmeye çalışırken, örnek aldıklarımızın kat kat

üstünde emek vermemiz, onlardan daha süratli hareket etmemiz gerekiyor.

Çünkü hızla gerçekleştiremezsek çağın beklediklerini sonra hiç yetişemeyeceğiz.

Önce biraz 'anormal' gibi algılayacağız bu baş döndüren hareketliliği ama ancak böyle alışıp, normalleşeceğiz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Günden kalanlar

Rengin Soysal 12.01.2010

Yağmur, usul ve iri damlalarla, sindire sindire öyle güzel yağıyor ki, bahçe kapısının önünde arabadan indiğimizde, hiçbirimiz şemsiyelerimizi açmayı istemiyoruz.

Islak toprağın, yaprakların ve otların bu özlediğim kokusunu daha fazla teneffüs etmek için bilerek seçiyorum, giriş kapısından eve giden, bahçedeki iki yoldan uzun olanını.

Arkadaşlarım, düz, geniş ve kestirme olandan yürüyor, ben ıslanmayı göze alıp çiçeklerin arasında bırakılmış, kıvrıla kıvrıla uzanan, dar geçitte ilerliyorum.

Evin girişinde gülerek bekliyorlar beni.

Akşam inerken, kış bahçesinin sarı ışıklı ılık ve iç ısıtan atmosferinde, cama akseden görüntümüz ağaçların silüetine karışıyor; yüzlerimiz, onların hafif hafif dalgalanarak camekâna vuran gölgesinde dağılıyor.

Üstümde evsahibinin 'kuru' hırkası, mangalda çıtırdayan kestaneler, masada sıcak şarap, fonda Telemann'ın 'yaşsız' müziği.

Gün boyu yaşadıklarımız mı damgasını vuracak sohbetimize, bizi karşılayan akşamın getirdiklerine mi bırakacağız kendimizi, daha bilmiyoruz. İçinde bulunduğumuz ânın tadına varıyoruz henüz.

Hem, keskin hatlarla ayırabilir miyiz ikisini birbirinden, gün geceye karışır sonunda hep; gecede günün tortusu kalır ve muhasebesi yapılır.

Kısa süren akşamlar, belki bu yüzden en değerlisidir bütün bir günün.

Gün yanlışlarla geçmiş olsa da, akşamı iyi değerlendirebilirsek eğer, gönlümüzce yaşayabilirsek, geceyle hesaplaşmamız tatmin edici olabilir çünkü yine de. Ve en güzel günü berbat edebilir kötü bir akşam, yaşanmış ne varsa unutturup.

Telefondaki ses, ancak tek kişinin yürüyebileceği genişlikteki yolu tercih ettiğim için "o 'dar kapı'lardan

geçmeyi sever" diyor, neye gönderme yaptığını bilerek.

André Gide'in, biyografik özellikler de taşıyan romanı **Dar Kapı**, birbirlerini sevdikleri halde biraraya gelemeyen bir kadınla bir erkeğin hikâyesidir. Dış sebepler değildir bu durumun sorumlusu. Kendi inançları, kendi saplantıları, kendi çekingenlikleri ya da korkularıdır.

Dar Kapı, İncil'den bir bab ile başlar: "Dar kapıdan geçmeye çabalayın."

Jerome ve küçük yaşta âşık olduğu, kendisinden iki yaş büyük kuzini Alissa'nın, annesi genç bir adam için babasını terk ettikten birkaç gün sonra aileleriyle gittikleri kilisede, rahip, bu babın tamamını okur. **"Dar kapıdan girmeye çalışın, çünkü geniş kapıyla geniş yol, insanları mahva götürür ve buralardan geçenler çoktur; ama hayata götüren kapı dar, yol sıkışıktır. Ve bu yolları bulanlar azdır."**

Peki kim bilecektir, kim karar verecektir, 'dar kapı'nın hangisi olduğuna?

Alissa, kitapta hiç sözü edilmese de bence annesinin 'günahının' bedelini üstleniyor farkında olmadan. Ondan dolayı rahibin vaazından o kadar etkilenip, erdemi aşkın yerine hatta önüne koyuyor.

Bahanelerin biri diğerini kovalıyor sonra; önce yaşlarının küçüklüğünü ileri sürüyor, arkasından yaşının Jerome'dan büyük olmasından dem vuruyor, peşinden kız kardeşi Juliette'in de ona âşık olduğunu ileri sürüyor ve nihayet, Tanrı sevgisi uğruna cismani aşkın feda edilmesi gerektiğini söylüyor.

Jerome, Alissa'nın onu, kendisinin Alissa'yı sevdiğinden daha fazla sevdiğini ancak o öldükten sonra eline geçen günlüklerini okuduğunda anlıyor.

"Tanrım, iyi biliyorsun ki, seni sevmem için ona ihtiyacım var" diye yazan da o günlüklerinde, "doğrudan doğruya bana dokundukları için okumaya devam etme gücü bulamadım" diyerek Pascal'ın **Düşünceler** kitabındaki şu bölümü alıntılayan da: **"İnsan kendini sürükleyeni isteyerek izlediği vakit bağını hissetmez; ama direnmeye, uzaklaşarak yürümeye başladığı vakit çok acı çeker."**

Edebiyat da hayat gibi çağrışımları seviyor. **Dar Kapı**'yı hatırlamak ikisi de filme çekilmiş **The Remains of the Day (Günden Kalanlar)** ile **The End of The Affair**'den **(Zor Tercih)** bahsetmeyi kaçınılmaz kılıyor.

Graham Greene'in Sarah Miles'ı "inanmadığı bir Tanrı"ya verdiği sözü tutmak için uzaklaşır sevdiği adamdan. O da Greene'den izler taşıyan yazar Maurice Bendrix'in, gizlice buluştukları evde, biraz önce seviştikleri odadan çıktığında başlayan hava saldırısı sırasında bulunduğu bölüme bomba isabet edip de devrilen kapının altında hareketsiz yattığını gördüğünde, dizlerinin üstüne çöküp dua eder: **"Ne olur inandır beni Tanrım, eğer onun bu kapıdan içeri girdiğini görürsem sana inanacağım ve onu görmekten vazgeçeceğim."** Kapı açılıp sevdiği adamı yeniden canlı olarak karşısında gördüğünde girdiği pazarlığın ne denli zor olduğunu görür. Yıllar sonra yeniden karşılaştıklarında hep bunu tartışacaklardır.

"Sevgilim, insanlar görmedikleri halde, Tanrı'yı sevmeyi sürdürürler değil mi?" "Öyle bir sevgi değil bizimki." "Başka türlü bir sevgi olduğuna inanmıyorum ben."

Ya Kazuo İşiguro'nun Bay Stevens'ı ile Bayan Kenton'ı. Onların birbirlerine bir türlü açılmadıkları için boşa geçmiş yaşanacak mutlulukları. Bay Stevens'ın bu sefer Tanrı aşkıyla değil de görev aşkıyla iska geçtikleri.

Sonunda “akşamı”, günün hiç olmazsa bu en güzel saatlerini heba etmemek gerektiğini kavraması.

Belki Jerome’un cümlesiyle toparlamak gerekir “günden kalanları” da, “**Bunun nedeni aşk mı diye kuşkulaniyorum... Hayır! Aşktan kuşkulanmış olmak.**”

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Eşitsizlikte eşitlik

Rengin Soysal 16.01.2010

Gökyüzü uğursuz bir dumanla kaplanıyor. Yerden yükselen toz bulutu havada asılı kalıyor.

Bir felaketle çöken, bir felaketin çöktüğü şehri yarım saate yakın süreyle karartıyor.

Haiti’yi vuran deprem, önce bu görüntülerle yansıdı ekranlara, internete ilk bu görüntüler düştü.

İçinde acının ve ölümün tıttığı tozun dumanın arkasındaki facia çok çabuk gösterdi yüzünü.

Başkent Port-Au-Prince bir dakikadan fazla süren sarsıntıyla adeta yerle bir olmuştu; on binlerce ölü olduğu tahmin ediliyordu.

Yoksul ve yoksun ülkenin en ‘mamur’ bölgesinde bile afete dayanıklı yapılar inşa edilmemiş. Şehirdeki en lüks otel binası, Başkanlık Sarayı, Birleşmiş Milletler Barış Gücü Karargâhı olsun, yıkılanlar arasında.

Üzerinden birkaç gün geçip de felaketin bilançosu ağır ağır kendini gösterirken, Haiti halkı “umutsuzca doktor arıyor”, “umutsuzca yardım bekliyor” ve ülke dışındaki Haitililer umutsuzca ülkedeki yakınlarına ulaşmaya çalışıyor. Onları izlerken yüreğinizdeki acıma duygusu yakıcı bir ‘isyan’la alevleniyor.

Karşısında herkesin eşit olduğunu sandığımız ölümde dahi yok eşitlik.

Tabii afetler gelişmişlik gelişmemişlik ayrımı yapmıyor ama verilen kayıpların sayısı, sonrasında çekilen cefalar arasında kıyas kabul etmez bir fark çıkıyor ortaya.

İnsanoğlu yeryüzünde eşitliği sağlamak yerine, varolan eşitsizlikleri misliyle arttırmak için yarışıyor adeta.

Bir yanda bir hastalığa çare bulmak hatta bazen tek bir insanı kurtarmak için, gerçekten insani amaçlar uğruna harcanan milyon dolarlar, diğer yanda onları öldürecek silahların yapımına, o silahların alımına dökülen akıl almaz meblağlar.

Korkuları besleyip silahlanmayı teşvik etmek de var, korkulacak şeyleri bertaraf edip savaşmaya ve savunmaya

ödenen paraları vatandaşlarının beslenme, sağlık, eğitim, barınma hizmetleri için harcamak da.

Ancak, domuz gribinden binlerce insan ölecek diye aşı kampanyaları başlatan Dünya Sağlık Örgütü bile, ilaç firmalarının “haksız kazanç” edinme gayretlerine gerçekten alet olduysa kimlere, hangi kurumlara inanıp güvенеceğiz biz?

En basit görünen bir konuda da olsa araştırmadan, öğrenmeden, akıl süzgecinden geçirmeden, mantık terazisinde tartmadan, bilenlere danışmadan karar veremez duruma gelmek de o kadar iyi bir durum değil aslında.

Hiç kimse, önüne çıkan her seçenekte bütün bu aşamalardan geçmek zorunda kalırsa ilerleyemez çünkü.

İyi işleyen bir sisteme sahip olmadıkça, o sistemin kurallarının, kurumlarının güvenilir olduğuna inanmadıkça kaostan ve kafa karışıklığından kurtulamaz insanlar.

Adaleti ve eşitliği temin etmek devletin görevi olsa da kişisel tercihlerimizde, desteklediğimiz veya karşı çıktığımız meselelerde biz de bu değerleri göz önünde bulundurmalıyız bence mümkün olduğunca.

Her gazeteci gibi uzunca bir süredir elektronik posta kutumu kilitleyen, “bedelli askerlik” isteyenlerin iletileri böyle bir hesaplaşmaya itti beni.

Duygularım, hiç düşünmeden bedelli askerlik taleplerinin kabul edilmesini destekler nitelikteydi.

Ne var ki biraz düşününce, hakikaten, açılım tamamlanmadan, normalleşme sağlanmadan, alınacak bu tür bir kararın eşitsizliği arttıracak endişesi belirdi bende.

Vicdani retçilere baktığım gibi net bakamadım bu isteğe.

Güncel konulara girince, vicdandan söz edince, minik Bedrettin’in ve onun gibi talihsiz binlercesinin yaşadıkları dramı göz ardı edemiyor insan.

Onu döven, hastanelik eden de çocuklar.

Ve o çocuklar da Bedrettin’den daha şanslı değiller.

Çocuklar büyüklerden bile acımasız olabilirler bazen.

Kötü olduklarından değil, muhakeme yetileri, vicdan anlayışları henüz yeterince gelişmediğinden.

Vicdanı, merhameti, adaleti büyüklerinden öğrenir çocuklar, onlara büyükleri öğretir.

O zavallı çocukların böyle bir imkânları, böyle bir şansları olmamış ne yazık ki.

İşte asıl korkmamız gereken bu.

Toplumun büyük bir kısmı, ille de böyle bir cehalet, acımasızlık ve yozlaşma içinde olmasa da, bir çocuğun ilkel

tepkileriyle, düşünmeden, değerlendirmeden, bilgilenmeden harekete geçebiliyorsa her konuda, ve onların doğru yönlendirilmesini motive edecek bir sistem yoksa, ilk hedefimiz o sistemin yerleşmesini sağlamaya çalışmak olmalı herhalde.

Aksi halde eşitsizlikte eşit olmaktan kurtulamayacağız.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Nasıl uyarsa

Rengin Soysal 19.01.2010

Çoktandır bir film den bu kadar zevk almamış, böyle mutlu çıkmamıştım.

Woody Allen'ın son filmi *Whatever Works*, tam manasıyla hem eğlendirdi hem doyurdu beni.

Seyrederken doya doya güldüğünüz, sonrasında hakkında düşündüğünüz, konuştuğunuz, zeki, hınzır, matrak bir film.

Harika tesbitleri olan, iğneleyen ama yargılamayan, kıpır kıpır fakat yormayan tipik bir Allen filmi...

Kısacası, özlediğim Woody Allen'ın filmi.

Avrupa'da çektiği filmlerinden pek aynı tadı almamıştım onun... Hele *Vicky*, *Cristina*, *Barcelona*'da basbayağı hayal kırıklığına uğramıştım.

O muhtemel ki Amerika'nın en 'Avrupalı' yönetmeni, ancak Avrupa topraklarında 'Avrupai' bir film yaptığında, sıradanlaşıyor; çünkü başkalarına benziyor.

Film eleştirmeni değilim, ne filmin kritiğini yapmaya kalkışacağım ne de hikâyesini anlatmaya niyetliyim.

Allen'ın mizahını, onun espri anlayışını seviyorum ben.

Onu daima "aynı filmi" çekmekle eleştirenler var ama belki de doğru olan o zaten.

Hep 'aynı' filmi çekmeli insan...

'Aynı' romanı yazmalı...

'Aynı' müziği yapmalı...

Bir kişiliği, bir tarzı olmalı.

Onun dışına çıktı mı pırlıtsını kaybediyor, aleladeleşiyor, özelliği kalmıyor.

Sadece sanat eserleri ve onların yaratıcıları değil bahsetmek istediğim... Woody'nin 'aslına' dönüşü de değil.

Bu çeşit bir 'istikrarın' herkes için geçerli olması gerektiği kanaatindeyim.

Değişmemekten, kendini tekrarlamaktan, yenilikten korkmaktan, bir orijinallik yaratamamaktan farklı bir durum bu.

Değişmek, gelişmek, yenilenmek ayrı şey, başkalarına benzemek, başkalarının yaptığıı yapmak apayrı.

İnsanın 'kendi' olması gibi yani... Öteki türlü s  bir nevi kişilik bozukluğu sanki; hırpalayıcı, yıpratıcı, muhatap olanlar içinse oldukça can sıkıcı bir hal.

Ondandır, kadın erkek ilişkilerine dair 'sihirli formüller' üretip  nerenlere, bunları şaşmaz denklemler gibi pazarlayıp öğüt verenlere ve onlara inananlara güler, dalga geçerim.

Ve çok yadırgarım hoşlandığı, sevdiği, birlikte olduğu insanın, kendisinden farklı birine beğenisini görünce, ona benzemeye  alışanları.

Senin sevimli serseriliğini severim ben...

Onun kibar, salon adamlığını...

Olgun ve soğukkanlı olmasından hoşlanırım birinin...

Diğerinin, hafifçe güvenilmez kayıtsızlığından...

Biri  teki gibi davranmaya başlarsa, ağırbaşlıyken zıpır, deli doluyken "molla" gibi görünmeye çalışırsa iğreti durur üstlerinde, çekiciliğini yitirmek bir tarafa, itici gelir insana.

Tıpkı bir kadının da eşinin, sevgilisinin veya ilgi duyduğu adamın, hoşlandığı diğer kadınlara  zenip öykünmesi, öyle olmadığı halde "hoppa züppe" tavırlar takınması ya da fıkır fıkır biriyken 'hanımefendi' ağırlığına bürünmeye çabalaması; hatta kerameti bunda sanıp, 'rakiplere' bakarak kilo almaya yahut vermeye, sa  rengini değiştirmeye, giyimlerini taklit etmeye yeltenmesi misali.

Ve hiç aklım almaz, bir hemcinsiyle aynı kıyafeti giydiğinde adete  ıldıranların, onun şahsi özelliklerini 'giyinmekten' gocunmamalarını.

Oysa o hal, o tavır, o tarz, o fizik, o karakter onda güzeldir.

Başkasının yerini alacağınızı sanır, siz siz olmaktan çıkarsanız, daha çok ka ırırsınız, sizi beğenen, seven, ilgi duyanları etrafınızdan.

Aynı anda birbirinden değişik renkleri, müzikleri, filmleri, romanları sevebilirsiniz.

Her biri diğferinden değışik diye seversiniz; maviyi de yeşili de seviyorsanız, bütün maviler yeşile boyansın istemezsiniz.

O yüzden beyhudedir, inadına aksi netice de doğurabilir, birisinin beğenilerine göre hareket etmeye, ona 'uygun' biri olmaya uğraşmak.

"Kâğıt üstünde" her şey mükemmel görünse de beklediğiniz şekilde yürümeyebilir beraberlikler.

Arzu ettiğınız hayat sizi tatmin etmeyebilir.

Kiminle anlaşacağınızı, kimin size iyi geleceğini ve ne kadar süreceğini ne önceden kestirebilir ne planlayabilir ne de yaşamadan anlayabilirsiniz.

Hayatın anlamı üzerine kafa yorarken, ne nasıl olursa mutlu olacağınızı hesaplarken kaderin ve şansın sunduğu fırsatlara dikkat etmezseniz, yüz çevirirseniz, yalnızca sahip olduklarınızdan olmakla kalmaz, sahip olabileceklerinize de kavuşamazsınız.

Sevdiğiniz, birlikte olmayı istediğınız insanlar da, tercih ettiğınız şeyler de zaman zaman farklılık gösterebilir, hangisiyle ne zaman olacağınız, hangisini ne zaman seçtiğınız önemlidir.

Allen'ın Boris Yelnikoff'unun tavsiyesine uymak pek fena bir fikir sayılmaz öyleyse:

O sırada "nasıl uyarsa", hangisi işinize gelirse öyle yaşamak ve kimseyi yargılamamak.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Feminist manifesto

Rengin Soysal 23.01.2010

On sekiz yirmi yaşlarındaydım. Bir gece bir pubta, iki kadının birbirlerine fevkalade galiz küfürler savurarak kavga ettiklerine şahit oldum. Ayırmasalardı, aralarındaki küfürleşmenin vurdulu kırdılı bir dövüşe dönüşeceğine şüphe yoktu.

Daha önce kadınların hiç bu derece 'erkekvari' sövgüler ve vücut dili kullanarak dalaştıklarını görmediğim için tuhaf gelmişti bana.

O zaman, insan davranışlarını belirleyen ve yönlendiren asıl saikin kadın veya erkek olmak değıl, içinde bulunulan ortam ile şartlar olduğunu düşünmüştüm.

Daha sonra çok kereler rastladım kadınlar arasında geçen bu türden sahnelere... Hemen hepsi de o ilk

kanaatimin pekişmesini sağladı.

Geçenlerde Elif Şafak'ın, kadınlar arası ilişkileri "kız kardeşlik" kriterleri üzerinden değerlendiren yazısını okuyunca hatırladım o kavgaları. Çünkü Şafak, geleneksel ortamlarda var olan kadın dayanışmasının modern çevrelerde neden ortadan kalktığını, birbirlerine destek olmak şöyle dursun, niye inadına köstek olduklarını, hemcinslerini niçin acımasızca eleştirdiklerini sorguluyordu. Bence sorunun cevabı tam da burada saklıydı zaten: Sözüünü ettiği modern, rekabetçi ve başarının tek kıstas, 'görünür' olmanın en büyük ihtiras olduğu çevrelerde.

Kadınlar sanat, siyaset ve ticaret alanlarında, akademik dünyada, medya sektöründe daha etkin rollerde var olmak isteyince benzediler erkeklere... Erkekler arasında rekabet yok demesin kimse bana... Ayak kaydırmaca, hile, iftira, önünü kesme, bel altı vurma, çekememezlik, hem de en 'âlâsından' mevcut erkek dünyalarında.

Sanmıştık ki kadınlar 'erkeklerle ait' ortamlara girince, onlar da daha nazik, daha kontrollü, daha anlayışlı olmaya dikkat edecekler, en azından öyle görünmeye özen gösterecekler.

Ortaya çıkan sonuç, beklenenden farklı oldu. Kadınlar erkekleri 'dönüştüremedi' ama galiba kendileri değişti.

Maçları stadyumda izleyen kadınlar çoğalırsa, erkeklerin daha az küfredeceği öngörülüyordu, tribünlerdeki kadınların ağzı bozuldu.

Kadınlar içkili mekânlara gittikçe, erkeklerin aşırı içip sarhoş olmamaya itina edeceği varsayılıyordu, kadınlar ölçüyü şaşmaya, alkol duvarını aşmaya başladı.

Yönetim kademelerindeki erkeklerin, kadın meslektaşlarından, ılımlı, sakin ve olgun olmayı öğrenecekleri tahmin ediliyordu, kadınlar öfkeyi, acımasızlığı ve yırtıcılığı öğrendi.

Maksadım kadınları kötülemek, kadınlar arası hoşgörüsüzlüğe bir örnek de kendimden eklemek değil elbette. İnsanların bulundukları çevreye ve koşullara göre hareket ettiği görüşüme misal getirmek. Yoksa, bana kalsa, kadınlar erkeklerin özelliklerini taşıyacağına, erkeklerin bir parça kadınları taklit etmesini yeğlerim. Bazılarının yaptığı hataya düşüp 'eşitliği' yanlış yerde aramam...

Kadınlar da askere alınsın demek yerine, erkeklerin de, meslek olarak seçmedikçe, askerlik yapmayacakları bir düzene sıcak bakarım... Erkeklerin yaptığı her işi kadınlar da yapabilir iddiasıyla, mesela, madenlerde kadınların çalışmasına bir 'hak' diye bakmam... O işkolunda kimsenin istihdam edilmesini gerektirmeyen bir teknolojinin devreye girmesini, erkeklerin de o ağır şartlarda iş görmek ihtiyacı duymayacakları bir ekonomik düzeyin tutturulmasını talep ederim siyasetçilerden.

Ve tabii ki, erkeklerin daha kibar, daha barışçı, daha düşünceli olmalarını arzu ederim. Dahası bütün hepsinin bakımlı, temiz ve zarif olmalarını da beklerim... Şayet saydıklarım 'kadınlara dair' nitelikler ise... Zira bence her insanda olması gereken vasıflar bunlar ve çirkin sözler, yakışsız davranışlar kadın ya da erkek olmaktan ziyade bir seviye ve karakter göstergesi. Ne kadınlar aşırı 'kadınsı' ne erkekler aşırı 'erkeksi' olmalı aslında; her ikisi de bir sahtelik saklar arkasında.

Bütün davası diğer kadınlarla yarışmak olan kadınlara sıkça tesadüf ediliyor şehirli, eğitilmiş sınıflarda gerçekten de. 'Dar alanlarda' tutunmak zorlu bir mücadele gerektiriyor. Erkekler bu vahşi rekabet ortamında bir de

onlarla savaşmak zorunda kalmamak için kadınları birbirine kırdırıyor. Bu tuzağa düşen yahut böylesi kolaylarına gelen kadınlar, bir erkek onun yolunu açsın diye, hemcinsini harcıyor. Duygusal ilişkilerde de yapıyor aynısını. Yakınlaştığı adamın bir hayat arkadaşı varsa, o kadını aşağılamaya, kötülemeye, ekarte etmeye uğraşıyor. Erkeklere yaranmak, nihayetinde kadınları yaralıyor halbuki.

Hemcinslerinin mutluluklarına ve başarılarına memnun olacaksın; türbanlı veya mini etekli olmasına bakmadan. Ölçün adalet ve hakkaniyet olacak; kadınmış erkekmiş ayırmadan. Cinsiyetin ne olursa olsun, mesleğine, mevkiine, konumuna layık, ortamına yaraşır davranacaksın...

Hava soğuk, gündem sıcak... Ben de başka sularda dolaştım... Kendi feminist manifestomu böyle yazdım...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dur bakalım, ne olacak

Rengin Soysal 30.01.2010

Son günlerde sık sık hatırlar oldum o bildik fıkrayı. Hani, karısının kendisini aldattığından şüphelenip tuttuğu dedektif, ihanetin her aşamasını ona telefonla "karın lüks bir arabaya bindi; şimdi, arabasına bindiği o erkekle baş başa, mum ışığında yemek yiyorlar, şu anda birbirlerine sımsıkı sarılmış dans ediyorlar" diye rapor ettikçe "du bakalım, n'olucak" diyen adamı anlatanı. Dedektif, ikisinin beraberce adamın evine gittiklerini bildirir, "Du bakalım n'olucak?" der bilmek istemeyen koca... Soyunup, sarmaş dolaş olduklarını haber verir, replik değişmez: "Du bakalım n'olucak?" ... Perdeleri çekip, ışıkları söndürdüklerini söyler, adam yine emin olamaz, "Du bakalım n'olucak?"

Kondurmak istemiyorsan kondurmazsın...

İnanmak istemiyorsan inanmazsın... Ama bütün emareler ayan beyan ortadayken, başkalarını kandıramazsın.

Esas kuşku duyulması gereken, onca plan, onca doküman ve yaşanmış bunca deneyime rağmen, asla şüphe duymamak, hiçbir şeyi sorgulamamak ve araştırılıp soruşturulmasına karşı çıkmak bence.

Adına ister darbe planı deyin olan bitenin, ister senaryo; hatta isterseniz 'beyin fırtınası' olarak kabul edin, gerçek değişmiyor ki neticede. Bu ülkede, "muasır medeniyetlerde" var olmayan bir hukuk rejimi hüküm sürüp gidiyor, çok uzun yıllardır.

Ha siz de fıkradaki kocanın yaptığını yapıp anlamazdan gelebilirsiniz; ya bir şeyleri göze alamadığınızdan ya işinize öylesi geldiğinden, çıkarınıza o türlüşü uygun olduğundan ya da sevdiğiniz, tercih ettiğiniz tam da bu olduğu için.

Ancak o zaman çıkıp açık açık söylersiniz. "Ben onu böyle seviyorum" dersiniz, "o olmazsa beş parasız kalırım, kendime bakamam" dersiniz, "onsuz yeni bir hayata başlayacak gücü bulamıyorum" dersiniz fakat herkesin

gördüğünü, bildiğini, anladığını inkâr edip de yalancı durumuna veya komik ve acınacak bir hale düşmezsiniz.

Aslında medyada, durumu fıkradaki adamcağızdan daha vahim olanlar var.

Onlar, yalnızca duymak, bilmek, anlamak istememekle kalmıyor, duyduklarını, bildiklerini, gördüklerini yazıp söyleyenlere de düşman kesiliyorlar.

Onları aldatan karılarına, kocalarına değil de, bunu haber verene kızıp saldıran insanlara benziyorlar.

Sahiden safça bir sevgiye ve güvene sahip olup da, öğrendiklerinin inançlarını sarsacağından endişe edenlerden, bu yüzden hakikaten üzüntü duyanlardan bahsetmiyorum, ki onlar genellikle medyada değiller zaten.

Sözünü ettiklerim, yanlış da olsa doğru da, samimi de olsa menfaate de dayansa, düşüncelerini savunmak veya karşıt görüşleri eleştirmek yerine, o bahaneyle kendi kişisel kıskançlıklarını, hasetlerini, garazlerini kismaya başlayanlar.

Aslında bir aczi, fikrî yetersizliği ifade etse de bu manzara, yıllarca içten içe beslenip büyütülmüş kinleriyle ve kendi içlerinde halledilememiş hesaplaşmalarının şirazesinden çıkardığı nefret duygularıyla, buna müsait birilerini kışkırtmaya vesile olmalarından korkuyorum.

Sevilmiş, şımartılmış, kendini beğenmiş insanlardan kimseye bir zarar gelmeyeceğine inanırım ben. Onların zararı en fazla kendilerine olur, olursa.

Herhangi bir sebeple yenik veya ezik hissedenleri... Kendi kendilerine bir misyon biçenleri tehlikeli bulurum.

Ah, bir de etrafımızdaki o "benim kocam yapmaz" zihniyetini taşıyanlar... Kaç kere ihanete uğrasalar hâlâ kanmaya hazır ve razı olanlar... Gerçekmiş, belgeymiş, bilgiymiş umursamayan şu kör âşıklar.

Bu toplumda ne kadar çok onlar... Yaşadıkları hayatın, yaptıkları evliliklerin ne mükemmel olduğunu anlatıp duran 'unutkanlar'...

O zaman da "alışamamışlardı" hani... Hiçbir şey değişmese ne güzel olacaktı... Özal gelmiş her şeyi mahvetmişti... Ahlakı çökertmiş, toplumda ahlaksızlık yer etmişti... Eğer o kadar ahlak sahibiysek, tek bir adam nasıl becerebilir bunu diye düşünen çıkmıyordu aralarından...

O 'geçmiş güzel günlerde', uzayan sigara ve benzin kuyrukları, yanmayan kaloriferler, elektrikler, ısınacak odun, kömür, yakacak mum bulamamak, yurtdışına çıkmanın yılda veya üç yılda bir kereyle sınırlı olması, aldığınız müzik setini dahi bir kaçakçı gibi, yakalanmaktan korka korka gizlice eve taşımanız gerektiği ne çabuk çıktı aklınızdan.

Hem Batılı yaşam tarzını benimseyip savunacaksınız hem de o hayatı yaratanın Batı'nın demokrasi, hukuk ve ekonomi anlayışı olduğunu yadsıyacaksınız... Öyleyse, ben de merak ediyorum: Dur bakalım ne olacak?

Not: “Şehir ve hemşehriler” başlıklı yazımda, “izmirizmir.net” adlı web sitesinin adını yanlışlıkla “izmir.net” olarak yazmışım. Düzeltir, site sahiplerinden özür dilerim.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Epeyce karmaşık

Rengin Soysal 02.02.2010

Romantik komedi filmlerini sevmem.

Ne komik bulurum, ne romantik... Ezkaza gitmişsem, eğlenmek şöyle dursun, sıkılırim çoğunlukla. Harcadığım birkaç saate de hakikaten acırım.

İlle de seyredeceksem, Cary Grant'ın, Grace Kelly'nin, Audrey Hepburn'ün filan oynadığı eski örneklerini tercih ederim bu türün.

O naiflik, kadın erkek ilişkilerindeki o zarafet, o bakış açısı, gerçekten de o zamanların ruhuna uygun düşer çünkü; duyguları da, davranışları da, birbirlerine yaklaşımları da dönemlerine yakışır, eğreti durmaz, yapay kaçmaz.

Bu girizgâhın arkasından, şu sıralarda vizyonda olan *It's Complicated* (*İlişki Durumu Karmaşık*) filmini sevdiğimi söyleyince yadırgayacaksınız büyük ihtimalle.

Ben de bu filmi sadece romantik komedi sınırları içine hapsetmenin haksızlık olduğunu söyleyeceğim size.

Evet, güldürüyor... Evet, duygulandırıyor... En azından tarzının hakkını veriyor böylece. Diğerlerinden farkını en başta Meryl Streep'in muhteşem oyunculuğu yaratıyor elbette. Onun doğal, her seferinde, oyunculuğun hiç oynamıyormuş gibi oynamak olduğunu kanıtlayan kabiliyeti katıyor filme gerçeklik hissini en çok da.

Sonra da, senarist ve yönetmen Nancy Meyers'in, insanların kendi içlerindeki ve birbirleriyle ilişkilerindeki duygularını; tepkilerini, çelişkilerini, özlemlerini, değişkenliklerini ayrıntılarıyla yakalayıp yansıttasındaki ustalığı.

Bugünün dünyasında bireylerin karşılaştıkları, yaşamak zorunda kaldıkları, artık epeyce sıradan gözükse de zihnini meşgul eden, canınızı sıkan, farkında olarak ya da olmayarak hayatınızı etkileyen sorunlara; ebeveynlerin boşanmasına, çocukların evden ayrılmasına, yalnızlığa, yürümeyen evliliklere, aldatmalara, yaşınız ilerlese de kariyeriniz için çabalamanız gerekliliğine, fiziksel görünümünüz ve sağlığınız konusunda baş gösteren endişelerinize esprili yaklaşımıyla bir yandan güldürürken, bir yandan da güncellikle bağıni koruyor.

İsmindeki, günümüz facebook gençliğini çağıran tınıya rağmen, *It's Complicated*'ın bir kadın filmi olduğunu unutmamalı yine de.

Gençlere ve erkeklerin önemli bir çoğunluğuna hitap etmeyeceği kesin.

Sinema salonundan çıkarken, mutlaka kadın seyircilerden çok daha az sayıda olan erkeklerin yüzüne bakmanız bile bu tesbitin doğruluğunu sağlamanıza yeter bence.

Söz konusu, otuz beş yaş ve üstündeki kadınlarsa ama, erkeklerin asla ayırdına varamayacağı, hissedemeyeceği detaylar hem eğlendirip keyif verecek hem de dokunacak onlara. Hele o ancak kadınlar arası arkadaşlıklara has nüanslar...

Erkeklerse, 'o yaşta' bir kadının duygusal ve cinsel hayatında bir çekicilik bulmayacakları gibi, bir de 'kendi alanlarına' tecavüz edilmiş duygusuna kapılıp rahatsız olacaklar genellikle.

Arada, uzak bir şehirdeki, çok yakınım bir adamın, filme dair duygularının nasıl en incelikli noktalarda yoğunlaştığının, saptamalarındaki isabetin ve duyarlılığın gece yarısı ses ve mesaj olarak bana ulaştığını belirtmezsem, bütün erkeklere birden insafsızlık etmiş olmaktan çekinirim.

Bu filmi görenler, orta yaşlarında olmak kaydıyla, kadın olsun, erkek olsun, en fazla eğlendikleri, mutlu oldukları anların, gençliklerinde yaptıkları fakat artık kimsenin onlardan beklemediği şeyleri yeniden yaşadıkları zamanlar olduğunu fark edecekler bir de.

It's Complicated, sonradan, kadınların erkeklerle ilişkilerine başka bir perspektiften bakmaya, değişik açılarıyla düşünmeye yönlendirdi beni.

Bir kadının en büyük yanılsı, bir erkekte, aradığı çok şeyi bulmak istemesinde, bunu beklemesinde belki.

Hep bir seçim yapmak zorunda kalıyoruz. Kimimiz aşkı her şeyin üstünde tutuyoruz, kimimiz aşktan vazgeçip mantığı ön plana alıyoruz. Sonuçta hangisine sığarsak, eksik kalan yanımız mutsuz ediyor bizi.

Erkekler bir kadında bulamadıklarını, farklı farklı kadınlarla birlikte olarak, pek de dert etmiyorlar. Bir kadının sadece genç ya da güzel olması da yetebiliyor onlara, skor peşinde değillerse.

Kadınların ise onları sevip sahip çıkan bir erkeğin yanı sıra entelektüel paylaşıma, ruhsal anlayışa ve biraz da 'renge' ihtiyaçları var.

Peki, çözüm nasıl olacak?

Epeyce karmaşık veya bu karmaşadan çıkmanın tek yolu o.

Yer kalmadığı için bu konuya, bir dahaki yazıda devam etmek üzere...

Eski sinemalar

Rengin Soysal 06.02.2010

Böyle kötü oluyor...

Yazıyı bir seferde bitiremeyip, ertesi yazı gününde devam etmek yani...

Okuyucunun ilgisi dağılıyor, yazara aynı konuya yeniden odaklanmak zor geliyor çünkü o arada zihnini meşgul eden daha başka, daha yeni mevzular birikiyor, yazmayı istediği. Velhasıl okuyanın da, yazanın da, yazının da tadı kaçıyor.

O tadı daha da fazla kaçırmamak için, sözü dolandırmayıp, kaldığım yerden sürdüreyim...

It's Complicated filminde Meryl Streep'in canlandığı Jane karakteri ilham etmişti bana, kadınların ilişkilerinde nasıl daha mutlu olabilecekleri üzerine farklı teoriler geliştirme oyunu oynamayı.

Aşktan bahsetmiyorum ama, üstüne basa basa "ilişkiler" diyorum.

Aşk, öyle teorilere gelecek, oyunlarla çözülecek duygu değil. Mutluluğu da bir ömür boyu saklı kalabilir ruhunuzda, çektiği acı da. Mutluluksa geriye kalan, hep yeniden âşık olmayı özlersiniz. Yok, bir kere dolaştıysa damarlarınızda o zehirli acısı, artık asude bir sevgidir aradığınız; aşkın gölgesinden bile dehşete düşer, kaçarsınız.

Filmde, Jane'in keyfinin en yerinde olduğu vakitler, iki erkek arasında henüz bir karar veremediği, kesin bir tercih yapamadığı dönem.

Yani hiç birine tam anlamıyla bağlanmadığı zaman dilimi.

Demek ki her zaman buna dikkat edeceksin. İlişkilerini, çok bağlanmadan yaşayacaksın, her an bir başkasını seçmeye hazır gibi.

Sadakatin kendi duygularına olacak, hâlâ yüreğinde yeri varsa, ayrıldın diye, aldatıldın diye, yalnızca avunmak için, yalnızca intikam için, kimsenin kollarına koşmayacaksın.

Ancaaak... Seni aldatana da bir daha asla kucak açmayacaksın. Gelince aynı huylarıyla gelecektir zira. Belki bir istisna olarak, gün gelip, ona karşı duyguların şiddetini kaybettiğinde ve o sırada onun hayatında biri veya birileri bulunuyorsa, senin de olması kaydıyla, gönlünü eğlendirebilirsin sadece.

Bunlar bugün için de geçerli saptamalar.

Filmden esinlenilmiş 'temrinler' değil.

Benim niyetimse geleceğe bir projeksiyon yapmak.

İlişkilerdeki sadakat 'şartı', önceleri gizli saklı ihlal ediliyordu. Zamanla zaten sadakatle de, sadık eşlerle de

dalga geçilmeye, küçümsenmeye başlandı; en azından çiftler arasında en aranacak özellik olmaktan çıktı.

Günahtı, suçtu, yasaktı çünkü ve bir şeye mecbur olmak, tek başına yeterli sebepti ona uymamak, ya açıktan meydan okumak ya da kopya çeken öğrenciler misali çaktırmadan kafa tutmak için.

Gitgide ihanetten ziyade, doyumsuzluk halini aldı kadın erkek beraberliklerinde yaşananlar.

Yılların 'susuzluğu', adeta genlerine işlemiş o yoksunluk, birdenbire maruz kaldıkları bolluk karşısında erkeklerde bir tür "davranış bozukluğu" olarak gösterdi kendini.

Kadınlar bocaladılar.

İlişkilerin, daha iyi, daha tatminkâr, daha mutlu olması umulurken, yepyeni ve beklenmedik sıkıntılarla boğuşmak zorunda kaldı insanlar. Üstelik, inanılmaz bir müptezellik aldı yürüdü.

Şimdilerde bir geçiş devresinin yarattığı kaos hüküm sürüyor bence.

Hiçbir şey eskisi gibi kalmayacak fakat mutlaka yeni değerler, yeni bir ahlak anlayışı alacak yerini. Böylesi daha hayırlı olacak belki de; ikiyüzlü kurallar kalkacak.

Sadakat bir mecburiyet olarak değil, gönüllü bir seçim olarak yaşandığı için değer kazanacak. Çiftler, kendilerini mutlaka çok uzun birlikteliklere zorunlu hissetmese de beraber geçirdikleri süre zarfında ihanet etmeyecekler birbirlerine.

Gelecekte, hâlâ sadakati öğrenememişse erkekler, sanıyorum kadınlar da mutsuz olmamak için farklı arayışlara girecekler. O durumda her kadın, yaşamında ihtiyaç duyduğu iki veya üç tip erkeğe yer verecek.. Kendilerini seven, güvenilir, sadık, kafaca anlaştıkları, coşkuyu yaşadıkları... Kadınlar için önemli olan yalnızca tensellik, sayı ve çeşitlilik olmadığından bu kaliteleri taşıyan partnerlerle ve fakat birini diğerinden saklamadan bağlantılarını sürdürecekler.

Eski filmlerin değişmesi gibi değişecek kadın erkek ilişkileri de.

Geçen ay ölen Amerikalı yazar Erich Segal'ın romanı *Aşk Hikâyesi* filme çekildiğinde bütün dünyayı sarsmıştı. Buralarda Türk filmlerine benzetmişlerdi, yoksul kızla zengin gencin aşkını anlattığından. Haksız ve yanlış bir benzetmeydi bence. Ne dilinin sadeliği ve doğallığı benziyordu, ne o abartısız olduğunca gerçeklerden kopmamış aşk.. Eski Türk filmlerini de abartıyorlar şimdilerde.

Halbuki yaşamda karşılığı yoksa, önce "eski sinemalar" değişiyordu.

Gülüp, hoşça vakit geçireceğiniz bir film, umulmadık bir biçimde ciddi ciddi düşünmenize yol açabiliyordu.

Size kendince hayat dersleri vermeyi hedef alan bir diğeri, aksine gülüp geçmenize sebep olabiliyordu.

Tıpkı yaşamın kendisi gibi...

Başlangıçta hiç kimse, üzerinde kimin nasıl bir etkisi olacağını, hangisinin “gelip geçici” sanırken bütün bir ömrüne mühürünü basacağını kestiremiyordu.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hazzın peşinde lezzeti unutmak

Rengin Soysal 16.02.2010

Caz çağı...

Mümkün olsa uzanıp başını okşamak isteyeceğim, içimde nedense hep böyle bir duygu uyandıran yazar F.Scott Fitzgerald vermiştir 1920’li yıllara bu adı.

Birinci Dünya Savaşı ertesinde başlayıp, 1929’daki “Büyük Buhran” a kadar süren, Amerika ile Avrupa’nın o “hız, özgürlük ve lüks” on yılına.

Otomobil, telefon, film ve uçak çağıdır zira, hayata hız kazandıran buluşların kullanıldığı, yaygınlaşmaya başladığı zamanlardır...

“Caz ve hız” çağıdır.

Ne zaman bunalsam gündelik yaşamın dertlerinden, duygusal bir yorgunlukla hayattan bir mola alma ihtiyacı hissetsem, o devre dair bir film ararım; seyredip, ‘dinlenmek’, özlediğim sükûnete kavuşmak, huzur duymak, bir çeşit teselli bulmak için.

Nedendir bilmem, böyle bir tesiri vardır üzerimde, bir kısmının hikâyeleri de Fitzgerald’ın yazdıklarına dayanan o filmlerin.

Hızın değil, koşuşturmayan, tatlı bir hareketliliğin cazibesi alır yorgunluğunuzu.

Bana göre caz ve hüzündür döneme damgasını vuran.

Neşenin olduğu iklimlerde yeşerir çünkü hüznün de...

Yazarın da onlardan biri olduğu, kaleminden çıkan “Bütün Mutsuz Genç Adamlar”ın (*All the Sad Young Men*) ve özgür genç kadınların hüznü.

Fransız Rivierası, çarliston, içki, tütün ve caz...

Altmışlı yılları, Birinci Dünya Savaşı öncesinde yaşanan La Belle Epoque’a (Güzel Çağ) benzer bulanlar vardır. Bense “caz çağı”nı karşılaştırırm 60’larla ve hep o yılları hatırlarım.

Müzik değişmiştir ama, başta, 1920'lerde Fitzgerald'ın romanlarındaki bir figür misali yaşayan Cole Porter olmak üzere, cazcılarının yerini, Beatles, Bob Dylan, Joan Baez gibi müzisyenler almıştır.

Günümüze ise, adını verecek bir müzik tarzı bulmakta zorlanıyorum ben.

Çok çeşitli, çok farklı akımlar olsa da birarada bir füzyon yaratamıyor, yeni bir lezzet koyamıyorlar ortaya.

Mutfaklar da dahil buna. Orada da füzyon denemeleri yapılıyor ama henüz onları birleştiren parçalardan güzelini sunamıyorlar.

Hayatın her alanında füzyonun hâkim olacağı bir zamana doğru evriliyoruz belli ki, fakat kıvamını bulması oldukça uzun süreceğe benziyor.

Şimdilere "haz ve hız çağı" deniyor...

Hız, daha önceki hiçbir dönemle kıyas kabul etmeyecek ölçüde hükümrân hayata.

Yetişmek, yetiştirmek endişesi... Her an daha fazlasına, hep daha kısa sürede...

Ve giderek artan bir ters orantıyla; en çoğundan, en az müddette, en yoğun, en büyük hazzı alarak.

Hıza mahkûm, hazza mecbur edilerek.

Haz, hızla birlikte yaşamaz, desem...

Hazza özel vakit ayırmalı, desem...

O vakti bol tutmak için, haz duyacağımız şeylerin dışındaki her işin, yine de ve daha da süratle gerçekleştirilmesi keyfiyeti ne olacak?

Başdöndüren bir hızla yaşamak zorundayken, aslında nelerden haz duyduğumuzu ayırt edemediğimiz bir çağdayız.

O kadar çaresiz ki, önümüze çıkan her şeyden mutlaka haz almamız gerektiğine şartlıyoruz kendimizi, yoksa fırsat kaçacak...

Haz yoksa hayat da yok sanki, haz duymadan geçen bir ânı yaşanmış saymıyoruz.

Bir şeylerin, sahiden de bize haz verip vermediğini anlamaya bile zaman yok.

Bu yüzden müptela oluyoruz, karşımıza çıkan, bize sunulan, piyasaya arz edilen her şeye.

Haz duyduğumuzu sanırken, ne varsa hızla tüketerek, bir yenisini, bir başkasını arayarak, deneyerek, tatminsiz kalıyoruz aynı kısır döngü içinde.

Haz peşinde koşarken lezzeti unuttuk.

Lezzetten haz almak yerine, haz duymak için lezzet icat ediyoruz.

Oysa bir şeyin lezzetini anlamak, tadına varmak, onu 'damağında' hissetmekle ilintilidir.

Hızla yenen yemekler, nasıl doyururken doyumsuz bırakıyorsa, tok ama tatmin olmamış bir his taşıyoruz artık.

Bir gurunenin, yediğı yemeğın içindeki tatları tek tek seçmesi, ona kokusunu veren baharatları, renginin, sunumunun özelliklerini algılaması bir tutulabilir mi, gelişigüzel yiyen, yediklerinin baskın tadı genzini yakan, hızlı yediğı için midesinde ağırlık yapan bir oburun yeme tarzıyla?

Bütün sanatlar böyledir; bakmanızı, dinlemenizi, hissetmenizi, zihninizde yeniden yaratmanızı, hayal etmenizi, anlaşılmayı bekler sizden. Dikkatinizi, vaktinizi, sevginizi ilginizi ister; karşılığında haz, mutluluk ve doyum verir.

Haz, bizatihi bir amaç olunca, sevdiğimiz, hakkını vererek yaşadığımız, tattığımız, hissettiğimiz duyguların biz de bıraktığı o hoş tatmin olmaktan çıktı.

Hız mutlu etmiyor bizi... Halbuki mutluluğun verdiği enerjiye sahip olduğumuzda her şeyi daha hızlı ve daha kolay yapabilecek, yaşayabilecek, çözebilecek gücü de buluyoruz kendimizde.

Mutluluğu hızda aramak değil, hızı mutlulukta aramak lazım belki de.

Ve hazzı, hıza kurban etmemek...

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kontrol hastalığı ve tevekkül

Rengin Soysal 27.02.2010

Kadınların günahını alıyorlar...

İnsanların başını döndüren onlar değil, para, şöhret ve iktidar.

Söz konusu bir erkek olduğunda, kadınların yahut bir kadının etkisi, o adamın egosunu şişirmesine yaptığı katkı kadar ancak.

Ve sonuçta hepsi, para da, şöhret de, kadın da o 'iktidar' beslediğı, ona hizmet ettiği için kıymet taşıyorlar.

Sadece muktedir olma arzusu mu, yoksa bir miktar, her şeyi kontrol altında tutma 'rahatsızlığı' da mı var iktidar sahiplerinde veya o ihtirası taşıyanlarda, doğrusu şüphe ediyorum.

Kadın ya da erkek fark etmiyor pek, asıl 'hataları' biraz da bu, argo deyimle "control freak" yani "kontrol hastası" olma durumu yaptırıyor sanıyorum.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın, köşe yazarlarının yazdıklarına öfkelenip, gazete patronlarına yaptığı 'çağrıda' yahut 'öneride' bu duygunun çokça rolü olduğunu düşünüyorum.

Psikolojide "kontrol hastaları", kendi müdahalelerinin gerekli ve yararlı olduğuna, baştan sona her ayrıntıyla onlar ilgilenmezse işlerin sarpa saracağına inananlar, kendi görüşlerini herkese dikte etmek isteyenler ve başkalarının çok umursamadığı şeyleri gereğinden fazla umursayıp bunları düzeltmeye çalışanlar olarak tanımlanırlar.

Bütün bu özellikler size "başka bir yerden" tanıdık gelmiyor mu peki?

"Durumdan vazife çıkaranları" hatırlatmıyor mu?

Tayyip Erdoğan, bizzat kendi çok çekmedi mi ülkedeki bu hâkim anlayıştan?

Şimdi, tam da 'normalleşme' yolunda güçlü adımlar atılırken, demokrasi yolunda Cumhuriyet'in kuruluşundan beri alınmamış ölçüde mesafe alınırken, toplum silkinip, "kontrol çılgınları"nın vesayetinden kurtulmayı denerken, çelişki denmez mi Başbakan'ın çıkışına?

Çelişki yalnızca bu noktada da değil hem.

Kadere inanan biri, insanoğlu için ne her şeyi kontrol etmenin ne de mutlak iktidarın mümkün olduğunu bilmez mi?

Bunları savunursa kendi inançlarına ters düşmez mi?

Siyasetçilerin, devlet adamlarının yaptıkları icraatlar doğruysa, eğer sandıkta karşılığını almazlarsa, tarih onların haklılıklarını er geç teslim eder; öngörüsü olmayan köşe yazarları ise silinip gider zaten.

Basın özgürlüğü olan yerde, gazetelerin köşe yazarları da birbirinden çok farklı görüşleri seslendireceğine göre, 'tek tip' bir kamuoyu oluşturacaklarından korkmak niye?

Bugün sen onların kalemlerini kırarsan, geçmişte başına aynısı gelenlerin haklarını nasıl arayacaksın ya da gelecekte maddi baskılara maruz kalıp susmak zorunda bırakılanlar olursa onları nasıl savunacaksın?

Demokrasilerde hakkı da, hukuku da, adaleti de, özgürlüğü de, eşitliği de, bir tek kendin için talep edemezsin.

İmtiyaz bekleyemezsin.

Senin ırkının, dininin, cinsinin dışındakilerin de, farklı görüşte olanların da, yaşam tarzı farklı olanların da hakları seninle aynıdır.

Demokrat olduğunu iddia ediyorsan, bunu peşinen kabul edeceksin.

Haklarını ve sorumluluklarını bildiğin kadar başkalarının da haklarına ve sorumluluklarına rıza göstereceksin.

Bizim için mükemmel olan bir başkası için olmayabilir.

Kontrol etme tutkusu, diğher her şeyden önce katılıma ve paylaşım set çekebilir.

Kuralcılığı, önyargıyı, hoşgörüsüzlüğü getirebilir.

Kısacası sen kendin için makbul ve iyi olanı yapıp, gerisini kendi doğasına bırakacaksın.

Her şeyi kontrolün altında tutamazsın.

Bu bakımdan demokrasi 'tevekkül' anlayışına en uygun rejim bence.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Güzel heykeller ülkesi

Rengin Soysal 02.03.2010

Akşam yemeğine misafirim olan arkadaşım, sofraya özen göstermeme itiraz ediyor.

Yorulacağımı düşündüğü için yapıyor bunu, biliyorum.

Halbuki o özeni göstermezsem, daha çok yorulacağım ben.

Pratik olsun diye es geçilmiş ayrıntılar, eksiklikleriyle, fazladan iş çıkmasına neden olurlar sonradan...

Gelişigüzellik, itinasızlık insanın gözünü olduğu kadar gönlünü de yorar bir yandan da.

Bana göre pratik olmak, gerektiğinde farklı bir alternatifi, yeni bir planı, hemen düşünüp, hızla devreye sokma yeteneğidir.

Herhangi bir şeyi, kolay ve çabuk olacağı zannıyla, üstünkörü, eksiğine gediğine bakmadan, lazım gelen şartlara aldırmadan yapmak değildir.

Hele ki bir işi bir an önce bitirmeye, bir yanlışlığı düzeltmeye çalışırken, heyecana kapılmanın, telaşla düşmenin hiç yararı olmaz. Tersine, başınıza yeni sorunlar açabilir, sonuç almanızı daha da geciktirebilir.

Telaş yerine serinkanlılık, aceleci davranmak yerine seri hareket etmek, muhtemel hataların önünü alabildiği gibi çözümü de kolaylaştırabilir.

Yani ağırkanlılığı övüyor, zamanı hesaba katmamayı marifet sayıyor, söz konusu her ne ise, kestirme yolu varken, dolambaçlı güzergâhı öneriyor zannetmeyin beni.

Pratikliği özensizlikle eş tutmuyorum sadece.

"Senin bu titizliğini kim fark edecek ki?" diyor arkadaşım.

Titizliğin bazen tam da buna yaradığını, "fark edilmemeyi", göze çarpmamayı, dikkat çekmemeyi sağladığını söylemenin sırası değil o anda.

Yerine yakışan, çevresiyle uyumlu olan, varlığıyla göze batmaz da yokluğuyla hissedilir.

Epeyce dikkatsiz biri sayılırım. Yıllardır oturduğum mahallede hangi mağaza hangisinden önce veya sonra gelir, sorsanız cevap veremem; sık sık gittiğim arkadaşlarımın evinde dekorasyon nasıldır, duvarlar, döşemeler ne renktir, onu bile bilmem.

Böyleyken, Caddebostan Kültür Merkezi'nin önüne dikilen Nâzım Hikmet heykelini ilk gördüğümünden beri ve oradan her geçişimde yadırgıyorum.

Geçen aralık ayında kaybettiğimiz Yıldız Sertel, Resim ve Heykel Müzesi'ne sipariş etmiş bu heykeli.

Ne Nâzım Hikmet'e ne heykelinin yapılmasına ne de konulduğu yere itirazım var.

Nâzım'ın heykelinin böyle yapılmasına fena halde var ama...

Bırakın heykelin resimlerden, filmlerden aşına olduğumuz büyük şairin gerek yüzünü gerekse beden yapısını hiç andırmamasını, bariz bir proporsiyon bozukluğu mevcut kanımca.

Kaidesinde adı yazmasa anlamak mümkün değil kim olduğunu.

Sertel'in de, heykeltıraşın da, Kadıköy Belediyesi'nin de niyetlerinin iyi olduğuna şüphe yok.

Ne var ki iyiniyet tek başına kâfi gelmiyor işte.

Detaylarda titizlenmezseniz, çıkan sonuç, uğraştığınıza değmiyor.

Güzel heykelleri olan ülkelere hep gıpta ettim... Gün gelip burasının da 'güzel heykeller ülkesi' olmasını hayal ettim.

Heykelleri olmazsa hayal kırıklığına uğramam yine de, fakat olup da, sanatsal kaygılar taşımayan, estetik kriterlere uymayan, özensiz örnekler çoğalırsa, o zaman yaşarım bu duyguyu.

Heykel sanatı ve mimari, bir toplumun yerleşikliğinin, göçebe olmadığının işaretidir.

Yaşadığınız, barındığınız yere ihtimam göstermeniz, orayı süsleyip, eserlerinizle 'imzanızı atmanız', oralarda kalıcı olduğunuzun da alametidir.

Bir yerde kalıcı olmak için, izlerinizin sürmesi, eserlerinizin yaşaması için, yalnızca yapmak değil, yapıtlarınızı koruyacak tedbirleri de almak gerekir.

New York Times'da yayımlanan ve beklenen İstanbul depreminde afetin boyutunun ve sonuçlarının

Haiti'dekinden büyük olabileceği görüşüne yer verilen haberin ardından Şili, Japonya ve Pakistan çok şiddetli zelzelelerle sarsıldı.

Şili'deki depremde, büyüklüğüne oranla çok büyük sayıda can kayıpları olmadı. Bu sonuç, yapı stokunun kaliteli olmasına bağlandı.

Tabiat bile, kendisine ve insana yakışmayan, uyum sağlamayan, eğreti, çirkin, özensiz yapılara tahammül edemeyip, onları sarsıp atıyor sırtından en önce.

Doğa tekrar tekrar hatırlatıyor, acilen ama soğukkanlı, titiz, ayrıntılara önem vererek önlem almamız mecburiyetini.

Yoksa, can kayıpları, yanan, yıkılan, tahrip olan tarihî yapıtlarla sanat eserleri, çöken ekonomi ve sağ kalanların çaresiz 'göçebelikleri' bekliyor toplumca bizi.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Üçüncü Cemre

Rengin Soysal 06.03.2010

Bu yazıyı doğum günümde yazıyorum; ama yayımlandığında o da benim gibi bir gün daha 'eskimiş' olacak. Ben yeni yaşımdan bir gün aldığımı bileceğim ancak onun adı 'o günkü yazı' olacak. Bu yüzden gazeteciler konuşurken, "yarın o konuyu yazdım" diye, gramere uymayan tuhaf bir cümle kurduklarında yadırganmıyorlar. Ve bu yüzden öngörülü olmaları gerekiyor, köşelerinde siyasi ve sosyal analizler, yorumlar yapan yazarların.

Aslında her insanın az çok ihtiyacı var bu niteliğe sahip olmaya ki, alacağı kararlar, yapacağı seçimler hayatını çıkmaz sokaklara yönlendirmesin, yokuşlara sürmesin. Siyasetçilerin, toplumu yönetmeye aday ve yönetimde söz sahibi olanların ise mutlaka ve herkesten fazla taşımaları lazım bu vasfı. Belli ki ülkenin, toplumun karşısına eninde sonunda muhakkak çıkacak sorunları, geçici önlemlerle ötelemeye çalışmak, çok uzun yıllar boyunca

hep aynı yöntemlerle sonuç alabileceğini sanmak da böyle bir öngörüsüzlük işte. Sonunda, siz olmasanız torunlarınız, bir oylamanın sonucunu nefesini tutarak beklemek zorunda kalıyor.

Dedim ya, bugün benim yaş günüm, hoş şeyler düşünmek, güzel şeyler hissetmek, iyi şeylerden bahsetmek istiyorum. Manga'nın Eurovision Şarkı Yarışması'nda yarışacak şarkısını çok sevdim mesela. Türkiye'nin bugüne kadar Eurovision'a gönderdiği bütün şarkıların arasında en çok sevdiğim We Could Be the Same oldu diyebilirim. MHP, parçanın İngilizce söylenmesine tepki göstermiş.

Bu seçimin "Türkçeye ve Türk milletine karşı saygısızlık olduğu" görüşünü dile getirmiş. Bense dil seçiminin iki açıdan çok yerinde olduğunu düşünüyorum. Birincisi, pop ve rock müziğe en yakışan dil İngilizce.

İkincisi, mesele "temsil etmek"se, önemli olan anlaşılacak ve daha çok kişiye ulaşmak. Bunu yapabilmenin yolu da İngilizce söylemekten geçiyor.

Yalnız Türkiye'nin değil, geçmiş yıllarda, yanlış hatırlamıyorsam aralarında Almanya ile Fransa'nın bile bulunduğu birçok ülkenin, yarışma şarkılarını İngilizce seslendirdiği oldu.

Büyütecek bir şey de yok zaten.. Kaç kişi hatırlıyor geçen sene Eurovision'da birinci olan şarkıyı.

Oyların nasıl ve neye göre verildiği de açık. Sonuç ne olursa olsun Manga, güzel bir performans sergileyecek kanımca. Sonrası, dilerim ki grubun müzik kariyerine faydalı olsun.

Daha iyi iletişim kurmak için ne yabancı dilde konuşmanın ne şarkı söylemenin saygısızlıkla alakası var.

Ancak, senin anadilini eserlerinde en iyi şekilde kullanan, yazdıklarıyla onu zenginleştiren, hem diline hem ülkeneye saygınlık kazandıran yazarlara dil uzatmaya, suçlamaya, tehdide, yazdıklarına müdahale etmeye kalkışıyorsan söz edilebilir saygısızlıktan.

Ülkeneye Nobel'i getirmiş bir edebiyatçının can güvenliğine kast ediyorsan saygısızsındır diline de milletine de.

Türkçeyi tanıtmak, sevdirmek, merak ettirmek zorla olmaz; buluşlarınla, eserlerinle, söylediklerinle öyle ilgi çekeceksin, öyle vazgeçilmez olacaksın ki insanlar kendiliğinden koşacak senin lisanını öğrenmeye. Güzel başladı günüm, güzel bitsin istiyorum. Yazdıklarımı da tatlıya bağlamak geçiyor içimden. Bu yazıyı yazdığım gün, üçüncü cemrenin de toprağa düştüğü gün. Benim için özel olan bugüne güzel başlamamı sağlayan, hayatımda yeri bambaşka olan ve her zaman öyle kalacak insan, "üçüncü cemre fırtınalarla gelir, fakat daima baharı getirir, baharın müjdecisidir" mealinde yazıyor, beni çok duygulandıran doğum günü tebrikinde. Geçmişte, yaşamınıza dair, duygularınıza dair, arzularınıza dair yaptığınız öngörüsüz bir seçim bütün hayatınızı etkileyebiliyor.

Zamanında karar vermezseniz, seneler sonra, doğrusunu yapma şansınız doğsa da, artık başka insanlara, farklı hayatlara dokunacağını bildiğiniz için kullanmıyorsunuz bazen bu şans. Cemre olup siz getiriyorsanız birilerinin hayatına baharı, birileri de, bir şeyler de sizin hayatınıza getirecektir elbet o baharı. Biliyorsunuz, karakışlar uzun sürse de cemreler düşüyor yine de...

Baharı müjdeleyen bir şeyler oluyor ve bahar geliyor nihayetinde. Bugün, her şeye rağmen bunu sezdiğim için kendi adıma mutluyum ve Türkiye için umutluyum ben.

Taraf da bana göre 'üçüncü cemresi' ülkenin... Fırtınalar yaratarak geldi, çünkü baharın müjdecisi, baharı getirecek... rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bilgi, enformasyon, dedikodu

Rengin Soysal 09.03.2010

Sabaha karşı, ekranda Oscar törenini seyrederken öğreniyoruz Elazığ'da deprem olduğunu.

Aynı anda, dünyanın bir ucundaki bir ödül törenini canlı izlerken, başka bir coğrafyada yaşanan felaketten haberdar olabiliyor günümüzde insanlar.

Bu sefer, acı haber çok yakınımızdan, içimizden geliyor.

Kandilli Rasathanesi'nin açıklamasına göre 6,0 büyüklüğündeki depremde, elliden fazla vatandaşımızı kaybettiğimiz bilgisini alıyoruz.

Rasathane Müdürü Profesör Mustafa Erdik, öğleden sonra yaptığı basın toplantısında ise bölgede yoğun hareketlilik görüldüğüne dikkat çekiyor ve Doğu Anadolu Fayı'nda yeni yırtılmalar beklediklerini söylüyor.

Çok çabuk haberdar oluyoruz artık olan bitenden; iletişim araçları, bilgiye ve habere ulaşmayı çok kolaylaştırdığı için son on yıldır içinde bulunduğumuz döneme "enformasyon çağı" deniyor.

"Bilgi çağı" demeyi tercih edenler de var.

Bu tercih, enformasyon kelimesinin, haber alıp vermenin yanında bilgilendirme, bilgiyi yayma anlamları da taşıması nedeniyle kullanılıyorsa bir şey diyemem. Bilginin 'değer kazandığı' zaman dilimi olarak alınıyorsa, pek katılmıyorum.

Bilgi her devirde, her zaman kıymetliydi çünkü, hangi çağda, hangi toplumda olursa olsun önemsiz sayıldığı olmadı hiç.

Bilginin, beden gücüne oranla eskisinden çok daha fazla kazanç sağlaması...

Bilgi birikiminin bugün geldiği noktada, insan ve toplum hayatına getirdiği kolaylıklar...

Bu sayede bilimsel çalışmalara da geçmişe nazaran daha bol vakit ayırabilme, işbölümü ve uzmanlaşma imkânlarının artması, dolayısıyla bilim alanında ilerlemenin hızlanması inkâr edilemeyecek gerçekler.

Bana kalsa, yine de "bilgi çağı" adını vermektense "yaratıcılık çağı" derdim yaşadığımız on yıla.

İnsanlık tarihi boyunca, yaratıcılığın bu ölçüde getiri sağladığı başka bir dönem olmuş mudur, bilmiyorum zira.

Bir yandan da, bilgi akışı bu kadar yaygınlaşmışken, bilginin aslında bu derece az prim yaptığı bir zaman aralığı hatırlamadığımı düşünüyorum kendi yaşam süremde. Bu durumu ironik buluyorum.

Belki de insanlar çoğunlukla, bilgi deyince iletişimi, iletişim deyince de dedikoduyu anlıyorlar.

Twitter 'âlemi' şimdilik bu kulvarda geline son nokta.

İlk olarak 1980'lerde, "break, break arkadaş arıyorum" cümlesiyle hafızamıza nakşolan telsizlerle başlamıştı bu süreç.

Sosyal olmanın günümüzdeki karşılığı, twitter'da olmak.

Kaç "takipçin" varsa o kadar itibar sahibisin o dünyada.

“Takipçiler”, merak ettikleri, hayran oldukları insanların ne yapıp ettiğini bilmek istiyor, “takip edilenler” de onların bu meraklarını giderecek ‘bilgiler’ veriyor.

Kimsenin gerçek anlamda bilgiye ulaşmak için kullandığı pek yok enformasyon kanallarını.

Dedikodudan pek korkan, magazin muhabirlerini karşılarında görünce söylemediklerini bırakmayan bazı ünlüler, twitter’da kendi dedikodularını kendileri üretince ortada mesele kalmıyor.

Bu türden iletişim araçları, bilgi edinmeye ayrılacak vakti, dedikoduyla geçirmeye yol açabiliyor.

Bu arada Nöbetçi Filozof adlı, televizyonlardaki tek felsefe programı yayından kalkıyor, basına twitter’daki ‘geyikler’ kadar yansımıyor.

Entelektüellik “on adımda kişisel gelişim”, maneviyat draje haline getirilmiş yeni çağ öğretilerinden ibaret sayılıyor.

Geçenlerde, Mazhar Alanson’u elinde gitar, ağzında mızıkla “Balyooooz balyoz, biz n’apıyoz” diye şarkı söylerken görmek içimi burktu benim.

Twitter’da yayınlamış bunu Alanson, ben ekranda rastladım.

Müziğine hep hayranlık duyduğum bir müzisyeni doğrusu böyle izlemek istemezdim.

Evde eş dost arasında, hatta bir kulüpte, bir barda daha geniş bir seyirci kitlesi arasında cereyan ettiğinde çok tatlı olabilecek, gülünüp eğlenilecek bir olay, çok sakil görünebiliyor böyle yayınlandığında.

Ve her şeyinizi herkesle paylaşıyorsanız, bazı şeyleri sadece onlarla paylaştığınız için özel olan insanlar olmuyor hayatınızda.

Sizin için özel olan kimse kalmıyor... Aynı şekilde siz de kimse için özel olmuyorsunuz... Sonra hakiki dostların, hakiki sevgilerin yokluğundan yakınıyorsunuz, o kalabalık ve ‘çok sosyal’ dünyanızda.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İdrak, inanç ve kader

Rengin Soysal 13.03.2010

Saçlarımı çok sık elimle geriye doğru savurduğumu ‘keşfetmemin’ üstünden kısa bir süre geçti sayılır.

Bu keşfimin doğruluğunu arkadaşlarım da teyit ettiler, ben sorunca.

Açıkçası bundan pek hoşlanmadım.

O günden beri, mümkün olduğunca kontrol altına almaya, yapmamaya çalışıyorum bahsettiğim hareketi.

Bazen kendimi suçüstü yakalıyorum elim tam saçlarıma giderken ve derhal yarıda kesiyorum ‘eylemimi’.

Bu ‘kötü alışkanlığımdan’ kurtulmak için harcadığım çabanın işe yaradığını gösteren bir durum yaşadım geçen hafta.

Uzaklardan gelip, bana yine hayatımın en güzel ve unutulmayacak sürprizlerinden birini yaşatan insan, hep beraber kutlama yaptığımız akşam, bir ara uzanıp saçlarımı hafifçe arkaya itti ve beni çok şaşırtan sözlerle açıkladı davranışının nedenini.

O âna kadar beklemiş, sonra dayanamamıştı... Vazgeçmeye uğraştığım itiyat, onun gözünde benim karakteristik bir jestimdi ve o da bende onu görmek istiyordu...

Sanıyorum, başka türlüünü yadırgıyordu; belki de bir çeşit yabancılık hissediyordu.

Önce karşı çıktım ama sonra haklılık payı olduğunu düşündüm.

Kendi kendimizin farkında olmadığı, nereden nasıl edindiğini bilmediği bazı davranış özellikleri adeta kişiliğimizin bir parçası oluyordu zamanla.

Karşımızdakileri öyle tanıyor, öyle seviyor veya sevmiyor, onlara öyle alışıyorduk.

Önemli olan hiçbir tavrımızın zorlama olmamasıydı.

İçimizden geldiği gibi, üstünde 'düşünüp taşınmadan, doğal halimizle davrandığımızda, yaptıklarımız göze batmıyor, hatta kimileri çekici dahi buluyordu.

Tavırlarımız da düşüncelerimiz de söylediklerimiz de eğer samimiye, hoşlanmasalar, katılmasalar, kabul etmeseler bile rahatsız etmiyordu başkalarını.

Sonra, kısacık aralarla, önceki görüşüyle taban tabana zıt düşen bir başka görüşü mükemmel şekilde savunabilen bir tanıdığı hatırladım.

Gerçekten de daima yapabiliyordu bunu, üstelik gayet inandırıcı ve güzel ifadelerle sunabiliyordu sürekli değişen fikirlerini.

Çok geçmeden 'sırrını' anlamıştım. Başkalarını inandırmak istediği şeye önce kendisini inandırıyor.

Karşı olduğu tezlerin, tutarlı yönlerini, kendince olumlu yanlarını saptıyor, bunun üzerine kurup rahatça müdafaa edebiliyordu o an için işine geleni ve içtenliğinden şüphe duyulmuyordu.

Bu yüzden, eğer gerçekten değişmeyi arzuluyorsak kendimizi çok iyi tanımamız gerekiyor bence.

Sevmediğimiz özelliklerimizden kurtulmak isterken, doğallığımızı kaybetmek de bir başka tehlike çünkü.

Değişeceğimiz, değiştireceğimiz şeyin bizim için daha iyi olduğuna önce kendimiz inanmalıyız.

Dedem, ben iki buçuk yaşında olmadan öldü. Ona dair yalnızca birkaç enstantane var aklımda.

Bunlardan biri de dedemin, onun oturduğu odaya girerken bana, "kızım saçın düşmüş" demesi. Kapının önünde durduğumu, saçımın alnıma düşmediğini, dedemin niçin bana böyle söylediğini anlamaya çalıştığımı ve ne yapmam gerektiğini düşündüğümü hatırlıyorum.

Şimdi anlıyorum ki o bir idrak ânıymış.

Meğerse dedem bana hep söylemiş bunu ve ben elimin tersiyle saçlarımı geriye atarmışım. O halim hoşuna gidermiş.

Demek ki insan, hayatında bir şeyi ilk kavradığı anları unutmuyor.

Sevdiğini anladığı ilk ânı...

Sevildiğini anladığı ilk ânı... Sevilmediğini anladığı ânı.

Ve belki saçlarımı arkaya savurmamın kökleri o kadar eskilere, derinlere uzanıyor.

İdrakinde olmadığım için hatırlamadığım bir geçmişe.

Bilmiyorum...

Bilmek alışkanlığımı değiştirmem konusunda bana yardımcı olur mu onu da bilmiyorum.

Tıpkı şayet kaderimizin ne olduğunu bilsek onu değiştirip değiştiremeyeceğimizi bilmememiz gibi.

Kaderini öğrenmeye çalışmakta da böyle bir tehdit var sanki.

Dinler onun için yasak ediyor olmalı, geleceği öğrenmeye çalışmayı.

Mühim olan farkındalık belki de. Kendimize yakıştırmadığımız şeyin, onun sahiden yakışıp yakışmadığının, neyi nasıl değiştirmek istediğimizin farkında olmak ve o değişime inanmak.

Yoksa hepsi eğreti durur üstümüzde.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Deprem, darbe ve bilim insanları

Rengin Soysal 16.03.2010

Eskiden haberimiz bile olmazdı; şimdiyse haber oldukları müddetçe sürdüğünü sanıyoruz sanki o insanların dertlerinin, acılarının.

Ancak bir afet vurduğunda, başlarına bir felaket geldiğinde fark ediyoruz var olduklarını 'merkezden' uzak yaşayanların. Varlıkları, yok oluşları veya kaybettikleriyle giriyor gündemimize ve çarçabuk çıkıyor, malûm, buralarda her olay aktüalitesini çok hızlı yitiriyor.

Ne ki, güncelliği geçti diye, onların ıstırapı da geçmiyor beraberinde, gidenleri geri gelmiyor; ne kayıplarının üzüntüsü bitiyor ne çektikleri sıkıntılar sona eriyor.

Hepimiz biliriz, başkaları hatırlamasa da biz hiç unutmayız eğer büyük bir acı yaşadıysak, 'artçı sarsıntıları' ömrümüz boyunca hissederiz.

Elazığ'daki deprem ve depremzedelerin trajedisi gündemden düştüğünde de, velev ki 'yaraları sarılmış' olsa bile, maruz kaldıkları travmanın izleri, sevdiklerini kurban verenlerin yüreklerindeki derin sızı, kolay terk etmeyecek onları.

Bir yerde gündemin çok sık değiştiğinden yakınılıyorsa, orada aslında hiçbir şey değişmiyor demektir. Olan bitenden ders çıkarılmadığı, önlem alınmadığı, sorunlara köklü çözümler üretilmediği için aynı olaylar tekrarlayıp durur; tarihler, mekânlar, kişiler değişir yalnızca.

Yoksa göz göre göre gelir her kaza, her bela ve biz elimiz kolumuz bağlı oturmak zorunda kalırız.

Marifet sadece beklenen tehlikeyi bilmekte ve öngörmekte değil, ona engel olabilmektedir.

Doğal afetleri önleyemeyiz elbette ama yaratacağı hasarı en aza indirgeyebiliriz.

Bundan beş altı yıl evvel söylemişti dönemin Bayındırlık ve İskan Bakanı Zeki Ergezen, 5,9 ila 6,3 arasındaki bir depremde dahi doğudaki şehirlerimizde binaların yüzde yetmişinin yıkılabileceğini.

Çok kısa bir süre önce de Meclis Deprem Araştırma Komisyonu Başkanı İdris Güllüce, Japonlar tarafından hazırlanan İstanbul depremiyle ilgili raporun “uykularını kaçırdığını” açıkladı.

İstanbulular idam mahkûmu gibi bekliyor o ‘mukadder günü’ artık ve dua etmekten başka bir şey gelmiyor ellerinden.

Onca yılın çarpık yapılaşması öyle kolayından halledilebilecek bir mesele değil. Her şeyi sil baştan yapmak gerçekten çok büyük bütçe ister.

Geçenlerde Kadir Topbaş, haklı olarak devletin gücünün bu kadar büyük ölçekli bir dönüşümü sağlamaya yetmeyeceğinden söz ediyordu ekranlarda. Yok, ben bazıları gibi “lale dikeceğinize, kaldırım yapacağınıza...” demeyeceğim. Çünkü hepsinin bir bütünün parçaları olduğunu düşünüyorum. Şayet bugüne değin şehircilikte estetiğe önem verseydik, kaliteyi de gözetirdik bence. Tabii o zaman alçak olurdu kaldırımlarımız ve her sene yeniden yıkılıp yapılmazdı. Arabalar park etmesin diye kaldırımları yüksek tutacağına denetlemeyi becerir modern belediyecilik anlayışı.

Kamu binalarını, yolları, köprüleri sağlamlaştırmak devletin görevi. Halkın imkânları, eğer çok varlıklı değillerse, oturdukları yapıları dayanıklı hale getirmeye ya da yeniden inşa etmeye yetmiyor. O halde, son yönetmelik öncesi yapılmış apartmanlar için, Meclis’te beklediği söylenen, arsanın metrekaresine göre belirlenen inşaat alanının oranı neden arttırılmıyor? Bu yapılsa devletin bütçesi sarsılmadan yenilenmiş olur binlerce yapı.

Batıl inançları olmayan, bilgiyi daima ön planda tutan bir ailede yetiştim ben.

O yüzden herkesten çok bilim insanlarının söylediklerini ciddiye aldım, onlara önem verdim, onlara inandım. Fakat zamanla halkın niçin bu kadar ‘kaderci’ olduğunu anladım.

Bilimciler güvenilir olmazsa nasıl itimat edelim ki onlara?

Domuz gribi salgını diyerek, aşı üreten ilaç firmalarına alet olmadı mı, uluslararası saygınlığı olan Dünya Sağlık Örgütü geçen sonbaharda...

Doğrusu Celal Şengör’ü dinlerken de ürperdim ve vatandaşlarımızın bilim insanlarına prim vermeyip dualara sığınmalarına hak verdim.

Bütçeden insanların insanca yaşamalarına yetecek pay nereye gidiyor hiç sorguladı mı Celal Şengör? Sağlığa, eğitime, adalete, bayındırlığa ayrılan bütçe ile savunma giderlerini karşılaştırdı mı?

Darbelerle, sıkıyönetimlerle, vereceği zarara, sebep olacağı can kayıplarına mani olunabilseydi, Türkiye’de elli yılda hiç kimse ölmezdi depremlerden.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mutsuzluğun adları

Rengin Soysal 20.03.2010

Bana "mutsuzluğun diğ er adı ne" diye sorsanız, "mecburiyet" derim.

Kayıpları, ayrılıkları; bütün o, birdenbire yere  akan, yakıp kavuran, lime lime parçalayan büyük acıları dururken hayatın, onu mecburiyetle e değ er tutmayı mutsuzluğ a saygısızlık almayın.

Her ne sebeple olursa olsun istemediğ iniz i leri yapmaya, o i lerin gerektirdiğ i birtakım koşulları arzu etmeseniz de yerine getirmeye, ho lanmadığ ınız insanların olduğu ortamlarda bulunmaya, sürdürmekten memnun olmadığ ınız ilişkileri devam ettirmeye, gönülsüz tanıklılıklara zorunlu olmaktır bazen de ve o işlerden, o yerlerden, o kişilerden uzakla amamak, ka amamak, usul usul t rp ler yaşama sevincinizi, m zminle ir can sıkıntınızı, canlılığ ını yitirir duygularınız, mutsuzluğun öteki yüzünü tanırırsınız.

En şiddetli acılarla sarsılırken, en derin yaraların ıstırabını çekerken bile eğ er hayata dair umutlarınız t kenmemi se, hâlâ hayal kurabiliyorsanız, bütün yıkılmı lığ ınıza rağ men mutsuz bir insan sayılmazsınız.

Acılı, dertli, yaralı denebilir size ama mutsuzlukla yaftalanamazsınız.

Herkes bilir, mutluluk süregiden bir duygu değildir, zaman zaman hissedilir.

Mızımız, s nepe, silik, âdeta ya amınızın dokularına i lemi  bir ruh hali olarak mutsuzluk ise kronikle ir.

Sorumluluk demiyorum, üstüne basa basa zorunluluk diyorum; aralarındaki muazzam farka dikkat çekerek.

Ölüm vurgunlarının, a k yangınlarının, ayrılık sancılarının harap etmesine benzemez, yapınızın 'temel direklerine', duvarlarına sinmi  sinsi bir rutubet gibi i ler içinizde.

Farkında olmak diğ er  ehresidir mutsuzluğ un.

Bilmek mi, anlamak mı, sezmek mi, artık her ne isim vererseniz ona, farkındalığ ın mutlulukla ters bir orantısı vardır sanki. Biri çoğaldıkça diğ eri azalır. Belki de bu denklemin kendini kandıramamakla bir ilişkisi olmasındandır.

 ğrenmek istemediklerinizi öğrenmek, görmek istemediklerinizi görmek ve hepsinden ağırı, bu durumun yahut bu konumunuzun devam etmesidir mutsuzluk bir de.

Yani gidememektir mutsuzluk...

Gidememeyi kendinize yakı tıramamaktır.

Hele ki alışkınsanız gitmeye, gideni takip etmemeye ve kaçmaya size huzursuzluk veren her yerden, her şeyden, her insandan.

Mutsuzluk alışkın olduğ unuz şekilde davranmamaktır...

Ne doğ ru bir te histir, "gördüğünden aşağı d  mektir" en başta.

Hem de buna bağılysa şahit olmak istemediklerinize şahit olmanız, bu yüzdense uzaklaşamamanız bulunduğunuz ortamdan...

Gerçek kırgınlığınızı anlatamamaktır mutsuzluk, anlatsanız anlamayacağını görmektir buna sebep olanın.

Ah, hiç aldatmayın kendinizi, mutsuzluğun adı bizzat yaptığınız aptallıklardır.

Akıllı edemediğinizden değil hem, zekânıza rağmen, bile bile yaptığınız aptallıklar...

Hani o aptallığınızla övündüğünüz...

Akıllı değil zeki insanların güveniyle, coşan duygularınızın seline kendinizi korkmadan bıraktığınız aptallıklarınız.

O aptallıklar, aptallık oldukları ortaya çıktığında dahi mutluluğunuzun asli nedeni olabilirler aslında.

Ancak arkasından mecburiyetler, zorunlu tanıklıklar, istenmeyen tanışıklıklar, hoşlanmayacağınız şeylerden haberdar olmalar ve gidememeler gelirse, mutsuzluğun adını çok kolay koyarsınız.

Ya o tek bir aptallık, bütün dengeleri altüst ettiyse yaşamınızda...

Sırf bunun için başka aptallıklar yaptırıyorsa size vicdanınız?

Hayatınızı, tüm mahkûmiyetlerden, mecburiyetlerden kurtaracak, sizi mutluluğa götüreceğinden emin olduğunuz adımı bu sefer duygularınıza karşın, iradenizi kullanarak atmıyorsanız...

Üzülmeyi, üzmeyi göze alıp, geçmişteki hatanızın vebalini, o yanışta hiç dahli olmayan birine yüklemeye razı olmuyorsanız aptallık diyemezsiniz, eski aptallığınızın bedelidir ödediğiniz.

Mutsuzluk o bedeli ödemeniz değildir asla.

Yaptığınız aptallığın bir bedel ödemeye degecek olmamasıdır.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Meyve çekirdekleri

Rengin Soysal 27.03.2010

Bir sabah bir de bakıyorsunuz bahar açmış ağaçlar. Seyretmeye doyamıyorsunuz. Hele yan yana iki ağaçtan birinin dalları pembeye, diğeri beyaza bürünmüşse...

Hangi tarihte açacağını bilen çiçekler gibi, benim kalbim de ne zaman sevineceğini biliyor sanki. Onlar günü geldi mi ille de açıyorlar, sonrasında bazen zamansız bir soğukla kırılırlar bile... Benim de içim sevinçle doluyor önce, arkasından da sevindirecek bir şeyler geliyor mutlaka. Sadece 'sürprizli havalardan' korkuyorum, ya ani bir değişimle dondurursa içimde açan baharları diye.

İlkbaharın gelmesi başlı başına bir sevinç bana, çünkü en çok bu mevsimi seviyorum. Tutkudan uzak, avareliğe yatkın...

Güzel günler vaat ediyor, yaz yakın...

Okulu kırdığımız günleri hatırlıyorum... Kaçıp gidilen kır kahvelerini, sahil lokantalarını, salaş çay bahçelerini, masaları dışarı atılmış pastaneleri, sandal sefalarını, güneşli parkları... Yavaş yavaş 'açılmaya' başlayan balkonları, bahçeye çıkarılan şezlongları, tuzlanıp yenen can eriklerinin tadını unutmuyorum. Ben her bahar, geçmiş baharlardan da bir hayat damıtıyorum.

Bahar uçucu, hafif ve sere serpe; ağır duygulardan, derin tutkulardan, şiddetli ihtiraslardan azade bir şeyler var onda sevdiğim. Ne başarı hırsı ne kariyer hesabı ne de gelecek planı olan, hep okulu asıp, özgürce dolaştığı, yalnızca sevdiği şeylere vakit ayırdığı günlerde kalan ruhum, yine aynı şeylerden mutluluk duyuyor... Adı ders oldu mu, iş oldu mu, görev oldu mu en hoşlandığı uğraşlardan zevk almıyor.

Biri güzel bir şarkı söylesin, sevdiğiyle el ele uzun bir yürüyüş yapsın öteki, birisi güzelim çiçek kokularını içine çeksin, turfanda meyvelerin tadına baksın diğeri... Çağla, çilek, kiraz, can eriği ve malta eriği, sevdiğim bütün mevsim meyvelerinden azar azar tadar gibi geçirmek istiyorum bu baharı. Düşüncelerim de duygularıma benziyor, daldan dala atlıyor, bir konuda uzun uzun yazmak doğrusu şu anki ruh halime hiç uymuyor.

Ben de topladığım 'meyve çekirdekleri'nden bir kısmını ekiyorum yazı tarhıma.

Fiziksel çekimin aşka dönüşmesi, çekici bulduğumuz kişiyi değerli bulmakla ilintili. Aşk heyecan bittiği için bitmiyor, o insanı artık değerli bulmadığımızda bitiyor. Kimin neye değer verdiği, neyi kıymetli kabul ettiği ise herkese göre değişiyor.

Cinsel arzu, tutku veya alışkanlık sürüyor olabilir ama aşk sona eriyor. Bu ayrımı yapmak önemli.

Arada aşk yokken doludizgin yaşanabilen cinsellikler ve birbirinden ayrıken dahi tükenmeyen sevgiler bunun delili.

İster cinsel ayrımcılık sayıp feministler kızsın bana, isterse politik doğruculuk açısından sınıfta kalayım, artık "bilim insanı" demek istemiyorum. Öyle sakil geliyor ki kulağıma, cinsiyetçilikle suçlanıp "bilim adamı" tanımlamasını kullanmaya razıyım. "Bilimci" kelimesi de yakışmıyor bana göre, o da kulak tırmalıyor. Mesela "âlim" desek sakıncası var mı? Bir bilim dalında çalışan, araştırma yapan kimse diye tarif ediliyor sözlükte.

Olmazsa, allahaşkına uygun bir başka sözcük bulun. Yoksa dil ahengini kaybediyor.

Bazılarının gazeteleri de takım tutar gibi okuduklarını keşfettim. Nasıl kimileri tuttukları takımı kötü oynasa da, oyuncularını faul yapsa da daima haklı bulur, rakip takımın da, ağızla kuş tutsa, hakem taraf tuttuğu, şike yaptığı, golü ofsayttan attığı için galip geldiğini iddia ederse öyle.

Bir de fark var tabii. Bu çeşit okuyucular, 'karşı takımdan' gördükleri gazeteleri ve orada yazan gazetecileri okumuyorlar bile. Yalnızca kendi tribünlerinin tezahüratına katılıyorlar.

Halbuki hiç değilse farklı düşünceleri ve görüşleri dile getiren birkaç gazeteyi takip etseler, 'sürüden ayrılıp' az da olsa kendi değerlendirmelerini yapabilecek bir birikim edinebilirler diye düşünüyorum.

"Adı çıkmış erkekler"le evlenen kızları gördükçe, hem o kendilerine duydukları safça güvene üzüldüm, hem de kadınlarla erkekler arasındaki "adı çıkmak"la ilgili ayrımcılığa kadınların bizatihi sebep olmalarına kızardım biraz. Mehmet Ali Erbil'in boşanma hikâyesi, bu durumun her zaman saflıkla bağlantılı olmadığını gösterdi. İşin içyüzünü bilemem o yüzden mevzua fazla girmek istemem. Ne var ki yazılıp çizilenlere bir itirazım var: Kadınların bir erkeği beraber olduğu kadından ayırdığında, başlarına aynısının geleceği söyleniyor ama erkeğe bir şey olmuyor. Biri gidiyor, biri geliyor, arada yaşayan adam oluyor.

İlahi adalet burada işlemiyor mu?

Yeni yetişirken, beğendiğim erkek kriterlerini sorduklarında, "ayrılacak kadar medeni" olsun derdim. Şimdi duyduğum bütün ayrılık dedikodularının karşısında anlıyorum ki haklıymışım.

Taraf'ta çıkan bir habere gönderme yapan bir espriyle bitireyim.. "James Bond mu, Casanova mı" diye sormuşlar, sonra "hayır" deyip bir böceğin adını vermişler.

Bundan böyle yapışıp kalmaz mı o isim, bu tanımlamaya giren erkeklere?

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tek kişilik düet

Rengin Soysal 30.03.2010

Son günlerde medyada bir vesileyle Jacqueline du Pré gündeme gelince *Duet for One*'ı hatırladım, Konchalovsky'nin yürek burkan filmini ve o filmde bende kalan izleri.

Video günleriydi, üstünden yirmi yıl geçmiş olmalı; "herkesin yalnız öldüğü" gerçeğini düşündüren filmlerden biriydi. Tom Kempinski'nin ünlü viyolonselci du Pré'nin hayatını esas alarak yazdığı oyunun sinema versiyonuydu.

Ne tuhaf, o zaman zorlama bir sembolizm, hatta biraz da gereksiz bir dokunaklı olma çabası diye yorumladığım, tekerlekli sandalyenin kırdı başıboş devindiği sahne bugün bile gözlerimin önünde. Zaman yönetmenin haklılığını bana böylece kanıtlıyor işte.

Duet for One'ı, *Tek Kişilik Düet*'i seyrettiğimde, kısaca MS olarak adlandırılan merkezî sinir sistemi hastalığına yakalanan çello virtüözü du Pré'nin talihsizliğinden çok etkilenmiştim. Sanki bütün gücünü saçlarında değil fakat parmaklarında saklayan bir nevi dişi Samson'un, artık onları kullanamayacak olması daha da dramatikleştiriyordu yaşadığı çaresizliği. Giderek hırçınlaşıyordu. Kendisi gibi tanınmış bir müzisyen olan kocası ise zamanla daha da kayıtsızlaşıyor ve karısını, hafızam beni yanıltmıyorsa, sekreteriyle aldatıyordu.

Filmde çiftin gerçek isimleri kullanılmamıştı ama Julie Andrews'un Jacqueline du Pré'yi, Alan Bates'ın da eşi piyanist ve orkestra şefi Daniel Barenboim'ı canlandırıldığını biliyorduk. Du Pré'nin psikiyatri rolünde ise İsveçli

büyük oyuncu Max von Sydow yer alıyordu.

Islak yaprakların ve otların kokusunu taşıyan yağmurlu bir bahar gününde, bu hikâyenin kahramanı olan müzisyen çiftin birlikte çaldıkları Brahms'ın *Çello Sonatları*'nı yeniden dinlemek istedim ben de. Albümün kapağından gencecik bir du Pre ve Barenboim bakıyordu. Genç kadının viyolonseline genç adamın piyanosunun eşlik ettiği muhteşem müzik büyülüyordu insanı.

Müzik yaparken böylesine uyumlu 'eş' olabilmek, hayatta eş olarak aynı armoniyi yakalamaya yetmiyordu demek...

İlişkilerde her vesileyle paylaşmanın önemine vurgu yapılırken düşünmeden edemiyordu insan, müziği paylaşmak dahi işe yaramıyorsa üstüne başka ne söylenirdi ki?

Hem kimbilir her şey sandığımızdan farklıdır; benzer eğilimler, benzer yetenekler, benzer zevkler, başlangıçta çekim yaratsa da uzun vadede duygusal ilişkilerin asıl düşmanıdır belki.

Hele sanatçılara özgü güçlü egolar söz konusuysa... Birinden biri diğerinin lehine kariyerini arka plana atmadıkça çatışma, bunun yaratacağı hırpalama ve hırpalanma süreci kaçınılmaz olabiliyordur... İhtimal ki 'paylaşım' böyle örneklerde eşitliği kaldırmıyor, eşlerin birbirlerini tamamen zıt yönlerden beslemesi gerekiyordur. Özellikle yaratıcı insanların, yaratma sancıları çeken bir başkasından çok, bütün o 'doğumlar' için gerekli ortamı hazırlayan hayat arkadaşlarına ihtiyaçları vardır.

Du Pré ve Barenboim misalinde, kesin tedavisi mümkün olmayan bir hastalığın etkilerini de gözardı etmemek lazım elbette.

Maalesef hastalıklar ve acılar insanları yakınlaştırmaktan çok uzaklaştırıyor.

Sevgisizlik olarak algılamak yanlış olabilir, ancak acıya ve üzüntüye katlanamamakla da bir ilgisi olduğu muhakkak. Hayatı o şartlarda sürdürmenin zorluğu, hasta tarafın mizacında ortaya çıkan değişimler öyle kolayından yargılanacak sorunlar değil çünkü.

Bazen çocuklarını kaybeden bir çiftin evliliklerinin bittiğine şahit oluruz. Muhtemelen aralarındaki bağ sadece çocukları olduğundan değildir bu ayrılık, o acıyı birbirlerine hatırlattıklarındandır.

Taraf'ta bugün bence mutlaka okunması gereken bir röportajı çıkan usta yönetmen Angelopoulos'un unutamadığım filmine adını veren ve filmin ölüme mahkûm yazar kahramanının "yarın nedir" sorusuna cevabı "sonsuzluk ve bir gün" geçiyor aklımdan.

Hastalıklar, kazalar, kayıplar bir anda değiştirebilir bütün yaşantımızı. Onun için her günümüzü, hayır "son günümüzmüş gibi" değil, ilk günümüzmüş gibi heyecanla ve istekle yaşamalıyız.

Son günü olduğunu bildiğinde insan, hiçbir şey yapmak istemeyebilir çünkü.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Günün tortusu

Kalabalık bir caddede yürürken kulağınıza çarpan cümleler gibi, bazen birbiriyle alakasız düşünceler art arda geçiyor zihninizden.

Ya o günden kalanlar, ya yılların birikimi ya da söylenen bir söze veya ani bir gelişmeye spontane bir karşılık olarak beliriyorlar ve bir müddet kurcalıyorlar aklınızı. Sonra bir kısmı tamamen unutuluyor, bir kısmı da farkında olmadan yer ediyorlar hayat tecrübenizde.

Bugünün bendeki, bir bölümü çok önceden gelip kendini yeniden doğrulayan, tortusunu notlar halinde sıralayıp, saklamak istedim bu defa. Belki de o izlenimlerin ne kadarının zamanla değişeceğini, ne kadarının kalıcı olacağını ileride görebilmek için.

Siyasetçi, gazeteci, akademisyen, yargı, ordu veya emniyet mensubu, hatta ilahiyatçı olmaları fark etmiyor; bazı konuşmacıları dinlerken lafı döndürüp dolandırmalarından anlıyorsunuz, demokrasiye 'razi' olacaklar ama bu halkla değil. Ah bir de yeni bir halk 'ithal' edebilseler...

Yalnız dışarıdan değil, kendi içinden de beslenmeli insan. Bunun içinse iç dünyası zengin olmalı başta, onu zenginleştirmeye çaba harcamalı ve her daim öyle tutmaya uğraşmalı. Ne gezdikleriniz ne gördükleriniz ne öğrendikleriniz ne de yaşadıklarınız yansımiyorsa o âleme, orada bir şeyleri değiştirmiyorsa, önceden var olanlarla etkileşime girmiyorsa, çoğalmıyorsa, hepsi zahiridir, bir katkısı yoktur o zenginliğe.

Önyargıların, klişelerin, muhakeme eksikliğinin, sabit fikirlerin varlığı engeller bu katkıyı.

Aynı şekilde felsefeyle, dinle, edebiyatla, estetikle, vicdanla bir ünsiyeti, bir hesaplaşması yoksa, hiçbir 'dış' etken; adı ister para, ister eğlence, ister cinsellik, ister seyahat, ister giyim kuşam, ister başarı olsun, umduğu ölçüde bir doyum getirmez kimseye

Halbuki o iç zenginliği mevcutsa birinde, bunların her birinde daha farklı ve daha üstün bir lezzet bulmayı bilecektir.

Birbirleriyle tamamen zıt düşünceler taşıyanların tartışmalarından bir fayda sağlanmayacağı kanısındayım. Ancak nihai sonuç konusunda ortak görüşü olanların, nüanslarda anlaşılamayanların, tutulacak yol ve detaylar üzerine münakaşasından bir çözüm çıkabilir.

Karşı 'kamplar' arasında sadece 'kavga' olur, anlamlı olan da budur aslında; hiç değilse 'galip' gelen taraf yapılacak işlerle ilgili adımlar atabilir sonrasında.

Aksi halde 'tikanıklık' bir türlü açılmaz, sürüp gider...

Güzel konuşmak her zaman, bilgiyle, birikimle, yetenekle, konuya hâkim olmakla ilintili olmayabilir.

Daha doğrusu güzel konuşmanın ilişkisi vardır da aksinin yoktur.

Eğer saklamak istedikleriniz varsa yahut kendi kendinize bir sansür uyguluyorsanız da güzel ve akıcı konuşamayabilirsiniz.

İlle de olumsuz bir mana yüklemek gerekmez buna.

Bazen mahreminizi paylaşmayı arzu etmediğiniz, bazen bir başkasının sırrı size emanet olduğu, bazen birilerini kırmaktan, üzmetten çekindiğiniz, bazen karşınızdakini utandırmaktan, küçük düşürmekten kaçındığınız için getirebilirsiniz o kısıtlamayı şahsınıza.

Böyle durumlarda kötü bir konuşmacı olarak görülürsünüz.

Hazırcevaplık da aynı şartlara dahildir.

Saydığım kaygılarla dilinizin ucuna geleni tutarsınız. Böylece ne iyi konuşmaktan ne hazırcevaplıktan nasibini almış biri gibi algılanırsınız.

Konuştğu dile vakıf, konuşulan konuda bilgi sahibi, çok okuyup çok yazan biriye söz konusu olan, doğruyu söylediği takdirde mutlaka iyi anlatır anlatacağını diye bir hükme varırsınız çok kere.

Bir yönüyle doğru bir saptamadır ama yanıltıcılık payı da yüksek olabilir bazı hallerde.

İyi bir yalancı da hitabet sanatında usta olabilir.

Söylediğine inanmak kadar, söylediğine inandırmayı hedef edinmek de etken olabilir bu maharette.

Amacı kandırmak, yanıltmak ve bundan çıkar sağlamak olan biri, yalandan da menfaatçilikten de utanmıyorsa, pek güzel konuşabilir.

Ama ses tonundan, jestlerinden, bir tutarsızlıktan, bir çelişkiden muhakkak ele verir kendini.

Üstelik dinleyenlerin sezgisini de yabana atmamak gerekir.

Hakkını vermek istiyorsan, bütün bildiklerini unutup yaz, bütün öğrendiklerini unutup sev...

Ve hepsinden önemlisi, bütün sevdiklerini unutup sev...

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İnsan hikâyeleri

Rengin Soysal 10.04.2010

Bir 'ilk cümle' gibi gelir, roman olur sanırsınız, yarım, kırık bir öykü kalır geriye... Ya da hepten yavan, solgun bir hikâye.

Gelişigüzel bir mısradan kanatlı bir şiir doğar; en yüksek perdelerine dokunur, titretir ruhunuzun; kısa ve öz ama bir hayat sığdırır içine, bir ömür yankılanır durur yüreğinizde.

Sıradan bir hadiseyle başlar, bakarsınız bir tarih yazmışsınız birlikte.

Başlangıçta, neler getireceğini bilemediğiniz, sürerken, nasıl, ne zaman, nerede biteceğini öngöremediğiniz o paranteze, doğumla ölüm arasındaki yolculuğa, hayata benzer her aşk, her ilişki, her olay, her yaşanmışlık; ama

uzun ama kısa, her biri vadesini doldurur gider, kendine dair sürprizleri, tatsızlıkları, hatıraları, unutulmuşlukları, acıları, hazları, sıradanlıkları, heyecanları, can sıkıntıları, güzellikleri, yoruculukları taşıyarak beraberinde.

Günün başında sonunu tahmin edemezsiniz.

Günün başında siz, siz bile değilsinizdir bir anlamda.

Her günün sabahında, başkalarının bildikleri, tanıdıkları o insan olmaya hazırlanırsınız.

Alacağı vakit, göstereceğiniz gayretin büyüklüğü, iki 'siz' arasındaki mesafeye bağlıdır.

Christopher Isherwood'un roman kahramanı George Falconer söylüyor bunu: "Sabahları George olmak zaman alıyor" diyor. Kendini, ondan beklenenlere, nasıl davranacağına göre ayarlaması bir vakit gerektiriyor.

Sonunda herkes gibi "oyuna hazır" oluyor o da.

Tom Ford'un yönettiği *A Single Man* filminde Colin Firth suretinde gördüğümüz, orta yaşlı, eşcinsel, İngiliz edebiyatı profesörü George'a, "uyanmak sekiz aydır acı veriyor".

On altı yıllık partneri, sevgilisi Jim'i sekiz ay önce bir trafik kazasında kaybetmiş çünkü.

Birçoğumuz yabancıları değiliz bu duygunun, 'acıyla uyanma'dan payımıza düşeni almışız.

İki erkeğin aşkını izlerken anlıyorsunuz ki duygular fark etmiyor aslında, hepsi insana ilişkin, insanı anlatıyor; kadın veya erkek, unutuyorsunuz kimlerin arasında yaşadığını, yaşananı hissediyorsunuz.

Her anlamda ayrımın, ayrımcılığın insan doğasına aykırılığını apaçık görüyorsunuz.

Isherwood bir başka yazara, Aldous Huxley'e gönderme yaparken, George'un ders sahnesinde, değişiyor 'azınlıklardan' nefret etmenin nedeninin gerçekte korku olduğuna ve korkunun aslında ne olduğuna, nereden doğduğuna.

Huxley'in meskalin deneyimleri de kendine yer buluyor, romandan uyarlanan filmde.

Ben, Isherwood'un *Elveda Berlin* hikâyesinden uyarlanan *Ben Bir Fotoğraf Makinesiyim* adlı oyunu ve bu oyundan sinemaya aktarılmış o müthiş *Kabare* filmini hatırlıyorum şimdi.

Edebiyat da, film de, müzik de, sahne de birbirinden besleniyor işte.

Ve bütün hayatlar birbirine değişiyor, romanlar, filmler, şarkılar, şiirler, resimler gibi...

Her hayat bir başkasına dokunuyor...

Çoğalırken tekleşiyor, çoğalırsa 'biricikleşiyor' yaşamlar... 'Tek' çokluktan oluşuyor...

İnsan hikâyeleri, insanın hikâyesi neticede.

O sebeple ilgi çekiyor...

Yine de insanı anlatmak için bir insanın öyküsünü anlatmak gerekmiyor her defasında. Yaptıklarıyla, yarattıklarıyla, ürettikleriyle de çizilebilir bir insan portresi.

Doğayla ilişkileri açısından ele alınabilir.

"Her insanın bir öyküsü vardır" belki ama her 'öykü' anlatmaya değer olmaz...

Bir başka yönüyle de herkeste o hikâyeyi bulup çıkaracak, anlatmaya değer kılacak hüner bulunmaz.

Son dönemlerde bir yakınmam da bu anlatıcılardan benim.

Televizyonlarda gösterilen çeşitli programlarda, belgesellerde, ille de insan unsuru olsun diye, yerli yersiz, gerekli gereksiz öyle çok 'hikâyesiz hikâye'ye maruz kalıyor, bir incir çekirdeği doldurmayan sözlere muhatap oluyoruz ki...

Mikrofon tuttukları her kişiyi programlarına taşımasalar, mutlaka bir öykü katmaya çalışmadan gittikleri yerin, örneğin mimari özelliklerini, tarihini, gezilip görülecek yerlerini getirsel ekrana, hem daha yararlı hem daha renkli bir iş yapmış olacaklar.

İnsanı anlamak kadar anlatmak da bir sanat zira...

Sanat ve sanatçılar bunun için var...

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İncir çekirdeğini doldurmayanlar

Rengin Soysal 13.04.2010

Eski dostlarla eskilerden konuşup durmanın cazip bir yanı yok; birlikte olduğunuzda yeni şeylerden bahsedebiliyorsanız serpilmeye devam ediyor o dostluk, ancak hatıralardan başka söze değer bir şey bulamıyorsanız, aranızdaki bağ da gücünü kaybetmeye başlıyor yavaş yavaş.

Yeni tanıştığınız kişilerle ise sanki bir evveliyatınız, ortak bir geçmişiniz varmış gibi, ayrıntılı izahlara girme ihtiyacı hissetmeden, koyu bir sohbe dalabiliyorsanız tat alıyorsunuz, kurduğunuz arkadaşlığı sürdürebiliyorsunuz.

Mutluluğun kendine güven duymakla yakından ilişkisi var. Her zaman sevip sevebilir biri olduğunuza duyduğunuz güvenle...

Toplum içinde, ne kadar namuslu olduklarını vurgulamaya çalışan kadınlarla, nasıl da çapkın biri olduklarını kanıtlama çabasına düşen adamlarda aynı türden bir 'talep edilme', 'seçilme' ya da takdir görme iştahı sezmek hafiften bir iç bulantısı yaratabiliyor bazen.

Hayatı yeni tanıyanlardan ziyade, hayatın içinde kendilerini geç keşfedenlerin hali 'sonradan görmelik' benzeri belirtilere yol açabiliyor o insanların duygu ve davranışları üzerinde.

Dışarıdan bakınca biraz gülünç, biraz acıklı görülüyor ama etrafı ve yakınları için kimi nahoş kimi tehlikeli bir durum da arz edebiliyor onların hazmedememişlikleri...

Gençliğinde çok daha güzel ve etkileyici yazabilir insan. Duyguları ölmemişken... Aldığı yaralar çabuk iyileşebilirken, hiç değilse böyle bir ümidi varken.

Genç yaşlarda, hele bir de onu okuyan 'özel bir kişi' varsa, kırgınlıklar, kavgalar, hayal kırıklıkları dahi büsbütün zenginleştirir kalemi.

Bir kere inancı temelinden yıkılmışsa ve artık ne yapsa kandıramıyorsa kendini, ne aşkı ne güveni aynı şiddette hissediyorsa asla içinden gelmez o derin duyguları eski lezzetinde ve kıvraklıkta dile getirmek.

İnsanlar konuşa konuşa anlaşıyor... mı sahiden? Konuşmak anlamaya yeter mi?

Sözün arkasındaki mana, sizler için farklı şeyler ifade ediyorsa nasıl iddia edebilirsiniz ki anladığınızı veya anlaşıldığınızı?

Eğer muhatabınızın sizi anlayacağını varsayıyorsanız, detaylara girmiyor, kısaca geçiyor, hatta yarım kesiyorsunuz bazen söyleyeceklerinizi, sanıyorsunuz ki anlıyor. Bir bakıyorsunuz ki yanılmışsınız; ya şaşıyorsunuz ya da fena halde sarsılıyorsunuz.

Bazen de nasılsa anlamazlar diye açmıyorsunuz sözlerinizi, yahut onlarla paylaşmak istemiyorsunuz fazlasını, bu sefer de kendilerince anlam yüklüyorlar, canınız sıkılıyor.

İsimler üzerinden konuşmak, yazmak tercih ettiğim bir şey değil fakat misal vermeden bahsetmek, bana konuyla ilgili esin veren programa ve konuşmacılara saygısızlık olur.

NTV'de yayınlanan 10 Kadın'a getireceğim lafı. Geçen cuma gecesi katılımcılar, Nermin Bezmen ile Tolga Savacı birlikteliği hakkında yorum yaparlarken Savacı'nın, Bezmen'in kaybettiği eşiyile ilgili değerlendirmelerden rahatsızlık duyup duymadığını irdelediler.

Bir kadının veya bir erkeğin geride kalan ilişkisini yüceltmesi yeni beraberliğinin daha tali, ona karşı duygularının daha zayıf olduğu anlamına çekilemez ki. İki kişinin arasında yaşananlar, ne denli açık anlatılırsa anlatılsın bütün mahremiyetiyle herkesin gözü önüne serilmez çünkü neticede.

Bunu sadece onu yaşayan iki kişi bilir; kimin kime ne kadar değer verdiğini ne kadar sevdiğini dışarıdan tesbit edemezsiniz.

Yine aynı programda, görüşlerini, her rastladığımda, büyük ölçüde paylaştığım Hülya Uğur Tanrıöver'in, Savacı'nın "kadın gibi kadın" tanımlamasına itirazına katılmıyorum.

Kadın gibi kadın olmak, güçsüz, ikinci sınıf, erkeğe tabi anlamına gelmiyor aslında. "Erkek gibi erkek" olmanın maço, kaba, kadına hükmeden bir manaya gelmemesi gibi.

Feministlerin takıldığı alan da burası bence. Kadınla erkek arasındaki özel ilişkileri tümünden aynı çerçeve içinde görme çabası, tek tek ilişkilerin hakkını veremiyor.

Ve böyle bir bakış açısı, dogmatik demeyeceğim, fazla naif ve steril kalıyor.

Nisan, güzelliği kadar zalim de...

Rengin Soysal 17.04.2010

Nisan, mesutsanız saadetinizi, acılıysanız yeisinizi misliyle çoğaltıyor.

Öylesine güzel ki...

Mutluluğunuzla en uyumlu doğal dekor oluyor ve nasıl da ritmi tutuyor içinizdeki ümit kıpırtılarıyla, gelecek güzel günleri müjdeliyor çünkü...

Güneşli de olsa yağmurlu da olsa, havası romantik anlarınıza şiirsellik katıyor.

Ama...

Çiçekler açarken solmuşsa sizin gülünüz...

Laleler boy atarken toprağın üstünde, siz en sevdiğinizi vermişseniz toprağa...

Yağmurları gözlerinizden inen yaşlara karışmışsa...

Sizin güneşiniz batmışken, aydınlığına isyan etmişseniz "ne hakkın var parlamaya" diye, dayanılmaz oluyor verdiği kahr.

Ruhunuzun iklimiyle tabiat arasındaki tezattan bitap düşüyorsunuz.

Ve her nisan, onun güzelliğince ve güzelliğinden dolayı azap çekiyorsunuz.

İşte yine nisan, yine en karanlık günlerimin yıldönümü.

Umutsuzca özleyerek, hiçbir şeye değişmeyeceğim günlerin bir daha asla gelmeyeceğini bilerek yaşamanın, yaşamak değil avunmak olduğunu çoktan öğrendim.

Sen gittin canım ağabeyim ve giderken bin bir kabiliyetinden birini bana miras bıraktın, haberin var mı?

Sanki zihinlerinde, ruhlarında, bedenlerinde dolaşıyormuşçasına insanları tanıma, duygularını, düşüncelerini anlama, hatta yapıp ettiklerinden haber almadan haberdar olma özelliğin, nasıl bilmem, bana geçti.

Onun için senin varlığına duyduğum hasret kat be kat şiddetleniyor belki de her geçen günle.

İnsanları tanıdıkça büyüyor bıraktığın boşluk.

Ben buralarda oyalanıyorum işte.

Buraları da senin sevdiğin buralara benzemiyor zaten artık.

Denizde lüfer tükendi.

Değil ağaçlarının gölgesinde oturduğumuz bahçeleri, balkonları bile yok şimdi evlerin.

Civıltısı kalmadı; insanı yoran bir kalabalık, nahoş gürültüler sardı etrafı.

Boşver, daha fazla anlatmayayım.

Senin 'hayalinde' öylece kalsın sevdiğin ne varsa.

Sevdiğinin, sevdiklerinin, hayalinde yaşattığın gibi olmadıklarını gördüğünde de yarı ölüyorsun ve ölüm acısını andırıyor hissettiklerin, eminim biliyorsundur.

Ama hayatından öyle biri gidiyor ki bazen, yalnızca bağrına ateş düşmüyor, ayağının altından yer çekiliyor o zaman, sen bunu yaşamadın, hepimizi hepimizden önce terk edip gittin çünkü. O duyguyu bize yaşattın.

Depremlerin en korktuğumuz yanı, ne candan ne de maldan, mülkten olmak değil, ayağımızın altındaki o yer kaymasını hissettiğimiz, basacak zemin bulamadığımız an belki.

Bir kere sarsıldın mı öylesi bir sarsıntıyla, o kaygı yerleşiyor içine. Bastığın her sağlam zemin bir anda göçebilir diye endişeleniyorsun.

Yaşadığım her üzüntü, her keder, senin acını büyütüyor bir de; her biri, kaldırıp kabuğunu, aynı yarayı kanatıyor tekrar tekrar.

Ne söylesem boşuna, ne yazsam beyhude.

Kelimeler kifayet etmiyor, malûm, ne insan sığıyor sözcüklere ne de duygular...

Daha ilahi bir ifade arıyor ruhum, üstelik epeydir küskünüm onlara...

Kelimelerin suçu yok, biliyorum, onları kullananlar sorumlu sahteliklerinden; olsun, mademki alet oluyorlar, ben oyunun parçası olmak istemiyorum inanıp da.

Sözün büyüğü kaçtı, illüzyonlar cezbetmiyor beni. İçten davranışların sadeliği karşısında kelimelerin gösterisi sönük kalıyor.

Sesler, renkler, hareketler, bakışlar ve dokunuşların gerçekliğini seviyorum.

Sizin olsun kelimeleriniz ben manayı arıyorum.

Kelimelere hükmedip manadan anlamayanlarla yollarımı ayırıyorum.

Yalnızca kendi sözcüklerinin hakkını vermekle kalmayıp, başkalarınınkinin taşıdığı her çeşit anlamı çözendin sen...

Bu dünyaya nisanla gelip nisanla gidendin ama nisanın bütün güzelliklerine bedeldin ve hepsinin toplamından daha fazlasıydı değer.

Tariflere sığmıyor sana özlemim Ahmet Celal.

Bilmiyorum, manalar âleminden beni duyuyor musun?

rengin.soyosal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sadakat ve ihanet

Rengin Soysal 24.04.2010

Buzdağının içinde bir volkan yanıyormuş... "Bir varmış bir yokmuş" diye başlayan masallara benziyor söze böyle girince, oysa gerçeğin ta kendisi ve mecazların sahiciliği, yaşamı taklit etmesinde.

Çelişkiler ve zıtlıklar şaşırtıyor, etkiliyor, düşündürüyor bizi; hayatın ve tabiatın, bu hakikati bize her dem kanıtladığını unutuyoruz.

İnancımız hangisiyse artık, ona göre, yaradılışın ya da varoluşun biricik gizi belki de burada saklanıyor, aramaya nereden başlayacağımızı bilemiyoruz.

Kâinat, ikilemler ve tezatlarla parçalanmıyor, bütünleniyor; bazen bakıp da göremediğimiz bu.

Boşuna değil, insanın "evrenin yansıması" olduğunu söylemek, içimizde ne çok yaşıyoruz o çatışmaları, nasıl yorgun düşüyoruz taban tabana zıt duygularımızın, düşüncelerimizin, davranışlarımızın, birinden birinin gerçekliğine, haklılığına, doğruluğuna bir türlü ikna olamayıp da...

Kabul veya inkâr üzerine kurulmuş gibi dünya, rahat etmiyoruz, huzur bulmuyoruz, kararlarımızın, seçimlerimizin isabetinden emin olmadıkça.

Belirsizliğe teslim olmayı bilmiyoruz.

Ölümü "kesin bir son" diye algıladığımızdan, ihtimal ki ona isyanımızın büyüklüğü de...

Sanıyorum böyle zamanlarda sadakatle ihaneti de birbirine karıştırıyoruz...

Şu güzelim bahar günlerinde, yemyeşil çayırları süsleyen papatyaları, rengârenk açan laleleri, o efsunlu erguvan ağaçlarını, dallarından aşağı uzanan morsalkımları seyrederken hissettiğim suçluluk duygusunu sorgulamam bundan.

Bir ihanet izi arıyorum, erken 'giden' sevdiklerimizin arkasından, onların yaşarken sevdikleri ama şimdi göremedikleri, duyamadıkları, tadamadıkları nimetlerden zevk almakta.

Yıllarca müzik dinleyemedim, sevdiği yiyecekleri yiyemedim, ben yaşarken ölen, hayatta en sevdiğim o insanın arkasından.

Sonra birden anladım ki benimki sadakat değil ihanet esasında.

Sevdiklerimizin bir parçası bizde yaşıyor çünkü. Biz yaşadıkça yaşamları devam ediyor bir bakıma.

Onların bizden aldıkları 'gıdayı' kesmek, kendimizi sevdiklerimizin sevdikleriyle beslememek, daha fazla 'ölüme mahkûm etmek' onları.

Onları sevenler öldükçe eksilecek 'yaşayan' yanları.

Ve onların sevdiklerine, zevklerine, keyiflerine sırt çevirmek, unutmaya çalışmak demek. Unutulmak değil hatırlanmak onlara 'can' veren, bunu aklımızdan çıkarmamak gerek.

Öleceğimizi bilsek de kendimize sanki ölümsüzümüştük gibi gelmesi galiba bizim asıl yanılgımız.

İnsanın çelişkilerinden biri de bu işte.

Taraf'ta yazmaya ilk başladığımda, bana "yazılarında kendini anlat" dediler. İtiraz ettim. Özellikle çaba harcadım bundan kaçınmaya, ben başkalarının duygularına tercüman olmayı, onları anlayıp anlatmayı istedim.

Sonra fark ettim ki kendinizi bir başkasının yerine koymaya çalışırken bile, bir iç yolculuğuna çıkıyorsunuz önce.

Yazının çelişkisi de bu belki, duygularınızı anlatınca aynı duyguları paylaşılanların kalemi oluyorsunuz, diğer insanlarınkini anlamak, hissetmek için de kendinizinkini hatırlamanız gerekiyor.

Çok yakında ve çok yakınımızda, Evrim'in yaşattığı, Fırat'ın ve Markar'ın yaşadığı acılar henüz çok taze.

O acıları ben kendimden mi bildim, yoksa o acıları bildim de onun için mi yeniden bu kadar acıdı içim ayırt edemiyorum.

Kendimizi tanıdıkça mı tanıyoruz başkalarını, başkalarını tanıdıkça mı tanıyoruz kendimizi...

Büsbütün ayırabilir misiniz birbirinden?

Tabiatın sanatlarla ilişkisi zihninizi kurcalarken net bir cevap verebilir misiniz, madde ile mananın zıtlığına yahut birliğine?

Müzik doğanın ve ruhumuzun titreşimlerini yakalıyorsa...

Resim ve heykel renkleri ve sureti temsil ediyorsa...

Mimarlık evrenin tasarımını ima ediyorsa, bir form oluşturup...

Tiyatro, insanın davranışlarını taklit ediyorsa...

Yazı yani edebiyat, mevcut görünmüyorsa bu oluşumda, onu nerede aramalı?

Doğrudan insanın varlığı mı Tanrı'nın yazısı olan?

Söze uygun mana bulmak değil, manaya uygun sözü yaratmak önemli o halde. Kelimeler mananın maddeleşmiş biçimleri...

Edebiyat bizatihi insan...

Yeter ki kelimeleriniz yazıya ihanet etmesinler.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kendini tanımak ya da kendini kandırmak

Rengin Soysal 27.04.2010

Buzun ve ateşin ülkesi...

Kulağa ne şairane geliyor değil mi?

Söylenişinde bir metafor tadı var...

Edebiyat mecazı sever çünkü, en çok da şiire yaraşır eğretilmeler.

Halbuki ne kadar gerçektir her tarafı 'buz kesmiş' İzlanda'nın bağrından fışkıran ateş ve kaç kıtada birden gökleri sarıveren külleri.

Anlaşıldı ki, ulaşım imkânları dünyayı sahiden küçültmüştü. Sadece kendi tanıdıklarım arasında bile, gittikleri yerden dönemeyen, gidecekleri yere gidemeyen ve havaalanlarında mahsur kalan onca kişi vardı.

Ancak benim dikkatimi çeken şey başkaydı. Günümüz insanının maceradan anladığı 'planlanmış aktiviteler'di, bence bu ortaya çıktı. Elde olmadan ertelenen dönüşler, mecburi ikametler, kimsede durumu bir serüvene çevirme arzusu uyandırmadı. Akıllarında, programlarında olmayan yeni şeyler deneme hevesine kapılana pek rastlamadım.

Aksine, huzursuz, gergin bir bekleyişe girdiler; belki fazladan tadını çıkaracakları birkaç günü o yüzden heba ettiler birçoğu.

Oysa ellerinde kitapçıklar, "ölmeden önce yapılması gereken 100 şeyi" yapmak, "görülmesi gereken 40 yeri" görmek için telaş edenlerin, hesap yapanların sayısı az değildi herhalde aralarında.

Başkalarının keşfettiği yerlerde, programlanmış ve tekrar edilen faaliyetlere katılmayı, bunun için 'en uygun' zamanları ve en iyi koşulları ayarlamayı 'macera' saymak, çağımızın hoş yanılgılardan biri olmalı.

Sanıyorum evvelden de bahsetmiştim dizi seyircisi olmadığımın. Dolayısıyla bir gönül bağım da yok bu tür televizyon yapımlarıyla. Ne var ki hem çevremdekilere bakarak hem medyaya yansıyan görüşlerine dayanarak, *Aşk-ı Memnu* izleyicilerinde büyük bir samimiyetsizlik gözlüyorum.

Birincisi, "çok uzadı, sıkıldık" teranesi.

E o kadar sıkılsanız, izlemezsiz, ratingleri tavan yapmaz, kendiliğinden kalkar yayından zaten.

İkincisi ve asıl önemlisi, seyredip de çok kızdığını, hiç sevmediğini söyleyen ve "kimin eli kimin cebinde belli değil" klişesini tekrarlayanların ikiyüzlülüğü.

Tam da onun için takip etmiyor musunuz, o yüzden merak etmiyor musunuz ne olacağını?

Her şeyin 'yolunda gittiği' evlerden, ailelerden bir hikâye çıkmayacağını siz de bilmiyor musunuz?

Böyle söyleyerek aslında "ne kadar ahlaklı" olduğunuzu mu kanıtlamak istiyorsunuz?

Bu kadar mı şüphe duyuyorsunuz kendinizden?

Yoksa yaşamasanız dahi içinizden geçen bazı duyguların üzerini mi örtmeye çalışıyorsunuz?

Hele o "böyle Türk ailesi olur mu" sorusunun, hadi utanmazlığı değil de absürtlüğü diyeyim.

Yani "yabancı ailelerde olabilir" demenin ayıbı bir yandan, en büyük ahlaksızlığın duygusal ve cinsel yakınlıklar olduğu düşüncesinin sapkınlığı diğer yandan...

Üstelik herkes hatırlattı ben bir daha tekrarlamayayım, midem kaldırmıyor, bu ülkede de, hem de 'ortaklaşa' ,nasıl korkunç cinsel suçlar işlendiğini, artık hepimiz biliyoruz.

Galiba başlıca sorun kendimizi kandırmaya ve kanmaya son derece gönüllü olmamızda.

Kendimizi tanımamaktaki ısrarımız öylesine kronikleşmiş ki hakiki duygularımızla bağımızı kaybetmişiz, bir tür şizofreni yaşıyoruz.

Ve içimizde körü körüne yer etmiş bir "Türkler yapmaz" inancıyla, gerçeklerle ne zaman yüz yüze gelsek travma geçiriyoruz.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erkekler Anna Karenina'yı niçin sever

Rengin Soysal 01.05.2010

En başta, gerçek hayattaki karşılıkları hangisi olursa olsun, hiçbiri kendini Anna'nın kocası Karenin'in yerine koymadığı, her biri Kont Vronsky olduğunu hayal ettiği için...

Şaka yapmıyorum, temel bir erkek yanılgısından söz ediyorum. Belki o yüzden, yaşamlarında bunun tam aksi bir pozisyonda kaldıklarında uğradıkları hayal kırıklığı ve yıkım, aynı konumdaki kadınların yaşadığından çok daha büyük oluyor.

İkincisi, sevmekten ziyade seilmeye olan ilgileriyle bağlantılı bana kalırsa. Anna'nın Vronsky'ye aşkından şüphe duymuyorlar ve bu büyülüyor onları. Öyle sevildiklerinden hiçbir zaman emin olamıyorlar çünkü. Tıpkı Anna gibi, çok güzel, saygın ve onların uğruna sahip olduğu her şeyden vazgeçecek, bütün toplumu karşısına alabilecek bir kadın tarafından seilmeyi düşünüyorlar. Hele bir de kendileri için, cemiyette yeri olan bir erkeği arkalarına bakmadan terk edebiliyorsa.

Erkekler, ne kadar çok kadın tarafından, ne kadar sevildikleriyle alakadarlar daha fazla. Sevmeye, sevilmenin yollarından ulaşıyorlar sonunda, eğer varabilirlerse. Geçtikleri o sevgi yollarının nicesini tarumar ettikten, kim bilir 'kaç Anna öldürdükten' sonra.

Kadınlarsa sevmeyi önemsiyorlar önce; sevilip sevilmediklerinin hesabını yapmadan, gözü kapalı bırakıyorlar kendilerini duygularının akışına... Sevilmenin değerini ancak, Vronskylerin yolunda 'parçalandıkça', 'canlarını verdikçe' öğreniyorlar. Tercihleri sevmekten, seilmeye kayıyor.

Erkeklerin Anna Karenina'yı sevmesinin bir diğer nedeni, onun cesaretine hayranlıkları.

Toplum onları hiçbir zaman bir kadına reva gördüğü ölçüde yargılamayacağı halde, içten içe biliyorlar asla Anna derecesinde cesur olmadıklarını. Göze almaları kolay değil ne düzenlerini bozmayı ne bir kadını garantiye almadan diğerini bırakmayı. Ne yardan ne serden geçmemeye çalışarak yaşadıklarının farkındalar. Üstelik cesaret erkeklerde bulunması beklenen bir nitelik olarak kabul görürken.

Hem topluma, kocasının tehditlerine meydan okuyacak oranda güçlü, hem de aşkının karşılık bulmadığını, yeterince sevilmediğini hissettiği anda intihar edecek nispette zayıf. Anna erkekler üzerinde uyandırdığı

saygının ve hayranlığın yanında, koruma içgüdülerini de harekete geçiriyor böylece. Acıma duyguları erkeksi reflekslerini okşuyor.

Son sebep, Anna Karenina'yı çok iyi tanımaları. Hayatlarına girmiş hiçbir kadını böyle yakından ve derinden tanımaları mümkün değil sanıyorum. Karşılarına onları Anna gibi seven bir kadın çıksa bile, onu anlayabilmeleri, duygularına güvenebilmeleri ve hatta o aşkın şiddetinden 'korkmamaları' zor.

Bu da Tolstoy'un başarısı.

Yazar Tolstoy'un, erkek ve 'koca' Tolstoy'a galebe çalması.

Bazen alıp başını gitmek ister insan. Hep aynı argüman dayatılır: "Kendinden kaçamazsın." Ya kendinden kaçmak değil de "kendine kaçmak" istiyorsan...

Yalnız olmak mutlu ediyorsa seni... Yok, öyle "beni anlamıyorlar" filan diye değil. Seni anlamaya çalışmalarından sıkılıyorsan mesela. Anlayıp, anlaşmanın usandırıcı olduğu haller de vardır.

Uzak ve yalnız kalmanın kişinin arzusu dışında, acıklı bir vaziyet olduğunu düşünenler az değildir. Onların yalnızlığa dayanamayacak kadar yalnız olduklarını sorgulayıp sorgulamadıklarını merak ederim ben.

Yalnızken tadın yoksa, başkalarıyla beraber olmaktan da zevk alamazsın. Duygusal ilişkisinde de aksayan, yürümeyen bir şeyler var demektir.

Ekranda sigara görüntülerini çiçek çizimleriyle kapatanlara bir önerim var. Silahların üzerini de çiçeklerle mozaikleyin.

Bakalım buna dayanabilecekler mi?

Twitter kavgaları aldı yürüdü. Bence şaşılacak bir şey yok. Yazarken yüz yüze konuşmanın nüansları, ses tonu, mimikler, jestler, gözlerdeki ifade devre dışı kalır, muhataba sadece kelimelerle kastedebildiğiniz kadarı geçer.

Bir de birkaç dost arasında sevimli, hoş, eğlenceli olabilen diyaloglar o çevrenin dışına taşınca, aynı dilden konuşan insanların arasındaki yakınlıktan doğan özelliklerini kaybeder.

Medyaya yansıyan son tartışmada da böyle oldu. Bence Mazhar Alanson'un yaptığı kara mizahtır. Kara mizah tam da budur zaten; insanı ürpertecek, dehşete düşürecek, midesini kaldıracak kadar sarsar. Ama işte hassas konular birkaç satırla daha geniş çevrelere yayılınca yanlış da algılanabilir, hakikaten zararlı da olabilir.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Adalet anlayışımız: Dön, bir de ötekine çak

Rengin Soysal 04.05.2010

Deyin ki iki çocuğunuz var. Onlardan biri bir kabahat işlediğinde, ikisini birden mi azarlarsınız veya cezalandırırsınız? Böyle davranırsanız, çocuklarınız arasında ayırım yapmadığınızı düşünüp rahatlar mısınız?

Son zamanlarda, kendilerini adil, eşitlikçi, demokrat sanıp da bence tıpatıp böyle bir beklenti içinde olanlara sıkça rastlıyorum. *Taraf*ın orduya getirdiği eleştirileri aynen bu bakış açısıyla yorumluyorlar. Gazetede orduya yönelik herhangi bir tenkit, bir sorgulama mı yayımlandı, derhal vaziyet alıyorlar: "Ama niye AKP'yi kınamıyorsun..."

Şayet AKP'nin bir uygulaması sigaya çekilmişse, eleştirilmişse, "orduyu beş kere, iktidarı üç kere kritik etmişsin" hesabına giriyorlar. Adeta çetele tutuyorlar.

Sokakta güçlü kuvvetli bir adam ufak tefek birini fena halde döverken, engellemek için araya girip dayak atana bir yumruk vurana, "dön bir tane de ötekine çak" demelerine benziyor 'eşitlik' anlayışları.

Karşıt görüşte iki insandan biri bir yanlış yaptı mı 'hak geçmesin' diye ikisini de suçlu ilan etmek, kardeşlerden biri yaramazlık yaptı mı diğerini de oyundan men etmek, sevdiğiniz bir öğrenci kopya çekerken yakalanırsa, sevmediğiniz talebeye de aynı sınavdan sıfır vermek kadar absürt bir adalet algılaması bu.

Haksızlığın, hukuksuzluğun, eşitsizliğin ta kendisi.

Her insan, her grup, her kurum ne zaman hatalı davranırsa, sorumluluğunda bulunan işlerde bir aksama olursa, toplum menfaatine aykırı girişimlerde bulunursa, suç işlerse, o zaman kınanır, sorgulanır, yargılanır, cezalandırılır.

Eşitlik, maça çıkan iki takımın berabere kalmasını beklemek değildir malûm; müsabaka şartlarının iki grup için de müsavi olması ve hakemin taraf tutmamasıdır.

Seyircinin ise istediği takımı desteklemeye hakkı vardır.

Bahar özlemi

Çocukken, gençken, yazı ve kışı daha çok sevip de yaş aldıkça bahara meyiletmenin, giderek uzak düştüğünüze duyulan özlemle bir bağlantısı olabilir mi acaba...

Arayıştaki anlam

Bazen hayatlarında huzuru, sükûneti, "iç mutluluğunu" bulmak için birtakım, yeniden 'keşfedilmiş', 'trendy' olmuş "arayışlara" girenlere bakınca şaşıyorum. Aslında birçoğu ne gündelik ne duygusal yaşamlarında ne de zihinsel dünyalarında şiddetli gelgitler yaşamış, büyük mücadeleler vermiş, fazlaca hayat gailisi yüklenmiş kişiler. Hatta bırakın hepsini bir yana şöyle esaslı bir strese bile muhatap olmamışlar, toplum kurallarını herkesten çok benimsemişler.

Bir bakışta anlıyorsunuz, onların huzur ve sükûna değil, yaşam enerjisi kazanmak için harekete, duygusal 'donma' veya 'kilitlenme'den çıkaracak ruhsal dalgalanmalara, zihinlerini yormaya ihtiyaçları var.

Belki de bu yüzden, onları ele geçirmiş durağanlıktan kurtulmaya çalışırken, bu tür arayışlardan medet umuyorlar.

Farkında olmadan istedikleri, hayatın nimetleri gerçekte. Bekledikleri, örselenseler de, yorulsalar da yaşamlarına ruh katacak bir canlılık. Ancak korkuyorlar.

Halbuki biraz huzursuzluğu, mutlulukları adına bedel ödemeyi göze alsalar, duygusal yoğunlukların bırakacağı kimi kırgın kimi yorgun ama mutlaka bir ölçüde tatminkâr birikimleri, klişelere meydan okumanın zihin açıcı sarhoşluğunu da tadacaklar.

Ve 'arayışları' daha anlamlı olacak.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Parlak Yıldız' ve tek yönlü insanlar

Rengin Soysal 08.05.2010

Liseyi bitirdiğim sene okul yıllığında yayımlanan bir şiirim, "Öyle bir dünya ki özlediğim/ Mademki/ Hepimiz insanız kardeşlerim" diye başlıyor ve "Değil mi ki/ Aynı gökyüzü üzerimizi kaplayan/ Ve aynı güneş/ Hepimizi ısıtan" dizeleriyle sona eriyordu. Geçenlerde Stephen Hawking, "uzaylılar dünyamıza gelirse bu insanlık için tehlikeli sonuçlar doğurabilir" anlamında sözler söyleyince aklıma geldi.

Yok, öyle "insanlar elele tutuşsa" tadında bir sohbete kalkışacak değilim. Yine de Hawking'in söylediklerini okuyunca, toplumlarda beraberlik ve dayanışma duygusu uyandırmak için ille de bir 'ortak düşman' algısı yaratmak gerekliliği mi var diye düşünmedim desem yalan olur.

Elbette Hawking bir siyasetçi değil, bir fizik âlimi. Onun haklı kaygıları olabilir dünyanın geleceği konusunda. Bu yüzden de insanlığı 'uzaylılara' karşı uyarma ihtiyacı hissetmesi doğrudur belki. Ne var ki insanoğlunun tahayyülü, başka galaksilerdeki 'canlıları' insan anatomisinin bozulmuş veya değişikliğe uğramış bir formu, bilemedin insanla hayvan karışımı bir yaratık olarak düşlemekten öteye gidemiyor. Bir de nedense, eğer varlarsa, onların bizden çok daha zeki mahlûklar olduğuna inanıyoruz.

Bilimciler, kendi galaksimiz içinde, dünya haricindeki gezegenlerde hayat olmadığından eminler. Öyleyse neden bu kadar endişeliyiz? Ve niçin onların bizden daha az gelişmiş, daha akılsız olabilecekleri ihtimalini hatırmıza getirmiyoruz.

Dünyayı tehlikelerden korumak için ortak bir düşmanın varlığı gerekmiyor. İnsanlar da birer 'uzaylı' olduklarına göre, tabiatı mahvedecek işler yapmaktan kaçınmaları, doğanın 'gazabından' korunacak ve onu kontrol altında tutacak fakat aynı zamanda koruyacak önlemleri almaları yeter bence, gerisini bilginlere bırakmalı.

Ama yeni kitaplar okumalı...

Yeni müzikler dinlemeli...

Yeni diyarlar gezmeli...

Yeni insanlar tanımalı...

Yeni şeyler öğrenmeli

Bütün lezzetleri tatmalı ulaşabildiğinde...

Bütün dansları etmeli...

İnsan dediğin tek yönlü olmamalı.

Çok yönlü olmak birçok alanda yetenekli olmayı ima etmiyor her zaman. Birbirinden farklı şeylere ilgi duymayı, onlardan zevk almayı kastediyor.

Yaşam o zaman güzelleşiyor, anlam kazanıyor.

Size de sıkıcı gelmiyor mu bütün merakı, alakası, bilgisi tek bir konuyla sınırlı olanlar. Hayatı sanki her biri diğerinden bağımsız adacıklardan ibaretmiş gibi yaşayanlar.

O bütünlük evrenin kendisinde var zaten ve 'çağrışımlar' bunun için manalı.

K dergisinde Virginia Woolf'un yaşamına yer verdiğimiz sayıda, Michael Cunningham'ın *Saatler* romanından uyarlanan filmde ünlü yazarı canlandıran Nicole Kidman'ın resmini kapak yapmıştık.

Bizim Kidman'ı Woolf zannettiğimizi sanıp eleştirenler oldu. Şimdi sinemalarda Jane Campion tarafından yönetilen ve John Keats ile Fanny Brawne arasındaki aşkı anlatan *Bright Stars (Parlak Yıldız)* filmi gösteriliyor. Eğer John Keats'i daha önce konu edinmemiş olsaydık, doğrusu kapakta o filmde bir sahneyi kullanmak isterdim.

'Tek yönlü insanlar' bunu da eleştirirdi, eminim. Onlar etraflarına bakar ve sadece kritik eder dururlar çünkü.

Bilgi, malumat, deneyim veya yetenek sahibi oldukları tek bir işin, uğraşın dışında hiçbir şeyden tat almazlar.

İleri bir adım atmalarını bekleyemezsiniz. Değişimden ve yenilikten sıkılırlar. Sıkıldıkları için de sıkıcı olurlar. Kıvrak, nüanslı, espritüel, kendilerini öyle sansalar da, sayılmazlar.

Birdenbire bir yaz gelmiş, mayıs gülleri açmış, bırakın kendi hallerine öyle insanları, ufkunuzu açacak 'yollara' çıkın.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gündeme inat bir bahar

Rengin Soysal 15.05.2010

İlkbaharın yazdan ödünç alınmış bir gününde, dalları adeta şamdanlarla donanmış gibi açmış çiçekleriyle atkestanesi ağaçlarının, akasyaların, parfümü hiç eskimeyen hanımeliilerinin, envai renkte güllerin arasından

geçip sahile doğru yürürken, böyle bir anda siyasetten konuşmanın, insanın kendi ruhuna ihanet etmesi olduğunu söylüyorum arkadaşşıma. İçtenlikle inanıyorum buna. Tabiat armağan ettiğı bu şahane güzelliğı çok uzun bir süre geçmeden geri alacak çünkü.

Baharın ömrü kısa...

Ve insan ömrü hep yeni bir bahar beklemekle harcanmayacak kadar kısa... Kıymetini bilmek gerek eren her baharın, ben de bunu bilecek yaştayım.

Yok, olmuyor bazen, gündem benliğini varoluşun hazzına bırakmanıza, sere serpe bir sevinç yaşamanıza izin vermiyor işte; ya işiniz gücünüz yüzünden ya da şimdi benim başıma geldiğı gibi, eşinizin dostunuzun o güncel konuda sohbet ihtiyacı ve ısrarı nedeniyle.

Deniz kenarında el ele, dudak dudağı, sarmaş dolaş yürüyen, kucak kucağı oturmuş, öpüşüp koklaşan çiftlere rastlayınca, artık açık alanların, gözönünde olmanın, dört duvar arasında bulunmaktan, kuytulara çekilmekten daha güvenli, daha mahrem olduğunu aklınızdan geçirmeden edemiyorsunuz yine de.

Benim gibi düşünenlerdenseniz, elinizde olmadan öfkeleniyorsunuz bir kere daha, her ne sebep ve gaye ile olursa olsun, her kim olursa olsun, birinin, birilerinin özel hayatlarını gizlice görüntüleyen, kaydeden, yayan, yayımlayan kişilere. Öfke ve kızgınlık kelimeleri yetersiz... Tiksiniyorsunuz...

Hiç ikiyüzlülük yapmasın kimse, hiç "kamu yararından" dem vurmasın, "ama"ların arkasına sığınmasın.

Hukukun vereceğı ceza bir yana, bu işleri yapanlar, yaptıranlar ortaya çıkarıldığında, toplum tarafından büyük bir utanca mahkûm edilmiyorlarsa, edilmeyeceklerse, çürüme kangrene dönüşmüş demektir, hiç şüphemiz olmasın.

Halkın da siyasi görüşlerine ve olayın doğruluk derecesine göre kamplaşmaları ayrı bir ayıp riyakârlık öte yandan da.

Sizin ahlak anlayışınız "ama"larla yönleniorsa, durup kendinizi de bir sorgulamanız lâzım bana kalırsa.

Zaten halkın ve medyanın tepkisine güvenmeseler, ülke politikasını şekillendirmek için bu yöntemlere başvurmaya cesaret edebilirler mi, o 'gizli güçler'.

Kadın haklarından yanaymış gibi görünüp, veya belki de halisane amaçla, hangi kadının ne yapması gerektiğini, hedef alınan adamın o kadınlarla ilgili neler demesini, neler yapmasını beklediklerini dillendirenlerinki ise bambaşka bir aymazlık; koruyacağım derken daha fazla incitmek, bir şeyleri büsbütün kırıp dökmek bu. Kimsenin kimsenin 'yerinde' olamayacağını unutmamakta yarar var.

Sonrasındaki siyasi gelişmeler, yol açtığı, açacağı değişimler, politik analizlerin konusu.

Siyasetçilerin tutumu başka bir bahis.

Ancak, uygulanan 'yüzkarası' metoda karşı çıkanların, bu ahlaki duruşlarının arkasında farklı gerekçeler aramaya kalkmak, yahut aslında bile bile okuyucuları kışkırtmak da medyanın halini seriyor gözler önüne.

Neyse, güzelim havada eve dönüp, yazı yazmak için masanın başına geçmek de kendime ihanet gibi geliyor bana.

Daima tembelliğimle övünürüm fakat esasında tembel olmadığımı, tembellik yapmayı sevdiğimi gayet iyi bilirim.

Durmadan, nasıl da çalışkan olduklarını anlatanlardır benim inatlaşmam. Çalışkanlıklarını methederler olur olmaz, yaptıkları işleri sayıp dökerler; oysa zeki, kabiliyetli ve becerikli olsalar o kadar 'çalışmadan' da halledebilirler işlerini.

Günümüzde kendini 'satabilme'nin, 'pazarlayabilme'nin, başarı ve beceriklilik ölçüleri olduğunu da gözardı ediyor değilim. Aldırmıyorum da.

Benim içimi bulandıranlar, 'yaranmaya çalışanlar'. Bir insan zaman içinde düşüncelerini ve görüşlerini hatta inancını değiştirebilir. Meğerki sadece yaranmak için bir günden diğerine dediğinin aksini söylemesin, yaranmak istediklerinin istikametine göre vaziyet almasın.

Öyle zamanlarda arınmak için sanata ve edebiyata sığınmak en faydalı ilaç.

Ben de öyle yapacağım ve Solmaz Kâmuran'ın son romanı *Macar*'ı okumaya koyulacağım şimdi.

"Benim için en büyük acı ve korku, ne ölmek ne de yoksul kalmak, hülyasız bir hayatın çilesini doldurmak zorunda olmak..." dediği satırlardan heyecanla devam edeceğim İbrahim Müteferrika'nın yolculuğuna ve o sayfalarda kendi çıktığım 'seyahate'...

Ne mutlu bana...

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ey partisizler, ah Caddebostan, vah Fenerbahçe

Rengin Soysal 18.05.2010

Fenerbahçe son anda şampiyonluğu kaçırdığında taraftarın hayal kırıklığının da tepkisinin de büyük olacağı belliydi. Tahminimce en az Bursasporlular kadar Galatasaraylılar ve –yenilmesine rağmen- Beşiktaşlılar da sevinmişlerdir sonuca. "Ezeli rekabet" denen böyle bir şey çünkü. Benim merak ettiğim, 'esas takım' olarak Fenerbahçe'yi tutan Bursasporlu futbolseverlerin duyguları. Öyledir ya, "üç büyükler"den birinin yanı sıra desteklerler kendi şehirlerinin takımını, İstanbul dışındaki taraftarlar. Zamanla, başa güreşen Anadolu kulüplerinin sayısı artarsa, mevcut manzara da değişir muhtemelen.

Bu şampiyonluğun arkasından, "Anadolu'nun İstanbul'a galibiyeti" üzerinden politik analizler yapanlar da olacaktır mutlaka. Ben takım tutmuyorum; oy verdiğim bir parti de yok. Benim gibi, hâlihazır herhangi bir siyasi partinin taraftarı olmayan çok kişi var bildiğim ama bir futbol takımının sempatisini olmayan pek de fazla sayıda insanla karşılaşmadım bugüne kadar. Acaba rey verme çağına gelmiş vatandaşların bir partiye bağlı olma ve takım tutma eğilimlerini sayısal bakımdan karşılaştıran bir araştırma yapılırsa nasıl bir sonuç çıkar ortaya?

Deniz Baykal'ın istifasının peşinden, başta adaylığını açıklamış Kemal Kılıçdaroğlu dahil, partinin genel başkanlığı için telaffuz edilen isimler, zaten CHP'li olan seçmenler nezdinde bir önem taşıyor bence. Küskünlerinin dışında, yeni seçmenler kazandıracak bir değişim söylemi ve hareketi görünmüyor şimdilik parti bünyesinde.

AKP'ye alternatif oluşturabilecek, 'kendi partisini arayan' hatırı sayılır bir seçmen kitlesi için heyecan ve ümit yaratacak ne bir isim ne bir oluşum belirdi henüz ufukta. Onun yerine, ülkedeki siyaseti ve siyasi partileri yeniden "dizayn" edecek projelerin devreye girdiği iddiaları tedavülde.

Ey partisizler, sorarım size, siz AKP'nin başının yenmesini mi (kapatılmasını mı) istiyorsunuz, yoksa ona karşı, yani muhafazakâr demokrat bir partiye karşı, seçenek oluşturacak sosyal demokrat veya liberal demokrat programları olan bir siyasal parti mi yattıyor gönlünüzde?

Vereceğiniz cevap, aynı zamanda, demokratlığınızın da bir kriteri olacaktır bana göre.

Refik Halit Karay ve Caddebostanı

Fenerbahçe'nin lig şampiyonluğunu kaybetmesinin en çok kendi 'evinde', Kadıköy'de üzüntü yarattığı kesin. Aynı bölgede şimdi devasa bir stada sahip Fenerbahçe Futbol Kulübü'nün oyuncularının, geçmişte Kuşdili Çayırı'nda yaptıkları maçlar, antrenmanlar çok konu edilmiş, hakkında bol bol yazılmış çizilmiştir. Doğma büyüme bir Kadıköylü olarak, futboldan ziyade, yaşadığım yerlerin mazisine duyduğum alakayla mutlaka dinlerim, okurum, izlerim o söylenenleri, yazılanları.

Refik Halit Karay'ın İnkılâp Kitabevi'nden çıkan kitapları arasında bulunan *Üç Nesil Üç Hayat*'ın bir bölümünde Caddebostan'ın ve Bağdat Caddesi'nin Abdülaziz, İkinci Abdülhamit ve Cumhuriyet devirlerindeki karşılaştırmasına rastlamak bu yüzden sevindirdi beni. Caddebostanı'nın Caddebostan'a dönüşmesinin hikâyesi bir yana, Karay'ın renkli üslubuyla bu semtin görünümünün ve yaşayışının geçirdiği evrelere tanıklık etmek, hele de benim gibi 'kökten' bir Caddebostanlı için bulunmaz nimet.

İlginç olan, benim değişmesinden şikâyet ettiğim, özlediğim Caddebostan'a dair özelliklerin Refik Halit Karay'ın izlenimlerinde bizatihi yakınılan, eleştirilen unsurlar olması.

"Şimdiki durum ise, hem kıyafet, hem muaşeret hususunda tabiiikten ziyade bir 'Laubalilik'e benzemektedir.

Erkekler bumburuşuk keten pantolonları, kolsuz ve yakası açık gömlekleri, çorapları bükülmüş iskarpinleri ve bir değirmi deniz Kalsonlarıyla; kadınlar paçaları enli pantolonları, pijamaları, şortları, dekolte mayoları ve takunya ayakkaplarıyla ve hepsi de cırlak kahkahaları, haykırıp koşuşmaları ve atlayıp sıçramalarıyla bu havaliye bir at cambazhanesi manzarası vermektedirler."

Onun sevmediği, benim sevdiğim o kaybolan manzara; mayolarla denize gidilen, denize girilen bir Caddebostan. Kimsenin kazancına bir diyeceğim yok ama burada bir işkembe salonunun açılacağını öğrenmek benim indimde bir tarihin nihayeti olan, bu semtle aşkıma fena halde üzülmüş son noktayı koyduğum an oldu.

Ben kendi Caddebostan'ımı yazmaya kalksam nasıl anlatırdım diye düşündüm o zaman. Herhalde iki bölümden ibaret olurdu. O şahane güzelliği bozulmadan kalsın diye "cumhuriyet" olmasını hayal ettiğimiz yıllar; köşkler, villalar, bahçeli evler, alçak katlı ve balkonlu apartmanlar, yazlık sinemalar, plajlar, açık ve kapalı diskolar, kulüpler, devamında ise modern mağazalar, şık kafe ve restoranlar, kitapçılar, sahil yolu vesaire.

Bugünkü, başdöndüren kalabalık, çarpık yapılaşma, yoğun trafik, giderek açık kapalı bütün mekânları teslim alan çığırtañk müzik...

Bunları seven ve değıştiğinden yakınıan bir nesil de olacak herhalde ileride.

Yine de semtlerin ve şehirlerin sanki insanlar gibi önce tamamen doğal ve kendi halindeyken, zamanla en olgun güzelliklerine ulaştıklarını, sonra da yavaş yavaş bu güzelliği kaybettiklerini düşünmeden edemiyorum.

'Son İstasyon' ve zihin yolculukları

Rengin Soysal 22.05.2010

Benden uzaktayken gezip dolaştığın yerleri, gördüğün, görüştüğün kimseleri merak etmem hiç. Yanımdayken nerelere gittiğini bilmek isterim ben. Ama bilemem... Hiç kimse bilemez bunu, bir diğeri söz konusu olduğunda... En yakının olsa... Canın ciğerin... Seni en çok seven... Senin için canlarını bile vermeye hazır olan annen ile baban olsa yanı başındakiler, bilemezsin hangi zamandadırlar, nerededirler, kiminle beraberdirler o anda.

Her insanın yegâneliğinin tezahürü olan yalnızlığı da, asla engellenemeyecek, sınırlar konamayacak tek ve asıl özgürlüğü de zihnidir, zihnindedir.

Tek tutsak zihin âşıklarınkidir, bedeni nerede olursa olsun, sevdiğinden ayrılmaz bir an.

Zihin, ondan bambaşka yönlere, içinde onun bulunmadığı mahallere ve hayallere sefere çıktığında bitmiştir aşk.

Kaçmayı istiyorsan ya da kaçmış gitmişsen, hâlâ âşıkındır veya nefret fazındasındır; artık sevmiyorsan, yani umursamıyorsan, kalmaktan rahatsızlık duymazsın.

Bulunduğun 'istasyonun' adı ne olursa olsun fark etmez, önemli olan zihnin kendi yolculuğuna çıkmak için uğradığı istasyonlardır.

Çok sevdiğim dostlarımla mutluluk haberlerini aldığımda, yalnız onların anlayacağı, sevinçle karışık bir hüznle gitmiştim *The Last Station (Aşkın Son Mevsimi)* filmini görmeye. Haşmet Babaoğlu filme dair çok katıldığım şeyler yazdı köşesinde, ben de erteledim içimden geçenlerden söz etmeyi.

İyisi mi baştan başlayayım.

Tolstoy en hayran olduğum yazardı.

Jay Parini'nin, İlknur Özdemir tarafından Türkçeye çevrilen *Son İstasyon* romanını okumuş ve çok sevmiştim.

Helen Mirren'in oyunculuğunu izlemekten her zaman hoşlanırdım.

Ve tabii ki Christopher Plummer... Özel bir nedenle de bende çok ayrı bir yeri olan Kanadalı usta aktör.

Hepsi biraradaydı ve film de kötü değildi.

Bütün bunlara rağmen, tuhaf bir şekilde pek etkilenmediğimi düşündüm sinema salonundan çıkarken.

Halbuki sarkan, oturmayan, aksayan bir yanı yoktu. Sıkılmadan izleniyordu.

Galiba tuzak da buradaydı. Yönetmen Michael Hoffman seyircinin sıkılmasından korkmuş, Babaoğlu'nun dediği gibi "romantik komedi" dozunu biraz abartmıştı.

Filmin kritiğini yapmak değil niyetim. Tolstoy'un içinde o 'gitme' arzusu belirlediğinde karısı Sofya'ya yazdığı mektupta kullandığı birkaç cümle, dikkat çekmek istediğim. "...gideceğim kesin, çünkü böyle yaşamaya devam edemem. Senin çektiğin acılara etkilenmeden bakabilseydim, bu hayatı pekâlâ da sürdürebilirdim, ama elimden gelmez bu."

Tolstoy da bedenen gitmeden önce zihnen gitmişti zaten ve Sofya, kim ne derse desin kocasıyla aralarında başka hiçbir insanla olması imkânsız derin bir bağ olan kadın, elbette anlamıştı. O yüzden acı çekiyordu.

Fakat, elli yıl boyunca "hayattan daha çok sevdiği adamın" bunu niye hissedemediğini anlayamıyordu. "Aşkımın varlığını neden hissedemiyor" diye soruyordu kendine. Tolstoy ona "Keşke beni yalnız bıraksan" dediğinde, "Zaten yalnızsın Lyovoçka. İkimiz de yalnızız. Bir süredir böyleyiz" diyordu. Her şeyin özeti, karşılıklı söylenmiş o kısacık iki cümleydi:

– Gitmeliyim.

– Gittin zaten. Ben burada yalnız yaşıyorum.

Yaşlı insanların zihni melekeleri aksamaya başladığında evlerinden kaçmalarının sebebi, aslında 'kendi evlerine' dönmek istemeleriymiş. Geçmişlerine, hatırladıkları, yuva belledikleri ev hangisiyse ona. Oysa Tolstoy'un ayrılırken, önündeki toprağı, çimenleri öptüğü ev onun doğduğu evdi. Ve bu benim yüreğimi çok burktu. Çünkü onun akli başındaydı ve geçmişe değil geleceğe kaçıyordu. İnandığı değerleri yaşamak, gönül verdiği davayı gerçekleştirmek için huzurlu olabileceği bir yer arıyordu.

Ömrü vardığı "son istasyonda" son bulurken yine de hep Sofya'yı merak edecekti bu büyük yazar.

Yazıyı teslim etmek için benim de 'son dakikam' dolduğundan, salı günü devam etmek üzere...

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Neşeli Günler'den 'Son İstasyon'a

Rengin Soysal 25.05.2010

Sonunda bu da oldu işte, rüyamda yazımı yazmak için bir türlü eve/işe dönemediğimi, o yüzden de vaktinde yetiştiremediğimi gördüm. Kendiliğinden teyit oldu endişem; günü, saati sınırlı olunca, adına iş denince, kendi dışımda birilerinin zamanlamasına uymak gerekince, yapılması zorunlu hale gelince, yazı da ders haline dönüştü bende ve okullarını çoktan bitirmiş pek çok kişinin yaşadığı şu sevimsiz ve sıkıntılı sınav kâbuslarına benzer bir biçimde rüyama girdi.

Yazmak aşk çünkü, içten gelen, yazanın özel ritmine, kendi iç saatine bağlı olarak işlemesi gereken bir olgu. Onu bir 'dış disipline' göre yönetip yönlendirmeye çalışınca tadı kaçıyor kanımca.

Sevgiliyle evlenmeye benziyor... Aşk 'disiplin' altına girince sihrini kaybediyor.

Benim bünyemse, ona hariçten yapılan hiçbir düzenlemeye tahammül edemiyor.

Ders programı misali turistik turlar vardır hani... Örneğin, iki saat müze gezisi, bir saat alışveriş, saat on iki ila on üç arası öğle yemeği, yemekten sonra göl kenarında kırk beş dakika yürüyüş diye planlanan... Böyle bir tura

katılıp da nasıl memnun kalabilir insan, anlayamam.

Gerçi yaz tatilinde bile, erken kalkıp denize girmek için çalar saat kuranlara rastladım ben ama nedense hâlâ şaşıyorum ve yadırgıyorum, keyif alınacak, neşe duyulacak, mutlu olunacak faaliyetleri askerliğe çevirenlere.

Hele konu çok sevdiğiniz, zevk aldığınız bir uğraşsa. Yani benim için yazıysa. Onun zamanı, uzunluğu kısalığı ölçüye biçiyse gelir mi?

Mecburen geliyor da, o takdirde aşk olmaktan çıkıyor evlilik oluyor maalesef. Bu da bana yazının ruhuna ihanetmiş hissi veriyor.

Velhasıl talebelik günlerimden miras bir psikolojiyle yazmaya hep son anda oturuyorum. Ya kaptırıp gitmişken, 'vuruş sayısı' sınırlıyor, eksik kalıyor söyleyeceklerim ya aksine anlatıp bitirmişken merakımı, fazladan söz söyleyip uzatmam gerekiyor ya da diyeceklerimi diyemeden yazının teslim saati zorluyor, kısa kesiyorum.

Cumartesi günü başıma gelen buydu. Yazı yarıda, devamı bugüne kaldı.

Kont Tolstoy'un karısı Sofya'yı terk edip evden kaçmasından bahsediyordum...

Geçmişe değil geleceğe kaçtığından...

Yepyeni bir evren oluşturmuştu zihninde; düşüncelerini, ideolojisini hayata geçirdiği, manevi inançlarına uyum sağlayarak yaşadığı bir dünyayı gerçekleştirmek istiyordu... Hiç değilse bu yönde atılan adımları görmeyi... Onunla aynı fikri paylaşımlarla birarada olmayı... Ve bu büyük dönüşümü önce kendi yaşamında sağlamayı.

Öyle bir deha, hiç durmadan yeni ufuklara açılmadan nefes alamazdı. Kalıplara kurallara sığamazdı. Gündelik yaşamın mantıklı gerekçeleriyle sınırlanamazdı onun ne yaşam biçimi ne de ruh ve düşünce dünyası.

Yazdıklarından öte daha ne yazabilirdi artık, dünyanın gelmiş geçmiş belki de en büyük yazarı. Ömrü boyunca düşünmüş, yazmış, derinleşmiş ve fikri ve manevi açıdan farklı bir boyuta geçiş yapmıştı.

Sofya kendince haklı sayılabilirdi ama belli ki Tolstoy kalırsa 'boğulacaktı', o okyanuslara açılmayı isterken, aynı akvaryumda yaşamaya devam eden balıkların arasında.

İkisi için de zordu. Ve Tolstoy seksen yaşından sonra, ömrünün 'son istasyonuna' doğru yola çıkacaktı.

Eğer Tolstoy'dan karısı Kontes Sofya'ya, çocuklarından can dostu Çertkov'a, doktorundan sonradan tanınmış bir yazar olan sekreteri Valentin Bulgakov'a kadar, her birinin yazdıkları mektuplar, tuttukları günlükler olmasa bugün onun hakkında bildiklerimizden ne kadarından haberdar olurduk acaba?

Günlükler, sahipleri sanat ve bilim dünyasının özel insanları yahut onların hayatlarına tanıklık edenlerin notları olunca önemli de, herkes için gerekli mi bilemiyorum.

Hiç günlük tutmadım ben, tutmak da istemem. Günlük meselesini ve niye karşı olduğumu başka bir yazıya bırakıp, bu yazıları yazmama vesile olan *The Last Station (Aşkın Son Mevsimi)* filmine döneyim yeniden.

Filmde Tolstoy'u canlandıran usta aktör Christopher Plummer'ı ilk kez, *The Sound of Music*, Türkçede verdikleri isimle *Neşeli Günler*'de izlediğimde henüz küçücük bir çocuktum. Öyle ki Albay von Trapp rolündeki Plummer'ın görüldüğü sahneler çabuk geçsin, ben çocukları seyredeyim istiyordum. Bana göre "yaşlı başlı" bir adamdı nihayetinde.

Sonra ben büyüdüm. Çocukluğumun o kült filmini kim bilir kaç kez daha izledim. O yaşlı albayın aslında "gencecik" bir adam olduğunu görmek eğlenceliydi.

Hepimiz hayatımızın "neşeli günler"inden "son istasyon"una uzanan bir yolculuk yapıyorduk bu dünyada.

Christopher Plummer nasıl da yaşlanmıştı.

Bu sefer sahiden...

Onun *Neşeli Günler*'den *Son İstasyon*'a, bir ömürlük sinema macerasının gerçekte ne denli 'kısa' sürdüğünü, gençlikten yaşlılığa giden yolun hiç de uzun olmadığını düşündüm.

Üzüldüm.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Deniz Baykal keşke o tekneyi almış olsaydı

Rengin Soysal 29.05.2010

Kadıköy'de yine bir gurup vakti, güneş ışıktan ateşiyle sardığı İstanbul'un silüetinden yeni bir tablo daha yaratıp çekilirken, henüz farkında değildim, dolunayın bütün ihtişamıyla geceye bir çerağın armağan edeceğinden.

Günün 'aktüalitesi' içinde, Deniz Baykal'ın bir tekne alıp almadığı tartışmaları da sürüp gitmişti.

Benim dikkatimi, bu haberin, iddianın ya da siyasi karalamanın ve Baykal'ın yaptığı yalanlamanın hangisinin gerçek olduğu sorusundan, çok daha fazla çeken nokta başkaydı. O da Baykal'ın, "Benim hayallerimde dahi böyle bir proje hiçbir zaman yer almadı" sözüydü.

Samimiyetle üzüldüm. İnsanların ihtirasları, emelleri, nelerden zevk aldıkları elbette birbirleriyle kıyaslanamazdı. O yüzden kimi politikaya, kimi sanata, kimi bilime, kimi ticarete ilgi duyar, onunla uğraşırdı. Yine de, Ankara'nın kuru sıcağında, asfalt üzerinde küçük bir arabanın içinde, bir gazeteci ordusunun kuşatmasıyla Meclis'e gitmektense, bir teknede yüzünü rüzgâra verip seyretmenin, temiz ve serin sulara yüzüp ferahlananın tadına varsa, hiç değilse böyle bir özlemi olsa, yalnız onun değil, her siyasetçinin buna benzer tercihleri bulunsa, parlamentoda bugünküne nazaran gerilimden daha uzak, daha nüktedan, diyaloga daha açık bir ortam hâkim olurdu belki.

Ve politikadan tamamen çekilmeyi de gerektirmezdi öylesi bir emeklilik hayali.

Konunun gündeme geliş şekliyle ilgisi yok tabii ki benim söylediklerimin. Ben tabiatın güzelliğinin farkına vararak yaşamanın, hayatınıza katacağı lezzete işaret etmek istiyorum sadece.

O hayatta, 'arabeske' yer yok; güneşin doğuşunu batışını, yıldızların gökyüzündeki saltanatını, çiçeklerin kokusunu, denizin esintisini, ağaçların gölgesini hissederek yaşayabiliyorsanız, ister şehir bahçelerinde, kumsallarda, göl ve ırmak kıyılarında, ister köylerde, kırlarda topraktan bağıni koparmadan, Klasik Batı Müziği, Türk Sanat Müziği veya ancak türküler eşlik eder size.

Güneşin batışını izlemeye vakit ayırabiliyorsanız, seyredip bundan ulvi bir zevk duyabiliyorsanız mesela rap dinleyebilir misiniz o anda?

Zaman yavaşlar, tabiatla hemhal olabilen, onun güzelliklerini yaşadığı ana fon yapabilen mutlulukları tatmaya vaktiniz ve şansınız varsa. Hacı Arif Bey'in bestesi, nasıl da yakışır o ruha:

Gurub etti güneş dünya karardı

Gül-i bağ-ı emel soldu sarardı

Felek de böyle matemler arardı

Gül-i bağ-ı emel soldu sarardı

Hele bir de size o şarkıyı söyleyen bir sevgili yanınızdaysa:

Vücut ikliminin sultanı sensin

Efendim derdimin dermanı sensin

Bu cismi natüvanın canı sensin

Efendim derdimin dermanı sensin

Piyanonun siyah beyaz tuşlarında dolaşan biçimli eller Chopin'in noktürnlerini çalarken, zaman dursun istersiniz.

Sizin ritminiz değişir, yaşamın ritmi değişir ama tabiatın ritmi değişmez. Zamanın ritmine ve ruhuna uygun müzikler değişir zamanla... Doğanın ritmiyle uyumlu müzikler klasikleşir.

Ve ne kadar çabalarsanız çabalayın, tamamen dışına çıkamazsınız tabiatın ritminin.

Bazen o tempoya ayak uydurmaya kendiniz ihtiyaç hissedersiniz...

Bazen o sizi mecbur kılar...

En iyisi, o mecburiyete hazırlıklı olmaktır.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bob Dylan ve Mavi Marmara

Rengin Soysal 08.06.2010

İlk fırsatta eski Türkçe öğrenmeye niyetliyim. Hani neredeyse çocuk denecek yaşlarımdan beri var böyle bir isteğim aslında ama çaktırmayın, galiba 'vahiy' yoluyla gerçekleşmesini bekledim bugüne kadar. Şaka bir yana, benim bu kişisel arzumun başlangıcında dedemin günlüklerini aracısız okuma hevesim yatar.

Bense hayatımın hiçbir döneminde ne günlük tuttum ne de buna ihtiyaç duydum.

Önemsiz veya değersiz bulduğumdan değil, tarihî, siyasi, edebî bir mana taşımayacaksa, sonradan bakıp, hangi tarihte ne yaptığımı, neler yaşadığımı neler hissettiğimi hatırlayacağım kişisel bir anı defterini gerekli görmediğimden.

Çünkü hatıralar hafızanızda yaşamaya devam ettiği müddetçe anlamlılar bana göre. Şayet belleğiniz silmişse, varsın o 'kayıtlar' en eksiksiz halleriyle elinizin altında dursun, kuru birer malumat olmaktan öteye geçmezler, okuduğunuzda anlarsınız; bir başkasıdır sanki 'kayda düşmüş' olayları yaşayan, o zamanki duygularınıza yabancıdır artık.

Oysa duyguların hatırası kalır insanda en fazla, hisleriniz değiştiğinde çok bir şey ifade etmez size günlüğünüze yazdıklarınız.

Zihnin bir bildiği vardır mutlaka bazı şeyleri unutmakta ve unutulanlar asla sizin bir parçanız olmamışlardır zaten, sizi bütünlennemişlerdir, size 'geçmemişlerdir' moda deyimle; etkilememişlerdir, işlememişlerdir, yer etmemişlerdir derinlerinizde.

Ayrıca özel anlarınızın, anılarınızın tarihini günü gününe bilmek midir, yoksa sizde bıraktığı izler midir önemli olan, diye sormak gerekir bence.

Ben bu soruyu sordum kendime, karakterime uygun cevaba göre hareket ettim neticede.

Eğer belge bilgi toplamak, tanıklıklarınızı geleceğe aktarmak, sizden sonrakilerin sizi başkalarının izlenimleri yerine bizzat kendi anlatımınızdan tanımalarını sağlamak gibi kaygılarınız varsa tabii ki farklı olacaktır vereceğiniz yanıt da.

Hiçbiri değil de sadece içinizi dökmek için alıyorsanız kalemi elinize, yazın ama yazdıklarınızı saklamayın derim ben. Kimseyle paylaşamadıklarınızı anlattıysanız niye bilsinler ki bilinmesini istemediklerinizi...

Bakın yirmi bir yıl geçmiş Bob Dylan'ın İstanbul'daki ilk konserinin üzerinden.

Sorsanız, tarihini çok kesin söyleyemezdim fakat hiç unutmadım o geceyi, yaşadıkça ve aklım başımda oldukça da unutmayacağıma eminim.

Bir yanımda Batu oturuyordu, bir yanımda çok sevgili Ahmet abim.

Onlar daha önce sahnede izlemişlerdi Dylan'ı, ben ilk kez seyrediyordum. Etraftan, tıpkı bu sefer ki konserine gelenler gibi, "hiç konuşmuyor" diye yakınlılar olmuştu. Ahmet ve Batu onlara, "Dylan hep böyledir" dediler.

Yazılanlardan anlıyorum ki, yine aynısı olmuş, bu defa onu ilk kez dinleyen gençler şikâyet etmişler, şarkılarını peş peşe okuyup gitmesinden.

Hâlbuki ben memnun kalmıştım. Doğrusu, belki de Bob Dylan'a sahnede seyirciye sempatik gelecek sözler söylemesini yakıştıramazdım.

Dylan'ın hayranı olduğum halde, çok özlediğim abimin eksikliğini misliyle hissetmeyi göze alamadığımdan gitmedim Açık hava'daki konsere ancak gitmediğim bu konseri de hep hatırlayacağımı iyi biliyorum.

Neden gitmediğim kadar, İsrail askerlerinin Mavi Marmara gemisine yaptığı baskınla denk düşen zamanlaması da hatırlatacak bunu bana.

Yıllar sonra belki yine hangi sene olduğunu kesin kez hatırlamayacağım ama bu trajik olayla aynı günlere rast geldiğini unutmayacağım.

Tarihleri unutmak değil, olayları, sebeplerini ve sonuçlarını unutmamak mühim olan.

Kendisini üzen, sevindiren, öfkeliendiren, yaralayan, gönlünü okşayan, kıran, gururlandıran, acı çektiren, mutlu eden, kinlendiren ne varsa, onları unutmuyor insan.

Duygularına dokunanları hatırlıyor kısacası. Duygularıyla hatırlıyor.

Günlüklere, yaşadığınız, hissettiğiniz her şeyi not düşseniz de, şayet hafızanızda, ruhunuzda tesiri kalmamışsa, nakşolmamışsa duygusal dokunuza, onlar sizin hatıranız olmuyor benim indimde.

Bob Dylan Yahudi bir müzisyen. Anladım ki kimi dinleyiciler, ondan gündemdeki olayla ilgili birkaç söz etmesini beklemişler.

Ne gereği var. Şarkılarının sözlerine kulak verseniz yeter. Aslolan onlara sizin yüklediğiniz anlamdadır.

Masters of War'u (Savaşın Babaları) dinlerken birlikte mırıldanırsınız mesela: **"Siz tetikleri yaparsınız/ başkaları çeksin diye/ Yaslanır, arkanıza seyredersiniz/ Ölü sayısının artmasını."**

Ya da *Knockin' on Heaven's Door*'la (Cennetin Kapılarını Tıklatış) anarsınız birilerini, **"Anneciğim, göm silahlarımı toprağa/ Artık onları ateşleyemiyorum/ Koca kara bir bulut üzerime çöküyor/ Cennetin kapılarını tıklattığımı hissediyorum"** derken.

Dylan *The Times They Are A-Changin'*i (Zaman Değişiyor) söyledi mi acaba, **"Çizgiler çekildi, lanetler okundu/ Bugün ağırdan giden, gün gelip hızlanacak/ Bugün halen var olan yarın geçmişte kalacak/ Düzeniniz yitmekte alelacele/ Bugün en önde giden yarın sona kalacak/ Çünkü zaman değişiyor"** dedi mi boğuk sesiyle.

Ve siz sordunuz mu hep birlikte onunla, **"kim alacak elinden öldürme ruhsatını"** diye.

Tek bir günlük yazmasa bile, insanlığın ortak hafızası hatırlar yapılan her haksızlığı; zaman değişir ve "öldürme izinlerini" kaldıran birileri çıkar mutlaka sonunda.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Aldanma ki şair sözü elbette yalandır'

Rengin Soysal 12.06.2010

Hayatta yalan olmasaydı, edebiyat olur muydu?

Edebiyat olmasaydı, gerçekleri bu saydamlıkta görebilir miydik peki?

Fuzuli'nin "Aldanma ki şair sözü elbette yalandır" diyen dizesinde vurguladığı çelişki asıl hakiki olan. Bu yüzden yalandan nefret edenlerden değilim ben. Yalan, söyleyenin zekâ seviyesini de ortaya çıkarır çünkü; inanmış görünüp, bu testi yapmayı severim tesadüf ettikçe. Bazı yalanlar sahiden zekicedir, kıyamazsınız, kimi de öyle bir yalan söylemeye kalkar ki, ona yalnızca acırsınız.

Belki iyi yalan söyleyemeyen bir kişi, hakikatleri de doğru dürüst göremiyordur; başarılı bir yalancı olmak için, insanın zekâsının gerçeği bütün yönleriyle algılamaya da elverişli olması gerekiyordur. Olur a, iyi edebiyatçı -

kötü edebiyatçı ayrımı buradan doğuyordur.

Ayrıca, herhangi birinin yalanından anlayabilirsiniz onun karakterini ve hayattaki önceliklerinin ne olduğunu ya da neye değer verdiğini.

Yalana güzelleme yapıyorum sanmayın sakın fakat bazı hallerde masum, hatta tamamen iyi niyetli olabildiğine dahi inanırım.

Bana göre ne için, neyin uğruna, yalana tenezzül edildiği de önemlidir. Öyle küçümserim ki çoğu zaman, bırakın bir yararı olacağını, kendime zararı dokunacağını bile bile dürüst olmayı tercih ederim.

Yoksa, tabii ki herkes kadar ben de yalan söylerim.

Hâşâ iftira atmam ama kimseye...

İftirayı ne şartlar altında olursa olsun hoşgörmem, atanı affedemem... Hiçbir gerekçe iftiranın korkunçluğunu hafifletemez zira, velev ki kaydadeğer bir şey olmasın, yine de bu insanlık suçunu, bu büyük günahı bağışlamaya yetmez.

Yalan ile iftira arasında 'dehşetli' bir uçurum vardır. Yalanmış deyip geçemezsiniz, geçmemelisiniz.

Medyada yazılıp çizilenlerin, yapılan haberlerin bir kısmının, düpedüz iftira sınıfına girdiği meydana çıktığında ürperiyorum, kanımı donduruyor bu yola başvuranlar.

Hangi amaç, hangi inanç, hangi ideoloji haklı kılabilir ki böylesine aşağılık bir metodu.

Çıkarları çatışan, dünya görüşleri benzer olmayan, birbirinden değişik inançlar taşıyan herkes, 'karşı taraftaki' her insana, her gruba, her topluma reva görebiliyorsa bunu eğer, unutun adaleti, unutun hakkı hukuku, unutun insanlığı.

Ne masumum ne de saf; yalnızca, sade adaletsiz değil, alçakça da buluyorum aynı zamanda, iftiradan medet ummayı.

Kendilerine de, fikirlerine de, davalarına da güvenmediklerini, inanmadıklarını ve korkak olduklarını anlıyorum onların. Menfaatleri için ruhlarını şeytana satmaya hazır olmalarından insanlık adına utanç duyuyorum.

Gayesi daha yaşanır bir dünya yaratmak olan ideolojileri âdetâ 'kimlik' olarak benimsemek de benim açımdan kaygı verici.

İdeolojiler, inançlar, dinler, sanki insanlar için düşünülmemiş, var olmamış, yaratılmamış da insanlar onlar için var edilmiş gibi sekte davranıyor kimileri.

Kendi 'kampından' olmayanı düşman belliyor, mubah sayıyor öyle bildiği herkese haksız muameleyi.

Belki bütün bunları gördüklerinden ötürü, giderek daha çok rastlanıyor etrafta, üç semavi dinin dışındaki inanç arayışlarına.

Oysa, en 'barışçıl' olduğu iddia edilen inançlara sahip olan kişilerin kültürlerinde, genellikle şiddetin ve sertliğin egemen olduğu da bir vakıa; söz konusu inanışların, bu özelliği taşıyan bölgelerde yaygın olduğu da.

İnanç da, din de, ideoloji de kültürlerin gölgesinde kalıyor aslında, her kültür kendine göre yorumluyor bu olguları. Her insan zekâsı, vicdanı, birikimi ölçüsünde değerlendiriyor.

Korktuğu için inanmak inanç sayılmaz elbette.

Korktuğunu sevmez kimse.

Ona itaat, ama ilk fırsatta da ihanet eder, ikiyüzlülük ise kaçınılmazdır.

Ve "korkaklar haindir" sonuçta.

Korkusuzca sevmeli, korkusuzca inanmalı, korkusuzca davranmalı insan.

Ki 'insan' olabilsin, insanca yaşayabilsin.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Vuvuzelanın sesi

Rengin Soysal 19.06.2010

Yaz, kış ya da bahar fark etmez, sabah, öğle, akşam önemli değil; yılın her mevsimi, günün her saati kafelerde oturmaktan hoşlanırım ben. Belki çok eski bir alışkanlığım olduğu için, belki aile geleneğimde kahve kültürünün yeri olmasından. Ortaokulun ikinci sınıfından itibaren arkadaşlarımla oralarda buluşmaya başladım. Müdavimi olduğumuz bazı kafeler ise randevulaşmadan gidip, tanıdık yüzler göreceğimiz, aşinalıklardan yeni ahbaplıkların doğduğu ikinci adreslerimizdi.

Ev misafirlikleri pek bana göre değildir, isterim ki kalabalık toplantılarımızı da, yakın dostlarla baş başa sohbetlerimizi de, hatta iş görüşmelerimizi de kafelerde yapalım. Bu seçimimde çok çeşitli sebepler rol oynar, şimdi onları geçelim. Sözünü ettiğim itiyadım hız kesmeden sürse de, hayli zamandır kafe 'portföyümü' epeyce sınırlandırdım. Bu işletmelerin büyük bir bölümünde, öyle yüksek volümlü, bangır bangır bir müzik çalınıyor ki konuşmayı da dinlemeyi de neredeyse imkânsız kılıyor çünkü. Nedense **kafelere âdeta disko muamelesi yapılıyor**. Yeni nesil yüz yüze otururken bile cep telefonundan mesajlaşmayı tercih ettiğinden böyle bir meseleleri yok herhalde ve muhtemelen çoğunluğunun müzik beğenileri de bu yönde zaten. Eh o zaman bize de yelpazeyi daraltmak düşüyor. Ne de olsa farklı nesillerin beklentileri birbirine uymuyor.

Benim kuşağım nezdinde kahve keyfini nasıl gürültülü müzik kaçırdıysa, dünyanın dört bir yanındaki futbolseverler için de dünya kupasının tadını vuvuzela kaçırdı bu sene. Taraftar değilim ama iyi maçları seyretmeyi severim. Bu yüzden de genellikle dünya kupası karşılaşmalarını izlerim. Takım tutmak futbol maçlarını seyretmeyi her bakımdan daha çekici yapar, hem anlam katar hem heyecan dozunu yükseltir, dolayısıyla alınan zevk de artar, bilirim. Ancak iyi futbolun, güzel bir gösteri gibi başlı başına bir seyirlik olarak izlenebileceğini yıllar önce fark ettim; hatta, asıl böylesinde gerçek bir futbol zevki var bence. İlle de takımınızın galip gelmesine odaklanmıyorsunuz, yıldızlaşan oyuncuya, paslaşmalardaki estetiğe ve zekâyâ, 'sahaya konan' oyunun 'yönetimine' ve bütününe çeviriyorsunuz dikkatinizi. Bir müsabakadan öte bir gösteri tadı buluyorsunuz. Doğrusu takım tutup da sırf o 'renklerin' taraftarıyım diye bir sürü kötü ve zevksiz maç seyretmektense bir 'sahne sanatı' misali teknik ve estetik kalitesi yüksek oyunların seyircisi olmayı yeğlerim.

Bu yıl Türkiye de yok hazır, dünya kupası karşılaşmalarını bu gözle takip edeyim istedim. Ne mümkün. 'Fon müziği' vuvuzela vızıltısı olunca, bu sese tahammül etmek, televizyonun sesini kapatmadan, şöyle dört dörtlük bir futbol ziyafetine tanık olmak çok güçlü.

Yakında, **Taraf'ın 20 Soru'sundaki, "Nefret ettiğiniz ses nedir?"** سوالini **"vuvuzela sesi"** diye cevaplayanların çıkmasını bekliyorum.

Güney Afrika'nın yerel çalgısı vuvuzela, bu kültüre yabancı olanlara ne kadar yadırgatıcı geldi. Halbuki oranın halkı seviyor ve vazgeçemiyor belli ki.

Demek ki **insanlar kendi kültürlerinde var olan ve onlar açısından anlamlı olan, sevdikleri, benimsedikleri herhangi bir şeyin başka toplumlarda yaşayanlara, başka halklara rahatsızlık verebileceğini** göremiyor.

Anlaşılan o ki hiçbir millet, hiçbir etnik grup, hiçbir cemaat çok fazla kırılıp öfkelenmemeli onlara has bir alışkanlığın, yaşam tarzının yadırganmasına. Bunun küçümsemeye bir ilgisi olmayabilir zira. Mesela ben sabah kahvaltısında balık yemeyi düşünemem ama bu, gelenekleri, damak tatları böyle olan insanları eleştirmek manasına gelmez.

Yalnız, bir gerçek de var ki bazen **yaşam tarzı her şeydir**. Kimseye zararı yoksa müdahaleyi kaldırmaz. Siz, sizin yaşam biçiminize, alışkanlıklarınıza karışılmasını nasıl kabul edemiyorsanız, hiç kimseninkini de baskı altına almaya, onları da zorla size benzetmeye kalkmaya hakkınız yoktur.

Son günlerde, Sibel Arna'nın çocuğunun dadısı üzerine yazdığı bir yazı, medyada fırtınalar koparıyor. Kullanılan dil gözönüne alınınca, Arna'ya yöneltilen eleştirilerde haklılık payı vardır da; fakat bu konuda kalemlerini esirgemeyenler, söz konusu türbanlı kadınlar ya da şu an iktidarda olan partiye oy veren seçmenler olduğunda örneğin, aynı hassasiyeti gösterdiklerinden eminler mi acaba?

Türban deyince **Neşe Düzel'in Profesör Doğu Ergil'le yaptığı, her zaman olduğu gibi o çok zihin açıcı, insanın bir şeyleri yeniden sorgulamasına yol açan son röportajı** anmadan geçmek imkânsız.

Doğu Ergil, Fethullah Gülen'in "örtünme, amir hüküm değildir, örtünmenin kendisi de biçimi de tercihe dayalıdır" dediğini söylüyor.

Önemli olan o tercihleri belirlemeye kimsenin hakkı olmaması. Röportajda bahsedilen, Gülen cemaatinin yurtdışında açtığı okullara gelince; Dünyanın her yerinde örneği var ama uzağa gitmeye gerek yok, kendi ülkemizdeki Fransız okullarını hatırlayın. Oralarda **soeur'ler ve frère'ler, yani evlenmeleri dinen yasak olan rahipler ve rahibeler ders vermiyor muydu? Peki, o okullardan yetişenler toplumun en seçkin, yaşam biçimleri en 'modern' bireyleri olmadılar mı?**

Mühim olan eğitim ve dışa açılmak zaten. İyi öğretim görmüş ve 'dışarıyla' teması olanların dogmatikliğe teslim olması ve değişmemesi ihtimali azdır, diğerlerine nazaran.

Bu arada, vuvuzelanın sesi 'filtreden' geçince hoş geliyor mu dersiniz?

rengin.soyсал@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Zekâ, biraz zekâ; bütün ihtiyacımız bu

Rengin Soysal 22.06.2010

“Ümit etmekten yoruldum” diyor, “bu umut tamamen tükense, daha huzur bulacağım”. Onu anlıyorum. Umudun kendisi acı olur, gerçekleşme ihtimali hemen hemen hiç kalmadıymıydı. Ne kadar iyimser olsan, apaçık ortadaysa, o gerçeğe gözlerini kapamak çare değildir bilirsin.

Hem kaç kere kandırabilir ki kendini insan...

Kaç kere inanabilir, aynı koşullardan başka sonuçlar çıkacağına...

Ümit seni tutuklu bırakır, çektiğin acıyı tekrar tekrar yaşamaya.

Zihnim duygusal bir konuşmadan, ülke gündemine atlıyor... Toplumun yüreği kanarken, mümkün değil ki zaten bir an olsun uzaklaşmak ve unutmak yaşanan trajediyi.

Yok, ağlamaktan, üzülmekten söz etmeyeceğim.

Gözyaşlarının ölüme faydası olmadığını, duygusallığın çözüm getirmediğini, insancılığın tek başına yetmediğini, bu topraklarda defalarca görerek, yaşayarak öğrendik.

Duygulanmanızı, kederlenmenizi, öfkelenmenizi istemiyoruz artık sizden.

Zekânızı kullanmanızı bekliyoruz.

Çocukları ölmekten duygularınız kurtarmayacak, onların yaşaması için karar alma makamlarında oturanların zekâsına ihtiyaç var.

Hep aynı filmi vizyona sokarak zekânıza hakaret edenlerin zekâsından daha üstün bir zekâyâ. Zekice davranmaya.

Halk umudunu kesmeye, “ne olursa olsun” demeye başladı bir vakittir.

Ancak duygusal bir ilişkiye benzemez bu.

Ümidini kesip, kabullenmek sorunu çözmez, büyütür ancak.

Yine eski usullerle cevap vermek kanamayı arttırıp, hastayı kaybetmekten başka işe yaramaz.

“Ne olacaksa olsun” dememeliyiz; olacak olan kimseye zarar vermeden olsun diye çaba sarfetmeliyiz.

Bunu dememizi bekleyenleri şaşırtmalıyız.

Umudumuzu yitirmememiz lazım.

Umudun yeniden yeşermesi, farklı repliklerle, yeni taktiklerle bu oyunu sahneye koyanları şaşırtmaya bağlı.

Hem iktidar hem muhalefet, bu konuda seçmenlerini, seçimleri unutursa kazançlı çıkabilirler uzun vadede.

İktidar, milliyetçi seçmeninden çekinmekten vazgeçip kararlı davranmadıkça...

Muhalefet, ne pahasına olursa olsun iktidar partisinin gitmesini isteyenlerden oy almak uğruna, terörün otuz yıldır ve değişik hükümetlerin yönetimi esnasında devam edip geldiğini seçmenlerine hatırlatmadıkça...

Bugün fırsat görünen, bakarsın yarın, iktidara getirse bile, onları da vurur.

Çılgınca hareketli görünse de, gerçek gündem, değişimi göze alamayanlar yüzünden değişmiyor.

Değişik versiyonlarıyla, sonu baştan belli bir filmi seyrediyoruz.

Eğer, eski sorunlara yeni karşılıklar bulunmazsa, hayır böyle sürüp gitmeyecek, daha kötüye gidecek.

En büyük aşklar bile, aynı anlaşmazlıkların, aynı yanlışların yinelenmesinden bitiyor çünkü...

Umutların bitmesinden.

Zekâ devreye girerse ama, oyun yeni şartlarla baştan kurulursa...

Gündem işte asıl o zaman değişecek.

Malûm, "Düne ait ne varsa dünle beraber gitti cancağızım, artık yeni şeyler söylemek lazım."

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bihter'in acısı

Rengin Soysal 26.06.2010

Nasıl da ıssızdı sokaklar. Tek kanallı televizyon günlerinin ruhu dolaşıyordu sanki şehirde. O ruha yabancı kalmak istemedim. Eve dönüp, 'herkesle' beraber, Bihter'in acısını izledim ben de. Hava da buna müsaitti.

Aşk acısından da öte, dayanılmaz bir azaptı Bihter'in çektiği. 'Seyirci olmak' zorunda bırakılmıştı çünkü. Sevdiği adamın, gözlerinin önünde, başka bir kadınla yaklaşmasına, onu sevmesine, sevişmesine tanık olmuştu.

Ne muazzam bir işkenceydi ona yapılan. Keşke, sahiden "kaçsaydı" Behlül. Sanırım Bihter bunu tercih ederdi. Uzaklarda, bilmediği, tanımadığı, haberinin olmadığı bir kadınla, kadınlarla, ne yaşıyorsa yaşasaydı. O zaman sevmekten vazgeçmese de, canı yansa da, özlese de, unutamasa da böyle yıkılmazdı, hırçınlaşmazdı ve 'çirkinleşmezdi'.

Cins kedilerin, ölümlerini sahiplerine göstermemeleri gibi, kadın ya da erkek, insanların asaleti de başkalarıyla yaşadıkları duygusal ilişkileri kendilerine aşkla bağlı olanların gözlerinden saklamalarındaydı belki.

Evet, 'hava' müsaitti, ben de *Aşk-ı Memnu*'nun finalini seyrettim. Gece yağmurlu ve serin, toplumsal 'iklim'e üzüntü ve endişe hâkim, siyasi ortam gergindi.

Bardağın yarısı dolu mu boş mu tartışmalarında ben hep, yarısının boş yarısının dolu olduğunu görenlerdenim: Gerçekçi ama ümitli.

Sorunların, 'bardağın boş kısmını' doldurmak için mücadele ederek çözülebileceğine inanırım.

Duygulara geldi mi iş değişir ama. Mücadele duygusal yakınlıkların doğasına ters düşer en başta. Yalnızca sizin 'gayretinizle' hiçbir şey olmaz, olsa da içinize sinmez.

Bardak ya doludur ya da boş. Yarı yarıya dolu olması zaten bir şey ifade etmez. O zaman 'Behlüller' kaçmıyorsa 'Bihterler' kaçmalıdır bence.

Yaz mevsiminde şu 'sonbahar kaçkını' günler gibi, kış aylarında da ılık, güneşli havalar iyi geliyor insana. Akışta bir mola, rutinde bir fark, sıradanlıkta bir sürpriz yaratıyorlar.

Birdenbire merak ediyorum. Diziyi izleyenlerden yüzde kaç Halit Ziya'nın romanını okumuştur diye.

Yeniden, kitaplar okuyarak mutlu olmak istiyorum. Kitap okuyanlarla okumayanlar arasında asla gerçek anlamda bir diyalog kurulamadığını hissediyorum.

Bahsettiğim, kitaplardan konuşmak, kitaplar üzerine tartışmak değil; çok kitap okumuş olanlarla sohbetlerinize mutlaka yansıyan o 'farklı' dil. En sıradan en gündelik meseleler hakkındaki yaklaşımlarda dahi kendini ele veren o ayırım.

Konuştukça, 'dillerimizin' ne kadar değişik olduğunu anladığım kişilere rastlıyorum bazen de. Çoğumuzun kelimelere yüklediği mana birbirinden apayrı.

Mesela samimiyet bence birisiyle her şeyinizi paylaşmak, ona bütün mahreminizi açmak, hatta ve hatta içinizden geçeni olduğu gibi söylemek sanılmamalı. Samimiyet, o insanla ilgili niyetlerinizin temiz, düşüncelerinizin iyi olması. Söylediğiniz sözün arkasında bir art fikir bulunmaması.

Yoksa varsın bütün hayatını ifşa etsin biri size, eğer içinde bir ihanet, bir haset, size karşı kötü bir temenni barındırıyorsa, bilerek hayırlı ve yararlı olmayacak bir yöne yönlendiriyorsa, samimiyet bunun neresinde?

Başkalarına duygularını açmak bir yana, onların duygularını anlamak bile müstehcen gelir bana. Utanırım, anlamazdan gelirim. Bu yüzden vurdumduymazlıkla, anlayışsızlıkla suçlandığım veya meseleyi algılayamadığım zannedildiği olmuştur herhalde.

Ne yapayım, Behlül olur 'kaçarım' ben de.

Ve birileri Behlül gibi kaçmadıysa ve ben oradan kaçamadıysam, Bihter misali çok yanarım.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Biz ayrılamayız

Rengin Soysal 29.06.2010

"Biz ayrılamayız" sözünden korkarım ben. İster duygusal, ister toplumsal, ister siyasal, ister ekonomik bir mana taşınsın, her anlamıyla gizli bir tehdidin, bir tehlikenin, bir hükmetme arzusunun kokusunu alırım.

Ayrılıkları küçümsemek değil, ayrılırken, ağlamayı, üzülmeyi, acı çekmeyi anlamamak ise hiç değil; söz konusu olan duygusal bir beraberlikse hatta, öfkelenmeyi, hırslanmayı, nefreti bile anlarım. Ancak ortak bir geçmişten kalan ne varsa yakıp yıkmayı, ayrılanı harap etmeyi, ona hayatı zehretmeyi kabullenemem.

Arada duygusal bir ilişki yoksa, bir iş ortaklığından, bir siyasi bütünlükten, toplumsal bir aidiyetten bahsediyorsak, "birbirimize ihtiyacımız var" denmesinden yanayım, eğer taraflardan biri ayrılığın onlara zarar vereceğini düşünüyorsa.

Ancak aşta ve sevgide kâr zarar hesabı olmaz. "Sensiz yapamam" diyeni de, "onsuz yaşayamayacağımı" söyleyeni de anlamayacak kimse çıkmaz herhalde ama "biz ayrılamayız" demek farklıdır bunlardan. Kendi

duygularıyla karşısındakini bağlamaktır.

Aşk deyince aklıma gelen ilk, belki de tek ünlü çiftti onlar. Yıllar sonra ortaya çıkan aşk mektupları bu hissimde yanılmadığımı bana kanıtladılar. Dünyanın gelmiş geçmiş en güzel yüzlü kadınlarından, sayesinde, hakikaten ondan başkasında pek rastlanmadığı için, "menekşe gözlü" sıfatı hemen her dile giren Elizabeth Taylor ile yakışıklılığı yanında güzel ve etkili konuşma sesiyle çok çekici bir erkek olan Richard Burton'ın fırtınalı aşkları, elbette herkesin bildiği, yirminci yüzyıla damgasını vuran aşklardan biriydi. Benim sezgi derken kastettiğim, cılganmış, kurgulanmış, abartılmış, daha önemlisi ikisinin de ne oynadıkları ne kendilerini kandırdıkları 'sahici' bir aşk olması onların yaşadığının.

Müthiş ihtiraslı bir adamla bir kadının, inişli çıkışlı, şiddetli, hem kendilerini hem de birbirlerini hırpaladıkları bir aşk.

Richard Burton, Liz Taylor'la ayrılımlarından sonra "Sensiz yaşayamıyorum. Bana geri dönmezsen kendimi öldürürüm. Çünkü benim için sensiz bir hayat yok" diye yazmış ona. Fakat "biz ayrılamayız"ın tehditkâr tavrı yok bu sözlerde, bir yalvarışın dokunaklılığı, bir çaresizliğin izleri var. Mektuplarında kibirli olduğunu, Taylor'a kötü davrandığını, birbirlerini anlayamadıklarını da yazıyor bütün içtenliğiyle.

Biten, bozulan, dağılan evliliklerinin ardından yaşanmış her şeyi unutan, intikam ateşiyle kör olanlara inat, "senin mutlu olmanı ve başka birini bulduğunda onun sana iyi davranmasını istiyorum. İyi davranmazsa çekiçle üzerine yürürüm" diyor.

Hiç yabancı olmadığı bir cümle söylüyor bir de, "Senden sonra başka hiçbir kadınla ilişkim olmayacağından emin olabilirsiniz. Kendimi işe vereceğim."

Bu onun başka bir kadınla olmayacağı anlamına da gelmiyor yalan söylediği manasına da. O anda öyle hissettiğine işaret ediyor yalnızca ve ondan sonraki beraberliklerinin asla aynı yeri tutmayacağına.

Beni en fazla sarsan satırlar ise ölümünden üç gün önce Taylor'a yazdığı son mektupta saklı. Liz Taylor'ın kendisine geri dönmesini isterken, "Mutsuz olduğumdan değil, mutluyum ama seninle birlikte daha çok mutlu oluyorum" diyormuş Burton o mektupta.

"Keşke" diyorum ben de, evvelce yayımlansaydı da, benim de bu satırları biraz daha önce okuma şansım olsaydı. Goethe'nin dediği gibi "insan kendini yalnızca insanda tanıyor" bazen. Bazı gerçekleri dışarıdan bakabildiğinde daha iyi algılıyor.

Mutlu olmayı talep eden birinden, hâlihazır durumda mutsuz olduğunu duymak istemek ne kadar saçma, ne insafsızca "mutluysan niye daha mutlu olmayı bekliyorsun" demek.

Aşkın ne mucizevî bir duygu olduğunu çok yakında, çok yakınımnda gördüm ben. Her ilişkinin adının 'aşk' konmasından, bitti, yok, hiç olmadı sandığımız aşk, meğerse varmış.

Richard Burton da, inanmak istemediği, yok saydığı aşk başına geldiği için zorlanmış, uyum sağlayamamıştı belki de.

Ve onların aşkı da, iki yetişkin insanın arkalarında koskocaman geçmişleriyle gelip birbirlerine tutuldukları bir efsaneydi.

Hiçbir şey yaşamamış iki çok genç insanın değil, biri diğerinden çok yaşlı olup ötekine kendi birikimini empoze ettiği de değil, kadının ve adamın o devasa, çok farklı anılarla, yaşanmışlıklara gelip, çoğalttıkları ve uyum sağladıkları bir aşk benim tanık olduğum.

“Biz ayırlamayız” demeden ama ömürleri boyunca birbirlerine destek olacaklarını bilerek, onlara mutluluklarının devamını ve herkese böyle bir aşkı diliyorum.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dedikodu

Rengin Soysal 03.07.2010

Yeniden çocukluk günlerime dönsem... Çok nadiren de olsa, o mecliste bulunmayanlardan birine dair ‘imalı’ bir söz geçtiğinde “dikine” Ahmet amca avuçlarını birbirine çırpıp “selam olsun, selam olsun” diyerek, konuyu açılmadan kapasa...

Gerçekten de ne zaman gazeteleri elime alsam, gezdiğim dolaştığım yerlerde iki çift laf duysam, elimde olmadan hatırlıyorum hiç dedikodu yapmadan saatlerce sohbet edilebilen o yılları.

Dedikodu eskiden yok muydu, elbette vardı. Sadece bugünkü kadar yaygınlaşmamıştı çünkü ne teknolojik imkânlar yeterliydi ne medya ağları bu derece gelişmişti ve belki de asıl önemlisi maddi getirisi yoktu. Günümüzde ise medya içinde başlı başına bir ‘sektör’ dedikodu.

Şansıma mı diyeyim, şanssızlığıma pek karar veremiyorum, dedikodu alışkanlığı olmayan ve dedikodunun tasvip görmediği bir aile ve dost çevresinde büyüdüm. Dedikodusuz da, ya da öyle olduğu için, gayet renkli, esprili, entelektüel sohbetlere tanık oldum.

Yine de ‘dedikodusuzluğun’ en önde gelen figürü, babamın yakın arkadaşlarından ve meslektaşı, her şeyi kafasına göre, kendi bildiğince yaptığı, klişelere aldırmadığı, herkesin söylediğine kulak asmadığı için “dikine” lakabı ile anılan Ahmet amcaydı. Onun yanında hiç kimse bir başkasının gıyabında konuşamazdı, “selam olsun” der, keserdi lafı.

Şimdi sağ olsa, bütün bu yaşananlara ne der, nasıl değerlendirirdi tahmin etmeye çalışıyorum. Koca bir toplumu ve medyayı susturamayacağına göre, her akşam, vazgeçemediği iki kadeh rakısını içerken, kâh ötmeyen kanaryasını seyredip bilgece düşünceler üreteceği âlemlere dalar kâh eşikle ve dostlarıyla hasbıhal etmeye devam ederdi sanırım.

“Zaman böyle” diyerek uymazdı.

Yetişip birbirinden farklı farklı çevrelere girince anladım ki, dedikodu yapmayan biri sıkıcı bulunuyor. Şanssızlık dediğim biraz da bu işte. Dedikodu yapmıyorsanız ‘eğlenceli’ sayılmıyorsunuz; sizin dedikodunuzun yapılmasına şans vermiyorsanız ya ‘parlamıyorsunuz’ ya da kızdırıyorsunuz insanları.

Haklarında çıkan söylentilere kızıp köpürenler, dedikodu malzemesi olmalarına değil, dedikoduları ‘istedikleri şekilde’ yapılmadığı için öfkelenip hırslanıyorlar.

Dedikoduyu meslek haline getirenler maddi kazanç sağlıyor, dedikodusu yapılanlar bunu paraya tahvil edebiliyor, geriye kalanlar bunu bir çeşit ‘var olma’ vesilesi görüyorsa dozunun artması, yayılıp yaygınlaşması kaçınılmaz sonuçta.

Son günlerin en revaçta dedikodu konularından biri Defne Samyeli-Eren Talu evliliği/boşanması ve Eren Talu'nun Ayşe Arman'a verdiği röportaj.

Beni bu babta ilgilendiren, evlilik kurumunu ve toplumun bireyler üzerindeki etkisini sorgulamak.

Aşkın vahşi, kirli, çirkin vesaire olması daha kabul edilebilir de sanki, olanı biteni duyguların şiddetine bağlayıp daha anlayışlı daha yargılamadan daha hoşgörülü bakabiliriz de, evlilik söz konusuysa o kadar affedici olamayız genellikle.

Derin bir 'bilgiyle' evliliği aşktan çok aile ile ilişkilendiririz zira. Ve aile dayanıştığımız, güvendiğimiz, sığındığımız bireylerden oluşan kurumdur.

O yüzden toplumu evlilik içinde yaşanan yanlışlar çok daha fazla sarsar.

Ancak bütün dünyada, uzun yıllardır süregelen ve gitgide hızlanan bir süreçte, görülüyor ki evlilikler temelinden, yani tam da o güven ve dayanışma dediğimiz yerden çatırıyor.

Bir yanlış var ama o ne ve nerede?

Kişileri suçlamadan önce evlilikten beklentilerimizin doğru olup olmadığını anlamaya çalışmamız gerekiyor belki.

Evliliğin duygusal ihtiyaçlarımızı karşılamada yetersiz kaldığı çok dile getiriliyor fakat herhangi bir ayrılma, aldatma durumunda buna muhatap olan taraf inanılmaz duygu patlamaları yaşıyor çok defa.

Duygular ölmüyor da uykuya mı yatıyor evliliklerde?

Evliliğin tabiatından mı yoksa toplumun bakışından mı bu kadar etkileniyor çiftler.

Mesela Eren Talu'nun evliliğinin mahremiyetini ortalığa döküp saçması "para meselesi"ne bağlanıyor bazı çevrelerde. Halbuki kanıtları varsa, mahkemede sunabilirdi onları ve kimsenin haberi olması gerekmezdi.

Bana kalırsa bir miktar, erkek olarak yaşadıklarını hazmedemeyişinden ama daha önemlisi toplum nezdinde kendini 'haklılığını' ispatlama çabasından.

Gözönündeki insanların toplumla ilişkileri ve toplumun onlar üzerindeki görünmez baskısı, daha doğrusu kendilerinin öyle algılaması, başkalarına göre daha acıklı olabiliyor. Mahremiyetini yakın çevresindeki birkaç insan yerine bütün toplumla paylaşınca 'çürümüşlük' tadıyor.

Toplumca yapmamız gereken, oburcasına tüketip sonra yargıçlığa soyunmanın samimiyetsizliğinden sıyrılmak, okumayı, yazmayı, dinlemeyi, konuşmayı reddedip "selam olsun" diyerek kesip atmak belki de.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Referandum

Bugünkü anayasaya 1982'deki halk oylamasında kabul oyu verenlerin büyük bir çoğunluğunun, getirilen değişiklik paketine 12 Eylül'de yapılacak referandumda "evet" diyeceklerinden eminim.

Ve bunda bir garabet yok.

Çünkü onlar o zaman anayasayı beğenip benimsediklerinden olumlu oy kullanmış değillerdi; bir an önce 'normalleşmeyi' arzuladıkları için "evet" demeyi seçmişlerdi.

En kısa sürede parlamenter rejime dönülmesini, askerî idarenin mümkün olduğunca çabuk sona ermesini istediklerinden ince eleyip sık dokumamışlardı. Aksi halde her şey sil baştan başlayacaktı çünkü ve o 'belirsiz' süreç kim bilir daha ne kadar devam edecekti.

Halbuki seçimler yapıp, tek başına yeterli çoğunluğa sahip bir parti iktidara gelirse, nasılsa anayasayı değiştirebilirdi.

Halihazır anayasa, yüzde doksanları aşan evet oylarıyla 'geçmesini' büyük ölçüde bu bakış açısına borçluydu bana kalırsa. Bu konuda pek fazla yanıldığımı da sanmıyorum.

Yoksa, 1982 anayasasını "yüzde doksan" gibi bir ekseriyetle onaylayanlar, oylarıyla, programı ve çizgisi aynı doğrultudaki bir partiyi hem de ezici bir çoğunlukla taşırlardı iktidara.

Ajda Pekkan ve Recep Aktuğ

Her ne kadar güzelliği ve 'estetikleriyle' gündeme getirilse de Ajda Pekkan pop müziğindeki yerini, başarısını ve kalıcılığını şüphesiz ki en başta çok güzel şarkı söylemesine borçlu.

Ne var ki son yıllarda yaptığı bazı şarkı seçimlerine baktığımda elimde olmadan onun kendi kendine ihanet ettiğini düşünüyorum.

Yenilikleri takip etmek, 'çağa' uyum sağlamak takdir edilen özellikler olsa da sıra yaratıcılık, yorumculuk isteyen işlere geldi mi, insan bir tarz, bir 'karakteristik' bekliyor bunu yapanlardan.

Ajda Pekkan son yıllarda, kendisine çok yakışan, onunla özdeşleşen şarkılarını bile 'yenilik' uğruna günün ritimleriyle yorumluyor, belki beste bulamadığından, hemen herkesin söylediği türden harcıâlem şarkıları alıyor albümlerine benim bildiğim.

Sahnesinde, giyiminde, albümlerinin teknik altyapısı ve görsel malzemesinde yeniliklerden yararlanmak, çağın gerektirdiklerini ve getirdiklerini kullanmak önemli ama şarkılarında ve yorumunda tarzından ödün vermemek şartıyla.

Frank Sinatra'nın disko veya rap parçalardan oluşan bir repertuvarla sahneye çıktığını, albüm yaptığını duydunuz mu?

İtalya'da Mina ve Milva neyse, Ajda Pekkan da Türkiye'de öyledir.

Klasikleşmiştir, öyle de kalmalı, bundan vazgeçmemelidir bence.

Söyleyeceği şarkıları buna göre seçmeli, ya ona özel beste yapılmalı, yapılamıyorsa, kendisine uygun yabancı besteleri alıp yorumlamaktan kaçınmamalı ki yine dillerde dolaşsın parçaları, bir mevsimde unutulup gitmesin.

Recep Aktuğ, "benim dinleyicim otuz beş ile doksan yaş arasında" diyor. Müziğe başlamasından tam otuz sekiz yıl sonra tanındığı, o da Aşk-ı Memnu'daki meşhur 'kötü adam' Hilmi Önal rolü sayesinde mümkün olduğu halde tarzından vazgeçmeye hiç niyetlenmiyor.

Türk pop müziğinde bir erkek şarkıcı olarak, kadın şarkıcı kategorisinde Ajda Pekkan'ın söylediği kadar güzel şarkı söylüyor Aktuğ. Dinleyen hemen herkesin hemfikir olduğu gibi Tanju Okan ve Alpay çizgisinde bir yorumcu. Sesinin güzelliği yanında, şarkı söylemeyi bildiği ve duygusunu dinleyiciye geçirebildiği için de ayrılıyor, fark ediliyor ve her geçen gün dinleyici sayısını artırıyor. Ben Recep Aktuğ'u dinleyen "otuz beş yaş altı" müzikseverlerin de onun müziğinin büyüüne kapıldıklarını gördüm.

Ajda Pekkan ise o büyüün zaten ta kendisi. Onun gençleri yakalamaya değil, gençlerin ondaki tılsımı fark etmelerine ihtiyaç var. Pop müziğin de, hoplanıp zıplanacak değil, 'dinlenecek' ve dans edilecek bir tarz olduğunu, onun da kendi klasiklerini çıkartacağını göstermek Ajda Pekkan gibi bir adın taviz vermemesine bağlı biraz da.

Ajda Pekkan ve Recep Aktuğ birlikte farklı bir sinerji yaratabilirler mi acaba?

Aktuğ'un besteleri Pekkan'ın yorumculuğuyla birleşse veya birlikte düet yapsalar mesela?

Birden düşüncesi çok hoş geldi bana.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Akılları mühürleneler

Rengin Soysal 10.08.2010

"Uzun sıcak yaz" diyecektim...

William Faulkner'ı anacaktım...

O harika filminden bahsedecektim...

Paul Newman'ın, Joanne Woodward'ın, Orson Welles'in, Faulkner'ın bir hikâyesinden uyarlanan Long Hot Summer filmindeki görüntülerinin, aniden çıkıp gelmek için, hafızamda böyle 'boğucu' bir yaz mevsimini beklediklerine şaşırdığımı bir de.

Ve cehennemin niye hep ateşle, sıcakla, yanmakla özdeşleştirildiğini, "soğuktan tir tir titreyeceksiniz, donacaksınız" denmediğini sorgulayacaktım.

Bir aksilik olmasaydı da cumartesi günkü yazımı gazeteğe gönderebilseydim tabii.

Sonradan baktım ki, Yıldırım Türker de hemen hemen bunları anlatmış o günkü köşesinde, hem de tam benim aklımdaki başlıkla.

Yazım yayımlansaymış başlıklar ve konular çıkışacakmış. Anlatım biçimlerimiz farklı olsa da.

Yazıyla uğraşın ya da uğraşmayın, doğrudan bilgiye dayalı değilse, gündemde olan, herkesi alakadar eden konulara dair sizin de bir bakış açınız, bir fikriniz, bir hissiyatınız oluyor elbette; eğer düşüncelerinizi ve

duygularınızı ifade edecek bir platforma sahip değilseniz, medyada sizinkine yakın ve benzer görüşleri dile getirenlere rastladığınızda memnun oluyorsunuz. Bir temsil kabiliyeti kazanmış oluyor içinizden geçenler ne de olsa. Ancak bunları seslendirebileceğiniz kendinize ait bir alan varsa ve bir nedenle o sahayı kullanmadıysanız, o süreçte söylemek istediklerinizi sizden önce başka ağızlardan duyar, başka kalemlerden okursanız hayıflanıyorsunuz biraz. "Kopya çekmiş" sayılmayasınız diye, yazacaklarınızdan vazgeçmek zorunda kalıyorsunuz çünkü.

Yine de pek fazla şansınız yok bu durumdan tamamen kaçınmak için.

Nihayetinde ortak sorunlardan söz ediyor, sizi huzursuz eden şartlardan yakınıyor, toplumu ilgilendiren konulara değiniyor, o sıralarda neler konuşup tartışılıyorsa onlar üzerine düşünüyorsunuz.

Sıcak ile nem birleştiklerinde dayanılmaz oluyorlar.

Kendinize serin bir köşe bulup, kıpırdamadan durmak istiyorsunuz.

Sadece bekliyorsunuz...

Rüzgâr çıkmasını...

Bu sıcakların bitmesini...

Ben 'beklerken', yazmayı istediğim ne çok şey birikmiş.

Onlar üstüne ne kadar çok şey yazılmış bir yandan da.

Bu yüzden şimdilik onları bir tarafa bırakıp, bana ayrılan köşeye yeniden alışmak için şöyle gelişigüzel 'dolaşayım' diyorum.

Nasılsa her birine bir vesileyle dokunmak mümkün olur yine.

Ancak beni en korkutan meseleye öyle 'sere serpe' yaklaşmam da imkânsız.

O da tuhaf, ürkütücü bir 'akıl mühürlenmesi' bana kalırsa.

Düşünmeyi, olanı biteni algılamayı reddeden bir donmuşluk...

Kendilerini aydın ve modern olarak tanımlayanların bir kısmına hâkim olan ruh hali.

Bakmamak, bakıp da görmemek, görüp de anlamamak, anlayıp da kaldıramamak...

Ama asla sorgulamamak, gerçeği merak etmemek.

Bir de akılları değil 'vicdanları mühürlü' olduğundan, her türlü bilgiye vakıf oldukları halde çıkarları gereği halkı yanıltmaya devam edenler... Onların insanı dehşete düşüren saptırmaları.

Karşı olduklarını hezimete uğratmak adına, toplumla beraber kendi geleceklerini de yakacaklarının farkına varamayacak ölçüde körleşen, yeter ki şimdiye değin doğru bildiklerinin yanlış olabileceğini duymasınlar, öğrenmesinler diye bilgiye, belgeye, mukayeseye gözlerini, kulaklarını kapatıp, o 'saptırmaya' teslim olanlar.

12 Eylül'de yapılacak referandum sürecinin ortaya çıkardığı manzara bu.

Kemikleşmiş inançların, alışkanlıkların insanları nasıl duyarsız, anlayışsız kıldığı daha vahimi düşünme yetilerini körelttiği ortaya çıkıyor bu süreçte aslında.

Bulunduğu yeri 'muhafaza' etmekten gayri bir çaba sarf etmeyenler, eninde sonunda kaybederler hâlbuki.

Belki farkında değilsiniz ama 'esas gündem' sonunda değişiyor bu ülkede.

Onunla birlikte her şey değişecek.

'Mühürler' egemen olursa, değişim gecikecek sadece ve daha pahalıya malolacak.

Akıllarını ve vicdanlarını mühürlerinden kurtarabilenler ise bu değişimi doğru yönlendirip, güzel yaşayabilecek.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hitler de Wagner dinlerdi

Rengin Soysal 14.08.2010

Hitler Wagner'e hayrandı ve ondan çok etkilenmişti.

Wagner büyük bir müzik dehasıydı ve ırkçıydı.

Malûmu ilam işgüzarlığı diye düşünmeyin; sadece, Fazıl Say'ın arabesk müzik dinleyenler hakkında yaptığı yorum üzerine çıkan tartışmalar hâlâ sürüp giderken, bu noktayı da hatırlatmak istedim.

Say çapında bir müzik adamının arabesk veya herhangi bir başka müzik türünü eleştirmeye de, beğenmemeye de hem hakkı hem 'ehliyeti' var şüphesiz. Müzikal açıdan bu görüşünün gerekçelerini ortaya koyarak bir değerlendirmede bulunsaydı, müzisyenler kendi aralarında enine boyuna fikir yürütürdü, kimsenin de diyecek bir lafı olmazdı.

Say müzikal bir tartışma yapmıyor ki, adını arabesk koyduğu bir kültürü ve onun ürünü saydığı bir müzik türünü üretenleri ve dinleyenleri aşağılıyor.

Zaten bunun için tepki çekiyor ve kınanıyor.

Çünkü halkın bu tercihi üzerine ne sosyolojik bir analize ne neden sonuç ilişkilerini değerlendirmeye ne de 'sorunu' dönemsel bir perspektife oturtmaya, bütün yönleriyle araştırmaya incelemeye ihtiyaç hissediyor.

'Elit' bulmadığı bir çevreyi ve onların hayat tarzını, tercih ettikleri müziği bahane edip, "yavşak" diyerek küçümsüyor.

Herhangi biri böyle konuşabilir fakat entelektüel bir iddia güdüyorsan üslubunun da buna uygun düşmesi lazım gelir.

Konuya bu kadar amiyane yaklaşıncaya aynı seviyede cevaplar da alması kaçınılmaz tabii.

Yani dediğinin müzikle filan ilgisi yok, Say'ın siyasal eğilimleriyle bağlantısı var.

Hıncal Uluç, Fazıl Say'ın müzik dışında da düşüncelerini 'cesurca' açıklamasını övüyor. Ona 'saldıranların' "Atatürk düşmanı" olduklarını ve bu yüzden işi uzattıklarını, bir anlamda büyüttüklerini söylüyor.

Say'ın "yavşak" nitelemesi bir düşünce değil, bir hakaret. Üstelik tesbitlerini ne müzikal ne de sosyolojik bir tabana oturtma kaygısı güderek konuşuyor.

Kemalistleri eleştirmenin ise 'Atatürk düşmanlığı' ile bir alakası bulunmuyor. Kemalistlere de Kemalist olduklarından karşı çıkıyor değil hiç kimse, herkesin Kemalist olmasını istedikleri, Kemalizmi tek ideoloji olarak dayattıkları için tenkit ediliyorlar.

Fazıl Say'a gelince, o düpedüz siyaset yapmak derdinde. Yapabilir elbette. Ancak müzik alanında bir 'dâhi' olması onun politik görüşlerinin de isabetli olması manasına gelmez. Hele sırf bu sebepten, bir toplum kitlesini hakir gördüğünde bile, onun 'dokunulmazlığı' olduğu ileri sürülemez.

Hem de bir 'aydın', eğer sahiden aydınsa halkı anlamaya çalışır, onları aşağılamaz.

Ayrıca, bilmediğim bir alanda haddimi aşmaktan çekinirim ama, bir müzik ürününün yalnızca türü, başlı başına onun 'kötü' olduğunun delili sayılabilir mi, yoksa her dalın kendi yetkin örneklerine rastlanabilir mi? Cevabını tam bilmiyorum.

Bu arada "arabesk" denen müziği sevmediğimi, pek ısınmadığımı da belirteyim ki derdimin benimsediğim bir olguyu savunmak olduğu sanılmasın.

Dahası, bir toplumun elitist zevkleri olmasını da gerekli ve yararlı bulurum.

Ne var ki "arabesk yavaşlığından utanan" Fazıl Say, "başbakan asan", "darbeler yapan" bir ülkenin sanatçısı olmaktan aynı oranda utanç duyuyor mu, merak ediyor insan.

Bundan dolayı başa dönüp sormak istiyorum. Hitler klasik müzik sevdiği için Alman halkı onunla övünüyor mu, yoksa yaptıklarından utanıyorlar mı?

Wagner'in müziğine hayran olmak, saygı duymak, onun ırkçı görüşlerine de değer vermek anlamına geliyor mu?

Bir misal de edebiyat dünyasından verilebilir. Açlık ve Göçebe gibi büyük eserleriyle edebiyat tarihine geçen, Nobel Edebiyat Ödülü sahibi Knut Hamsun, Hitler'in politikasına inancı ve desteği sebebiyle ülkesi Norveç'te inanılmaz baskılara uğramıştı mesela.

Örneklere bakıp da yanlış anlaşılmasın. Ne Fazıl Say'ın ırkçı olduğunu ima ediyorum ne de siyasi görüşleri nedeniyle en küçük bir sorgulamaya maruz kalmasını kabullenirim.

Son Fenerbahçe çıkışıyla da birleşince, sezdiğim başka bir şey aslında.

Müzikteki başarısı onu yeterince tatmin etmiyor sanki. Ülke meselelerinde de söylenecek sözü olan bir entelektüel olduğunu kanıtlamak istiyor.

Biraz da bazı entelektüellerin popüler figürlere ve onların yaşam biçimlerine hissettiği kıskançlığa benzer bir şeyler buluyorum bu tutkusunda.

Onu da sanatıyla ulaştığı mertebe 'kesmiyor', 'fikir adamı' olarak görülmeyi arzuluyor, olmayınca da agresifleşiyor.

Kısacası sadece müzikteki başarısıyla anılmaktan rahatsızlık duyan asıl kendisi.

Halbuki halkın da, entelektüellerin de Say'ın müzikteki yeri ve değeri konusunda bir tereddütleri yok.

Bir başkasından duyulsa hiç üstünde durulmayacak görüşleri de sırf bunun için kale alınıp, yanıt veriliyor zaten.

Yoksa, "Kim okurdu kim yazardı /Bu düğümü kim çözerdi /Koyun kurt ile

gezerdi /Fikir başka başka olmasa" değil mi?

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Son bahçeler ve ramazanda caz

Rengin Soysal 17.08.2010

Arsız, yapışkan bir misafir. Uzattıkça uzatıyor istenmeyen, yaka silkilen konukluğunu. Ha bugün gider, ha yarın diye dayanmaya çalışıyorsunuz varlığına, değişen bir şey olmuyor, siz bunaldıkça, yüzünüzü astıkça, kaçacak bucak aradıkça daha da yerleşiyor. Gün geçtikçe ümitsizliğe kapılıyorsunuz, sinirleriniz bozuluyor, karamsarlaşıyorsunuz. Yapacaklarınızı erteliyor, sadece onun gitmesini bekliyorsunuz.

Birçokları gibi, benim de İstanbul'u esir alan nemli sıcaklarla ilişkim bu minvalde sürüyor. Yakınmak fayda etmiyor, aldığımız tedbirler yetersiz kalıyor.

Hepimizin dilinde aynı cümle: "Ben böyle sıcak görmedim". Belki de gördük. Yüksek betonarme binaların rüzgârları kesmediği, sıcaklığın, o apartmanların duvarlarından yansıyarak etrafı kızdırmadığı, ağaçların kesilip bahçelerin yok edilmediği, denizler kirlenip de havuzlara mahkûm olmadığımız zamanlarda, bu kadar uzun sürmese de buna benzer günler yaşadık. Bu derece bunalmadık ama. Ağaçlar vardı gölgesine sığınacağımız. Çok katlı binaların güneşin içinde doğup içinde battığı dairelerinde oturmuyorduk. Rüzgârlar bir engelle karşılaşmadan esiyor, balkonunda, bahçesinde oturanları serinletiyordu.

Bulutların ayı saçaklı bir şal gibi sardığı sıcak ve rutubetli o gecede, 'son bahçeler'den birinde fark ettim bunu.

Bütün şehir 'erirken', gün boyu çamların ve çınarların gölgesi sayesinde yanmaktan kurtulmuş, fiskiyeyle sulanan çimenlerin ıslaklığıyla ferahlamış, çevresi çarpık bir yapılanmaya teslim olmadığı için rüzgârın rahatça 'işlediği' bahçede, serin, rahat ve huzurlu bir gece geçirdik.

O bahçeden 'şehre' indiğimizde, havanın canlı bir varlıkmişçesine adeta tenimize dokunup sürtündüğünü hissettim.

İnsanda o 'varlığı' itip uzaklaştırmak, etrafında onun değmeyeceği, nefes alacak bir boşluk yaratmak duygusu uyandırıyordu.

Son günlerdeyse ne zaman sığa tahammül etmek için Kalamış koyundaki, Fenerbahçe'deki ve onlar gibi yakın çevredeki mekânlara gitsek, gece saat on iki, bilemedin en fazla bir oldu mu işletmelerin kapanacağı, oradan ayrılmamız gerektiği söyleniyor bize. Bunların bir kısmı da özel kulüpler.

Daha önceki yazlarda karşılaşmadığımız, yaşamadığımız bu tuhaf uygulama şaşırtıyor beni. Üstelik fevkaladeden hava şartlarının hâkim olduğu bir dönemde, arkasında yatan mantığı anlamakta güçlük çekiyorum.

Ramazan ayında oruç tutan, bu sıcakta eve girmeyip, sahurlarını dışarıda yapıp dönmek isteyenler de hesaba katılırsa hele.

Aslında çoğu işletmenin neden bu yolu tercih ettiğini tahmin etmiyorum değilim.

Bu tahminimde yanıldığımı da zannetmiyorum.

Fakat sıcak ve nem başta söylediğim gibi beni o kadar perişan ediyor ki, yazıya bile zamanında başlayıp, bitiremediğim için şimdilik bu meseleyi açmayı bir dahaki yazı gününe bırakıyorum.

Ya da yavaştan bir başlangıç yapalım, "ramazanda caz"a yürekten bir hoş geldin demeyi ihmal etmeden.

Yok, sizi yanıltmayayım, müzikten ziyade sessizlik benim gelecek yazıda esas bahsetmek istediğim.

Ancak "ramazanda caz" konsepti öyle uyuyor ki bu şehrin ruhuna, 'son bahçeler' ve son bahçelerin kıymetini bilenler kendilerinden bir iz bırakmadan kaybolup gitmeyecekler, artık buna daha çok inanıyorum.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gece, müzik ve sessizlik

Rengin Soysal 21.08.2010

Sanki film senaryosuymuş gibi bir konu var aklımda. Birbiriyle çok iyi anlaşılan, beraber gezip tozmaktan, eğlenmekten zevk alan, gece hayatını seven bir çift, yalnızca belli bir desibelin üstündeki müziği duymayı engelleyen, özel üretilmiş bir virüse maruz kalıyorlar. Bir gece kulübünde arkadaşlarıyla bir masanın etrafında toplanmış, ellerinde kadehleri, durdukları yerde sağa sola sallanıp, bir yandan da etrafı süzerken, aniden müzik susuyor onlara göre, müthiş bir sessizlik kaplıyor ortalığı.

Konuşmaları ve tabiatıta var olan diğer bütün sesleri duyabiliyorlar ama o günden sonra hayatları bir kâbusa dönüşüyor. Önce ilişkileri bozuluyor, arkasından neredeyse tüm dostlarıyla bağları kesiliyor. Dehşetle ne birbirleriyle ne de o güne değin yakın oldukları insanlarla konuşacak bir şeyleri olduğunu fark ediyorlar. Daha da beteri, iyi kötü konuşmayı denediklerinde, aslında hiçbirinin ötekini zerre kadar tanımamış olduğu çıkıyor meydana. Ya da tamamen farklı tanıdığı.

Beni böyle bir senaryoyu düşünmeye sevk eden, tahmin ettiğiniz gibi, eğlence yerlerine gece on ikiden sonra getirilen müzik yasağı.

Geçen yazıda bahsetmiştim. Son haftalarda Anadolu yakasındaki birçok kafe bar tipi yer ve hatta özel kulüpler o saatte hesapları toplamaya başlıyor, müşterileri işletmelerinin kapanacağını söyleyerek uyarıyorlar.

Sanıyorum ki, müzik kesildiğinde o mekânda kalmaya devam edenlerin sayısı hatırı sayılır ölçüde azalıyor. Bu da işletmeciler açısından pek kârlı bulunmuyor tabii.

Hâlbuki o kulakları sağır edercesine yüksek volümlü müzik çalmadığında, özellikle tam bunun için, gecenin tadını çıkarmak isteyen birileri de var, şimdilik azınlıkta da görünseler.

Geçenlerde, kulağı okşayan, enfes melodilerin ancak o mekânın sınırları içinde bulunanlar tarafından duyulabileceği, deniz kenarındaki çok hoş bir bahçede aynı şey geldi başımıza. Bütün gece yakındaki bir lokalden avaz avaz yükselen Türkçe pop şarkılarının, hem sevdiğimiz müzikleri duymamıza, hem doğanın sunduğu o güzelim atmosferi içimize sindire sindire yaşamamıza mani olmasından yakınırken, vakit gelip 'gürültü' durduğunda bize de 'gecenin sonu' olduğunu bildirdiler. Oysa biz sevinmiştik, 'nihayet' kulaklarımıza yumuşak bir ahenkle dolan müziğin sihriyle, karşımızda uzanan manzarayı seyrederek ruhumuzu dinlendirecektik.

Dışarıya taşmadıkça, her yerde susması gerekiyor mu her türlü müziğin bilmiyorum.

Müzik yoksa, müşterilerin o yerde oturmaya, yemeye içmeye, dostlarıyla sohbet veya tefekkür etmeye niçin izin yok, onu da anlamıyorum. İster istemez demin sözünü ettiğim, işletme sahiplerinin maddi kaygılarına bağlıyorum bu hali. Kâr amacı güden kuruluşlar olarak elbette haklılar kendileri açısından. Dedğim gibi bana asıl tuhaf gelen sessizliğe dayanamayanlar. Gerçekten merak ediyorum, bir gün hayatlarında bütün 'fonu' kaplayan sesler olmadığına aşkları, arkadaşlıkları, sosyal yaşamları sürebilecek mi diye.

Son yıllarda, eğlence denince akıllarına sadece "eller havaya" cinsinden bir tarz gelenler, gittikleri kafelerde, lokantalarda bile hep aynı ritimdeki son derece yüksek perdeden çalan müziği arayanlar, bunu talep edenler acaba sahiden korkuyorlar mı sessizlikten?

Bütün sesleri bastıran o hengâme, söyleyecek fazla sözleri olmadığını saklamalarına mı yarıyor onların? Kendi kendileriyle yüzleşmekten, içlerindeki huzursuzluğun, boşluğun farkına varmaktan mı korkuyorlar?

Yaşadıkları ilişkilerin yüzeyselliğini ancak böyle örtebildiklerinden, o 'zırh' ortadan kalktığında bütün dünyalarının sarsılacağından mı endişeleri?

Ondan mı, o çevrelerde tanışan, ilişkilerini hep aynı ortamlarda sürdüren çiftlerin, birbirleriyle daha fazla baş başa ve yalnız kalacakları bir yaşama adım attıklarında her şeyin bozuluvermesi?

Sanat müzikleri ile eğlence müzikleri apayrı türler.

Dinlenecek veya dans edilecek olanlar da kendi aralarında ayrılıyorlar birbirinden.

Hepsinin yeri, seveni, duruma göre birinden birini seçeni başka.

Ancak içlerinden birinin bu kadar egemen olması garip geliyor bana.

"Gürültüye boğmak" diye bir deyim vardır hani; bunca gürültüye boğulmaktan medet umanlar, aslında neden kaçmak istiyorlar, anlamaya çalışıyorum.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Laf ola...

Rengin Soysal 24.08.2010

Kalbimizi kıranları sevdiğimiz doğru değil; onları sevdiğimiz için kalbimiz kırabiliyorlar. Ötekilere içerliyoruz, öfkeleniyoruz veya hiç umursamıyoruz. Ama asla kalbimizi kırmayı başaramıyorlar.

Küçük şeylerle mutlu olmayı ancak büyük acılardan, kayıplardan sonra öğreniyoruz. Elimizde kalanlarla, payımıza düşenlerle yetinmeyi, onlarda teselli bulmayı, hayatın bize getirdiklerine sarılmayı pekâlâ mutluluk addediyoruz. Öyle de hissediyoruz. Peki, "bunu baştan, başımıza henüz bir şeyler gelmeden ve gelenlere üzülmekten yapsak" dersiniz olmuyor, daha doğrusu onun adı kendini kandırmak oluyor. Anketlerde yaşlıların gençlerden "mutlu" olduğu sonucu kuvvetle muhtemel ki bu gerçekten çıkıyor.

Kuvvetli kişilikler zor âşık olur ama yalnızca onlar gerçekten âşık olur; zayıflar ise bağlanır.

İnsanlar, dostlarının düşüncesizliklerine, yanlışlarına, haksızlıklarına anlayış gösterebiliyor da, aksine, yaptıklarında bir hata, bir adaletsizlik, bir zaaf bulamadıklarında tahammül edemiyorlar.

Kendimizi sevebilmeyi başkalarının bizi sevmesine bağlamak ne acıklı. Bizi sevsinler diye çabaladıkça sevilecek bir insan olmaktan çıkıyoruz çünkü.

Yaşlılık gurbettir. Bir daha asla geri dönülemeyecek olan gençliğin gurbeti.

Toplum dışında kaldığı için yabanileşen, insanlığa zarar verebilecek hale gelen insanlar vardır. Kalabalıklar içindeyse, o kalabalıklarla hareket eden herkes tehlikeli olabilir.

Ancak bir mucizeye tanık olduğunda inanmak, inanç değildir; artık onun adı bilmektir.

Daha en baştan, kadınlar hayranlık duyacakları, erkekler kendilerine hayran olacak birilerini mi arıyorlar? Eğer öyleyse bu denklemde bir yanlışlık var; kadınlar değerleri bilinmediği için mutsuz, erkeklerse sıkılıyor çünkü.

Duygusal birinden söz edildiğinde, bundan o kişinin başkalarının sıkıntılarına, üzüntülerine, hassasiyetlerine duyarlı olduğu sonucunu çıkarmayın hemen. Duygusallık denen şey, tamamen o insanın arzularının tatminine dönük olarak ve yalnızca kendi hissiyatını önemsemek şeklinde tezahür ediyor çoğunlukla. Şöyle bir etrafınıza bakın, “çok duygulu” denen birisi vardır mutlaka. Sürekli onu düşünmek zorunda bırakır sizi ve yalnız kendine değil çevresindekilere de habire sorun yaratır.

Müziği öyle yahut böyle, az ya da çok, o tür veya bu tür herkes seviyor. İş yazıya gelince değişiyor ama. Sıkıcı bulmaktan, hoşlanmamaktan, neredeyse patolojik bir çizgiye kadar uzanıyor yazıya karşı duygular. Müzik gibi yalnızca duygulara hitap etmeyip, zihni de çalışmaya zorladığı için mi acaba? Düşünmekten, az da olsa beyinsel bir efor sarf etmekten bunca çekinmek, zihni tembelliğimizin ne denli ağır bastığının ölçütü adeta.

İnsanlar ikiye ayrılıyor; gidip bir yerleri gezip gördükleri için mutlu olanlar ile yaptıklarından, yarattıklarından dolayı bahtiyarlık duyanlar.

Bazen hiç sorunsuz gibi devam eden bir arkadaşlıkta, bir taraf hiç farkında değilken, öte yandaki bir şeyleri biriktirip duruyor. Sonradan o birikenler bambaşka bir vesileyle patladığında, diğeri onun kendisini nasıl gördüğünü ve niçin kızdığını hayretle anlıyor.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Küçük şeyler

Rengin Soysal 28.08.2010

Uzun uzun anlatmayı sevenlerden değilim galiba. Ne gittiğim gezdiğim yerlerden ne gördüklerimden, yaşadıklarımın etrafımdakilere bahsederim. Şayet bir sohbet sırasında, konuşulan konuyu açacak,

derinleştirecek, anlam katacak bir unsur içeriyorsa, o zaman, fi tarihinde bile olmuş olsa, başımdan geçenleri, tanık olduklarımı, izlenimlerimi nakledirim.

Zaten herhangi bir yerden, bir olaydan, bir yaşanmışlıktan kendime sakladığım da ya yeni öğrendiklerimdir ya da bana hissettirdikleridir.

Eşle dostla, ahabpla da onların ilgi alanlarına girenleri paylaşmaya dikkat ederim.

Mevzula hiç bağlantısı yokken, söze çevredeki dekoru tarif ederek başlayanlar vardır bir de... Yalnızca kendilerini alakadar edecek detayları, hiç üşenmeden, anlatanlar.

Halbuki onca laftan karşınızdakine geçebilen, sadece onun duyarlılıklarına değecek olanlardır.

Belki de bu yüzden olmalı, romanları, filmleri anlatmayı da, okuyanların, görenlerin bana anlatmasını da istemem. Her birinin içinden bir veya birkaç yer daha fazla 'dokunur' insana ve herkese farklı bir yanı dokunur.

Göndermelere, alıntılara, sizi etkileyen, düşündüren, duygulandıran bölümlere ve bunlarla yepyeni çatılar altında bağlantılar kurulmasına sözüm yok aslında, hatta bundan hoşlanırım.

Aynı kitabı okuyanlarla, aynı filmi görenlerle etraflıca ve bütünü de kapsayacak biçimde konuşmayı, tartışmayı severim ama.

Bizim 'görmediğimizi' görmüştür biri, biz onun 'kaçırdığını' yakalamışızdır. Anlarınız ki o 'küçük parçalar' önemlidir. Her birimiz, kendi kilidimize uyan anahtarların açtığı kapılardan geçerek varırız bütüne. Bütünü algılayışımız aynı da olsa ona ulaştığımız yollar ayrıdır.

İnsanları da biraz böyle tanırız bence.

Sarf ettiği bir sözcük, gizleyemediği bir mimik, kullandığı bir jest, bir davranış biçimi onun düşünce ve kişilik yapısını bütün söylediklerinden, yaptıklarından daha iyi algılamamızı sağlar.

Bütünün içinde küçük bir parçayı böyle ayırmak bazen haksızlık gibi gelse de, hiç değilse "büyük resimde" hangi fırça izlerinin bulunduğunu da bilmiş oluruz.

Ahmet Hakan, en itibarlı edebiyat ödülllerinden biri olan Man Booker'ın da sahibi olan Kiran Desai için, "Orhan Pamuk olmasa, o Hintli kadın yazarın kitapları Can Yayınları'ndan çıkar, gazeteler röportaj yapar mıydı?" deyince o 'fırça lekelerinden' haberdar oluveriyorsunuz sözgelimi.

Yalnız Ahmet Hakan değil elbette, genellikle bu coğrafyada yaşayan birçoğumuz bünyemizde kendimizden bile habersiz yaşayan bir ırkçılık virüsü taşıyoruz. Batımızdakine öykünüp, doğumuzdakini küçük görmeye şartlanmışlık... Ve kadının değerinin ve öneminin ancak ve mutlaka yanındaki erkekten kaynaklandığına alışkın refleksi.

Bir cümlede bu kadar çok ayıp; edebiyata ilgisizliği hesaba katmasak dahi, doğrusu tedirgin ediyor insanı.

Sonra ekranda Müjdat Gezen'e rastlıyorum. Stüdyo dışından bağlandığı 5N1K programındaki konuklardan biri Zeynep Tanbay. Referandumda oyunun "evet" olacağını açıklayan Tanbay'a, yeni anayasaya "hayır" diyeceğini söyleyen Gezen, "hanımefendiyi tanımıyorum" diyor. Güya kibarca dile getiriyor bunu fakat yüzündeki ifade öyle demiyor. Üstelik, herhangi bir vatandaş hakkında fikir sahibi olmayabilir de, ünlü bir komedyen ve oyuncu yetiştiren bir okulun kurucusu olan Müjdat Gezen'in, modern dansın ülkemizdeki önemli temsilcilerinden Zeynep Tanbay'ı tanımaması, onun adına eksi hanesine yazılacak bir nottur bence.

Geçerli bir gerekçe ortaya koymak yerine, karşıt görüştekini az tanınırlık, çok tanınırlık ölçüsüyle değerlendirmek, 'küçük bir şey' gibi görünse de, bunu yapan kişinin özelliklerine dair daha kapsamlı bir izlenim edinmenize yardım edebiliyor bazen de böyle.

Bütünü görmek önemlidir ama onu oluşturan küçük parçalar, o bütünleşmenin sağlam olup olmadığını ortaya koyar.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sakine'ye mektup

Rengin Soysal 31.08.2010

Geçen akşamlardan birinde, Boğaz kıyısındaki bir iskelede, "yaz bitti" diyordum arkadaşşıma, biz güzel havaları beklerken geçip giden mevsimin, belki de benden uzağa götürdüklerinin, arkasından hissettiğim hüznle.

Hiç alışkın olmadığımız tropikal bir iklimin yağmuruyla, nemiyle, sıcakıyla perişan, öylece kıpırtısız kalmışken, sanki duygularım da, düşüncelerim de donmuştu beraberinde. Bütün enerjimizi emen melun bir vampirdi âdeta, üzerimize bütün ağırlığıyla çöken o ağır, puslu, yapışkan, bunaltıcı hava.

Nefes almaya çalışmaktan başka bir şeyle ilgilenmek anlamsız görünüyordu.

Ferah rüzgârlarla dağılıp gittiğinde o âfet ve nihayet özlediğimiz güzel günler kendini gösterdiğinde, ne çare ki yazın da sonu gelivermişti.

Arzuladığınız ne ise ona kavuşmak ve fakat artık onunla geçireceğiniz çok az vaktiniz olduğunun farkına varmak...

Hayatın böyle nahoş sürprizleriyle karşılaştıkça, giderek daha fazla telaşa kapılmamız, yaşamı bir "köşe kapmaca" oyununa çevirmeye kalkışmamız normal gelse bile böyle zamanlarda, kendimizden uzaklaşıp şöyle bir çevreye bakmayı denememiz gerekiyor, sonradan kendi kendimizden utanmamamız için.

Elimizden geldiğince bir şeyler yapmayı, durumun iyileşmesine, karınca kararınca olsun, katkıda bulunmayı icap ettiren halleri var insanlığın.

Binlerce can kaybının olduğu, milyonlarca kişinin etkilendiği, Pakistan'ı vuran büyük sel felaketinde yetmiş binden fazla çocuğun ölümle buruna olduğunu açıkladı yetkililer.

Birleşmiş Milletler, devletlerin yeterince ve lazım gelen süratte destek vermediğini belirtirken, Pakistan merkezli Taliban militanlarının, uluslararası yardımın reddedilmesi çağrısında bulunduğu da iddia edildi.

Bu iddia ne kadar doğrudur bilemem; ama maalesef ki en çok böylesi felaketler, facialar yaşandığında önemini anlıyoruz, ülke, millet, sınır tanımadan, insanlığın dayanışmasının...

İnsanca dayanışmanın.

O yüzden ne zaman "bizim iç işlerimize karışmasınlar" diyen bir ses yükselse, ürperiyorum.

Birbirlerinin “iç işlerine” karışmayan toplumlardan oluşan bir dünya tahayyülü korkutuyor beni.

Savaşlar, soykırımlar, çevre felaketleri, kadınların, engellilerin, çocukların maruz kaldığı şiddet ve ayrımcılık, hatta yaşanan birçok kişisel dram, “iç işlerine” karışılmasını istemeyen birilerinin varlığından güç alıyor.

İran’da, kocasını öldürmek ve zina suçlamasıyla recm cezasına çarptırılan Sakine Astiyani’nin durumunu düşünüyorum.

Sakine’nin recm cezası uluslararası kampanyalar ve baskılar sonucu idam cezasına çevrildi.

Eğer kocasını öldürdüyse, hukukun öngördüğü bir ceza almasına ne herhangi bir kimsenin, ne bir kuruluşun ne de bir devletin söyleyecek bir sözü olur elbette. Hukukun, adil ve insan hakları ile onuruna uygun olarak işlemesi kaydıyla.

Zina ve recm meselesine gelince, işte orada, herkesin ayağa kalkması, bu ‘vahşete’ karşı durması insanlığın hem görevi hem de hakkı.

İran devlet televizyonunun, Sakine’ye destek veren Carla Bruni’yi ahlaksızlıkla suçlaması, yönetimin yayın organı olan bir gazetenin daha da ileri gitmesi, bırakın insani ve siyasi nezaket ölçülerini bir yana, tam manasıyla bir hakaret suçu.

Sakine kocasından başka biriyle seviştiği için devlet tarafından cezalandırılıyorsa, dünyanın her yerindeki kadınların da İran’ın bu “iç işine” karışmaya hakkı var.

Bu sayede dünyanın her yerindeki başka kadınlar da hemcinsleri ezilirken, kendi özgür hayatlarının mahcubiyetini taşımazlar omuzlarında.

Devletler, birbirinin iç işlerine karışabildiği gibi, kendi ülkelerindeki, kadınların dövüldüğü, çocukların eziyet gördüğü ailelere de müdahale etmeli ki yalnız ve çaresiz olmanın trajedisine mahkûm olmasın hiçbir insan.

Ben iç işlerine karışılabilen bir ülkede yaşamak istiyorum...

Bütün ülkelerin birbirlerinin iç işlerini karşılıklı denetlediği bir dünyada.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Evet mi, hayır mı

Rengin Soysal 04.09.2010

Kıymeti en çok bilinen son sevgili gibi eylül...

Yaz geçmiş; şunun şurasında yaşanacak birkaç güzel gün daha kalmış, bunu bilmek arttırıyor önümüzdeki sayılı günlerin değerini.

Az bulunur, leziz bir meyveyi damağımıza bastırıp, mümkün olduğu kadar uzun süre tutmaya çalışıyoruz sanki, tadını doya doya çıkarmak için.

Gökyüzü masmavi, ağaclar yeşil, 'hava' belki yazdan da nefis ama gören gözlerden kaçması imkânsız alametleri taşıyor içinde.

Günler çoktan kısaltmaya başlamış, soyunmaktan çok hafifçe örtünmeye meyyal tenlerimiz, gecenin serinliğinde 'birazcık üşüdüğümüzü' söylemeye utansak da henüz, geçmiş tecrübelerimizden anlıyoruz: Sonbahar kapımızda, kış yakın.

Takvim yaprakları ne derse desin, ilan edilmiş resmî yılbaşının davet ettiği hesaplaşmalara nispet, hayatımızın muhasebesini eylülde yapmaya yatkınız.

Her eylül, yeni bir yılbaşısı ömrümüzün.

Gidenlerin hüznü ile yeni kararlar almanın umudu bir arada.

Gençken umut tarafı ağır basıyor, yaşlandıkça hüznü yan.

Bütün yılbaşları gibi o da...

Ve şubata inat, hep 'en kısa' diye algıladığımız ay.

Önümüzde, hele de yaşımızı almışsak, bizi bekleyen uzun bahar günleri değil, soğuk ve karanlık bir kış var çünkü.

Ne yapacaksak şimdi yapacağız.

Arkasından hüznüle baktığımız sevdalar, yaşanmış, yaşanmamış; yaptıklarımızın ve yapamadıklarımızın pişmanlıkları; bir şeyleri kaçırmamanın telaşı ya da tadına varmanın yavaşlığı ile başlı başına bir mevsim eylül.

Duygularımızın hasat zamanı...

Bu eylül buralarda bir hesaplaşma daha yaşayacağız geçmişimizle.

O geçmiş bizim için çok güzeldiyse, geleceğe "hayır" diyerek...

Üzüldüysek, canımız yandıysa, bunaldıysak yaşadıklarımızdan, "evet" diyerek...

Eylülün meşrebince bir an evvel yüzleşeceğiz kendi gerçeğimizle, çok geç olmadan.

Cem Mansur

Şikâyet etmektense bir şeyler yapmak...

Aşağılamaya kalkmak yerine anlamaya çalışmak...

Cem Mansur bunu yapıyor işte.

Son günlerde sıkça gündeme gelen klasik müzik tartışmaları bana onun Akbank Oda Orkestrası ile verdiği konserleri hatırlatıyor.

İyi ile kötünün ayrımını, iyi örneklerle daha fazla karşılaşa karşılaşa yapmaya başlarız.

Hemen olmasa da zamanla bu gelişimi fark ederiz hem kendimizde hem başkalarında.

Edebiyattan sinemaya, müzikten mimariye, modadan mutfağa her alanda geçerlidir bence bu tez.

Doğuştan bunların hepsiyle karşılaşma şansımız yoksa, bir yerlerde önümüze çıkmaları gerekir.

Çıktığında da onu sevebilmek, anlayabilmek için, bize yakın gelen bazı unsurları keşfetmeye ihtiyacımız vardır.

Bize bu keşfi yapmakta yardımcı olacak rehberler ararız.

Cem Mansur, o rehberliği başarıyla yapan bir orkestra şefi.

Klasik müziği daha geniş kitlelere sevdirmek için çok önemli bir rol üstleniyor.

Akbank Oda Orkestrası ile verdiği temalı konserlerde, konserden önce seyirciyle 'sohbet' ediyor.

İcra edecekleri eserin bestecisine dair hoş anekdotlar anlatıyor, eserin besteleniş öyküsü ve bestecinin yaşadığı dönemin özellikleriyle ilgili bilgiler veriyor bu sohbetlerde.

Dinleyicinin, besteciyle ve eseriyle yakınlık kurmasını sağlıyor.

Bilmiyorum bu sezon yine devam edecekler mi, klasik müziğin sevilmesinde çok yararlı olduğuna inandığım o konserlere.

Doğrusu Cem Mansur'u anmadan geçmek, klasik müziği sevdirmekten söz ederken, bir "iyi örneği" atlamak olurdu.

Velhasıl, kendi 'azınlığında' yaşamaktan memnunsan, bu çemberin dışında kalanların ille de seni beğenmelerini, senin gibi olmalarını istemek niye?

Bundan rahatsızsan, beğenilerini, ürettiklerini kalabalıklarla paylaşmak niyetindeysen, iş onlara değil sana düşüyor, sevdirmeyi bilecek olan sensin çünkü.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sokaklarda yaşıyorum

Rengin Soysal 07.09.2010

Sokaklarda yaşıyor, parklarda yatıyoruz...

Bir adresimiz yok bizim; annem, babam ve ben, evimizden atılmışız... Resmî kayıtlardan bu çıkıyor. Kısaca söylersek, Aziz Nesin'in *Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz*'ının, "evi ne var ne yok" versiyonu.

Vergimizi ödüyoruz ama oy kullanamıyoruz. Borcumuz yok fakat istesek bir kredi kartı bile alamayız mesela, ya da kredi kullanamayız.

İşin ilginç, oturduğumuz sokağın bizim aileden daha eski bir sakini yok. Yani altmış yıldan beri aynı "ada, parsel, pafta" numarası geçerli adres bilgilerimizde.

Benim de, bundan otuz dört yıl evvel, 1976'da, aile evi apartmana dönüştüğünden bu yana, başka hiçbir ikamet adresim olmadı resmen.

İlk defa bundan birkaç ay önce, bir banka işlemi için ikametgâh senedi gerektiğinde meydana çıktı bu durum. Muhtarlık, onlarda "herhangi bir kayıt gözükmediği" gerekçesiyle malûm kâğıdı veremeyince, Kadıköy Nüfus Müdürlüğü'ne gittim. Adresimizin 'kapatıldığını' söyledi görevli memur, ancak kimin, niçin kapadığına, kimde böyle bir yetki olabileceğine dair net ve makul bir açıklama getiremedi tabii. Durumun mantıklı bir tek gerekçesi olamayacağı belliydi zaten.

Çarçabuk lazım geleni yapıp, bana istediğim evrakı verdi ama. Ben de muhtarlığa gidip işimi hallettim.

Doğrusu yeniden 'evsiz, barksız' konuma düşeceğimizi, vatandaşlık görevlerimizi yerine getirirken, haklarımızdan mahrum kalacağımızı düşünmemiştim.

Referandum için seçmen kâğıdı gelmesi gecikince mahallenin muhtarına uğrayıp sebebini sordum.

Bana birkaç gün daha beklememi, eğer o zaman da gelmemişse internetten kontrol edeceğini, kimlik ve vatandaşlık numarasıyla oy kullanabileceğimizi söyledi.

Nüfus idaresinde ikametgâh bilgilerimizi onaylatmamın üzerinden henüz çok kısa bir süre geçtiği için endişelenmedim. Yanılmışım.

Tahmin ettiğiniz gibi seçmen kâğıtları gelmedi ve ben Caddebostan Muhtarlığı'na gittiğimde yine 'bimekân' olduğumuzu öğrendim.

Herhalde referandumda rey verme şansımız olmayacak.

Birazdan yazımı gazeteye gönderip, ilçe nüfus müdürlüğünün yolunu tutacağım.

Bakalım bu sefer ne gerekçe gösterecekler ya da aslında bir gerekçe gösterebilecekler mi?

Vatandaş olarak, bir ikametgâh kaydını bile doğru dürüst tutamayan bir sisteme ne kadar güvenebileceğinizi varın siz düşünün.

Benim bildiğim, önümüzdeki pazar günü yapılacak referandumda üç "evet" eksik çıkacağı.

Köprüden geçti Bono

Nihayet beklenen gün geldi. Efsanevi Rock grubu U2 ve solisti Bono bu akşam (6 eylül, pazartesi) İstanbul'da konser veriyor. İstanbullu müzikseverler için unutulmayacak bir gece olacağı kesin. Diğer her şey bir yana, 'ilk' olması dahi kâfi unutulmazlar arasına girmesine.

Bono ve U2 grubuna gelince, onlar bu konseri hatırlarlar mı ileride bilemem, Boğaziçi Köprüsü üzerinde yürüyerek Avrupa kıtasından Asya'ya geçişlerini unutmayacaklarına ise eminim.

Yürümek daha da enteresan kılsa da, iki kıtayı birleştiren bir köprüden geçmek onlar için başlı başına bir 'ilk deneyim' çünkü.

İlk ve yeni olan her şey gibi heyecan verici. Turistik gezilerde gidilen görülen yerlerde durmadan fotoğraf çekilip, sonra aynı hevesle izlenimler anlatıldığında ben daima oranın yerlilerini aklıma getiririm. Acaba yaşadıkları yerin bizim unutulmaz anılarımız arasına giren coğrafi özelliklerini, tarihî ve sembolik yapılarını, gezinti ve eğlence merkezlerini ne kadar fark ediyorlar diye.

Önemini, değerini bilseler de gözlerinde hepsi sıradanlaşıyor, şüphe yok ki.

Tıpkı, hele işi ile evi ayrı yakalarda olup da, binlerce kez bir kıtadan diğerine geçmiş olan İstanbullular için Boğaz köprüsünün algılanışı misali. Bizim için olağan ve alelade bir tecrübe artık yeryüzündeki iki kıtayı birbirine bağlayan ilk köprüden geçmek.

Hâlbuki ilk kez gittiğiniz bir yerde sıradan olan bile sıradışı bir iz bırakabiliyor üstünüzde.

Görmeye, yaşamaya alışkın olduklarınız herhangi bir duygu uyandırmıyorlar sizde, ne heyecan duyuyorsunuz ne hatırlıyorsunuz, ne de tekrar görmek için özel bir istek hissediyorsunuz. Alıştıklarınızı ancak onları kaybettiğinizde, bulamadığınızda uzak kaldığınızda arıyorsunuz... Ve fena halde özlüyorsunuz.

Bono'dan bahsedince, onun bugün *Taraf*'ın verdiği özel U2 ekinde yer alan söyleşide söyledikleri bana bir İngiliz arkadaşımın dediklerini anımsattı.

İrlandalı Bono, "Yaşadığımız semtteki okula gidemediğim için her sabah otobüs yolculuğu yapmak zorunda kalıyordum" diyor o röportajda.

Benim İstanbul'a yerleşmiş ve burada çalışan arkadaşım da, annesi Katolik olduğundan mahallelerindeki Protestan okula gidemediğini ve evlerine oldukça uzak bir ilkokula devam ettiğini belirtmişti söz arasında. Ben de, bizim okullarda öğretim laik olduğu için böyle bir ayırım olmadığından bahsetmiştim. O ise itiraz etmiş, "sizde de laik değil; dindeki kadar mutlak, uyulması şart olan kurallarınız var ve yukarıdan, tek bir merci tarafından, yapılıp yapılamayacak olanlar belirleniyor" diye cevaplamıştı.

Neyse, umarım 'bir evde yaşadığımı' ispat edebilirim bugün.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Her kadın bir faşiste...

Rengin Soysal 11.09.2010

"Her kadın bir faşiste tapar"...

Doğruluğundan çok, çarpıcılığıyla insanların hafızasında yer eden sözlerden biri...

Sylvia Plath'ın *Daddy (Babacığım)* adlı şiirinin bir dizesi aslında.

Şiirin bütünlüğü ve Plath'ın kendi gerçeği içinde çeşitli anlamlara yorulabilecek bir tesbit.

Önemi, bağlamının dışında da, tek başına bir mana ifade edecek kudrette olmasında.

Kendi 'macerasını', ait olduğu şiire bağlı kalmadan sürdürebilmesinde.

Zamanla neredeyse bir atasözü, bir vecize özelliği kazanmasında.

Bazı mısralar, oluşturdukları şiirden daha fazla bilinir, sevilir, etki yaratırlar.

Yalnız şiirde değil, edebî eserlerin tümünde rastlanır, 'ünü' yazınınkini ve yazarınkini aşmış böyle cümlelere.

“Olmak ya da olmamak işte bütün mesele bu” sözü, en açıklayıcı örnek olabilir bu anlamda.

Bu kadar uzun ömürlü olması o sözlerin, nesiller değiştiğinde bile birçok insanı birden etkilemesi, fark etmediğimiz bir hakikati açığa vurmasından mıdır, bir inancımızı güçlendirmesinden midir, tam aksine bildiğimiz bütün doğrular hakkında şüpheye düşürmesinden midir, üstünde düşünme ve tartışma arzusu uyandıracak bir belirsizlik içermesinden midir yahut da üstü örtülü duygularımıza dokunmasından mıdır?

Biri, birkaçı veya hepsi geçerli olabilir muhakkak ama benim asıl dikkatimi çekenler, ilk başta yanıltıcı hissi veren ve itiraz isteği yaratan sözler.

“Her kadın bir faşiste tapar” yargısı da onlardan biri işte.

Burada, öncelikle “faşist” sözcüğünü, ‘güçlü’ veya ‘muktedir’ kelimesiyle değiştirmek gerekiyor bence. Sanıyorum çoğu kişi de benim gibi düşünüyor. Plath’ın kendi hayatı, babasıyla ilişkileri ve yaşadığı dönem gözönüne alınınca, kullandığı kelimenin algılamasının zaman içinde bu tür bir değişime uğraması yadırgatıcı gelmiyor çünkü.

Bir kadının ‘güce’ tapması, hayranlığı ve âşık olması, doğası gereği yanlış görünüyor ilk bakışta.

Dişiliğin şefkatli, koruyucu kodları; sevdiğini çocuğu gibi biraz çaresiz, korunmaya ve ‘bakıma’ muhtaç sayması böyle düşündürüyor.

Kadınların büyük ekseriyetle kaba kuvvete, ve başkalarını ezenlere karşı hissettiği hoşnutsuzluk da ekleniyor bu yargıya.

Öyleyse nedir, erkeklerin hemen kabul ettiği, kadınların şöyle bir düşündüğünde hak verdiği yanı bu saptamanın.

Sanıyorum, kadınlarda da yaratılıştan, vahşi tabiatla mücadele edebilmek için lazım gelen, bir ‘güç’ ve hükmetme içgüdüğü var.

Fiziksel kuvvetlerinin erkeklere nazaran zayıf olması yüzünden ve yüzyıllar boyunca süren toplumsal kuralların tesiriyle bu içgüdü çekinik kalmış.

Kadınlar da düşünceleriyle ve alışkanlıklarıyla kendilerini farklı değerlendirirken, ayırımına varmadan asıl tabiatlarına uygun davranıyorlar belki.

İktidarı ele geçirmek, başkalarına hükmetmek ihtiraslarını böyle bir adamın yanında olarak doyurmak istiyorlar.

Bunu bir erkeğe ihtiyaçları olmadan, tek başlarına yapabilecek imkânları, donanımları olsa da, ihtimal ki ‘erkeksi’ görünmekten, feminen özelliklerini kaybetmekten, daha doğrusu öylesi bir izlenim yaratmaktan çekiniyorlar.

Bir miktar da, aileleri tarafından, erkeklere nazaran daha korunaklı yetiştirilmelerinin etkisi vardır herhalde..

Güçlü kadınların zayıf adamları çekme olasılığının daha yüksek oluşu da sınırlandırıyor olabilir onları kuvvetlerini özgürce sergilemek hususunda.

Hakiki kudret, bunların hiçbirine aldırmamaktır oysa, ve zannediyorum ki tek tük de olsa misalleri, öncüleri görülmeye başladı.

Yazık ki erkeklerin bir kısmı yanlış anlayıp, üzerlerindeki cazibelerini arttırmak için, kadınlara kötü ve hoyrat davranmayı deniyor ve fena halde yenilgiye uğruyorlar.

Kadınların dileği toplum içinde kuvvetli ve kudretli ancak kendilerine karşı nazik, anlayışlı erkekler.

Kaybedebilecekleri bir adama sahip olmayı ve ona hükmederken, aslında çoğunluğa hükümran olmayı hedefliyorlar, bilerek veya bilmeden.

Çok şey istiyorlar değil mi?

Ben de bunu anladığımda sinirlenmiştim doğrusu. Ama erkeklerin zekâsını test eden tarafı da ortaya çıkıyordu bu durumun.

Hayran olunmak, âşık olunmak, tapılmak isteyen adamların, toplumda onlara bir ayrıcalık sağlayacak özelliklerini, yeteneklerini değerlendirip, kadınlara da zarif, hoş ve kendilerini iyi hissettirecek biçimde mi yoksa kuvvetlerini ispatlamak adına kaba saba ve güvenilmez mi davrandıklarına bakıp, şıpınışı teşhisi koyabiliyordunuz.

Kadınların zekâsı ise sahiden bir 'faşiste tapıp' tapmadıklarından belli oluyordu ve korkarım ki bu ülkenin kadınları arasında epeyce kırık not alan çıkıyordu.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çok şükür, bölündük

Rengin Soysal 14.09.2010

Ya bölünmeseydik... Ya sandıklardan, 1982 Anayasası için yapılan referandumda olduğu gibi yüzde doksanları aşan oranda bir "evet" veya yine aynı nispette, "bölündük" diye yakınanların arzuladığı "hayır" oyu çıksaydı ne diyecektik... O zaman pek demokratik bir ülkede yaşadığımızı mı düşünecektik?

İnanacak mıydık buna?

Ancak totaliter rejimlerde mümkün çünkü bu türden bir 'birlik ve bütünlük' sağlanması, hepimizin malumu.

Ben de çok dinledim arkadaşlarımdan "korktuklarını"; hâlbuki yaşımız tutuyordu, asıl korkulu günleri geçmişimizde yaşadığımızı hepsi hatırlayabilirdi ama galiba unutmak işlerine geliyordu.

Bense, eski tecrübeler nedeniyle siyasete uzak duran bir aile olmamıza rağmen, evimizdeki kitapları bile nasıl ve nerede saklayacağımızı bilemediğimiz, endişelendiğimiz zamanları unutmamıştım.

Onlar, ulusal kanalların çoğunlukla Anayasa değişikliğine "evet" görüşünü savunduklarından şikâyet ederken, hatta bunun "faşizm" olduğunu ileri sürerken, benim aklımdan tek kanallı televizyon günlerinde bütün haberlerin hiyerarşik sırayla verildiği geçiyordu.

Dile getirilmesi, yazılması kanunen suç olan tabular yüzünden eli kolu bağlanmıştı insanların, dostlar arasında dahi susmak zorunda kaldığınız anlar vardı; karşı çıkanlarsa hapislerde yatıyordu.

Aslında çok fazla geçmişten söz etmek niyetinde değilim.

Geriye dönmek de, orada kalmak da imkânsızsa ve zamanı durdurmaya çalışmak beyhude bir çabaysa, ne anlamı var ki zaten...

Bugün yaptığımız her şey, attığımız her adım geleceğe giden yolları döşüyor sadece, geçmişini değiştirmeye yararı yok hiçbirinin, öyleyse değişmemekte, dönüşmemekte direnmenin mantığı ne?

Fikirler çatıştıkça değişim sürüyor.

Değişimi engellemeye uğraşanlar yardım ediyor bu döngüye ama kaybedip oyunun dışına düşenler onlar oluyor her seferinde.

Dış şartlara uyum sağlayabildiği kadar yaşıyor her canlı, artık koşullara ayak uyduramadığı, değişimini tamamladığı zaman da ölüyor.

İnsanlar ve diğer canlılar gibi toplumlar da değişerek, gelişerek idame ettirmek mecburiyetindeler varlıklarını.

O yüzden, bazen neredeyse içgüdüsel olarak bile doğru kararlar almalarında şaşılacak bir şey yok bence.

Bu yazı bir "ertesi gün" yazısı. İstanbul'da hava çok güzel. Yazıyı erken bitirebilirim, Suadiye'de, referandumda "evet" diyen nadir arkadaşarımdan ikisiyle buluşacağım fakat siyaseti bir süreliğine unutacağım, bu nefis eylül ikindisinin tadını çıkaracağım eminim.

Şimdilik, dün gece televizyonlarda, bugün yazılı basında yer alan yorumlara dair birkaç notum var söylemek istediğim.

Öncesini bilemem lakin bayramda, Bağdat Caddesi ve sahil yolundaki bütün billboardlarda koskocaman "hayır" afişleri göze çarpıyordu.

Halkın "neye 'evet' neye 'hayır' dediğini bilmeden" referanduma gittiğini ileri sürenler, Anayasa'da yapılacak değişiklikleri gündeme getirmekten ziyade, "Recep Tayyip Erdoğan'a ve AKP'ye güvenmediklerinden 'hayır' diyeceklerini" yazıp çizenlerdi.

Referandum öncesi "evet"i savunanlar gerekçelerini ortaya koyarken, "hayır"dan yana olanlar, "o adama" kızdıklarını, itimat etmediklerini tekrarlayıp durdular.

Şimdi merak ediyorum, 'cahil halk' Adalet ve Kalkınma Partisi'ne güvenoyu mu verdi, anayasal özgürlüklerin daha genişletilmesi yolunda iradesini mi kullandı?

Neyse ki AKP yabancı şaraplara uygulanan ithalat vergilerini indirmiş de, 'aydın halk' şöyle kaliteli bir şarap açıp efkâr dağıtabilecek...

Yazık oldu, galiba rakı içip "ne olacak bu memleketin hali" diye sormak bir nostalji olacak.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tutucu mu muhafazakâr mı

Rengin Soysal 18.09.2010

Ahmet Altan muhafazakârlığı esnafla köylünün yaşama ve düşünme biçimi olarak değerlendirdiğinde yadırgadım birden. Nedense benim zihnimde muhafazakârlık, şehirli ve köklü ailelere dair bir özellik olarak yer etmişti çünkü. Bu kelimeyi birilerine atfen kullandığımda da kast etmek istediğim, onların 'tutucu' bir yaşam biçimi ve politik görüşe sahip oldukları değil, değerlere sahip çıkmakta ve görgülü davranmaktaki özenleri oldu hep.

Yok, o kadar 'cahil' sayılmam. Siyaseten muhafazakâr, liberal ve sosyal demokrat olmanın ne anlama geldiğini, aralarındaki ayrımları biliyorum. Ama işte, 'tutucu' ile 'muhafazakâr' arasında kendimce bir fark gözettiğimi anlatmaya çalışıyorum. Biri diğerinin öztürkçesi, yeni dilde söylenişi diye kabul edilse de, sözlüklerde birbirlerinin karşılığı olarak yer alsa da benim bu sözcükleri algılayışımda bu çeşit bir nüans var.

Tuhaf ama öyle. Muhafazakârlık sanki biraz daha aristokrasiye yakın bir tabir. Hani kraliyet ailelerinde rastlanır cinsten...

'Halktan' biriyle evlenmeye mesafeli bakılması gibi mesela...

Eğlenmenin değil de 'dağıtmanın' hoş karşılanmaması gibi...

Mahremiyetin korunmasının büyük önem taşıması gibi...

Eğitime çok değer verilmesi gibi...

Nasıl desem, "bize yakışmaz" deyişindeki gizli gururdur muhafazakârlık âdeta.

Tutuculuksa içkiyi, dansı, kadın özgürlüğünü, kısacası 'modern' yaşam biçimini ayıplayan ve yasaklayan bakış açısidir.

Muhafazakârlık ve tutuculuk arasında, entelektüel ve aydın kavramları için yaptığım türden bir ayrım bulunmasına ihtiyaç hissediyorum. İyi öğrenim görmüş, kültür ve düşünce dünyasını takip eden biri olan aydınla, düşünceyi bizzat üreten, o dünyaya fikirleriyle yön veren entelektüelin aynı kelimeye ifade edilmesi yanlış geliyor bana.

Türkçenin böyle bir özelliği var. Batıdaki kavramları birebir karşılamıyor her zaman, bazen de 'aşk' ve 'sevgi' sözcüklerinde olduğu gibi mükemmel bir tanımlamaya imkân veriyor.

Duygusal alanlarda, düşünsel konulardan daha zengin bir kelime dağarcığına sahip olmamızda şaşılacak bir durum yok.

Yalnızca kullandığımız sözcüklere mahsus sayamayız bu kavram kargaşasını. Yıllardır söylenir, yazılır, tartışılır kime 'solcu' kime 'sağcı' dendiği ve aslında ne denmesi gerektiği.

Oralara girmeyeceğim. Hatırladığım ve hatırlatmak istediğim bir tartışma var örnek verebileceğim. Yanılmıyorsam Milli Selamet Partisi adını taşıdığı yıllarda o partinin milletvekili olan Oğuzhan Asiltürk, surların yıkılmasını ve açılacak sahanın halka gezinti ve dinlenme yeri şeklinde değerlendirilmesini önermişti.

Bir 'muhafazakâr' bu teklifi yapabilir mi ya da yapar mı, normalde?

Benim kafamın karışık olduğunu söylerseniz, katılırim, doğrudur.

Ancak her şey biraz karışık zaten buralarda.

Ahmet Altan "Batı'ya en uzak batı..." yazısında da harika bir tesbit yapıyor ve Onur Öymen'in bir sözüne atfen, CHP'nin artık "dans etmeyi" bilen o eski "elit" kadrolarının olmadığına dikkat çekiyor.

Cumhuriyet Halk Partisi sık sık dile getirildiği gibi hem "sosyal demokrat" bir parti niteliğine kavuşamadı bir türlü hem de "elitist" özelliğini kaybetti.

Kanımca 'sahil seçmenlerini' ele alırken de benzer bir yanılgıya düşme ihtimalimiz var. Öne sürüldüğü gibi onlar da en iyi eğitimi alan, kültür ve sanat ürünlerini en çok tüketen, yurtdışını en fazla takip eden insanlardan mürekkep değıller.

Yüksek okul mezunu olabilirler fakat bildiğiniz gibi henüz çok taze bir haber hâlâ dünyanın en iyi üniversiteleri arasına Türkiye'den bir tanesinin giremediğı.

Yurtdışıyla irtibatları, moda ve turistik gezi kapsamını pek aşmıyor.

Edebiyatla, bilimle, sanatla yakınlıkları popüler kültüre ilgilerinin çok gerisinde kalıyor.

Tarihle alakaları sadece Şu Çılgın Türkler misali Türkiye'yi ve Türkleri övenler ile Ramses Serisi gibi kitaplar ölçüsünde.

Nereden mi biliyorum? Ben de İstanbul'un tam o 'sahil' kesiminde doğdum, büyüdüm, okudum ve yaşıyorum çünkü; ve çevreye baktığımda gördüğüm çoğunluğa dair izlenimimi aktarıyorum.

Ne yazık ki alışkın olduğumuz 'görgü'den de eser kalmadı artık.

Açıkçası, görünümlerine, toplum içindeki tavırlarına bakarak hangi partiye oy verdiklerini veya referandumda "evet" mi "hayır" mı dediklerini kestirmek mümkün olmuyor. Her kesimde her iki grubu temsil edenler de var. Bu da iyi bir şey belki.

Samimi konuşursam, elitist bir partinin bir iki kişiyle de olsa Meclis'te temsil edilmesine sıcak bakacağımı saklamak istemem.

Görgülü ve elit olmak ise 'ilerici' olmaya hem yetmez hem de ölçütü sayılmaz, bunu bilerek.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Savruk

Rengin Soysal 21.09.2010

Duygularımın da düşüncelerimin de insicamı yok bir müddettir; öylesine savrulup duruyorlar. O kadar dağınıklar ki bazen varlıklarını hissedemiyorum bile; ipinden kopup oraya buraya saçılmış boncuklar gibi ne onlar tek başlarına bir anlam ifade ediyorlar, ne de bende onları derleyip toplama isteğı var.

Yazarken de, yazmak için masa başına geçmem gerektiğinde de, yaşıyorum aynı duyguyu. Aklımdan ve kalbimden geçenleri yakalayıp, bir intizama sokmakta güçlük çekiyorum Her biri alıp başını başka bir tarafa doğru uzaklaşıyor. Arkalarından bakmaya bile üşeniyorum.

Doğrusu ben böyle rahatım ama yazmak disiplin istiyor. İpin bir ucundan yakalayıp kumaşı dokumak gerekiyor. Bu ruh halinden o kumaş çıkmaz; o halde dokumaktan vazgeçip, şimdilik değişik renkli iplikleri şöyle bir ayırıp sıralamakla yetinmeli, daha fazla savrulmadan

Bölünmedik bütünleşiyoruz

Günlerdir benim de zihnimde dolaşıp duran "bölünmedik bütünleşiyoruz" cümlesi, sabah Neşe Düzel'in Tarhan Erdem'le yaptığı röportajda çıkıyor karşıma. "Türkiye bölünmüyor, aksine bütünleşiyor" diyor Tarhan Erdem. AKP'nin Türkiye'ye yayıldığı tespitini yapıyor.

Bütünleşmekten benim anladığımın birbirini tanımak, bilmek olduğunu fark ediyorum. Önceden o kadar kesin sınırlarla ayrılmıştık ki adeta habersizdik birbirimizden; görmüyorduk, görüşmüyorduk, temas etmiyorduk. Artık zihinsel olmasa dahi en azından fiziksel olarak yaklaşıyoruz, yakınlaşıyoruz, karşılaşıyoruz; yaşam alanlarımız birbirine geliyor, dokunuyor, iç içe geçiyor.

Hatta hayat tarzları benzeşmeye başlıyor yavaş yavaş.

İşte tam orada tuhaf bir duygu baş gösteriyor. Bu benzeşme 'endişeleri' giderecek yerde kimilerinin 'ötekine' daha da içermelerine yol açıyor nedense.

Türbanlı bir genç kız, sevgilisiyle birlikte 'sahildeki' bir kafede, tıpkı oradaki akranları gibi öpüşüp koklaştığında diğerleri tarafından ayıplanıyor, küçümseniyor ve öfkeleri üzerine çekiyor.

Birkaç kere tanık olduğum için biliyorum. "Madem başını bağlıyorsun, o zaman o kurallara uygun yaşa" diye kınanıyorlar bu sefer. Kendi yaşam biçimine duyulan bir kıskançlık mı bu, çağdaşlığı kılık kıyafette arayan o yerleşik yanılısma mı, ona 'üstünlük' sağladığına inandığı yanının manasını yitirme korkusu mu çözemiyorum.

Aynı türden bir isyanın dindar kesimde de var olduğunu aşağı yukarı tahmin ediyorum aslında. Onların da, hem içlerinde yaşam tarzı laik kesimle benzeşenlere, onlarla aynı müziği dinleyip, pahalı cipleri, lüks tüketim eşyalarını kullananlara mesela, hem de laik kesimden birilerinin bazı manevi değerlere sahip çıkmasına, yalnızca kendilerine ait bir egemenlik ellerinden alınmışçasına kızdıklarını, yaptıkları çıkışlardan anlıyorum.

Mahalle baskısı

Mahalle baskısı deyince doğrudan dindar ve tutucu kesim geliyor hepimizin aklına. Bense eski solcuları da hatırlıyorum.

Sol 'cemaatlere' dâhil olanlar üzerinde ürkütücü bir baskı sürüp gitmez miydi bir zamanlar? Aşk meşk 'burjuva' âdeti diye hor görülüp, ilişkilere müdahale edilmez miydi?

Gün Zileli anılarında, eğer hafızam beni yanıltmıyorsa, Doğu Perinçek ve 'parti' istemediği için çocuklarını aldıkları bahsediyordu.

İçki içmek, dans etmek 'yozlaşmışlıktı' kimi sol gruplara göre, bunları yapanlar cezalandırılırdı.

Bir de "bölündük, bölündük" yakınmalarını dinlerken aklıma geliyor solun kaç fraksiyona bölündüğü ve o fraksiyonlar yüzünden sevgililerin ayrıldığı, dostların düşman olduğu.

Dizi etkisi

Ah, unutmadan söyleyeyim, en batısından en doğusuna bütün Türkiye aynı dizileri seyrediyor, ortalık *İkinci Bahar*'dan başlayıp, *Asmalı Konak*, *Aşk-ı Memnu*, *Kurtlar Vadisi* fanlarından geçilmiyorsa popüler de olsa ortak bir 'kültürün' temelleri atılıyor sayılır. Bu sayede eskisi kadar yabancı değiliz birbirimize.

Lezzetsiz ve sağlıksız

Benimsediğimiz ve doğruluğu epeyce kuvvetli bir saptamaydı: "Hoşumuza giden her şeyin zararlı olduğu" esprisi. Lezzetli yiyecekler de sağlığınıza zarar veriyordu.

Bir süredir bu yargı da geçerliliğini kaybetti. Birçok besinin hem tadı yok hem de sağlıksızlar. Örneğin GDO'lu mısırlar, mısır yeme zevkini unutturdular.

Asla eski damak tadını bulamasak da markasına bakıp hiç değilse sağlıklı diye tercih ettiğimiz şarküteri ürünlerinde de şüphe belirince, aslında 'korkmamız gereken' şeyler ne kadar başka diye düşünüyor insan.

rengin.soyсал@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kendine ait bir dünya

Rengin Soysal 28.09.2010

Bundan birkaç yıl evvel, peş peşe, hayatım boyunca uzak kalmak istediğim türden 'karşılaşmalar' yaşamak zorunda kaldım. Çevremde bulunmasını hiç istemediğim insanlarla muhatap ve bana göre en sevimsizinden hallerin tanığı olmak, kendimi, kendi dünyamda yaşanmasına asla izin vermeyeceğimi düşündüğüm olayların içinde bulmak diye açabilirim bu 'karşılaşmaların' içeriğini.

Daha önceden bilmediğim, görmediğim, rastgelmediğim yahut yabancı sayıldığım şeyler değildi hiçbiri, üstelik hem çok yakınımda hem de en yakınlarımda örneklerine, benzerlerine sık sık tesadüf edecek kadar; ama yine de benim özelimde yaşanmasına imkân tanımamış, sınırlarımı çizmiş, o sınırları ihlal etmemiş ve ettirmemiştin o zamana değin.

Kendimce nahoş saydığım durumlardan uzak durmayı ve uzaklaşmayı, yaklaşmamayı ve yaklaştırmamayı, kaçmayı ve kaçınmayı başardığım için de övünürdüm, niye saklayayım...

Fiziken olmadığında da ruhen soyutlamayı bilirdim kendimi...

Çünkü bir yandan hoşlanmadığım bir ortamın, ilişkilerin içinde bulunmayı sürdürmek bir yandan da bundan yakınmak bana ters gelirdi.

Gerçi bu düşüncem hâlâ pek fazla değişmedi ancak ben değiştim.

Çok sarsılarak, iç dünyamda ciddi bir travma geçirerek olsa da öğrendim hayatın içinde 'steril' kalmanın imkânsızlığını ve aslında bunun faydasız hatta zararlı olduğunu.

Tıpkı mikroplarla temas şansı tanınmayan bir çocuğun bağışıklık sisteminin güçlenmemesi gibi.

Bu gerçeği kabullenmekte bunca gecikmeseydim, özel yaşamımda da, kariyerimde de bambaşka yerlerde olabilirdim.

Keşke, bahsettiğim karşılaşmalar çok daha öncesinden vuku bulsaydı...

Ödediğim bedel, geçen yıllar boyunca huzurlu yaşamamın karşılığında çok ağırdı.

Belki de bunun için ağırdı.

O yüzden her çeşit karşılaşmaya hazır olmak, karşılaşmalardan korkmamak, çekinmemek, rahatsız olmamak ve en önemlisi onları engellemeye çalışmamak gerek diye düşünüyorum artık.

Zaten mümkün de değil...

Hayatın içinde yalnız değilsiniz zira, her şey ve herkes birbirine dokunuyor.

Bu bireysel olarak da böyle toplumsal boyutta da.

Siz ne derece imtina etseniz, bir yakınınız, bir sevdiğiniz dolayısıyla değişiyorsunuz sonuçta bazı insanlara, olaylara, düşüncelere, yaşam tarzlarına.

Ne kadar çabuk razı olursanız buna, yolunuzu da o kadar erken çizebilirsiniz. Tahammül etmeyi, hoş görmeyi, kabul etmeyi derken, karşılıklı etkileşimlerle ortak noktalarda buluşmayı en azından ortak yaşam alanlarını paylaşmayı becerebilirsiniz.

Böylelikle özel yaşamınızda 'pürüzsüz' ilişkiler aramaktan, sosyal hayatta 'kurtarılmış bölgeler' kurmak hayalinden vazgeçersiniz.

Anlarsınız ki:

Kendinize ait bir dünya yaratabilirsiniz ama dünyayı size ait kılamazsınız.

Bireysel Silahsızlanma Günü

Çehov'a mal edilen malum sözdür: "İlk sahnede duvara asılı bir tüfek varsa, oyunun sonunda mutlaka patlar."

Ben de bir insan üstünde silah taşıyorsa, bir gün muhakkak onu kullanır diye düşünürüm.

Sırf bu nedenle, sonradan çok pişman olunacak kimbilir ne çok yaralama vakası olmuş, cinayet işlenmiştir.

Bir şakalaşma, bir anlık asabiyet kaç cana mal olmuş, kaç aileyi yakmış, kaç hayatı yıkmış, kaç vicdanı azaba mahkûm etmiştir.

Toplumsal barıştan söz edilirken, bireysel silahsızlanmayı da çok önemsemek gerektiğine inanıyorum.

Bugün "Bireysel Silahsızlanma Günü", bireysel silahsızlanmaya destek vermek isteyenler, saat 12:00'de Taksim Meydanı'nda toplanıyor.

Hatırlatmak istedim.

Psikeart, zarf da güzel mazruf da

Çok şık, siyah bir kap içinden çıktı *Psikeart* ve *Memleket* dergileri.

Psikeart'tan haberim vardı; *Memleket*'i ise ilk kez gördüm.

Psikiyatri Profesörü Emin Önder editörlüğünde hazırlanan ve psikolojiyle sanatı buluşturan *Psikeart*'ın 11. sayısının konusu "Yalnızlık", ve birçoğunu yakından tanıdığınız gazetecilerin, akademisyenlerin, psikoloji uzmanlarının yazılarını içeriyor.

İlginc, renkli, keyifle okunan, üzerinde düşünülecek, tartışılacak makaleler bunlar.

Memleket ise bu sayısında Japonya'yı ele almış. "Tokyo'nun Taksim'i Shinjuku", "Geyşa ve Samuray imgesinden şiddet, ölüm ve cinselliğe", "Balıksız Japonya sudan çıkmış balığa döner mi", "Ertuğrul Firkateyni'nin Japonya yolculuğunun son durağı", "Kiraz çiçeği ülkesi" gibi başlıklar altında Japonya'nın birbirinden değişik pek çok özelliğine ilgi duyabilecek insanlara hitap ediyor.

Ben iki dergiyi de çok sevdim.

Bundan sonra da takip edeceğim.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başörtüsü bahane

Rengin Soysal 02.10.2010

Başörtüsü serbest bırakılırsa ne demokrasi gelir ne irtica. Yalnızca bir bahane kalkmış olur ortadan.

Mağduriyetlerin ya da korkuların arkasına sığınma şansı kalmaz kimsenin. Sırf bu yüzden bile olsa başörtüsü yahut siyasi literatürdeki adıyla türban meselesinin, yeni anayasanın yapılmasını beklemeden çözülmesine taraftarım.

Çünkü yıllardır aynı tartışmayla oyalandı bu toplum, her türlü gelişmenin de özgürleşmenin de önü o vasıtayla kesildi.

Her iki taraf için de 'sembol' oldu. Bütün özgürlük ve adalet tartışmaları türbana indirgendi, onun sayesinde sığlaştırıldı ve belki de bu durum, siyaset dışındaki işlerle uğraşan birilerinin daha fazla işine yaradı.

Şayet CHP bu konuda AKP'ye destek verir de sorun hallolursa, diğer bütün özgürlüklerin sağlanması için üretilecek mazeretlerin de önüne geçilmiş olur.

Kim samimi kim değil, o zaman anlaşılır.

Şayet başörtülü kızların üniversitede okumaları yasağı kalkarsa, iktidar partisinin daha özgürlükçü bir anayasa yapmak için ayak sürmesine hep birlikte bağırmaya da hakkımız olur.

Benim anlamadığım ise bu kadar kolay korkan bir toplumun, sağıklarını doğrudan ilgilendiren, hatta çoluklarının çocuklarının hayatlarına mal olabilen tehlikelere karşı kayıtsızlığı.

Gıda barışı

Taraf'ın gündeme getirdiğı "zehirli etler" skandalı 'normal' bir ÷lkede kıyamet koparırdı.

Kazım Çeliker, 12 ton zehirli etin 'buharlaştığını' yazdı, bu etlerin izi hâlâ bulunamadı.

Konuyla ilgili olarak Profesör B÷lent Nazlı'nın Neşe D÷zel'e verdiğı cevaplar bu ÷lkede yaşayan herkesi dehşete düşürecek boyuttaydı.

Profesör Nazlı, söz konusu etleri yiyenlerde ölüm oranının yüzde otuz ila otuz beş olduğunu; bağışıklık sistemi problemli olanlar, şeker hastaları, yedi yaşına kadar çocuklar ile yaşlılar için bu etlerin fevkalade tehlikeli olduğunu söylüyordu.

Başörtülü başörtüsüz, sağcı solcu, Alevi Sünni, Türk Kürt, Müslim gayrimüslim, dindar ateist olmak fark etmiyordu, hiçbirimizin "gıda güvenliği" yoktu.

Hepimiz aynı etleri yiyorduk...

Birbirimizden daha çok, yediklerimizden, içtiklerimizden korkmamız gerekmez miydi?

Büyük firmalara, markalara bel bağlamanın yetersizliği ve anlamsızlığı da yaşanan bu son vakayla apaçık çıkmıştı ortaya.

Profesör Nazlı, Avrupa Birliği ÷lkelerinde, halka bakterili et yedirmenin cezasının müebbet hapse kadar gidebileceğini, bizde ise ölüme neden olanlara bile ancak iki üç yıl ceza getirildiğini belirtiyordu.

"Türkiye Avrupa Birliği'ne giremezse gıda faslı yüzden giremeyecek"ti Profesör Nazlı'ya göre, zira bu işten para kazananlar AB standartlarının Türkiye'de uygulanmasını istemiyorlardı.

Buradan bakınca AB karşıtı söylemlerin arkasında nelerin yattığını, "bağımsızlık" derken aslında hangi tür bir 'bağımsızlıktan' bahsedildiğini düşünmeden edemiyor insan.

Ben başörtüsü serbest bırakılırsa irtica geleceğinden, Kürtlere anadilde öğrenim hakkı tanınırsa ÷lkenin bölüneceğinden filan korkmuyorum. Böyle bir tehlike yok zaten. Ancak yediklerimize içtiklerimize dair sarıh bir tehlike var.

Toplumsal bir barış tesis edilmeye çalışılırken, toplumca bir 'gıda barışına' da ihtiyacımız var bence.

Aksi halde, aldığımız besinler sebebiyle daha çok kurban vermeye devam edeceğiz.

Onlar ortak biz pazar

O zamanki adıyla Avrupa Ekonomik Topluluğı'na girmeye, "onlar ortak biz pazar olacağız" diye karşı çıkmıştı.

Toplumu da buna inandırmaya çalıştılar.

Bütün bu gelişmeler gösteriyor ki asıl neden, 'Biz ortak, halk pazar' anlayışının arkasında yatıyormuş.

Ürettikleri her türlü çürük çarık, evrensel standartlara uymayan, denetimden kaçırdıkları malı ve ürünü satacakları 'hazır pazarı' kaybetme endişelerinden şimdiki çılgınlıkları da, besbelli.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hayvan sevgisi ve sağlık meseleleri

Rengin Soysal 16.10.2010

Uzun kuyruklu frakları içinde iki centilmeni andıran bir çift saksağana takılıyor gözüm pencereimin önünde kahvaltı ederken, birden seviniorum. Onları görmeyeli epeyce uzun bir zaman geçmiş olmalı. Artık azaldılar mı ben mi rastlamıyorum, bilmiyorum.

Çeşit çeşit kuşlar, balıklar, hayvanlar; sadece dünyayı süsleyen varlıklar gibi gördüğümüz nice canlı. Onların da kendilerine ait bir dünyaları olduğunu unutuyoruz ya da zaten pek düşünmüyoruz genellikle.

Sıkça hayvan sevgisinden söz edilirken, bazıları hayvanseverliklerini yüceltip adeta kutsallaştırırken, gözden kaçan şeyler var bana kalırsa.

Hayvan sevgisini ona sahip olmakla eşdeğer tutanlar az değil...

Kendi hayvanları dışındakilere basbayağı dış bileyenler çıkıyor...

Kedi sevenlerin köpeklerle, köpeği olanların kedilere bir tür düşmanlık beslemesine hele, hiç de az rastlanmıyor...

Bir de insanlara olan nefretlerini hayvan sevgisi üzerinden temize çekmeye çalışanlar var...

Onlar abarttıkça abartıyorlar bu sevgiyi, içlerinde insanlara karşı biriktirdikleri kini ve öfkeyi saklamak için kimi klişeleşmiş yargıların gölgesine sığınıyorlar: "Hayvanları sevmeyen insanları da sevmez" diye tekrarlayıp duruyorlar. Peki, insanları sevmeyen hayvanları sevebilir mi acaba? Bu sevginin gerçek bir sevgi mi yoksa insanlığa sevgisizliklerine bir bahane bulma çabası mı olduğuna nasıl emin olabiliriz.

Henüz yarısı içimizde çok taze İzmir'deki şu gencin ve arkadaşlarının bir kediciği vahşice katletmelerinin.

Tamam, ruhen hastadırlar, tedaviye muhtaçtırlar falan filan ama yanlarındaki pitbull neyin nesi? O köpeği seviyorlar mı, yalnızca vahşi ve sapkın zevklerine yardımcı olması için mi besliyorlar hayvanı?

Bir hayvan beslemek bazen topluma ve diğer insanlara karşı bir 'yandaş' edinmek anlamı mı taşıyor?

Gerçek hayvan dostlarını tenzih ederek soruyorum bu soruları.

Sürekli "insanları seviyorum" diyenlere duyduğum güvensizlikle bakıyorum hayvanseverliklerine çok fazla vurgu yapanlara da, elimde değil.

Aynı, insanlığı sevmek nasıl bütün insanları sevme manasına gelmiyorsa, hayvanları sevmenin de tek tek bütün hayvanları sevmeyi gerektirmediğini düşünüyorum.

Ve yine, sevdiklerimiz dışındaki insanlara kötülük yapmak, bunu istemek kadar anormal, sevmediğimiz veya kendimize yakın bulmadığımız hayvanlara fena davranmak, işkence etmek, öldürmek de.

Hayvanları sevmek ille de onlardan birini, birkaçını evinize alıp, birlikte yaşamak demek de değil bence.

Sokaktaki hayvanların ihtiyaçlarını düşünen, onlara kötü davranmayan, gerektiğinde yardımlarına koşan ama onları uzaktan sevmeyi tercih eden biri olabilirsiniz.

Hayvanlarla çok içli dışlı olmamak sizin hayvanları sevmediğiniz anlamına gelmez. Tıpkı insanlarla 'vıcık vıcık' ilişkiler kurmanın insanları sevmek olmaması gibi.

Doktorların günahı

Tamam, bu ülkede 'doktorsuzluktan' çok çekiyor(du) halk; hastanelerin hali içler acısı(ydı)...

Parası olmayan yanyıyor(du)...

Amenna.

Ancak doktorları günah keçisi yapmak, vur deyince öldürmek ne işe yarayacak?

"Tam Gün Yasası" ile kamuda çalışan doktorların muayenehane açmaları engelleniyor.

İlk bakışta haklı yanları olabilir bu uygulamanın. Belli saatten sonra hastanelerde doktor bulunmamasının, özel muayenehaneden geçmeden hastaneye yatmanın ve ameliyat olmanın çok geç ve güç olmasının tasvip edilecek bir yanı yok.

Çözüm bu mudur, işte o ayrı mesele.

Hem doktorları mağdur etmeyecek hem de uzun vadede daha farklı ve fazladan sorunlar yaratmayacak alternatif yasalar üzerinde durmakta yarar var bence.

Bir arkadaşımın Alman eşi, birkaç yıl evvel, derhal müdahale edilmesi gereken bir anevrizma operasyonu için Türkiye'ye gelip operasyon geçirmek zorunda kaldı. Çünkü Almanya'daki sosyal güvenlik sistemi içinde en az altı ay beklemesi gerekiyordu; hâlbuki durumu acildi, gecikme olursa ölebilirdi ve para da verse ameliyatının daha öne alınması imkânı yoktu.

İstanbul'da başarılı bir ameliyat geçirdi ve hayatı kurtuldu.

Kısacası değişik açılardan değerlendirilmesi gereken bir konu bu.

Mesele sağlıksa, sağlık sektörünün meselelerinin de aynı duyarlılıkla ele alınması gerektiği kanısındayım.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yasakları çoğaltalım

Başörtüsü yetmez...

Siyasi, sosyal, dinî bütün simgeleri yasaklayalım.

Başörtülünün giremediği yere...

Badem bıyıklılar da alınmasın.

Kolonya kokulular, zinhar...

Köşeli ve uçları aşağı dönmüş bıyık, ülkücülüğün işaretidir...

Pos bıyık, solculuğun...

Artık giyen pek kalmasa da parka da öyle, onlara da yasak gelsin.

Kasket 'halkçılığı' temsil eder, çıkarsınlar.

Dazlaklık, dünyada ırkçılığın sembolüdür, saçlarını kazıtan erkekler adımlarını bile atamasınlar, başörtüsüne/türbana izin verilmeyen mahallere.

Mesele 'kendinden olmayana' ayrımcılık yapılacağı, mahalle baskısı uygulanacağı, haksızlık edileceği korkusuysa bu kadarı da kâfi gelmez ama...

Tespih çekiyorsa, alalım elinden...

Kıyafetinde sarı, kırmızı, yeşil renkler birarada bulunuyorsa, gerisin geriye...

Saz taşıyorsa, muhtemelen Alevidir, saziyla dolaşmasın 'kamusal âlemde'...

Takım rozeti takmak hele, büsbütün tehlikeli olabilir; başka takımı tutana doğrudan saldırı sayılsın...

Aman tanrım, ya sünnet çocukları... Bu denli göstere göstere anlatılır mı, bir dine mensubiyet? Aileleriyle birlikte derhal çıksınlar görüş alanımızdan...

Parmağında nikâh yüzüğü olanlar, olağan şüpheliler... Bekârlara karşı önyargılı davranmayacaklarına nasıl emin olalım? Alyanslarını takmadan gelsinler...

Çok mu anlamsız?

Ben demedim siz söylediniz...

Sorunun tek cevabı "anlamsız" çünkü.

Çözüm de o anlamsızlığı fark etmekten geçiyor.

CHP ne zaman doğum yapacak?

Bu gidişle Türkiye koşsa da 'uçamayacak'...

Kanatlarından biri eksik zira...

Sağı var solu yok.

Çok partili sisteme geçildiğinden beri, çok istisnai dönemler dışında, iktidar hep sağda, muhalefet sol değil.

Sağ cenah sürekli doğum yapıyor...

Aynı gelenekten gelse de giderek yenilenen, gençleşen 'nesiller' yetişiyor bu doğumlardan. Ve ülkenin kaderine hâkim oluyor.

En son örnek, Fazilet Partisi'nden doğan AKP.

Malum fıkradaki çocuğun, "biz yoksulduk, onun için beni annem doğurdu" demesi gibi 'sağ ailesi' çoğalmaktan çekinmiyor.

CHP ise, narin ve nazlı hanımlar misali doğumun sağlığına zarar vereceğine inanmış, olduğu yerde yaşlanıp duruyor.

Demokrat Parti tecrübesiyle çok sarsılmış olmalı ki bir daha cesaret edemiyor buna.

CHP sol bir parti değil fakat Türkiye'de gerçekten güçlü, iktidara aday bir sol parti olacaksa, onun bünyesinden çıkacak, bence.

Bölünerek değil, doğurarak.

Aradaki fark; bölünmenin iki küçük parçaya ayrılmak anlamına gelmesi, doğumun ise kendinden daha genç, daha yenilikçi ve daha çabuk büyüyüp gelişen, değişik düşünceleri olan bir organizma yaratabilme yetisi olması.

Bu doğum gerçekleşirse CHP varlığını küçük, belli bir azınlığa hitap eden bir parti olarak sürdürür ama ondan doğan, iktidarın önce adayı sonra sahibi olan büyük bir parti olur.

Alvin Toffler ve başbakan

Tam da üst üste geldi...

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, kadın erkek eşitliğinin, "yaratılışları farklı" olduğu için, mümkün olamayacağını söyledi...

Amerikalı ünlü düşünür ve gelecekbilimci Alvin Toffler, ekibiyle birlikte hazırladığı raporda, önümüzdeki kırk yıla dair öngörüler arasında kadınların "şimdiye kadar görülmemiş bir oranda" önemli görevler üstlenecekleri, yönetimde söz sahibi olacakları tahminine yer verdi.

Doğrusu bu gidişatı görmek için Alvin Toffler olmak da gerekmiyor.

Biz istemesek de değişir bir şeyler.

İnanmak istediklerimizi, 'böyle olmalı' diye düşündüklerimizi, sanki hiç değişmeyecek hakikatlermiş gibi dillendirmek ancak bir müddet koruyabilir geçerliliğini.

Geleceğe ilişkin tahminleri izlemek, bugün aldığımız pozisyonları şöyle bir tartmak için de yararlı bir yöntem bana kalırsa.

Ne de olsa kimse, gün gelip söylediklerinin eskidiğini görmek istemez.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Esintiler

Rengin Soysal 26.10.2010

Birini anlamak, onun yüzünden acı çekmenizi engellemiyor. Tam aksine, yaptıkları için duyduğunuz öfkeyi azaltıp, acıyı daha derinden hissetmenize neden oluyor bazen.

Taraf olmakla taraftar olmak arasında keskin bir fark var. Birincisi, düşünceniz, mantığınız, bilginiz ve tecrübenizle herhangi bir durumun, olayın, gelişmenin, eğilimin yanında veya karşısında durmayı seçmektir. Diğer, seçtiğiniz tarafın kabullerini onaylayan bir düşünce tembelliğinden ibarettir.

'Kadınları anlayan' erkekler yok aslında; yalnızca, çekici buldukları erkeklerin 'anladığı' gibi bir kadın olmaya çalışan, öyle davranan kadınlar var.

Bugünlerde, hakiki bir demokrat olup olmadığınızı test etmenin en kolay yolu kendinize şu soruyu sormak: 'Rövanş' alacaklar korkusuyla hak ve özgürlüklerin kısıtlamaya devam edilmesine sıcak mı bakıyorum, yoksa her türlü 'rövanş' durumunda nasılsa yine hak ve özgürlükleri savunacağım için mi gereksiz endişelere kapılmıyorum?

O kadar ünlü ki kimse onun hakkında hiçbir şey bilmiyor. Sanıyorum çok da uzun olmayan bir gelecekte çok tanınmış bir kişiyi böyle tarif etmek yanlış olmayacak. Artık sıradan insanların her şeyinden haberdar olduğumuz bir zamanda yaşamaya başladık çünkü.

Hâlihazır tezlerden birini desteklemenin adına "benim fikrim" veya "benim görüşüm" deniyor. Daha trajikomik olanı ise önyargılarımızın bile kendimize ait olmayışı. Çoğunlukla, mensubu olduğumuz bir geleneğin devamı olarak sürdürüyoruz o önyargıları.

Bazen bir dostunuz gelip dert yanıyor. Yatıştırmaya, avutmaya çalışıyorsunuz ve fark ediyorsunuz ki ya daha çok sinirleniyor ya da artık size açılmaktan vazgeçiyor. Onu teskin etmeye uğraştığınızda fazladan öfkelenildiği sızsiniz, çünkü yangına körükle gitmenizi bekliyor sizden... Onunla birlikte, kime, neye kızılıyorsa, ona karşı birlikte cephe açmanızı...

Twitter gibi sosyal mecralar sayesinde hayranlıklar dahi emek gerektirmiyor. Pek beğendiğiniz birinin 'takipçisi' oluyorsunuz, sonra da hoşunuza gitmeyen bir şey oldu mu veryansın ediyorsunuz. Eh o kadar kolay ki, her an 'gözönünde' olan birinin gözden düşmesi.

Mutlu olmak biraz da hayal kurabilme yeteneğimize bağlıdır neticede. Teknoloji marifetiyle o kadar çok şey hazırlap önümüze geliyor, adeta ete kemiğe bürünüp canlanıyor ki bizim hayal etmemize bile fırsat kalmıyor. Yahut da hayal edeceğimiz şey, bize sunulan görsel bombardımanın gölgesinde kalıyor.

Belki de çağ, sadece kendileri yaratıp, üretenlerin mutlu olmasına imkân veriyor.

Aslında hiç olmasalardı ihtiyaç duymayacağımız şeylerin daha çok kazanç sağlaması ilginç bir şey. Mesela futbol diye bir oyun icat etmişiz, sektör haline gelmiş ve içinde yer alan birçok kişi, örneğin bir cerrahın kazandığından çok fazlasını kazanabiliyor. Moda, sinema, kısacası oyun ve eğlence dünyasına bakarsak apaçık görülür bu durum.

Demek ki insanların zevke, estetiğe, eğlenmeye özlemi, yani ruhsal beslenmeye duyduğu ihtiyaç gözardı edilemeyecek kadar net.

Tuhaf ama, bazen birini sevmediğinizi anlamak için başka birini sevdiğinizi anlamak gerekiyor.

Yalnızlık her zaman yalnız hissetmek değil, başkalarından farklı hissetmektir ve bu duygu kendini diğerlerinden üstün görmek biçiminde de tezahür edebilir.

Bir de erkekleri kızdırmak pahasına ve ‘anlayışlarına’ sığınarak bir şaka yapalım: Erkekler artık bir hayırları dokunmayacağı zaman hayırlı olmayı başarabiliyorlar.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Açık Radyo, kapalı YouTube

Rengin Soysal 29.10.2010

“Önce radyo vardı” diyesi geliyor insanın, sosyal medyanın bunca yaygınlaştığı şu zamanlarda...

O ‘ağa’ yabancı olmak, adeta hayatın dışına düşmek gibi bir şey, hele de belli bir yaşın altındaysanız.

Hiç şüphesiz, radyolar ilk örneği idi bu nevi bir sosyalleşmenin. Gençler belli bir frekanstan yayın yapan radyolardan, posta kartlarıyla yaptıkları şarkı istekleriyle birbirlerine ‘seslerini’ duyurmaya, duygularını iletmeye çalışırlardı.

Hatırlayanlarınız vardır, ne çok sevmiştik Woody Allen’ın *Radyo Günleri* filmini. Hepimizin ortak olduğu bir geçmişe dokunmuştu.

Şimdilerde ise, sığağı sığağına, *Facebook*’un kuruluş öyküsünü anlatan *Sosyal Ağ* filmi gösteriliyor sinemalarda.

Radyonun geçmişinde kısıtlamalar vardı. Belli müzik türlerinin yasaklanmasına kadar giden... Bir kısmı belli bir süre sonra kalkmıştı, diğer bazılarının anlamsızlığı da zaman içinde apaçık ortaya çıkıp, kadük olmuştu.

Uzun uzun anlatmaya gerek yok, demokrasinin gidişatını ve gelişimini radyolar üzerinden izlemek de mümkündü.

Türkiye’nin kabına sığamamaya, kendine biçilen dar elbiseyi üzerinden atmak için kıpır kıpır kıpırdamaya başladığı 90’lı yıllarda “ikinci radyo günleri” başlamıştı hani...

Ve o dönemdeki iktidarın özel radyoları yasaklama çabası, hakiki bir sivil toplum girişimi olan “radyomuzu geri verin” kampanyasıyla iflas etmişti.

Radyolar özgürlüğüne, özgürlükler radyolarına kavuşmuştu.

Sesin ve rengin buluşması

Sonra *Açık Radyo* geldi.

Tam on beş yıl önce.

“Kâinatın tüm seslerine, renklerine ve titreşimlerine açık radyo”...

Adı gibi, sloganı da çoğulculuğu, demokrasiyi çağırıyordu.

Yoğun gündemin gölgesinde kalan ama aslında hayati ve insani önem taşıyan konulara, yalnızca çoğunluğun değil, azınlığın derdi, merakı, hassasiyeti olan sorunlara dokundu geçen on beş yıl boyunca.

Görsel medyanın rekabetine direndi.

Hiçbir yerde bulamadıklarını, o frekansta, 94.9’da bulan dinleyicileri vardı çünkü.

Henüz bu kadar sözü edilmediği yıllarda çevreyi, çevreciliği, dünyayı bekleyen tehlikeleri mesele edindi.

Kaliteli müzikler sundu, arayan kulaklara.

Estetiğin, mimarinin, sanatın kulvarlarında dolaştırdı dinleyicilerini.

Açık Radyo, on beşinci yıldönümünde çok farklı ve anlamlı bir çalışmaya imza attı: *Açık Kitap*.

Açık Radyo’da on beş yıl içinde yer alan bütün programlar, resimli bir ansiklopedi gibi tasarlanmış bu kitapta yer alıyor.

Madde başlıkları ve anlatımıyla birlikte içerikleri öyle çekici ki kolay kolay elinizden bırakamıyorsunuz.

İlk etapta üç bin adet basılan bu kitabın sürprizi ise, 150 adedinin kapağına Mehmet Gülerüz’ün yaptığı desenler.

Geçen çarşamba akşamı Füsun Eczacıbaşı ve Ömer Madra’nın verdiği davette tanıtılan bu 150 kitabın her birinin kapağını Mehmet Gülerüz tek tek tasarlamış. Öyle albenisi olan desenler ki aralarında bir seçim yapmak çok zor.

Gülerüz’ün desenlerini taşıyan kitaplar beş bin lira fiyatla satışa sunuluyor. Kitaplığında Gülerüz’ün imzasını bulundurmak hoş bir ayrıcalık olacak.

Ve bu sayede kitabın normal baskısı, makul bir fiyatla okuyucusuna ulaşabilecek.

Ses, görüntüden çok daha fazla hafızalarımızda yer eden bir olgu.

Yüzlerini unutsak bile, tanıdığımız, sevdiğimiz sesleri hiç unutmuyoruz.

Hayatınızda sesin yeri varsa, radyonun da hep olacak.

İster görsel medya, ister sosyal ağlar, hangisi olursa olsun, yaşantımızın parçası haline gelse de, sırf bu yüzden radyoların ömrü sürecektir.

Radyonun başka bir avantajı daha var zira; onlarla iletişim halindeyken veya başka işlerle meşgul olurken bile dinleyebiliyorsunuz.

On beş yılda çok şey değişti ve demokrasi yolunda çok mesafeler kaydettik toplum olarak.

Bugün hâlâ *YouTube*'un yasak olması daha da manasız ve gülünç geliyor insana, aşılan yollara ve geçmişin tuhafıklarına bakınca.

Açık Radyo'ları ve "*Açık YouTube*'ları" destekleyeceğiz hep, dünyaya kapanmak ve dünyanın bize kapanmasını istemiyorsak.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Açık Radyo, kapalı YouTube

Rengin Soysal 30.10.2010

"Önce radyo vardı" diyesi geliyor insanın, sosyal medyanın bunca yaygınlaştığı şu zamanlarda...

O 'ağa' yabancı olmak, adeta hayatın dışına düşmek gibi bir şey, hele de belli bir yaştan altındaysanız.

Hiç şüphesiz, radyolar ilk örneği idi bu nevi bir sosyalleşmenin. Gençler belli bir frekanstan yayın yapan radyolardan, posta kartlarıyla yaptıkları şarkı istekleriyle birbirlerine 'seslerini' duyurmaya, duygularını iletmeye çalışırlardı.

Hatırlayanlarınız vardır, ne çok sevmiştik Woody Allen'ın *Radyo Günleri* filmini. Hepimizin ortak olduğu bir geçmişe dokunmuştu.

Şimdilerde ise, sığağı sığağına, *Facebook*'un kuruluş öyküsünü anlatan *Sosyal Ağ* filmi gösteriliyor sinemalarda.

Radyonun geçmişinde kısıtlamalar vardı. Belli müzik türlerinin yasaklanmasına kadar giden... Bir kısmı belli bir süre sonra kalkmıştı, diğer bazılarının anlamsızlığı da zaman içinde apaçık ortaya çıkıp, kadük olmuştu.

Uzun uzun anlatmaya gerek yok, demokrasinin gidişatını ve gelişimini radyolar üzerinden izlemek de mümkündü.

Türkiye'nin kabına sığamamaya, kendine biçilen dar elbiseyi üzerinden atmak için kıpır kıpır kıpırdamaya başladığı 90'lı yıllarda "ikinci radyo günleri" başlamıştı hani...

Ve o dönemdeki iktidarın özel radyoları yasaklama çabası, hakiki bir sivil toplum girişimi olan "radyomuzu geri verin" kampanyasıyla iflas etmişti.

Radyolar özgürlüğüne, özgürlükler radyolarına kavuşmuştu.

Sesin ve rengin buluşması

Sonra *Açık Radyo* geldi.

Tam on beş yıl önce.

“Kâinatın tüm seslerine, renklerine ve titreşimlerine açık radyo”...

Adı gibi, sloganı da çoğulculuğu, demokrasiyi çağırıyordu.

Yoğun gündemin gölgesinde kalan ama aslında hayati ve insani önem taşıyan konulara, yalnızca çoğunluğun değil, azınlığın derdi, merakı, hassasiyeti olan sorunlara dokundu geçen on beş yıl boyunca.

Görsel medyanın rekabetine direndi.

Hiçbir yerde bulamadıklarını, o frekansta, 94.9’da bulan dinleyicileri vardı çünkü.

Henüz bu kadar sözü edilmediği yıllarda çevreyi, çevreciliği, dünyayı bekleyen tehlikeleri mesele edindi.

Kaliteli müzikler sundu, arayan kulaklara.

Estetiğin, mimarinin, sanatın kulvarlarında dolaştırdı dinleyicilerini.

Açık Radyo, on beşinci yıldönümünde çok farklı ve anlamlı bir çalışmaya imza attı: *Açık Kitap*.

Açık Radyo’da on beş yıl içinde yer alan bütün programlar, resimli bir ansiklopedi gibi tasarlanmış bu kitapta yer alıyor.

Madde başlıkları ve anlatımıyla birlikte içerikleri öyle çekici ki kolay kolay elinizden bırakamıyorsunuz.

İlk etapta üç bin adet basılan bu kitabın sürprizi ise, 150 adedinin kapağına Mehmet Gülerüz’ün yaptığı desenler.

Geçen çarşamba akşamı Füsün Eczacıbaşı ve Ömer Madra’nın verdiği davette tanıtılan bu 150 kitabın her birinin kapağını Mehmet Gülerüz tek tek tasarlamış. Öyle albenisi olan desenler ki aralarında bir seçim yapmak çok zor.

Gülerüz’ün desenlerini taşıyan kitaplar beş bin lira fiyatla satışa sunuluyor. Kitaplığında Gülerüz’ün imzasını bulundurmak hoş bir ayrıcalık olacak.

Ve bu sayede kitabın normal baskısı, makul bir fiyatla okuyucusuna ulaşabilecek.

Ses, görüntüden çok daha fazla hafızalarımızda yer eden bir olgu.

Yüzlerini unutsak bile, tanıdığımız, sevdiğimiz sesleri hiç unutmuyoruz.

Hayatınızda sesin yeri varsa, radyonun da hep olacak.

İster görsel medya, ister sosyal ağlar, hangisi olursa olsun, yaşantımızın parçası haline gelse de, sırf bu yüzden radyoların ömrü sürecek.

Radyonun başka bir avantajı daha var zira; onlarla iletişim halindeyken veya başka işlerle meşgul olurken bile dinleyebiliyorsunuz.

On beş yılda çok şey değişti ve demokrasi yolunda çok mesafeler kaydettik toplum olarak.

Bugün hâlâ *YouTube*'un yasak olması daha da manasız ve gülünç geliyor insana, aşılan yollara ve geçmişin tuhaflıklarına bakınca.

Açık Radyo'ları ve "Açık *YouTube*'ları" destekleyeceğiz hep, dünyaya kapanmak ve dünyanın bize kapanmasını istemiyorsak.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Takıntılı modernler ve Kılıçdaroğlu

Rengin Soysal 02.11.2010

Bu da 'modernlerin' bir bölümü hakkında benim yorumum...

Daha doğrusu gözlemim...

Hiçbir bilimsel araştırmaya dayanmıyor tabii ama inanın var böyle bir kategori... En azından bulunduğum çevrelerde çok sık rastlıyorum onlara. Bu yüzden olmalı, ekranlarda aralarından birini görürsem eğer, hemen anlıyorum 'takıntılılardan' olduğunu.

Tahmin edeceğiniz gibi, Tarhan Erdem'in değerlendirmesiyle "endişeli modernler" denen grup içinde yer alıyorlar en fazla.

Fakat bir farkları var... İlle de endişelenmeleri gerekmiyor bir şeye 'takmaları' için, ondan hoşlanmamaları yetiyor. İlk aklıma gelenler:

AKP takıntısı

Başörtüsü/türban takıntısı

Demokratik cumhuriyet takıntısı

Kız okulu takıntısı

Televizyon dizisi takıntısı...

Kesmezsem, daha uzayıp gider bu liste...

İyisi mi fazla uzatmadan, sıraladığım maddeleri biraz açayım.

Birincisi, konumlarını ve tutumlarını AKP'ye göre belirlemeleri. Bu durumdan yüksünmüyorlar da. Önemli olan Ak Parti'ye muhalif olmak, gerisi teferruat... Oysa liberaller ve Marksistler AKP'yi kerteriz almıyorlar hiçbir zaman; düşünceye ve eyleme bakıyorlar bir uygulamayı desteklerken veya karşı çıkarken. Onlar için aslolan AKP değil yani.

Başı örtülü kadınlar, unutmak istedikleri bir geçmişi hatırlattığı için mi bu kadar tepkisini çekiyor takıntılıların diye düşünmüyor değilim. Tesettürlü kadınların sayıları çok azalsa, bir şeriat devleti olmaya dair bütün endişeleri ortadan kalksa, böyle bir tehlikenin asla var olmadığını bilseler dahi, onları modernlikle aralarında bir engel, 'Batılı görünmeye' gölge düşüren unsurlar olarak algıladıkça mümkün mü bu takıntının sona ermesi?

Nedense, takıntılıların zihninde cumhuriyetle demokrasi bağdaşmıyor bir türlü.

Cumhuriyet eşittir laiklik diye mi anlıyorlar şüphe ediyorum. Yoksa, cumhuriyete gösterdikleri hassasiyetin, söz konusu demokrasi oldu mu neden esamisi okunmasın? Hadi Saddam'ın Irak'ı laik bir cumhuriyetti, ona bir itirazları yoktu, fakat hani İran'da cumhuriyet ya... Öylesine bir söyleyeyim dedim.

Başka bir saplantıları da karma eğitim konusunda, takıntılı modernlerin. Hayır, hep karma okullarda okudum, bana da makul geliyor aslında da bu derece celallenmelerine mana veremiyorum. Çünkü en şiddetli savunucuları çoğunlukla kız okullarından yetişenler arasından çıkıyor. Samimiyetle anlamak istiyorum, yetişirken kendilerine rahatsızlık veren o sebeplerin neler olduğunu.

Benim gördüğüm, takıntılı modernlerde bir de her şeyi denetleme takıntısı var. Özellikle televizyon programları, diziler konusunda acayip duyarlılar. Cumhuriyet Muallimi/ Muallimesi edasını seviyorlar galiba.

Büyük abim, küçükken kendisine masal anlatılmasını isterken, "bana masal anlat ama kurt kuzuyu yemesin" diye sipariş verirmiş. Hep onu hatırlıyorum, hem dizileri izleyip hem de ikide bir de, "kimse kimseyi vurmasın, oğlan babasına karşı gelmesin, kadın kocasını aldatmasın, liseli kızlar sevişmesin" diye yakınanlara tesadüf ettikçe.

Takıntılı modernlerin, farkında varmadan mutaassıplara en yaklaştıkları nokta da burası belki.

Kılıçdaroğlu Bağdat Caddesi'nde

Takıntılı modernlere benim doğup büyüdüğüm, yetiştiğim, yaşadığım Bağdat Caddesi muhitlerinde epeyce rastlarsınız.

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'yu, "halkçı" bir siyasetçi olarak Cumhuriyet Bayramı'nı Bağdat Caddesi'nde kutladığı için eleştirenler, yadırgayanlar oldu.

Bana yıllardır tuhaf gelen ise caddelilerin yaklaşımı esasında...

Yüzde kırk ikiye dâhil olduklarından kendilerini "beyaz Türk" kabul edenler...

Yaşam tarzları, giyim kuşamları, inançları, beğenileri ile seçkin bir azınlığın mensubu olarak görülen ve bundan övünç payı çıkaranlar... Hatırı sayılır denebilecek bir bölümü hali vakti yerinde olan, ortalamanın üstünde bir gelir düzeyine sahip insanlar yürüdü Kemal Kılıçdaroğlu'yla birlikte o gece.

CHP'yi hâlâ elit kadroların yönettiği parti sandıklarından mı...

CHP kendini sosyal-demokrat ve halkçı sandığından mı...

Ya da iki taraf için de tam aksi mi?

Takıntılı modernler açısından bakınca şaşılacak bir şey yok sonuçta:

Ne demiştik, yeter ki AKP'ye muhalefet olsun...

Demokrasinin fazla önemi yok cumhuriyet bize yeter...

Taksim ve terör

Hiçbir hak yaşama hakkından daha mühim ve daha üstün değil. Terörle can alanlar, can almaya kalkışanlar davalarında ne kadar haklı olurlarsa olsunlar, haksızlar, caniler bütün vicdanlarda.

Korku salarak amaca ulaşmak devri geçti. Hep aynı planları, aynı metotları devreye sokmak, çok açık ki 'kaybeden' olmayı garantilemekten başka işe yaramayacak artık.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İstanbul-New York 1 saat, tarih ve CHP

Rengin Soysal 06.11.2010

Yalnız önyargılarımız değil, tecrübelerimiz de tutuculaştırıyor bizi...

Bilginin, birikimin ve deneyimin, beklenenin aksine insanı yanılttığı oluyor...

Öğrendiklerimizden, yaşadıklarımızdan, tanıklıklarımızdan edindiğimiz kanaatlerle tahminlerde bulunuyoruz doğal olarak bugüne ve geleceğe dair ama çok zaman o 'geleceğin' kendisini hesaba katmayı unutuyoruz.

İronik durumlar doğuyor bu yaklaşımımızdan...

Düşüncelerimiz dogmalaşılıyor, farkına bile varmıyoruz.

CHP'deki son gelişmeleri, yapılan analizleri izlerken aklıma geliyor bunlar.

Geçmiş 'müktesebatımız' CHP'nin değişmeyeceği fikrini kazımış zihnimize, kolay kurtulamıyoruz.

Tuhaflik da burada başlıyor...

Hem her şeyin değişeceğine, değişmeden kalmanın mümkün olmadığına inanıyoruz, dahası değişimden yana olduğumuzu savunuyoruz, hem de iş CHP'ye geldi mi bundan şüpheye düşüyor, imkânsızlığından dem vuruyoruz.

Haksız sayılmayız belki, bunca zaman yeniliklere direnen bir yapının kabuğunu çatlatacağına emin olmak kolay değil çünkü.

İster istemez, parti içinde, değişime karşı çıkan tutucularla aynı şeyleri söylüyor görünüyoruz.

Oysa değişmemek eşyanın tabiatına aykırı.

Geç olsa da güç olsa da CHP de değişecek... İstese de istemese de...

Şu aşamada isimlerin de bu yüzden çok önemi yok bence...

Önemli olan hareketlenmenin başlaması, adeta partinin hücrelerine işlemiş olan donmuşluğun kırılması...

Bir yerde tartışma, sorgulama, kıpırdanma başlarsa orada hayatıyet de başlar.

Kılıçdaroğlu partideki değişimin öncüsü müdür, vesilesi midir, bu dalgayı sürükleyip götürür mü, yerini başkası mı alır, hiç mühim değil... Demek ki ortada durdurulamayan bir akış var ve buna ayak uydurmaya çalışanlar doğrusunu yapıyor.

CHP'de olup bitenler, olumlu gelişmeler, geleceği gözönüne alınca... Gelecekte var olması, fikrî ve fiilî düzeylerde yapacağı değişimlerle bağlantılı.

Bu açıdan bakınca bir 'bölünme', CHP'nin küçülmesi değil büyümesi anlamına gelir.

İşte tam da burada durup, 'sahillerin' haline bir göz atmak gerekir.

"Değişmeyen tek şey değişim" ise sahiller değişmeden kalabilir mi?

Hayır, yaşam biçimi değil, zihnî bir değişim sözünü ettiğim...

İç kesimler değişti değişiyor da, sahiller bundan münezzeh mi kalacak?

Cumhuriyet Bayramı'nda Kemal Kılıçdaroğlu ile birlikte Bağdat Caddesi'nde yürürlerken, değişmediklerini mi sanıyorlardı mesela?

Yoksa seçkinli eğilimlerinin yerini, halkçılığın almasını kabullenmişler miydi?

Demokrasi olursa herkes için olurdu...

Biz ve onlar ayrımı varsa demokrasi yoktu...

Dünya iletişim ve ulaşım alanındaki inanılmaz ilerlemelerle küçülürken, birbirini tanımadan, anlamadan, uluslarüstü bir hak ve hukuk sistemine dâhil olmadan yaşamak zorlaşıyordu.

NASA'nın sestem beş kat hızlı gitmesini hedeflediği bir uçağın yapımı için çalıştığı haberini okumak, tarihi olduğu kadar geleceği de baz almanın şart olduğuna ilişkin görüşümü pekiştirdi.

İstanbul ile New York arasını bir saatin biraz üstünde bir süreye indirmesi planlanan böyle bir uçak hayata geçirildiğinde hâlâ aynı kalabilir mi insanın ne yaşantısı ne anlayışı.

Tarih, onu hakikaten iyi bilenler, doğru okuyanlar için tekerrür etmiyor...

Tarihi bilmek, değişimi nelerin, nasıl, hangi koşullarda başlatacağını öngörebilmeyi sağlıyor.

Edebiyat ve tarih buluşmalarını özellikle bu yönden çok verimli buluyor ve önemsiyorum.

İnsanı ve hayatı anlamaya uğraşan edebiyat, toplumu ve olayları okuyup, tahlil eden tarih bilimiyle biraraya geldiğinde ufkunuz genişliyor.

O zaman, siyasete şu parti veya bu parti tarafından bakmanın, politikayı bir parti tutmak sanmanın sığılığında kaçabilme şansınız da oluyor.

Sanırım ben de artık biraz bunu denemek istiyorum.

Umarım uzunca bir zaman, yazılarımda gündelik siyasetin dışında bir şeylerden bahsetmeyi becerebilirim.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yara kalır

Rengin Soysal 09.11.2010

Size sevecen yaklaşımı bir başkasıyla olan ilişkisine bağlıysa, onunla mutlu olduğunda düzeliyorsa sizinle de arası, ondan ayrı kaldığında, beraberliğinde bir şeyler yolunda gitmediğinde uzak, soğuk ve öfkeliyse davranışları ve siz bunu seziyorsanız, sevinebilir misiniz gösterdiği yakınlığa yoksa artar mı kırgınlığınız, kızgınlığınız, acınız, isyanınız, duyduğunuz güvensizlik, artık hangisi ise ona karşı hissettiğiniz?

Bir de tam aksini düşünün; mutluluğu da mutsuzluğu da sizinle alakalı olan birini... Peki, öyle birinin varlığı her zaman yeterince mesut eder mi sizi? En çok ne zaman bilirsiniz, anlarsınız onun kıymetini?

Siz de onu seviyorsanız, 'yeterince'den kat kat fazla mutlu olursunuz onun varlığından lakin kıymet bilmek, kıymetinizi bilmeyen bir sevgilinin açtığı yaradan sonra hakkıyla nasip olur ancak.

Ve ne hazindir, değerinizi bilen birini sevememeniz...

Mutluluğunun başka biriyle bağlantılı olduğunu anladığınız insanı da asla sevemezsiniz bir daha eskisi gibi...

Varlığı da yokluğu kadar acı verir çünkü...

Gözlerindeki sevgi, dudaklarındaki tebessüm size ait değildir.

Zamanla öfkeniz de söner, kalbinizdeki ateşle beraber, yavaş yavaş soğursunuz...

Yeni biri girer hayatınıza, onu unutursunuz...

Yara hep kalır ama...

Yaralayan değil, yaranın kendisidir arzuladığınızı yaşamaktan sizi alıkoyan...

O yara, en unuttuğunuzu sandığınız anda şiddetle acır birden, onu gözardı ederek yol almanın imkânsızlığını hatırlatır.

Çaresiz, yalan olur sıfırdan başlamak...

Her aşk bir bakıma birbirinin devamıdır; öncekinin gölgesi yansır o hayal perdesine.

Sizi sever ve kıymetinizi bilir birisi...

Siz kıymetini bilir ve seversiniz onu...

Birlikte bir geleceğe yürüyemezsiniz yine de... O geleceği geçmiş yaralar lekeler, kanayarak.

Aynı yaraların bir başkasında açılmasına sebep olmak istemezsiniz.

Pişmanlıkları olmayanlardan korkarsınız "ne yaşadıysam hepsini yeniden yaşarım" diyenlerden.

Onlar kaç kişiyi 'öldürdüklerini' umursamazlar, yalnızca kendi acıları, kendi yaralarıdır önem verdikleri.

Bir aşka adanmış bir hayatın ne olduğunu bilmezler... Bütün aşkları hayatlarına kurban etmişlerdir.

Acıyı bilmez değiller belki, ama bencil bir acıdır eğer varsa, çektikleri...

Dudaklarındaki tebessümü, gözlerindeki sevgiyi, kendilerinden vermezler hiç, ödünç alıp dağıtırlar.

Yara sevdiğiniz sizi sevmediği için açılmaz...

Sevdiğiniz değerinizi anlamadığı için açılır...

Olmadık biriyle mukayese ettiğinde...

Olmayacak birine benzettiğinde...

Aşk öyle biter zaten...

Yara kalır.

engin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kont Tolstoy'dan şehirli dindarlara

Rengin Soysal 13.11.2010

Her aşk, inanç ve sevginin tek bir beden oluşunu anlatıyor bize sanki. İnanç ruh, sevgiyse ten o bedende ve bir 'aşk' olmak için bu ikisinin birbiriyle bütünleşmeye ihtiyacı var.

Ondandır, biri kayboldu mu diğeri de yok oluyor peşinden... İnanç bitti mi sevgi, sevgi tükendi mi inanç ölüyor... Aşk, o zaman çekilip gidiyor hayatımızdan.

Ve aşkın, 'hakikate' ulaşmak için en kısa yol olduğunu söylüyor bilenler.

Din, insanı hakiki aşka, Allah aşkına götüren araçlardan bir tanesi...

İnanç ve sevgiye, onların bütünleşip bir olmasından doğan aşka, varmanın yollarından biri.

Din ve dindarlık, hakikat arayışı olarak hep ilgilendirdi beni. Böyle bir arayışın, başörtüsü tartışmalarına indirgenmesine, üstüne siyasetin ağırlığının çökmesine gönlüm hiç razı gelmedi.

Yeni Zelandalı yazar Katherine Mansfield, Anton Çehov ile konuşur, dertleşirmiş hayalinde, o sıralarda Çehov ölmüş olmasına rağmen. Onda kendinden bir şeyler bulurmuş.

Çehov'u çok sevsem de benim tercihim Tolstoy'dan yana olurdu, zihnimde böyle sohbetler yapmak için.

Çehov'la benzer saydığım tarafım etkilidir bu seçimimde; o da sözlerini ve duygularını sakınır, fazla açılmaz çünkü. Tolstoy'la ise iç dünyamda yakınlık kurarım; durmadan soran, sorgulayan, konuşan, mukayese eden, madalyonun ters yüzünden bakmayı da deneyen, birbiriyle çelişse de farklı fikirlere açık olan yanım, ancak onunla, enine boyuna, hiçbir düşüncesini, duygusunu sakınmadan saklamadan uzun uzun konuşarak tatmin olabilir.

İşte içimdeki o huzursuz, ne zamandır aklını kurcalayan, hatırladığı ve hatırlatmak istediği mütedeyyin şehirlilerle, Mehmet Altan'ın *Kent Dindarlığı* kitabında karşılaştınca, Kont Tolstoy'un dine dair görüşleriyle de yeniden hemhal olmak istedi.

Maksim Gorki, *Tolstoy'dan Anılar*'da, onunla bir hatırasını nakleder: "Sonra birden, bana bir tokat indirircesine sordu:

'Neden Tanrı'ya inanmıyorsun?'

'İnancım yok benim, Leo Nikolayeviç.'

Gerçek değil. Doğuştan inanan bir kişisin sen, Tanrı'sız edemezsin. Bir gün kendin de anlayacaksın bunu. İnançsızlığın, kırgınlığından doğan dikbaşlılığının sonucu. Birtakım kimseler de utandıkları için inanmazlar; gençlerde görülüyor bu; sözgelişi bir kadına tapıyorlar, ama anlamaz korkusuyla ya da göze alamadıkları için, göstermekten kaçınıyorlar bu sevgiyi. İnanç da sevgi gibi, biraz yiğitlik, biraz gözüpeklik ister. (...) "

Benim şehirlilerin bir kısmında gördüğüm de bir çeşit utanma. İnanırlarsa, hayatlarında dine yer verirlerse, statü kaybına uğrayacakları, küçümsenecekleri gibi bir korkuları var.

Buna karşılık, kırsal kesim ve taşra kökenliler dindarlıkları vasıtasıyla statü kazandıklarını düşünüyorlar.

Toplumdaki çelişki, çatışma ve kamplaşma da belki bu yüzden derinleşiyor.

Modern yaşamı benimseyenlerin, dini hayatlarından dışlamaları yüzünden, din, köy ve kasaba âdetlerinin tezahürü olarak kendini göstermeye başladı.

Mehmet Altan kitabında bu durumu çok güzel sorguluyor ve İslamiyet'in derinlikli bir kültürün temsilcisi olan Şeyh Galip'ten Taliban hoyratlığına nasıl geldiğinin üzerinde durulması gerektiğini vurguluyor.

Hâlbuki İslamiyet çıkışı itibarıyla de aslında şehirli bir din.

Bugün yaşam tarzı kavgalarının temelinde yatan ve gözden kaçan, dinden ziyade dini bir taşra kültürü olarak algılamak ve yaşamak herhalde.

Kont Tolstoy, *Diriliş* kitabı nedeniyle Kilise'den aforoz edilmişti ama inancı aramaktan vazgeçmemiştir.

"Hayatta her şey gelişir ve mükemmelleşir. Dinin gelişip mükemmelleşmesi ise onun sadeleşmesinden, anlaşılmasından ve onu anlaşılmasız yapan her şeyden kurtarılmasından ibarettir" diye yazmıştı Tolstoy.

Dinin 'bir bölen', bir tehdit olarak anlaşılmaktan kurtarılması da, inançlı şehirliilerin inançlarını saklamaktan vazgeçmelerinde ve kentsoyluların yaşam zarafetini dinî yaşayışa aksettirmeleriyle mümkün olabilir belki de.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Atatürk beyaz Türklere karşı

Rengin Soysal 16.11.2010

Bir yanda hanedan, İstanbul Hükümeti, payitaht matbuatı, saray çevresi ve öte yanda Padişah'a rest çekip Anadolu halkıyla birlikte Kurtuluş Savaşı'nı başlatan, sonunda saltanatı yıkan Mustafa Kemal. **Öylesine aklıma geldi: Bu durumda Atatürk beyaz Türklere karşı sayılır mıydı sayılmaz mıydı?**

Bu sezona damgasını vurduğu söylenen *Öyle Bir Geçer Zaman ki* dizisi ve senaryo gereği liseli kızın "babası yaşında" bir adamla olmasına içerleyerek, diziye yapılan "Aylin kendi yaşında birisiyle olsa fena mı olurdu?" veya "genç delikanlı neden öğretmenine âşık" eleştirileri. Dramatik bir televizyon yapımını gerçeğe uygunluğu, kurgusu, oyunculuğu, ele aldığı dönemi doğru aksettirip aksettirmedeği gibi yönleriyle değerlendirmek yerine böyle kritiklerle karşılaşınca, **öylesine aklıma geldi: Bütün mesele, 'başka kanalın dizisi' olması mıdır yoksa toplumsal yapımıza sinmiş bir 'hayatta her şey olur ama üstü örtülür' mantığı mıdır tepkilerin nedeni?**

Tam yerine rastgeldi, AKP Milletvekili Halide İncekara'nın "Senaristlerin ruh sağlığından ve şuur altından şüphe ediyorum" sözleri. Ben de mim koydum. *Aşk-ı Memnu* ve *Fatmagül'ün Suçu Ne?* dizilerinin güzel ve yetenekli oyuncusu Beren Saat için "Bu kızın fiziki ve ruhsal yapısı bozuk" demiş kendisi. **Öylesine aklıma geldi: Ruh sağlığını bilemem ama bu kadar güzel bir kıza "fiziki yapısı bozuk" demek en azından bir göz bozukluğu emaresi**

ABD'li bilimcilerin yaptığı araştırmaya göre insanlar en çok seks ya da egzersiz yaparken ve sohbet ederken mutlu oluyormuş. En az mutlu olunan zamanlar da çalışırken geçiyormuş. Harvard Üniversitesi uzmanları araştırmalarının neticesinde bu sonucu elde etmiş. Hiç işte, **öylesine aklıma geldi: Bu çeşit bilimsel çalışmalar, hepimizi bilimle ilgilenir hale getirdi. Artık futbol kadar, bilimden de anlıyor ve hakkında konuşabiliyoruz.**

Kurban Bayramı geldi, her sene yapılmasını kanıksadığımız 'geleneksel' tartışmaları da beraberinde getirdi. "Kurban nasıl kesilmeli" sorunu bir tarafa, asıl önemli olan, kurbanın amacının ne olduğu konusu hâlâ açıklığa kavuşmuş görünmüyor. Profesör Hüseyin Hatemi, "kurban kesmenin toplumsal yardım vesilesi" olduğunu söylerken, Ömer Tuğrul İnançer, "kurbanın gayesinin Allah'a borç ödemek" olduğunu belirtiyor. Allah'ın "Rabbin için namaz kıl ve kurban kes" dediğini hatırlatıyor. **Öyle olunca aklıma geldi: İlahiyatçılar bu konuda tartışıp, neticesini açıklasınlar. Önce doğruyu öğrenelim, sonrası herkesin kendi kararına kalmış.**

Ben de bayram günü uzun yazı okunmaz düşüncesiyle kısa kesiyorum, **derken aklıma geldi: Hepinize mutlu bayramlar diliyorum.**

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Esprisiz evlerin çocukları

Rengin Soysal 20.11.2010

En ciddi yanılgılarımızdan biri, mizah duygusu gelişmiş bir toplum olduğumuzu düşünmemiz...

Geçmişimizde bir Nasrettin Hoca, geleneğimizde bir Bektaşî damarı, dağarcığımızda birkaç Karadeniz, Laz fıkrası var diye, kendimizi güçlü bir espri anlayışına sahip sanıyoruz.

Aynı kanaati taşıyorum; mizaha meraklı olmak espritüellik anlamına gelmiyor...

Espriden anlamak kadar, nelere güldüğümüz de önemli.

Bizim gazetenin "20 soru"suna "en çok neye gülersiniz" şıkkı da dâhil olsun isterdim.

Bir insanı tanımak için onun güldüğü şeyleri bilmek esaslı bir veri...

Anlaşıp anlaşılamayacağınızı görmek için de.

Toplumların kendilerine özgü bir mizahi yaklaşımları olması doğal ama bunun ötesinde evrensel bir espri anlayışının geçerliliği de sözkonusu, dil oyunlarını dışarıda bırakırsak.

Neyse, konuya dönersek, kimin bol esprili bir ailede yetiştiğini, kimin esprisiz bir evin çocuğu olduğunu tahmin etmek pek de zor sayılmaz.

Espriden kastım, fıkra anlatmak, taklit yapmak, tabiri caizse 'yatıp yuvarlanmak' filan değil elbette.

Zekâ kıvılcımı taşıyan, muhatap aldığı kişiye bile gülmekten başka çare bırakmayan nükteler.

O nüktelerin inceliğine, bolluğuna, birbiriyle çarpışmasına ne kadar sık rastlanıyorsa bir evde ve her olay mutlaka biraz da esprili bir bakışla ele alınıyorsa, öyle bir ailenin ferdi, kendi yapmıyorsa dahi mutlaka anlar espriden.

İroniyi, yergiyi, istihzayı ayırır birbirinden.

Peki, toplumun geneline böyle bir anlayışın hâkim olmadığını nereden çıkarıyorum;

"Şimdi espri yapıyorum" pozuna girilmeden nükte yapamayanların bolluğundan ve o poz alınmadığında esprinin anlaşılmayıp ciddiye alınmasından...

Eli kalem tutanların bile polemiklerini zarif dokunuşlardan ziyade, kalın çizgili bir "kör kör parmağım gözüne" yaklaşımıyla sürdürmelerinden...

Zaten izleyenlerinin onlardan amiyane tabirle bu tür bir "geçirmece" beklemelerinden...

"Tecahül-ü arifane"ye yabancı olup, ironiyle karşılaştıklarında da hemen doğrusunu öğretmeye yeltenenlerin çokluğundan...

Uzatmayayım; belki de bütün bunlar, soyutlama yeteneğimizin az gelişmiş olmasıyla alakalıdır.

Her şeyi ilk manasıyla algılamakla malulüzdür bir ihtimal.

Bu yüzden sonu felaketle biten şakalara çok tesadüf edilir.

Esprili evlerde yetişenler ise hassasiyetlerinin en yüksek olduğu konularda yapılan şakalara dahi hoşgörülüdürler, hatta başkalarından daha fazla gülerler çok kere.

Ben esprili insanların, önyargılı olmayacaklarına veya kendi önyargılarının üstesinden daha kolay geleceklerine de inanırım.

Zira espri anlayışı belli bir zekâ ve duygu kıvraklığı da gerektirir.

Esnek olma, meselelere geniş açılı, çok boyutlu bakma ve kendi kendimizle dalga geçebilme yeteneğini yetiştirmiş evin ve çevrenin espriye yatkın havasında ediniz çünkü.

Ezik olmamayı öyle evlerde öğreniriz...

Espriden anlayanlar espri de kaldırır ve diğerlerine göre daha özgür bir hava eser o evlerde.

Esprili bir ortamın yaşandığı evler çoğaldıkça özgür ve demokrat bir toplum olmaya daha yakınlaşırsız belki de.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gökyüzünde bir çarpı

Rengin Soysal 27.11.2010

"Mutlu aşk yoktur" sözüne inanmamız gibi bir yanılgı, mutsuzken daha iyi yazılacağını sanmamız da.

Mutlu hissettirmeyen aşk yoktur doğrusu, o his kayb olduğunda çektiğimiz yoksunluk duygusudur acı veren... Özlemek, kıskanmak, beklemek değildir mutsuz eden, onlar aşkın halleridir; senin sevginin onun gözünde bir önemi olmadığını, kayda değer bile bulunmadığını anladığında yaşadığın çöküntüdür aşktaki en derin mutsuzluk.

Hayatına hâkim olan o yorgun, bezgin, umutsuz ruh iklimidir. Hiçbir beklentinin kalmaması mıdır, beklentilerin olup da gerçekleşmelerinin imkânsızlığına inanmak mıdır, tartışılır.

Aşk, o iklimi değiştiren bir hava hareketidir bazen, canlandırır, yeşertir, ferahlatır, su serper yüreğine; gidişiyle bizatihi yaratır soğuk, ağır, karanlık ve durgun bir mevsimi.

Aşkın mevsimleri çok hızlı değişir, bir andan ötekine, mini minnacık bir çocuğun duyguları gibi, ağlamaktan gülmeye, sevinçten endişeye, acıdan coşkuya, bir uçtan diğer uca, kolayca savrulur.

Aşk, büsbütün çekilip gittiğinde geçersiniz, sonu gelmeyecekmiş görünen uzun, sıkıntılı ve renksiz bir kışa; acının yerini ümitsizlik, kırgınlığın yerini anlamsızlık aldığı anda...

Öfkeniz dindiğinde fakat yaranız iyileşmediğinde.

Ve yaşamınızda bir aşk yarası olduğunda değil, aşkın artık uğramayacağına inandığınızda...

Kıymet verdiklerinizin buna değer olmadıklarını anladığınızda değil, hiçbir şeyi değerli bulmadığınızda...

İnançlarınız boşa çıktığında değil, inanacak bir şey olmadığına kani olduğunuzda...

Birisine güveninizi yitirdiğinizde değil, "güvenilecek kimse yoktur" noktasına geldiğinizde...

Hedeflerinize ulaşamayacağınızı düşündüğünüzde değil, bir hedefiniz olmadığında...

Başarısızlıktan korktuğunuzda değil, başarmak için çalışacak gücünüz kalmadığında...

Aşkı ve inancı ve yaşamayı ve hatta ölümü manasız bulduğunuzda salt bir mutsuzluktan söz edebilirsiniz aslında.

Yine de mutsuzluğun birkaç halinin birden hayatınıza egemen olduğu zamanlar vardır...

Öyle zamanlarda yazılanların 'daha iyi' olduğu fikrine katılmam ben.

Mutsuzluk öfke olarak yansıdığında o öfke kalemi bilir belki ama oradan büyük bir eser çıkmaz bence.

Benim içinse yazmanın yemek yapmakla bir benzerliği vardır...

Ancak mutlu olduğumda heves duyarım buna...

Mutlulukla yapıldığında güzel bir şey çıkar ortaya; mecburiyetten olduğunda aynı lezzeti vermez ne yazana ne de okuyana.

Yaratıcılık devreye girmez; olsa olsa terapi yerine geçer yemek yapan için de, kalemi eline alan için de.

İçindeki duygular ölgün, sen isteksizken yalnızca bildiklerin yol gösterir çünkü.

Ve bilmek, güzel yapmaya yetmez hiçbir şeyi.

Öyle olsa edebiyat öğretmenleri en iyi yazarlar olurdu hep.

Yaşamaktan yazmaya vakit bulamamak, inanmak istediğimiz ortak bir yalandır ola ki... Yaşamak hissetmektir çünkü aynı zamanda.

O gölün kenarında yürürken mutlulukla karışık bir hüzündü duyduğum.

O günden bana bir yazı kalacaktı, biliyordum.

Sonra açık mavi gökyüzünde beyaz bir tebeşirle çizilmiş çarpı işareti gibi duran çizgiyi gördüm.

Birbirine çapraz rotada ilerleyen iki jetin bıraktığı izdi o çarpı ve beş dakika kadar sürdü hükmü.

Kalbimizde böylesi çarpılar atıyoruz bazı şeylerin üstüne...

Yok saymak istiyoruz onları...

Gökyüzüne ince, beyaz bir çizgi çeken jetlerin izi gibi kısa sürede kayboluyor kimi çarpılar, kimi de kopkoyu, siyah bir zift misali ömür boyu çıkmıyor; üstünü örttüğü şey unutulsa da bu defa kendisi bir leke olup kalıyor.

Günlük yazılar mecburi yazılardır, ruh halinize bakmaz yazarsınız.

Tıpkı karnınız doyurmak için yaptığınız yemekler nasılsa öyle.

Siz her zaman yazıya da inanmayın.

Yazı çift taraflı bir dürbündür; küçücük bir şeyi büyüttüğü de olur, devasa olanı minicik gösterdiği de.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Laik Türkler İkonası ve Haydarpaşa Garı

Rengin Soysal 30.11.2010

Birileri İstanbul'u temelli terk etmekten, gidip bir sahil kasabasına yerleşmekten filan söz açtıklarında pek aklım yatmaz, "bir deneyin bakalım" derim. Bunu söyleyenler eski İstanbullularsa, denemelerinin başarılı olacağına fazla ihtimal vermem. Zaman zaman benim içimde de şehrimin "geçmiş güzel yıllarını" özleyip buralardan kaçma isteği uyanır ama bilirim ki bu yanlış bir arzudur; artık ne "o yer" vardır ne de geçen zamana dönmek mümkündür.

"Gitmek" dedim mi Londra'yı, Paris'i New York'u düşünürüm. İstanbul'dan çıkıp da saydıklarım benzer metropollerden başka yerleri mesken seçenlerin gariplik hissedeceğine inanırım.

Büyük şehirlerde yaşamamanın zorluklarına, karşılığında aldığınız tatmin duygusu ile katlanırsınız.

Lodosun vurduğu İstanbul'un insanı cinnete yaklaştıran trafiğinde perişan olmuşken, nihayet *Contemporary İstanbul 2010*'u gezdiğinizde mesela bütün yorgunluğunuzu unutursunuz.

Dinlenmelerin en etkilisi ruhunuzun dinlenmesidir çünkü.

Türkiye'nin bu en önde gelen, en kapsamlı çağdaş sanat etkinliğiyle değişik ülkelerden gelen eserlerle karşılaşmanın kolaylığını ve ufuk açıcılığını yaşarsınız.

Contemporary 2010 sona erdi fakat ARTER'in *Second Exhibition*, *İkinci Sergi*'si 27 şubata tarihine kadar sürecek. Türkiye'de çağdaş sanatın kurumlarla ilişkisini konu alan sergide yer alan, extramücadele'nin *Laik Türkler İçin İkona*'sı muhakkak ki dudağınızda bir tebessüm olacak. Bu tebessümün mahiyeti kişinin bakış açısına ve dünya görüşüne göre farklı anlamlar taşısa da...

Tarih içinde her dönem, kendine has "çağdaş sanat" eserlerini çıkarıyor. İlk çıkışlarında kabul görmeyen, eleştirilen nice eserin değeri sonradan anlaşılıyor, kıymet kazanıyor. Zaman kötü olanı mutlaka eliyor.

Günümüzde de çağdaş sanat yapıtlarına baktığınızda elinizde olmadan düşünüyorsunuz ne kadarının kalıcı olmayı hak edebileceğini... Sanatta bir şeyin 'ilk kez' gerçekleştirilmiş olması önemlidir ama tek başına o ürünü sanat yapmaya yetmez sanıyorum.

"Zekânın", yaratıcılığın ve ustalığın önüne geçtiği, hatta tamamen yerini aldığı 'yapıtlara' ne kadar sanat denebilir, tartışılır. Yaratıcılıkta zekâ vardır da, tek başına zekâ bir sanat eseri yaratmaya kâfi gelmiyor sonuçta.

Mimari, farkında bile olmadan hayatımızı başlıbaşına etkileyen bir sanat.

Yaşadığımız yerlerin mimari özellikleri psikolojimizi doğrudan etkileme özelliğine sahip.

Şehirleri şehir yapan mimarisidir.

Ve o mimari öyle bir nakşolur ki zihnimize, nereye gitseniz asıl onu özlersiniz.

Demin benim de ara sıra İstanbul'dan uzaklaşma arzusuna kapıldığımdan bahsederken, ancak büyük metropollerde insanın gariplik duymayacağını belirtmişim. Özlemek ise bambaşka bir şey, özlediğiniz de alıştığınız şehrin sizi sarmalayan mimari dokusu...

İnce, uzun minareleri olmayan bir İstanbul silueti nasıl da yabancı gelir değil mi...

Pera'nın binaları, Sirkeci Postanesi, Galata Kulesi, Kapalıçarşı, Topkapı Sarayı, eski vapur iskeleleri olmayan bir İstanbul, İstanbul mudur?

Ya Haydarpaşa Garı...

Kadıköy ve İstanbul, Haydarpaşa Garı olmadığına kimliğini kaybetmez mi?

Haydarpaşa'nın çatısı yanarken, benim de bütün İstanbullular gibi canım yandı.

Kapkara dumanlar göğe yükselirken, "üstünde bir karabulut dolaşması" deyiminin ifade ettiği yerindeliği daha iyi anladım.

Tarihî eserlerine sahip çıkmayan, korumayan, yeterli itinaı göstermeyen ülkelerin gelişmemişliğine inanırım.

Muhafazakârlıktan anladığım budur benim ve bu manada muhafazakâрім.

O muhafazakârlılığımın bir yüzüdür, İstanbullu Rumların çekilip gitmesinden duyduğum hüznün de.

Onlar gittiler fakat Rum mimarların yaptığı Pera Müzesi (Bristol Oteli), Aya Triada Kilisesi duruyor.

İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı ve Zoğrafyan Lisesi Mezunlar Derneği, Rum mimarların eserlerini bir sergi ile kitapta biraraya getirdi.

"19. ve 20. yüzyılda İstanbul'un Rum Mimarları" sergisi, 22 kasımda mimarların büyük çoğunluğunun mezun olduğu Sanayi-i Nefise yani Güzel Sanatlar Fakültesi'nde açıldı.

Bir şehri sevmek, tarihini bilmek ve en azından onu koruyacak kadar bir emek ister insandan.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

NASA WikiLeaks'e karşı

Rengin Soysal 04.12.2010

Zekâ, zekâyı gizlemeyi gerektirir bazen; bunun fark edilmesinden de, fark edenlerden de, fark etmekten de hoşlanırım.

Orada o kıvılcımı yakalarsınız.

Duygusal bir titreşime benzer, eşit zekâların yakınlaşmasıdır bu.

Karşılıklı kılıç şakırdatan silahşorlar gibi birbirine zekâyla meydan okumaksa daha ayrı bir zevktir. Parıltısı bir yana, çarpışırken bilenir ve 'kınında' paslanmaktan korunur böylece.

Yalnız bir sakıncası vardır, 'gösteri'ye ayrılan vakit çoğaldıkça, gıdalanma zamanı azalır her 'sanatın'.

Ve kendi zekâsının şehvetine kapılmak, insanın sadece başını döndürmekle kalmaz, gelecek tehlikelere karşı körleştirir de.

Ustaca gizlense de, hınzırca yarıştırlılsa da aynı ayar bir zekâyı gerektirir her iki halde de ve ancak öyle çıkar keyfi.

Kendini zeki sananları ise küçük düşürür bir de, kinayeli bakışların, müstehzi gülüşlerin arkasına saklanmaya çalışsalar bile.

Bir politikacıdan, biliminsanından, bir gazeteciden, bir sanatçıdan beklenen zekâ birbirinden farklıdır ama birinin diğerinden daha düşük ya da daha yüksek olduğu anlamına gelmez.

Tony Blair ve Christopher Hitchens değişik kariyerlerden gelseler de tartıştıkları konu inanç ve din olduğu için, zekâları ve birikimleriyle merak uyandırıcı ve ilgi çekici olmaları umulmadık bir şey değildi.

Sonucun pek önemi yok aslında.

Bir tarafın görüşü karşı tarafı ikna etmeye yetmez bu çeşit tartışmalarda fakat herkes kendi taraftar olduğu fikrin, inancın bir muhasebesini ve sağlamasını yapar; bu dahi bir kazançtır, düşünceyi bilemek için.

Kendi adıma, bir yazarın iyi bir 'gözlemci' olması koşulunu hiç inandırıcı bulmadım mesela. İnsanları gözlemleyerek iyi yazı yazılacağına ihtimal vermedim. Gözlem yaparak değil, kişilerle irtibatınız esnasında farkına varmadığınız birtakım hisler kalıyordu sizde, öyle tanıyordunuz insanları.

İlya Ehrenburg'un anılarını okurken, tam da benim kanaatimi güçlendiren bir paragrafa tesadüf etmek de böyleydi. Ehrenburg, Rus oyun yazarı A.N. Afinogenov'un günlüğünde dikkate değer bulduğu bir bölümü aktarıyordu:

"Eğer bir yazarın sanatı, insanları gözlemesini bilmekten ibaret olsaydı, en iyi yazarlar doktorlar, sorgu yargıçları, öğretmenler, kondüktörler, parti komitesi sekreterleri ve komutanlar olurdu. Ama işte böyle değil. Çünkü yazarın sanatı kendisini gözlemesini bilmek yeteneğinde toplanmaktadır."

Ehrenburg kendi bakış açısını da ekliyordu: "Bir yazar, yalnız şu ya da bu tutkuları bildiği, dolayısıyla anladığı ölçüde başkalarının iç dünyalarını anlayabilir."

Bir eserden herkesin kendi 'kabı' kadar alabileceği söylenir. Büyük sanatçıların, her ölçüdeki 'kabın' dolmasını sağlayacak bir yapıt ortaya koyma yeteneğine sahip kişiler oldukları.

Bir de bir eserin verebildiğinden fazlasını alabilenler vardır bence...

Yaratıcısının, düşünürün bildiğinden, anlatmayı murad ettiğinden daha çoğunu algılayanlar.

Duygusal ilişkilerde de rastlanır bu duruma zaman zaman.

Ya aradaki denge tümünden bozulur veya yepyeni bir denge kurulur.

Şimdi bütün dünyada WikiLeaks fırtınası eserken; her gazeteci, her medya kuruluş, her siyasetçi, her parti, her iktidar, her düşünür, her kanat önderi, her yönetici bundan kendi alabileceği kadarını veya alınması istenenden fazlasını alır, yeni dengeler de böyle kurulur.

WikiLeaks'i kuranlar ile NASA'da çalışan bilimcilerin zekâ ve çalışma alanları birbirinden farklıdır.

WikiLeaks'de yayınlanan belgelerin ABD'nin itibarını sarsması sözkonusu edilirken, NASA'nın yeni bir hayat tanımlaması açıklamasını komplocu bakış başka türlü değerlendirir belki..

Yine de WikiLeaks'in ortaya çıkmasını sağlayan temel silikon vadisinde atılmıştır.

Amerika'nın, son yıllarda eleştirilen siyasi becerisi bir yüzüyse, bir yüzünde de uzay araştırmalarını yürüten NASA'nın bulunduğu unutulmamalıdır.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir göl hikâyesi

Rengin Soysal 07.12.2010

Tabiat romantik bir masalın dekoru olacak doğal setlerle dolu. Masalı masal yapan, yanınızdaki insan ve onunla ilişkinizin duygusal vasfı aslında. Yoksa aynı manzaradan gotik bir öykü de çıkar, nefes kesen sürükleyici bir macera da, gerçek bir aile dramı da.

Ben gölleri masallara yakıştırdım, öyle bir masal yaşadım. Bütün masallar gibi sonu açık; güzel biten ama devamı yazılmamış. Zihnimdeki albümde, bu tatlı masalın fotoğrafında o hülyalı göl de saklanacak.

Mark Twain'in, "dünyanın en yalnız gölü" olduğunu söylediği Mono'dan ise insanlık tarihinin en olağanüstü buluşu çıktı. Yalnızlıklar içlerinde neler gizler, nasıl mucizeler yaratır, kolay değildir bilmek.

Yaşam ve bilim için muazzam bir dönüm noktası olan bu buluşa imza atan Felisa Wolfe-Simon için hocası, astrofizikçi Paul Davies'in "Biyolojide birisinin önceden yeni bir tür organizmanın var olabileceğini tahmin edip, sonra da çıkıp bunu bulması çok enderdir" demesi fevkalade etkiledi beni.

Bir şeyi düşünmek, bir şeyi hayal etmek, bir şeye ihtimal vermek ve sonra o şeyin var olduğunu görmek öylesine muhteşem, o kadar romanesk bir kaderdir ki, sadece bu yanı bile değer ve yeter insanlığın en çarpıcı, en unutulmaz hikâyelerinden biri olmasına.

Yapıtaşları bilinenden farklı olan bir canlı türü, bilinmeyen bir hayatın olduğunun ve bildiğimiz yaşamın tamamen değişebileceğinin kanıtı.

Bu keşifte beni özel olarak heyecanlandırırsa, 'uzaylıları' birçoklarının düşündüğüne benzer, bir çeşit 'formu bozulmuş insan' biçiminde tahayyül etmeyişi oldu. Belki de diyordum, o canlılar bizim için gerekli koşullara ihtiyaç hissetmiyor, hatta gözle görünmüyor. Bizim "hayat yok" dediğimiz yerlerde başka türlü bir hayatîyetin sürüp gidebileceğini seziyordum, bu konularda hiçbir şey bilmeden.

Artık yeryüzündeki canlılara göre yaşanabilir başka dünyalar aramak yerine, o canlıları mutasyona uğratarak yeni şartlara adapte etmenin mümkün olacağı da anlaşıyor.

Astrobiyolog Felisa Wolfe-Simon'a arkadaşları adının ilk hecesi "Fe"den mülhem "Demir Lisa" diyorlarmış.

Bir başka 'demir kadın'ı, siyasetin "demir leydi"si Margaret Thatcher'i hatırladım bu benzetmeden dolayı. Şimdilerde Alzheimer veya benzeri bir demansın etkisiyle köşesine çekilmiş o güçlü kadınlardan birini.

Hayatın hoş tesadüfleri arasında, bir masalı yaşarken izlediğiniz masalsı bir filmin, o sırada iç dünyanızla dışınızda olup bitenleri birbirine bağlayan çağrışımları barındırması da var.

Nicholas Sparks'ın romanından uyarlanan *The Notebook / Not Defteri* filminde, muhteşem bir göl de adeta başrolde.

Gerçekten, bir aşk bir insanın kendisini sıradışı hissetmesini sağlar mı yoksa sıradışı bir aşk yaşamak, başlıbaşına sıradanlığı aşmak mıdır?

Daha filmin en başında, yaşlı adamın sözleri bu soruyu getiriyor aklınıza. "Sıradan biriyim, herkes gibi bir yaşantım, ortalama düşüncelerim oldu. Kayda değer bir başarıım yok ve adım yakında unutulmuş olacak ama saygı duyulacak bir başarıım var" diyor. "Bir başkasını bütün kalbimle ve ruhumla sevdim bu bana ömrüm boyunca yeter."

O yaşlı adam, ömrü boyunca büyük bir tutkuyla ve aşkla sevdiği kadını, artık mustarip olduğu Alzheimer nedeniyle onu tanımadığı ve hatırlamadığı halde sevmekten asla vazgeçmiyor.

Şahane bir gölün kenarındaki huzurevinde, aşkın mucizesini yaşayacağı sayılı dakikalar uğruna ayrılmıyor sevdiği kadının yanından.

Ona geçmişi hatırlatmak için hiç usanmadan birlikte yaşadıkları anıları okuyor not defterinden.

Aşk, sayılı dakikaları bir ömür unutulmaz kılan mucize değil midir zaten biraz da? Kadın gerçekten de mucizevî bir şekilde aniden sevdiği adamı tanıdığı, geçmişi anımsadığı kısacık anlardan birinde, "Ne kadar vaktimiz var" diye soruyor kocasına. "Bilmiyorum" diyor adam. "Geçen defa beş dakika sürmüştü."

Henüz gencecik bir delikanlıyken, âşık olduğu genç kıza, "Eğer sen istersen komik olabilirim ya da düşünceli, zeki, cesur; sen ne istersen onu olabilirim. Sen yalnızca ne istediğini söyle, senin için o olacağım" diyen bir âşığa karşı koyabilmek güç müdür, o kız, ona bir şey hissetmiyorsa?

Terk edilmişken, sevdiği kızın yanında başkasını görmüşken, içinde bir inanç saklamasa anılarının yaşadığı o metruk evi vargücüyle uğraşıp canlandırabilir miydi Noah?

Ya o genç dul kadının hüznü: "Bir kadın, bir erkek onun gözlerine bakıp da başka bir kadını gördüğü zaman bunu anlar."

Ve ona, Martha'ya, "Sana istediğin her şeyi vermek isterdim. Fakat yapamıyorum. Çünkü içimdeki her şey paramparça" diyen Noah'ın çaresizliği, bir aşkın yokluğunun, hiç kimseyi sevememeye neden olduğunu kavramak.

Önemli olan birbirine kavuşmak, buna rağmen bir aşkı ömür boyu yaşatmak belki.

Anlaşılan o ki:

Felisa Wolfe-Simon'a göre bildiğimizden başka bir hayat mümkün...

Nicholas Sparks'a göre, bildiklerimizin dışında bir aşk da öyle.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şiiri çalınmış gençlik

Rengin Soysal 14.12.2010

Hayatınız, Nâzım'ın dizelerindeki

**"Çıkıyor kayık,
iniyor kayık,"** ritmiyle akabilir bazen.

Akıyor da...

Öyle zamanlarda, şiirdeki kayıkçının **"Buda heykelinin taştan sükûnu gibi kendinden emin"** duruşuyla, 'dalgalara' aldırmadan sürdürebilir misiniz yaşamınızı?

Yoksa...

Can havliyle olduğunuz yerde tutunmaya mı çalışırsınız...

Bir 'can simidi' mi ararsınız...

Her şeye rağmen 'dümene' hâkim olmaya mı uğraşırsınız...

Çaresizce kaderinize teslim mi olursunuz...

Endişeli bir bekleyişin gerginliğiyle hastalanır mısınız?

Bu biraz da o 'denizde' daha evvel geçirdiğiniz tecrübelerle ilintilidir sanırım.

Gerçi, her ne kadar deneyimli olsanız da sürekli ve sert iniş çıkışlarla mutlaka sarsılır, bitap düşersiniz bu 'yolculukta'.

Belki sonrasında bir an soluklanıp, 'keşke'lerinizle, 'iyi ki yapmışım'larınızın muhasebesini yaparsınız.

Hayatınızdaki seçimlerin çetelesini çıkarırsınız.

Bu noktada, **bir şeyin diğerine göre daha iyi veya kötü olmadığını fark etme ihtimaliniz yüksektir.**

Ancak iki hayatımız olsaydı tercihlerimizden hangisinin bizim için doğru sonuçlanacağını görebilirdik düşüncesi de böylece geçerliliğini yitirir bence.

Çünkü seçtiğimizin de elediğimizin de, kendi içlerinde iyi ya da kötü yanları vardır. Hangisini yaşasak, muhakkak, birinin ötekinden üstün ve eksik tarafları olacaktır.

Bu yüzden, karşılaştırma yapmak anlamsızdır.

Tecrübe dediğiniz, sizin seçimleriniz doğrultusunda yaşadıklarınızdır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Soney ya da Eleni

Rengin Soysal 18.12.2010

Trajedi bu değilse, başka nedir? Damarlarında aynı kavmin kanı dolaşırken, atalarının inandığı din birken, şimdi adın, ibadetin farklı diye onlarla, aileye kabulü imkânsız bir 'yabancı' görülmek ve kızlarıyla evlenebilmen için şart koşulan dinî nikâh 'vizesini' almaya yanaşmadığından öldürülmek.

Sevgiline kavuşamazsan öleceğini sanırken, ona kavuştuğun zaman ölmek.

Kardeşin kardeşi öldürmesi...

Gerçekte ve mecazda; her iki anlamıyla da.

Kardeşinin elinden ölmek...

Sevdiğin ve sevgin bütün aidiyetlerine galebe çaldığı için hem de...

Aşkını, dininden ve kimliğinden kutsal saydığından.

Belki de başkaları artık aşkın kutsallığına inanmadığından...

İnsanın kutsallığına...

Kardeş sevgisinin kutsallığına...

Kutsallık adına en kutsallarını, evladını yitiren ailelerin acısı nasıl da yürek burkucu.

Biri oğullarını kaybetti, diğeri kızlarıyla birlikte, onu vuran oğullarının da yasını tutacak.

Soney ile Zekeriya'nın trajik kaderi içimi üşütüyor.

Onların hikâyesi, karanlık, kasvetli, soğuk ve yağışlı bir aralık ikindisinde, bir Angelopoulos filminin kıyısına bırakıyor beni sanki.

'Manzara' öylesine ürpertici.

Uzaklarda kara bir şilep, bilmediğim bir dünyanın kapısından ağır ağır geçer gibi denizin puslu ufkunda gözden kayboluyor.

Aşk bir 'yabancıyı' sevmek değil midir zaten? Bir yabancıyı sevmek ve onu en yakının kılmak.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mütedeyyin ama 'muhafazakâr' değil

Rengin Soysal 21.12.2010

Şehirli bir Müslümanlık elbette var, ya da mütedeyyin şehirli diyelim. "Dindar" sözcüğünü bilerek kullanmıyorum. Tıpkı "muhafazakâr" ve "tutucu" kelimeleri arasında yaptığımı benzer bir ayrımı tercih ediyorum ama bu defa düşündüğümü daha iyi ifade edebilmek için ihtiyaç hissediyorum buna.

Şehir Müslümanlığının en belirleyici farkı, bir ailedeki her bireyin dini algılayış ve yaşayış biçiminin birbirinden ayrı olabilmesi ve bu durumun bir sorun yaratmaması bence. Bırakın akrabaları, çekirdek ailenin içinde bile inananlara inanmayanlara, inançlı olup da dinin şekli kurallarını yerine getirmeyenlere yahut bir kısmına riayet edip diğerlerini gözardı edenlere rastlarsınız.

Ailelere toptancı bir aşiret mantığı hâkim değildir çünkü, ağaya ataya biat beklenmez; ve bu anlayış şehir kültüründen kaynaklanır.

Saygı ve biat arasında gayet net bir çizgi vardır: saygı karşılıklıdır, biat tek taraflı.

Bu konuya dönmeme, önce Ankara'da sonra Aydın'da, polisin içkili lokantalara baskın yaparak, çocuklarıyla birlikte yemek yiyen ailelerden kimlik sorması neden oldu.

Bırakın on beş on altı yaşında genç olmayı, biz henüz ilkökul çağlarındayken ailelerimizle içki içilen restoranlara gider, büyükler tercihlerine göre rakısını, votkasını, şarabını yudumlarken, çocuklar olarak suyla, kolayla, meyve suyu, limonata veya ayranla onlara eşlik ederdik.

Yalnız şehirdeki lokantalarda, lokallerde değil, yaz tatili için gidilen sahil kasabalarında kaldığımız otellerde, motellerde, kıyı balıkçılarında, açık havada durum yine değişmezdi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İki dil, iki yürek

Rengin Soysal 25.12.2010

Her dilin arkasında, onu konuşan bir ulus, bir etnik grup yok, bir insan var. Önemli olan o insan işte. İnsana değer veriyorsanız, onun kendini ifade edebilme hakkına saygı duyuyorsanız, her şeyden önce anadiliyle nitelikli bir yaşam sürme imkânını ve koşullarını yaratacaksınız, sunacaksınız, yaygınlaştıracaksınız.

Ben bu konuya girmeyeceğim şimdi. İki dil tartışmasını değil, iki 'dil' arasındaki aşkı mesele edineceğim.

Ve en baştan söyleyeceğim söylemek istediğimi, lafı hiç dolandırmadan. Sevmek konuşmaktır, diyeceğim.

Aşk seyretmektir; bıkmadan usanmadan seyretmek... Gözünü alamamak ondan...

Böyledir başlangıçlar, aniden kapıldığınız o bildik çekim.

Sonra dokunmak ister.

Dokundukça alevlenir, özlem olur, tutku olur, şefkat olur...

İkisi de solar zamanla.

Seyretme iştahı da, dokunma arzusu da.

Zaman zaman depresmesi o tenin özleminin ya da dokundukça yeniden sevdiğinizi hissetmeniz, vazgeçilmez yapmaz birini; belki sevmek ihtiyacıdır yalnızca, şehvettir, yaralarınızı sarmaktır, avunmaktır, onaylanmaktır hatta belki de sahip olma hırsıdır, intikamdır, gösteriştir, 'yenme' ihtirasıdır, kendinizi kendinize yahut başkasına ispattır...

Çoğaltıp gidebilirsiniz nedenleri...

Boşverip kurcalamayı, iyi hissetmekle yetinebilirsiniz, akıllıca.

Ben yine de derim ki ısrarla, asıl vazgeçilmez olan konuşmaktır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başkaldırıdaki haz tevekküldeki huzur

Rengin Soysal 28.12.2010

Ne ıssız sabahlar ne karanlık geceler yarışabilir bir akşamüstünün melankolisiyle.

Mutlu musunuz mutsuz musunuz, en çok bu vakitlerde hissedersiniz bana kalırsa. Bütün 'geçişler' gibi belirsizliğin kaygısı sinmiştir havasına. Gecede sizi bekleyen nedir, emin olamazsınız.

Akşamüstlerini güzel ya da hüznü yapan tamamen sizin duygularınızdır. Beklentilerinizdeki umut yahut karamsarlık, yaşadıklarınızdan kalan sevinç veya burukluk geçer akşamların ruhuna.

Havada şaşırtıcı bir şeyler var bu yıl buralarda, alıştığımızdan farklı bir akış... Günlük güneşlik, ılık gündüzler yanıltıyor bizi; gün uzun olacak sanıyoruz... Bahar ve yaz akşamları gibi aydınlık... Oysa erken basıyor karanlık, ikindiden geceye atlıyor sanki zaman... Bir yandan, ılıman bir mevsimin sereserpeliği ile avarece sokaklarda dolaşırken, açıkavada kahvelerde otururken, tuhaf geliyor günlerin kısalığı.

Kimimiz adapte olmakta zorlanıyor, alışkanlıklarından vazgeçemiyor kolayca. Havanın değil takvimin çizgisine uyuyor yine de, uymakta direniyor. Kimimiz bir armağan kabul edip, olabildiğince tadını çıkarmaya bakıyor bu sürpriz mevsimin.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Öyle bir geçer zaman ki

Rengin Soysal 01.01.2011

Yılbaşı ertesi herkes bana benzer biraz, geç kalkar. Tek fark, sabaha karşı yatıp öğleden sonra uyananların çokluğundan, sokakların تنها, etrafın sessiz sedasız olmasıdır. Ancak ikindiden sonra, akşama doğru başlar hareket; **şehir yavaş yavaş canlanır. Yüzleri yorgundur insanların, üzerlerinden geç başlayan güne adapte olmanın acemiliğini atamamışlardır.**

Bir de içki 'azıcık' fazla kaçırılmış, mezeler abartılmış, danstan bacaklarınız ağırlaşmış, bağıra çağıra şarkılar söylemekten boğazınız acımış, sesiniz kısılmışsa... Hatta öncesinde, gece için program yapmanın, gidilecek yeri seçmenin 'gerilimi', kendinize kıyafet bulmanın, dostlarınıza hediye almanın telaşı yüklenmişse... Hiçbiri değil de, oturup evde eşle ahbapla, ailenizle vakit geçirmiş, televizyon izlemiş olsanız bile, olur ya, karışık yemekten, kuruyemişlerden mideniz rahatsızdır bugün, evinizdeki rutin dışı halin sersemliği vardır hâlâ üstünüzde.

Geceden beklentileriniz yüksek olmasa da geceyi beklemenin gerginliği, yerini hafiften bir takatsizliğe bırakmıştır. Öyle ya da böyle, herhalde en 'kayıp' gün, yılbaşı gecelerinin ertesidir; yani ocak ayının birinci günüdür; yani bugündür. **Bugün, yaşanmadan, 'yakalanmadan' geçip gider sanki.**

Gazetelere de şöyle üstünkörü bir göz atılır en fazla. Köşeyazlarına bakmak hele, tamamen savsaklanır. Öyleyse, nasılsa kimse okumuyor rahatlığıyla, yalnızca kişisel izlenimlerime, beğenilerime dair birkaç not düşebilirim.

Karadağlar

Yıllardır çok ses getiren yerli dizilerin hiçbirini izlemişliğim yok. Ne *İkinci Bahar* ne *Asmalı Konak* ne *Yaprak Dökümü* ne *Kurtlar Vadisi* ne *Ezel* vs. Belki dizi sevmezliğimden belki beni sarmadığından, bilmiyorum. Aslında **tercihim, edebiyatçıların öykülerinden, romanlarından özel olarak uyarlanmış televizyon filmleridir** ya neyse, o bir başka bahis. Yine de *Aşk-ı Memnu*'nun sadece son birkaç bölümünü takip etmiş, *Hanımın Çiftliği*'ni seyretmeyi ise Muzaffer Bey'in katili belli olunca bırakmıştım.

Öyle Bir Geçer Zaman ki'nin **60'sonlarını, üniversitedeki öğrenci olaylarını ele alan bir dönem dizisi olduğunu duyunca**, ikinci haftasında, televizyonun karşısına geçtim. Bir baktım ki kaptırmışım, izlemeye devam ettim. Gayet beğenerek. Ta ki son iki bölüme kadar. Artık olayları da, duygusallığın dozunu da çok abartmaya başladıklarını, bunun da gerçekliği zedelediğini, ayrıca sahnelerin uzatıldığını, oyunculuğun 'rol kesmeye' dönüştürüldüğünü düşünüyorum. Fakat **gittikçe artan izlenilirlik oranlarına bakınca "halk böyle istiyor", anlıyorum. Mete'yi canlandıran gencin oyunculuğu övülüyor her yerde.** Bence de öyle ama, senaryo gereği mi yönetmenin isteği mi, 'oynuyor' son bölümlerde. Seyircinin arzusu da bu yönde ki sıklıkla olduğu gibi 'çoğunluğun' görüşüyle ters düşünüyorum. Ben aktörün 'oynadığını' hissetmekten yana değilim çünkü, onlarsa tam da bunu bekliyor. Tıpkı *Bir Demet Tiyatro*'da Zabita İrfan karakteriyle çok inandırıcı bir oyunculuk sergileyen Engin Günaydın'ın *Avrupa Yakası*'nda, egzajere ettiği Burhan tiplmesiyle daha fazla benimsenmesi gibi.

Karadağlar'a gelince, Karamazov Kardeşler uyarlaması diye biraz da önyargıyla, şöyle bir göz atayım dedim. İlk bölümden tiryakisi oldum dizinin. Eğer aklınızdan *Karamazov Kardeşler*'i çıkarır, karşılaştırmazsanız, hem temposu yerinde hem de senaryosuyla, kurgusuyla, oyunculuğuyla övgüyü hak ediyor. Hiçbirine haksızlık etmek istemem, her biri rolünün hakkını veriyor ancak Gülali'de İbrahim Çelikkol'un, Gülhayat'ta Hatice Şendil'in, Cemal'de Ahmet Rifat Sungar'ın oyunculuklarına bayıldım, ne diyeyim.

Umarım Karadağlar da zamanla mübalağanın, uzatmanın, rol kesmenin tuzağına düşmez. Yoksa Küçükkuyu'nun güzelliğine tanık olmak bile yetiyor.

Bizden Nağmeler

Türk müziği solistlerinde **Münir Nurettin Selçuk, Alâeddin Yavaşca, Münip Utandı, Doğan Dikmen, Adnan Çoban** çizgisini seviyorum ben. Türk müziğinin klasik eserlerini onların sesinden ve üslubundan dinlemeyi tercih ediyorum. Ne yazık ki albümlerine, bazı albümlerini bulsanız da istediğiniz şarkıların kayıtlarına rastlamanız epeyce zor. Özellikle **Alâeddin Yavaşca**'nın bestelerini kendi sesinden dinleyebileceğim daha çok sayıda albümünün çıkması beni sevindirirdi. Eski kayıtlardan yapılamaz mı bu, merak ediyorum. **Münip Utandı**'nın nispeten de olsa CD'lerine, arada sırada konserlerine tesadüf etmek mümkün. **Adnan Çoban** ile **Doğan Dikmen** içirse zannederim böyle bir şans da yok. Bu yoklukta, **Kanal 24'te yayınlanan ve Dr. Adnan Çoban'ın hazırlayıp sunduğu Bizden Nağmeler programı** çölde bir vaha gibi. Gerek **Adnan Çoban**'dan gerekse konuk ettiği isimlerden, **Dede Efendi**'den **Hacı Arif Bey'e, Selahattin Pınar**'dan **Yesari Asım Arsoy'a** büyük bestekârların şarkılarını dinlemek, başlıbaşına bir kulak terbiyesi.

Tek şikâyetim, cumartesi geceleri ekranlara gelmesi, o yüzden her bölümünü izleyememek. **Bir de şarkılar, konuşmalara ağır bassa... Kulaklarımızın pası iyice silinse....**

Erkin Koray, *Öyle Bir Geçer Zaman ki* şarkısında, *"Birden dursun istersin seneler olunca mazi"* der: **"Yoldan geçenler var da her akşam gelenler nerde/ Kara yazı yazıldı sanma insanın kaderi böyle."**

"Her akşam gelenlerinizin" eksik olmaması dileğiyle.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bitmeyen oyun

Rengin Soysal 04.01.2011

Gece bir yabancı gibi dolaştım evimde. Odalara, duvarlara, kapılara, eşyalara zihnimde bilinçli bir yabancılaştırma efekti kullanarak baktım. Bir oyunun dekoru olarak gördüm hepsini. Bu bana garip gelmedi: Hüzünlü bir yan bulmadım, kendimi mahzun hissetmedim. "Üzücü değil, gerçek" diye mırıldandım, yeni gördüğüm filminden ödünç aldığım cümleyle. Hepimiz kendimize, 'yuva' olacak bir 'dekor' kuruyorduk sonuçta. Yaşantımıza uygun olacağını düşündüğümüz, sevdiğimiz, ihtiyaç duyduğumuz nesnelerle donatıyorduk. Sonra "evimiz" diyorduk oraya. Neyi nasıl algıladığımızı önemli olan; hayat, aşk, sanat fark etmiyordu, değerini ve anlamını ona bizim algılama biçimimiz yüklüyordu.

Çok zeki, çok parlak, çok sıcak, çok sade, çok sofistike, çok ironik şu film, *Aslı Gibidir/Certified Copy* ya da *Copie Conforme*, bir sanat eserinin taklidinin aslından daha mükemmel olup olmayacağı sorusunu, hayatın değişik katmanlarında gezinerek, kadın, erkek, çocuk, ilişkiler, evlilik, aşk, aile, meseleleriyle, geniş manada hayatın kendisiyle, paralellikler kurarak soruyordu.

O kadim sual, hayat mı sanatı, sanat mı hayatı taklit eder gizlenmeye devam ediyordu açtıkça çoğalan tabakaların bir yerlerinde belki ama, derinliklerinde asıl sakladığı yaşamın tamamen bir oyun olduğu 'gerçeği' bence.

Oyun bitince gerçek başlıyordu...

Gerçek, hayat bitince başlıyordu...

Biz neye inanıyorsak, nasıl algılıyorsak hakikat oydu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeteneksizlik ölçüsü olarak samimiyetsizlik

Rengin Soysal 08.01.2011

Büyük ve güçlü dalgalar bekleyen bir sörfçünün hevesiyle atılırız duygusal heyecanların koynuna bazen. O dalgaların kırılma noktalarında devrilmeden duracak ustalığımız ve tecrübemiz var mı, hesaba katmadan.

En usta sörfçünün bile 'hâlâ acemi' olduğunu hissettiren bir dalgaya yakalanmayacağını kimse garanti edemez üstelik. İşte bundan, duygular için ne söylene ne yazılsa ya eksiktir ya fazla ve hem doğrudur hem yanlış.

Aşk, konuşmaktır demiştim...

Şimdi desem ki, aşk, konuşmadan anlaşmaktır; iki kişi sustuklarında dahi aralarında sessizlik olmamasıdır. Konuşmadan da birbirine sağır kalmamaktır.

Yalan mı olur, yanılgı mı, çelişki mi? Yoksa gerçeğin farklı bir yüzü müdür bu da...

Bütün sanatların aşk ile ilişkisi vardır. Her sanat eseri, sağır kalınmış kalplerin dili, duymayan yüreklerin kulağı olsun diye yaratılır. 'İçtenliği' ve 'gerçekliği' bu nedenle sorgulanır. **Aldous Huxley sanattaki içtenliğin düpedüz bir 'yetenek' meselesi olduğunu söyler.** Ona göre edebî eserler, sanat yapıtları, ister çok satsınlar, isterse hiç satmasınlar başarıya ulaşmak için 'samimi' olmak zorundadır.

Sanatın içtenliğiyle hayatın içtenliği aynı şey değildir ama. Tüm insanlar çok benzer duygulara kapılırlar da ne duyduklarını tam anlamıyla bileni veya başkalarının duygularını içgüdüyle bulabileni pek azdır Huxley'in görüşüne. "Psikolojik kavrayış özel bir yetenektir; matematik ya da müziği anlama yeteneği türünde. Bu yetenekteki pek az kişi, yüz kişiden yalnızca iki üç kişi, bildiklerini sanata uygun bir biçimde anlatma yeteneğiyle doğar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sultan Süleyman ne memurdu ne köylü

Rengin Soysal 11.01.2011

Eleştirilere bakınca, başka ne denirdi ki allahaşkına. "Cihan padişahı" diye övüneceksin, sonra ondan taşradaki bir memurun yaşantısını sürmesini bekleyeceksin. At sırtında, kaç kıtada ülkeler fethedecek, savaşlar yönetecek, koskoca bir imparatorluğa hükmedecek ve yaşam tarzı tebaasından bir Anadolu esnafinkine benzeyecek, öyle mi?

Kendi söylediklerine kendileri inanıyorlar mı acaba? Ya da onlara inananlar, padişahların yalnızca tahta varis yetiştirmek için seviştiklerine, zinhar şehvete kapılmadıklarına, her türlü dünya nimetinden uzak durduklarına, pahalı zevklere itibar etmediklerine, giyim kuşamlarında, yiyip içtiklerinde mütevazı tercihler içinde olduklarına sahiden ihtimal veriyorlar mı?

Böyle olmaları onların değerinden bir şey eksiltmez üstelik. Peygamber değiller, evliya değiller; âşık da olurlar, içki de içerler. Eğer, zamanın şartlarına göre adaletle yönettilerse, refah getirdilerse, kurdukları imparatorluğun yeryüzünde güçlü ve itibarlı bir devlet olarak söz sahibi olmasını sağladılarsa takdirle anabilirsiniz.

Neden ille bir de kutsallık halesiyle sarmanız gerekiyor?

Neden zaaflarının başarılarını gölgeleyeceğini zannediyorsunuz?

Bu işte bir tuhaflık yok mu? Onları hem ikonlaştırıp hem de sıradan bir 'aile babası' hayatı yaşadıklarını ummak istiyorsunuz ama 'normal' bir erkek gibi âşık olmalarını da kaldıramıyorsunuz.

Osmanlı İmparatorluğu'ndaki taht kavgalarının, saltanat hırsının, kardeş ya da evlat katlinin örneklerini hiç okumamış, hiç duymamış olabilir misiniz?

Evet, o Muhteşem Süleyman, oğullarını da öldürttü, kırk altı yıllık saltanatı boyunca, imparatorluğa en görkemli dönemini de yaşattı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Chai latte ve leoparın hüznü

Rengin Soysal 15.01.2011

Bol tarçınlı bir chai latte iyi bir seçim olacaktı güne başlamak için. Ne yazacağı mı düşünüyordum. Artık akıldan geçmesini bile tuhaf saydığım meselelerin hâlâ tartışma konusu olmasından usanmıştım ama gündem buydu, güncel buydu işte. Olana bitene belki biraz farklı bir yüzünden bakılabilirdi; hemen hatırıma geliverenlere değinen bir iki köşe yazısına rastlayıp, vazgeçtim.

Kokusuyla, tadıyla, sıcaklığıyla beni sarmalayan chai latte imdadıma yetişti. İlk birkaç yudumdan sonra zihnim bambaşka düşüncelerle oyalanmaya başladı çünkü. Hayatımıza henüz çok yeni sayılabilecek bir dönemde giren bir içecek nasıl bu kadar kolay bağdaşabildiğimizi, ona çok çabuk alıştığımızı merak ettim. Cevabı fincanın içindeki karışımı oluşturan tanıdık lezzetlerdeydi. Çayı, sütü, tarçını, karanfili, zencefili, kremşantiyi biliyorduk. Hepsini biraraya gelince hem damağımıza yeni bir tat veriyor hem de alışkın olduğumuz aromaları nedeniyle yadırgamıyorduk.

Hayat ve zaman da böyle değişiyordu; usul usul ekleniyordu bir şeyler, yavaş yavaş eskilerin yerini alıyordu. Kaybolanları hatırladığımızda, onları özlemle aradığımızda çoktan yerleşmiş oluyordu başka bir şeyler.

Değişimi fark edebilmek, izleyebilmek, ayak uydurabilmek ya da yön verebilmek bile yetmiyordu bir gün oyunun dışında kalmanıza.

“İnsanın daima dediği yalnızca bir iki yüzyıl” diyordu İtalyan yazar Giuseppe Tomasi di Lampedusa’nın bilge prensi Don Fabrizio. Visconti’nin filme çektiği *Leopar*’ın, Burt Lancaster’da hayat bulan Salini Prensi.

İlelebet süren hiçbir şey yoktu. Biz yalnızca insan ömrünü sınırlı bulmaya yatkındık.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Muhalefet

Rengin Soysal 18.01.2011

Hiç boşuna sarkastik cümleler kurmayın, sevgili dostlarım. Bakışlarınızdaki, o saklayamadığınız sevinci, “biz dememiş miydik” anlamı taşıyan sözlerinizdeki kinayeyi, davranışlarınıza sinen şu bilmiş edayı fark etmiyorum sanmayın. AKP’nin son zamanlardaki çizgisi sizlerin ‘haklılığının’ kanıtı değil çünkü.

İşin aslı, tamamen aksini düşünüyorum...

Bu ‘sapmada’ payınızın büyük olduğuna dair bir görüşüm var.

Sizin, yani moda deyişle ‘sahiller’dekilerin.

Birincisi, demokratik hamlelerinin, ekonomide gerçekleştirdikleri kayda değer ilerlemelerin, dış politikada atmaya çalıştıkları başarılı adımların, gündeme getirdikleri ‘açılımların’ hiçbiri sizden en ufak bir ‘aferin’ olsun almadı.

Dahası en olumlu icraatları, başlangıçta Avrupa Birliği yolunda gerçekleştirdikleri düzenlemeleri, askerî vesayeti sona erdirmeye konusundaki çabaları, tarafınızdan değil destek, alabildiğine sert bir muhalefetle karşılaştı.

Bazılarınız bu icraatları sırf AKP yapmaya kalktığı için tu kaka ettiniz, bazılarınız ise Avrupa Birliği’ne karşı, askerî vesayetten yana olduğunuzu ve ekonomide eski düzenin sürmesinde kendi adınıza fayda bulduğunuzu Ak Parti karşıtlığının arkasına saklama kurnazlığından.

Kısacası yerinde ve doğru muhalefet etmeyi, bilerek ya da bilmeyerek beceremediniz.

Liberal aydınların, solcu demokratların bugünkü tavrını, ‘bir yanıltan dönmenin yansıması’ olarak algılıyorsanız, hâlâ yanılan sizsiniz demektir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kadınla erkeğin seyrüseferi

Rengin Soysal 22.01.2011

Hayat tarzınız değişmiş ama mantaliteniz aynı kalmışsa ne fayda. Durum buysa sorun büyük demektir.

İlişkilerden söz ediyorum. Kadınlarla erkeklerin yaşam biçimleri ve koşulları değişirken, karşı cinse ve ilişkiye bakışlarında eşit oranda bir zihniyet farklılığı yaşanmadığından.

Bugünkü yakınmaların kökeninde yatan ana problem bu çelişkiden doğuyor sanıyorum.

Birbirlerimizden beklentilerimiz günün gerçeklerine uyum sağlayamıyor.

Kadınlar da erkekler de kendi yaşayışlarındaki, yaklaşımlarındaki ve fikrî yapılarındaki değişikliklerin kabul görmesini beklerken, karşı tarafın geçirdiği farklılaşmadan tedirgin oluyor, rahatsızlık duyuyor, hayalkırıklığına uğruyor.

O zaman başlıyor, “nerede o eski erkekler, kadınlar” edebiyatı.

İnsanlar eskisine göre ne daha iyi ne daha kötü; yalnızca imkânları daha farklı ve fazla.

Özlemlerimiz, değer yargılarımız, bir beraberlikte aradığımız kriterler hayat akışındaki yeniliklere paralel bir seyir izlemiyor.

Bu da doğal.

Çünkü ruhen değişmiyoruz ya da “aynı hızla” olmuyor bu sahada devinim.

Duygularımız, davranışlarımız kadar kolay adapte olamıyor dönemin şartlarına.

Acemilik çekiyoruz.

Hissettiğimiz gibi yaşayamıyor, yaşadığımız gibi hissedemiyoruz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bunun adı aşk mı

Rengin Soysal 25.01.2011

Herşeye inanmak saflıktır şüphesiz ama hiçbir şeye inanmamak ve hatta bir de övünmek bununla, pek zekâ alameti sayılmaz

“Ben asla külyutmam” tafrasıyla mantıksız, mesnetsiz teoriler üretenler çoğaldıkça güçleniyor bu kanaatim.

İnsan kendi kendine bir sorar önce:

İddiamın bir tutarlılığı var mı?

Dayanağı ne?

Arkasında bir bityeniği aradığım şeyi yapan, yazan, söyleyen, bundan bir çıkar sağlıyor mu?

Danışıklı dövüşle itham ettiğim insanı ne kadar tanıyorum, hakkında ne biliyorum?

Bütün bunların cevabını arayıp bulmadan, bilmeden, eldeki delillere, geçmiş deneyimlere, ortaya çıkan sonuçlara aldırmadan 'inanmamak' ya bir zekâ eksikliğinin göstergesidir ya da düpedüz kötü niyetin.

Böylelerine giderek daha sık rastlamak gülüp geçmenize mani oluyor; gerçi "öfkelenmeye değmez" diyorsunuz fakat yine de canınız sıkılıyor biraz. Bu kadar marazi ve saplantılı bir atmosferde yaşamak usandırıyor sizi. O zaman kaçmak istiyorsunuz. Çevrenizi saran gerçek ve tatsız hikâyelerin bunaltıcılığından tanımadığınız insanların öykülerine sığınarak kurtulmak.

Edebiyatın dışında bunu yapabilmenin en iyi yollarından biri de filmlerin, yarattıkları hayal dünyasında hakikati görmenize yardım eden tılsımı.

Sinema salonundaki ışıklar karardığında, astral bir yolculuğa çıkar gibi, yerinizden kıpırdamadan, çok uzak yerlerde, hiç karşılaşmadığınız, tanışmadığınız insanların arasında dolaşmaya başlıyorsunuz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Entelektüelliğe ve cinselliğe dair

Rengin Soysal 29.01.2011

"Hayatı seksten ve yemek içmekten ibaret görmeyen kişi" diye tarif etsem entelektüeli, tam kapsayıcı bir tanım olmaz belki ama belirleyici niteliklerinden biri olarak saymanın yanlış olduğunu da söyleyemezsiniz.

Siz isterseniz 'yeme içmenin' yerine 'alkolü' koyabilirsiniz. O durumda "hayat alkol ve seksten ibaret değildir" demek entelektüel bakışa zıt düşmez. Onların yaşamında bilginin ve düşüncenin önemi, kapsadığı alan, oynadığı rol büyüktür çünkü.

Yalnızca nefsâni zevklerle yetinmeyen beyinsel hazlara en çok değer veren ve o doğrultuda yaşayanlar da yine onlardır.

Aman sakın entelektüeli, kendini sadece "hayat tarzı" nedeniyle 'aydın' sınıfına sokanlarla karıştırmayın.

Bir entelektüelin yaşam biçimi 'Batılı' kalıplara uyabilir de uymayabilir de.

Mühim olan, entelektüelliğe özgü 'özgür düşünce' ve bilgi 'kanatlarının' ne ölçüde geniş ve hangi 'yüksekliklerde' çırpmaya müsait olduğudur.

Bu bakımdan bir ilahiyatçı da, bir general de, bir siyasetçi de, bir işadamı da entelektüel olabilir.

Öyleyse neden hiç sonu gelmez entelektüel düşmanlığının?

Bir başbakan niye kalkıp, "Entelektüelin diliyle, milletin dili uyumlu değil" deme ihtiyacını hisseder...

Niçin, neredeyse gelmiş geçmiş bütün politikacılar, sıkıştıkları yerde halkı entelektüellere karşı kışkırtmayı tercih ederler...

Topluca halk denen büyük kitleler, entelektüellerin eleştirilerinin aslında toplumun çıkarına, yani kendi yararlarına, olabileceğini hiç sorgulamazlar mı?

Entelektüel muhalefet, o veya bu tarafın 'tepkileri' olmaktan öte bir anlam, bir işlev taşıır doğası itibariyle.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Biutiful': Sistemin vicdanı nasıl aklanır

Rengin Soysal 01.02.2011

Dolaşım sistemimiz, hayatietini sürdürürken doğal olarak kirlenen kanımızı temizleme görevini yapıyor. Sistemin akciğerleri olan adalet ve sosyal adalet iyi çalışmadığında ise yalnızca 'toplumlar' değil, 'insanlık' temiz kalabilir mi diye kendi kendime soruyorum.

Ve yaratılan refahtan bütün bir insanlık belirli bir pay almadan, nasıl tamamen 'sağlıklı' olduğunu iddia edebilir bir toplum?

Vücudumuzdaki organların tümü sıhate kavuşmadan sağlam bir bünyemiz olduğundan söz edebilir miyiz?

Kişisel olarak kimseye kötülük yapmadığımızı, zarar vermediğimizi, haksızlık etmediğimizi düşündüğümüzde vicdanımıza yüklüyor, orada arındırıyoruz küçük yanlışlarımızın, hırslarımızın, kıskançlıklarımızın, aldatmalarımızın taşıdığı 'karbondioksiti'.

Bunun bir şans olduğunu pek fark etmiyoruz. Hâlbuki bu şansa sahip olamayanlar var ve onların varlığı bize vicdanımızın asla zannettiğimiz kadar temiz olamayacağını kanıtlıyor.

Uxbal vicdanı körelmiş biri değil kesinlikle. Ancak, vicdanı huzur içinde yaşama talihinden belli ki doğuştan yoksun kalanlardan. Çocuklarına bir gelecek sağlayabilmek için, kaçak çalıştırdığı göçmen işçilere kalitesiz ve ucuz ısıtıcı alıp ölümlerine yol açtığında, kendi kızıyla oğlunu okutmaya uğraşırken, mafyozik işlerini yürütmede kullandığı başka çocukların felaketine sebep olduğunda vicdan azabı çekiyor o da.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Son tango

Rengin Soysal 05.02.2011

Caddebostan'ı avucumun içi gibi bilirim ben. "Kerem Altan, Defne Joy rahatsızlanınca eve ambulans çağırarak yerine niye doktor aramaya koştu" diye yazılıp çizilince bu yüzden dayanamadım. Adresine bakılırsa, sözü edilen ev ile caddedeki özel kliniğin arası bir buçuk, iki dakika sürer çünkü; orada doktor bulunsa, en çabuk gelebilecek cankurtarandan daha hızlı yetişebilirdi kısacası.

Defne Joy, aniden ve çok genç öldü.

Maria Schneider "uzun bir hastalık döneminden sonra", 58 yaşında.

Paris'te Son Tango'nun Jeanne'ı on dokuz yaşındaymış o film çekilirken. Antonioni'nin *Yolcu'sunda* Jack

Nicholson ile oynadığında ise yirmi üç. O günlerden baksa, kimbilir ne kadar uzak ve 'yaşlı' görünürdü 58 yaş kendisine.

Hâlbuki bizim kuşağımız onun için de "erken gitti" cümlesini kurabilir hiç tereddütsüz.

Orson Welles'in çok bilinen şarkısındaki gibi, gençler yaşlı olmanın ne demek olduğunu bilmez ama yaşlılar genç olmanın anlamını bilir. Mi? Doğrusu bundan şüpheye düşüyorum zaman zaman, orta yaşa gelenlerin genç olmayı da gençliklerini de unuttuklarını düşünüyorum. Gençlik herşeyden evvel tedbirsizdir, temkinsizdir zira. Böyle davranmak orta yaşlarla birlikte başlar.

Değişiriz.

Çiçeklerime su verirken bu geçiyor aklımdan.

Evdeki çiçekleri sadece vazoya konduğunda seven bir adam.

Çiçeklerin, bitkilerin saksıdaki hallerini tercih eden bir başka adam.

İki ayrı erkek... Belki iki ayrı karakter.

Oysa ben hep aynı ben değil miyim?

Öyleyse benim seçimim neden uzun yıllar boyunca ilkinden yana oldu da ancak şimdi farklılaştı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ayıpladığını yaşamak

Rengin Soysal 08.02.2011

Unutamadığım film cümlelerinden biridir: **"Hiç karşılaşmadığın kişisel problemlere karşı çok saygısızsn."** Ya bağlamından tümüyle koparıp söylendiğinde bile anlamını kaybetmeyen, ifade etmek istediğini çok net dile getiren bir tümce olduğundan veya bu sözü hatırlatacak davranışlarla çok sık karşılaştığımdan.

Kendi başına gelmediyse, her türlü insanlık halini acımasızca eleştirenlere, yargılayanlara aslında biraz da acıyarak bakıyorum artık. Gün gelip, herkes gibi, "ayıpladıklarını yaşadıklarında" ne kadar utanacakları, vicdanlarının nasıl sızlayacağı geçiyor aklımdan.

Çocuklara tahammülsüz, gençlere şefkatsiz, yaşlıları umursamaz insanlardan, böyle bir âlem den korkuyorum.

Bağdat Caddesi'ndeki kafede çıkan yangında, ona yardım eli uzatan kimse olmadığı için ihtiyar bir adamın 'göz göre göre' ölmesi, çaresizliği, içimi dağlıyor. Öfkeleniyorum. Hırslanıyorum. Ailesinin, sevenlerinin çektiği ıstırapı düşünüyorum. Bir yandan da, **benzer bir durumda acaba insan can havliyle yalnızca kendini ve yakınını kollar, etrafa dikkat etmeyebilir mi diye huzursuzlanıyorum**, başta söz ettiğim kişilik yapısından pay çıkarıp; aynı yanlışa düşmekten endişe ederek.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İftira ve utanç

Rengin Soysal 15.02.2011

Uzun yıllar önce seyrettiğim bir film sık sık aklıma geliyor son günlerde. Başrolünde Jacques Brel'in oynadığı Fransız yapımı *Les risques du métier* Türkçeye *İftira* adıyla çevrilmişti.

Çok net hatırlamıyorum ama, masumiyetlerinden şüpheye düşülmeyecek yaştaki çocukların, her birinin kendilerine özel bir sebeple, öğretmenlerini suçsuz yere cinsel tacizle itham etmelerini, öğretmenin evliliğini, meslekî ve toplumsal itibarını yani bütün hayatını, yerle bir etmelerini anlatıyordu.

Bana kalırsa yalan yanlış bilgiler üzerinden Kerem Altan aleyhine de bir iftira kampanyası sürdürülüyor. Ve çocuk yaştta değiller bu insafsız hareketi yürütenler.

Susmayı ve beklemeyi bilmeyenler, belki de özellikle bunu istemeyenler, bir bilgi kirliliğiyle kafaları karıştırdılar.

Bilimle ve edebiyatla ilgilenmeyenlerin, olaylara bu gözle bakmayanların kitlesel bir dedikodu şehvetine kapılmasına yol açtılar.

Susmaktan, beklemekten yanaydım.

Sağduyu devreden çıkıp, mantığa sığmayan akıl yürütmeler birbirini izleyince kendimi alamadım.

Daha önce yazmıştım. Bir "neden 112'yi aramadı" sorusu atıldılar ortaya. Doktor bulmaya gittiği kliniğin evine yürüyerek bir iki dakikalık mesafede olduğunu, o çevrede yaşayan hemen herkesin aklına ilk o çarenin geleceğini. Kaldı ki sonradan 112'den değil de özel bir sağlık hizmetinden ambulans istediği belli oldu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Nefis terbiyesi

Rengin Soysal 19.02.2011

Hava şahane, bütün gün sokaklarda avarelik etmeyi çekiyor canım ama eve dönüp yazımı yazmam gerekiyor, ben de dönüyorum. Ne kadar normal değil mi? Her an her istediğimizi yaptığımız bir dünya nasıl olurdu, yaşadığımız hayat nasıl olurdu ve asıl biz nasıl insanlar olurduk?

İnsan olur muyduk?

Kendine hâkim olmak, içgüdülerini kontrol altına almak gibi belirleyici bir özelliği var insanoğlunun, onu diğer canlılardan ayıran.

Maneviyat, moral değerler, kişinin bu yöndeki en büyük yardımcısı kabul edilir çoğunluk tarafından.

Fakat işte, hem de bir ilahiyat profesörü çıkıyor, dekolte giyinen kadının tacize, tecavüze davetiye çıkarttığını ileri sürüyor, onu suçlu, en azından buna kalkışan erkeğin suç ortağı, ilan ediyor.

Artık öfkelenemiyorum bile.

İçim bulanıyor sadece; bu zihniyetteki insanlara galiba acımıyorum da hallerini acınası buluyorum.

Kapalı yerden para çalmak suçtur, günahdır da şayet açıkta duruyorsa bize ait olmasa bile almakta yanlışlık yoktur gibisinden bir akıl yürütme bu.

Bankada düşük ücretle çalışan memurun elinden çok yüksek meblağlar geçmesi 'ağır tahrik' mi sayılacak bir çalıp çırpma durumunda?

Oruç tutmak bir nefis terbiyesidir mesela. Belirli süreler içinde yalnızca yiyip içmemeyi değil, cinsellikten uzak durmayı, kötü söz söylememeyi de icap ettirir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sınırlar

Rengin Soysal 22.02.2011

Tunus'ta, Mısır'da, Yemen'de, Bahreyn'de Libya'da birbiri ardına baş gösteren halk ayaklanmaları, haber bültenlerinde sözkonusu ülkenin 'rahatsız' olduğu ibaresiyle duyuruluyor. İnsanların huzursuzlukları, beklentileri, özgürlük talepleri 'sınır' tanımıyor, sınırlara bakmıyor çünkü.

"Bu ülkenin sınırları içinde ve ancak bizim tayin ettiğimiz sınırlar çerçevesinde yaşamaya hakkınız var" diyen diktatörlük anlayışına isyan ediyor kitleler; diktatörler birer birer devriliyor.

Ben sınırların anlamsızlığını düşünüyorum yeniden.

İnsan zihnine sınırlama getirilemiyorsa, zaten bütün sınırların en baştan iflas etmeye mahkûm olduğunu...

1960'ların sonlarında, 70'lerde, "çiçek çocuklarının" naif bir arzusu gibi görülen sınırların kalkması isteğinin yerindeliğini...

Zamanın, insanın doğasına en uygun ve insanlık onuruna en yakışan bu durumu haklı çıkardığını ve neredeyse dayattığını.

Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun geçen ay Mardin'de komşu ülkelerle Türkiye arasındaki sınırlara değinirken söyledikleri aklımda: "AB'de olduğu gibi bu sınırları anlamsızlaştıracamız, duvar olmaktan çıkaracağız. Gerçek anlamda kapı haline getireceğiz. Kapı açıktır ama duvarı açamazsınız."

'Açılmayan duvarlar' yıkılır gün gelir mutlaka, Berlin Duvarı nasıl yıkıldıysa.

Önyargıların, sekte düşünce ve tutumların ördüğü her 'duvar' yerle bir olur.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hayat insana ayna

Rengin Soysal 26.02.2011

Öyle bir ayna olabilseydi ki onda çehremizin, gövdemizin çizgileri yerine ruhumuzun resmini görebilseydik. Aklımızın, egomuzun süzgecinden geçmeden yansıyabilseydi orada gizlenenler, olup bitenler... Kendimizi tanımladığımız 'biçime' ne kadar benziyoruz anlasaydık.

Stendhal romanın "uzun bir yol üzerinde dolaştırılan ayna" olduğunu söyler. O ayna göklerin maviliğini de gösterir, yerdeki çamurları da. Romanın hayata tutulan bir ayna olması epeyce benimsenmiş bir görüştür. Bütün sanatlar için geçerli sayılabilir bu yorum. Sanatın insanı tanımaya, hayatı anlamaya tercüman olan yanı çoğaltır onun etkisini ve gücünü.

Aslında hayatın kendisinin insana ayna olduğunu düşünürüm ben.

Bu aynanın 'sır'ına zamanın harcı karışmıştır ama; üstünden bir vakit geçince gösterir bizden ona aksedeni.

O aksin, geçmişteki hangi duygumuzun, düşüncemizin, planımızın, eylemimizin yansıması olduğunu fark edebilirsek, bize iç dünyamızın labirentlerini açan, saptığımız yolların doğru ya da yanlış olduğunu aşikâr eden bir aynaya da sahip olmuş oluruz.

Ona bakıp düzeltebiliriz, en azından düzeltmeyi deneyebiliriz, hatalı fikirlerimizi, inançlarımızı, davranışlarımızı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Siyah kuğu olmak

Rengin Soysal 01.03.2011

Mükemmel olma iddiasında Tanrı'nın gazabını uyandıran bir şeyler var, belli. İnsanların hoşlanmadığı, sevemediği bir taraf...

Allah kendine şirk koşmak sayıyor bunu belki, kullar özündeki yapaylığı fark ediyor.

Yaratılmış ne varsa, kusursuzluğunu kusurlarına borçlu... İyi ile kötü, güzel ile çirkin, doğru ile yanlış buluşmadan, kıvam tutmuyor.

İnsan çekiciliğini bu karışımdan alıyor. Bir yan diğerini çok fazla bastırdığında iticileşiyor.

Doğadaki her varlık, canlı ya da cansız, harcında kendine has bir tezaadın izlerini taşıyor.

Bu karışıklıklar kanıtıyor ve hatırlatıyor bize ihtiyacımızın ne olduğunu.

Tıpkı ayaklarını kullanırken, o müthiş zarif duruşlarına, hareketlerine, adımlarına hayran olduğumuz balerinlerin bu yüzden yine ayaklarının deformasyona uğraması gibi. O güzellik, o zarafet ancak bir 'çirkinlikle' kaim. Birini göze almadan ötekine ulaşılmıyor.

Bu yıl *Black Swan/Siyah Kuğu* filmindeki rolüyle En İyi Kadın Oyuncu Oscarı'nı neredeyse hiç tartışmasız ve sürprizsiz alan Natalie Portman'ın canlandırdığı Nina Sayers karakteri, mükemmelliği alabildiğine kontrollü

olmakta arıyor. Oysa oyunu yöneten Thomas Leroy mükemmelliğin sırrının “kendini bırakmakta” olduğunu söylüyor.

Zekâmız kadar duygularımıza da, bilgimiz kadar sezgilerimize de muhtacız hepimiz.

Sanat için de hayat için de değişmiyor bu gerçek.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dil ve kadın

Rengin Soysal 05.03.2011

Nüfusunun yarısını baştan ikinci sınıf kabul etmiş bir toplumda, hangi alanda olursa olsun adalet beklemek kof bir hayalden öte nedir ki?

Erkekler kadınların kendileri için var olduğuna inanıyorlar. Toplumsal hayatta kadının yer almasını istemeyenlerle, “sosyal yaşama katılınsınlar ki içimiz açılsın” diye bakanlar arasında bu bakımdan bir fark yok. Dünya erkeklerin dünyası ve kadınlar varsa erkekler için var, onlara göre.

Ne yazık ki bu mantaliteyi aşmış olanlar ancak çok küçük bir azınlığı oluşturuyorlar.

Konuya dâhil değil ama, ‘var olmayı’ önemseyen kadınların yalnızlığı seçmesinde de epeyce büyük payı bulunuyor bence bu gerçeğin.

Esasta, en temel yapıda, bir ayrımcılığın aslında kadın erkek herkesin bilinçaltına işlediği noktada, diğer her türlü ötekileştirmeye açık ve işlenmeye elverişli, bereketli bir toprak da mevcut demektir.

Önceleri kadınlara tanınan kotaları bir küçümseme, bizatihi bir ayrımcılık olarak gördüğümünden karşı çıkıyordum.

Şimdi, büyük resme bakınca, toplumda kök salmış bir zihniyeti ve işleyişi değiştirmek için faydalı bir adım olarak değerlendiriyorum.

Kadınların Meclis’te daha çok temsil edilmeleri çabalarını destekliyorum bu yüzden.

Kadınların seslerini duyurmaları gerekiyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Perili Kalp

Rengin Soysal 08.03.2011

Aman tanrım, neler yazmışım ben. Toplumda adalet olmalı, kadınlar haklarını almalı, erkekler bu dünyanın sahibi olmadıklarını anlamalı. Yok yahu, kimse bilmiyor sanki bunları. Ben de ilkokul çocuklarına ders

anlatıyorum. Doğrusu o yazılara bakıp, okurlardan utandım, kendimse fena halde sıkıldım.

Bugün de “Kadınlar Günü” üzerine tek satır kalem oynatmayacağım. İlköğretim müfredat programı gibi köşe mi yazılır. Yok bayram, yok Sevgililer Günü kutlaması, yok Anneler Günü, daha neler...

Atatürk’ü andık, Cumhuriyet’i kutladık, şehrimizin düşman işgalinden kurtuluşunun yahut İstanbul’un Fethi’nin bilmem kaçınıcı yıldönümünü idrak ettik haberlerine benziyor tıpkı.

Renée Fleming’in dolgun gövdeli bir kırmızı şarap lezzetindeki sesi, “Zaman, beni iyileştirmeyi boşuna deneyerek geçip gidiyor” diyor, “perili kalbindeki” sevgilinin “hayaletine”.

Ben zamanın tatsız havasından o sese sarınarak uzaklaşıyorum.

Hayaletleri kovalamadan yeni hayallere yer açılmaz mı gönlümüzde, yoksa onlardan kurtulmak için daha yürekten mi çağırırız gelecek “misafirleri” sorusu düşüyor aklıma.

Hayaletleri olmadan her kalp ıssızdır ve onlarsız ise eğer, perisiz bir âlemdir göğüs kafesimizde taşıdığımız belki de.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Anlamsız

Rengin Soysal 12.03.2011

Her şeyin anlamını yitirdiği zamanlar vardır.

Mutsuzluğun bir tarifi yapılacaksa, en uygun ifadesi budur sanırım; hiçbir şeyin manasının kalmamasıdır. Çaresizliğin öbür adıdır.

Bütün ölümlerde olduğu gibi doğal âfetler karşısında da tamamen çaresiz düştüğümüz olur bazen.

Dün böyle günlerden biriydi dünya için.

Birileri o mutsuzluğu bizzat yaşadı, diğerleri hissetti veya umarım, düşündü en azından.

Sabah, Japonya’yı vuran korkunç felaketin haberleriyle başladı. Büyüklüğü 8,9 olarak duyurulan depremin yarattığı tsunaminin görüntüleri dehşet vericiydi. Dev dalgalar koca koca tekneleri, arabaları kâğıttan oyuncaklar gibi sürüklüyordu. Pasifik’e kıyısı olan ülkeler için tsunami alarmı verilmişti. Dalgaların boyunun Pasifik’teki bazı adalardan daha yüksek olduğu bildiriliyordu. Yetkililer tahribatın çok büyük olduğunu açıklıyordu. Ülkedeki bir nükleer santralde başlayan yangın endişe uyandırıyordu..

İlk şok atlatıldıktan, ilk yaralar sarıldıktan sonra faturanın bedeli yavaş yavaş ortaya çıkacaktı.

Devletin ve vatandaşların uğradığı maddi zararlar ne ölçüde sarsıntı oluştursa da, önünde sonunda hepsinin çaresi bulunurdu yine de.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Paolo ve Yann

Rengin Soysal 15.03.2011

Mart, sürprizlerine alışkın olmamıza rağmen şaşırtıcılığını sürdürmeyi başaran ay. Kış mı bahar mı, hem kış hem bahar mı kararsız kalırız, her gelişinde başka bir çehre takınabilir. Hakiki yüzünü saklayan bir kaypak ya da gerçekleri acımasızca suratımıza vuran bir dost olabilir aynı anda.

Bizi asıl tedirgin eden, soğuşun, karın, fırtınanın arkasından yeniden çiçeklerin açıp açtığını görüp göremeyeceğimiz; önümüzdeki ilânihâye bir kış mı artık, daha yaşanacak baharlarımız kaldı mı sorusu. Kendi 'mart'ımızla hesaplaşmak: O zorlu sınav.

Her şehrin baharı farklı; benimse şu güneşli ve aydınlık mart gününde Roma baharı düşüyor aklıma. Bir kitaptan bir cümle çıkıp geliyor aniden, çoktandır hafızamın kuytu köşelerinde unutulmuş. **"Buz gibi güneşten nefret ederim; sıcaklık gittiğinde güneşi sevmem"**.

Mart ayında Roma'yı bilmem ben. Yalnızca, Tennessee Williams'ın *Mrs. Stone'un Roma Baharı*'nda kelimelerle çizdiği 'Roma'da mart' resmini kaydetmiş belleğim.

Ellili yaşlarına gelmiş Mrs.Stone'u düşünüyorum şimdi. Çok güzel bir kadının, çok ünlü bir oyuncunun solmakta olan güzelliğini, unutulmaya yüz tutan şöhretini, onun hayatında 'güvenin' karşılığı olan kocasını kaybetmesini cinselliğe tutunarak aşmasının mümkün olup olmadığını.

İhtimal vermiyorum.

Hayatın ölümle sonlanmasının değil, gençliğin yaşlılıkla bitmesinin yarattığı bir travma, daha ağır bir yenilgi.

Bir kadın için, güzel bir kadın için, şöhretli ve güzel bir kadın için daha da büyük bir dram.

Belli bir yaş dönümüne girmenin, belirli bir eşiği atlamanın tezahürleri her şehrin baharı gibi değişir mi her kadına göre veya hangi yanları benzer birbirine?

'Hâlâ' sözcüğünde bir teselli aramakla, kelimenin kendisini büsbütün zalim bulmak arasında gel git yapılan o zamanlar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Otoportre

Rengin Soysal 19.03.2011

Yaşadığım çevreyle bağlarım öylesine gevşedi ki artık, hiçbir özlem duymadan, alıp başımı gidebilirim buralardan. Dutların katlinden sonra, evin girişindeki defne ağaçlarını da kesmişler bu yıl. Üst sokakta da çamların idam fermanı verilmiş, gönüllü cellatlar gerçekleştirmiş infazını. Bahçe kupkuru bir betondan ibaret, oto parkı.

Tabiatın çölleşmesi değil beni böyle soğutan ve uzaklaştıran, bir zamanlar tutkuyla bağlı olduğum yerlerden. Şartlar gerektiriyorsa insan çölde de yaşar buzda da, su üstünde de dağ tepesinde de ama asıl, isteyerek bu çölleşmeye sebep olanların ruh ve zihin dünyalarındaki çoraklık yabancılaştırıyor kişiyi.

Ne etnik köken ne inanç, ne de dil veya cinsiyet, insanlar arasında en keskin ayrılığı düşünce ve duygu âlemlerinin benzemezliği yaratıyor.

Şehrin tamamı hatta bütün dünya koca bir alışveriş merkezi olsa, orada yaşamaktan memnuniyet duyacaklarla ortak bir alan bulmam imkânsız; şimdilik cismen ayrılmam zor olduğu için fikren ve ruhen uzaklaşmayı deniyorum.

Yine de aklımda hep, insan sürekli bir yere bağlı kaldığında ufkunu nasıl genişletebilir, dünyasını ne kadar zenginleştirebilir sorusu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aşk zekayı ehlileştirir

Rengin Soysal 22.03.2011

Zeki çocuklar, diğerlerine göre daha fazla sevgi beklerler büyüklerinden. Başkalıklarını hissetmelerindendir bu; adeta 'ayrıcılıklarının' hakkını isterler. Sevgiden çok ilgi beklentisi demeliyim doğrusuna bakılırsa, kendilerinde bulunan cevherin anlaşılmasına, takdir görmesine, kıymetinin bilinmesine yönelik bir talep ki var olan o özü işleyip geliştirebilsinler.

Arsızca bir sevgi dilenciliği yoktur ortada, aksine sevginin gösteriliş biçimindeki aşırılıklardan, abartıdan rahatsızlık bile duyarlar. Buna mukabil güçlü bir egoları vardır. Hem zekânın sevimli hallerinin hissesinin de herkesinkinden büyük olması gerektiğine inanırlar hem de zekâlarıyla sezerler azlığını çokluğunu.

Zeki insanlar yetişkinliklerinde de şımarmazlar demiyorum ancak budalaca bir şımarıklığa kapılmazlar pek, onun yerine kimi gizli kimi açık bir kibirden söz edilebilir.

Sevginin, ilginin, iltifatın sahtesini gerçeğini iyi ayırt ederler birbirinden ama egolarının okşanmasına zaafı çoktur yine de.

'Farklarını' görebilenleri farklı tutarlar çünkü. Sıradışılığı anlamak meziyettir ne de olsa.

Zekâlarını değerlendiremediklerinde mutsuz, zekâ payını alamadığında hırçın ve huysuz olurlar.

Benim alakamı şu iki hali cezbeder genellikle.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gizli aşklar mabedi

Rengin Soysal 02.04.2011

Gizli aşk mecburiyet sonucu yaşanmaz her zaman, bazen bir tercih olabilir. Öylesine bir ihtişamla tutuşur ki o ateşin sönmesinden korkar da âşık, yangına su taşıyacak her itfaiyeciden korumak ister çünkü onu

Daima başkaları da değildir bu endişenin kaynağı, bilerek veya bilmeyerek aşkını kendinden bile sakınma ihtiyacı duyar, ondandır saklama, saklanma ihtiyacı.

Bakarsınız bizzat getirmiştir sevgisini yasak, engelleri olan ya da ulaşılmaz hale yahut öylesini seçmiştir gayri ihtiyari.

Aşk kudretini sahibinin tabiatından alır ne de olsa...

Ve bunca esirgendiğinde, bilirim, aşk değilse eğer, âşık kırılığandır...

Sevdiğinin seilmeyecek yanlarını görmekten, onu daha az sevmekten kaygılanır bazı, bazısı içinse aşkın esas düşmanı, sevgilinin düşüncesizliğine, kabalığına kırılmaktır; kimi de etrafın sözünden etkilenmekten, aşkın eleştirilerle yara almasından tasalanır.

Sanırım sayısı tahminlerin çok üstündedir saklı sevdaların ve kahramanlarının; şarkıları uzaklara dalarak dinleyenlere, edebiyatın milyonların vazgeçilmez suç ortağı olmasına bakın, anlarsınız.

Bir gizli aşklar mabedi vardır sanki...

Bu inancın müritleri durmaksızın kutsar dinlerini.

Ah, şu sonsuza değin sevgili kalma arzusu...

O arzunun adak mumu olarak tutkunun alevini her daim yanık tutmak çabası...

Tutku hep gençtir zira, siz kaç yaşında olursanız olun. İmkânsız aşkların çekiciliğinde tek sır budur belki de.

Mesafe ve gizlilik heyecanı canlı tutmaya yarar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sinema havası

Rengin Soysal 05.04.2011

İstanbul'da 'sinema havası' var bugünlerde. Kapalı, yağmurlu ve serin. Film seyretmek için ideal iklim ve salonlarda 'festival'.

İKSV, İstanbul Film Festivali'ni otuzuncu kere düzenledi bu sene. Lütfi Kırdar'daki açılış gecesinde, genç oyuncu

ve yönetmenlerin hemen hepsi “festivalle birlikte büyüdüğünü” söyledi.

Türk sinemasında son yıllarda başlayan ‘hareketlenmede’, yönetmenlerimizin yurtdışında kazandıkları saygın ödüllerde festivalin çokça payı olduğuna inanıyorum.

Bu otuz senede, onun sayesinde, sinema tarihine geçmiş filmleri, büyük rejisörlerin eserlerini, dünya sinemasından örnekleri tanıma ve takip etme şansı buldu yedinci sanata ilgi duyanlar ve sevenler.

Bir şeyi başlatmak kadar onu sürekli kılmaktı başarı.

Bence önemli olan buydu, kökleşmekti. Kökleşmekse bir yere çakılı kalmak değil, dal budak sarmaktı. Köklerinin dallarının her yere uzanmasıydı. İçine kapanmak yerine dışa açılmaktı, meyve vermektir, gölgesinin büyümesi, bundan yararlananların çoğalmasıydı. Bazen uzak diyarlardan gelen, kimisi egzotik, ‘misafirleri’ ağırlamasıydı ‘yapraklarının’ arasında, bazen ‘ürünlerini’ yollamaktı dünyanın herhangi bir köşesine. Tazelenmek için budanmaktı ara sıra, ‘aşılarmaktı’, kısacası etkileşimin ve iletişimin artmasıydı kök salmak, kalıcı olmak.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir kadının ihtiyaçları

Rengin Soysal 09.04.2011

İçimdeki en tenha yola sapıp, orada yeni keşiflerin hazzını aramaya çıkmışken rastladım Yasemin Çongar’ın *Çok Sevdiklerimiz, Yarım Bıraktıklarımız* kitabındaki satırlarına. İssiz yerlerde karşılaşanların, ortak bir sırrı paylaşanlarınkine benzer bir teklifsizlikle dayanışmalarını andırıyordu sayfaların arasından bana göz kırpanlar.

Hikâyelerinden birinde anlattığı gibi, gerçek yaşamında da “iki yüzünü de gösterebilecek kadar cesur” bir kadından, sevdiğim bir yazardan, Katherine Mansfield’den bahsediyordu. Kendini olduğundan “daha kötü, daha çok övünen, daha alaycı, daha hesapçı” göstermesinden.

Çok iyi tanıdığım ama kökeninde hangi saik olduğunu tam bilemediğim bir duyguydu bu. Bir meydan okuma mıydı, kendine güven miydi, kusurlarının yerine meziyetlerini göstermeyi kendine yediremeyen bir gurur mu yoksa test etmek miydi karşısındakini, ‘her şeye rağmen’ sevildiğini, istendiğini görmek miydi, ‘sıradanlığa’ açılmış bir savaş mıydı...

Mansfield’in de kesin bir cevabı olduğunu sanmıyorum sıraladığım suallere. Yanıtı her soruluşunda değişir çünkü bu tarz soruların.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

—

Rengin Soysal 16.04.2011

Yazarımızın annesinin rahatsızlığı nedeniyle bugünkü yazısını yayımlayamıyoruz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Nisanın gözyaşları

Rengin Soysal 19.04.2011

Yıllar var ki her nisan, tabiatın vaatkârlığı ile ruhumun karamsarlığı arasındaki tezattan bitap düşerim.

Lale mevsimi kısa sürer... Yağmurları kısa sürer... Senin, onunla başlayan hayatın da kısa sürecekmış meğer, "ayların en zalimi" bize zulmünü böyle gösterecekmiş. Seni, verdiğini vadesini sektirmeden günü gününe geri isteyen açgözlü bir tefeci gibi acımasızca alacakmış bizden.

Artık nisana dair tek bir şey yazmasam diyorum. Ona bu payeyi vermesem. Olmaz ki. Ya seni hiç getirmeseydi, ne kadar eksik ne kadar ıssız kalırdık ve nasıl renksiz, cıvıltısız, tatsız, manasız; şimdikinden bin beter. Çünkü sen gitsen de bıraktığın izler var, asla silinmeyecek.

Bir kısa öykünün uzunluğunu kat be kat aşan anlamıdır aslolan.

Hem sen çok severdin doğduğun ayı. Senin sevdiklerini seviyorum ben ve seni sevenleri. Sevmediklerinle işim yok.

Karanlık, rüzgârlı, fırtınalı pis bir hava vardı o sene nisanın 11'inde, o uğursuz gün. Ayın 18'inde Ankara'da, yalnızca doğduğun günde değil, doğduğun yerde bizden ayrılıyordun.

Bir kere daha orada annemden ayrılıyordun.

Yağmurlar sel gibi iniyordu ertesi gün İstanbul'a, seni vereceğimiz toprağı ıslatıyordu. Nisan ağlıyordu.

Bugün o günün yıldönümü. Birazdan, şu loş ve yağışlı nisan sabahında özlemle sana geleceğim yine. Konuşmaya, dertleşmeye, seninle yaşadığımızı söylemeye. "Unutmadık" demeyeceğim; seni unutmanın mümkün olmadığını sen zaten biliyorsun.

Yeter ki sen bizi hatırla.

Yeter ki sen beni unutma.

Bütün yazılarım sanadır.

Bütün yazdıklarım, senden aldıklarımı sana gönderdiğim mektuplardır.

Unutursan, benden hiçbir şey kalmaz geriye, yok olurum.

Sen ki...

Okullarda öğrencilere çok tartışmalı “Andımız” yerine, Ahmet Altan’ın *Sen ki* yazısı okutulsa, yurttaşlık bilinci de, demokrasi algısı da, edebiyat duygusu da bugünkünden çok farklı olurdu bana kalırsa.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İktidar kaybı ve şiddet

Rengin Soysal 23.04.2011

Geçen salı günü gazetedeki köşeme göz attığımda canım sıkıldı. “Sen ki” ara başlığı, puntosu kim bilir hangi teknik aksaklıkla küçülünce, yazının içine karışmıştı ve söz ettiğim konu bir öncekinin devamı gibi görünüyordu. Bu durum her iki yazıda da anlam kaymasına sebep olmakla kalmıyor, tatsız ve manasız kaçıyordu. Neyse ki arkadaşlar yazının *Taraf*’ın internet sitesinde yer alan baskısında hatayı düzelttiler.

Hayatta önemli olan düzeltilmesi mümkün olmayan yanlışlar. Onlar da en başta doktorların, hukukçuların, mühendislerle mimarların ve siyasetçilerin yanlışları. Sonradan düzeltilse bile ya iş işten geçmiş oluyor ya da son YSK kararında olduğu gibi hiç yoktan bir can gidiyor. Tırmanan bir gerginliğin toplum psikolojisine verdiği zararlar da cabası.

Nicedir bu toplumda bir “şiddet patlaması” yaşandığından, bireysel şiddetin korkutucu biçimde yükseldiğinden konuşup duruyoruz.

Değişimden, değişim dönemlerinde şiddete yatkınlığın artmasının bir ölçüde normal sayılması gerektiğinden dem vuruyoruz.

Aklımda Hannah Arendt’in “Şiddetle değişen bir dünya ancak şiddetin daha çok var olduğu bir dünya olur” tesbiti, Neşe Düzel’in ‘Türkiye’nin yakın tarihinin hafızası’nı kayıt altına aldığı kitapları karıştırıyorum.

Hesaplaşma’da Dr. Murat Paker’le Nisan 2006’da yaptığı röportaja rastlıyorum. Şiddetin yayıldığına ve bu yayılmanın geciktiğinin bile söylenebileceğine değiniyor Paker. Toplumun çok geniş kesimlerine 12 Eylül 1980’den beri devlet kaynaklı bir şiddet uygulandığını anlatıyor Düzel’in sorularına karşılık. Bu şiddeti uygulayan insanların yaptıklarının yanlarına kâr kalmasını da toplumsal şiddetin yaygınlaşmasına yol açan bir unsur olarak görüyor.

Zorunlu göçler, binlerce faili meçhul cinayet, işkenceler, intikam duyguları psikolojik sorunlar yaşanmasına neden oluyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aşkı anlatmak

Rengin Soysal 26.04.2011

Birbirimizi değiştirmeye çalışmıyorsak ama birbirimiz için değişiyorsak, işte onun adı aşk.

Annem rahatsız; keyifsizim, yorgunum, üzgünüm. Daha şimdi ona bir doktordan randevu aldım yine. Öyleyse aşktan bahsetmek nereden çıktı, ben de bilemiyorum.

İnsan böyle zamanlarında içgüdüsel olarak güzel duyguları, hoş anıları hatırlıyor belki; onlarda bir teselli arıyor. Önündeki güçlüklerle dayanmak için geçmişten kuvvet alıyor.

Hüzünlü mutluluklar dönemindeyiz, biz yaştakiler. Eğlenirken, gülerken hissediyoruz 'gelecek günlerin' aramızda dolaşan gölgesini, görmeyelim diye usulca başımızı çeviriyoruz.

Recep Aktuğ yeni çıkan CD'si *Siyah Gül*'de Yaşar Güvenir'in unutulmaz şarkısını söylüyor: *Sensiz Saadet Neymiş*. Ben şarkının "alıştım hasretine, gel desen gelemem ki" diyen sözlerini, geçen sene, yıldızlı bir gecede, "alışmam hasretine, gel desen koşarım ben" diye değiştirip okuyan insana bir selam gönderiyorum kalbimden ve kendi kendime gülümsüyorum.

Aktuğ bu ikinci albümünde kendi bestelerinin yanında, bilip sevdiğimiz bazı eski parçaları da seslendirmiş. *Sessiz Gemi*, *Yalnızım*, *Sus Söyleme* o şarkılardan. Ayrıca Şevval Sam'ın bestesi *Gül Güzeli* ve sözleri Sezen Aksu'ya ait *Neredesiniz* de yer alıyor bu CD'de.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Latife Hanım ve piyanosu

Rengin Soysal 03.05.2011

Britanya Birleşik Krallık tahtının varisi Prens William ile Kate Middleton'ın düğün töreni dünyanın dört bir yanında rekor sayıda izleyici bulurken, ben başka bir evliliğin 'filmini' hayal ediyordum. Mustafa Kemal ve Latife Uşşaki'nin evliliğinin.

Britanya hanedanının yüzyıllara dayanan geleneklerinin yansıdığı bir evlilik merasimine karşı, bir 'kadın'ın kıydığı, dönemi için "mümkün olan en alafranga" nikâhla karı-koca olan Atatürk'le Latife Hanım'ın hikâyesi daha fazla ilgimi çekiyordu.

Teyzem Latife kitabını okuduğumda, bir kadınla bir erkeğin "iki yıl, beş ay, on gün" süren evliliklerinden, ondan biraz daha fazlasını kapsayan ilişkilerinden ve bir ömre yayılan duygularından, şayet hakkı verilirse, ne hoş bir film çıkabileceğini düşündüm.

Hakkını vermekse, erkek kahramanın tarihî kişiliğini daima gözönünde bulundurmaktan ve hep ön planda tutmaktan değil unutmaktan geçiyordu bence. Önemli olan iki güçlü karakterin aşklarının, beraberliklerinin ve ayrılıklarının öyküsüydü.

Mustafa Kemal'i önemli bir tarihî figür yapan da, sahip olduğu liderlik ve önderlik vasfı da o güçlü ve baskın karakterin etkisiydi zaten.

Atatürk'ü hiç bu kadar yakın, sıcak ve candan hissetmemiştim doğrusu. Gerçi onun, birilerinin her daim 'saklamaya', birilerinin her fırsatta 'karalamaya' çalıştıkları diğer 'yüzünü' severdim, 'korumanın' veya 'saldırmanın' tarafgirliğinden bağımsız.

Atatürk'le ilgili olduğu kadar, Latife Hanım'a dair de yazılıp çizilenlerin yanında ağızdan ağıza yayılıp söylenenler vardı, duyduğumuz, okuduğumuz. Ama kızkardeşinin torunu Mehmet Sadık Öke ile Fatih Bayhan'ın yaptığı nehir söyleşide Latife Hanım'ı da daha iyi anlayabiliyorsunuz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aşk, ideoloji, inanç

Rengin Soysal 07.05.2011

Bir yandan "Arap Baharı" bir yandan bin Ladin'in sonu, dünya politikasında paradigma değişikliğinin işareti olarak yorumlanıyor. Öte taraftan da Amerika Birleşik Devletleri'nin yeryüzündeki tek süper güç olma ayrıcalığını kaybedeceği, dahası önümüzdeki yıllarda iktidarını ve etkisini Asya'ya kaptıracağı, böylece ülkeler arasındaki güç dengelerinde büyük farklılıklar yaşanacağı tahminleri, analizleri yapılıyor.

Bu arada, geçen yıl, BBC'nin 28 ülkeyi kapsayan anketinde Türklerin hiçbir ülkeye olumlu bakmadığı sonucu çıktığını hatırladım. O ankete göre Türkiye'de halkın yüzde yetmişi Amerika hakkında menfi görüşlere sahipti. SETA'nın (Siyasal, Ekonomik ve Toplumsal Araştırmalar Vakfı) bu ay yayımladığı araştırma da Türkiye'de yaşayanların diğer milletlere karşı 'sevgisizliğini ve tahammülsüzlüğünü' doğrular nitelikteydi.

Bense tek tek bu anketleri cevaplayanları bulup, her birine "Verdiğiniz yanıtlar tamamen sizin düşünceniz mi" sorusunu sormak isterdim. İki nedenle; birincisi, hayranlıkların ve nefretlerin 'düşünceye' bağlı gelişmediğine inandığımdan, ikincisi, çoğunlukla ait olduğumuz veya öyle hissettiğimiz 'kampın' görüşlerini kendi düşüncemiz sanma ya da kabul etme yanılğısından yahut kolaycılığından.

Rus salatasının adını bile Amerikan salatası diye değiştirdiğimiz yıllarda çoğunluğumuz yine böyle mi 'düşünüyordu'?

Güç dengeleri açısından ABD'nin yerini bir başka ülke alırsa, sırf o ülke Amerika olmadığı için mi sevineceğiz? Aynı haksızlıkları, yolsuzlukları, dayatmaları 'karşıt bir güç' yaparsa hoş mu göreceğiz?

Anlamışsınızdır, muradım bünyemize musallat olan asıl hastalığa dikkat çekmek.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Korkusuz tarih

Rengin Soysal 10.05.2011

Sizin de öyle tanıdıklarınız olmuştur muhtemelen. Birlikte yaşadığınız bir olayı sonradan başkalarına o kadar farklı anlatırlar ki şaşarsınız. Ne hadisenin seyri benzer ne geçen diyaloglar tanık olduğunuza.

Algılama farkı deyip geçemezsiniz; kişilerin karakterleri, eylemleri, söylemleri bile yön değiştirir bu anlatımda. Düpedüz yalan deseniz değil ama gerçek hiç değil.

Bir de geçmişlerini olduğundan çok başka aksettirenler çıkar dostlarınız arasında. Bildiğinizi, gördüğünüzü unuturlar mı yoksa sizin mi unuttuğunuzu sanırlar, bakarsınız size dahi kimseye nasip olmayan mutluluklarından, şaşaalı yaşantılarından veya yaptıkları fedakârlıklardan, çektikleri acılardan mübalağayla ve övünerek bahsediyorlar.

Her ne yaptılarsa ve her ne yaşadılarsa doğru ve haklı olanın, akıllı davrananın kendileri olduğundan.

Yalnızca böbürlenmek midir amaçları, menfaatleri mi bunu gerektirir, büyük ihtimalle ikisinin de payı vardır fakat ben en büyük tehlikeyi kendilerinin de söylediklerine inanmaya başlamalarında görürüm.

Bu durumda, kendileriyle yüzleşmeyi başaramazlar çünkü; kusurlarını, yanlışlarını itiraf edemezler. Bütün o kabahatler, hatalar katlanarak büyür o zaman, hakikatleri kabullenemedikçe dostça uyarıları bile düşmanlık diye algırlarlar, işin aslı ortaya çıkacak korkusuyla yalanlardan, saptırmalardan hatta iftiralardan medet umarlar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kıskançlığın adını namus koymak

Rengin Soysal 14.05.2011

“Kaset geldi cihane ahlak oldu bahane” diyesim var. Herkes pek ahlaklı olduğu için ortalık birbirine ahlak dersi verenlerden geçilmiyor. Bu ahlak da ne menem şeyse cinsellikle ilişkisi olmadı mı gündeme gelmiyor.

Siyasette bel altı vuruşların ‘ahlak’ adına yapılmadığını, gerisinde ikbal hesaplarının, politikayı tasarlama amaçlarının yattığını anlamayan yok da önemli olan, neden her defasında aynı şeyden medet umulduğunun ve niye politikacısından, gazetecisinden sıradan vatandaşına kadar bütün toplumun bu oyuna hevesle ve benzer bir ikiyüzlülükle katıldığının cevabını verebilmek.

Kimin kimle seviştiğinden, o kişi siyasetçi, yüksek bürokrat, hukukçu olsa bile karşılığında partnerine bir makam, bir maddi menfaat vaat etmiyor, başkalarının aleyhine olabilecek bir haksızlığa sebep olmuyorsa bize ne?

Varsa, o insanların sadece eşlerini, sevgililerini ilgilendirecek, yalnızca onların hesabını sorabileceği bir ilişki niçin hepimizin ‘ahlak’ meselesi olsun?

Yok, böyle söyleyip de bazıları gibi “bir genel ahlakın olmadığını” iddia edecek, toplumsal ahlakı tamamıyla reddedecek değilim.

Bertrand Russell, *Evlilik ve Ahlak*’ta bir toplumun özellikleri arasında birinci derecede önem taşıyan iki unsurun ekonomik yapı ile aile yapısı olduğunu ve aralarında sıkı sıkıya bir bağlantı olduğunu söyler.

Russell, her şeyin kaynağının ekonomi olduğunu savunan Marx ile her şeyi aileye ve cinsiyete bağlayan Freud’un öğretilerini hatırlatır; kendisi ise ne ekonomik ya da cinsel unsurlardan birinin diğerinden daha üstün olduğuna katılır ne de ikisinin birbirinden belirli bir kesinlikle ayrılacaklarına inanır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Pembe flamingolar

Rengin Soysal 17.05.2011

"Kendini iyi hissetmek" çoktan unutulmuş bir hal sanki, artık 'mutluluğun' peşinde koştuktan yorulmuş insanlar var etrafta. Çocukluğumda büyükannelerimiz "mutlu bir aile" dediklerinde, yeni evlenmiş bir çiftten bahsederken birbirlerine "mesut muymuş?" diye sorduklarında, onlarla dalga geçer, gülerdik.

Eski Türk filmlerinin "Çok mesudum babacığım" repliği gibi mizah unsuruydu aramızda.

Sonra zaman geçti, gün geldi, baktık ki bir mutluluk edebiyatıdır almış başını gidiyor.

Kitaplar, 'bilimsel' araştırmalar, beden egzersizleri, hepsi bize mutlaka mutlu olmamız gerektiğini ve nasıl mutlu olacağımızın yollarını anlatıp duruyor.

Hissedilen değil de öğrenilen bir duyguyla ne kadar imkân olursa buna...

Mutsuz olmaktan, acı çekmekten, yas tutmaktan hatta üzölmekten, öfkelenmekten, kırılmaktan, sıkılmaktan korkar olduk.

Mutluluk dışındaki bütün duygularımızdan utanıyoruz, ayıp geliyor... Kendimizi suçlu hissediyoruz... Bunu bir hastalık sayıyoruz...

Oysa koskoca bir sevinç ânıdır mutluluk. Yüreği hafifleten, ayakları yerden kesen, ruhu havalandıran.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Güçlü erkekler, güçsüz duygular

Rengin Soysal 21.05.2011

Ortada bir komplo varsa, o komplonun tutmasında patolojik denecek boyutta bir zaafın da payı büyük belli ki.

Dominique Strauss-Kahn gibi çok zeki, çok zengin, yüksek mevkide ve daha da üst makamlara aday birinin, bir kadınla, onun rızası olmadan ilişkiye girmeye kalkışması ilk bakışta kimseye inandırıcı gelmiyor, doğru.

DSK pis bir siyasi oyunun kurbanı olmuş olabilir, muhtemeldir.

Ancak sebep olduğu skandal benim zihnimde farklı bir soru işareti yarattı. Sadece kendisiyle sınırlı olmayan ama konumlarıyla, imkanlarıyla, karizmalarıyla birçok kadını etkileyebilecek ya da istedikleri anda şehvet duygularını tatmin edebilecekleri 'en âlâsından' kadınlar bulabilecek, benzeri özellikler taşıyan erkeklere dair daha genel bir düşünce.

Ya zaten asıl sorun buradaysa...

Sahiden kimi isterse, kiminle isterse, ne zaman isterse birlikte olmaları haddinden fazla kolaysa...

Duygusal açıdan da cinsel açıdan da karşı cinsle ilişkilerinde her türlü doyuma ulaşmışlarsa...

Sonucundan emin oldukları 'baştan çıkarma oyunları' çekiciliğini tamamen yitirdiyse...

Artık yalnızca 'zorla' yaşandığında cinsellikte heyecan buluyor olabilirler bu durumda.

DSK özelinde ise, ister zorla ister anlaşarak yaşanmış olsun, başka bir takım güdülerin tesiri olabileceği düşüncesi aklımı kurcaladı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Mutluluğun karanlık yüzü'

Rengin Soysal 24.05.2011

Nuri Bilge Ceylan Cannes Film Festivali'nde Büyük Jüri Ödülü'nü almıştı...

Bağdat Caddesi'ni dolduran Fenerbahçe taraftarları sevinç içinde takımlarının şampiyonluğunu kutluyorlardı.

Ceylan'ın da Fenerbahçeli taraftarların da mutlu olduğuna şüphe yoktu... **Ama mutlulukları arasında fark vardı bence; birbirine eşdeğer değildi.**

Kişisel mutlulukların kitlesel olana ağır bastığına inanırım ben... Hatta, aradıkları yoğun duyguları kendi hayatlarında bulamayanların toplumsal hazlara daha çok sığındığına.

Mutluluğun, tıpkı güzellik gibi, dayatıldığı bir dönemden geçiyoruz aslında. Mutsuzluk ayıp, huzursuzluk kabahat, öfke, utanılacak şey.

Allahtan, içinde olduğumuz dönem de geçiyor yavaş yavaş. İnsanlar, zoraki duygular yaratmanın anlamsızlığını da işe yaramadığını da anlıyor; araştırmalar sakıncalarını ortaya koyuyor.

Neydi; başımıza gelenlere üzülmecektik, kimseye kızmayacaktık, herkesi affedecektik...

Üzülüyorsak, kızırıyorsak, affetmiyorsak, sorun bizdeydi.

Bir şeyi çok istersek ve buna 'inanırsak' olurdu; olmuyorsa ya biz istemeyi bilmiyorduk veya 'yeterince' inanmıyorduk ya da olması aleyhimize sonuç vereceğinden gerçekleşmiyordu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Onlar da 'kahraman'

Rengin Soysal 28.05.2011

Son zamanlarda neden bu kadar kötü yazılarım, neden sıkılıyorum yazmaktan, pek bilmiyorum. İçimde yazı var, yazdığım başka. Ne zihnimdeki düşünceler ne dilimdeki kelimeler dökülüyor kâğıda. Kalemime ket vuran nedir, tahmin etsem de emin olamıyorum.

Yazıyı anlamlı buluyorum, yazmayı anlamsız bazen.

Galiba öyle anlarda, aklımda hazır olan geçmiyor satırlara.

Beni ilgilendiren konuların başkasını alakadar etmeyeceğini düşünüyorum belki... Belki de bu kadar hızlı ve çeşitli bir gündemi ya herkesin söylediklerini söyleyerek ya da her meseleyi mutlaka ikiye bölünerek tartışanların bir kutbuna dâhil edilerek değerlendirmek tuhaf geliyor.

Bu ruh halini henüz atamadım üstümden.

Yine de gelen toplara şöyle bir raket savurmak gerek, çoğu ıska geçse de.

Kahramanlık edebiyatını sevmem ben.

Kahramanlardan ve kahraman olmak isteyenlerden de fazla hoşlanmam.

Arkasında ne gibi dürtülerin rol oynadığına bakmaya çalışırım.

Hesaplamadan, şartlar gerektirdiğinde, kahramanlık gösterenleri ayrı tutarak.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Taraf ama taraftar değil

Rengin Soysal 31.05.2011

Şampiyonlar Ligi Finali'nde Barcelona'nın futbolunu izleyip de futboldan tat almayacak birine rastlamak neredeyse imkânsızdı bana göre.

Estetik, teknik, kondisyon ve zekâ, bir futbol maçını yüksek performanslı bir sahne sanatına dönüştürmüştü.

Manchester United taraftarlarını düşündüm; herhalde üzölmüşlerdir ama sergilenen oyuna ve oyunculuğa sanırım kimsenin söyleyecek bir sözü olamazdı.

İşte yalnızca futbolda değil, her alanda önemli olan, 'taraf tutma'yı, hatta üstünde tartışmayı, anlamsız kılacak değerde işler koymaktı ortaya. Neticesini almaktı. Söylemin ve eylemin örtüşmesiydi.

Buna rağmen doğru, adil, yerinde bir girişime, sırf kendi taraf olduğu yerden gelmedi diye burun kıvrırmak, eleştirmek, yargılamak, insanı gülünç duruma düşürmekten başka işe yaramazdı.

Ve tabii ki bu durumun tam aksi; yanlışlık, haksızlık, çapsızlık söz konusu olduğunda da, isterse sizin 'cenahın' tasarrufu olsun, destek çıkmamak ve alkışlamamak.

Seçim günü yaklaşırken bunları düşünüyorum ben.

Siyasetçilerin diğer partilerden oy kapmak için inanmadıkları yahut öncelikli bulmadıkları politikaları benimser görünüp dillendirmelerini de.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Annem ve Jorge Semprún

Rengin Soysal 11.06.2011

'Dış dünyayla' ilişkim en alt düzeyde seyrediyor bir süredir. Daha doğrusu, 'dışarıda' olup biten hiçbir şey umurumda değil bugünlerde.

Yalnızca annemin sağlığı ilgilendiriyor beni. Bir kere daha anlıyorum ki benim için 'gerçek hayat', ailemden, sevdiğim insanlardan oluşuyor.

Orada bir rahatsızlık, orada bir tatsızlık, orada yolunda gitmeyen bir şeyler varsa hayat duruyor sanki, başka her şeyle bağlarım kesiliyor.

Sanıyorum bu yüzden insanların kişisel dertleri, acıları, dramları, her zaman daha çok etkiliyor beni toplumsal olandan.

İş gücü, başarı, para, mal mülk, itibar, şöhret hepsini toplasanız, sevdiğiniz birinin en küçük sağlık problemine bile değmez.

Hele ki o insan kanınızdan, canınızdan biriyse...

Hele ki o insan annenizse...

Hayatınızın başlangıcında o var...

İlk koku, ilk çehre, ilk ses.

Ve ilkler yer ediyor hafızanızda, bütün bir ömür, aslında çocukluğunuzda yaşadıklarınızla şekilleniyor.

Unutmuş olsanız dahi bilmeden özlediğiniz, hep o ilk hatıralarınız.

Bir dünya yazarıydı, 87 yaşında ölen Jorge Semprún, İspanyolca ve Fransızca yazardı. Biri haricinde, kitaplarında çocukluğu yok denecek kadar az yer alırdı. Doğduğu şehir Madrid'i İspanya İç Savaşı nedeniyle on üç yaşındayken terk etmişti. Yine de, "On üç yaşınızın Madrid'inden, çocukluğunuzdan geriye ne kaldı" sorusuna "Her şey kaldı bende, her şey!" cevabını veriyordu.

Çocuklukla ilişkisini "kaybedilen sonra tekrar bulunan bir dilin ilişkisi" olarak tanımlıyordu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hem sosyal demokrat hem Kemalist, olmuyor

Rengin Soysal 14.06.2011

Hiçbir araştırma şirketi seçim sonuçlarına dair tahminlerinde *twitter* anketi kadar yanılmadı. Yapılan ölçüme göre *twitter* kullanıcılarının yüzde 51'i CHP'ye, yüzde 22'si AKP'ye oy veriyor, MHP barajın altında kalıyordu.

Demek ki *twitter* veya bütün olarak sosyal medya, henüz ülkenin eğilimlerini yansıtmaktan çok uzak. Buna karşılık *twitter* hesabı olanların çoğunluğu siyasi tercihlerinde CHP'ye daha yakın. Yani *twitter* üzerinden "Cumhuriyet Mitingi" düzenlemek mümkün ama oradaki katılım, yurt genelinde bir ekseriyeti temsil etmiyor.

Twitter'ın habere ulaşmak ve yaymaktaki hızı, seçim neticelerini alırken de kanıtlandı. Gün gelecek, oy verme işlemleri de internet üzerinden yapılacak herhalde. Ancak şimdilik sosyal medya paylaşımlarına bakıp yorum yapmak, yalnızca kendi bulunduğu çevrenin görüşlerini, taleplerini dikkate alarak değerlendirmede bulunmak kadar yanlış.

Seçim arifesi olan cumartesi günü, Bağdat Caddesi'nde bir eczanedeyken dışarıda büyük bir alkış ve çığlık koptu. Baktığımda CHP'nin seçim otobüsünün geçtiğini ve caddede yürüyenlerin durup, eczanenin bitişiğindeki kafede oturanların hepsinin ayağa fırlayıp alkış tuttuğunu, iki kollarını sallayarak adayları selamladıklarını gördüm.

O manzaraya bakıp hüküm vermeye kalkışmak, 1950 seçimlerinden önce İstanbul Valisi ve Belediye Başkanı olan Fahrettin Kerim Gökay'ın, Taksim mitinginde, İsmet İnönü'ye meydanı hıncahınç dolduran kalabalığı gösterip, "İşte Paşam İstanbul" demesine benzeyebilirdi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Önce erkek, sonra baba

Rengin Soysal 18.06.2011

Birkaç ay evvel *Kızlar ve Babaları* kitabı için benden de bir yazı istendiğinde, önce baba-kız ilişkisi üzerine bir deneme yazacağımı zannettim, öyle anladım.

Kitabın editörlerinden Gökhan Yavuz Demir, kendi babamızı anlatacağımızı hatırlattığında, o zamana kadar yazdıklarımı yeniden gözden geçirip, yazıyı teslim etmeden, epeyce bir değiştirmem gerekti.

Böylesi, bu ilişkiye dair gözlem yapmaya, tesbitte bulunmaya, sonra bunları yazıya aktarmaya benzemiyordu; doğrusu daha zordu.

Ve fark ettim ki insan babasını, her seferinde bir başka yanıyla anlatabilirdi; çünkü aradaki bağ, ona bakışımız, doğası icabı, bizdeki değişimlerle de beslenip zenginleşiyordu. Yaşımız, yaşadıklarımız, tecrübelerimiz çoğaldıkça, farklı hislerle tanıştıkça bu ilintiye dair algılarımızla duygularımız da değişime uğruyordu, onlar hayatta olmasalar bile.

Bütün yakın aile ilişkilerinde böyleydi aslında; annelerimizle, babalarımızla, kardeşlerimizle, çocuklarımızla... Hiç durmadan kendi kendini besleyen bir damar vardı bu bağlantılarda.

Birbirlerimize karşı sevgimizde, alakamızda veya anlaşmazlıklarımızda, uzaklıklarımızda yalnızca bir tarafın mizacı, davranışı, yaklaşımı rol oynamıyordu. Karşılıklı bir etkileşim sözkonusuydu, özellikle artık birer yetişkin olduğumuzda.

Her insanın karakter oluşumunda, bilincinde olsun ya da olmasın, annesinin ve babasının etkisi büyüktü. Varlıkları, yoklukları, birbirleriyle ilişkileri, ayrı ayrı önem taşıyordu ancak her bir durum, kişiden kişiye değişen

bir tesir bırakıyordu üzerimizde. Doğuştan getirilen özelliklerimizin payıydı herhalde bu da.

Babalarla oğullar arasındaki ilişkilerin çoğunlukla daha problemli olması, baba-kız ilişkilerinin tabiatındaki sevecenliğe fazla rastlanmaması, onların baba ve oğul olmalarından ziyade, iki tarafın da erkek olmasından kaynaklanıyordu muhtemel ki.

Ortada 'daha az' bir sevgi yoktu, daha fazla rekabet vardı yalnızca.

Şu kas gücünün ettiğine bakın...

Ta en başlangıçta hayatta kalmak, yiyeceğini bulmak, neslini korumak için erkeklerin birbirleriyle mücadele etmesi mecburiyeti, genetik kodlar vasıtasıyla aktarılıp, hâlâ bir şekilde sürdürüyordu geçerliliğini.

Öyle ki, bazen başka erkeklere üstünlüklerini kanıtlamak için, normal şartlarda içlerinden çok geçmeyecek bir duygu dahi, dayanılmaz bir arzu olup çıkıyordu.

Yaşam şartları değişiyor, geleneksel toplumun yerini bilgi toplumu alıyor, bazı ihtiyaçlar ve davranışlar anlamını yitiriyordu hâlbuki.

İnsan yapısının yeni duruma adapte olması ise zamana yayılacaktı.

Neyse, bu ayrı mesele...

Kızlarsa 'mükemmel' babalarının 'erkek yanlarını' gözden kaçırmamalıydı bence. O harika babalar hiç de şahane eşler, sevgililer olmuyorlardı genellikle. Kızlarıyla ilişkilerine bakıp da diğer kadınlarla münasebetlerinin aynı hoşlukta yürüyeceğini sanmak yanıltıcıydı.

Ve belki o yanlarını anlayabilmek, iyi görüp, doğru değerlendirmek, kendi yaşamlarında esaslı bir kılavuz olabilirdi kadınlara.

Baba da olsalar önce erkektir ve bazı hallerde, farklı eşlerden olan çocukları arasında ayırım yapabiliyorlardı bu yüzden.

Tıpkı kadınlarla bağlarında olduğuna benzer, kimi çocuklarını tamamen unutup, kimisini el üstünde tutabiliyorlardı.

O sırada hangi kadını seviyorsalar, hangisine tutkunsalar, onunla ortak olan çocuklarını benimsiyorlardı mesela.

Yani çocuklarına sevgileri bile, o çocuğun annesiyle ilişkilerine bağlıydı, biraz.

Annesinden ayrıldıklarında çocuklarından da ayrılıyorlardı.

Yaşlandıklarında, üzerlerinde cinsiyet özelliklerinin ağırlığı azaldığında, zamanında ihmal ettikleri çocuklarına ilgilerinin, sevgilerinin, yakınlıklarının artması boşuna değildi.

Hep böyle değildi, hepsi böyle değildi elbette babaların. Çocuklarından sevgilerini, sorumluluklarını, şefkatlerini hiç esirgemeyen, koşullar nasıl olursa olsun bu hislerini kaybetmeyen, eksiltmeyen babalara ne diyebilirdik.

Yine de bilmekte fayda vardı ki işte o babalar dahi, hele kızlarını hiç üzmeyenler dâhil, hem başka kadınları hem de çok sevdikleri çocuklarının annelerini üzebilirlerdi.

Hayatlarının, onlara baba olduklarını unutturan bir tarafı olurdu mutlaka.

Kadınlarsa bir kere anne oldular mı, yaşamlarının onlara kadın olduklarını unutturan tarafları.

Erkekler, 'önce baba' olduklarını daha sık hatırlasalar... Hatırlatsak.

Anneler 'önce kadın' olduklarını unutmasalar... Unutturmasak.

Daha hoş bir denge kurulurdu sanki.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mutluluk sıkıcıdır

Rengin Soysal 21.06.2011

Cesaretin, kabullenmek olduğunu anlayalı yıllar oldu.

Mutluluğun sıkıcılığını göze almaksa bir tercihti.

Kişiden kişiye değişirdi.

Ya da insandan insana değişen şey, mutluluk anlayışydı.

Heyecan mıydı, huzur muydu aranan, aradaki farkı bu sorunun cevabı yaratıyordu.

Garantici olup olmamakla ilgisi vardı.

Riske girmek, daha fazlasını istemek büyük ihtimalle kaybettirirdi ama kazanıldığında duyulan tatmin, güvenin sağladığıyla mukayese edilemezdi.

Gerçekten öyle miydi?

Yoksa asıl yanılgı bu bakışta mıydı?

Yaşlanmayı kabul etmek, bununla yüzleşmek ve adapte olmak da cesaret işiydi; kaçmak veya kendini kandırmak yerine.

Yaşla birlikte mutluluktan ne anladığınız da değişebilirdi ve kişisel dramların arkasında çoğu kere böyle bir anlayış değişikliği yatardı.

Önemli olan, sonunda hangisini söylemek zorunda kalacağınızdı.

"Hiç olmazsa denedim ve yaşadıklarımaya değdi"mi... Yoksa, "Keşke, bugünleri öngörebilseydim" mi...

Mike Leigh'in *Another Year/ Ömrümüzden Bir Sene* adlı sade ve leziz filmi, kendi cevabını vermiş aslında.

Bu cevaba göre bir sorgulamaya sokuyor seyircisini.

Yine de her izleyici, mutlaka, ona özgü birkaç farklı sualle çıkıyordur salondan.

Daha çok da orta yaşlarında olanlar.

Otuz yaşlarına gelmiş bir oğulları olmasına rağmen, onca yıldır birbirlerine sevgilerini ve alakalarını kaybetmeyen Tom ve Gerry çiftinin evliliğine pekâlâ sıkıcı denebilir bir anlamda, özellikle gençler tarafından.

İşleri dışında, sahip oldukları küçük bir arazide toprakla uğraşıp, sebze meyve yetiştirmelerine, arada sırada görüştükleri bir iki iş arkadaşı ve eski dosttan ibaret çevrelerine bakınca.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hilary Hahn, Zubin Mehta ve hayatın anlamı

Rengin Soysal 25.06.2011

“Hayatın anlamı”nı aramak yerine, hayata anlam katmaktır belki de esas misyonumuz.

Hayatın bir anlamı yoktur da, bizim onun için yaptıklarımızdır zaten onu manalı kılan.

İnsanın var oluşu özellikle bunun içindir.

Kâinatı yalnızca varlığıyla bile anlamlandırın diye... Şeyler bir mana kazansın diye.

Tabiatın ihtişamı, evrenin sonsuzluğu, maddenin mucizeleri nasıl bir anlama bürünürdü ki bunları gören, gözlemleyen, merak eden insan olmasa...

Bütün herşey; çiçek kokularından denizin tuzuna, farklı iklimlerden ayrı kıtalara, değişik coğrafyalara özgü canlılardan bambaşka doğa koşullarına ve kurallarına...

İnsanın duyuları olmasa, duyguları olmasa, düşünceleri olmasa, hangisi, kime, ne ifade ederdi?

Ya diğer insanlar, onların yarattıkları, birbirlerine hissettirdikleri, düşündürdükleri olmasaydı?

Yaptıklarımız, yaşadıklarımız, hissettiklerimiz sadece kendi hayatımızı manalandırmakla kalmıyor, hassaten hayatın manasını oluşturuyorlar diye inanmaya eğilimliyim epeydir.

En uzun günün akşamında, tarihî bir dokunun, tarihine yakışır atmosferinde, Aya İrini'nin sahnesinde Hilary Hahn'ın kemanından, o enstrümanın 'kendi göğünün yedinci katı' seviyesindeki icrasıyla Mozart'ın *La Majör Keman Konçertosunu* dinlemek, hayatın anlamını arttıracak yeni tohumların ekilmesine tanık olmak gibiydi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Doktora kız vermeyecekler

Rengin Soysal 28.06.2011

Kızları 'alınıp verilecek' varlıklar olarak görmem, böyle sözler sarf etmem, edene içerlerim ya da söyleyeni küçümserim ama doktorların mecbur bırakılmak istendikleri konumu 'halk ağzıyla' özetleyen daha iyi bir deyiş bulamadım.

Doktorlar, Sağlık Bakanlığı'nın muayenehanelerle ilgili yönetmelikte yaptığı değişiklikleri protesto etmek için, evvelki gün İstanbul'da, Taksim'de yürüdüler.

Bana kalırsa doktorlarla birlikte, hatta onlardan önce, 'hastalar' da katılmalıydı bu protesto yürüyüşüne.

Çünkü sözkonusu yönetmelik, öngörülen değişikliklerle yürürlüğe girerse doktorlar kadar, belki daha da fazla, hastalar zarar görecektir.

Çok yakın zamanda annemi acil rahatsızlıkları nedeniyle özel hastanelere götürdüğüm için biliyorum. SGK hiçbir indirim sağlamıyordu. Ve vizite, tahlil, tetkik ücretleri çok yüksekti. Hâlbuki eskiden, ait olduğunuz sosyal güvenlik kurumu tedavinin bir bölümünü karşılardı.

Bazı tahlilleri şimdi şehrin epeyce dışına taşınmış bir üniversite hastanesinde yaptırmak durumunda kaldık. Yaşlı ve hasta annemi oraya başka türlü götürmek imkânı olmadığı için taksiyle gittik; taksiye ödediğimiz meblağ bir yana, annemin bünyesi öyle sarsıldı ki aynı hastaneye bir ikinci defa gitmemizin mümkün olmayacağı anlaşıldı.

Üstelik asıl mesele, yapılan kan tahlillerinden birinin sonucunu "on iki gün sonra" alacağımız söylenmesine rağmen, bugün itibariyle üzerinden yirmi bir gün geçtiği halde alamayışımız. Efendim, bazen 'kit' bulunamıyor ve tahliller gecikiyormuş.

Sağlık hizmetlerinin halkın ayağına götürüldüğü söyleniyor ancak ayağa sadece bina gitmiş gibi geldi bana.

Acil servisi açılmamış, yürüyemeyen veya yaşlı hastalar için otomobille yanaşacağınız bir girişi yok, bu durumda hastanızı taşıyacak tekerlekli sandalye bulmak da mucize gibi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hiç kişisel olmayan çok kişisel bir yazı

Rengin Soysal 02.07.2011

Bağnaz biriyle karşılaştığımda, onun fanatığı olduğu şey her neyse ondan soğuyorum. İsterse benim de inandığım, kabul ettiğim, sevdiğim, desteklediğim bir konu olsun körü körüne bağlandığı; inadına bir mesafe oluyor o inançla, o fikirle, o görüşle, o yaklaşımla ya da kişiyle, grupla aramda.

Birisi, kusursuzluğundan ve hatalı bir yanı olduğundan zerre şüphe duymadan savundu mu, saydıklarına benzer bir durumda, herhangi bir kimseyi, bir meseleyi, bir hadiseyi, hepsinin eksik veya yanlış yönleri daha çok batıyor gözüme.

Hiçbir şeye taraflı veya kendi olduğum noktadan bakmaktan hoşlanmıyorum. Doğru bulmuyorum çünkü. Özel hayatımda bile.

İnsanların, nasıl analizden çok dogmaya prim verdiklerini, olguları muhakeme etmekten ziyade duygularıyla hareket ettiklerini görünce şaşıyorum.

'Linç' kültürünün de böyle geliştiğini düşünüyorum toplumlarda. Düşünmediklerini düşünenlere, inanmadıklarına inananlara, sevmediklerini sevenlere karşı önyargılı olmayı, onların uğradığı haksızlığı haklı görmeyi doğal buluyorlar, muhalefet düşmanlığa dönüşüyor böylece

Bunun kadar tehlikeli bulduğum bir muhalefet türü de, geçmişte yapılan yanlışların herkes için düzeltilmesinden çok, aynı yanlışların 'ötekilere' uygulanmasını benimseyenlerin tutumu.

Herkesin de böyle olduğuna inananlar çoğunlukta.

Nesnellik diye bir kavram girmemiş ne düşünce sistemlerine ne hayatlarına.

Yazdıklarınıza, söylediklerinize bile bu gözle bakanlara çok rastladım.

Konuşurken, genel bir gözleminizden bahsediyorsunuz, bu çıkarımı kendi özeliniz üzerinden yaptığınıza inanıyorlar. Bazen bazı dostlarınız dahi, yazılarınızdan ruh halinizi izleyebildiklerini sanıyorlar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Zamanın ruhu ve anlamak üzerine

Rengin Soysal 05.07.2011

Önce lafı hiç dolandırmadan gireyim: *facebook*'ta da *twitter*'da da hesabım yok benim.

İnternette tesadüfen gördüm, özellikle *K* dergisi hakkında, benim adımla ve benim ağzımdan mesaj yazıldığını; ve bundan hiç hoşlanmadım.

Bu köşe ile *K* dergisinin arka kapağında yazdıklarımın dışında hiçbir mecrada okuyucularla 'paylaşımım' bulunmuyor.

Zaten yazılarımı bilenlerle beni tanıyanların, o iletilerdeki üslûbun bana ait olmadığını tahmin edeceklerini sanıyorum. Her ihtimale karşı, sosyal medyada yer alan herhangi bir duyuruyla veya yanıtla irtibatım olmadığını haber vermek istedim.

İşin etik kısmı başka konu, zamanın ruhu yeni iletişim biçimlerini kullanmayı gerektiriyor ama benim ruhum zamana uymuyor işte, ne yapayım...

Teknolojinin ve bilişimin nimetlerinden hayatı kolaylaştırdığı ve zaman kazandırdığı ölçüde yararlanmaktan yanayım. Yoksa vakit kazandırmıyor vakit kaybettiriyor bence her şeyi herkesle paylaşma, ilgili ilgisiz ne varsa takip etme arzusu.

Doğru kullanıldığında *facebook*'un özellikle *twitter*'ın sağlayacağı kolaylığı ve diğer faydaları gözardı etmiyorum.

Skype örneği haberleşme yöntemlerinin harika olduklarını düşünüyorum.

İletişim rahatlığının insanların birbirini anlamasına bir katkısı olup olmadığı çok tartışılan bir konu.

Aralarında ters bir orantı kuranlar var.

Öyle düşünmüyorum.

İletişim kurmanın kolaylaşmasının, yaygınlaşmasının ve bu sayede mesafelerin kalkmasının daha çok kişiyi, topluluğu, toplumu tanıma ve onlarla temas etme imkânı yaratması başlıbaşına bir etken.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kutsal şike

Rengin Soysal 09.07.2011

İnsanlığın ve insanların kutsalları var. İnsanlığın kutsallarına olduğu kadar insanların kutsal saydıklarına da saygısızlık etmemek en basitinden bir nezaket kuralı.

Ancak her insan kendince bir şeyleri kutsallaştırabiliyor, gördüğümüz o. Kimi sevdiklerini, kimi mesleğini, kimi yeteneğini hatta kimisi güzelliğini bile.

Neredeyse, kendimizi üzerinden tarif ettiğimiz her şeyi mukaddesimiz yapmaya teşneyiz.

O zaman da gelen eleştirileri kutsalımıza yönelen bir tehdit olarak alıyoruz.

Bir toplumda bu özellik ağır bastıkça bundan faydalanmak isteyenlerin sayısı da artıyor.

İşine gelen, menfaati öyle gerektiren, şu veya bu konu hakkındaki herhangi bir eleştiriye birilerinin 'mukaddesatına hakaret' diye pompalayıp kargaşalık yaratabiliyor.

Çünkü öyle bir vasat bulunuyor.

Herkesin tabuları var ama herkes diğerinin tabusuna karşı.

Adalet ilkesi, yalnızca, adeta kişiye veya zümreye özelmış, mensup olunan aidiyetler çerçevesinde geçerliymiş gibi talep görüyorsa, o durumda hatırlanıyorsa varın düşünün gerisini.

İnancı en güçlü olanlar dahi adalet merceğini bir tarafa bırakıp, meselelere 'benim inancım' gözünden bakmaya başladığında zedeleniyor aslında ruhanilik de, hakikat duygusu da, hakkaniyet duygusu da.

Büyük bir çoğunluk için de takım tutmak bir 'inanç', taraftarı olduğu futbol kulübünün 'renkleri' kutsal handiyse.

Futbolun, sahanın dışında kalan bölümüne dair hiçbir fikrim yok. Şike yapılıyor mu yapılmıyor mu bilemem ama 'renk aşkı' şikeyi bile kutsallaştırır, şaşırmam.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hayat bir ayrılık hikâyesi aslında

Rengin Soysal 12.07.2011

Ayrılıklar olmasa anıları olur muydu insanın...

Anıları böyle değerli olur muydu?

Onları hatırlamak bu kadar yürek burkar, ruhu bu kerte acıtır mıydı?

Anılara tutunmak hayata tutunmanın bir yolu bazen; hayattan vazgeçenlerin değil, vazgeçmek istemeyenlerin sarıldığı dal.

Sımsıkı sarılmakta onlara, unutma kaygısı mı ağır basar, unutulma korkusu mu daha fazla...

"Yaşadım" diyebilmek için, "vardım" diyebilmek için ihtiyaç yok mu hatıralara...

Elde ne çocukluk ne gençlik güzellik, ne aşk ne de sevdiklerimiz kalmadığında bile, yaşananlar, yaşadıklarımız yani anılarımız değil mi bize onların bir zamanlar var olduğunu, aslında bizim varoluşumuzu kanıtlayan?

Ayrılık sadece birilerinden, bir yerlerden ayrılmak değil çünkü, belli yaşları, belli zamanları, belli aşamaları geride bırakmak.

Tek bir cümleyle üşüştü zihnime onca düşünce...

Bu tek cümle açtı kapısını, gördüm: İnsanlığın ortak duygularının hep o 'ilk ayrılışın' izlerini taşıdığını.

"Uzun süreceği belli olan ayrılığında hep anılarıma tutunacağım."

Jerusalem'in 'isimsiz' kahramanı söylüyor bunu. Markar Esayan'ın son romanında 'yaşayan' şu sekiz yaşındaki küçük çocuk.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir tuhaf tartışma

Rengin Soysal 16.07.2011

twitter kullananlar teşhirci mi değil mi?

Sanırım tartışma da buradan başladı.

Oysa bir toplumda 'teşhircilerin' oranı neyse, *twitter*'da da o nispettedir bence.

twitter kullananların 'hassasiyetine' de bu nedenle şaşırdım en fazla.

Neyi kullandığın değil nasıl kullandığın önemlidir.

Araçlar değişir ama değerler değişmez çünkü.

Şeffaflık deyince bütün mahremini açmayı, paylaşmayı anlayanlar yalnızca *twitter* ahalisi arasında yok elbette.

Yarattığını ve ürettiğini teşhir etmekle, kendini teşhir etmek arasında ciddi bir derece farkı vardır ama neticede.

Ha, isteyen yapar, isteyen izler; eleştirmek hak, yasaklamak faşizanlıktır.

Ancak, eleştirenleri susturmayı istemek, susturulmasını beklemek de baskıcı ve otoriter bir eğilimden başka nedir?

Nihayetinde bütün bu iletişim ağlarını 'big brother' olarak kullanmayı arzu edenler, deneyenler, uygulamaya koyanlar çıkabilir.

O zaman çağın iletişim araçlarından faydalanmalarının onları 'demokrat' yaptığını mı farzedeceğiz...

İlk kez Körfez Savaşı'nda yazılı basın televizyonun haber verme hızının çok gerisinde kalınca fark etmiştik 'görsel medyanın' gücünü.

Sonra, cep telefonu, internet, *twitter* vesaire geldi.

Habere çabuk ulaşmada, iletişimin yaygınlaşmasında rolü inkâr edilemez bu araçların.

Zamanla hayatın bir parçası olması da kaçınılmaz.

Görülen gerçek o ki her icadın başlangıcında rastlandığı gibi 'görgüsüzce' bir ilgi *twitter* misalinde de sözkonusu.

Hatırlayanlar bilir radyonun da televizyonun da videonun da cep telefonunun da aynı 'doz aşımı'yla kullanıldığını.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Siluet

Rengin Soysal 19.07.2011

İstanbul'un azameti ve soylu güzelliği yüzlerce yıldır aynı ihtişamla yansır durur siluetinde.

Haşmetli kubbeleri, ince uzun minareleriyle o siluet öyle bir nakşolur ki hafızalara, gören bir daha unutmaz; görerek veya gölgesinde yaşayan, yaşamış kim varsa, artık asla silinmez onun ruhundan, nereye gitse eksikliğini taşır içinde; bazen adını koyamadan özlediği, gözlerinin aradığı odur.

Öyle ki, tabiatın mimariye kattığı güzellikten fazla, mimarının tabiata kattığı güzelliği fark edersiniz bakınca.

İstanbul'un belki diğer bütün tarihî şehirlerden farkı, onun, yalnızca simgelerinin değil, silüetinin temsil ve tasvir ettiği bir kent oluşudur.

Harvard Üniversitesi Tarih Kürsüsü'nden Profesör Cemal Kafadar, geçen aralık ayında Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü'nü alırken, Haliç'e, metro geçişi için yapılan köprü hakkındaki endişelerini dile getirmişti. Medyaya yansımıştı bu sözleri.

Üstünde duruldu mu, kimler durdu bilemem. Unutuldu gitti, unuttuk gitti.

CNN Türk'te Taha Akyol'un hazırlayıp sunduğu *Eğrisi Doğrusu* programına iki haftadır Ferhat Boratav'la birlikte konuk olan Profesör Cemal Kafadar'ın endişesinde ne kadar haklı olduğuna geçen pazar gecesi tanık oldu izleyenler.

Taha Akyol'un ekrana yansıttığı proje, yapılacak köprünün İstanbul'un muhteşem silüetini nasıl ezip geçeceğini ayan beyan gösteriyordu.

Müdahale edilmezse, İstanbul'un tarihî dokusuyla hiç uyuşmayan, mimarisine yakışmayan, daha da vahimi, var olan güzelliğini, görkemini, şahsiyetini tamamıyla silen, kaybettiren bir manzara çıkacaktı ortaya.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Beni kim sevecek acaba, kim öldürecek?'

Rengin Soysal 23.07.2011

Ona Tanrı'yı sevdiren günahın çekiciliği idi...

Yıldızların donanmaya çevirdiği enfes bir yaz gecesi konuşmuştuk Paulina'yı.

Mussorgsky'nin *Çıplak Dağda Bir Gece*'sini dinliyorduk, kalplerimiz olağandan daha hızlı çarpıyordu.

Öyle yakın görünüyordu ki yıldızlar, Tanrı'ya da yakınlaşmış hissediyorduk galiba kendimizi...

Kâinat bir mucizeden başka neydi ki...

O anda, orada, bu mucizeyi yaratana inanmazlık edemezsiniz.

Paulina da Tanrı'ya yakın olmak için istiyordu günaha girmeyi.

Bir aşkı kutsal yapanın günaha yakınlığı olduğunu sezmişti

Masumiyetin, kutsallığa ihtiyacı yoktu...

Masumların, hiç günaha girmemişlerin, kutsala ne ihtiyacı olurdu...

Oysa o 'tapınmadan' sevmeye razı olamazdı; sıradan bir sevgiyle yetinemezdi.

Doğası müsaade etmezdi buna.

Tanrı'yı bir sevgili gibi, sevgiliyi Tanrı'yı gibi sevmek istiyordu.

Henüz, bunu dileycek kadar günahsızdı.

Ve bu anlamda hep 'masum' kalacaktı bir bakıma.

"Beni kim sevecek acaba, kim öldürecek?" Sevmenin ölmek olduğunu 'hisseden' Paulina'nın merak ettiği buydu.

Sormuştum: "Seven mi öldürür, sevdiğimiz mi?"

Bir yıldız mı kaymıştı o anda, bize mi öyle gelmişti. O yıldızlı gecede bunu 'bir işaret' saymıştık.

"Tanrı'yı seven biz miyiz, yoksa Tanrı mı bizi seviyor? Bu sorunun cevabını biliyorsak, seninkini de verebiliriz."

Bazı sorular yanıtsız kalmaya mahkûmdu ya da her an değişmeye...

Pierre Jean Jouve'un Paulina'sı, *Paulina 1880*'de, hayran olduğu resimde, İsa ile evlenmiş Azize Caterina'nın ölümüne bakıp, karar verir, "sevmek ölmektir".

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Amy Winehouse da terör kurbanı

Rengin Soysal 26.07.2011

Ne güzel bir geceydi, geçmiş yazlardan bir şeyler vardı onda şarkıların hatırlattığı ve bu yazı için en hoş duygular...

Gelecek yazları özledim hem; hayal etmek geleceği özlemektir zaten.

Çoktandır bekliyordum; Renée Fleming gelmişti işte.

Onunla beraber, sevdiğim neler...

Rusalka'dan *Song to the Moon*, sevdiğine hasret kaç sevgilinin şarkısı, nisan sonundaki o mehtaplı geceden kalmaydı belki bana, başkalarına kimbilir hangi mevsim, hangi ay, hangi dolunaydan.

Güzel sesli güzel kadın, hırçın ve kaprisli bir divanın uzaklığından seslenmiyordu, içimizde bir yerlerde yaşıyormuş gibi yakından, içimizde bir yerlere yumuşacık, usulcacık dokunuyordu.

Gecenin sonunda o sürpriz *Summertime*, geçmişten geleceğe bütün yazları birbirine bağlayan bir su gibi aktı.

Sanki bu şarkılar söylendikçe unutulmayacaktı bir şeyler, bu şarkıları dinledikçe var olacaktık biz...

Edibe'yi anımsadım birden; sahildeki uzun masalarda toplandığımız kalabalık sofralarda yapılan neşeli, genç sohbetleri.

Summertime o günlerin de 'modası geçmeyen' şarkılarındandı.

Sunny'yi severdim ben, o sahneden bu şarkıyı "Senin için söyleyeceğim" derdi. Hepimizin birer şarkısı olurdu,

ondan isterdik, söylerdi. Gülerdik, söylerdik, eğlenirdik, arada sırada belki birazcık hüzünlenen olurdu aramızda, henüz fazla aşına sayılmazdık o hisse.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Olmak ya da olmamak ve Somali’de açlık

Rengin Soysal 30.07.2011

Geçmişte kaldığı için üzüldüklerimizle geçip gittiğine sevindiklerimizin birbirine oranı, nasıl bir hayat yaşamış olduğumuzun yanıtını da verebilir bize.

Hayat ve zaman hep ileriye akar ama, dikkate almamız, hazırlanmamız gereken odur.

En sonunda ölüm mü var, olsun... Belki onu da şimdikinden fazla düşünüp, değerlendirmemiz lazımdır.

Herhalde bu yüzden, tarihe dair yeni bir bilgi edinmek daima hoş geliyor ancak gelecekle ilgili bulgular daha çok heyecan veriyor bana.

Yeni icatlar, buna paralel gelişecek yaşam tarzları... Derken, durup düşünüyorum.

Kütleyi maddeye dönüştürdüğü farzedilen “Higgs parçacığı”nın varlığını kanıtlamak için “Büyük Hadron Çarpıştırıcısı”nda yapılan deneylerin ilk sonuçları olumlu; haberler bu yönde.

Avrupa Nükleer Araştırma Merkezi’nin (CERN) Direktörü’ne göre “Bu parçacığa ilişkin, Şekspiryen, ‘olmak ya da olmamak’ sorusunun cevabı gelecek yılın sonunda verilebilecek”.

Bu cevap ‘geçmişe’ ait bir cevap olacak yine de...

Dünyanın, evrenin oluşumu hakkında yeni ipuçları...

Hepsi bir bütün, ne geçmiş ne gelecek ne de bugün birbirinden ayrı değil, biri ötekinden kopuk değil.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Boks, güreş, halter tarihe karışmalı

Rengin Soysal 06.08.2011

Alıp başını yavaş yavaş uzaklaşmak mı...

Güvenli bir sahile yanaşıp, demir atmak mı...

Hayat bazen ikisine de izin vermez, fırtınalı bir denizde ne ileri ne geri gidemeden, hatta önünüzü göremeden, dalgalarla mücadele edip durursunuz.

Toplumsal her mücadele bir yere varır sonunda. Kişisel olanlar içinse aynısını söylemek zor.

İster istemez o mahut soruyu sorarsınız kendinize: Ânı yaşamak mı, ânın getirdiklerini değerlendirebilmek mi?

Zamanında ilkinı önemseyip ikincisine boşverdiyseniz, gün gelir yalnızca ânı yaşayabilmenin çaresizliğiyle baş başa kalıverirsiniz.

Bir an sonra ne olacağını kimse bilmez ama acıklı olan 'gelecek anları' düşünmekten, hayal etmekten, ona dair bir adım atmaktan bile korkmaktır.

Ve o zaman ne ânı yaşayabilirsiniz ne de değerlendirebilirsiniz zaten.

Mutsuzluk, geçmişten fayda, gelecekte umut olmadığını anlamak, bir âna hapsolmaya mecbur kalmaktır.

İstanbul'da rüzgârın ferahlattığı güzel bir ağustos günü, geçen yazın bunaltan nemli sıcaklığını hatırlayıp, bu 'ödüle' şükretmeli yine de.

Bu yazın geçen senekinden daha sıcak ve nemli geçtiğini iddia eden bir arkadaşım, benim itirazıma karşı "sen öyle hissediyorsun" diyor.

Somut bir gerçeğin bir 'his' veya 'fikir' olduğunu sananlar, savunanlar şaşırtıyor beni.

Tıpkı demokrasinin kriterlerinden yahut dinin gereklerinden söz ettiğinizde "ben aynı görüşte değilim" diyenler gibi.

Demokrat, dindar vesaire olmayabilirsin fakat bir dinin, bir ideolojinin herkese göre ayrı kuralları, ayrı işleyişi olamaz ki.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Teoman usandığında, aşkın formülü bulunduğunda

Rengin Soysal 09.08.2011

Sık sık âşık olabilen ama asla sevmeyi beceremeyen insanlarla onları sevenlerin durumu ilgimi çekiyor, merak ediyorum hangisi daha dramatik?

Yaşı 'epeyce olgun' birilerinin, bazı eski sözleri bilmediklerini söylemelerinde alttan alta bir gençlik özentisi seziyorum.

Sıkılan insanlar başkalarının canını sıkamazlar genellikle, Teoman onlardan işte. 'Asılanlardan' değil kolay 'sıkılanlardan'. Müziğini çok sevmemin dışında, ona tanımadan duyduğum yakınlıkta 'sıkılmasının' yanında 'ilgisizliğini' fark etmemin de rolü var herhalde. Herkesle veya her şeyle fazla alakadar olanların bir duyarlılıktan ziyade tuhaf bir haset ve tecessüs yahut 'boy ölçüşme' arzusu taşıdıklarına dair bir izlenimim var çünkü. Teoman belli ki etrafa gösteriş olsun diye değil, sahiden "kendi hayatını yaşamak" isteyenlerden. Ve bırakıp gidebilen o güzel 'azınlıktan'.

Birlikte bir hedefe varmak için yola çıkan, mücadele eden çiftlerin, daha uygun bir deyişle ortak bir amacın biraraya getirdiği kadınlarla erkeklerin, o hedeflerine, gayelerine ulaştıklarında beraberliklerinin de son bulduğuna sıkça şahit oluyoruz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Halkın ve medyanın çarpık ilişkisi

Rengin Soysal 13.08.2011

Bazıları kavga etmeden, tartışmadan yaşayamazlar; kavgayı sevdiklerinden değil, başka türlü iletişim kurmayı beceremediklerinden.

Sanıyorum toplumca böyle bir iletişim özrümüz var.

Medyaya bakınca gördüğümüz bu. Ekranlarda hiç durmadan bağırın çağırın, gazetelerdeki köşelerinde fikir münakaşası yapmak yerine meslektaşlarına 'çakan' gazeteciler.

Belki de haksız sayılmazlar, seslerini yükselttikçe, ağızlarını bozdukça, olayları, görüşleri eleştirmek, öneriler getirmektense birilerine ve birbirlerine hücum ettikçe daha fazla okunuyorlar, seyrediliyorlar.

Gazeteciler böyle de akademisyenler, siyasetçiler, magazin şöhretleri farklı mı?..

Çünkü halk da bundan hoşlanıyor, kimin kime 'ağzının payını verdiği', haber almanın, bilgi edinmenin ve düşüncenin önüne geçiyor.

Küfrü espri zannedenler, esprili bir manşeti hakaret görebiliyor mesela.

Dudaklarda bir tebessüm yaratabilmenin, meselelere mizahi yaklaşımın, topluma gittikçe daha egemen olan hoyratlığı bir nebze olsun aşağı çekmeye, bu sayede daha serinkanlı ve mantıklı düşünmeye faydaları umursanmıyor.

Medyayla toplum arasında çarpık bir ilişki yaşanıyor sanki.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Lili Marleen' nasıl unutulur

Rengin Soysal 20.08.2011

Duyguları önemserim ama duygusallıktan çekinirim. Duygulara esir olduğunda doğacak sonuçlardan korkarım çünkü.

Gizli ya da açık bütün yöneticiler duyguları kullanmayı bilenlerdir, yönetilenler duyguları kullanılanlar.

İntikam duygusuna, nefrete, öfkeye kapılmışken biz, bilmediğimiz ne çok denge bulunur yönetenlerin gözettiği.

Bir mantığı vardır izledikleri siyasetin ama her zaman için bir hesap hatası yapmaları da mümkündür.

O hatanın bedelini kaniyla, canıyla, kazandıklarıyla veya kazanma şansı mevcutken kaybedecekleriyle ödeyecek olanlara ne demeli ya...

Yalnızca kızgınlıklarını, kırgınlıklarını değil, beraberinde hayatlarını da birilerinin hırslarına, çıkarlarına, planlarına amade kılanlara?

Bence bütün savaşlar başkalarının savaşıdır, en küçük bir barış ihtimali varken dayatıldığında.

Türkler ile Kürtler arasında böyle bir olasılık olmadığını, kalmadığını söyleyenlerden kuşkulunmalı insan, savaşı kışkırtacak eylemleri emredenlerden.

Ümit sizin ölümünüze bağlanmışsa, sizin için ümit yoktur.

O umudu yaratmak kendi elinizde, sadece ve sadece barışı talep ederek...

Yani hayatınızı...

Barış isteyenlerin, hayatı isteyenlerin, sesi çok güçlü çıktığında herkes kazanır, bir tek ölüm kaybeder.

Hayatın olduğu yerdeyse her şey için umut vardır.

Ne hayat ne de ölüm karşısında yılgınlığa kapılmamaktır asıl cesaret.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yumurta mı tavuktan, tavuk mu yumurtadan

Rengin Soysal 23.08.2011

Kadınların sosyal hayatta ve iş yaşamında etkin olması, "erkeklerin dünyasında" kendi ayakları üstünde durması, o dünyada "ben de varım" demesi mi erkekleri kadınlara karşı bugün yakınılan duyarsız, sorumsuz, nezaketsiz konuma itti, yoksa onların böyle olmaları mı kadınları şimdiki rollerine yöneltti?

İlk bakışta abes bir soru, farkındayım...

Hem kadınların hem erkeklerin itiraz edeceği cinsten.

'Olması gereken'den söz etmiyorum elbette, kadınların toplumda eşit ve özgür bireyler olarak, bilgileri, zekâları, yetenekleriyle yer almalarından.

Normali buydu zaten, olacaktı oldu, olmaya devam edecek; geçelim.

Kast ettiğim daha bire bir ilişkiler; meselenin kadınlarla erkeklerin özel hayatlarındaki seyri...

Hani, "nerede o eski aşklar, beraberlikler" dedirten kısmı.

Sahiden öyle miydi hep şeytanın avukatlığını yapmak, gereken nokta burası bence.

Her şey mükemmeldi de birdenbire mi bozuldu... Kadınlar 'haklarını' arayınca mı, erkekler "kadın gibi kadınları" özlemeye, kadınlar "etrafta erkek mi var" demeye başladı.

Kabiliyetlerini, entelektüel yanlarını, bilgilerini ve becerilerini sevdikleri adam için seferber edip, onun muvaffakiyetlerinden, 'zaferlerinden' mutluluk duyan, bilerek arka planda kalan nice kadınlar tanıdığınızdır siz de.

Sonra ne oldu peki...

Kıymetleri bilinmedi... Birçokları kullanmadıkları nitelikleri yüzünden hor görüldü; sevdikleri, onların aksine, sahip oldukları özelliklerden fedakârlık etmeyen kadınları üstün gördüler, o kadınlar uğruna terk ettiler kendilerini.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hayatın içi dışı

Rengin Soysal 27.08.2011

Anlatıldığında sıkıcı gelecek bir hayatı özlemek, kibar söyleyişle 'olgunlaşmak' mıdır, yaşadıklarından yorulmak mıdır, garantcilik midir bilemem ama bu ikilem sürer gider zihinlerde: Mutluluk huzurda mıdır, heyecanda mı?

Mike Leigh'in bu yıl izlediğimiz filmi *Another Year*, bu arayışlara hoş bir cevaptı örneğin.

Heyecanlı bir huzura ya da huzurlu bir heyecana kimsenin itirazı yoktur sanırım. Yine de yanıtın, insanın yaşıyla az çok alakası vardır.

Kime göre neyin sıkıcı olduysa değişir.

Tıpkı 'hayatın' ne olduğuna dair hükümler gibi. Felsefi bir tartışma değil kastım, 'hayatın içinde olmanın' veya 'dışında kalmanın' manası.

Her birimizin hayattan ne anladığı, nelerden hoşlanıp neleri anlamlı bulduğu birbirinden öyle farklı ki bu bağlamda tek bir 'hayat' tasavvurundan bahsedemeyiz.

Bütün dünyanın gündemini ne etkiliyorsa o mudur, ülke medyasını işgal eden konular mıdır, siyaset midir, sanat mıdır, spor mudur, ekonomi midir, nedir, hangisidir gerçek hayat...

Her bireyin teker teker, meslekleri, hobileri, kişisel yaşamları onlar için 'hayat', dahası 'hayatın kendisi' değil midir?

Ondandır:

Klasik müzikçiler, çok sesli müziğin demokrasinin alfabesi olduğunu düşünür.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Eylül; kum saatinin ince beli

Rengin Soysal 30.08.2011

Yaz kısa sürer, gerisi kıstır çünkü baharları kış içinde açılmış parantezler sayarız.

Eylül başkadır ama...

Yaz sonu... Uzatılmış ağustos... Bir ara mevsim... Ne derseniz deyin, her gelişinde anlamını sizin duygularınızdan alır... O sırada yaşadıklarınızdan...

Baştan ayağa bir ayrılık hüznü de olur hissettirdiği, sevgiliyle baş başa kalınacak bir kavuşmanın tatlı hayali de.

Eylül paydos saatidir; yalnızlar yalnızlıklarına, sevenler sevdiklerine döner.

Yazdan son ümittir kimilerine, kendisinden, bekleyen uzun kışa taşınacak bir şeyler umulan.

Cıvıltısı, canlılığı, heyecanı solmaya yüz tutarken yavaş yavaş yaz aylarının, akşamlar belli belirsiz daha erken inmeye başlamışken, ondan son bir parça kâm almak isteyenlerin sevimli telaşına hoş bir armağan oldu bu defa bayram.

Şeker Bayramı, her defasında eylüle yüklenen 'yaz sonu tatili' beklentisinin bir kısmını devraldı. Eylüle omuz verdi, tam "yaz bitti" dedirten geçişte. Eylülle 'yüzleşmeyi' geciktirdi.

Eylül...

Sayfiyedeki arkadaşlardan ayrılmak, okuldaki arkadaşlarla buluşmak...

Yeni tanışıklıkları geride bırakıp eski dostlara biraraya gelmek...

Yazlık evleri, tatil yörelerini terk edip, kendi evinize, şehrinize dönmek...

Ya kalabalıklardan, gürültüden sükûnete ya da تنها, sakın köşelerden hayatın özlediğiniz ritmine avdet, demek biraz da.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sitem

Rengin Soysal 03.09.2011

En kıskanılan insanlar, kimseyi kıskanmayanlardır...

Ne etrafındakilerle ne başkalarının hayatıyla fazla alakadar olanlar...

Kendileri ne yapmak, nasıl yaşamak istiyorlarsa ona önem verenler...

Dünyayı bir rekabet alanı ya da bir sahne olarak görmeyenler...

Belki biraz benmerkezci, biraz hazzı olanlar.

Kimseyle yarışa girmedikleri, sevdiklerinin başarılarına ve mutluluklarına sahiden sevindikleri, çevresindekileri kırmaları diye onların yalanlarını, yanlışlarını, hırslarını, hasetlerini anlamazdan geldikleri için kıskanırlar...

(K Dergisi, 26 Mart 2010)

"En kıskanılan insanlar, kimseyi kıskanmayanlardır...

Ne etrafındakilerle ne de başkalarının hayatlarıyla ilgilidir onlar. Dünyayı bir rekabet alanı olarak görmez, kimseyle yarışa girmezler."

(Sabah Gazetesi, Cumartesi, 21 Ağustos 2010- Hale Soygazi Röportajı)

Aidiyetlerimiz olsun istiyoruz. Kendimizi aidiyetlerimize göre tanımlamayı seçiyoruz.

Ait olduğumuz ırkı, dini, milleti, cinsiyeti, sınıfı, hatta tuttuğumuz takımı yüceltirsek biz de yüceliriz sanıyoruz.

Kişisel özelliklerimize o kadar güvenmiyor, belki de alttan alta öyle değersiz buluyoruz ki varlığımızı, ille de parçası, mensubu, taraftarı olmakla övünüyoruz bunlardan bazılarının.

Hâlbuki bir 'ruh'u var hepimizin...

Değerimizi o 'ruh' belirliyor her şeyden fazla, bilmiyoruz.

(...)

Ruhlarımız ayırıyordu bizi birbirimizden...

Yine ruhlarımız birleştiriyordu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gölgeleri sevmek

Rengin Soysal 06.09.2011

Neden gururlanıp tüylerinizi kabarttınız tavus kuşum

Oysa ben sizin ayaklarınıza vurulmuştum.

Ah şu tavus kuşu yanımız... Nedense hep en güzel tarafımız neyse, en 'üstün' bulduğumuz vasfımız hangisiyse, onlarla sevilleceğimizi sanırız. Bu yüzden kendimizi beğendirmek istediğimizde, ilgi çektiğimizi hissettiğimizde bu yönlerimizi abartırız.

Gayet sıradan bir niteliğimizin, fiziken çirkin kabul edilebilecek bir özelliğimizin bazıları için cazibesi olabileceğini düşünmeyiz.

Hatta bazen sevilme sebebimiz tam da o saklamaya çalıştığımız karakteristik hususiyetlerimizdir.

Ve kişiliğimizin, fiziğimizin pırıltılı noktalarına fazla yüklendiğimizde, çok ön plana çıkardığımızda itici bir hâl alabilirler ve insanları kendimizden uzaklaştırabiliriz böylece.

Hâlbuki sakarlığı ne sempatik...

Kelliği ne kadar seksi...

Beceriksizliği nasıl insani...

Tombulluğu çok kadınsı...

Kaybetmeyi alabildiğine onurlu bulduğumuz, öyle saydığımız zamanlar vardır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

—

Rengin Soysal 13.09.2011

Yazarımız yıllık iznini kullandığından bugünkü yazısı gazetede yayımlanmamıştır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hayat gibi roman

Rengin Soysal 31.12.2011

“Öldürmeyen şey güçlendirir” sözüne itibar etmeyenlerdenim. Nietzsche beni affetsin; yaşanan her acı, alınan her darbe, bir boksörün yediği her güçlü yumrukla nakavta yaklaşması gibi insanı git gide zayıflatır bence.

Tıpkı zamana benzer: “Hepsi yaralar sonuncusu öldürür”, Latinlerin güneş saatlerinin üstüne yazdıkları özdeyiş misali.

Kısacası, yılbaşıların “yeni bir yıl geliyor” sevincinden “bir yıl daha geçti” hayıflanmasına dönüşmesi boşuna değil, yaş ilerledikçe.

Yine de ‘yeni’ olandan, ‘yeni olduğunu varsaydıklarımızdan’ bir şeyler umarız.

Yılların geçtiğine hüznünlensek de ‘başlangıçların’ tazelediğine, tatsızlıkları sildiğine, temiz sayfalar açtığına inandığımız büyüsüne sığınırız.

Yılbaşı geceleri insanların bu umudunun, bu arzusunun, bu ihtiyacının karşılanmasına hoş bir vesiledir; aslında bilerek, isteyerek kandiğimiz.

Gelecekte hayatımızın daha iyi, daha güzel geçmesini beklemek, kötü giden şeylerin düzeleceğine ilişkin umut beslemek yatar özünde.

Hem Allah’tan ümit kesmek günaha girmektir, inancımızda vardır.

Geleceğe dair yaklaşımımız böyledir genellikle de, geçmişle ilişkimiz zaman içinde değişir.

Artık **kendimizin de bir geçmişi olduğunda geçmişi daha çok merak edip, ilgi duymaya başlarız.**

Dedemin İnsanları’nın küçük Ozan’ı ne kadar haklıdır isyanında. Büyüklerin konuşup durduğu, görmediği yerlerin, yaşamadığı anıların, tanımadığı insanların dünyasında değil, kendi çağında kendi arkadaş çevresinde var olmaya çalışmaktadır henüz, o yaşlardaki hemen herkes gibi. Ancak büyüdüğünde, onun da hatıraları, onun da yaşamında iz bırakmış ‘insanları’ olduğunda ‘kendinden öncesinin’ peşine düşecektir o da.

Tesadüf, Ankara’da, dostluğunu bir an olsun esirgemeyen kuzinim Nilgün’le birlikte izledim *Dedemin İnsanları*’nı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kimin kafası karışık...

Rengin Soysal 21.01.2012

“Kafası karışık” deyip, çıkıyorlar işin içinden kendilerince. Bu ‘yargıyı’ dillendirenlere son dönemlerde sıkça rastlamak tuhafıma gidiyor. Tam da görüşlerinde, eylemlerinde gayet tutarlı olan kişiler hakkında varıyorlar bu kanaate çünkü.

Aslında şaşıracak bir şey yok, biliyorum. Onlar netliği birilerini ‘tutmak’ olarak algılıyorlar, öyle öğrenmişler, öyle öğretilmiş; bu çizginin dışına taşınca netlik ayarları bozuluyor, yeni sesleri, farklı frekansları ayırt edemiyor,

anlamlandıramıyorlar.

Daha açık söyleyeyim, mesela 12 Eylül referandumunda “evet”i destekleyenleri, hükümetin bir başka icraatını eleştirdiklerinde “kafası karışık” diye yaftalıyorlar.

‘Tuttukları’ parti, lider ne derse, ne yaparsa doğru ve haklı, ‘karşı tarafın’ yapıp ettiği, söylediği mutlaka yanlış ve haksız bu ‘düşünmeme’ biçimine göre.

Sanıyorlar ki taraftarı oldukları takıma atılan golü alkışlar pozisyona düşecekler eğer böyle davranmazlarsa.

Aynen onlara ‘yön veren’ diğer bütün aidiyetleri, milliyetleri, etnik kökenleri, dinleri, mezhepleri, ideolojileri konusunda takındıkları tutum gibi.

Biz ve onlar, biz ve ötekiler ve en fenası da biz çoğunlukta olanlar ve diğerleri, azınlıkta olanlar, şeklinde yapılan ayırım unutturuyor hakkı, adaleti ve hepsinden evvel insanlığı hâlbuki.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir kadın, iki erkek

Rengin Soysal 24.01.2012

Erkekler kendilerine hayran olan kadınlardan kopamazlar...

Ama onları küçümseyen, zaafalarını yüzlerine vuran kadınlara tutkuyla bağlanır, o kadınları unutamazlar...

Egolarını sarsanları, kalplerini kıranları, aldatanları, terk edenleri.

Bilmiyorum, yazdıklarından anlıyorum.

Saklamaya çalışıyorlar da yazarları ele veriyor erkekleri.

İnkâr ettiklerini, yazdıklarıyla ikrar edenler onlar.

Bütün kadınların az çok farkında olduğu bir gerçeği yalnızca yazılarıyla değil yaşamlarıyla da aşikâr kılanlar.

Sevgilisi Karolin Fişekçi ilişkileri hakkında medyaya konuşurken, Orhan Pamuk’un romanlarına bu beraberliğin izi düşer mi ya da nasıl, ne zaman, ne şekilde yansır acaba, eğer yansırsa, sorusu şöyle bir değip geçiyor aklımdan sadece.

Ben Jean Seberg’i, *Bonjour Tristesse (Günaydın Hüzün)*, *A Bout de Souffle (Nefes Nefese)*, *Lilith* filmlerinin unutulmaz güzellikteki aktrisini ve onun hayatına değen çok ünlü iki yazarı düşünüyorum çünkü. Romain Gary’yi ve Carlos Fuentes’i.

Tam da o sıralarda zihnim ‘benzerler’ arasındaki ayrımlarla meşgul olduğu için.

Ben mahremim ifşasından hoşlanmadım hiç, hele ki aşktan söz ediliyorsa. Duygusal bir birlikteliği veya birini sevdiğini gizlemek değil, o yakınlığın içinde olanı biteni, iki kişiye özel anları ve baş başayken yaşananları başkalarıyla da paylaşmak anlamında.

Ne var ki her insanın hissiyatı, kişilik yapısı, mantalitesi birbirinden farklı ve bu yönlerinden dolayı herhangi bir kimseyi eleştirmek de aynı oranda haz etmediğim bir yaklaşım.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kar düşünceleri...

Rengin Soysal 11.02.2012

Gerçi şimdi, karlar eridiğinde, pek emin olamıyorum yer ve gök serâpâ beyaza bürünmüşken aklımdan geçenlerden; netliklerini kaybediyor, daha ziyade "karlı düşüncelere" dönüşüyorlar sanki. Belki birkaç savruk kar tanesi zihnimde bugün onlar.

İnsan sevmeye ihtiyacı olduğunu bir kere kabul etti mi, doğrusu kendi kendine itiraf etti mi, rahatlar. Çok kişi için hırçnılıktan kurtulmanın ilk adımı sayılabilir bu.

Her birimiz "her an bir oluş halinde" isek, "ânı yaşamak" o oluş halinin farkına varabilmek, hissedebilmek, hiç değilse bunun için gayret etmek sayılmaz mı... Eğer böyleyse, anlaşılmak istendiğinin aksine, açgözlülükle yaşamdan her saniye bir şeyler koparma iştahasından öyle uzak ki anlamı.

Erkek kadının içindeki kız çocuğuna şefkat gösterdiğinde, kadının daha kadınca davranmaya başlaması, bir kadın içindeki küçük oğlanın şımarmasına izin verdiğinde, erkeğin daha erkeksi bir memnuniyet duyması tuhaf bir çelişki ama galiba öyle.

Belki de yalnızca iki türlü pişmanlık var. Neredeyse bütün bir ömrün muhasebesinin yapılabileceği yaşlara gelindiğinde kendini gösteren. Biri, duygularına, sevdiklerine, ailelerine öncelik verdikleri için zekâlarını ve yeteneklerini gözardı edip hakkıyla değerlendirmemiş olanların yaşadığı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Siyah-beyaz, sessiz ve yepyeni

Rengin Soysal 28.02.2012

Hayal en kıymetli şey...

İnsanız ve yeryüzünde birer "hayaliz" biz de.

Ve hikâyeleri, romanları, filmleri, şarkıları hayal oldukları, her biri bir hayali anlattıkları için seviyoruz.

O hayal ürünlerinde kendi hayallerimizin karşılığını buluyoruz.

Dünyanın dört bir yanında milyonlarca insanın Oscar ödül törenlerini izlemesi de hayale verilen değerden.

Bu yıl "en iyi film" dalında ödülü beklendiği gibi *The Artist* aldı.

Meryl Streep'in *The Iron Lady*'deki rolüyle "en iyi kadın oyuncu", Christopher Plummer'ın *Beginners*'daki performansıylayla "en iyi yardımcı erkek oyuncu" ödülleriyle sahip olmaları da tahminler doğrultusundaaydı.

Fransız yapımı *The Artist* sessiz ve siyah-beyaz çekilmişti.

Meryl Streep üçüncü Oscar'ına 62 yaşındayken kavuşmuştu.

Christopher Plummer, Oscar tarihinde, altın heykelciğı kazanan oyuncular içinde en yaşlısıydı.

Ama ne *The Artist* topladığı ödülleri "nostaljik" olmasına borçluydu ne de Streep'in ve Plummer'ın başarıları Akademi jürisinin "yaş ortalamasına" veya "muhafazakârlıklarına" bağlıydı.

Tam aksine ortada yaratıcılık vardı, yenilik vardı, hayalgücü vardı. *The Artist* siyah-beyaz ve sessiz olduğı için değil, yaklaşımındaki orijinallikle hak etti Oscar'ı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Zıt düşünceler

Rengin Soysal 03.03.2012

"Acıların en güç bastırılanları en gizli olanlarıdır" diyor Balzac. Gizlilik yalnızca acıyı değil her şeyi büyütüp besleyen bir toprak. Herkesten saklanması gereken bir aşk da o toprakta olabileceğinden daha fazla boy atıyor; kin de nefret de öfke de kuruntular da.

Paylaşmanın, anlatmanın getirdiğı hafiflikten ziyade, insanın kendini kendine karşı savunma duygusunun zayıflığından bu. Savunma mekanizması başkaları söz konusu olduğunda kuvvetleniyor. Tıpkı vücudumuzun yabancı bir madde veya bir virüs girdiğinde mücadele etmesi buna mukabil kanserli hücreleri için için büyütmesi gibi.

İnsan bünyesi ondan bir parçaymışçasına kabulleniyor çünkü o hastalığı.

Hep içeride saklanan duygular kanserleşiyor.

Kendi kendimizin kanseri oluyoruz.

Başkaları bildi mi, devreye onların bakış açıları, eleştirileri ya da destekleri, tesellileri girdi mi savunmaya geçiyoruz, bağışıklık sistemimiz hareketleniyor, fırsat vermiyor azmanlaşmasına.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şefkatli gece

Rengin Soysal 06.03.2012

Ateşten henüz kurtulmuş kestanelerin bombeli yüzleri bebek alnı gibi terli. Soğuk bir kış gecesinde onlara dokunurken, ruhum çoktan ferah yaz ikindilerinde dolaşmaya çıkmış bile.

Gece özgürlüktür çünkü...

Düşüncelerimizin de, hayallerimizin de, bedenimizin de en serbest saatleri...

Mecburiyetlerin, 'dış seslerin', başkalarının kısıtlayıcı etkisinden en çok sıyrıldığımız zaman dilimi.

Yazı hatırlamak, yazı özlemek beraberinde **F.Scott Fitzgerald**'ın romanlarını getiriyor aklıma. **Muhteşem Gatsby**/ *The Great Gatsby*'yi ama özellikle **Müşfikti Gece**/ *Tender is the Night*'i.

Belki Fransız Rivierası'nın Fitzgerald'ın kendi hayatından romanına yansıyan atmosferidir sebebi. Bana, içine doğduğum yıllarında 'riviera' olan Caddebostan'dan bir esinti taşıdığı için.

Renkli, ferah, uçucu, neşeli günlerin, gecelerin gerisindeki irili ufaklı gerilimler, dedikodular, tartışmalar, heyecanlar, incinmeler, gruplaşmalar, aşklar, ayrılıklar, evlilikler, ilişkiler, aldatmalar, maceralar...

Gelecek kaygısı duymadan yaşamının vaat ettiği kaygılı gelecekler...

Romanın sonunda, başında neler olduğuna yeniden göz atar gibi bugünden o günlere bakınca hissedilen tuhaf duygular. İnadına, sanki hiç öngörülmemiş, planlanmamış rotalarda seyretmesi nice hayatın.

Hiçbir şeyi kontrol altında tutmanın mümkün olmadığını, sadece dümeni hava koşullarına uygun kullanabilmeye başarı denebileceğini anlamak.

Fitzgerald'ın Zelda'yı tümüyle kendi denetimi altında tutmaya çalışmasının...

Doktor Dick Diver'ın hastası ve karısı Nicole'ü kontrolüne alacağını ummasının yarattığı hüsrana benzeyen bir şeyler işte.

Her ne kadar Fransız Rivierası'ndaki evlerinde verdikleri partilerle ünlü, zengin dostları Gerald ve Sara Murphy üzerine kurulduğu söylense dahi, **Tender is the Night** romanında Scott Fitzgerald'ın Zelda Sayre ile evliliğinin izlerini gözardı etmek imkânsızdır.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İlişkilerde 'piyasa' etkisi

Rengin Soysal 27.03.2012

Kaç aşk, kaç evlilik, kaç ilişki, kaç çocuktan sonra, yaşı yarı yaşından az bir kızı seviyor şimdi. Genç sevgilisiyle aralarında yolunda gitmeyen bir şeylerden mutsuz, benimle dertleşiyor.

"Sen enikonu yaşlandığında, bu kız hâlâ kaldığı yerden devam etme, yeni bir hayat kurma şansını nasılsa kaybetmeyecek" diyorum. "Onun yerinde senden on, on beş yaş küçük biri olsaydı, o kadın için üzüldüm. Çünkü senin endişe ettiğin yıllar geldiğinde, orta yaşların sonuna doğru yaklaşmış bir kadın yeni başlangıçlar için artık epeyce geç kalmış olurdu."

Gülüyor. "Hiç böyle düşünmemiş" daha önce.

İki ağabey, hepsi benden büyük üç erkek kuzen ve onların arkadaşları arasında tek kız çocuğu olarak büyüdüm ben. Ömrüm onların içinde geçti. Sırlarını paylaştım, zaafalarını bildim, hilelerini öğrendim. Bu yüzden erkek dünyalarında kendimi daha tanıdık bildik bir ortamda, daha rahat hissedirim. Hemcinslerimle ilişkimde ise 'yabancılık' duygusu hep daha ağır basar önceleri. Buna karşılık tavrımı daima kadınlardan yana koyarım, en sevdiğim, en yakınım olan erkekler söz konusu olduğunda dahi. Hatta bazen haksız olanın kadın tarafı olduğuna inandığımda bile.

Ya 'öteki'ni savunmanın erdemine inancımdan ve bende bu bir tür refleks haline geldiğinden...

Ya kadınların kadınları 'satmasına' fena halde içerlediğimden.

Gelgelelim şu son yıllarda 'alıp başını giden' yaşlı erkek genç kız ilişkilerini, bir "kurtla kuzu" hikâyesi olarak görmüyorum.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Abes

Rengin Soysal 31.03.2012

İnternet çağında her türlü iletişim kolaylaşır, çabuklaşır ve kısılırken, bu nedenle twitter üzerinden haberleşmek gün geçtikçe yaygınlaşırken, verilmek istenen mesajlar ne kadar net ve özet halinde olursa herkesin ilgisini o oranda çekip, etki alanını genişletirken, neden reklam filmleri giderek uzuyor; uzun uzadıya "hikâye" anlatmaya özeniyor anlam veremiyorum. Reklamcılık öykü anlatmak değil, öyküleri çarpıcı mesajlara dönüştürmektir hem. Artık söz konusu bıktırıcı reklamları izlemekten kaçmak için çeşitli yolları var seyircinin. Öyleyken, birçoğu yaratıcılıktan da noksan, reklam filmlerinin ekranlarda usandırıcı tekrarlarla dönüp durması, sadece "vergiden düşmek" manası taşıyor olmalı.

Sohbet etmek karşımızdaki kişi hakkında malumat sahibi olmamızı sağlar, biraz ayrı ve suskun kalmak onu anlamamızı.

Sosyal ilişkiler hayata dair bilgimizi arttırır, yalnız kalabilmek bilgeliğimizi.

Bize en çok dokunan, dokunaklı gelen şeyler dönüp dolaşıp bizi buluyor sanki. Kendimiz mi "çağırıyoruz", yoksa şairin dediği gibi "az çok ilah olduğumuzdan" ileride başımıza geleceğini seziyoruz da bazı şeylerden bu yüzden mi fazla etkileniyor, o konularda daha hassas oluyoruz?

İnsanı sevenler ile insanlığa hizmet etmeyi seçenler arasındaki en esaslı fark, birincilerin yakınlarının dertleriyle alakadar ve onlara yardımcı olmaya hevesliyen, diğerlerinin bu konuda epeyce lâkayt olmaları galiba.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yo, sadece gençler değil

Rengin Soysal 03.04.2012

Siyaset Bilimi okuyan bir kız çıktı, TBMM'nin diğer adının parlamento olduğunu bilemedi, kıyamet koptu.

Oysa, Siyaset Bilimi okuyor olması durumun vahametini arttırsa da bu genç kız ilk örnek değildi.

Kenan Işık'ın sunduğu *Kim Milyoner Olmak İster?* adlı yarışma programı Türk halkının ilgisi, bilgisi, kültürü ve hadi zekâsı demeyelim de zekâsını kullanma kapasitesi açısından bir kıtas kabul edilecekse, toptan sınıfta kalındığının resmidir zaten.

Yarışmanın neredeyse her bölümünde katılımcıların öyle "şaka gibi" cevaplarına tesadüf ediyorsunuz ki ancak şimdi bu kadar hayrete düşülmesine bu bakımdan pek anlam veremedim ben.

Bence esas yanlış "cehaletin" yalnızca gençlere, sorumluluğun ise sınavlara ve sınavlarda uygulanan test sistemine mal edilmesi.

Sistemi savunduğumdan değil ama kolay yargıların kendimizi kandırıp, içimizi rahatlatmaktan başka bir işe yaramadığına olan inancımdan.

Gençler, öğrenciler dünyadan habersiz, alakasız, cahil de öğretmenler çok mu farklı?

Aynı yarışmaya katılan yahut joker seçilip bilgisine başvuru nice öğretmene bakacak olursanız belki daha da beter. Üstelik de kendi uzmanlık alanlarındaki sorularda akla ziyan yanıtlar verip, yorumlar yaptıklarına şahit oluyorsunuz.

Bir diğer yarışmacı prototipi "risk alıyorum" diyerek cevabı "sallayanlar".

Bu kategoriye girenlerin büyük bir bölümü, şanslarının yardımıyla "attıkları tuttuğu" için barajı geçiyorlar, sonra buna güvenip "içlerine doğan" bir şıkkı kelimenin tam anlamıyla sallıyorlar.

Risk almanın böyle kafadan atmak demek değil, o sorunun yanıtının hangi şıkların olmayacağını bilerek doğrusunu tahmin etmeye çalışmak olduğunu akıllarına getirmiyorlar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cik cik

Rengin Soysal 17.04.2012

Twitter kullanıcısı kadınların yaş ortalaması yükseldi. "Lütfen beni takip etmeyi bırakın, muhitimize geldik" yazanlar artıyor.

Orçun ile Puşkin farkı: Puşkin sokakta rastladığı kadınlara sokulup "Beni öpsene" dermiş. Orçun, "Öpüşelim mi" diye soruyor.

Orta yaş ölümleri bayağı hız kazandı. Artık yaşlılık "Çocuklarımızın öleceği yaştayız" sözüyle ifade ediliyor.

Şehir merkezlerinde küçük apartman katlarına sığışmak gereklilik olabilir de, "Allah'ın dağında" 1+1 dairelere yaratılan talep neyin nesî?

Darbeciler yargılanırken, hâlâ Türkiye'nin hiç değişmediğini ileri sürmek olsa olsa "ne olacak bu memleketin hali" diye rakı içmeye bahane.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Muhafazakâr entelektüel olur mu

Rengin Soysal 08.05.2012

Ya da entelektüel muhafazakâr olur mu diye sormalı. "Muhafazakâr entelektüel" diye bir tanımlama tipik bir oksimoron örneği sayılır sonuçta.

Dinî yönden inançlı birinin de pekâlâ entelektüel olabileceğine inanırım ben.

Ama önemli olan muhafazakâr derken neyi kast ettiğiniz.

Halil Berktaş'ın 1977'nin 1 Mayıs'ı üzerine söylediklerinin kopardığı fırtına, memleketin ekseri entelektüelinin "muhafazakâr" yapısını açıkça gösterdi çünkü. Tam da "muhafazakâr sanat" söylemi hakkında münakaşalar sürerken patlak veren bu ateşli tartışmanın yan faydalarından biri bu olacak diye düşünüyorum.

Entelektüel nitelemesi fikir, bilgi üreten, esas itibarıyla düşünen, bir bakıma "düşünür" olan ve bunu "yayan" kişiyi tarif eder. Entelektüalizm aklın hâkimiyetini, gerçeğin, doğrunun ancak düşünce ile belirlenebileceğini ileri süren felsefedir.

Düşünmek ve yaymak... Bunlara bir de hesaplasmayı ilave edersek, ki düşünmenin gereklerinden biridir, bu son manzarayı nasıl anlamlandıracağız?

Düşünce muhafazakâr olabilir mi, kendisine verili olandan başkasını, fazlasını düşünmeden yapabilir mi?

Varlık sebebi veya işi, ne dersek diyelim, bu olan entelektüel düşündüğünü, bildiğini, öğrendiğini ve ürettiği düşünceyi, bilgiyi yaymadan yaşayabilir mi?

Kendisini, geçmişini, inandıklarını, bilgisini, yaşadıklarını, öğrendiklerini sorgulamadan durabilir mi?

Yeni düşünceler üretmemek, var olan düşünceye ve bilgiye yeni yorumlar getirmemektir donmuşluk, entelektüelliğe zıt olan budur.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gördüğüne inanmayıp, görmediğine inanma çağı

Rengin Soysal 22.05.2012

Çok yakınım olan mini minnacık çocuklar var. Daha altları bağı ama dizüstü ve tablet bilgisayarları, akıllı telefonları rahatlıkla kullanarak istedikleri sanal oyunları oynayabiliyor, sevdikleri çizgi filmleri, çocuk dizilerini takip edebiliyorlar. Kimsenin yardımına ihtiyaç duymadıkları gibi büyüklerine kendileri gösterip öğretiyor bazen, onların henüz bilmedikleri bazı kullanım özelliklerini.

Bu küçüklere, çışlerini söylemekten bile kolay ve tabii geliyor teknolojinin en son ürünleriyle haşır neşir olmak.

Öyle bir dünyaya gözlerini açıyorlar çünkü.

Sanıyorum hiçbir dönemde nesiller arası mesafe bu derece açılmamıştı.

Hiçbir çağda, hayata giren yeni icatlar insanların yaşayışları ve anlayışları üstünde bu kadar etkili olmamıştı.

O yüzden de çok çabuk çağdışı kalma tehlikesi baş gösteriyor şimdilerde.

Yenilikleri takip edebilenleri, ayak uydurabilenleri yaş alsada da yaşlanmış saymamaya yatkınsıdır ya çoğunlukla, bir açıdan doğrudur da bu. Ancak er ya da geç duyu organlarının zayıflaması, reflekslerin yavaşlaması, algının azalması kaçınılmazdır ve o noktada alışkanlıklarına daha kuvvetle bağlanır her insan, tutuculaşır, başka türlü sü fiziken mümkün değildir zaten. Ne takati ne idraki yeter yeniliklerle bağdaşmaya.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Fanatik

Rengin Soysal 26.05.2012

Hep olur. Artık hiçbir şeyin değişmemesi istenen yaşlar gelir. Değişiklik korkusu değildir bu; değişikliklerin bundan böyle kötüye doğru olduğunu, olacağını, bilmenin endişesidir.

Hastalıklar, ayrılıklar, ölümler beklenir çünkü bir zamandan sonra, doğanın akışı budur. "Her şey eskisi gibi" ise iyi haberdır.

Bir ihtiyarlar hoşlanmaz rutinlerinin değişmesinden, bir de çok küçük çocuklar. Birinciler "alıştıkları bir şey" olan yaşamı terk etmeye, ikinciler hayata hazır olmadıklarından henüz.

Değişim arzusu memnuniyetsizlik belirtisidir öte yandan. Halinden memnun olanlar bu yüzden muhafazakârlaşır. Muhafazakârlık kendini beğenmeye dönüşür öyle durumlarda.

Toplumlar bakımından da böyledir biraz. İyi olan bir düzen korunmak istenir. Ama bazı şeyler de değişmediği için kötüleşir.

Kültürüyle, sanatıyla, siyasi sistemiyle örnek olmuş kimi ülkelerin halkları bu nedenle tutuculaşır bazen de örneğin; değerlerine sahip çıkmak isterken, birtakım başka değerleri berhava ettiklerinden, kendi niteliklerinden kaybederler.

Anahtar sözcük "hazır olmak"tır belki...

Hayatın her aşamasına, hatta sonrasına, hazır olmak, buna çalışmak.

Yoksa doğaya da yaratılışa da ters düşersiniz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir beyaz mendil

Rengin Soysal 29.05.2012

Şimdi yazmak istemezdim aslında. Yazılarımdan birinde Orhan Boran'dan bahsetmeye, "bendeki yerini" anlatmaya kaç kere niyetlendim o sağken ama nedense olmadı; ya erteledim ya kendi sıkıntılarım girdi son zamanlarda araya, fırsat bulamadım, sonuçta geç kaldım.

"Bendeki yeri" dedim çünkü eminim "ona yetişen" herkeste farklı bir yeri vardır Boran'ın.

Ölen çok kişinin arkasından güzel şeyler söylemeye özen gösterilir, iyi yanları hatırlanır, hatırlatılır; işte bana kalırsa onun esas ayrıcalığı, hakkında söylenenlerin "ölüleri hayırla anmak"tan öte bir doğruluğu olması, gerçekleri yansıtması. Onunla ilgili güzel sözlerde bir mübalağa bulunmaması.

Herkes haklı olarak Orhan Boran'ın kusursuz İstanbul Türkçesini, akıcı konuşmasını, diksiyonunu, pürüzsüz sesini övüyor şimdi. Bunlara eklenecek bir özelliği daha vardı bence. Bütün bu niteliklerin onda Allah vergisi, doğal olması. Örneğin "dublaj sesiyle" konuştuğuna rastlamamıştık onun.

Tıpkı İstanbul beyefendiliğinin, zarafetinin kendiliğinden olması gibi. Yapıştırma, eğreti, zorlama bir kibarlık yoktu halinde, tavrında. Sunilikten, özentiden fersah fersah uzaktı.

"Bir devir kapandı" demeyeceğim, zira onunla akran nice insan vardı, böyle özellikler taşımayan.

Kişisel tarihimde Orhan Boran'a dair ilk izler daha okula bile başlamadığım döneme uzanıyor. İş Bankası Genel Müdür Yardımcısı iken emekliliği seçen sevgili dayım merhum Vedat Varol, bankanın Halkla İlişkiler biriminin kurucusuydu. Dolayısıyla, uzun yıllar radyoda yayınlanan, İş Bankası'nın düzenlediği "Doğru mu Yanlış mı" bilgi yarışmasını izlemeye ailemle birlikte Park Otel'e giderdim.

Sonraları çeşitli müzikhollerde, gazinolarda show'larını seyretme şansım oldu.

Elinde hep o büyük **beyaz mendili**yle...

Radyo programlarını ise üç nesil birarada dinlediğimizi hatırlıyorum. Her yaşa hitap edebiliyordu çünkü, hangi yaşta olursak olalım hepimiz onun nüktelerinden, anlattığı fıkralardan, konukları varsa onlarla söyleşisinden zevk alıyorduk.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

En güzel aşkları feministler yaşar

Rengin Soysal 02.06.2012

“Ben feministim” demeyen feministler...

Kendilerini feminizmle tanımlamayan feministler.

Bir ideolojinin temelleri üzerinde yükselmek başkadır, o ideolojinin dar duvarları arasına hapsolmak, o duvarları ötekini düşman belleyip savaş ilan ettiğin, kapılarını yüzlerine kapattığın bağınazlık kalelerine dönüştürmek başka.

Sadece feminizm için değil, hangi ideoloji sözkonusu olursa olsun böyle düşünürüm.

Feminist derken, yalnızca cinsiyet ayrımcılığına değil, toplumlardaki her türlü ayrımcılığa karşı olanları...

İnsan haklarını ve insanlar arasındaki eşitliği, adaleti savunanları, “insana yakışanı” arayanları, haksızlığa dayanamayanları kastediyorum ben.

İkinci sınıf olmayı reddeden fakat bütün değerlendirmelerini cinsiyet üzerinden yapmayanları. Erkekleri kendiliğinden bir rakip, bir hasım olarak görmeyenleri.

Böyle biri doğal olarak özgürlüklerden yanadır. Duygularında, düşüncelerinde, tercihlerinde...

Toplumun, geleneğin, devletin, ailenin, baskısıyla hareket etmez.

Bu çerçevede bakınca elbette koşullanmaların dışında yaşayacaktır duygusal ilişkilerini de.

Kimi kadınların hâlâ “kadınların ödevleri, erkeklerin sorumlulukları” sınırları içinde gezindiklerini görüp şaşırıyorum.

Sonuç: iskanmış duygular, abartılı beklentiler...

Mecbur olduğu için yapmakla sevdiği için yapmak arasındaki fark ne büyüktür...

Bir kadının sevdiği insan için içinden gelerek yaptıkları benzer mi görevi bilip, öyle sayıp, yaptıklarına.

Ve öyle bir kadın hiç ister mi sevdiği adamın, kendisini sevdiğinden değil “sorumluluk gereği” gönülsüzce üstlenmesini bazı yükümlülükleri.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Doktorlar ve kadınlar

Rengin Soysal 12.06.2012

Ankara'yı bir kiraz ağacı ile hatırlayacağım hiç aklıma gelmezdi. Dalından kiraz yemenin tadı damağımda döndüm bu defa İstanbul'a. Ve sanırım bir daha da unutmayacağım, “Ankara” dendi mi belki de her şeyden evvel o kiraz ağacını anımsayacağım.

Nöroloji profesörü eniştem İsmet Çağlar'ın emekli olduktan sonra sevgisini ve emeğini yönelttiği bahçesinde yetiştirdiği ağaçlardan biri o da. Ama anlaşılan o ki doktorluk ömür boyu süren mesleklerden. Eniştem gördüğü her hastaya “acaba ne faydam dokunabilir” diye bakıyor çünkü hâlâ.

Çocukluğumdan bu yana hep şükranla andığım, anacağım çok doktor tanıdım. Yakında, bir yazımda, onlardan etraflıca bahsetmeyi istiyorum, umuyorum. Şimdiyse, son zamanlarda doktorları hedef alan ve gittikçe artan şiddet kurcalıyor zihnimi. Gerisinde yatan psikolojiyi merak ediyorum.

Sanki medyada haber oldukça bu çeşit vakalar da çoğalıyor gibime geliyor. Özendirmek değil de “ben de yapabilirim” duygusu yaratıyor galiba bazılarında. Yani içlerinde doktorlara yönelik bir öfke, bir kin, bir nefret zaten var.

Peki neden? Niçin en fazla doktorlar ve kadınlar şiddete maruz kalıyor bu toplumda? Niye azalacağına artıyor böyle hadiseler, güya gelişmişlik düzeyimiz yükseldiği hâlde?

Başka meslek mensuplarına yaptıkları işlerde gösterdikleri hoşgörüyü doktorlardan esirgemelerinin sebebi ne?

İnsanlar sağlıkları söz konusu olduğunda hassastırlar elbette fakat şiddete uğrayan hekimler liyakatsiz olduklarından veya işlerini savsakladıklarından saldırıya muhatap olmuyorlar ki.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Garaudy ve selülitler

Rengin Soysal 16.06.2012

Roger Garaudy ölmüş.

Hemen hemen bütün düşünürler gibi Garaudy'yi de büyük abim Cemal'in kütüphanesindeki kitaplarından tanımıştım ilkönce.

Yine çok yakın zamanda vefat eden Nezih Uzel'in çevirisiyle 1983 yılında yayımlanan *İslâmın Va'dettikleri*'nde **“... altı bin yıldan beri içinde yaşadığımız toplumlar sadece 'erkekler' tarafından ve 'erkekler için' düzenlenmektedir. Yani insanlığın ancak bir bölümünün eli ile... Bu topluluğun 'kadınları' unutulmuş yahut saf dışı edilmiştir. (...)**” diyor Garaudy.

İşte, kürtaşı yasaklama çabalarını alın...

Aynı anlayışın işaretlerini görürsünüz arka planında.

Hükmetmek için yasaklardan medet ummak daima ters teper oysaki kısa veya uzun vadede.

Hükümetin kürtaşı çıkışına, dindar ve AK Partili olanlar dâhil, kadınların karşı duruşu, artık işlerin “insanlığın bir bölümünün eli ile” yürütülemeyeceğine iyi bir örnek...

Kadınlara rağmen “muktedir” olma imkânı yok.

Ancak her yerde ve her dönem “yaranmak” isteyenler vardır bir de.

İnsanlarda beni en rahatsız eden karakter zaafı birilerine yaranma gayretidir.

“Yaranılmak” istenen kim ve ne olursa olsun.

İster siyasi iktidarlar, ister patronları, ister herhangi bir menfaat sağlayacakları birileri.

Ya da şu son kadınlar arası "selülit" savaşlarında, "selülitli görünmek kadına değil erkeğe şiddet" diyerek erkeklere yaranma yarışına girenlerde açıkça tezahür ettiği gibi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ben güzele güzel demem...

Rengin Soysal 19.06.2012

Para mı önemli fizik mi?

Cevabınız fizikse kaybettiniz...

Tercihinizden değil, bu yanıt yalan ya da yanlış olduğundan.

Konu bir şehrin doğal güzelliğiyse, mimari estetiğiyse şayet, umurunuzda mı, doğru söyleyin.

Toplumun bu yönde bir hassasiyeti olsa tabiat güzellikleri böyle hızla tahrip edilir, şehircilik açısından bu kadar çirkin yapılanmalar ortaya çıkar mıydı...

Peş peşe yangın haberleri geldi Cunda'dan, Heybeliada'dan.

Arkasında ister arsa yaratmak isteyen rant çeteleri olsun, isterse yaktıkları mangalı söndürmeye dikkat etmeyen piknikçilerin aldırılmazlığı, fark etmiyor.

"Ben güzele güzel demem, güzel benim olmayınca" diyen bir kayıtsızlık egemen çoğunluğa.

Bir tepki varsa, bakıyorsunuz orada da sahici bir kentini, semtini sevme, dokusunu koruma arzusundan ziyade siyasi kaygılar etkili.

şimdi de Sevda Tepesi imara açılıyormuş.

Yıllar önce Suudi Kralı'na satılacağı için kıyamet kopan, Boğaziçi'nin o güzelim, yemyeşil tepesi.

Yabancılar azaı satışı normal bir durum. Ama tabiat varlıklarının yok edilmesine izin vermek, göz yummak, seyirci kalmak en büyük ihanet; ülkeye de, doğaya da, insana ve insanlığa da.

Bir Boğaziçi daha yok...

Yamaçları, tepeleri taş yığının a, deniz kahverengiye döndüğünde ne anlamı kalacak Boğaz'ın.

Sevda Tepesi kimin umurunda... Çılgın bir betonarme sevdası öne çıkan.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Nobel klişesi

Rengin Soysal 23.06.2012

Meral Tamer "Müslümanlar neden Nobel Bilim Ödülü alamıyor" diye sordu ve cevabını kendi verdi *Milliyet*'teki köşesinde.

"İslam dünyasında büyük ölçüde din eksenli, sorgusuz, ezberci, dayatmacı bir eğitim sistemi" olduğunu söyledi.

Doğru söyledi.. de doğru olması klişe bir tesbit oluşunu değiştirmiyor bu söyleyişin, bu yaklaşımın...

Haklılığı kolaycılığını örtmüyor.

"Batı kültürü" deyince Avrupa'yı, Amerika Birleşik Devletleri'ni, Kanada'yı ve onların kalkınma modelini benimseyen İsrail, Japonya gibi, halkı Hristiyan olmayan birkaç ülkeyi anlıyoruz.

Kenya, Guatemala Hristiyan çoğunluğa sahip değiller mi örneğin. Kenya'nın yalnızca Nobel Barış Ödülü var, Guatemala'nın ek olarak Miguel A. Asturias'a verilmiş edebiyat ödülü. Onlardan geçtim yanı başımızda, komşularımız, Yunanistan iki, Bulgaristan bir defa Nobel Edebiyat Ödülü almışlar. Bilim alanında bir ödülleri yok henüz.

Bunlar din eksenli bir eğitimin yanlışlığı tezini, Müslüman âlemindeki geri kalmışlık gerçeğini çürütmüyor tabii ki.

Benim endişem meseleyi sadece din çerçevesinde ele almanın çareden ziyade çözümsüzlük üreteceği.

Bütün dinler doğaları gereği birtakım dogmalar barındırırlar. Ve o dogmalar Hristiyanlıkta da, Musevilikte de Müslümanlıktan daha az değildir.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hayat tarzı her şeydir

Rengin Soysal 26.06.2012

Bu sözümde bir mübalağa yok. Sezgilerimden ibaret değil; gördüklerim, duyduklarım gözlemlerim, doğruluyor bu düşüncemi.

Hayat tarzı düşmanlarından korkarım ben en çok. Kinlerinden, nefretlerinden, kıskançlıklarından, hasetlerinden.

Geçen hafta Taliban militanları yine bir oteli basmış. Kabil yakınındaki lüks otele saldıran militanlar etrafa rastgele ateş açarak, otelde konaklayanlardan, görevlilerden onlarcasını yaralayıp çok sayıda kişiyi de rehin almış.

Güvenlik güçlerinin düzenlediği baskın sonucu beş militan öldürülmüş, yanı sıra aralarında oteldeki misafirlerin, güvenlik görevlilerinin ve bir polis memurunun bulunduğu yirmi kadar kişi de hayatını kaybetmiş.

O gece sözkonusu otelde çoğunluğu kadın ve çocukların oluşturduğu üç yüzü aşkın konuk varmış.

Daha sonra bir Taliban yetkilisi, baskını göl kenarındaki bu popüler otelde Afganlı zenginlerin ve yabancıların sürekli olarak "çılgın partiler" düzenlemeleri sebebiyle gerçekleştirdiklerini açıklamış.

Taliban'ın, otelin "ahlak dışı" aktivitelere sahne olduğu ve alkol tüketildiği propagandasını yaptığı söyleniyor.

İster din görünümlü olsun, ahlakı bahane etsin, ister herhangi bir ideolojinin kisvesine bürünüp bir sınıfı hedef alsın arkasında yaşam gustosu çekememeziğinin gizlendiğine inanırım.

İçlerinde böyle bir "tümör" taşıyanlar din, mezhep, ahlak, vatan, millet, etnik köken, ideoloji, hatta cinsiyet adına kolayca kullanılmaya yatkındırlar.

Aksi yönden de bir ırka, bir dile, bir inanca karşı gelişen bir yaşayış şekli küçümsemesini hesaba katarak bakınca, farkına varmamak imkânsız insanlar için hayat tarzlarının öneminin.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Kentleri yakan uçaklar'

Rengin Soysal 30.06.2012

En politize insanın bile bütün siyasi gelişmelerin, çekişmelerin, kavgaların haricinde kendine özel bir gündemi vardır.

Hayatını doğrudan etkileyen şeyler...

Aşklar, hastalıklar, sınavlar, dargınlıklar, geçim sıkıntıları, iş bulma sevinçleri, aile sorunları, evlilikler, doğumlar, kariyer çabaları, ayrılıklar, özlemler, dost kazıkları ve hatta tatil planları.

Öncelik sırası, önemi, hemen hemen daima, ülkede, dünyada olup bitenden çok evvel gelen insani ve kişisel kaygılar, memnuniyetler, heyecanlar, arzular, acılar, üzüntüler.

Ama savaş...

Bir anda insana kendine ait ne varsa unutturan, etki alanındaki herkesi aynı büyük dehşetin pençesine alan, ortak ve tek gündem olan o büyük bela.

Yaşamını, malını, mülkünü, ırzını tehdit etmekle kalmayan; insanı "her anlamda" yok eden, önceliklerini ezip geçen, kişisel özelliklerini, farklarını silen musibet

Ona rağmen, onu unutarak, onu arka plana atarak yaşayabileceğiniz hiçbir şey yok.

Cehennemde "serin bir köşe" bulamazsınız.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Zihinsel taşralardan yağan taşlar

Rengin Soysal 03.07.2012

“Ne biçim bir toplum olduk biz” demeyeceğim. Demek ki hep böyleydik de şimdi, herkes sesini bir biçimde duyurabildiğinde, iletişim imkânları arttığında, daha net fark ediyoruz.

Dedikodudan, haksızlıktan, saptırmadan, iftiradan söz ediyorum.

Bütün bunları çok rahat yapabildiğimizden.

Şevval Sam başörtüsü konusunda kendi düşüncesini söylemiş. Bunu yaparken kimseye hakaret, kimsenin inancına saygısızlık etmemiş. Üstelik konuşmasının bütününe bakınca, başını örtmeyi demokratik bir hak olarak gördüğü de anlaşılıyor.

Birileri Sam’ın söylediklerinin içinden bir cümleyi çekip almış, bağlamından koparıp, öylece “servis etmiş”.

Belli ki bir “art niyet” var.

Ama daha önemlisi, bu niyetin tutacağı bir ortama güvenmeleri bunu yapanların.

Yanlış anlaşılmasını istemem; yalnızca günümüze dair bir keyfiyet olduğu görüşünde değilim böyle bir iklimin.

Bizim düşündüğümüz gibi düşünmeyen, bizim inandığımız gibi inanmayan, bizim yaşadığımız gibi yaşamayan herkesi yok edilmesi, toplumdan tecrit edilmesi, onurunun çiğnenmesi, önünün kesilmesi, susturulması gereken bir düşman gibi algılamaya teşne bir ruh halinden mustaribiz bence.

Geçmişte de böyleydi, bugün de öyle.

Örneğin, ne kadar geçti üstünden Ahmet Kaya’ya reva görülen muamelenin?

“Mayalanmaya” müsaitse hamurunuz, daha çok yoğuran olur sizi, kendi gönlüne göre.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Higgs Bozonu’nun izinde

Rengin Soysal 07.07.2012

Sevgili Gülay ablam eşini, doktor ve yazar Turhan Temuçin’i çok kısa bir süre önce kaybetti.

Böyle acılı zamanlarında sevdiklerinin yakınında olamamak, ayrı şehirlerde yaşamak, üzüyor insanı.

Büyük acıların zamandan başka tesellisi yok aslında, biliyorum.

Bazen yasını yalnız tutmak hatta daha iyi gelebilir insana, bunu isteyebilir.

Ölüm karşısında bütün teselliler anlamını yitirir çünkü.

Belki de ölenin arkasında kendisi için hakikaten üzülen birilerinin bulunmasıdır en büyük avuntusu ölümün.

Ölüm, insanlığın büyük çaresizliği...

Bu büyük çaresizliğe çözüm ararken, felsefe, din, sanat, bilim kapılarını aralaması insanoğlunun.

Ölümün varlığının, hayatı anlamlandıran, güzelleştiren, kolaylaştıran yolları yaratması.

Bir çelişki gibi görünen muhteşem uyum.

O yolların her birini birbirinden apayrı dünyalar diye düşünmek, içlerinden bir tanesini seçmeye mecbur olduğumuzu zannetmek sanırım yanlış olan. Hepsi bir bütünün parçaları ve birinden biri eksik olduğunda tamamlanamıyor çember.

“Ben kimim”, “niye varım”, “yaşamın manası ne” sorularını sorarken, kaçınılmaz olarak kâinatın, dünyanın oluşumunu, doğanın yasalarını merak etmesi, sorgulaması araştırması.

Gelinen noktada, İsviçre’deki merkezden, CERN’den, bilim dünyasına müjdeli haber... Evrenin başlangıcını açıklayan Higgs Bozonu’nun “izine” rastlanması...

Fizikçiler kesin kanıta çok yaklaşıldığı kanısında; bulunan “iz” bunun işareti.

Bu büyük buluşun hayatı nasıl etkileyeceği, ne kadar değiştireceği uzun ya da görece kısa bir zaman içinde ortaya çıkacak, tüm bilimsel keşifler gibi.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Akıllı yazılar

Rengin Soysal 10.07.2012

Akıllı akıllı yazılar yazıyor herkes, akıllı şeyler söylüyor kiminle konuşsanız.

Ama zekâ var mı yazılanlarda, konuşulanlarda dersiniz, işte ona pek kolay rastlanmıyor.

Bu kadar “fazla akıla” zekâ katlanamıyor, kaçıyor oralardan.

Zekâ çok uzun zamanlar önce terk etmiş olmalı bizi ve buraları...

Öylesine aptalca işler yapılıyor ki çaresiz hepimiz, vatanın her bir ferdi, birer “akıl küpü” olarak dolanıyoruz etrafta çünkü.

Misal, “Dere yatağına ev yapılmaz” diyoruz...

Her sağnak yağmurda bunu tekrarlıyoruz...

Örnekleri siz çoğaltın çoğaltabildiğinizce, ben yeniden sıralayıp da bir kere daha zekayı ürkütmekten korkarım.

Sanki, hem toplumca ilkokul birinci sınıf öğrencisi hem de toplumun bütün bireyleri tek tek “sınıf” öğretmeniyiz aynı anda..

Dönüp dönüp bina okuyoruz...

Bilmiş bilmiş öğretiyoruz; “Dere yatağına ev yapılmaz...”

Eylemler yanlış, siğ, sıradan olunca söylemler de kısırlaşıyor.

Doğru ama sıkıcı cevaplar, basmakalıp nasihatler.

Bilimde yeni bir buluş, sanatta farklı bir adım, siyasette parlak bir fikir zekayı derhal devreye sokar oysa; anlamak için, yorumlamak için, hayata geçirmek için, hatta eleştirmek, reddetmek için beynimizdeki nöronlar harekete geçer.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aristokrat lahmacun

Rengin Soysal 14.07.2012

"Bir zamanlar bir taverna vardı..."

Mary Hopkins'in kült şarkısı Those Were The Days/Ne Günlerdi Onlar bu sözlerle başladı.

Sene 1968'di, biz çocuktuk ve bağıra bağıra, hevesle söylerdik manasını pek de bilmeden ezberlediğimiz parçayı.

Biz "büyüdük" ve asıl o zaman anlam kazandı şarkının anlattıkları... Ancak öğrendik, ancak hissettik "Ne günlerdi dostum, hiç bitmez sanırdık..." duygusunu.

İşte "o günler"... '68 sonrası, 70'lerin başları filan, sol hareketler, solcu gençlerin eylemleri gündemdeydi. Bir taraftan da yakın olduğum çevreyi etkileyen hippie kültürü.

Okuduğum kitaplardaki soldan, o yaşlarda anladığım kadarıyla, etkilenmişim ama solculardansa hippileri daha çok severdim. Çünkü barış yanlısıydılar, antimilitaristtiler, "sınırların kalkmasını" istiyorlardı...

Bugünden bakınca fazlaca "naif" görünüyorlar, başka.

Her neyse; Batı dünyasında hippie kültürüyle, çiçek çocuklarıyla birlikte yoga felsefesi de adından çokça söz ettirir olmuştu. Doğu'ya, Nepal'e, başkenti Katmandu'ya giden gençler Hint mistisizmiyle tanışmış, ülkelerine tanıtmışlardı.

Beatles üyeleri ünlü Yogi Bhareshi Mahesh'i Hindistan'daki "aşramında" ziyaret etmişlerdi.

Kısacası hippilikle beraber yoga da "moda" olmuştu.

Modaydı ama o moda henüz günümüzdeki gibi veya günümüzdeki kadar "sektörleşmemişti".

Hele takipçileri, gayet safiyane amaçlarla sarılıyorlardı insanları iyileştirecek, insanlığa huzur getirecek arayışlara.

Bugün bütün new age öğretileri ve pratikleri devasa bir endüstri kolu oluşturuyor.

İnancın "moda halinden" büyük paralar kazanılıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İklim Çamlıca'ya cami yapmaya uygun mu

Rengin Soysal 17.07.2012

Bembeyaz kanatlarıyla martılar açık mavi gökyüzünde denizde bir yelkenli gibi süzülüyorlardı bu sabah.

Hafif, ferah bir rüzgâr tülleri havalandırıyor.

O an öylece dursun ve ben o anda, orada uzun müddet kalayım istedim.

Günlerdir boğazımıza yapışarak bizi boğmaya çalışan bir düşmanı andıran havanın nemli elleri bir süreliğine gevşemiş, rahat bir soluk almaya izin vermişti.

"Hastalar, yaşlılar, çocuklar dışarı çıkmasın" diyor uzmanlar... Genç ve sağlıklı olanlar bun alıyor, verimleri düşüyor.

Herkes yakınıyor değişen iklimden, hepimiz yakınıyoruz.

İklim şartları bozulunca sağlıklısı sağlıksız, çocuğu ihtiyarı, her birimiz etkileniyoruz.

Toplumlar için de geçerli aynı durum. Toplumsal iklim iyiye, güzelse topluca rahat ediliyor o yerde...

Kötü iklim her bireye, her gruba, her katmana dokunuyor.

Kürtlerin sorunları, Alevilerin sorunları, dindarların sorunları, azınlıkların sorunları...

Kadın hakları, çocuk hakları, hasta hakları, engelli hakları...

Hiçbirine ayrı ayrı çözümler aramaya ihtiyaç yok bu yüzden.

Hepsi demokrasi iklimine muhtaç sadece.

Yalnız kendi odalarına klima konmasını istemek, o odaların kapılarını kapalı tutmayı gerektirdiğinden büsbütün kesiyor hava akımını... Sürekli klimaya maruz kalanlar da kaybediyor sıhhatini, devamlı sıcaktan yananlar da.

Havanın düzeleceğine ümidim var ama siyasal ve sosyal iklimimizden aynı oranda umutlu değilim.

Kavramlarla başımız dertte, tariflerimiz tuhaf çünkü.

Aynı kavram farklı ağızlarda başka anlamlara geliyor; herkesin yüklediği mana kendinden menkul.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tayyip Erdoğan ve Fatih Sultan Mehmet

Rengin Soysal 21.07.2012

Cevaplar kolaylaştı mı ben huzursuzlanıyorum.

Bazen yanıtı çok karmaşık ihtimallerde aramanın, gözümüzün önünde duran çok basit bir gerçeği görmeye engel olduğunu da biliyorum.

Ama ne yapayım, ileri sürülen savlar, yapılan analizler tatmin etmiyor beni, hep eksik bir parça kalıyor...

Tayyip Erdoğan ve Ak Parti'den bahsediyorum; siyasetlerindeki şaşırtıcı değişimden.

Başbakan Erdoğan'ın 2014 yılında "başkan" seçilmek istediği için milliyetçi oylara ihtiyaç duyduğu, bu yüzden eski söyleminden vazgeçtiği tezi pek yakın gelmiyor bana.

12 Eylül referandumunda yüzde altmışlara yakın oyu o tabandan almamıştı ki.

Yalnız liberaller değil, AKP'ye oy vermiş merkez sağ seçmenin bir bölümü hatta partiyi iktidara taşımakta önemli rol oynamış dindar kadınlar desteğini çektiğinde, onlardan eksilecek oyu Milli Görüş yanlılarının ve milliyetçilerin reyleri karşılayacak mı?

Bunu sıradan bir seçmen görebiliyorsa Erdoğan ve kurmayları elbette görüyordur.

Artık ABD'den destek gelmediği, ABD'ye güvenmediği için, Amerikan politikasına ve değerlerine zıt kitlelere yöneldiği değerlendirmesi de yetmiyor manzaranın tamamını açıklamaya.

Daha önemli olan, bu desteğin ne zaman çekilmeye başlandığı sorusu belki.

İsrail'deki "one minute" çıkışı bir milat olabilir mi acaba?

Ve sonra Deniz Baykal'ın partisinin genel başkanlığından istifa etmek zorunda kalışı.

Yeni bir CHP dizayn etme çabaları, gerisinde kimlerin olduğu, buna niye gerek görüldüğü...

AB'nin yokuşa sürdüğü tam üyelik müzakereleri.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mahcup mutluluk

Rengin Soysal 24.07.2012

Gecenin ferah rüzgârında kulaklarımı okşayan şu saksafon sesini meğer nasıl da özlemişim.

Özlemek tuhaf bir duygu; bazen yokluğunu hissetmediğiniz bir şeyi özlemenin de mümkün olduğunu o şeye kavuşunca anlıyorsunuz.

Hayatınıza yeni giren bir sevgili gibi...

Yeni bir insanı tanımanın, ona alışmanın artık imkânsız olduğuna inanıyor, üstelik öyle de olsun istiyorsanız, birini tekrar şiddetle sevebildiğinizi, "hep varmış" gibi benimsediğinizi görmenin uyandırdığı şaşkınlığı andırıyor.

"Şaşırmak" yanlış kelime o saatten sonra...

"Alıştığına" şaşırır mı insan...

Şu an yemin edebilirim, benim için yaz gecesinin saksafon sesi demek olduğuna.

Şimdi beni geçmiş güzel yazlara götürüyor, hep unuttuğum ve işittiğim her sefer ona hasretimi hatırlatan nağmeleri saksafonun.

Yıllar var ki yaz gecelerine en çok onun sesini yakıştırıyorum.

Yıldızlı bir gecede, açık havada ne zaman duysam içim sevinçle doluyor, mutlu oluyorum.

Aynı ses, aynı melodiler, kış mevsiminde loş bir caz kulübünün atmosferinde dinlediğimde hüzün veriyor hâlbuki daima.

Her iki duyguyu da seviyorum.

“Atmosferin” duygularımıza etkisini inkâr etmek yersiz besbelli... Ama ben dış “hava” kadar içimizinkine de önem atfediyorum.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hicret

Rengin Soysal 28.07.2012

Hiç gelmeyecek bir baharı mı bekliyoruz biz... Hiç kavuşamayacağımız denizler mi bizim özlediğimiz...

Sevgili **İclal Aydın** “**Var başka denizler**” yazısında ne içten anlatmış, artık geçti gitti bir daha dönmez sandığımız kaygılarla, karamsarlıkla, umutsuzlukla yeniden çevrelenmeye başlamanın hissiyatını.

Neden tekrar bu iç bulantısı?

Neden tekrar bu kaçıp gitmek arzusu?

Ben çok gençtim, “**bu ülkede yaşanmaz**” sözü dilimizden düşmez olmuştu; içimizden pek çoğu da yaşamadı zaten; kalktı gittiler, kaçtı gittiler.

Sonra zaman değişti, aralarından dönenler oldu. Düzenleri öyle kurulduğu için dönmeyip/dönemeyip de, artık yaşanılır olmaya meylettiğini düşünüp buraların, o ihtimali yedekte tutanlar vardı bir de.

Gelemediklerine üzülürken bu yüzden bazıları, gelenlerin pişman oldukları dönemler de yabancı değil bize..

Kimbilir kaç kere yinelendi bu döngü, sadece benim yaşımın yettiği sürede bile.

Kaç nesil kaç defa hissetti aynı duyguyu. O ümitsizliği, o sıkışmışlığı, o öfkeyi. Tek çareyi “**hicrette**” buldu.

İşte yine sil baştan...

Bir şeyler iyiye gidiyor derken, daha geriye düşmek alınan mesafeden.

Tecavüzcülerin makam sahibi, katillerin özgür ve “**itibarlı**” vatandaşlar olması tahammülünüzü aşıyor. Duyduğunuz ağır tiksinti şiddetli kızgınlığınıza dahi galebe çalıyor.

Zihninizde, yüreğinizde o huzursuz kıpırdanma, şu eski ve bildik “**göç**” isteğini yeniden canlandırıyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Haydar Karataş'ın sarsıcı romanı: 'On İki Dağın Sırrı'

Rengin Soysal 29.07.2012

 Haydar Karataş'ın sarsıcı romanı: 'On İki Dağın Sırrı' Edebiyat, sabır taşını çatlatır!

Acı bazen o kadar yoğundur ki, insan onu unutmak ister, dile getirmemeyi seçer.

Ancak, hiçbir şey unutulmaz...

Zamanın sabrına terk edilir!

Zaman, sabır biriktirir; acıların emanetçisi olur.

Bir gün gelecek, zamanın ruhu harekete geçecek ve sabır içine sabır gömülmüş o **zamantaşı** çatlayacak, sabrı oluşturan o müthiş, dayanılmaz denen acılar, edebî bir yolla adeta ortaya saçılacaktır.

İnsanın insana ettiği, egemenin mazluma çektiği, kıyamın çaresizi yok ettiği, kardeşin kardeşi katlettiği bir acılar manzumesi; trajediyi bile aşan anlatımlarla, yaratıcı bir yazı marifetiyle evren kaydına geçirilecektir.

Edebiyat, bir manada bunun için vardır.

Acılarla yüklenmiş duyguları zuhur ettirir adeta.

Birdenbire karşılaşırsınız böyle bir **metinle**; ki, hikâye edilenin **kaynağı** da **gizliliğinden** birdenbire kurtulur böylece.

Edebiyat, sabır taşını çatlatmıştır çünkü.

Tarih bütün ruhuyla ortaya çıkmıştır ve zalim çıplaktır artık!

Dersimli **Haydar Karataş**'ın ikinci romanı **On İki Dağın Sırrı**, işte böyle bir edebiyat örneği.

"(...)Talip,' dedi, 'ikrar nedir bilir misin? O ikrar denen şey şu Anadolu'nun, bu Dersim hududunun harcıydı, o harca zalimin suyu karık oldu. Daha görülmemiştir ikrarın ikrarı pusuya düşürüp zalim olanın hududunda mekân almak istediği...' 'Talip, benim küçük oğlana sorsan, bu tarlaya çiçek tarlası der, oysa o bir fasulye tarlası, çünkü tohumunu biz attık, her ot kendi kökünün üzerinde olur Talip, ektiğin tohumda başka bir bitkinin zuhur ettiği görülmemiştir. Bu Dersim'in tohumunu efsunlayan Cenabıhak neden başka bir şey zuhur etti? Anlamak zor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çelişik

Rengin Soysal 31.07.2012

“Gençleri dinden soğutma” yarışı yapılsa birinciliği açık ara dindarlar alır, genel manzara o.

Ruhundan, manasından alabildiğine uzaklaşmış, salt yasaklar manzumesi olarak kalmış bir din anlayışını dayatanlar kast ettiğim.

Kendi hâllerine bırakılsalar, kişisel meraklarıyla, özel gayretleriyle öğrenseler dinlerini, eminim, sayıları çoğalır “mümin” gençlerin.

“İman amelden önce gelir” çünkü.

Onların inanç ve maneviyat arayışından uzak olduğunu söylemekse büyük bir hata olur.

Öyle bir meseleleri olmasa, onca mistik öğreti, kökenini Uzakdoğu dinlerinden alan inançlar bu kadar rağbet görmezdi.

“Dindarlar” herkes onlar gibi olsun, onlara benzesin, öyle yaşasın istiyor, istemekle kalmıyor zorluyor da. Allah “tek tip” kul istemediğini Kitabı’nda söylüyor hâlbuki: “Ben sizi şube şube, kabile kabile, cins cins yarattım ki birbirinizi daha iyi tanıyasınız.”

Farklılıklarınızı öğrenin bilin, sevin, anlayın anlamı çıkmıyor mu bu ayetten biraz da?

“Herkes kendi kitabını okuyacak” buyuruyor bir de.

Demek ki Allah’ın indinde pek makbul sayılmıyor birbirinin aynı insanlar olmak.

Kurallar amaç olunca, amaç unutuluyor, asıl tehlike o.

İslam’ın sevgiyi, güzel ahlakı, adaleti hâkim kılma hedefine varmak için kaidelerine uymak yerine kaideleri uygulamak adına o hedefi gözardı, hatta tümünden feda etmek tuhaf.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

‘Sahte iksir’ olarak aşk...

Rengin Soysal 04.08.2012

Hep heyecana layık gördüğümüz, huzurla bağdaştıramadığımız aşk, sükûnete mi muhtaç yoksa, derinleşmek, kök salmak için?

Var oluşunu borçlu olduğu duygular, yaşamasına engel olanlar mı aynı zamanda?

Tutku, kıskançlık, bitmeyen coşku, özlemek, kaybetme korkusu...

Asıl soru: Onu yaşayana verdiği güven hissi mi, kendine güvenini sarsması mı sevenin, hangisi?

O güvenin sırf aşka ve sevmeye bağlanması, yokluğunda yerle bir olması mı mesele?

Bir aşkın “gerçek” olup olmadığı böyle mi tartışılabilir ancak?

Sevdiğini kaybetmek değil de “aşkı” kaybetmek endişesi ağır bastığında mı ayrılıyor hakikisi ile sahtesi birbirinden?

Ahmet Altan okuyorum yeniden: “Sahte” aşklar, hayattan korkanların sığınağıymış.

“Korktukları hayatla aralarına bu ‘sahte’ aşkı yerleştirirler”miş onlar.

Bu sahtelik belli ki başkalarını değil kendini kandırmaya yarıyor en fazla.

Sevgilerini abartmaya, sevgileriyle sevdiklerini adeta boğmaya bu yüzden eğilimliler belki.

“Gerçek âşıklardan çok daha kıskanç, çok daha kuşkucu, çok daha tedirgindirler.

Âşık oldukları insanı kaybettiklerinde sadece bir insanı değil, içinde yaşayabildikleri tek sığınağı, kendilerini güvende hissettikleri tek mabedi, kendilerini hayatın gerçeklerinden kurtaran o sihirli iksiri kaybederler.”

Öyle insanlar tanıyorum ben de... Önceleri yadırgadığım bu özelliklerini benimsemesem de anlayabiliyorum artık biraz.

Kendilerini sevmek, sevmeye layık ve değerli olduklarına inanmak için muhtaçlar birisinin sevgisine.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aşk için değil aşkla yazılmış şarkılar

Rengin Soysal 05.08.2012

 Aşk için değil aşkla yazılmış şarkılar Hayat bir buluşmalar antolojisi... Her insan canlı bir albüm; ona ait “buluşmaların” toplandığı... Güzelim yaz gecesi, Hazal Selçuk’un sesine Selim Doğru’nun piyanosunun eşlik ettiği şarkıları dinliyorum.

Erenköy’de, Bağdat Caddesi’nde ART 350’deyiz.

Hazal’ın çağıldayarak geceye karışan kristal berraklığındaki sesine çekiliyor gelip geçenler. İçeriye sığmayınca kapının, pencerelerin önünde birikiyorlar.

Şarkılar söylenirken, çıt bile çıkmıyor dinleyicilerden.

Onlar da benim gibi “dinlemek için yapılmış” müzikleri özlemişler belli ki. Özlediklerinin karşılığını bulmaktan memnunar. Büyü bozulsun istemiyorlar.

Tam karşımda, Hazal ile Selim’in sahne aldıkları yerin hemen arkasındaki duvarda, kocaman, adeta canlı gibi, bir Louis Armstrong fotoğrafı.

Hazal, piyano, Armstrong... Her birinin benim kalbimde bir karşılığı var. Onların birlikteliği, bana bendeki farklı “buluşmaları” hatırlatıyor.

Hazal'ın çocukluğu, abimin Viyana'daki caz kafesi Satchmo'da yaşadığımız müzik dolu akşamlar ve piyano, en unutulmaz anlarımın refakatçisi, tanığı...

On bir şarkı seslendiriyorlar Hazal ve Selim. Bestelerin hepsi Selim Doğru'ya, sözler, Federico Garcia Lorca'nın şiiri Yeşil Göğün Üstünde hariç, Hazal Selçuk'a ait.

Sözlerden bazıları Türkçe İngilizce karışık yazılmış. Şiir ya da şarkı sözü olsun düşüncesiyle kağıda dökmemiş onları Hazal. İçinden öyle gelmiş, yazmış. Hayatında birçok şeyi hep yazarak sindirmeye çalıştığını söylüyor zaten. Çocukluğundan beri tuttuğu günlükleri var.

Bir yaşanmışlığı, bir tanıklığı, bir hissediş anlatan sözler tümü. Selim, dikkat çekiyor, "bizim şarkılarımızın içinde 'aşk' sözcüğü geçmez ama biz aşkla müzik yapıyoruz."

Onları buluşturan da bu müzik aşkı işte.

İlginç bir öyküsü var tanışmalarının. Birbirlerinden ikisinin de "az tanıdığını" ortak arkadaşları Çiğdem haberdar ediyor onları. Selim Hollanda'da yaşıyor ve internet üzerinden haberleşiyorlar Hazal'la. Hazal Selim'e yazdıklarını gönderiyor, üç hafta sonra o sözler şarkı olarak dönüyor kendisine. Önce açıp dinlemekten çekiniyor ki Hazal, "ya beğenmezsem" korkusuyla.

Öyle uyuyor ki tarzları, bu sefer Selim'in bestelerine sözler yazıyor Hazal.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kul 'ol' deyince olur mu

Rengin Soysal 07.08.2012

İnanç tamam, ya "eylemek" nerede?

"Kişisel gelişim" çağının mottosu: "İnanıyorum, olsun. İnanıyorum, olacak."

Doğrusu böyle şiddetle "güvenmenin" sonunda yaşanacak hayal kırıklıklarından endişe ediyorum ben...

İnancına güvenmenin değil, "kendine" güvenmenin.

Böylesi "gözü kapalı" bir güvenin neden olacağı yanlış seçimlerden... Ve aynı hataları tekrarlamaya yol açmasından kaygı duyuyorum.

Ve çok merak ediyorum: "Kendini geliştirmek" için niçin hep benzer kitapları, kişisel gelişim üzerine yazılmış olanları, okuduklarını.

Kutsal metinler ve felsefe, psikoloji, edebiyat niye ancak "özlü sözler" çerçevesinde yer bulabiliyor bu alakalarında...

Daha derin okumalara, araştırmalara kapı açmıyor saydığım alanlarda.

Her birimiz "biriciksek", bir noktadan sonra farklılaşması gerekmiyor mu yollarımızın?

Aslında bütün bu kişisel gelişim metotları, öğütleri iki ana dalda toplanıyor: Biri başarılı olmak, diğeri mutlu olmak.

Başarının yolları, şans faktörü de dâhil, az çok belli ne de olsa.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: [taraf.com.tr](#), [web.archive.org](#) (arşiv bağlantısı)

İnanç, iktidar, ego

Rengin Soysal 11.08.2012

Muktedir olmak mı kibirli yapar insanı, kibirliyse mi iktidar sahibi olur?

Kibrin yerine "ego"yu koyun isterseniz.

Egosu güçlü olan mı alır iktidarı, iktidar mı besler egoyu?

Böyle bakınca dindar, hatta dindar olmasına da gerek yok, sadece inançlı birinin iktidarla ilişkisinde çelişik bir manzara görebiliriz.

Kibir en büyük günahsa ve "ben" demek tasavvuf ehlinin benliği yok etme hedefine tamamen zıtsa nasıl bağdaşacak "inanmak" ile hükmetmek?

Dindarların siyasetle, daha özelinde iktidarla "imtihanında" geçilmesi gereken "sırat köprüsü" de budur muhtemelen.

Özellikle İslamiyet'te, siyasetle uğraşmak makbul görülmüş benim bildiğim, en azından horlanmamış, yasaklanmamış. Dahası desteklenmiş.

Halifeler toplumu da yönetmiş.

Burada da sanki bir ikilem var gibi gözüküyor.

Ne var ki tabiat kanunları da Marx'ın müthiş bir isabetle tesbit ettiği sosyolojik gerçekler de "birliğin" çelişkiden doğduğu noktasında birleşiyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: [taraf.com.tr](#), [web.archive.org](#) (arşiv bağlantısı)

Siyasette Peter İlkesi

Rengin Soysal 14.08.2012

Bir şeyler iyiye gidiyorken, birdenbire ve her nedense tam aksi yönde seyretmeye başlaması olup bitenlerin, alışıldık bir durum buralarda.

Özellikle konu siyasetse.

Kaç dönem rastladık, peş peşe umut verici gelişmelerle yol alınırken, gerisin geriye adımlar atmalarına hükümet edenlerin.

Böyle zamanlarda **Peter İlkesi** geliyor aklıma. Her çalışanın, kariyerinde yetersiz kalacağı düzeye kadar yükseleceğini, bu yüzden de bir noktadan sonra bütün görevlerin o işi yapmada kifayetsiz kalan kişilerce ifa edileceğini öne süren şu hafif mizahi saptama.

Politikacılar için de buna benzer bir prensip geçerli herhâlde.

Onlardaki yetersiz kalmaktan ziyade “fazla olma” hâli olarak tezahür ediyor, bana kalırsa.

Bir süre doğru politikalar izleyip, faydalı işler yapıyorlar, arkasından bir an geliyor mutlaka “dönüyorlar”.

Kimisi “iktidar yorgunluğu” diyor buna, bense “kendine hayran olma” duygusuyla ilişkilendiriyorum.

Hükmeden durumda olmak, beğenilmek, övülmek bir müddet geçince insan ruhunda bir çarpılma yaratıyor sanıyorum.

Böylece yalnızca kendi ölçülerinin, kararlarının, fikirlerinin, icraatlarının doğru olduğu zehabına kapılıyorlar.

Güzellik de, yetenek de, şöhret de bazen aynı sendroma neden olabiliyor ama burada tehlike yaratan, sözkonusu kişilerin yönetim makamında bulunmaları.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Müşfik Kenter, ah...

Rengin Soysal 18.08.2012

Ne kadar hızlandı, nasıl peş peşe geliyor ölümler böyle.

Hayat “hızlanınca” hızlanıyormuş ölümler de meğerse...

Yılların çok çabuk geçmesinden yakınmaya başlamamızla kaybettiklerimizin sayısındaki artış paralel ilerliyor, denklem öyle.

Orta yaşlardakilerin ölenler için hissettiği acı, yaşlılarda biraz daha tevekkül fakat daha fazla mahcubiyet içeriyor, seziyorum.

“Geriye kaldıklarından” utanıyorlar sanki, cenaze törenlerine katılmaktan kaçınmaları, ölenin arkasından pek fazla konuşmak istememeleri bundan.

Avuntuları ya da çok “ahlanıp vahlanmamaları” ölümler karşısında, bazen “bencillik” gibi görünen dayanıklılıkları, suskunlukları, aldırıışsızlıkları kendileri için de akıbetin yakın olduğunu bilmelerinden.

Ölüm gence yaşlıya bakmıyor ama gençken bilinmiyor zamanı, düşünülüyor, orta yaşlarda unutuluyor; ihtiyarlayınca ise galiba akıldan çok az çıkıyor. Yaşlılar ve tedavisi imkânsız bir hastalığa yakalanmışlar bu açıdan birbirilerine benziyor.

“Hayata çok asılan, tırnaklarını geçiren biri değildir” demişlerdi Müşfik Kenter için, ta uzun yıllar önce bile. Hayat arsız olmamıştı, anladığım.

Yaşamayı hayattan çok sevmişti.

Cümle olarak tuhaf görünse de ikisi arasındaki ayrıma inanıyorum ben. Hayatta biraz daha fazla kalmak uğruna, günümüzün tabiriyle, “kasmadığını” anlatmak istiyorum.

“Kadınlara zaafı vardı” demiş Yıldız Kenter, kardeşinin arkasından.

Kadınların ona zaafı vardı, önemli olan o; farkı yaratan da.

Her erkeğin, hadi pek çok erkeğin diyelim, kadınlara düşkün olması normal, alışıldık bir hâl çünkü. Tek başına bir anlam ifade etmiyor bu yüzden.

Oyunculuktaki doğallığını gerçek hayatında da taşımasındaydı belki asıl cazibesi.

Ve doğallığını oyunculüğunda da korumasındaydı sanatındaki üstünlüğü, sihiri.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yaz bitti, siyaset yeniden

Rengin Soysal 21.08.2012

Yaz yalnızlara mahsus; mahareti bunu hissettirmeyişinde.

Şu cıvıltılı kalabalıklar, mevsimlik aşklar, coşkulu arayışlar, tazelenen dostluklar, yeni ahbaplıklar, kıpırdanan duygular perdeliyor gerçeği, yalnızlığını unutturuyor insanlara.

Bir süreliğine evde bırakılıyor iki kişilik yalnızlıklar bile, “dışarının” hengâmesine karışıyor, fark edilmiyor.

Yaz sonu, “eve dönüş” zamanı hatırlanıyor “örtülü hakikat”.

Sonbahar hüznü dediğimiz o...

Yaz biterken bu telaş ondan...

Kış sevip sevilenlerin, baş başa kalmak isteyenlerin mevsimi çünkü.

Sevgililer kaçır tenhalara... Eve kapanmak, gözlerden uzak olmak, bunu özlemek sevgililere has.

Yürek ayazda değilse kış üşütmez.

Sıcak evlerde sıcaklık duygular yaşıyorsanız aramazsınız geçen yazları.

Bayramda boşalan semtin, ıssızlaşan ara sokaklarında gezinirken düşündüm: Tam da yaz bitimine denk gelen bayram tatili, mevsimin bahsettiklerinden son bir kâm almak isteyenlere hoş bir fırsat yaratmıştı.

“Dönüşlerdi” önemli olan.

Hangi duygularla dönüldüğü.

Eylül hazin bir “yaz bitti” duygusu mu yaşatacaktı, mutlu bir kavuşmanın sevincini mi taşıyacaktı.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir masumu öldürmek, masumiyeti öldürmek

Rengin Soysal 25.08.2012

Almina’nın masum, bebek bakışları yıktı sahte dekoru tümüyle.

Son örtüyü de çekip aldı çıplak gerçeğin üstünden.

Antep’teki aynı saldırıda ölen çocuklarla beraber, en son onun güzel yüzünde somutlaştı yıllardır yaşanan vahşetin boyutları.

“Vahşet” kelimesinin kifayetsiz kaldığı kirli ve alçakça cinayetler, o cinayetleri emredenlerin, işleyenlerin tiksinti veren hainlikleri, korkaklıkları devrilen “perdede” göründü ayan beyan.

İnsanlar

doğar

büyür

yaşar ve

ölürler der

doğa yasası.

Oysa

doğup da

yaşamadan

ölenler var,

kimin tasası?

On sekiz yaşındaydım bu dizeleri yazdığımda; okul yıllığına yayımlanmıştı.

Yoksulluktan, cehaletten bakımsız kalıp ölen bebekler ve çocuklar ile bir ömrü gün görmeden geçirenlerdi anlatmak istediğim.

Henüz bilmiyordum bebeklerin, çocukların bile isteye öldürüleceğini, memlekete öyle günlerin de geleceğini.

“Barış” çoktan yalan olmuş savaş tacirlerinin dilinde.

Onlar taştan saraylarında egemenliklerini sürdürmenin, kirli paralardan aldıkları payları kaybetmemenin peşindeler.

Mazlumun hakkını korumak için mi bunca masumun canına kıymak, buna mı inanacağız...

Ya da kendi zulmetmeye başladıysa, hâlâ “mazlum” mu diyeceğiz bir zalime?

Savaştan korkmak insani bir duygudur.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Okul yaşı, evlilik yaşı, akıl yaşı

Rengin Soysal 28.08.2012

Meltem Cumbul

evlenmiş. Kayınpederi "Benim beğendiğim kadınlar, benim oğlumun evlendiği kadınlardan daha genç" demiş gazetecilere.

Çeviri romanlardaki karakterlerin diliyle konuştum içimden: "Elbette bayım, çünkü siz yaşılanmışsınız oğlunuzsa genç henüz."

Oğluyla gelininin arasındaki on on iki yaşlık farka istinaden yaptığı "Benim oğlan eş yerine demek ki anne buldu" yorumuna bakarsanız, **Reis Çelik** son filmi **Lal Gece**'de hedefi tam tutturmuş; kızların on iki yaşında evlendirildiği yerde analar da oğullarından ancak o kadar büyük olur tabii ki.

Filmde kendisinden elli yaş büyük bir adama "verilen" küçük bir kızın dramı anlatılıyormuş. Anadolu'da sürüp giden çocuk gelinler gerçeği.

Beyefendi de "yetmiş yaşındaki insanlar yirmi beş yaşında kızlar 'alıyor'" diyerek bir başka "gerçeği" dile getirmiş.

Batılı, modern kayınpeder, kızları, kadınları "alınacak" varlıklar olarak görmede pek ayrılmıyor "feodal kültürün" bakış açısından temelde.

Söylediği diğer her şey, haberin medyada yer alış biçimi, o bakışın ürünü.

Kadınlar meslek sahibi de olsalar, kendi kazançlarıyla da yaşasalar, bilgi ve birikim sahibi de olsalar erkekler tarafından "alınırlar".

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kadraj

Rengin Soysal 01.09.2012

İstanbul'un eylüllerini severim ben. Hava latif, günler vaatkârdır. Bir kopuş değildir, dönüştür, öyle hissederim.

Geçmekte olanın yaşattığı duygular canlı, gelmekte olana dair ümitler taze; anılarla hayaller aynı yelpazenin renkleridir, henüz hiçbirisi solmaya yüz tutmamış...

Okulu hiç sevmeyeni ve en tembeli dâhil, bütün talebeler kitap ve kırtasiye alışverişlerini yaparken, bir "başlangıcın" hevesiyle coşkuludurlar biraz. Yeni ders yılı için umutlu ve iyi niyetli.

Yaprak dökümünün hüznü farklı bir kadrajda büyüleyici bir güzelliğe dönüşebilir.

O kadrajdır belirleyici olan; herkesin kendi çerçevesinden gördüğüdür.

Sıradan bir manzarayı eşsiz bir tabloya dönüştüren kadrajın hüneridir.

Bütünün içinde gözden kaybolan bir hoşluğu, saklı bir "hazineyi" o sayede keşfederiz.

Bazen sanatçının gözü, bazen fotoğraf makinesinin vizörü olabilir o çerçeveyi yaratan. Bazen de tamamen bizim dikkatimiz çizer hudutlarını; ilgimizi çeken, bütünün içinde ayırt ettiğimiz bir nesneye, parçaya, alana odaklanarak.

Yalnız görsellikle sınırlayamayız, zihinsel ve duygusal kadrajlarımız da vardır.

O kadraja hangisini almışsak o düşünce, o duygu etkilidir hayatımızda, ona yoğunlaşırız.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Leonard Cohen'e gidememek

Rengin Soysal 29.09.2012

Beklentim doruklarda olup da sonucunda umduğumdan da fazlasını bulduğum başka bir örnek olmuş mudur hayatımda, bilmiyorum.

Leonard Cohen'in 2009'daki İstanbul konserinden bahsediyorum.

Uzun yıllar beklemiştim ve artık tek müzisyendi, sahnede izlemeyi heyecanla istediğim.

Gelmesi kesinleştiğinde ilk bilet bana kesilmişti hatta, öylesi bir iştiaqla bekliyordum.

Açıkhava Tiyatrosu'nda o gece sadeliğin ihtişamını yaşatmıştı hayranlarına Leonard Cohen, şarkılarıyla ve şovuyla.

Derinlikli, incelikli, büyüleyiciyi bir gösteriydi, adeta mistik bir deneyimdi hissettirdiği.

Ses ve müzik başroldeydi, şovun şarkılardan rol çalmasına izin verilmemişti.

O zaman kim tahmin ederdi ki Leonard Cohen yeniden gelecek...

Bu yıl o ihtimal belirdiğinde yine ne kadar heveslenmişim...

Olmadı.

Şehre Leonard Cohen geldi ve ben gidemedim.

Ankara'dan yeni dönmüştüm. İstanbul'da beni bir kitap bekliyordu.

“İnşaata girmek tehlikeli ve mubahtır” yazıyordu kapağında. Tehlikesine aldırmadım, o kapağı açıp içine girdim ben de.

Cohen, son albümüne Old Ideas/ Eski Fikirler adını vermişti.

Yasemin Çongar ise “bildiğin duygular” demişti, kitabını imzalarken.

Bildiğimiz bütün duyguların bilmediğimiz nice hâlleri vardı; o sayfaların, o satırların arasında dolaşırken o hâllere rastlayacağımı biliyordum.

“Bildiğim yazıların” her okuyuşta başka bir çehresini göreceğimi de.

Güzel şarkılara benzer güzel yazılar da...

Yaşımıza, yaşadıklarımıza, ruh hâlimize göre değişir üstümüzdeki etkileri.

Eskimezler; her dinleyişte/okuyuşta farklı algılanır, farklı yorumlanır, başka başka duyarlılıklarımıza dokunurlar.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sağlık üstüne bir yazı

Rengin Soysal 06.10.2012

Herkesi “eşit” görmek bazı durumlarda birilerine haksızlıktır; değerini vermemektir asıl layık olana.

Bir cinsi, bir ırkı, bir milleti, bir sınıfı, bir grubu toptan övmek ya da yermek nasıl yanlışsa öyle.

O yüzden insanın beğenisini, teşekkürünü, hayranlığını belirtmesi gerektiğine inanırım.

Ben de sağlığıma ilişkin konuda onu yapıyorum..

Talihim varmış ki hep mesleğini hakkıyla icra eden, uzmanlıkları kadar, hastalarına ihtimamları ve insancıl yaklaşımlarıyla da övülmeye değer doktorlara tesadüf ettim.

Sondan başlayayım. Önceki tecrübeme dayanarak kendimi gözü kapalı emanet ettiğim Genel Cerrah **Profesör Doktor İskender Alaçayır**, Anestezist **Profesör Doktor Mehmet Oral**, Operatör **Doktor Jehat Kutlay** ile Ankara Medicana Hastanesi’nin çalışan, özverili, güler yüzlü bütün hemşirelerine ve sağlık personeline minnettarım.

Başlangıcından itibaren İstanbul’daki tedavimi sürdürüp yöneten, teşhislerinde ve öngörülerinde hiç yanılgıya düşmeyen **Profesör Doktor Mutlu Arat**’a özellikle şükran duyuyorum. Hastalarını hastalıkları ve hastalıklarının tedavisi hakkında etraflıca bilgilendirmesinin de defalarca hem muhatabı hem tanığı oldum. Bu meyanda İstanbul Bilim Üniversitesi, Avrupa Florence Nightingale Hastanesi’nde görev yapan **Uzman Doktor Serkan Güvenç**’in ve tüm hemşirelerin hakkını teslim etmek isterim.

En küçük ayrıntıyı gözden kaçırmak istemeyen titizliği, mutlaka olumlu sonuç alma gayretiyle ve yönlendirmesiyle **Profesör Doktor Muhit Özcan**’a çok şey borçluyum...

En başta da bana bu şansı sağlayan, beni sözünü ettiğim kıymetli doktorlarla buluşturan sevgili kuzenim Nöroşirurjist **Profesör Doktor Şükrü Çağlar**'a.

Onun verdiği destek, moral ve ümit ise bir bahsi diğer.

Geçen ay, Ankara'dayken, kendisine uğradığım bir gün, muayenehanesinin bulunduğu binanın duvarlarından depreme dayanıklılığını test etmek üzere numune alınıyordu.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Derinlik merakı

Rengin Soysal 09.10.2012

Geçen hafta **Woody Allen**'ın "Roma'sına" gittim ben de. Allen'ın mizahını seviyorum. Komik durumlar yaratmaya çalışmıyor o, "durumun" zaten komik olduğunu gösteriyor filmlerinde.

İnsanlık hâllerini, insanların zaaflarını ve birbirleriyle ilişkilerini, başlarına gelenleri bir dram, gerilim veya serüven malzemesi yapmak yerine içerdikleri mizahı öne çıkarıyor.

To Rome with Love/ Roma'ya Sevgilerle bende bunu gerçek hayatta deneme isteği uyandırdı.

Kendimize, etrafımızdakilere, hayatın getirdiklerine hep böyle bakabilseydik her şey çok kolaylaşırdı çünkü.

Aslında çok aldırış etmediğimiz olaylar, önemsemediğimiz insanlar sözkonusu olduğunda yapabiliyoruz bunu; üzölmek ya da kızmak yerine içindeki "komiğı" görebiliyoruz, gülüp geçebiliyoruz...

Pekâlâ gırgıra alıyoruz.

Ancak mesele duygularımızsa, duygusal bağımız olanlarsa, bizim zaaflarımızsa gelsin hüüzün, gelsin hırs, gelsin acı, gelsin öfke.

Başkalarının aşkını gülünç, âşıkları "kör, salak, tuhaf, zayıf" bulabiliyoruz mesela.

Ya kendi aptal âşık hallerimiz.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Nobel Barış Ödölü ve pusula

Rengin Soysal 13.10.2012

Karı kocaların birbirinden soğıuduğı, sevgililerin ayrıldığı, eski dostların kanlı bıçaklı olduğı zamanlardı.

Fraksiyon çatışmaları açmıştı araları. Doğrusu geçmişte kaldığına sevindiğim tatsız tuzsuz günlerdi.

Demokrasi yavaş yavaş da olsa yerleşiyordu. O günler dönmez sanıyordum. Demokratik bir ortamda geriye bakıp geçmişin muhasebesini yapmak isteyenlere yönelen tahammülsüzlükten anlamalıydım yanıldığımı.

Havanın henüz karardığı enfes bir sonbahar akşamı, Karaköy sahillerinden zarif çizgileriyle İstanbul silüetinin tamamlayıcı parçası gibi duran beş yelkenli beyaz kotrayı, muazzam heybetiyle Tophane rıhtımından ağır ağır açılmaya başlayan, ışıklar içindeki dev yolcu gemisini seyrederken unutmuştum hepsini.

Ya da unutmak istemiştım.

Rıhtımda olta atan amatör balıkçıların, kendi paylarını almak için çimlerin üzerinde sıralanıp bekleyen kedıcıklerin, el ele oturan genç sevgililerin arasında tütsülenmiş balıklarla aromalanan deniz kokusunu içime çekmek ruhumu dinlendirmiştı.

Dünün büyüğü bugünün güzelliğıyle harmanlanıyor, ortaya yepyeni enstantaneler çıkartıyor.

Farkında olmadan nasıl değışiyordu, ne çok değışiyordu hayat ve bizim yaşantımız.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aksiyon ve adrenalin

Rengin Soysal 16.10.2012

Nefesimi tutmuş Felix Baumgartner'ın Dünya'ya atlamasını bekliyorum.

Atlayışı yapmadan önceki anların gerilimi ve kendisini boşluğa ilk bıraktığındaki heyecan acaba yeryüzüne doğru hızla inerken hissettiğinden daha mı fazladır diye merak ediyorum sonradan.

"Misyonu tamamlamanın", zafer kazanmanın mutluluğu ile stratosferden Dünya'ya ses hızını da aşan bir süratle indiğı beş dakika 35 saniyelik süre zarfında yaşadığı mutluluk arasındaki farkı bir de...

Hangisinin diğerine üstün geldiğini.

Adrenalin sarhoşluğunun vereceğı hazzı tahmin edebiliyorum çünkü.

O olağanüstü hızda ne düşünür insan, bir şey düşünebilir mi? Ne geçer aklından?

Herhalde bu soruların cevabını da öğrenmiş oluruz yakında ondan.

"Korkusuz" Felix'i korkusuz yapan şey, hiç korkmaması değil, korkuyu sevmesi, ondan hoşlanması. Diğer korkusuzlara benziyor bu bakımdan o da.

Onun için bir çeşit bağımlılığa dönüşüyor tehlikeli işlere atılmak, deneyenler arasında.

Baumgartner'ın kendisinin de söylediğı gibi egonun, meydan okumanın, bir hayali gerçekleştirmenin payını da yabana atmamak lâzım.

Bir paraşütçü olarak işinin zirvesi neyse onu gerçekleştirmek, rekor kırmak, tarihe geçmek isteyen ihtirasından alıyor cesaretini.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yürümeyelim arkadaşlar

Rengin Soysal 20.10.2012

Cumhuriyet Bayramı yaklaştı... Bağdat Caddesi'ndeki "geleneksel" yürüyüşün eli kulağında.

Cumhuriyet bayramlarını böyle "kutlamak" bir tek bana mı garip geliyor, benden başka hiç kimse, ihtiyaç hâlinde ambulansydı, itfaiyesiydi, binlerce insanın doldurduğu, trafiğe kapanmış yollardan nasıl geçecekler, nasıl yetişecekler olay mahalline, hastaya, hastaneye endişesi taşıyor mu?

O araçların geçiş izni olması yetiyor mu, bu durumlarda dakikaların bile önemi olduğu gözönüne alınırsa?

Yalnız ana arter olan Cadde felç olmakla kalmıyor, hem sahil hem de minibüs yolundan aşağıya ve yukarıya doğru bütün dönüşler engelleniyor, sadece 29 Ekimlerde değil, takımların şampiyonluk kutlamaları olduğu günlerde de.

Bunca yıldır neden hiçbir yetkili kutlamaların kalabalıkların toplanmasına müsait bir alanda, bir meydanda yapılmasını, hiç değilse yürüyüşün sahildeki yürüyüş parkuruna kaydırılmasını düşünmüyor, teklif etmiyor, bunun için çalışmıyor?

Ya yürüyüşe katılan vatandaşlar, onların içi rahat ediyor mu sözkonusu ihtimaller karşısında?

Şayet içten bir sevinçse Cumhuriyet bayramlarında hissedip yaşadığınız, toplanın parklarda meydanlarda; konserler izleyin, müzik dinleyin, şarkılar söyleyin, dans edin, havaifşek gösterileri seyredin, doya doya eğlenin... Hepimiz sevinelim, hepimiz eğlenelim.

Ama allahaşkına bunca sakıncasına, semt halkına verdiğiniz eziyete aldırış etmeden yürümeyin.

Sevinmekten ziyade bir meydan okumaysa sizi bu yürüyüşlere iten güdü, yine yanlış yoldasınız bence. Cumhuriyet'i yıkmaya, ortadan kaldırmaya meyledenler varsa bile esamisi okunmaz çünkü. Cumhuriyet'in kendi görüşlerine, ideolojilerine göre yönetilmesini istemek ayrı konudur. "Cumhuriyet düşmanlığına" girmez.

Siz cumhuriyet deyince Kemalist cumhuriyeti anlıyorsanız, ki sanırım öyle, o zaman da ne olur yaşınızı almışsanız Kemalizm'i ve Atatürk'ü doğru dürüst öğretin çocuklarınıza, gençseniz iyi öğrenin.

Bazı yarışma programlarında rastladığım gibi, hukuk fakültesinde okuyup veya "Atatürk kalbimizde" deyip, daha onun *Gençliğe Hitabe*'sinde yer alan "şerait" kelimesinin ne anlama geldiğini bilmeyen gençlere benzemeyin.

Hep Kemalist eğitimin başarısından bahsedilip durulur da...

Niçin, o eğitimin çok önemli bir metnini bunca yıl okutup da anlamını bilmeden ezberleyen nesiller yetiştirmenin nesi başarı, sorgulayan çıkmaz?

Yoksa zaten esas başarılmak istenen ve başarılmış olan bu mudur?

Biliyorum, "Cumhuriyet yürüyüşlerine" katılanların birçoğu sanki bir "siyasi sorumluluğu" yerine getirdikleri duygusunu yaşıyorlar kendilerince.

O sorumluluğu asıl hemşerilerinin can ve mal güvenliği için hissetseler keşke.

Yetkililerden, sorumlulardan Cumhuriyet Yürüyüşü için saydığım türden tehlikeler doğurmayacak güzergâhlar, alanlar bulunmasını talep etseler.

Öte yandan meydanları olmayan bir ülke olmanın zorluklarını yaşıyoruz, haksızlık etmemek lazım.

Meydan kültürümüz yok...

O yüzden olanları da "düzeltelim" derken, daha çok mahvediyoruz, anladığım.

Beyazıt Meydanı'nın eskiden ne güzel olduğunu anlatırlar büyükler; "düzenlemeye" kalkıp, "ucubeye" çevirmişler onu da.

Şimdi Taksim Meydanı'nın başına geleceklerden korkmakta yerden göğe haklı İstanbullular.

Doğrusu Ankara'daki tünelleri gördükten sonra ben de fena hâlde korkuyorum.

Şehrin en güzel bulvarını trafiği yer altına indiren geçitlerle yok etmişler orada.

O güzelim "piyasa" ve alışveriş caddesini kaldırmışlar.

Kentlerin kalbi bulvarlarda ve meydanlarda atar.

Şehri kalbinden vurmuşlar.

Şehirlerin sokaklarında, caddelerinde yürünür; yürünüp meydanlara varılır, o caddelerdeki mekânlarda, meydanlarda sosyalleşilir.

Galiba ilköğretimden başlayarak müfredata bir "kent kültürü" dersi konulması şart.

Şehrimizi yürüyerek gezmemize mani her uygulamaya karşı ıkalım arkadaşlar...

Ve takımımızın şampiyonluğundan Cumhuriyet bayramlarına, caddelerde, yollarda trafiği hepten kesecek şekilde yürümeyelim arkadaşlar.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Androjeni

Rengin Soysal 27.10.2012

Bu dünyada geçiciyiz.

Genetik kodlarımıza işlemiş bu bilgi itiyor belki de bizi alışkanlıklarımıza sıkı sıkı sarılmaya.

Kimimiz az kimimiz çok, hepimiz "değişmeyen bir şeylere" tutunmak istiyoruz.

Bize geçiciliğimizi, her şeyin her an değişebileceğini unutturacak bir "değişmeze" ihtiyaç duyuyoruz.

Tiryakiliklerimizde dahi bir payı, vazgeçemeyişlerimizde önemli bir yeri var sanırım, kalıcı olmadığımızı içten içe hep hatırlamamızın.

Değişen şartlara farkına varmadan ayak uyduruyoruz zamanla, sanki bir tür içgüdüyle.

Köklü ve hızlı değişim süreçlerinin çok sarsıcı yaşanması, insanların üstünde dramatik etkilerinin olması bundan.

Böyle zamanlarda hem muhafazakârlığın hem dejenerasyonun aynı anda artması da.

Ya "tutunmak" için fazlaca ve inatla yapıyoruz geleneklerimize ve aidiyetlerimize, hatta kutsallaştırıyoruz onları ya da o sarsıntıda kendimize "yerleşecek" bir yer bulamayıp, sapmış ve aşırı bir iştahın sürüklemesiyle savruluyor, yozlaşıyoruz.

Bilgi çağı ve teknolojinin inanılmaz gelişimi akıl almaz bir süratle değiştiriyor yaşam koşullarımızı ve alışkanlıklarımızı.

Kadın ve erkek rolleri, birbirleriyle ilişkileri de bu seyirden nasibini alıyor kaçınılmaz biçimde.

En temel aidiyetimiz kadın veya erkek olmamız.

Çok derinlerimize işlemiş arketipleri var cinsiyet farklılıklarımızın.

O yüzden yarattığı çatırtı epeyce yüksek, yüzeye yansımaları hayli tartışmalı oluyor.

Cinsiyette androjen kimliklerin egemen olacağı bir döneme doğru yol alındığı söyleniyor.

İşaretleri çoktandır görülüyor zaten.

Şu sıralardaki kargaşa tam da bahsettiğim türden; kadınlık ve erkeklik rolleri bir yandan muhafazakâr tepkilere yol açarken tuhaf bir dejenerasyon da yaşanıyor birlikte.

Ben de androjeninin geleceğine inanıyorum.

Kadın ve erkek rolleri giderek daha flulaşacak.

İki cinsiyet birbirine daha çok benzeyecek ve yakınlaşacak.

Biseksüellik anlamında değil bu.

Gelişen ve kullanımı kolaylaşan araçlar kadınların "yapamazlar" denen işleri yapabilmelerini sağladı.

Bilgi çağı bilimin ve sanatın, tüm yaratıcı uğraşların öne çıkmasının yolunu açtı.

Kadınlar hiç olmadığı kadar sosyalleşiyor, toplumsal sahalarını genişletiyorlar.

Roller değişiyor derken, kadınlarla erkeklerin birbirlerinin rollerine bürüneceğini sanmak büyük bir hata olur bence.

Özellikle buna kalkışanların, öyle davranmaya çalışanların yanıldığını, yanılacağını düşünüyorum.

Çağın, entelektüel ve yaratıcı faaliyetleri gerektirmesi neden oluyor kadınlarla erkeklerin benzerliklerinde, yakınlıklarında.

“Erkek işi” sayılan nice iş ortadan kalkıyor.

Kimi erkekler “iktidarlarını” kaybetmenin endişesiyle muhafazakârlaşır yahut hoyratlaşırken, kimi kadınlar “iktidarı” ele geçirdikleri fikriyle erkeklerin “oyunlarını” aynen taklit ediyor.

Oysa androjeni daha başka bir olgu.

Her iki cins de biri diğlerinden çok sert çizgilerle ayrılmış, neredeyse abartılı, kadınlık ve erkeklik kalıpları içinde hareket etmekten kurtulacaklar.

Görünümleri, çevreleri, yaşam tarzları, meslekleri bakımından bas bas bağırان bir çığırıklıkla ayrılmayacak cinsiyetleri.

Fakat ben umut ediyorum ki tam da bu sebepten, bünyelerinde gizli kadınlık ve erkeklik hallerini, cinsiyetlerinin asıl gereklerini bulup çıkaracaklar ortaya.

Cinsiyetlerine dair yeni keşifler yapacaklar. Bu keşifler sayesinde kadınlarla erkekler arasında daha güzel, daha incelikli münasebetler yaşanacak.

Kadınlar kavuştıkları özgürlükleriyle, erkekler attıkları yüklerle sakınmadan gösterecekler çift olarak gerçek kadınlıklarını ve erkeklerini.

Androjen kişiliklere göre evriliyor insanlık belli ki.

Geçiş aşamasında eski oyunu karşıt cinsinin rolünü üstlenerek oynamaya çalışmaktan doğuyor aksaklık.

“Geçerken” bir şeyler yozlaşsa da yeni sürgünler başveriyor.

Hayat o yeni sürgünlerden devam edecek.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yalnızlık, kimsesizlik, güvensizlik

Rengin Soysal 30.10.2012

Yalnızlık güzeldir, kötü olan kimsesizliktir.

“Yalnızlığı seviyorum” dediğimizde tek başına yaşamaktan, yalnız vakit geçirmekten, kendi kendimize kaldığımız zamanlardan hoşlandığımızı söylüyoruzdur.

Kimsesizlik geçmiyordur aklımızdan.

Birileri vardır ve biz yalnız olmak için fırsat yaratmaya, buna zaman ayırmaya çalışırız.

Yalnız yaşamak da öyledir; bir tercih olmadığı durumlarda bile kimsesizlikle eşdeğer değildir.

Aradıklarımız, arayanlarımız, istediğimizde görüşebileceğimiz dostlarımız, yakınlarımız, hâlimizi hatırimızı soranlar vardır...

Kapısını çaldıklarımız, kapımızı çalanlar.

Yalnızlığı sevip sevmediğini bir kimsesize sormak lâzım.

Ancak onun verdiği cevap hakikati yansıtır çünkü.

Bir an dahi tek başına kalmaya dayanamayanlar, yalnızken sıkılanlar, kendi kendilerine oyalanamayalar "yalnızlığı sevmiyorum" derler.

Öte tarafta yalnızlığa gerçek bir ihtiyaç hissedenler, ondan beslenenler, öyle huzur bulanlar, bir şeylerin tadına yalnız olduklarında daha iyi varabilenler yer alır.

Yaradılışımızdaki yahut varoluşumuzdaki "yalnızlık" başkadır.

Uzatmaya gerek yok, yalnız doğar yalnız ölürüz; bu kadarı yeter aslolanın yalnızlık olduğunu anlamaya.

Bizi "biz" yapan, "diğerlerinden" ayıran da budur ama işte: Yalnızlığımızdır.

Oradaki soru şudur: "Yalnızlığımı" seviyor muyum?

Yalnızlık ayrıdır, yalnızlığımız ayrı.

Yalnızlığımız bize ait duygular, düşünceler, yaşanmışlıklardır... Geçmişten getirdiklerimizdir, hayallerimizdir, vicdanımızın sesidir.

Yoksa, hepimiz zaman zaman çok yalnız hissedebiliriz kendimizi.

Kimse bizim gibi düşünmediğinde...

Duygularımız karşılık görmediğinde...

Anlaşılmadığımıza inandığımızda...

Sonra bizim gibi düşünenlere rastlarız; sevdiğimiz insanın sevgisinden emin oluruz; bakarız ki anlayan birileri çıkmış bizi, yalnızlığımızı unuturuz.

Yalnızlık isterseniz dopdolu olsun çevreniz insanlarla, onlara güvenmemektir.

Güvensizlik yalnızlığın öteki adıdır.

Kimseye güvenmiyorsanız kimseniz yok demektir.

Dünya Değerler Araştırması'nın sonuçları içime dokundu bu yüzden.

Türkiye dünyada kişiler arasındaki güven düzeyinin en düşük olduğu ülkelerden biri araştırmaya göre.

Halkın ancak onda biri insanlara güvenebileceğini belirtiyor; İskandinav ülkelerinde bu oran yüzde 80'lere varıyor.

Üstelik yaklaşık yirmi yıldır değişmeyen bir tablo bu.

Tuhaf bir çelişki değil mi?

İnsanların çok yalnız olduęunu dūřundūęümüz İskandinav űlkelerinde birbirine güven çok yüksek...

Neredeyse kimsenin yalnız kalmasına imkân olmayan bir toplumda güvensizlik had safhada.

Hiç kimseye g venemediğimizden mi çekiniyoruz yalnız kalmaktan...

İnsanları tanıdığımız için mi güvenmiyoruz onlara...

Kendimizi tanıdığımız için mi güvenmiyoruz insanlara?

Türkiye'ye yerleşen veya uzunca bir müddet ikamet eden yabancı arkadaşlar şöyle bir tesbitte bulunmuşlardı.

"Buraya ilk geldiğimizde komşuların, yeni tanıştığımız arkadaşların yakınlığından, yardımlarından, misafirperverliğinden çok etkilenmiştik. Fakat o ilginin zamanla her işimize karışmaya, en mahremimizi öğrenmeye çalışmaya, aramızda hiç mesafe bırakmamaya, hatta dedikodumuzun yapılmaya başlamasına dönüşmesinden bunaldık."

Bizim de gözlemlediğimiz bir h ldi, söylediklerine hak vermiştik.

Başkalarının hayatına duyduğumuz tecess ste yalnızlık çekmemizin bir payı olabilir mi...

Asla yüzleşmek istemediğimiz bir yalnızlık...

Hep i içe yaşamak istediğimiz ama hiçbirine g venmediğimiz insanlar...

Her birimizi özel kılan "yalnızlığımızı" seversek yalnızlıktan da hoşlanırsınız... Onunla barışamazsak tek başınalıktan korkmaya da devam ederiz gibi geliyor bana.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Konuşmak düşüncenin tomurcuklanmasıdır

Rengin Soysal 03.11.2012

Konuşmaktan anladığımız gevezelik etmek, hafıfsenmesinin sebebi bu.

Öte yandan, konuşmaktansa gevezelik etmekten hoşlanıyoruz, çok açık.

Yapıp ettiklerimizden, isteklerimizden söz etmeyi, dedikodu dinlemeyi seviyoruz, adına sohbet diyoruz.

Bilemedin, derdimizi anlatacak birilerini arıyoruz.

"İçi dolu" konuşmalar ağır geliyor bize; sıkılıyorz, yoruluyoruz.

Gündelik ıvır zıvırdan dem vuracağız.

Ya  v neceğiz ya birilerini ekiştireceğiz.

Buna karşılık suskunluğa, sessizliğe hiç tahammülümüz yok.

Konuştuklarımızın boşluğunu örtmek için herhâlde, müziğin avaz avaz çaldığı yerlerden, gürültülü mekânlardan medet umuyoruz.

Dikkat çekmenin yolunu yüksek sesle konuşmakta, bağırmakta arıyoruz; kendimiz de söylediklerimizde ilgi çekici, doyurucu, farklı bir yan göremediğimizden.

Sokakta, medyada, sosyal medyada, evimizde, işimizde tartışıp duruyoruz...

Tartışma bir derinlik yaratmıyorsa tartışılan konuda, yeni soru işaretleri uyandırmıyorsa zihinlerde, neye yarar ki...

Eski sözleri, geçmişte söylediklerimizi tekrarlamak ne konuşmaktır ne tartışmaktır hakkıyla.

Çoktandır mevzu siyasetse ekranlardaki hiçbir tartışma programını izlemiyorum. Kimin ne diyeceğini, neyi savunacağını nasılsa bildiğimden.

Kusuru hep tartışmacılarda aramak da yersiz belki; ortam, koşullar, yapılan hatalar değişmiyorsa.

Yine de bunılıyor işte insan, bu kısırdöngüden uzaklaşmak istiyor.

Konuşmanın önemine ve değerine inanıyorum ben.

Arkadaşlıkta da...

İlişkide de...

Bilimsel ya da Bâtını bilgilerin paylaşımında da...

Gevezelik değil ama konuşmak aynı anda hem canlandıran hem arındıran bir damar görevi yapıyor; zihnin ve ruhun derinliklerine o damardan inebilmek mümkün.

Mevlana'nın Şems'e bağlılığında, duyduğu heyecanda ille de başka mana aramayı doğru bulmuyorum mesela. İnsanın kendi dilinden konuşup anlayacağı, feyiz alacağı, her sohbetlerinin sonunda başlangıcından ileride bir noktaya varacağı birisiyle, birileriyle karşılaşması kolay değil her zaman.

Hele bilgisi, bilgeliği, ruhaniliği, zekâsı, birikimi toplumun genelinden üstün olanlar arasında.

Babaannemin benim yetişemediğim yakın bir ahababını örnek vereceğim. Beş dil bilen, çok zeki ve çok kültürlü bu hanım bazen çevredekilere çok asabi davrandığı için yaşadığı mahalledeki kadınlar onun "hafiften deli" olduğunu ima ederlermiş.

O zamanlarda onun niteliklerinde bir kadının ahabaplık etmeye kendi düzeyinde birilerini bulamamasının sıkıntısı az şey değil hâlbuki.

Anlaşılamamak, kendi dilinden konuşacak kişiler bulamamak hakikaten "deli eder" insanı, eğer bir de "konuşmadıklarıyla" muhatap olmak zorunda kalıyorsa.

Sükûnetten çekinmemizde konuşmayı beceremememizin rolü olmalı.

Konuşmak düşüncenin tomurcuklanmasıdır.

Ruhumuzun gizli köşelerinde keşfettiklerimizi anlamlandırabilmektir.

Düşünmeyle, iç yolculuklarıyla bir alışverişimiz yoksa...

Aslında onlardansa korkumuz...

Biz daha, çok gevezelik eder dururuz.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aruzdan şifa

Rengin Soysal 06.11.2012

Sabah uyandım, baktım balkondaki yediverenim açmış. Dayanamadım zarafetine, verdiği o bir tek gülün vişneçürüğü rengindeki kadife yapraklarını okşadım, parmaklarımın ucuyla.

Uzatmalı bir yaz mevsiminin gelip pastırma yazına dayandığı şu güneşli günlerin kıymetini biliyorum ama hakkını veremiyorum pek.

Yine de günün güzelliğini eksiltmiyor bu.

Hatıralarım var, hissettiklerim var...

Ve tesadüfler var...

Uzun bir zamanın ardından duyduğum seste özlediğimin mi, özlediğimin mi ipuçları daha fazla, ayırt edemiyorum.

Yalnızca artık biraz da hayretle karışan bir hayranlıkla seyrediyorum gülümü, gelen telefonda sonra.

Hayatımızdaki hiçbir şey yarım kalmış olmaz aslında; birdenbire anlıyorum.

Hayatın kendisi dâhil.

Bitse de bitmese de...

Bir öncesi vardır her şeyin; şartları hazırlayan...

Bir de sonrası; yaşananların izlerinden, başka duygulardan, başka tecrübelerden oluşan...

Hepsi yeni halkalarla tamamlanır.

Gülün açtığını görmem bir andı.

Telefonun çalması bir an.

Çağrıştırdıkları ise bütün güne yayılıyor yavaş yavaş.

Münir Nurettin'in sesi dolduruyor salonu.

**"Hafız'ın kabri olan bahçede bir gül varmış
Yeniden her gün açarmış kanayan rengiyle."**

Şirazlı Hafız'ı, onun bir gazeline,

**"Şirazlı o dilber verse gönlümün muradını hani,
Yanağındaki hint benine
bağışlarım Semerkant'ı,
hem buharayı"** deyişini hatırlıyorum bir kere daha.

Yahya Kemal'i, İtri'yi, Goethe'yi ve Hafız'ı buluşturan tılsımı seviyorum.

**"Çok insan anlayamaz eski musikimizden
Ve ondan anlamayan bir şey anlamaz bizden"** diyen Yahya Kemal olmasa İstanbul mu, şarkılar mı biz mi daha eksik kalırdık, bilmiyorum.

Belki de ilk ondan duydum, o şarkıdan, onun şiirinden, "Şiirin Efendisi" denen Fars edebiyatının en büyük şairini; **Hafız-ı Şirazi**'yi.

Onun Divanı'nı okuyunca çok etkilenen Goethe'nin eseri **Doğu-Batı Divanı**'nda söylediği mısralara sığınıyorum.

**"Hafız bana öyle geliyor ki, bu yüzden,
Senden farklı düşünmek istemem:
Zira başkaları gibi düşünürsek biz,
Aynen başkalarına benzeriz"**

Gözümdeki ve zihnimdeki gül imgesi, Goethe gibi Hz. Muhammed'e şiir yazmış bir başka büyük şaire götürüyor beni.

Rilke'ye...

Eline misafirine sunmak için bahçesinden gül koparıırken batan dikenin enfeksiyon yapması sonucu ölen **Rainer Maria Rilke** ve mezartaşına yazdırdığı **"gül, ey saf çelişki, nice gözkapığının altında/hiç kimsenin uykusu olmamanın/ sevinci."**

Böyle "yolculuklara" birlikte çıktığım insanların sesi benimle yaşamaya devam ediyor.

Kendiliğindenliğin hayatımdaki yerini önemsiyorum ben.

Planlarla, projelerle o yeri daraltmak istemiyorum.

Hafızasız ve hatırasız yaşamak, yaşamak sayılmaz bence.

Aruzdan bir şifa arıyorum kendime.

Onun ritminde hayat bulmuşum en önce.

O temelin üstüne inşa etmişim, ediyorum yeni ne varsa.

En başa döndüğümde bulduğum sembol değişmiyor.

“Ya lale açılmalıdır göğsümüzde yahut gül.”

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Takvim ve dil

Rengin Soysal 10.11.2012

Yarın **“pastırma yazı”** başlıyor; kırk gün sürecek ve 21 aralıkta yerini karakişaya yine kırk günlük başka bir evreye, **“erbain”**e – bırakacak.

Malumatfuruşluk yapmak için söylemiyorum bunları. Bu çeşit bilgiler halk kültürüne girer çünkü. Okumuşu cahili, köylüsü kentlisi, aynı topraklarda yaşayan herkesin ortak dağarcığında yer alır.

Ama bakıyorum ne medyada ne çevremde pek rastlıyorum bilene.

Ya hemen yaz sonunu, erken sonbaharı ya da ekim kasım aylarında karşılaştıkları, zamanı değişken herhangi bir mevsimsiz sıcak pastırma yazına yoruyorlar.

Hâlbuki bu mevsimin özelliği genellikle günlerin güneşli, gecelerin ayaz olması; bu sayede yapılan pastırmalar, sucuklar güzelce kuruyor, adını da buradan alıyor zaten.

Amerikalıların **“indian summer”** dedikleri, benzeri dönemleri ise bir buçuk ay kadar devam edip kasım ortalarında son buluyor, bildiğim kadar.

Böyle şeyler yazdığımı göre epeyce yaşlanmış olmalıyım.

Doğru da ben benden yaşlıların bile yanlış bildiğini görünce hafiften içerliyorum açıkçası.

Bilmeyince genç olmuyor ki insan.

Daima yeni şeyler öğrenmek, yeniliklere açık olmak, değişimlere ayak uydurmak gerektiğine inanırım fakat her yeni bilgi eskisini unutturursa gelişme ve ilerleme nasıl sağlanır ki?

Aklınız alıyor mu kullandığı kelimeleri unutan bir edebiyatçıyı...

Bildiği formülü artık hatırlamayan matematikçiyi...

Yaptığı deneyi yalan yanlış tekrarlayan bilimciyi.

En basitinden bir örnekle ifade edersem: Nasıl lisan öğrenebiliriz?

Öyle bir hâl aldı kendi dilimizi konuşmamız.

“Sağduyu” anlamına gelen “aklıselim” kelimesinin “aklıselim biri” biçiminde kullanılmasına da tilt oluyorum mesela.

Birisine “sağduyu insan” diyebilir misiniz... Ancak “sağduyu sahibi” veya “sağduyulu” olduğundan söz edebilirsiniz.

Öyleyse “aklıselim sahibi” dersiniz yahut bir kişinin “aklıseliminden” bahsedebilir, “aklıselimini” övebilirsiniz.

Yok, varsa bir zorluk sizin açınızdan hiç kullanmazsınız, artık yenileriyle idare edersiniz, evladır.

Haklısınız, “huysuz teyze”liğe bir gidiş var gibi, ben de farkındayım.

O hâlde içimde kalmasın şunu da yazayım:

Divan edebiyatından örnekler okutulması ve aruz vezni öğretilmesinin öğrencileri edebiyattan soğutmanın tek suçlusu olduğunu sanmıyorum.

Lise öğreniminden geçmiş hemen herkesin “aman nasıl sevecektim; ‘fâilâtün, fâilâtün ,fâilün’ işte” demesini samimi bulmuyorum.

Eğer bu klişe içtenlikle kullanılıyorsa da sorunlu bence.

Arkadaşım Ayşegül’ün çok sevdiğim küçük kızı okula yeni başladığında “Beni niye okula gönderiyorsunuz? Ben bir şey öğrenmek istemiyorum ki” demiş, hepimizi güldürmüştü.

Küçücük çocuk biliyordu: Okula “öğrenmek” için gidildiğini.

Niye ve ne şekilde “eğitildiğimize” kafayı takmayıp, “öğrenmeyi” hiç önemsememeyi hep biraz tuhaf buldum.

Şiirlerin aruz ölçüsünü bulmaya çalışmak çok eğlenceli gelirdi bana; bulmaca çözmek gibiydi.

Formülleri vardı. Bir kere onları kavradın mı kolaydı.

Ama okula her türlüünden “ezber” için gidenler, gidildiğini sananlar çoğunluktaydı galiba...

Belki de tam tersi okuldan soğuma sebebinin ta kendisiydi ve o akışa kapıldık mı artık öğrenme yeteneğimiz dumura uğruyordu.

Matematik ve yabancı dil öğrenmedeki başarısızlığımızı düşünürsek, “öğrenemeyen, ezberleyen, ezberlediğini unutan” döngüsünden kurtuluş yollarını da “ezber dışında” aramaya başlarız bir ihtimal.

Aruzu bilmenin serbest vezinde yazmaya, hece ölçüsünü tercih etmeye bir engel oluşturmadığını anlarız.

“Ne yeni bir şey öğrenir, ne bildiğini unuttur” dedikleri kimselerden olmak hoş değil elbette.

Unutulacakları ve hatırlanacakları ayırt edebilecek kapasiteyi kazanmakta mesele.

Takvimlerle iyi geçinmenin bir yolu da bu bence.

rengin.soysal@gmail.com

Anadilinden sürgün

Rengin Soysal 13.11.2012

Nina Berberova'yı bilir misiniz?

Şu sürgünde yaşayan ve romanlarında, öykülerinde hep sürgün olanların yaşadıklarını, hissettiklerini anlatan Rus yazarı...

Nina Nikolayevna Berberova Petersburg'da doğmuştu.

Maliye Bakanlığı'nda görev yapan Ermeni bir babayla Rus bir annenin kızlarıydı.

Varlıklı bir aileden geliyordu, iyi eğitim görmüştü, şiirleri çeşitli dergilerde yayımlanmaya başlamıştı.

Yıl 1922 olmuştu.

1917 Ekim Devrimi'nden sonra Bolşeviklerin "ılımlı" bulup, Rusya'dan uzaklaştırılmasını kararlaştırdığı entelektüellerin ve sanatçıların arasında kendi adının da geçtiğini öğrenince şair **Vladislav Khodasevich**'le beraber Berlin'e gitti.

Sürgün yılları başlamıştı.

On yıl sonra kocasından ayrılıp Paris'e yerleştiğinde Rusya'dan göç etmek zorunda kalmış edebiyatçılarla tanıştı. Girdiği çevrelerde anadilinden ayrı düşmüş sanatçıların, yazarların, entelektüellerin biraraya geldiklerinde nasıl her bahaneyle "bağıra çağıra" Rusça konuştuğunu, şarkılar söylediğini yazdı kitaplarında.

İkinci Dünya Savaşı başlayınca bu defa ABD'ye göç etti **Berberova**.

Vatanından ve dilinden koparılmış, Batı'ya sığınmak mecburiyetinde kalmış Rus göçmenlerin zor hayatlarını, hissettikleri "köksüzlük" duygusunu, içine düştükleri karanlığı anlattı.

Çaykovski'nin hayatını kaleme aldığı kitabı büyük ilgi topladı.

Bir Fransız yayınevi 1985'te bütün eserlerinin yayın hakkını satın aldı, Fransızca dahil tam 22 dile çevrildi yazdıkları.

Yine de köksüzlüğün doğurduğu öksüzlükten hiç kurtulamadı.

ABD vatandaşıyken, 1989'da, Glasnost döneminde, ömrü boyunca özlemini çektiği anavatanına gitti.

Doğduğu şehirde, Petersburg'da bir süre kaldıktan sonra Amerika'ya döndü.

"Her şey öylesine değişmişti ki orada köklerimi bulamadım" dedi. **"Çünkü onlar benim ayrıldığım gün kesilmişti."**

Kesilen köklerin acısı geçse de yarattığı boşluk doldurulamazdı. Eksik kalırdı insan.

Berberova 1993 yılında Philadelphia'da öldü.

Herkes gibi o da anadiline âşıktı ve ölmeden önce ona bakan Meksika asıllı hemşireye kendi lisanında, Rusça teşekkür etmişti.

Hayatının bir kısmını sürgünde geçirmek zorunda kalan **Mehmet Uzun** da, **Bir Dil Yaratmak** kitabında o yıllarda hep **Berberova**’nın anadiline duyduğu hasreti yansıtan romanlarını okuduğuna değiniyordu.

En derin köklerimiz anadilimizden gelenlerdi.

En güçlü bağlarımız onunla, en büyük hasretimiz onaydı.

Anayurdundan ayrı kalmaya katlanırdı da insan anadilinden kopmaya dayanamazdı.

Toprağı değil “sesi” özlerdik en fazla, o yurttan uzak kaldığımızda.

Dilini yasak etmek zaten sürgüne göndermek demektir bu bakımdan.

Dilini konuşamamak en baştan ayrı düşmektir köklerinden.

Ve “insanlığın dilini” konuşmak istiyorsak herkesin anadilini konuşabilmesine ihtiyacımız vardır.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Güvenmek ve ihanet

Rengin Soysal 17.11.2012

Aldatılan erkek kendini aldatana kızar.

Aldatılan kadın kiminle aldatıldıysa ona.

Ne zaman iki kadın bir erkek için kavgaya tutuşsa niçin böyle olduğunu düşünürüm.

Kadınlarla erkeklerin ihanete tepkilerindeki bu farklılığın asıl kaynağını merak ederim.

Meselenin temelinde güven duygusu yatıyor bence.

Erkekler güvenmedikleri kadınlara daha çok âşık oluyorlar çünkü.

Ve bunu biliyorlar.

Kadınlarsa güvendikleri adamları seviyorlar.

Aslında kadınlar da güvenilmez erkekleri diğerlerinden çekici buluyorlar, öylelerine sevdalanıyorlar fakat sevdikleri adama güveniyorlar.

Güvenmeseler sevmeyezler...

Sevdiklerinin, sevgililerinin, eşlerinin uçarı, çapkın ya da “elde edilebilir” olduğunu bilmediklerinden değil, aşkın içinde güven duygusunun kendiliğinden var olmasından.

Bu hâli bir çelişki saymak yanlış olur.

Zira sevmek sevdiğini idealize etmektir biraz da... Hatta bazen en çok da budur.

Kadınla erkek arasında bu noktada bir ayrım yoktur.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Güzeli korumak

Rengin Soysal 20.11.2012

Cuma gecesi geç vakit eve döndüm. *A Haber*'de yayınlanan ***Kaçış Planı***'nda çok hoş bir sürprizle karşılaştım. Program konuğu **Dücan Cündioğlu**'ydu.

Mimarlık ve Felsefe, Sinema ve Felsefe, Sanat ve Felsefe kitapları üçleme olarak yayımlanan Cündioğlu'nun Çamlıca'ya yapılacak cami hakkındaki değerlendirmeleri onun programın ikinci bölümünde yerleşik ve göçebe toplumların özelliklerini konuşurken söyledikleriyle daha da anımlanıyordu bence.

“Yerleşik toplumlarda mekân, göçebe toplumlarda zaman algısı güçlüdür” vurgusunu yapmıştı başlangıçta.

Bunu önemsiyorum.

Toplumların **“ben burada kalıcıyım”** demesinin bir yansıması olarak görürüm yüksek mimari örneği olan eserleri.

Şehirlerimizdeki, yapılarımızdaki estetik zaafı kökenlerimizdeki göçebelik etkisiyle ilişkilendiririm.

Bir yerde yerleşmiyorsanız, yerleşik değilseniz, çevreyi pek önemsemezsiniz çünkü.

Cündioğlu göçebe toplumlarda iki sanatın, müziğin ve şiirin öne çıktığını söylüyor.

Sebebi hareket hâlindeyken ritim ve süreyle bağlantılı olunması.

Meslekler yerleşikliğe geçince ortaya çıkıyor. Kentlilik işbölümünü gerektiriyor.

Plastik sanatlar da eşya yapımının sonucunda gelişmeye başlıyor.

Müslüman toplumların plastik sanatlara mesafesini kabul edilemediği gibi dine bağlamıyor, göçebelikle ilgili görüyor bu nedenle.

Ama artık göçebe değiliz.

“Gözümüzü eğitmemiz, görmeyi öğrenmemiz icap ediyor.”

Bu bakımdan, itirazların giderek Çamlıca'ya cami yapılmasından, yapılacak caminin mimarisine yönelmesini olumlu buluyorum.

Bir Şey "eser" denmesi için en başta o Şeyin "taklit" olmaması Şartının bulunduğu nasıl gözardı ediliyor, en çok ona Şaşırıyorum.

Mimaride, bütün sanatlarda olduğu gibi ve diğerlerinden daha da fazla, zamanın ve mekânın en önemli unsurlar olduğu nasıl dikkate alınmıyor?

Anadolu yakasında, yirmi birinci yüzyılda, Cumhuriyet Türkiye'sinde inşa edilecek bir mabedin on yedinci yüzyıl İstanbul'unda, tarihî yarımada, bir imparatorluk baŐkentinde yer alan Sultanahmet Camii'yle aynı olması beklenebilir mi?

Yaparsanız olur ama kötü bir kopya olur sadece.

evre dokuya ve zamanın ruhuna uyumsuz bir yapı olur.

Ortaya ne bir sanat eseri çıkar ne yapanın, yaptıranın adını kalıcı kılar.

"Cesamet meydan okumanın en ilkel yönlerinden biridir" diyordu Cündioğlu.

Cesamete kibrin yol açtığını söylüyordu.

Ben de lüzumsuz büyüklüğün kibrin nedenini ortadan kaldıracığını düşünüyordum.

En büyük olmakla övünmeye baŐladıĐınızda zarafeti kaybeder, içeriği boŐaltır, amaçtan uzaklaŐırsınız.

Kibirlenecek bir Őeyiniz kalmaz geriye.

Değerleri korumanın güzelin değerini korumayı gerektirdiğine de gönderme yapıyordu D cane Cündioğlu.

İstanbul'un güzelliğini korumadan, onu çağına ve ruhuna yakışmayan projelere teslim ederek değerlerimize sahip çıktığımızı varsayabilir miyiz peki?

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Göztepe Parkı'na da Süleymaniye mi

Rengin Soysal 24.11.2012

Dindarların tabiatları esasen dünyeviliğe yatkın olanlarıyla alakalı bir mesele görüyorum.

İnançlarından çok eminler ama inandıklarıyla huzur bulamıyorlar.

Kendileri bunu sorun etmiyorlar, sanırım üstünde durup düŐünmüyorlar bile ve sıkıntıyı da bu yaratıyor.

D nyevilik derken, dünya nimetlerine d Ő k nl Đ  işaret ediyor değilim. Hırs, rekabet, öfke, hakimiyet arzusu, hatta bazen kin ile nefret duygularının gücünden ve yoğunluğundan söz ediyorum. Benlik iddialarından... Başkalarının yapıp ettikleriyle fazla ilgili ve eleŐtirici olmalarından.

Doğalarında var olan eğilimleri din  hassasiyetlere dayandırıyorlar yalnızca, o ereve,de yansıtıyorlar, o kadar.

Dindar olmayan benzerlerinden tek farkları bu.

İmanlarından emin oldukları gibi eminler haklılıklarından da. Referanslarının "ilahi" olduğunu düşünüyorlar çünkü. Kendi kapasitelerini, neyi ne ölçüde değerlendirebildiklerini, "manaya" vâkıf olup olmadıklarını ise hesaba katmıyorlar.

Şüphenin bilim kadar inançta da yeri olduğunu, belki de şüphe duymadan, sorular sorup, o soruların cevabını bulmaya çalışmadan gerçek imana ulaşmanın da mümkün olmayabileceğini akıllarına getirmiyorlar.

Yargılarından kaygıları yok.

Tam bu satırları yazarken Göztepe Parkı'na cami yapılması projesinin İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından onaylandığını öğreniyorum.

Neden şimdi ve yeniden? Doğrusu merak ediyorum.

Bu proje yıllar evvel yine gündeme gelmiş ve İdare Mahkemesi'nin kararıyla iptal edilmişti hepimizin bildiği gibi.

Danıştay geçen yıl bu kararı "bölgede yürüme mesafesi içinde yeterli dinî tesis alanı bulunmadığı" gerekçesiyle bozmuş meğerse.

Proje Belediye Meclisi'nde tekrar oylanmış ve CHP grubunun ret oylarına karşın AKP'li üyelerin oyuyla kabul edilmiş.

Göztepe Parkı Caddebostan mahallesindedir. Ben o mahallede doğdum, büyüdüm ve yaşıyorum.

Bu kararı alanlara soruyorum: Caddebostan ahalisinden kendilerine bu yönde herhangi bir başvuruda bulunulmuş mudur?

Bura halkı "yürüyüş mesafesinde cami bulunmadığı" için şikâyetçi olmuş mudur?

"İhtiyaç olması şart değil, önemli olan eser bırakmak" düşüncesindeyseniz eğer, Çamlıca tecrübesi ortaya bir "eser" çıkmayacağını gösterdi bize.

Çamlıca'ya Sultanahmet'in kopyası ise Caddebostan'a da Süleymaniye Camii mi münasip görülüyor acaba?

Eser denince neden camiden gayrisi gelmiyor hatırlara, o da ayrı bir soru.

Ki ben gereksinim yoksa bile mimari bir yapıt olarak cami yapılmasına karşı olanlardan değilim.

Fakat kaç yere, kaç tane?

Üstelik örnekler fevkalade kötüyken.

Göztepe Parkı çok güzel durumdayken, bir süre önce birdenbire ağaçlar, çiçekler sökülmeğe, orası burası kazılmaya başlandığında üzülmüştük.

Yeni hâli eskisini aratırsa endişesine kapılmıştık.

"Cami yapmaya yer hazırlıyorlar" diyen bazı ahablarla "laikçi teyze" korkusu taşıyorlar diye dalga geçmiştim.

Onlar haklı çıktılar.

Bölgede kalan yegâne yeşil alan orası.

Nefes alınacak, ciğerlerinizi temizlemekle kalmayıp, gözünüzü ve ruhunuzu dinlendirebilecek başka yer yok.

Ne cami ne de başka bir yapı yapılmasına uygun.

Kast ettiğim biraz da bu işte.

Problem dinî değil dünyevi.

Sevap kazanmaktan çok rövanş almak, gücünü göstermek önem kazanıyor.

Hoşlanmadığı bir yaşam biçimine meydan okuma arzusu öne çıkıyor.

Algılamamızda bir hata varsa o algının oluşmasına sebep olanlarda hiç mi kabahat yok sizce?

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni bir dil ihtiyacı

Rengin Soysal 27.11.2012

Kadınlara dair söylemleri ve kanaatleri kendilerinininkiyle bir olan kadınlardan hoşlanıyor çoğu erkek.

Maalesef birçok kadın da bunu anladığından devam ediyor aynı tezi güçlendirecek konuşmalara, davranışlara.

Kadınlar arasında dayanışma yoktur...

Kadınlar birbirini kıskanır...

Aralarında bitmeyen bir rekabet vardır...

Kısaca "kadın kadının kurdudur" görüşü elbirliğiyle beslenip duruyor.

Belki de böyle söylendiğinde başlıyor yahut bitiyor her şey.

Bu değişin aslının "insan insanın kurdudur" olduğuysa hep gözardı ediliyor.

Aralarında çekememezlik, çekiştirme, üstünlük yarışı bulunmaz demiyorum kadınların.

Ama erkekler arasında da yaşanır bunlar.

Onları hayat mücadelesi olarak görülüp, doğal kabul edilir; yüzyılların alışkanlığıyla.

Kadınlarla erkeklerin birarada oldukları ortamlar çoğaldıkça bu çeşit savaşıma iki farklı cinsiyet arasında rastlama oranı da artacaktır bana kalırsa.

Çalışma sahaları, meslekleri, paylaştıkları sosyal ortamlar, yüklendikleri görevler benzeştikçe kaçınılmazdır bu.

Sonuçta hepsi çıkar çatışmasına dayanır çünkü.

Ve ego yarıştırmaya...

Bir kadın uğruna yolları ayrılmış, dostlukları bitmiş, birbirlerine hasım olmuş arkadaşların örnekleriyle doludur tarihin sayfaları ve çevremiz.

İş dünyasında erkeklerin yaşadığı ayak kaydırmacalar, çamur atmalar, sinsî planlar romanlara, filmlere konu olmuştur. Öyle acımasız bir rekabet sürer gider kendi içlerinde.

Onlar da sükseyi kıskanır.

İnanmazsanız edebiyatçıların, sanatçıların hayatlarına bir bakın.

Bir erkeği herhangi bir kadına veya kadınlara karşı yine bir kadın kışkırtıyor fikrinde doğruluk payı varsa, sebebini de düşünmelisiniz.

“Öteki” kadın sevdiği adamı kaybetmesine neden olacak kadınsa...

Kariyerinde yükselmesine mani olacak tek rakipse...

İktidarını kaybetmesine yol açacak kişiyse, şaşılacak bir durum yoktur ortada.

Fark, aynı şartlarda bir erkeğin yanındaki kadını öbür erkeklere karşı kışkırtmaya çalıştığında kadının kışkırmamasındadır.

Kadının bir erkeği seviyorsa onu kıskanması normaldir.

Erkek de sevdiği kadını kıskanır.

Hatta sevmediği hâlde bile kıskanabilir bazısı.

Sevilecek tek erkek kendi olmak ister çünkü.

Kadınlar âşık olmadıkları erkeklerle gerçekten arkadaş olabilirler.

Erkeklerde bu özelliğe çok nadir rastlanır.

Araştırmalar yakın arkadaşları olan kadınlara dahi farkında olmadan çekim duyduklarını gösteriyor.

Zaman değişiyor...

İlişkiler de değişiyor, davranışlar da değişecek biz istesek de istemesek de.

Yeni bir dil, yeni bir anlayış gerekiyor kadın erkek tanımlamalarında ve münasebetlerinde.

O yeni anlayış, feministlerin bazen neredeyse kadınlığı ve erkekliği tamamen reddetmeleri noktası olamaz elbette.

“Saçımı süpürge ettim” diyen geleneksel yaklaşım asla.

Erkeksileşmemiş fakat kadınlığı eski kalıplardan kurtarmış bir dil.

Aşk varsa kadın erkek yoktur...

Sen ve ben vardır.

Bu yeni dil, çağın icaplarından da çok o aşktan doğacaktır.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aziz İstanbul

Rengin Soysal 01.12.2012

Şanslıyız diye düşünüyorum.

Aynı anda **İttri**'yi de **Sting**'i de sevebilmek... Müziklerinden ayrı ayrı zevk alabilmek... Hem de aynı şehirde üst üste ikisini birden dinlemek, ağırlamak az ayrıcalık mı?

Sting'i dinlemeye koşan on bini aşkın müziksever...

UNESCO'nun, 300. ölüm yılı dolayısıyla 2012'yi İttri yılı ilan etmesi üzerine İKSV'nin düzenlediği uluslararası sempozyum ile **Leonidas Asteris**, **Münip Utandı** ve **Ahmet Özhan**'ın solist olarak katıldığı **Gönül Paçacı** yönetimindeki İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Müziği İcra Heyeti'nin konseri...

Arkasından da, gelecek hafta **Zubin Mehta**'nın şefliğinde **Maggio Musicale Orkestrası**'nın **Güher-Süher Pekinel**'lere eşlik edeceği program.

Çocuktum. Ailece ve akrabalarla çıktığımız bir yaz tatili dönüşü, vakit epeyce geç olduğu için geceyi Marmara Ereğlisi'nde geçirmeye karar verdi büyükler.

Belki de o zamanlar orada bulunan tek otelde mola verdik. Yemek kalmamıştı; hatırladığıma göre az miktarda istavrit tava servis edebildiler.

Otelin sahibi olan beyefendi "Size biraz da cips vereceğim, doymaya çalışınız" dedi. Enteresan bir adamdı. Bir yandan kadehindeki rakısını yudumluyor bir yandan "İstanbul'u sevmiyorum, hiç sevmiyorum İstanbul'u" diye tekrarlıyordu.

Söylediği bana ilginç gelmişti, "İstanbul'u sevmemek" bildiğim, alıştığım bir ifade değildi çünkü.

Üstelik o yıllarda hangi sahil kasabasına gidersek gidelim, İstanbul sahillerinin yanında sönük kalıyordu. Denizi de, iklimi de, çevre güzelliği de, cıvıltısı da galebe çalıyordu hepsine.

Ben her seferinde onu müthiş özlemiş olarak dönüyordum şehrim.

Sonra yıllar geçti, İstanbul değişti, gezip gördüğümüz yerler değişti.

"İstanbul'u sevmiyorum" sözünü duymaya iyice aşına olduk. Kanıksadık.

Bazen bizim de kaçmak istediğimiz oluyor. Hengâmesinden, kirliliğinden, trafiğinden yakınıyoruz.

Ama ne mümkün kurtulmak onun büyüünden...

Tutsaklığımız gönüllü...

Dünyada sayıları birkaçı geçmeyen o eşsiz şehirlerden biri değil İstanbul sadece...

Topraklarında onca medeniyetin izi, zenginliği var ve yaşamaya devam ediyorlar.

En başta isimlerini andığım müzisyenlerin aynı metropolde buluşmaları değil özel ve farklı olan, bu topraklarda yetişen birinin her birinin müziğinden haz duyabilmesi.

Bizim gibi sıradan vatandaşların gündemi belirleme gücü yok. O hâlde günlük olaylardan, tartışmalardan bunaldığınızda ne yapacaksınız?

Çaresiz benim gibi kendi gündeminizin peşinden gidip, sizi usandıran konulardan uzaklaşmaya çalışacaksınız

Zaten öyle olmaz mı?

Hayatımızda bizce önemli bir tecrübe yaşandığında, bir gelişme olduğunda biricik gündemimiz hâline gelmez mi?

Onun dışında ne varsa ya ikinci planda kalır ya da hepten silinip gider zihnimizden.

Allahtan "sade bir semtini sevmenin bile bir ömre değdiği" **Aziz İstanbul** var.

Her bir köşesinde kendi gündeminizi yaratmaya yetecek saklı güzellikleri var.

"İstanbul'u sevmiyorum" demek yerine, o gizli güzellikleri keşfetmeye çalışmalı bence.

Hem ne diyor şair:

İstanbul'u sevmezse gönül aşkı ne anlar...

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Atamız, ecdadımız

Rengin Soysal 08.12.2012

Hesaplaşmayı zamanında yapıp bitirmek elzem ki ömür boyu ergen bir ruh hâliyle dolaşıp durmayasınız etrafta.

Ana babalarıyla problemlerini bir türlü halledemeyenlerin hırçınlıkları, hoş ilişkilere, güzel duyguların ifade edilmesine karşı dillerinin nobranlığa varan ölçüde iğneleyici olması bundan.

Açılan yaraları görmezden gelmek, gerçekleri saptırmak, acıları bastırmak değil asla, ama yüzleşmek...

Gerekliyorsa kavga etmek...

İlla velâkin hesabı kapatmak.

Sizi yetiştirenleri yargımlarken kendinizi bu muhakemenin dışında bırakmamak şartıyla...

Yoksa siz de onlardan devraldığınız mirası bırakırsınız çocuklarınıza... İhtimal ki ebeveynlerinin yarattığı birtakım düş kırıklıkları, kederler, kızgınlıklar taşıyorlardı onlar da içlerinde, sizinle ilişkilerine yansıyan.

Etrafta size benzemeyenlere beslediğiniz öfke yönetmesin hayatınızı.

Biliyorum o öfke kaleminizi bileyiyor.

[Yazının devamını okumak için tıklayın.](#)

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bisikletli hayat

Rengin Soysal 11.12.2012

Yetişkinler için aşk neyse, çocuklar için de bisiklet odur.

Yokken hülyası kurulur, sahip olana gıpta edilir, kavuşunca çok mutlu, ulaşamayınca mutsuz olunur, birlikteyken sevinç duyulur, kaybedince acı çekilir.

Çocukluğa dair en güzel hatıraların başında çoğunlukla bisikletli olanlar gelir sanki...

Belki en hüzün veren anılar da bisikletle ilişkilidir buna mukabil; hiç sahip olunamayan, çaldırılan ve bir daha alınmayan bir bisikletle mesela.

Ya da size ait olmadığı için ancak bir başkasının iznine ve keyfine tabi olarak binme zorunluluğuyla.

Manevi bir değeri satın alınabilir olanla eşdeğer tutmak sayılmaz bu.

Bisiklete binmenin yaşattığı o özgürlük, haz ve zamanına göre coşku ya da huzur duyguları.

Nesilden nesle ne çok şey değişti...

Şimdiki çocukların bizim ve bizden önceki kuşakların çocukluğundan çok farklı ve fazla oyuncakları, oyalanma araçları, imkânları olsa da sanırım bisiklete binme zevki hiç değişmeyecek.

İnsanın bisikletle bağlantısı çocuklukla sınırlı değildir ve onunla birlikte bitmez hem de.

Vittorio De Sica'nın, çalışma şartının bisikletli olmayı gerektirdiği bir iş bulan yoksul Antonio'nun bisikletinin çalınmasıyla yaşadığı dramı anlattığı unutulmaz **Bisiklet Hırsızları** filmi bir dönemin gerçekliğidir aynı zamanda.

Yetişkinler ya hâlâ keyif aldıklarından ya da spor amaçlı bisiklet kullanmaya devam etmek isteyebilirler.

Birçok ülkede ulaşım aracı olarak tercih edildiği de malum.

Avrupa'da bazı şehirlerde örnekleri görülen, yerel yönetimlerin kiralık bisiklet hizmetleri doğrusu çok gıpta ettiğim bir sistemdi.

Hatta geçen sene, 2011 Ağustos'unda, bu köşede **"İTO'nun araştırmasına göre İstanbul'daki 'yaşam kalitesi' sıralamasında ilk sırayı alan Kadıköy'de, Dalyan'dan Maltepe'ye kadar uzanan sahil yolunda belediyenin bisiklet kiralamasına dair bir önerim var.**

Apartmanlarda oturanların bisikletlerini asansörlere yükleyip indirip çıkartması çok zor, bazıları içinse imkânsız zira.

Kadıköy Belediyesi bir kiralama sistemi oluştursa bundan faydalananacak bisikletseverler zannediyorum ki çok memnun kalacaklar” yazmıştım.

Bu dileğimin İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin yeni uygulaması sayesinde hayata geçtiğini görmek hakikaten sevindirdi beni. İtiraf etmeliyim ki arzulasam da ummuyordum.

Kalamış ile Kartal arasında İSPARK noktalarından kiralanan bisiklet, istenen bir diğer noktada bırakılabilir.

İster bir yerden bir yere ulaşmak için olsun, isterse gezinti gayesiyle kiralansın Kadıköylüler açısından müjdeli bir haber bu.

İstanbullulara sorulsa şehrin en büyük sorununun trafik olduğunda birleşirler, hiç şüphesiz.

Trafik yoğunluğu nedeniyle kaybedilen zaman, yaşanan stres, yorgunluk bir yana bir de hava kirliliği var dikkate alınması gereken.

Bugünkü hâliyle insan sağlığına doğrudan bir tehdit oluşturuyor çünkü.

Aslında bu konularda çalışan, projeler üreten bir dernek var: **Sürdürülebilir Ulaşım Derneği**.

Türkiye’de gerçekleştirdikleri projelerden biri İstanbul’daki metrobüs hattı.

Dernek, merkezi Amerika Birleşik Devletleri’nde, Washington’da, bulunan, bağımsız ve kâr amacı gütmeyen bir sivil toplum kuruluşu olan **EMBARQ**’ın Türkiye’deki temsilcisi.

EMBARQ toplam altı ülkede, Meksika, Brezilya, Hindistan, Türkiye, Peru ve Çin’de, kent içi ulaşımın yaşam kalitesi üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmayı ve daha yaşanabilir şehirler yaratmayı hedefliyor.

Sürdürülebilir Ulaşım Derneği kent içi yaşam kalitesini yükseltmek için ulaşım koşullarının iyileştirilmesine uzmanlık desteği veriyor ve stratejik önerilerle katkıda bulunuyor.

Dernek, Hollanda’daki “bisikletli yaşam” deneyimini İstanbul’a aktarmak üzere bir proje başlatıyor.

Proje, Hollandalı bir kentsel tasarım firması olan **YARD 9** ile işbirliği içinde sürdürülecek. Bu işbirliği kapsamında 18 aralıkta **SALT Galata**’da bir çalıştay düzenleniyor.

“Bikelab İstanbul” adını taşıyan proje Hollanda Konsolosluğu’nun desteğiyle bir yıl devam edecek.

Bisikletin şehir içi ulaşım planlarına entegre edilmesi ve güvenli bisiklet yollarının tasarımı konularında Antalya, Eskişehir ve Sakarya’da yerel yönetimlerle birlikte çalışan **Sürdürülebilir Ulaşım Derneği**, bu tecrübesini ve yurtdışı uygulamalarından edindiği bilgi birikimini İstanbul’da hayata geçirmeyi planlıyor.

Çalıştay sonrasında yine **YARD 9** işbirliği ile “güvenli ve kullanıcı odaklı” bisiklet yolu tasarımları gerçekleştirmek üzere pilot uygulamalar başlayacak, tasarım atölyeleri düzenlenecek. Pilot uygulamalar sonunda İstanbul’da yürütülecek diğer bisiklet projelerine katkı sağlamak üzere “İstanbul İçin Bisikletli Ulaşım Tasarım Rehberi” hazırlanacak.

İstanbul'da yaşamak, bisikletle daha güzel olacak.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aşk, kendini sevmekse

Rengin Soysal 15.12.2012

Ya kendini sevmekse her şeyin aslı. Aşk bile bundan arınmış değilse.

Sulara eğilmiş Narkissos'un kendi suretiyle büyülenmesini andırmıyorsa ama...

Kendine hayran, kendine tapınan, başkasını anlamayan, merhamet duygusundan uzak, diğerkâmlıktan nasipsiz bir kişilik bozukluğundan mustarip değilse yani.

İster mecazi olsun ister ilahi, aşkın bilinmeyen yüzünde bu varsa, şaşırmazdım.

Kendimizden vazgeçecek kadar sevdiğimiz, uğruna göz kırpmadan canımızı vereceğimiz çocuklarımıza duygularımız, "bizim" oldukları, bizden bir parça olduklarındandır, biliriz; onlar devamlılığımızdır, o yüzden esirgeriz.

Sevginin en şiddetli formu sayılan aşk için, mecazisinden geçmeden hakikisine varılmaz derler.

Birini benliğimizden daha çok sevmeyi, değer vermeyi, her an onu düşünmeyi, hep özlemeyi âşık olunca öğreniriz.

Sevincimiz de kederimiz de, mutluluğumuz da hayata küskünlüğümüz de bir anda o insana bağımlı hâle gelir.

Saadetini saadetimizden, sağlığını sağlığımızdan, başarısını başarıımızdan fazla önemseriz. Üzüntüsü üzüntümüzden çok kahreder bizi.

Onun için hiç yüksünmeden türlü fedakârlığa katlanırsanız gerekirse.

Ve âşık olunca egomuzun devreden çıktığını sanırsınız.

Öyleyse nedendir kıskançlıklarımız, kaybetme korkularımız, ayrılık acılarımız?

Küçük bir ilgisizlikten kırılmalarımız, sıradan bir sözcükten alınmalarımız?

Onu sevmenin aslında kendimizi daha çok sevmemize sebep olması...

Onun sevgisinin bize kendimizi iyi hissettirmesi olmasın sakın?

Karşılıksız aşklarda dahi vardır bu ihtimal...

O sevginin bize yaşattığı duyguları severiz.

Kısacası şifre kendini sevmektir yine.

Hakiki aşk, sevilen ne varsa O'nun yansıması olduğu için sevmek, büsbütün ayrı gelmiyor bana bu bakıştan.

Sevmek, özlemek, kavuşmak istemek, onda kaybolmak, onla bir olmak...

Yaradan'ın kullarından beklediği sevgi...

Kulların Allah'a beslediği sevgi...

Orada da kişinin kendini sevmesi, kendi değerini bilmesi gerektiğinin ipuçları yok mu?

Rab, ancak O'nu sevmenin caiz olduğunu işaret ediyor; yeryüzündeki bütün varlıkların ve güzelliklerin O'nun tecellisi olarak sevilmesini, bu sevgiye vesile olduklarından muhabbet beslenmesini.

Bir başka "yaradılanı" kendini hiçe sayacak derecede sevmek bir "ihamet" belki bundan dolayı.

Kendi kıymetini bilmemek de öyle.

Tanrı affetmiyor bu ihameti, cezalandırıyor: Ya bedenlen ya ruhen.

Sevgisizlik de değersizlik hissi de hasta ediyor.

Başkalarına karşı muhabbetini merhametini eksik etmeyeceksin...

Bunu yapabilmek için önce kendini seveceksin.

Başka türlü mü mümkün değil zaten.

Yoksa aşk acısı diye bir acı olmazdı.

rengin.soysal@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)